



Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Analytická část
2025

ON
plan | Umění
plánovat
Společně

Pardubický
kraj



Městská obrazárna

Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Analytická část
2025

Zadavatel:

Pardubický kraj

Komenského nám. 125

532 11 Pardubice

www.pardubickykraj.cz

Autor:

ONplan lab, s. r. o.

Karmelitská 18/379

118 00 Praha 1 Malá Strana

www.onplanlab.com

Zpracovatelský tým ONplan lab

MgA. Olga Škochová Bláhová

Ing. Mgr. Markéta Čiháková

Ing. Karolína Koupalová

Bc. Simona Velechovská

Ing. František Zelenka

MgA. Alžběta Žabová

Řídící skupina

Ing. Roman Línek, MBA
2. náměstek hejtmána Pardubického kraje, zodpovědný za investice a kulturu

Ing. Ladislav Valtr, MBA
člen Rady Pardubického kraje, zodpovědný za regionální rozvoj, evropské fondy a inovace

Mgr. Bc. Milan Novák
vedoucí odboru kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Mgr. Miroslav Janovský
vedoucí, Odbor rozvoje KrÚ Pk

Mgr. Klára Štefančová
ředitelka Regionální rozvojové agentury Pardubického kraje

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice

Realizační tým

Romana Hyklová
koordinátor projektu na straně Pardubického kraje, konzultant neinvestičních projektů RRA Pk

Ing. Martina Bartošová
ředitelka projektu, referent odd. programové pomoci EU, odbor rozvoje KrÚ Pk

Ing. Naděžda Kořínková
projektový manažer projektu, referent odd. programové pomoci EU, odbor rozvoje KrÚ Pk

Ing. Bernard Vaníček
koordinátor mapování KKO, Univerzita Pardubice

Mgr. Pavlína Šafaříková
odborný manažer projektu, referent oddělení kultury a památkové péče, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Pracovní skupina

Ing. Ondřej Tušíl
RIS3 manažer Regionální rozvojové agentury Pardubického kraje

Mgr. Miroslav Smejkal
vedoucí odd. regionálního rozvoje, odbor rozvoje KrÚ Pk

Ondřej Flégr
referent oddělení koncepčního, odbor sociálních věcí KrÚ Pk

RNDr. Lucie Richtř
referent oddělení vzdělávání, odbor školství KrÚ Pk

Mgr. Petra Pospíšilová
vedoucí oddělení vzdělávání, odbor školství KrÚ Pk

Mgr. Filip Fedrzel
referent úseku správy aplikací, databází a geografických informačních systémů, odd. informatiky, kancelář ředitele úřadu KrÚ Pk

Mgr. Pavel Kotyz
vedoucí odd. územního plánování, odbor rozvoje KrÚ Pk

Mgr. Pavlína Šafaříková
odborný manažer projektu, referent oddělení kultury a památkové péče, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Ing. Lucie Charousová
vedoucí oddělení kultury a památkové péče, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Bc. Martina Pokorná
referent odd. projektového řízení, odbor rozvoje KrÚ Pk

Hana Ledvinová
investiční technik, Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Ing. Miroslav Vohlídal
vedoucí odboru majetkového, stavebního řádu a investic KrÚ Pk

Mgr. Ondřej Kopecký
vedoucí oddělení sportu a cestovního ruchu, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu KrÚ Pk

Mgr. Alena Horáková, BA (Hons)
ředitelka Destinační společnosti Východní Čechy

PhDr. Zuzana Nováková
referent odd. komunikace a sekretariátu hejtmána, kancelář hejtmána KrÚ Pk

Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph. D.
ředitelka Gočárový galerie

Mgr. Jiří Junek
ředitel Regionálního muzeum ve Vysokém Mýtě

Mgr. Tomáš Libánek
ředitel Východočeského muzea v Pardubicích

Mgr. René Klimeš
ředitel Regionálního muzea v Litomyšli

Mgr. Klára Habartová
ředitelka Regionálního muzea v Chrudimi

Ing. Radomíra Kodetová
ředitelka Krajské knihovny v Pardubicích

Obsah

1	Manažerské shrnutí	11
2	Úvod	19
2.1	Cíle a obsah dokumentu	20
3	Socioekonomický kontext	23
3.1	Sídelní struktura	25
3.2	Demografické údaje	29
3.3	Trh práce a ekonomika	37
3.4	Sociální oblast	46
3.5	Cestovní ruch	50
3.6	Hodnoty a problémy	52
4	Aktéři kultury a kulturních a kreativních odvětví	55
4.1	Aktéři kulturních a kreativních odvětví	56
4.2	Vybrané ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje	80
4.3	Vzdělávání v oblasti umění a kulturních a kreativních průmyslů na středoškolské úrovni	120
4.4	Hodnoty a problémy	126
5	Kulturní infrastruktura	129
5.1	Kulturní dědictví v Pardubickém kraji	130
5.2	Kulturní infrastruktura	138
5.3	Umělecké vzdělávání	156
5.4	Hodnoty a problémy	158
6	Opakovaný kulturní kalendář	161
6.1	Období vzniku akcí opakovaného kulturního kalendáře	168
6.2	Návštěvnost, lokace a význam akcí kulturního kalendáře	172

6.3	Typ krajské podpory akcí opakovaného kulturního kalendáře	178
6.4	Hodnoty a problémy	180
7	Kulturní značka	183
7.1	Utváření značky kraje	185
7.2	Značka kraje v kontextu turismu a destinačního managementu	186
7.3	Benchmarking návštěvnosti TOP turistických cílů v oblasti kultury a kulturního dědictví v krajích ČR	194
7.4	Dokumenty tvořící identitu Pardubického kraje	198
7.5	Hodnoty a problémy	202
8	Dostupnost kultury pro děti a mládež	205
8.1	Dostupnost kultury pro školy	206
8.2	Dostupnost uměleckého vzdělávání	216
8.3	Hodnoty a problémy	225
9	Financování kultury	227
9.1	Výdaje na kulturu Pardubického kraje	229
9.2	Dotační oblasti Pardubického kraje	232
9.3	Výdaje Pardubického kraje a obcí s rozšířenou působností v regionu v oblasti kultury a památkové péče	234
9.4	Čerpání dotací Pardubického kraje ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností	240
9.5	Srovnání výdajů na kulturu a památkovou péči Pardubického kraje a dalších regionů	247
9.6	Hodnoty a problémy	261
10	Řízení a nástroje podpory	263
10.1	Agendy oddělení Odboru kultury, sportu a cestovního ruchu	265
10.2	Nástroje podpory kultury a kulturních a kreativních odvětví	268
10.3	Nástroje podpory kulturního dědictví	272

10.4	Hodnoty a problémy	273
11	Strategický kontext kultury	275
11.1	Strategický kontext kultury na národní a krajské úrovni	277
11.2	Hodnoty a problémy	280
12	Rozvojové záměry Pardubického kraje v území v oblasti kultury a kulturního dědictví	283
12.1	Investiční akce Pardubického kraje v oblasti kultury a další specifické projekty	286
12.2	Příklady konkrétních projektů	290
12.3	Architektonická kvalita staveb realizovaných Pardubickým krajem a podpora obcí	291
12.4	Hodnoty a problémy	292
13	Hlavní rozvojové hodnoty a potenciály	295
14	Seznam grafů	304
15	Seznam tabulek	306
16	Seznam schémat	307
17	Seznam obrázků	308
18	Přílohy	310
19	Zdroje	312

Seznam použitých zkratek

ČKA	Česká komora architektů	OKSCR	Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu
ČSÚ	Český statistický úřad	OKPP	Oddělení kultury a památkové péče
DP	Daňové příjmy	ORP	Obec s rozšířenou působností
DT	Dělostřelecká tvrz	OSCR	Oddělení sportu a cestovního ruchu
EU	Evropská unie	Pk	Pardubický kraj
FO	Fyzická osoba	PO	Příspěvková organizace
GAMPA	Galerie města Pardubic	RMCR	Regionální muzeum Chrudim
GG	Gočárova galerie	RML	Regionální muzeum v Litomyšli
GMU	Galerie moderního umění v Hradci Králové	RMVM	Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě
HPH	Hrubá přidaná hodnota	SM	Severočeské muzeum v Liberci
HDJ	Horácké divadlo v Jihlavě	SO	Správní obvod
HDP	Hrubý domácí produkt	SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožená území	SO POÚ	Správní obvody s pověřenými obecními úřady
CHKO	Chráněná krajinná oblast	SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
KD	Kulturní dědictví	UPCE	Univerzita Pardubice
KK	Krajská knihovna Pardubice	ÚP	Územní plán
KKO	Kulturní a kreativní odvětví	VČM	Východočeské muzeum v Pardubicích
KP	Kulturní památka	VZ	Výroční zpráva
MK	Ministerstvo kultury	WAM	Winternitzovy automatické mlýny
MPR	Městská památková rezervace	ZÚR	Zásady územního rozvoje
MVJ	Muzeum Vysočiny Jihlava		
NO	Nezisková organizace		
NPÚ	Národní památkový ústav		
OGV	Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě		

1 Manažerské shrnutí

Socioekonomický kontext

Pardubický kraj se vyznačuje centralizovanou sídelní strukturou s jedním významným regionálním centrem, Pardubicemi, a několika menšími centry – Chrudim, Ústí nad Orlicí, Svitavy, Česká Třebová, Choceň a Vysoké Mýto. Je zde tedy předpoklad, že kulturní aktivity a infrastruktura jsou převážně koncentrovány hlavně v těchto oblastech a nejsou tak rovnoměrně rozložené v celém kraji.

Demografický vývoj ukazuje, že počet obyvatel kraje roste, a to především díky kladnému migračnímu saldu na němž mají podíl zejména cizinci, se kterými je třeba počítat při tvorbě kulturní nabídky v rámci dostupnosti kultury. Na druhou stranu významné stárnutí populace představuje jistou výzvu pro kulturní politiku, která by měla klást důraz nato, aby kulturní akce byly přístupné a atraktivní i pro starší generace.

Ekonomika kraje je silně založena na průmyslu, zejména v Hradecko-pardubické aglomeraci, což přispívá k ekonomické stabilitě. V regionálních centrech je velký počet zaměstnavatelů, a i díky tomu je v kraji dlouhodobě nižší míra nezaměstnanosti. Avšak rozložení ekonomických aktivit v kraji není rovnoměrné, koncertovány jsou do okolí Pardubic a Chrudimi. Ekonomické nerovnosti a vyšší zadluženost v určitých oblastech, jako je například Moravská Třebová a Přelouč, mají vliv na kupní sílu tamních obyvatel, což se týká i návštěvy kultury. Pozitivním aspektem je celkově rostoucí vzdělanost obyvatel v regionu, která je důležitá pro zlepšení sociálních a ekonomických podmínek v kraji a také pro zvýšení poptávky pro kulturu. Jak totiž ukazují výzkumy, vzdělání má na aktivní návštěvu kultury vysoký vliv, lidé s maturitním a vyšším vzděláním se kultury účastní více (MAPK, 2024).

Cestovní ruch má v kraji velký potenciál díky přírodním a kulturním cílům včetně 3 památek UNESCO a 3 CHKO. V mezikrajském srovnání v roce 2023 spíše nízká návštěvnost v kombinaci s nedostatečnou propagací využití tohoto potenciálu limitují.

Aktéři kultury a KKO

Aktéři kulturních a kreativních odvětví

Mezi kulturními a kreativními odvětvími v Pardubickém kraji dominují umělecká řemesla (38 %), méně už výtvarné umění (téměř 13 %), architektura (12 %) a knihy a tisk (11 %). Subjekty jsou koncentrovány především do Pardubic (25 % subjektů), Chrudimi (6 %) a Litomyšli (4 %) a dalších ORP, nicméně 44 % subjektů sídlí mimo ORP. V přepočtu na 10 000 obyvatel je největší počet subjektů s pěti a více zaměstnanci v Litomyšli (10), Hlinsku a Chrudimi (8).

Při porovnání podílu subjektů se zaměstnanci v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO v kraji řemesla v některých regionech ztrácí na významu. Například v SO ORP Pardubice je 35 % subjektů z celého kraje, avšak mezi subjekty z výtvarného umění je to 73 %, reklamy 71 %, hudby 65 % a architektury 61 %. Vysoké zastoupení má také kulturní dědictví v SO ORP Česká Třebová a Polička, scénická umění na Lanškrounsku a Orlickoústecku a umělecké vzdělávání v SO ORP Moravská Třebová a Polička. Oslabení uměleckých řemesel je dáno velkým počtem subjektů v tomto odvětví, kteří nemají zaměstnance.

Ve většině odvětví KKO převažují podnikající fyzické osoby, jinak je tomu pouze ve scénickém umění a uměleckém vzdělávání, což je typické. V kulturním dědictví však netypicky také převládají fyzické osoby (60 % subjektů). Právní formě subjektu částečně odpovídají i kategorie počtu zaměstnanců, kdy podnikající fyzické osoby zaměstnance často nemají. Zaměstnance mají především subjekty z uměleckého vzdělávání, scénických umění, filmu a videa a kulturního dědictví.

V kraji pracuje v KKO okolo 2,5 % ekonomicky aktivních obyvatel, podíl zaměstnaných v KKO na celkovém počtu zaměstnaných v kraji je však málo přes 1 %. To je dáno vysokým počtem subjektů bez zaměstnanců.

Významnými zaměstnavateli jsou především soukromé firmy, které jsou zařazeny do kategorie uměleckých řemesel, které často sídlí mimo Pardubice a některé i mimo ORP. Tito přední zaměstnavatelé však mají na

rozdíl od OSVČ vysoký podíl nekreativních zaměstnanců a s tím je třeba počítat při plánování opatření ve Strategii. Významné veřejnoprávní subjekty jsou naopak umístěny pouze v Pardubicích a v ORP, doplňuje je však síť ZUŠ, která zaměstnává umělce a kreativce i v menších sídlech.

Překážky pro rozvoj představují pro soukromoprávní subjekty hlavně lidské zdroje, vlastní finanční zdroje a nestabilní nebo slabá poptávka, pro veřejnoprávní jsou nejčastější překážkou nevhodné prostory a nedostatek vlastních finančních zdrojů. Obecně veřejnoprávní subjekty vnímají překážky méně. Všechny veřejnoprávní subjekty ze svojí povahy využívají veřejnou podporu, u soukromoprávních je to pouze 29 % dotázaných.

Veřejnoprávní subjekty využívají především finance z lokální či regionální úrovně, soukromoprávní od Evropské unie nebo od státu. Oba typy subjektů by využily podporu při digitalizaci a rozvoji profesních a technických dovedností, veřejné subjekty mají velký zájem také o podporu spolupráce s jinými kulturními organizacemi.

Většina soukromoprávních subjektů měla v posledním roce problém s obsazením některých pozic, v porovnání s předcházejícím rokem však situace zůstala stejná nebo se zlepšila. Veřejnoprávní subjekty se s problémy tak často nesetkaly, zaznamenala je pouze necelá polovina subjektů.

S ostatními odvětvími KKO spolupracují především respondenti z odvětví film a video, umělecké vzdělávání a výtvarné umění. Obecně lze tvrdit, že subjekty spolupracují s odvětvími, které přímo souvisí s jejich činnostmi.

Veřejnoprávní subjekty realizují tržby především v místě, kde sídlí a v jeho okolí, soukromoprávní realizují tržby relativně vyrovnaně i na národních, evropských a celosvětových trzích.

Vybrané ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje

Pardubický kraj investuje do svých příspěvkových organizací a do prostor, které využívají ke své činnosti, dvěma způsoby. Část investic realizují příspěvkové organizace ze svého rozpočtu, do kterého kraj přispívá na investice formou dotací a grantů. Mnohem větší částky však investuje kraj přímo do konkrétních projektů renovace budov a technologií a v účetnictví organizací tak nejsou zaznamenány. Rozbor výdajů na investiční projekty v kultuře, tedy především v příspěvkových organizacích, obsahuje na základě dat z rozpočtu Pardubického kraje kapitola 12.1 analýzy. Od roku 2017 se jedná o částku ve výši 1,35 mld. Kč. Do Zámku Pardubice, kde sídlí VČM, to bylo 590,9 mil. Kč a do Winternitzových automatických mlýnů, sídla Gočárový galerie 438,7 mil. Kč.

Pokud se jedná o rozpočty organizací, pak v letech 2014 až 2023 putoval největší objem prostředků na investice přes rozpočet Východočeského muzea v Pardubicích (56,6 mil. korun, dále jen VČM), a to z především z krajských grantů a dotací. Tyto výdaje souvisí s rozsáhlou rekonstrukcí a dostavbou pardubického zámku, kde muzeum sídlí. Naopak investice do muzea v Litomyšli nebo Krajské knihovny Pardubice přes vlastní rozpočet byly minimální (3,3, resp. 3,2 mil. korun)

Hlavním rokem investic VČM přes vlastní rozpočet byl rok 2019, kdy muzeum investovalo 32 mil. korun. Východočeská galerie investovala od roku 2017, kdy začala připravovat rekonstrukci jedné z budov Winternitzových automatických mlýnů, nového sídla galerie. Rekonstrukcí prošlo také Regionální muzeum (RM) v Chrudimi, včetně detašovaného pracoviště na hradě Rychmburk.

Krajská muzea vyjma Východočeského muzea mají vyšší návštěvnost než před Covidem.

Regionálnímu muzeu (RM) v Chrudimi se za posledních deset let ztrojnásobil počet návštěvníků, převládali neplatící za snížené vstupné. V covidových letech

muzeum pravděpodobně lákalo návštěvníky na řadu akcí v online prostoru. V roce 2023 akce navštívilo 3862 lidí, skoro pětikrát víc než v předchozím roce. Od roku 2022 statistiky zahrnují také hrad Rychmburk, který tehdy muzeum převzalo do správy a zpřístupnilo návštěvníkům. Prostory muzea byly až do převzetí hradu bezbariérové, nicméně v posledním roce se zvýšila bariérovost vzhledem k vyřazení nefunkční plošiny na hradě, a tyto prostory jsou tak dostupné po domluvě jiným způsobem. Výnosy muzea i jeho soběstačnost kolísaly, nicméně měly rostoucí trend. V roce 2023 muzeum pracovalo s 24 miliony korun a jeho soběstačnost byla 17 %, v roce 2019 si muzeum vydělalo svou činností, mimo jiné archeologickým výzkumem na silničním obchvatu města, rekordních 6,3 milionu korun, a dosáhlo soběstačnosti 37 %).

Návštěvnost se ztrojnásobila také Regionálnímu muzeu v Litomyšli, které až do covidu navštěvovaly také jednotky tisíc cizinců. Muzeum mělo vysokou návštěvnost i za covidu. Muzeum pořádalo v průměru 30 kulturně výchovných a vzdělávacích akcí ročně, v roce 2023 pak průměrná návštěvnost na akci dosáhla maxima, v průměru přišlo 78 osob (celkový průměr byl 40, celkem přišlo v roce 2023 1100 lidí). Hlavní budova je celá bezbariérově přístupná, Rodný byt Bedřicha Smetany a Portmoneum jsou bezbariérové pouze částečně. Muzeum má vysokou míru soběstačnosti, která se v celém období pohybovala okolo 20 %, přičemž tržby tvořily v průměru 14 % rozpočtu. Celkové výnosy v roce 2023 dosáhly 19,4 mil.

Také návštěvnost Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě za sledované období vzrostla z 10 až na 15 tisíc díky rozšíření muzea v roce 2018. Muzeum pořádalo spíše méně akcí, ale s velkou návštěvností, a podařilo se mu navázat na období před covidem. V roce 2023 bylo návštěvníků akcí 4757. Za covidu akcí přibýlo, byly však pravděpodobně online, tzn. bez fyzických návštěv. Muzeum v roce 2017 výrazně rozšířilo své prostory o bezbariérové. Výnosy kontinuálně rostly až na 16,6 milionů v roce 2023, soběstačnost se s rozšířením muzea

snížila a od roku 2019 se držela okolo 10 %.

Východočeské muzeum v Pardubicích navštíví ročně více než 40 tisíc lidí, vstupné zdarma využívá asi pětina návštěvníků, desetina návštěvníků bývají cizinci. V roce 2018 se počet návštěvníků snížil v souvislosti s připravovanou rekonstrukcí a uzavíráním expozic, po rekonstrukci se však návštěvnost vrátila na původní hodnoty. Muzeum v pořádání akcí i jejich návštěvnosti úspěšně navázalo na před covidové období (v roce 2023 přišlo 22 880 návštěvníků), online akce pořádalo v menší míře i za covidu. Po dlouhotrvající rekonstrukci je muzeum z 92 % bezbariérově přístupné. Muzeum má vysokou soběstačnost kolem 25 % především díky ostatním provozním výnosům. Výnosy činily v roce 2023 téměř 76 milionů, z toho 6,6 % tvořily tržby.

Východočeská galerie se ke konci roku 2022 transformovala na Gočárovu galerii a v polovině roku 2023 přesídlila ze Zámku Pardubice do zrekonstruovaných Winternitzových automatických mlýnů. Návštěvnost galerie na zámku po celé období klesala, vzrostla až těsně před stěhováním a v roce 2023 v nových prostorech zaznamenala rekord – přes 42 tisíc lidí. Jedná se o více než 100% nárůst návštěvnosti oproti průměru let před stěhováním. Kulturní akce prošly po covidu redukcí na méně než polovinu, ale počet účastníků se vrátil na předcovidové hodnoty, v roce 2023 je navštívilo 4908 lidí. Prostory, které galerie využívala na zámku byly převážně bariérové, nové prostory jsou bezbariérové, využívaný výstavní prostor Dům U Jonáše je stále převážně bariérový. Výnosy galerie mají rostoucí trend, v posledních dvou letech vzrostly v souvislosti se stěhováním velmi výrazně, o 180 %, a v roce 2023 dosáhly 40,5 milionu korun. Soběstačnost kolísala mezi 2 a 20 %, například po přestěhování klesla z 20 % na 4 %.

Fyzická návštěvnost Krajské knihovny v Pardubicích kopíruje celorepublikový trend a po covidovém propadu pozvolna roste. Podobně se vyvíjel počet registrovaných čtenářů, v roce 2023 se však zdvojnásobil počet

dětských čtenářů. Knihovna byla v roce 2023 velice aktivní i návštěvnicky úspěšná v pořádání akcí, zejména ty kulturní měly vysokou průměrnou návštěvnost (419 kulturních akcí navštívilo 21 163 osob). Soběstačnost knihovny se od roku 2014 snížila na minimum (3 %), důvodem bylo rozšíření provozu. Výnosy byly rostoucí s výrazným růstem v roce 2023 na hodnotu 53,3 mil. Od roku 2017 se na provozu knihovny výrazně podílí město Pardubice (dle zákonné povinnosti) a kraj recipročně přispívá na provoz Východočeského divadla v Pardubicích.

Vzdělávání v oblasti umění a kulturních a kreativních průmyslů na středoškolské úrovni

V Pardubickém kraji existuje celkem 10 středních škol, které vzdělávají v oblasti KKO. 6 z nich zřizuje kraj, ostatní jsou soukromé. Umělecké a kreativní obory navštěvovalo v roce 2023 téměř 2400 žáků, tedy 9,6 % všech žáků středních škol v Pardubickém kraji. Vývoj počtu žáků, především v KKO oborech design a architektura odpovídá populačnímu vývoji ve věkové skupině 15–18 let, která v posledních dvou sledovaných letech výrazně narostla. Tento nárůst absorbovaly krajské školy, které si ponechaly volné kapacity ve slabších letech a nyní je zaplnily. Školy jsou koncentrovány především do Pardubic a okolí, Ústí nad Orlicí a Litomyšle, na jihu a jihovýchodě kraje nabídka vzdělávání v kreativních oborech chybí. Dostupné jsou však školy v Olomouckém a Jihomoravském kraji.

Kulturní infrastruktura

V Pardubickém kraji se nachází celkem 19 národních nemovitých kulturních památek (NKP), dvě z nich jsou na seznamu UNESCO (Zámek Litomyšl a Krajina v Kladrubech nad Labem). Koncentrovány jsou do Pardubic a okolí. Stát spravuje pět z nich, kraj dvě. Městské památkové rezervace jsou v kraji tři, archeologická a venkovská po jedné. Městských památkových zón je 19, venkovské tři a krajinné památkové zóny dvě.

V kraji se 451 obcemi je 420 knihoven, z toho 15 specializovaných. Hlavní koordinační a metodickou funkci zajišťuje Krajská knihovna v Pardubicích (KKPCE), výkon regionálních funkcí městské knihovny v Chrudimi, Ústí nad Orlicí a Svitavách a KKPCE.

V kraji se nachází také 51 muzeí, 25 galerií a 3 muzea spojená s galeriemi. Koncentrovány jsou především v Pardubicích, Litomyšli a Chrudimi. Kraj zřizuje čtyři muzea a jednu galerii, stát tři muzea, 40 muzeí a galerií zřizují obce. Asi polovina muzeí v regionu z toho 9 v rukou veřejné správy nemá zapsané sbírky v CES.

Všech 12 divadelních budov v kraji se nachází v ORP. Vlastní soubor má pouze Východočeské divadlo Pardubice. Největší divadelní sál je v Litomyšli a pojme 670 diváků. Kin je v kraji 44, z toho 34 digitalizovaných. 15 kin je v Pardubicích, 3 v Litomyšli a v ostatních ORP (kromě Lanškrouna) po jednom. Kulturních domů a sálů bylo identifikováno 58, sokoloven je 64 a jsou nerovnoměrně rozmístěné.

V přepočtu na obyvatele je počet kulturních zařízení velmi nevyrovnaný, od 3,2 na 10 tisíc obyvatel v SO ORP Litomyšl až po 1,3 v SO ORP Lanškroun.

Kraj je v porovnání s ostatními kraji průměrný v počtu kulturních institucí zřizovaných státem, v přepočtu na obyvatele je však čtvrtý nejlepším.

V kraji funguje Fakulta restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli, pět středních uměleckých škol a dalších šest středních škol, které nabízejí umělecky zaměřený obor. Střední umělecké školy zřizuje převážně kraj, střední školy s uměleckým oborem zřizuje kraj napůl se soukromíky. K dispozici je třicet základních uměleckých škol (ZUŠ) a osmnáct domů dětí a mládeže (DDM), které zřizují v drtivé většině obce. Zatímco střední a vysoká škola a DDM jsou umístěny především v ORP, ZUŠ jsou rovnoměrně rozprostřeny v celém kraji.

Opakovaný kulturní kalendář

Opakovaný kulturní kalendář Pardubického kraje se vyznačuje rozmanitou nabídkou 52 kulturních akcí, které pokrývají široké spektrum žánrů. Větší akce nadregionálního i celonárodního významu jsou zaměřeny na letní turistickou sezónu, což je výhodné pro cestovní ruch. Jedná se zejména o festivaly, často open air. Výrazně méně živé jsou pak zimní měsíce. Kalendář obsahuje jak místně unikátní akce, akce s dlouholetou tradicí, tak i akce spojené s UNESCO památkami, což dále zvyšuje atraktivitu regionu pro návštěvníky a přispívá k formování značky kraje. Veřejný sektor, zejména pak obce a příspěvkové organizace obcí i kraje hrají významnou roli v organizaci těchto akcí, stojí za více než 50 % z nich. Významným aktérem je také občanská společnost, která je v regionu velmi aktivní a daří se jí na pořádané akce získávat podporu. Nejčastějším typem krajské podpory jsou programové dotace, které zajišťují transparentnost při rozdělování peněz mezi aktéry. I přesto jsou však některé žánry podporovány výrazně méně než jiné a musí být proto schopné samofinancování. Od roku 2018 totiž nevznikla žádná nová akce opakovaného kulturního kalendáře. V kalendáři jsou také méně zastoupeny akce mezinárodního a přeshraničního významu. Větší převaha je naopak u akcí regionálního významu s nižší návštěvností. V kategorii 20-30 tis. návštěvníků jsou pouze 3 akce z celého kalendáře. Celkově lze říci, že opakovaný kulturní kalendář představuje velký potenciál pro propagaci regionu a rozvoj cestovního ruchu. Je ovšem důležité zaměřit se na rovnoměrnější rozdělování krajské podpory mezi jednotlivé akce a vytvořit tak prostor pro vznik dalších akcí.

Kulturní značka

Vytváření značky kraje je specifická problematika, mezi důležité aspekty patří turismus společně s kulturou a kulturním dědictvím. V Pardubickém kraji hrají v turismu, co se týče návštěvnosti, hlavní roli přírodní a zábavní destinace. V top 10 nejnavštěvovanějších destinacích kraje tvoří 59,7 % návštěvníci oblasti Dolní Morava. Zámek Pardubice byl ale v roce 2023 třetím nejnavštěvovanějším cílem v kraji, další cíle z oblasti kultury zaznamenaly v roce 2023 výrazný nárůst návštěvnosti oproti předchozímu roku.

V Pardubickém kraji se nachází destinace s vysokou návštěvností, které zároveň reprezentují rozmanité kategorie: pietní místa, osobnosti, hrady a zámky, lidová kultura, zábavní turistické cíle a další. Ve 14 kategoriích, které sleduje Czech Tourism, má Pardubický kraj celkem 10 cílů, které patří mezi top 10 nejnavštěvovanějších v ČR, např. třetí nejnavštěvovanější cíl z kategorie Lidová kultura: Muzeum v přírodě Vysočina. Část regionu, která vykazuje vysokou návštěvnost, je osa Pardubice – Chrudim – Hlinsko.

Dokumenty, zabývající se identitou města, akcentují vedle kultury také sportovní akce. Jsou uvedeny jen akce, které kraj finančně či organizačně podporuje. Dokument identifikuje také poměrně velké množství významných rodáků: umělců (např. Smetana, Gočár apod.). Zatímco motto Pardubického kraje zmiňuje přírodu, historii, hudbu a sport, krajské logo zobrazuje křížení cest a význam kraje jako dopravního uzlu. Tyto dokumenty obsahují charakteristiky, které Pardubický kraj považuje za důležité, stanovují vizuální identitu a pravidla jejího používání, neplní funkci komunikační/marketingové strategie. Tyto dokumenty navíc nevznikly na základě výzkumu (např. ve stylu Anholt-Ipsos Nation Brand Indexu).

Dostupnost kultury

Dostupnost kultury pro školy

Dotazníkového šetření dostupnosti kulturního programu pro školy zřizované Pardubickým krajem se zúčastnilo 58 škol z 65. Většina respondentů hodnotila nabídku kulturních programů pro školy v místě pozitivně, především v ORP. Školy navštěvují především památky, muzea a divadla, rády by více chodily také za designem, literaturou, živou hudbou (mimo vážné hudby), divadlem a výtvarným uměním. S kvalitou nabízeného programu jsou školy také většinou spokojeny, rezervy vidí pouze u filmu a audiovizí, výtvarného a vizuálního umění a živé hudby.

Informace o kulturním programu získávají školy především e-mailem nebo z letáků a plakátů. Při výběru kulturního programu se školy rozhodují především podle dopravní dostupnosti, termínu konání akce, výše vstupného a předchozí zkušenosti s poskytovatelem programu.

Kulturní program školy navštěvují nejčastěji ve městě, kde se škola nachází nebo přímo ve škole. Program přímo ve škole je sice příležitostí pro umělce, ale může postrádat nácvik kulturního chování, jeden z hlavních cílů návštěvy. Naopak oblíbenost návštěv v domovském městě ukazuje na potřebu budování kulturní infrastruktury i v menších sídlech.

Větší atraktivitu než Pardubice nebo jiná místa v kraji má pro školy Praha. Pardubice jsou oblíbené hlavně u škol s uměleckým zaměřením a u škol, které tam mají dobré vlakové spojení. Komplikovaná doprava je totiž vedle vysokého vstupného a nedostatku časem jednou z hlavních bariér návštěvy. Pokud je pro žáka překážkou výše vstupného, 37 škol situaci vyřeší z třídních, školních nebo mimoškolních zdrojů, ve 29 případech zůstane v jiné třídě nebo doma.

Dostupnost uměleckého vzdělávání

V ZUŠ výrazně převládají dívky, tvoří v průměru 72 % žactva napříč krajem, v kraji je také vysoký podíl dětí a mladistvých (5-18 let) navštěvujících ZUŠ, SO ORP Králíky navštěvuje ZUŠ dokonce každá druhá dívka.

V polovině SO ORP jsou základní umělecké školy zaplněny z více než 96 %, v ostatních mají volné kapacity. Ve většině SO ORP převažuje hudební individuálně skupinový obor. Počet dospělých studujících ZUŠ je naprosto minimální.

Počet vyučujících v jednotlivých oborech ZUŠ víceméně odpovídá počtu žáků v oborech, kromě SO ORP Králíky. Interních vyučujících je v kraji 751, převažují ženy, průměrný úvazek vyučujících je 0,7. Externích učitelů je v celém kraji 24 a v přepočtu na celý úvazek pouze 5,2.

Střediska volného času (DDM) mají nižší účast na aktivitách než ZUŠ, příčina může být na straně nabídky i poptávky (nelze z dostupných dat určit). DDM navštěvuje v průměru 18 % dětí v relevantní věkové skupině. Dívky převažují, ale ne tak výrazně jako u ZUŠ.

Táborová a spontánní činnost má vysokou účast v SO ORP s vyšším podílem dětí a žáků v DDM.

Střediska volného času zaměstnávají především externisty, kteří pracují v průměru na 0,05 úvazku. Naopak interní zaměstnanci vykonávají v průměru 0,9 úvazku.

Financování

Výdaje Pk na kulturu a kulturní dědictví

Pardubický kraj v posledních 6 letech intenzivně investuje do kultury (kapitálové výdaje). Zatímco podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích se v posledních letech spíše snižoval (2019–2023), podíl provozních výdajů na kulturu z daňových příjmů a neinvestičních vlastních krajských financí se v posledních letech držel stabilně kolem 4 %. Prostředky, o jejichž využití kraj sám rozhoduje, tak směřovaly v posledních letech do kultury stabilním podílem.

Dotační oblasti Pardubického kraje

Výše dotačních programů a fondů pro oblast kultury v Pardubickém kraji v absolutních číslech roste. Podíl na všech dotacích byl poměrně konstantní až na výrazné snížení v roce 2021 v důsledku pandemie covid-19. Podíl dotací na kulturu na celkových dotacích byl v letech 2014–2023 v průměru 15,6 %. Míra inflace k roku 2015 byla v roce 2023 47 %. Mezi lety 2015 a 2023 se programové dotace na kulturu navýšily o 56 % a programové kulturní dědictví o 181 %.

Výdaje Pk a obcí s rozšířenou působností v regionu v oblasti kultury a památkové péče

Skrze krajem zřizované příspěvkové organizace (Gočárova galerie, Východočeské muzeum v Pardubicích, Krajská knihovna v Pardubicích) směřuje do krajského města 47 % krajských běžných výdajů na kulturu. Příspěvky všem krajským PO (včetně těch mimo Pardubice: Regionální muzeum v Chrudimi, Vysokém Mýtě a Litomyšli) tvořily v roce 2023 74 % provozních výdajů na kulturu Pardubického kraje. ORP jako Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a Polička nemají na svém území krajskou PO a současně mají relativně vyšší výdaje na kulturu než ORP jako Litomyšl nebo Vysoké Mýto. Např. podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech byl v roce 2023 ve městech bez krajské ORP Česká Třebová: 12 %, Ústí nad Orlicí: 13 %, Polička 18 %. Zatímco ve městech s krajskou PO byl tento podíl pro Litomyšl: 10 % a Vysoké Mýto: 9 %. Je patrná určitá souvislost mezi vyššími výdaji na kulturu a absencí krajské PO.

Kraj hraje zřizovatelskou roli především v západní části regionu (ORP Pardubice, ORP Chrudim, ORP Vysoké Mýto). V okresních městech Ústí nad Orlicí a Svitavy např. krajská kulturní instituce zcela chybí. ORP Česká Třebová,

Moravská Třebová a Svitavy byly navíc zařazeny mezi hospodářsky a sociálně ohrožené území. Do některých socioekonomicky slabých částí regionu zároveň směřuje podprůměrná výše dotací na kulturu (např. Přelouč, Moravská Třebová). Z tohoto ohledu lze považovat za slabé čerpání dotací aktéry i v SO ORP Chrudim, vzhledem k jeho rozloze a počtu obyvatel (největší území a 2. nejvyšší počet obyvatel po Pardubicích).

Co se týče dotací, jejich rozložení je také nerovnoměrné. Jsou do velké míry koncentrovány do ORP Pardubice, v roce 2023 tam směřovalo 52 % dotací z oblasti kultury a 32 % objemu schválených dotací z oblasti památkové péče. Téměř tři čtvrtiny objemu financí z dotací na kulturu směřují do obcí. Zde je zahrnuta činnost Východočeského divadla Pardubice, Komorní filharmonie Pardubice a výkon regionální funkce knihoven (Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí). V oblasti památkové péče je objem financí rozložen rovnoměrněji mezi církve, obce a spolky.

Srovnání výdajů na kulturu a památkovou péči Pk a dalších regionů

V porovnání s ostatními kraji měl v roce 2023 Pardubický kraj nejnižší běžné výdaje na kulturu v absolutní hodnotě, kraj má také nízký podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích ve srovnání s ostatními kraji. Pardubický kraj zřizuje pouze šest kulturních příspěvkových organizací, to je stejně jako Zlínský kraj) nejméně z krajů v ČR. Pardubický kraj ale vykazuje vysoké kapitálové výdaje. V roce 2023 byly kapitálové výdaje na kulturu Pardubického kraje v přepočtu na obyvatele čtvrté nejvyšší v ČR. Aktéři v Pardubickém kraji byli v roce 2023 průměrní, co se týče schopnosti získávat státní dotace na památkovou péči. Krajské dotace z programu podpora památkové péče v roce 2023 tvořily 40 % investic do památkového fondu, zbytek představovaly prostředky z dotačních programů MK. V roce 2018 získal Pardubický kraj od MK nadprůměrné finanční prostředky do oblasti živého umění (4. nejvyšší v přepočtu na obyvatele z celé ČR). Pro vyhodnocení delšího časového úseku dotací v oblasti živého umění nejsou dostupná data. Inovativními nástroji podpory profesionální nezřizované scény, které by principiálně navazovaly spíše na roli státu než obcí, kraj nedisponuje.

Řízení a nástroje podpory

Kraj disponuje standardními nástroji podpory kultury. Kapacity kraje nebo jeho organizací je možné posilovat pro koncepční práci i podporu síťování aktérů napříč veřejným, soukromým, akademickým i nevládním sektorem. Regionální rozvojová agentura pracuje s tématem kulturních a kreativních odvětví, aktéři KKO jsou moou využívat nástroje podpory podnikání. Otestovány byly i kreativní vouchery jako posílení spolupráce firem a kreativců v hospodářsky a sociálně slabých územích.

Kraj disponuje standardními nástroji podpory kulturního dědictví a informuje vlastníky o možnostech jejich vyžití. Funguje také metodické vedení a setkávání expertů na památkovou péči v regionu. Památkově chráněné objekty v majetku kraje jsou často využity udržitelným způsobem jako sídla kulturních organizací. Zvážit je možné podporu víceletých dotací nebo posílení ocenění vlastníků za příkladné revitalizace.

Součástí propagace destinace hrají turistické cíle v oblasti kultury a kulturního dědictví klíčovou roli. Tématem je i architektura 20 a 21. století nebo filmová místa.

Kraj pracuje s fenoménem „kulturou taženého rozvoje“ při hledání nových funkcí v územích, která ztratili svoji původní funkci a využívá jej pro utváření značky kraje. Na konverzích spolupracuje s renomovanými architekty (bývalý areál Winternitzových mlýnů proměněný na kulturní čtvrť).

V regionu jsou obce, které patří k lídrům systematické spolupráce obcí s architekty a citlivého sladování moderní architektury a kulturního dědictví (Litomyšl). V kraji existuje řada příkladů dobré praxe rozvoje kvality vestavěného prostředí. Na úrovni regionu chybí příležitosti k setkávání, vzdělávání a sdílení dobré praxe mezi politiky, úředníky a odbornou veřejností, která vstupuje do tvorby města, respektive kvality vystavěného prostředí. Dále je co zlepšovat co se týče znalosti obcí, která se týká role městského architekta i dobře vytvořených zadání a vedení procesů realizace

ve spolupráci s hlavními aktéry a veřejností. Za ne zcela postačující byla v diskusi hodnocena koordinace kraje s obcemi při realizaci krajských projektů, co se týče kvality vystaveného prostředí, městští architekti by mohli být zapojeni do příprav projektů již v rané fázi.

Strategický kontext kultury

Ve strategickém kontextu na národní úrovni roste význam kultury a kreativity jako mezisektorového fenoménu, který přispívá k rozvoji aglomerací. Strategické dokumenty zdůrazňují potřebu rovného přístupu ke kulturním aktivitám a podporují rozvoj kulturních center v regionech. Nicméně stále přetrvává nejasné vymezení kulturních a kreativních odvětví a chybí systémová podpora a kvalitní data pro jejich rozvoj. Zmíněná témata pomohly řešit finance z Národního plánu obnovy, o udržitelnosti vybraných dosažených změn a projektů a jejich finanční podpory ze zdrojů MKČR zatím není rozhodnuto. Probíhá diskuse, která řeší i možnosti zapojení krajů do udržitelnosti aktivit nastartovaných v rámci Národního plánu obnovy ve vybraných tématech.

Na krajské úrovni je kultura vnímána v souvislosti ekonomickým rozvojem i zvyšováním sociální soudržnosti, přičemž dokumenty kladou důraz na rozvoj cestovního ruchu, neziskového sektoru a dobrovolnictví. Přesto zde chybí komplexní strategie, která by sjednotila přístup ke kultuře a kreativitě na krajské úrovni. Cestovní ruch nemá samostatný dokument, téma je součástí celkového strategického plánu kraje, absente strategie pro marketingovou komunikaci. Kultura je zastoupena ve většině relevantních dokumentů což dokládá určité povědomí o tom, že je nástrojem řešení problémů a pomáhá rozvinout potenciály v různých oblastech. Jen dvě kulturní instituce zřizované krajem mají vlastní strategii. Strategie pracují s výraznými socioekonomickými rozdíly mezi východními a západními regiony, které vyžadují cílenou podporu a specifická opatření pro východ regionu ve strategických dokumentech, včetně kultury a kulturního dědictví.

Rozvojové záměry v územních souvislostech

Kraj v uplynulých cca 5 letech realizoval významné investice v Pardubicích v areálu Winternitzových automatických mlýnů jako sídla Gočárový Galerie. Investice středoevropského významu, realizovaná ve spolupráci kraje, města a soukromého sektoru, která kombinuje citlivý přístup k revitalizaci kulturního dědictví s intervencí současné „ikonické architektury“ má potenciál pro rozvoj značky kraje. Kraj plánuje být i v následujícím období aktivní v oblasti investic v kultuře a kulturním dědictví, aktuálně je evidováno 18 projektů v celkové hodnotě 1,26 mld. Kč. Tyto investice budou směřovat do krajem zřizovaných institucí, zejména v ORP, velká část z nich přímo do Pardubic. Projekt Železničního depa v Dolní Lipce má po dokončení potenciál rozšířit zřizovatelskou roli Pardubického kraje v kultuře do další části regionu, která je současně socioekonomicky slabší částí území.

2 Úvod

2.1 Cíle a obsah dokumentu

Dokument Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji – analytická část přináší ucelený pohled na situaci kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví v regionu v kontextu hlavních socioekonomických ukazatelů regionu.

Cílem dokumentu je na základě podrobnější analýzy dat a diskuse s aktéry nastínit hlavní analytická východiska pro navazující fázi přípravy oborové strategie pro oblast kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji.

Analýza vychází z dat poskytnutých úřadem Pardubického kraje a jeho organizacemi zřizovanými v oblasti kultury, Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu (NIPOS) a dalších veřejně dostupných zdrojů. Dále se opírá o provedený průzkum mezi zástupci škol k tématu dostupnosti kulturní nabídky pro školy. Unikátní jsou pak výstupy kvantitativních a kvalitativních šetření provedených v rámci Regionálního mapování kulturních a kreativních odvětví Univerzitou Pardubice, Fakultou ekonomicko – správní¹. Zejména v oblasti kulturní infrastruktury byly vytvořeny unikátní, dosud neexistující datové sady, se kterými bude krajský úřad dále pracovat a zahrne je mezi standardně dostupné datové zdroje pro analýzu území.

Do analýzy jsou také zahrnuty výstupy z diskuse 5 kulatých stolů realizovaných v rámci konzultační skupiny, na kterou bylo pozváno více než 100 aktérů z celého regionu napříč obory z veřejné správy, akademického, podnikatelského i nevládního sektoru. Kulaté stoly se věnovaly tématům: živé umění, kulturní dědictví, kultura a vzdělávání, architektura a obraz měst, kulturní a kreativní odvětví v kontextu rozvoje podnikání.

První část textu představuje kontext sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje ve vztahu ke kulturním potřebám obyvatel. Následně se dokument věnuje aktérům kulturních a kreativních odvětví a kulturní infrastruktuře. Analyzovány byly také klíčové akce, které tvoří páteř opakovaného kulturního kalendáře, včetně jejich významu pro cestovní ruch, což dále souvisí s kapitolou, která se věnuje kulturní značce kraje. Pozornost je dále věnována dostupnosti kultury specificky pro děti a mládež, financování kultury a hlavním nástrojům podpory na straně kraje. Závěrečné kapitoly se zaměřují na zasazení kultury a kulturních a kreativních odvětví v kraji do kontextu národních a krajských strategií, včetně plánovaných investičních záměrů v oblasti infrastruktury. V celém dokumentu je kladen důraz na územní dimenzi sledovaných ukazatelů.

V úvodu celého dokumentu čtenář nalezne manažerské shrnutí, které je řazeno dle jednotlivých kapitol dokumentu. Hlavní zjištění každé kapitoly shrnuje závěrečná tabulka hlavních hodnot a problémů, které slouží jako východiska pro tvorbu návrhové části strategie.

Rozsah sledovaných témat vychází z mezinárodně uznávaného rámce Agenda 21² pro kulturu, který vyvíjí organizace United Cities and Local Governments (UCLG). Mapování kulturních a kreativních odvětví se řídí metodikou MKČR, která je při realizaci projektu závazná pro všechny kraje.

¹ Dokument a mapování KKO vzniká v rámci objednávky MKČR financované z Národního plánu obnovy, dotační výzvy na tvorbu Regionální strategie a mapování kulturních a kreativních odvětví. Realizaci strategií a mapování KKO se věnují všechny kraje v České republice. Více o projektu: <https://paradnikraj.cz/mapovani-a-tvorba-strategie-kulturne-kreativnich-odvetvi-v-pardubickem-kraji/>

² UCLG je jednou z nejvýznamnějších platform, které sdružují lokální vlády. Agenda 21 pro kulturu navazuje na agendu udržitelného rozvoje OSN. Od roku 2010 UCLG prosazuje pohled na kulturu jako samostatný pilíř udržitelného rozvoje. Agenda 21 definuje devět klíčových oblastí kulturního rozměru udržitelného rozvoje na lokální úrovni: 1.Kulturní práva, 2.Kulturní dědictví, diverzita a kreativita, 3.Kultura a vzdělávání, 4.Kultura a prostředí, 5.Kultura a ekonomika, 6.Kultura, rovnost a sociální inkluze, 7.Kultura, urbanistické plánování a veřejný prostor, 8.Kultura, informace a znalosti, 9.Řízení kultury. Český překlad dokumentu vznikl ve spolupráci s Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy, projektem Kreativní Praha. Více o projektu: <https://agenda21culture.net/documents/culture-21-actions>



Obrázek 1 Pernštýnské náměstí v Pardubicích. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2021)

3 Socioekonomický kontext

Kapitola poskytuje širší kontext uvažování o kultuře Pardubického kraje z hlediska sociodemografického i ekonomického profilu regionu a dalších specifických podmínek, které kulturní prostředí kraje ovlivňují a budou ovlivňovat i nadále. Sledované ukazatele nabízejí zprostředkovaně informace o změnách kulturních preferencí obyvatel a aktuálních trendech. Cílem kapitoly je poskytnout ucelený pohled na rozložení aktivit a trendů v kraji jak v časovém, tak i v prostorovém horizontu.

Veškeré uvedené informace a data vycházejí ze třech hlavních zdrojů, a to ze Statistické ročenky Pardubického kraje za rok 2023 (zpracoval Český statistický úřad, dále jen ČSÚ), z Územně analytických podkladů Pardubického kraje – 5. aktualizace (zpracoval Odbor rozvoje oddělení územního plánování krajského úřadu Pardubického kraje) a ze Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027 (zpracoval Pardubický kraj ve spolupráci s GaREP, spol. s r.o.).



Obrázek 2 Pohled na krajinu polabské nížiny se zakrouceným korytem řeky Labe a Hrad Kunětická hora. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2021)

3.1 Sídelní struktura

Schéma 1 zobrazuje základní geografické charakteristiky Pardubického kraje. Pardubický kraj je příhraničním regionem, který se nachází ve východní části Čech. V severovýchodní části kraje je státní hranice ČR s Polskem, kterou tvoří jižní část Orlických hor a svahy Hrubého Jeseníku. Na jihu a jihovýchodě je kraj lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, které společně s Orlickými horami patří k chráněným krajinným oblastem kraje (dále jen CHKO). Hranici kraje dále určují sousedící kraje – Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský a Vysočina. Spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří Pardubický kraj region soudružnosti Severovýchod (tzv. NUTS 2).

Geografická mapa Pardubického kraje
Geographical map of the Pardubický Region

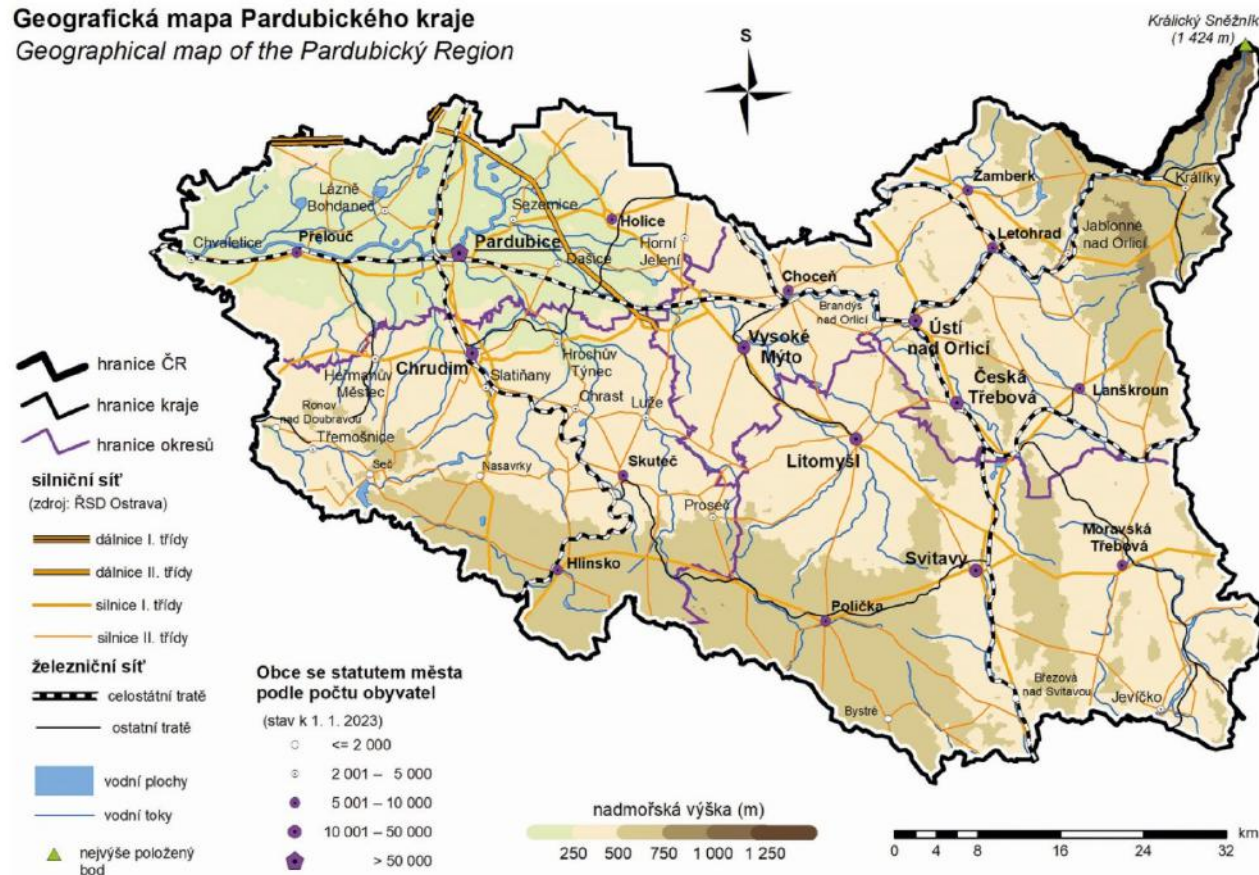


Schéma 1 Geografická mapa Pardubického kraje, zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Kraj se správním centrem Pardubice a celkem 451 obcemi je složen ze 4 okresů – Pardubice, Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim, a dále je administrativně členěn na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP), jimiž jsou SO ORP Česká Třebová, Hlinsko, Holice, Chrudim, Králupy, Lanškroun, Litomyšl, Moravská Třebová, Pardubice, Polička, Přelouč, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto a Žamberk. Administrativní členění kraje je zobrazeno na schématu (Schéma 2).

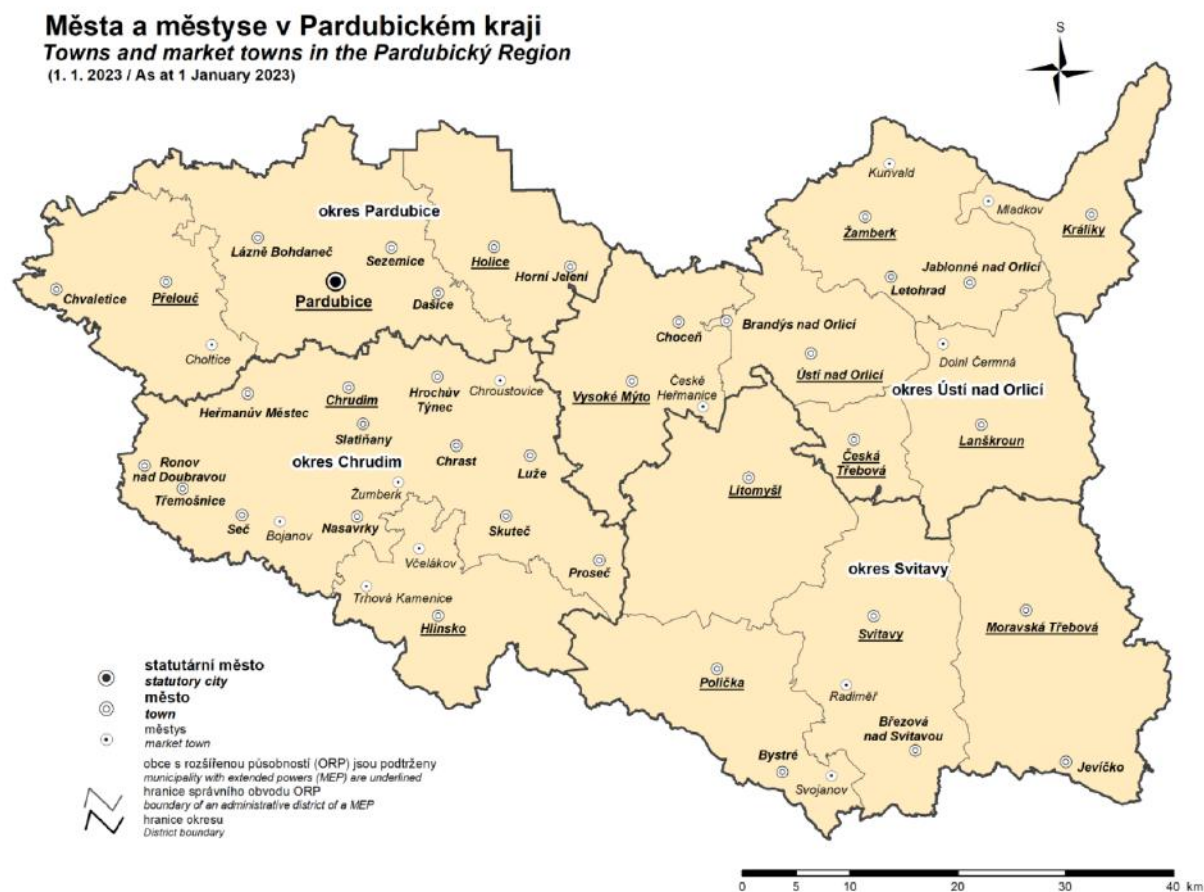


Schéma 2 Členění Pardubického kraje, zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Celková rozloha kraje je 4 519 km², což představuje zhruba 5,7 % rozlohy ČR a Pardubický kraj je tak pátým nejmenším krajem ČR. Hustota osídlení je 117 obyvatel/km² (k 31.12. 2023 měl kraj 530 560 obyvatel). Obcí s největším počtem obyvatel je krajské město Pardubice (92 149 obyvatel), naopak obcí s nejmenším počtem obyvatel je Želivsko (38 obyvatel).

Schéma 3 znázorňuje rozmístění obyvatel a hustotu zalidnění Pardubického kraje v jednotlivých SO ORP v roce 2021 na základě Sčítání lidu, domů a bytů (dále jen SLDB). V roce 2021 byla hustota osídlení Pardubického kraje 113 obyvatel na 1 km². Největší hustota zalidnění (318 obyvatel na 1 km²) byla evidována v SO ORP Pardubice. Zde byla evidována také maximální hodnota rozmístění obyvatel (7 983 obyvatel na 1 km²). Naopak nejmenší hustota zalidnění byla evidována v SO ORP Králíky (51 obyvatel na 1 km²).

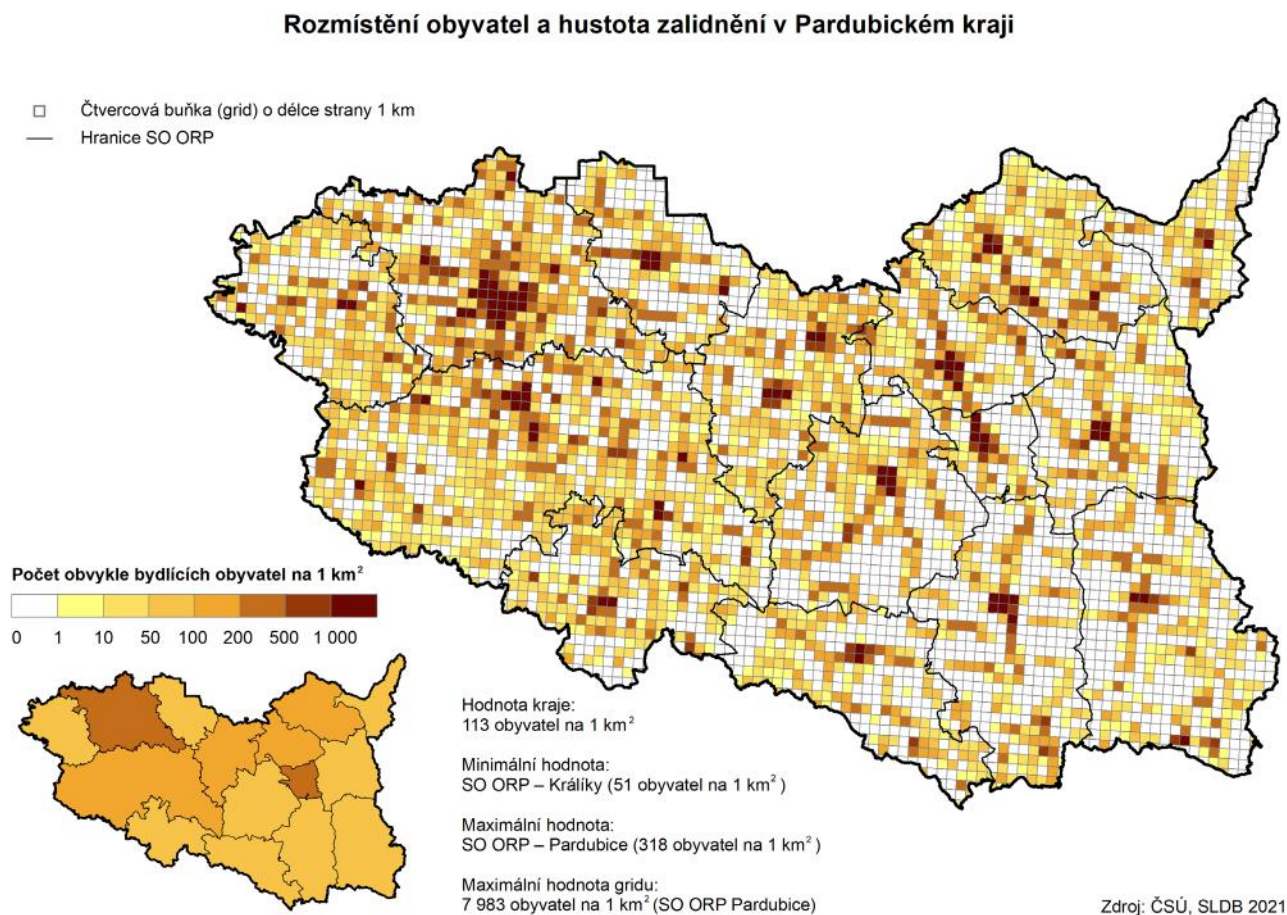


Schéma 3 Kartogram znázorňující rozmístění obyvatel a hustotu zalidnění v jednotlivých SO ORP v roce 2021. zdroj: (SLDB 2021, 2023)

Krajské město Pardubice je zároveň sídelním centrem kraje, koncentruje se zde 17,4 % obyvatelstva kraje. Větším městem je z hlediska počtu obyvatel také Chrudim, kde žije přes 23 tisíc obyvatel (k 31. 12. 2023). Ostatní města nepřesahují počet 20 tisíc obyvatel. Nad 10 tisíc obyvatel mají města Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto a Litomyšl.

Významnými pracovními centry jsou vedle Pardubic a Chrudimi také Svitavy, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Česká Třebová a Lanškroun.

Roli regionálního centra vyššího řádu plní statutární město Pardubice, které je součástí jádrového území Hradecko-pardubické aglomerace. Dalšími regionálními centry jsou Chrudim, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Choceň a Vysoké Mýto. V těchto městech žije cca 182 tisíc obyvatel, což je zhruba 35 % obyvatel kraje. Přehled regionálních center Pardubického kraje je vyobrazen na schématu (Schéma 4). Regionální centra plní v území stabilizační roli a měla by plnit roli center daného regionu. Měla by mít základní občanskou vybavenost využívanou „svými“ obyvateli a poskytovat obyvatelům spádového regionu i možnost využívat občanskou vybavenost vyššího řádu (například střední školy, divadla, sportovní zařízení apod.).

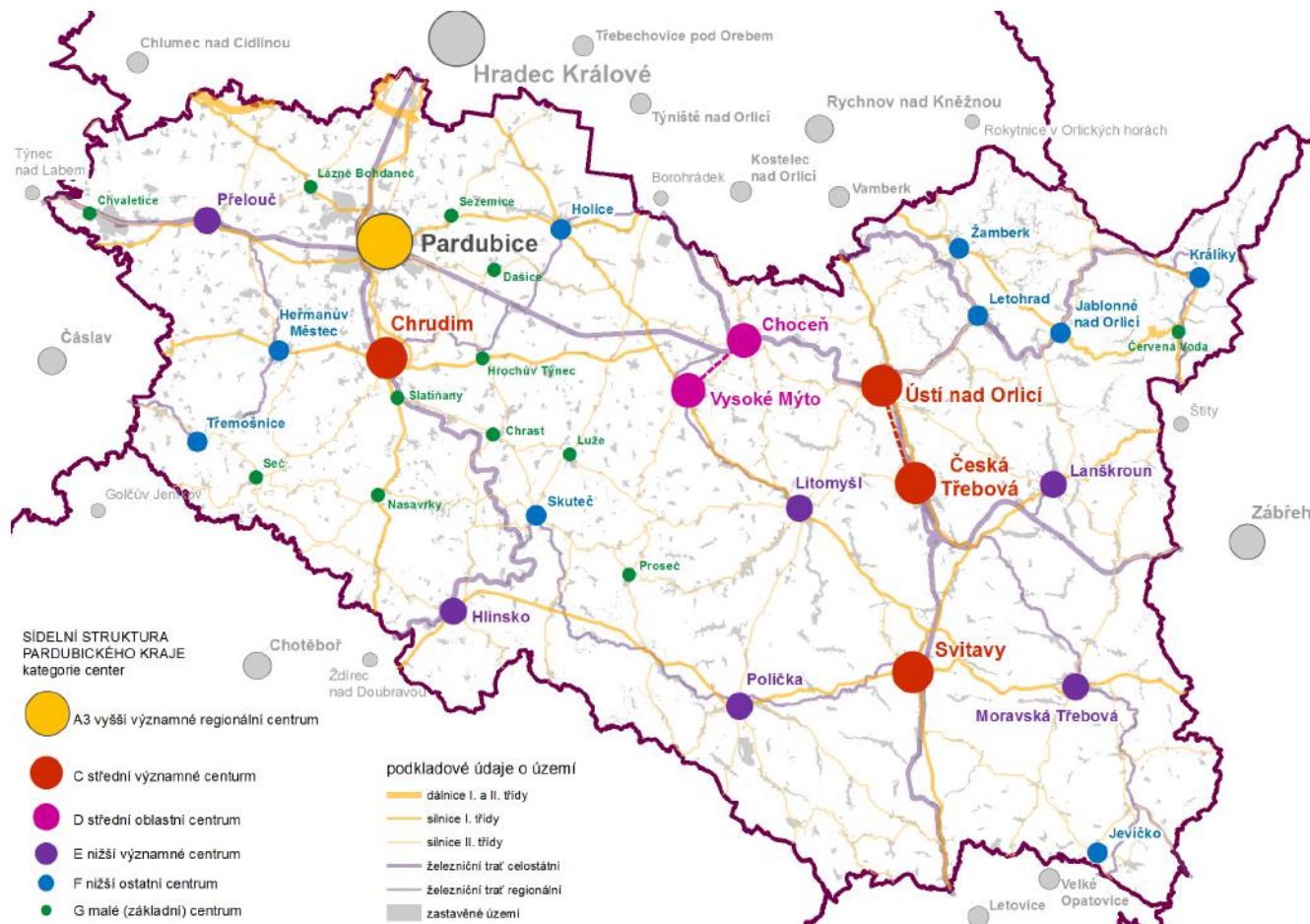


Schéma 4 Centra sídelní struktury Pardubického kraje 2021. zdroj: (Územně analytické podklady, 2021)

3.2 Demografické údaje

Vývoj počtu obyvatel

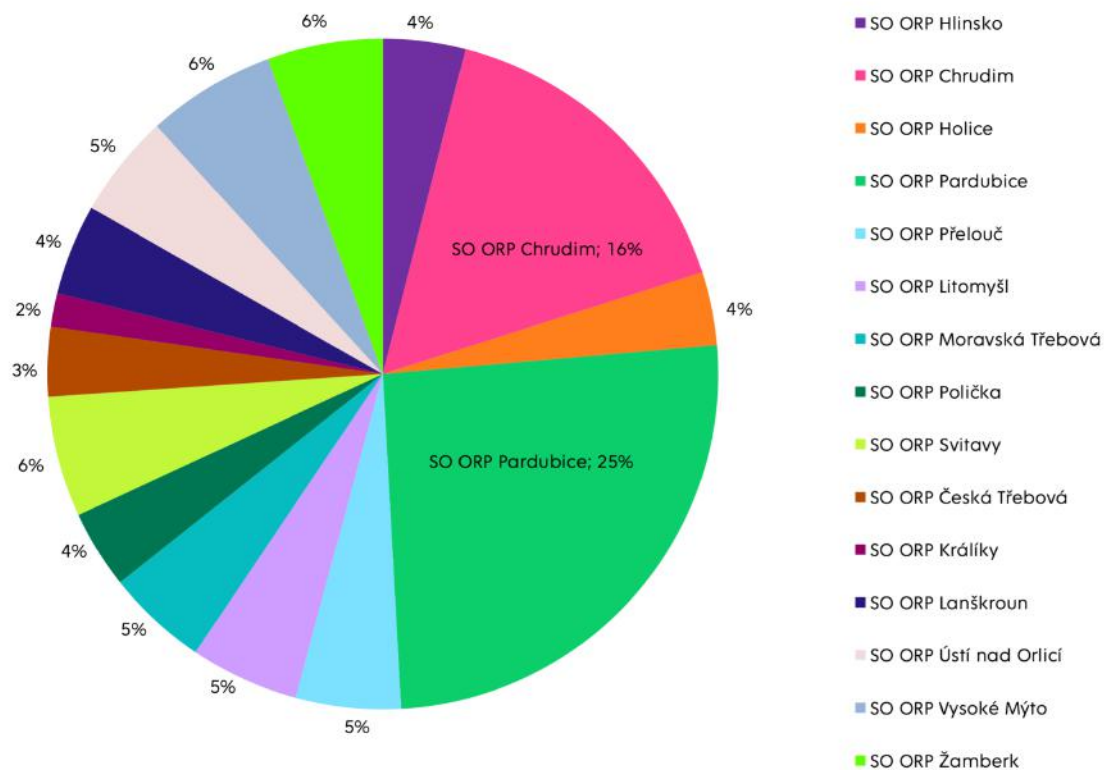
V uvedené tabulce (Tabulka 1) lze pozorovat, že k 31. 12. 2023 žilo v Pardubickém kraji 530 560 obyvatel, což představovalo 4,9 % celkového počtu obyvatel ČR (10 900 555 obyvatel). Nejlidnatějším okresem Pardubického kraje je okres Pardubice, dále následují okresy Ústí nad Orlicí, Chrudim a nejméně obyvatel žije v okrese Svitavy.

Tabulka 1 Vybrané ukazatele za správní obvody ORP Pardubického kraje, zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pardubického kraje, 2024)

	Počet obcí	Počet obyvatel		
		2021	2022	2023
Česká republika	6 258	10 516 707	10 827 529	10 900 555
Pardubický kraj	451	514 518	528 761	530 560
okres Chrudim	108	103 746	106 398	106 616
SO ORP Hlinsko	22	20 765	21 127	21 108
SO ORP Chrudim	86	82 981	85 271	85 508
okres Pardubice	112	172 224	179 537	180 888
SO ORP Holice	14	17 945	18 656	18 719
SO ORP Pardubice	56	128 883	134 359	135 309
SO ORP Přelouč	42	25 396	26 522	26 860
okres Svitavy	116	102 866	104 576	104 669
SO ORP Litomyšl	35	26 780	27 691	27 804
SO ORP Moravská Třebová	33	25 775	25 961	25 976
SO ORP Polička	20	19 435	19 904	20 005
SO ORP Svitavy	28	30 876	31 020	30 884
okres Ústí nad Orlicí	115	135 682	138 250	138 387
SO ORP Česká Třebová	5	17 644	17 834	17 763
SO ORP Králíky	5	8 376	8 557	8 591
SO ORP Lanškroun	22	22 498	23 082	23 188
SO ORP Ústí nad Orlicí	16	26 106	26 493	26 419
SO ORP Vysoké Mýto	40	32 082	32 804	32 915
SO ORP Žamberk	27	28 976	29 480	29 511

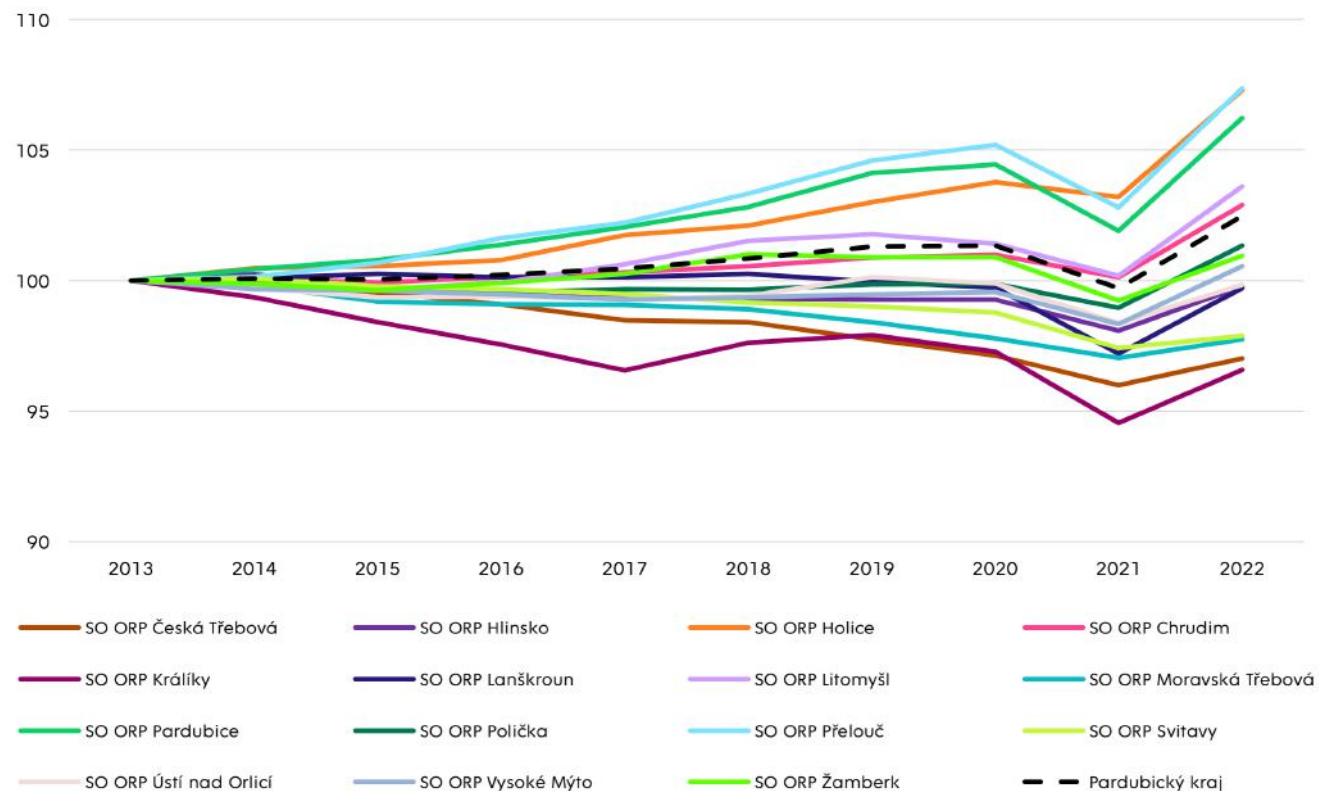
Rozložení obyvatel mezi SO ORP Pardubického kraje lze pozorovat na grafu (Graf 1). Obyvatelstvo je vcelku rovnoměrně rozmístěno ve všech ORP, až na dvě výjimky – SO ORP Pardubice (25 % obyvatel) a SO ORP Chrudim (16 %). Nejméně, pouze 2 % obyvatel, žije v SO ORP Králíky. V ostatních SO ORP žije 3-6 % obyvatel.

Graf 1 Rozložení obyvatel mezi SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2023. zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pardubického kraje, 2024)



Z dlouhodobého hlediska počet obyvatel roste téměř ve všech SO ORP Pardubického kraje. Výjimkami jsou SO ORP Králíky, Česká Třebová, Moravská Třebová a Svitavy, kde počet obyvatel postupně klesá. Naopak největšího růstu zaznamenávají SO ORP Holice, Přelouč a Pardubice. Obvody s největším růstem obyvatelstva se nacházejí v těsné blízkosti krajského města a naopak obvody s postupným poklesem obyvatel se vyskytují na pomyslné periférii kraje. Pokles v roce 2021 (Graf 2), který je znatelný napříč všemi SO ORP, je dán především údaji za rok 2021, které jsou výsledkem SLDB 2021 a nejsou tak přímo srovnatelné s předchozími roky¹.

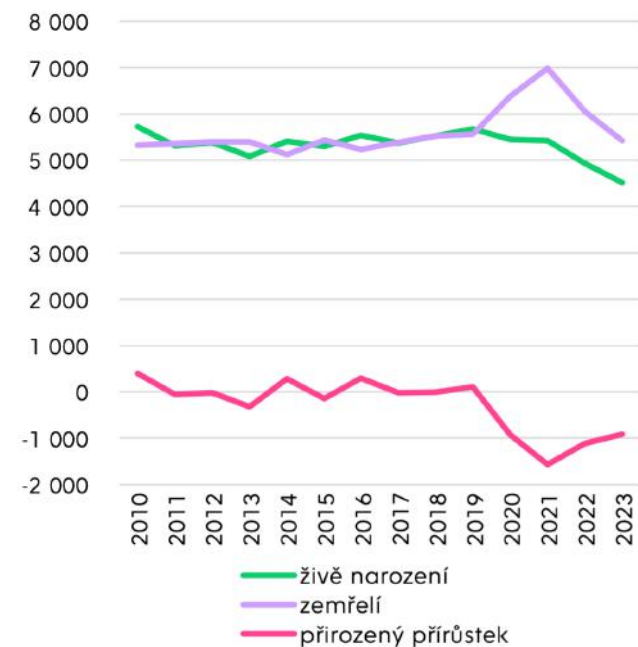
Graf 2 Porovnání relativního vývoje počtu obyvatel v SO ORP Pardubického kraje v letech 2013-2022. zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pardubického kraje, 2024)



¹ Je to z důvodu rozdílu v metodice výpočtu. Metodika počtu obyvatel ČSÚ vychází jednak z výsledků SLDB a zároveň z každoroční bilance demografických událostí (přistěhovalí/vystěhovalí a narození/zemřelí). Zatímco SLDB bilanci demografických událostí v potaz nebere a uvádí čistě jen výsledky šetření.

V roce 2021 byl zároveň evidován i nejvyšší počet zemřelých (6 991), pravděpodobně v souvislosti s pandemií koronaviru, a tím i nejvyšší přirozený úbytek obyvatel (viz Graf 3).

Graf 3 Vývoj počtu zemřelých a živě narozených a celkový přirozený přírůstek/úbytek v letech 2010-2023 (stav k 31.12.). zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)



Na následujícím schématu (Schéma 5) lze sledovat přirozený přírůstek/úbytek počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018–2022.

Největší přirozený úbytek byl v SO ORP Přelouč, Chrudim a Králíky. Naopak největší přirozený přírůstek byl v SO ORP Litomyšl a Žamberk.

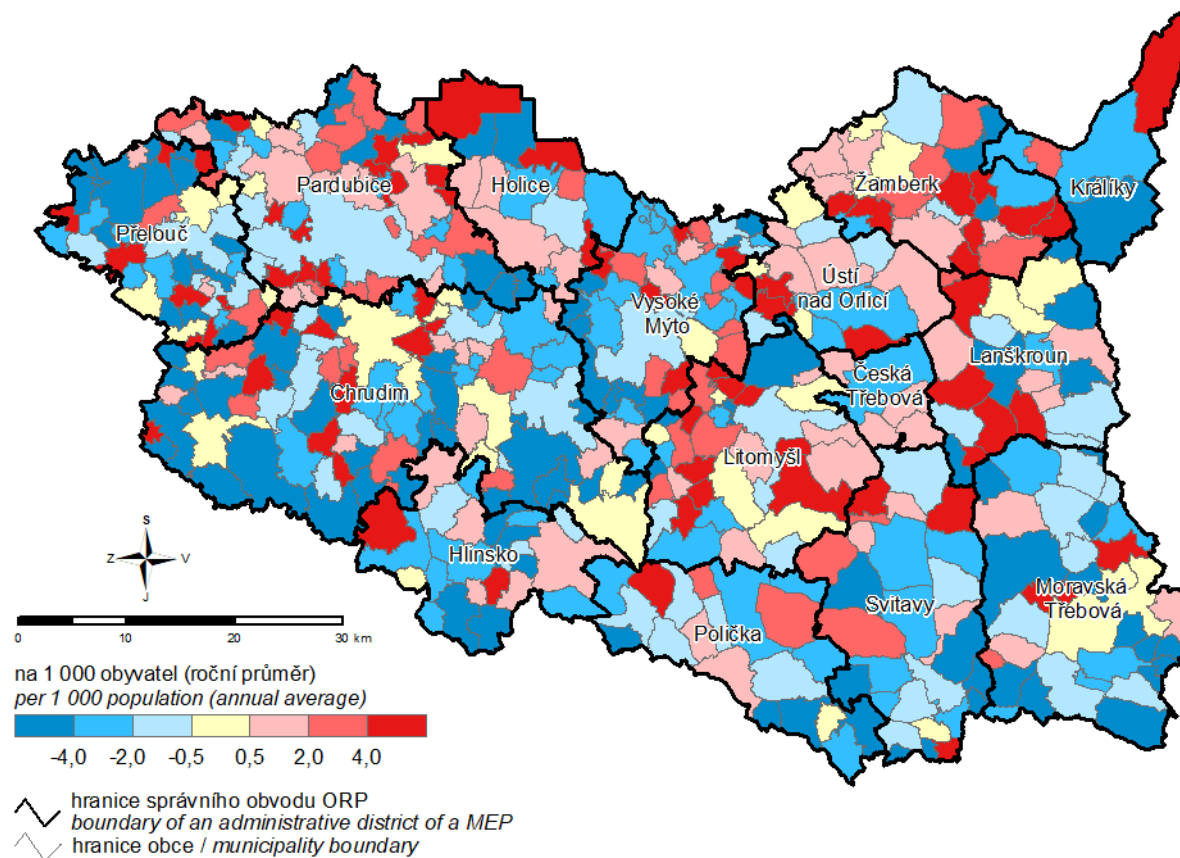


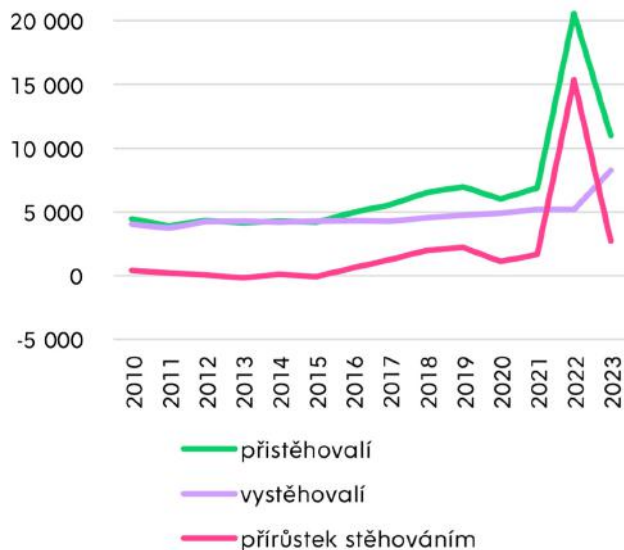
Schéma 5 Přirozený přírůstek (úbytek) počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018-2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

V roce 2022 došlo k nejvyššímu přírůstku obyvatel vlivem nárůstu počtu přistěhovaných (viz Graf 4), kterých bylo celkem 20 560.

Obečně největší nárůst zaznamenaly v roce 2022 obce v okrese Pardubice (celkem 22 886 přistěhovaných), nejmenší pak obce z okresu Svitavy (viz Tabulka 2).

Z grafu (Graf 5) vyplývá, že počet cizinců se v tomto roce oproti roku 2021 téměř zdvojnásobil. Největší podíl (67 %) na tomto přírůstku tvoří zejména uprchlíci z Ukrajiny. Podíl cizinců s ukrajinskou státní příslušností je v porovnání s ostatními státními příslušnostmi v Pardubickém kraji dlouhodobě vyšší. Dále do Pardubického kraje migrují obyvatelé se slovenskou státní příslušností a lidé z Vietnamu. Mezi dalšími častými migrujícími jsou lidé z Mongolska, Rumunska a Bulharska.

Graf 4 Vývoj počtu přistěhovaných a vystěhovaných a celkový přírůstek/úbytek přistěhování/vystěhování v letech 2010-2023 (stav k 31.12.). zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)

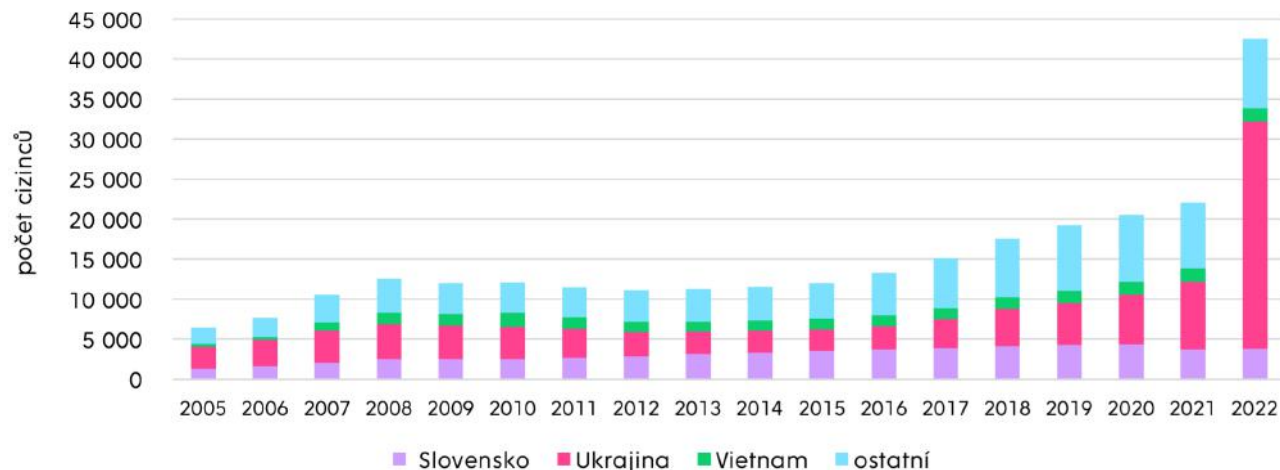


Tabulka 2 Cizinci v Pardubickém kraji v roce 2022 dle okresů (stav k 31.12.). zdroj dat: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

	cizinci celkem	Ukrajina	Slovensko	Vietnam
Pardubický kraj	42 564	28 325	3 813	1 734
okres Chrudim	6 508	4 833	425	473
okres Pardubice	22 886	13 904	2 220	794
okres Svitavy	5 225	3 917	359	226
okres Ústí nad Orlicí	7 945	5 671	809	241

Údaje nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR

Graf 5 Počet cizinců v Pardubickém kraji v letech 2005-2022 (stav k 31.12.) a podíl jednotlivých státních příslušností. zdroj dat: (Cizinci – Pardubický kraj, 2023)



Na následujícím schématu (Schéma 6) lze sledovat migrační přírůstek/úbytek počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018–2022. Největší nárůst obyvatelstva vlivem přistěhovalých zaznamenaly SO ORP Pardubice, Přelouč a Holice. Vyšší míra vystěhovalých se projevila v obcích v SO ORP Moravská Třebová.

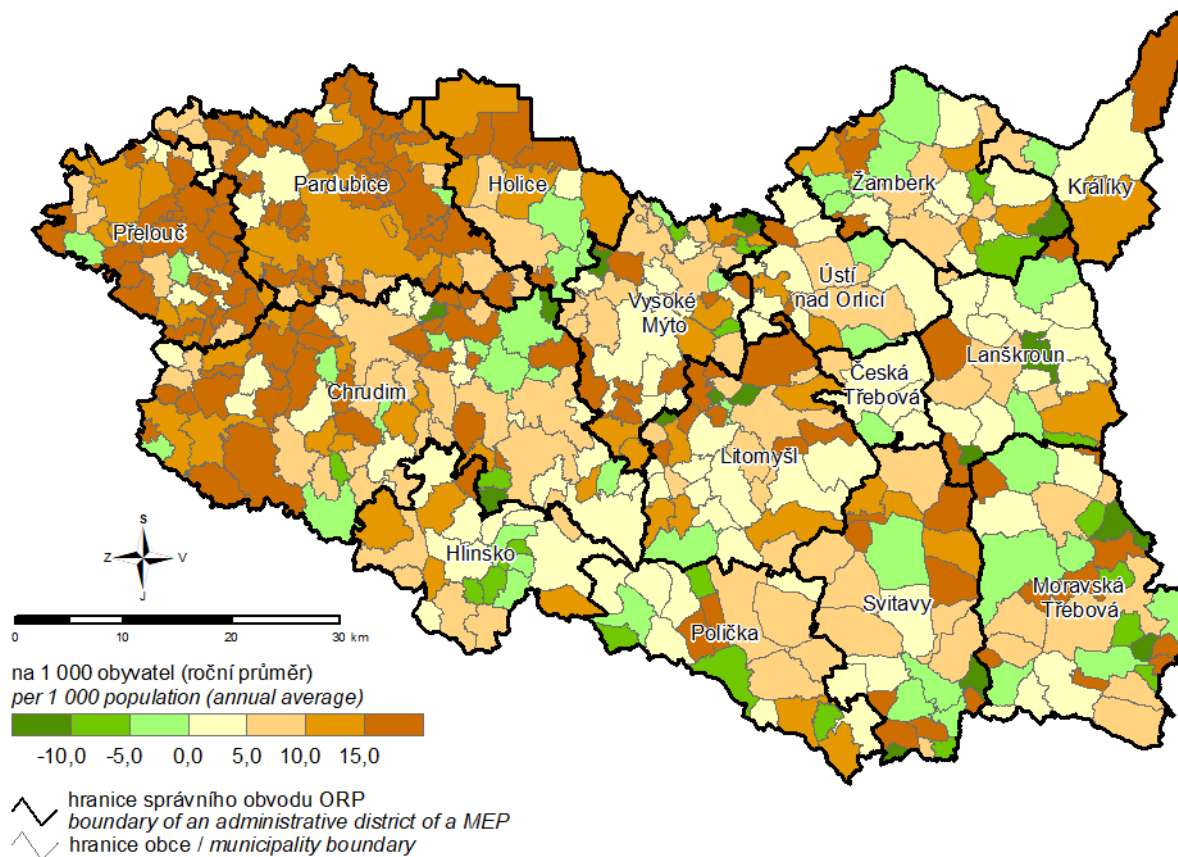
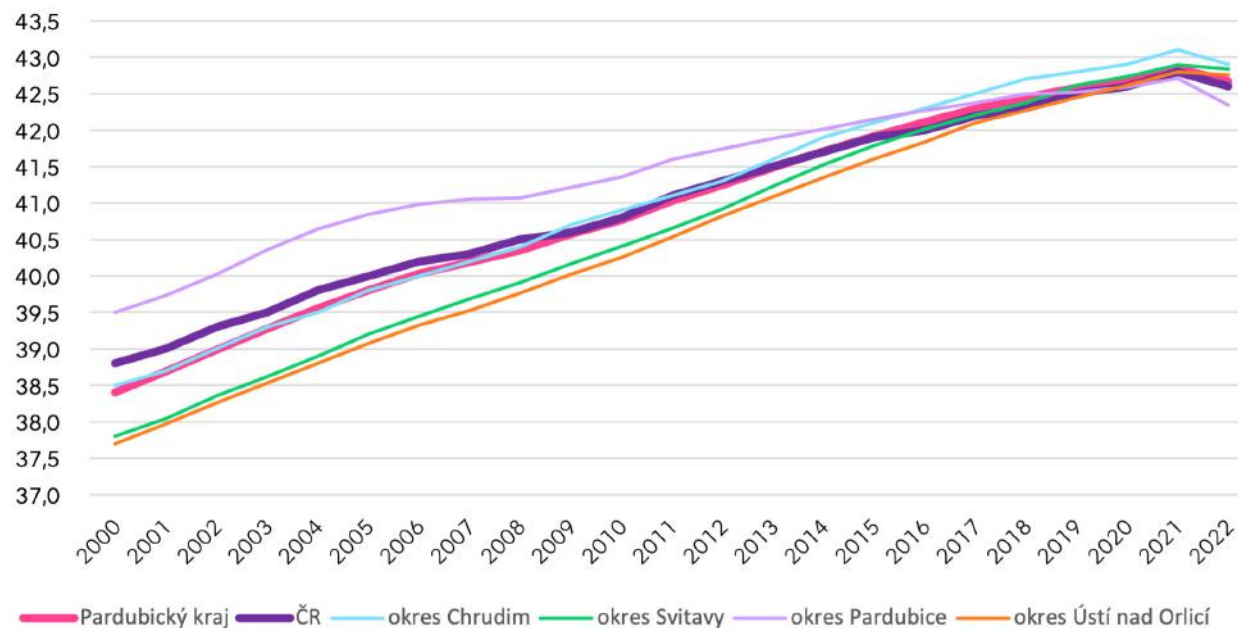


Schéma 6 Migrační přírůstek (úbytek) počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018–2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Věková struktura obyvatel

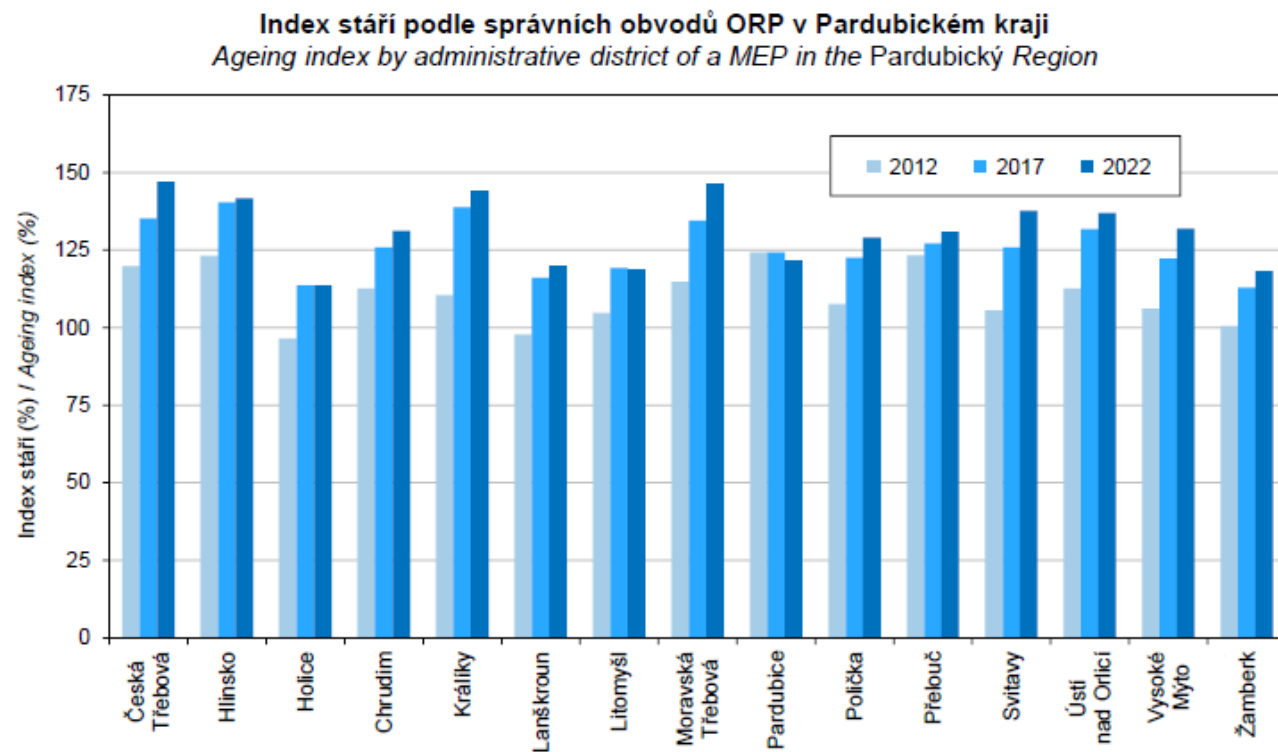
Vývoj věkové struktury obyvatelstva Pardubického kraje se projevuje stárnutím populace, což lze sledovat na rostoucím průměrném věku obyvatel. Ten se v Pardubickém kraji za posledních 23 let zvýšil z 38,4 let (rok 2000) na 42,9 let (rok 2023). Z grafu (Graf 6) lze sledovat vývoj výše průměrného věku Pardubického kraje v porovnání s celou ČR a také v jednotlivých okresech kraje. K pozvolnému zvyšování průměrného věku obyvatelstva dochází ve všech okresech. Nejvyšších hodnot dosahuje okres Pardubice, kde průměrný věk v letech 2000–2017 dosahoval i vyšších hodnot, než byl průměr ČR. Naopak nižších hodnot dosahovaly v těchto letech okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí.

Graf 6 Průměrný věk obyvatel (stav k 31.12.) v letech 2000–2023. zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)



Dalším významným ukazatelem věkové struktury obyvatelstva je index stárí, který vyjadřuje poměr počtu obyvatel 65letých a starších k obyvatelstvu mladšímu 15 let. Ten v Pardubickém kraji v roce 2022 po letech růstu klesl na 128,5 (v roce 2021 přitom činil 130,6). Vývoj indexu stárí v jednotlivých správních obvodech ORP lze sledovat na uvedeném grafu (Graf 7). Obecně lze říci, že index stárí v jednotlivých ORP stále roste a zvyšuje se tak výrazně podíl počtu obyvatel 65letých a starších k obyvatelstvu mladšímu 15 let. Nejvyšších hodnot dosahuje v SO ORP Česká Třebová, Králíky a Moravská Třebová, nejnižších naopak v SO ORP Holice. V jediném SO ORP Pardubice index stárí v porovnání s ostatními roky klesl.

Graf 7 Index stárí podle správních obvodů ORP v Pardubickém kraji za roky 2012, 2017 a 2022, zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)



3.3 Trh práce a ekonomika

Hrubý domácí produkt

Pardubický kraj má silný ekonomický základ v Hradecko-pardubické aglomeraci, která je v rámci ČR jedinečnou sídelní aglomerací se dvěma rovnocennými centry. Skládá se ze dvou krajských měst – Hradec Králové a Pardubic, která tvoří jádra oblastí, a jejich funkčních zázemí. Vazby mezi jádrovými městy silně působí na okolí a velkou měrou ovlivňují konkurenceschopnost celého regionu. Jedná se o oblast se silnou koncentrací obyvatelstva a ekonomických činností, z nichž značná část nabývá mezinárodního významu.

I přes své významné postavení je hospodářský význam kraje vyjádřený podílem hrubého domácího produktu (dále jen HDP) na celkovém HDP ČR v porovnání s ostatními kraji spíše průměrný. V rámci regionu soudružnosti NUTS 2 Severovýchod se nachází uprostřed mezi Královéhradeckým krajem s vyšším podílem HDP a Libereckým krajem s nižší hodnotu, jak je vidno z tabulky (Tabulka 3). Při porovnání HDP na obyvatele je Pardubický kraj je v rámci mezikrajského srovnání na sedmém místě.

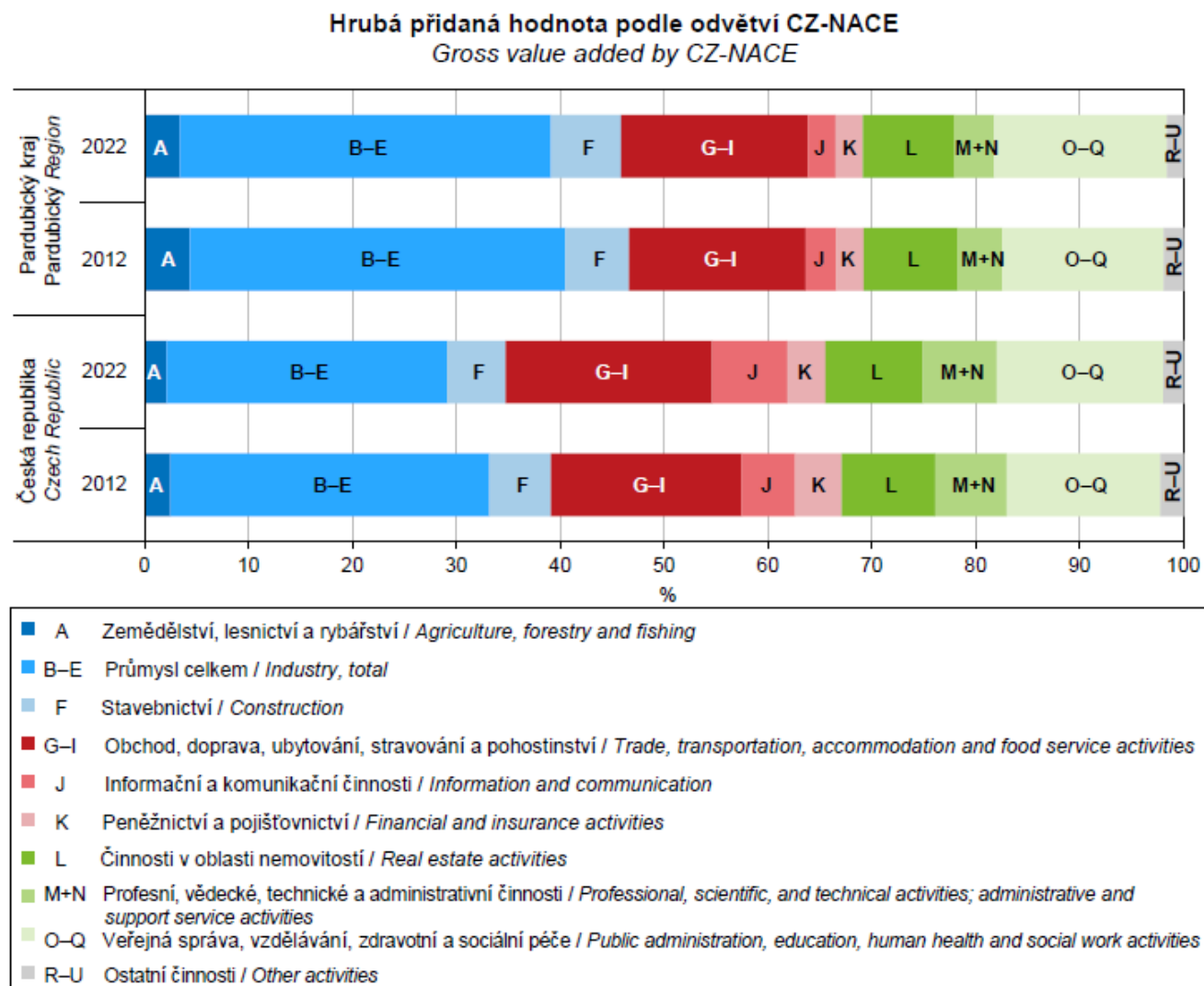
Tabulka 3 Srovnání podílů jednotlivých krajů na celkovém HDP ČR v roce 2022 (šedě jsou vyznačeny kraje NUTS2). zdroj dat: (Srovnání krajů v České republice - 2023, 2024)

	podíl kraje na HDP ČR (%)	HDP/obyvatele (Kč)
HDP ČR	6 786 742 mil. Kč	626 804
Praha	28,4 %	1 453 579
Středočeský kraj	11,4 %	557 641
Jihomoravský kraj	11,0 %	624 757
Moravskoslezský kraj	8,8 %	499 813
Ústecký kraj	5,3 %	440 737
Plzeňský kraj	4,8 %	553 512
Olomoucký kraj	4,7 %	503 709
Jihočeský kraj	4,6 %	480 506
Zlínský kraj	4,5 %	524 888
Královéhradecký kraj	4,4 %	543 106
Pardubický kraj	4,0 %	513 222
Vysočina	3,6 %	474 282
Liberecký kraj	3,0 %	457 749
Karlovarský kraj	1,6 %	377 886

Hospodářský charakter kraje je určován zejména sektorem sekundárním, jako je průmysl a stavebnictví. Silnou měrou na tvorbu HDP v kraji působí také služby z terciálního sektoru, které představovaly v roce 2022 celkem 54,2 % hrubé přidané hodnoty (dále jen HPH) kraje. Průmysl se ve stejném roce podílel na HPH kraje 35,7 % a stavebnictví 6,7 %. Zastoupení jednotlivých odvětví na hrubé přidané hodnotě je zobrazeno na grafu (Graf 8). (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023) Kultura spadá pod kategorii CZ-NACE R – Kulturní, zábavní a rekreační činnost, která je na grafu vyznačena v rámci šedé oblasti R–U spolu s dalšími odvětvími. Satelitní účet kultury uvádí předběžný odhad podílu kultury na celkovém HPH ČR za rok 2022 ve výši 2,29 %, přičemž celkový objem produkce v kulturním sektoru dosahuje 320, 4 mld. Kč (2,05 % z celostátní produkce) (Výsledky účtu kultury ČR za rok 2022, 2024).

Navzdory existenci úrodného Polabí stále klesá význam primárního sektoru (zemědělství, rybářství, těžba). Hlavními tahouny ekonomiky regionu jsou zpracovatelský průmysl (strojírenství, elektrotechnika, chemie, automobilový průmysl), obchod a doprava. V poslední době je rozvoj také podporován podnikatelskými inovacemi a výsledky vědeckého výzkumu, přičemž významnou roli hraje Univerzita Pardubice. Velký význam a potenciál pro rozvoj hospodářství Pardubického kraje je spatřován v jeho strategické poloze a v kvalitním dopravním spojení – především napojení západní části regionu na dálniční síť, zlepšování železničních koridorů (přičemž významnými uzly jsou Pardubice a Česká Třebová, součást mezinárodní trasy Berlín – Praha – Brno – Vídeň) a rozvoj veřejného mezinárodního letiště v Pardubicích. (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Graf 8 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví CZ-NACE, srovnání v letech 2012 a 2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)



Ekonomické subjekty

V Pardubickém kraji bylo k datu 31. 12. 2023 registrováno 115,1 tis. ekonomických subjektů, z nichž 69, 6 tis. vykazovalo dle statistických zjišťování ekonomickou aktivitu. Zatímco celkový počet subjektů oproti konci roku 2022 klesl o více než 10 tis., subjektů se zjištěnou aktivitou přibýlo 1,6 tis. Důvodem může být automatické zřizování datové schránky podnikatelům registrovaným k 1. 1. 2023. Přehled vývoje registrovaných subjektů je uveden tabulce (Tabulka 4).

Nejvyšší počet ekonomických subjektů v rámci kraje dlouhodobě sídlí v okrese Pardubice (37,2 % krajského úhrnu ke konci roku 2023 zároveň představuje nejvyšší podíl za posledních deset let), čímž se potvrzuje významnost regionálního centra Pardubic a okolních správních obvodů. Intenzita podnikatelské aktivity v okresech a krajích je znázorněna na schématu (Schéma 7). Naopak nejméně ekonomických subjektů je na Svitavsku.

Tabulka 4 Přehled registrovaných ekonomických subjektů v Pardubickém kraji v letech 2018–2023. zdroj dat: (Časové řady za Pardubický kraj, 2024)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
registrované subjekty	121 765	121 219	122 901	124 491	125 246	115 106

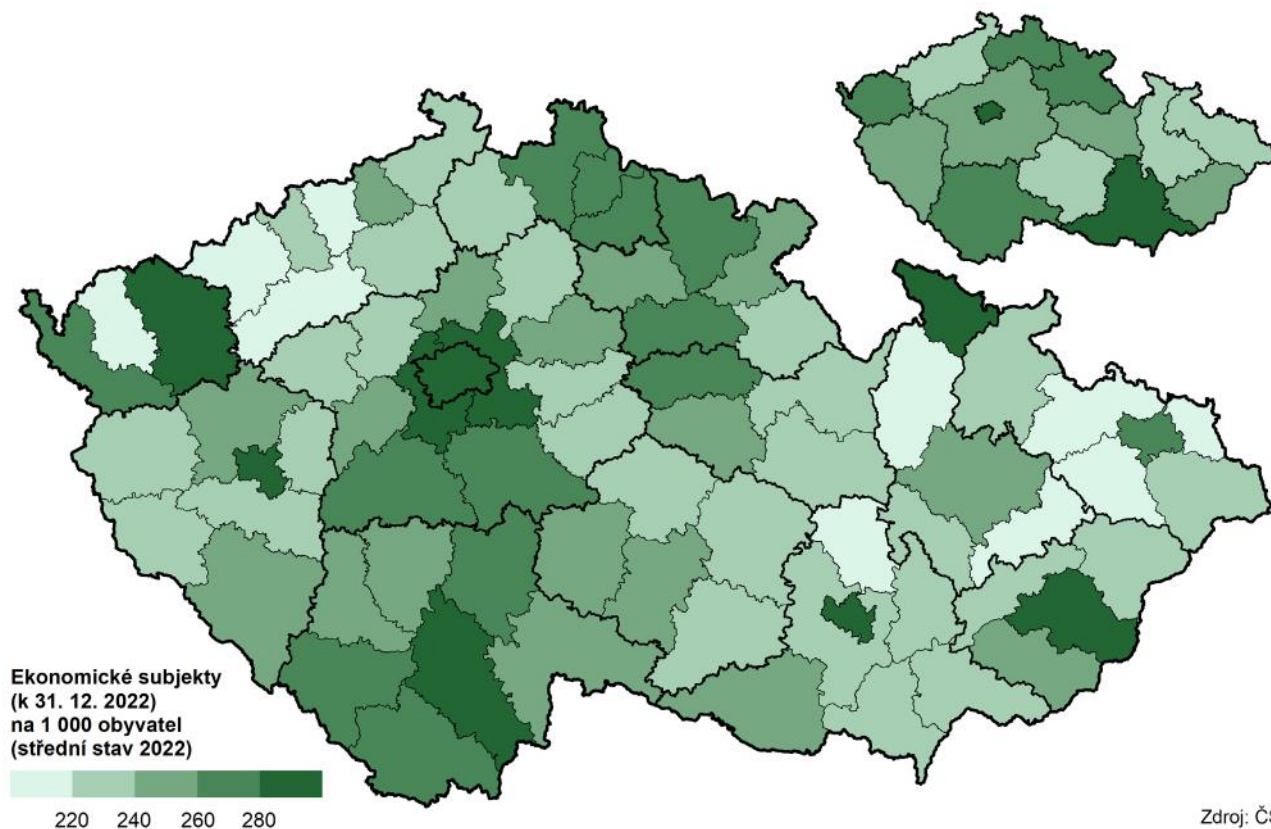
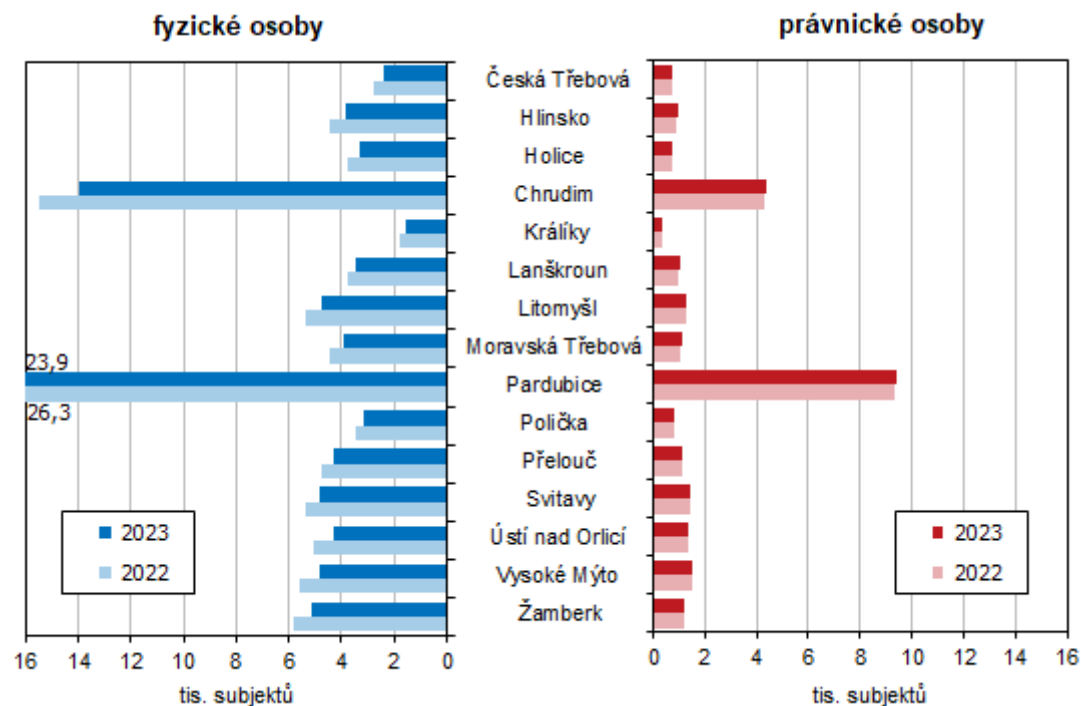


Schéma 7 Intenzita podnikatelské aktivity v okresech a krajích v roce 2022 (ekonomické subjekty se sídlem na daném území). zdroj: (Ekonomické subjekty ve Středočeském kraji v roce 2022, 2023)

Největší procentuální pokles celkového počtu ekonomických subjektů (o 9,7 %) nastal v okrese Ústí nad Orlicí. Jak je dále patrné z grafu (Graf 9), z pohledu SO ORP se dlouhodobě nejvyšší počet ekonomických subjektů nachází právě na Pardubicku a na Chrudimsku (v součtu téměř 45 % ze všech subjektů v kraji). K největšímu relativnímu snížení počtu ekonomických subjektů došlo v SO ORP Králíky (- 11,3 %), Ústí nad Orlicí (- 11,1 %) a Česká Třebová (11 %). (Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023, 2024)

Přehled největších zaměstnavatelů v Pardubickém kraji je uveden v tabulce (Tabulka 5). Z celkového počtu 36 ekonomických subjektů s 500 a více zaměstnanci v kraji (podle stavu k 31.12. 2023) 4 sídlí v okrese Chrudim, 20 v okrese Pardubice, 2 v okrese Svitavy a 10 v okrese Ústí nad Orlicí. Žádný z níže uvedených největších zaměstnavatelů nespadá do kulturní oblasti.

Graf 9 Ekonomické subjekty v SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2023. zdroj: (Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023, 2024)



Tabulka 5 Největší zaměstnavatelé se sídlem v Pardubickém kraji podle okresů k 31. 12. 2023. zdroj: (Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023, 2024)

okres	obec sídla	název	kategorie počtu zaměstnanců	hlavní ekonomická činnost
Chrudim	Chrudim	ARRIVA autobusy a.s.	1 000–1 499	Městská a příměstská pozemní osobní doprava
	Luže	Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé	500–999	Ústavní zdravotní péče
	Třemošnice	DAKO-CZ, a.s.	500–999	Výroba železničních lokomotiv a vozového parku
		KOVALIS HEDVIKOV a.s.	500–999	Slévárnictví
Pardubice	Pardubice	Nemocnice Pardubického kraje, a.s.	5 000–9 999	Ústavní zdravotní péče
		Foxconn European Manufacturing Services s.r.o.	1 500–1 999	Výroba počítačů a periferních zařízení
		JIP východočeská, a.s.	1 500–1 999	Velkoobchod s nápoji
		Krajské ředitelství policie Pardubického kraje	1 500–1 999	Činnosti v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti
		Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.	1 500–1 999	Výroba elektronických součástek
		Synthesia, a.s.	1 500–1 999	Výroba chemických látek a chemických přípravků
		FOXCONN CZ s.r.o.	1 000–1 499	Výroba počítačů a periferních zařízení
		Univerzita Pardubice	1 000–1 499	Terciární vzdělávání
		CEE Logistics a.s.	500–999	Silniční nákladní doprava
		ČSOB Pojišťovna, a s., člen holdingu ČSOB	500–999	Životní pojištění
		Explosia a.s.	500–999	Výroba výbušnin
		Faurecia Interiors Pardubice s.r.o.	500–999	Povrchová úprava a zušlechťování kovů; obrábění
		Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje	500–999	Činnosti v oblasti protipožární ochrany
		Chládek a Tintěra, Pardubice a.s.	500–999	Výstavba silnic a železnic
		M – SILNICE a.s.	500–999	Výstavba silnic a dálnic
		Pardubický kraj	500–999	Všeobecné činnosti veřejné správy
		Statutární město Pardubice	500–999	Všeobecné činnosti veřejné správy
		Zdravotnická záchraná služba Pardubického kraje	500–999	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí j. n.
	Pravy	Montáže Brož s.r.o.	500–999	Malířské a natěračské práce
	Přelouč	KIEKERT-CS, s.r.o.	1 500–1 999	Výroba strojů a zařízení j. n.
Svitavy	Litomyšl	SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o.	2 000–2 499	Výroba skleněných vláken
	Polička	Ravensburger Karton s.r.o.	500–999	Ostatní zpracovatelský průmysl
Ústí nad Orlicí	Česká Třebová	CZ LOKO, a.s.	500–999	Výroba železničních lokomotiv a vozového parku
	Choceň	Autoneum CZ s.r.o.	500–999	Výroba zámků a kování
	Lanškroun	KYOCERA AVX Components s.r.o.	2 000–2 499	Výroba ostatních elektrických zařízení
		Schaeffler Production CZ s.r.o.	1 000–1 499	Výroba strojů a zařízení j. n.
		SCHOTT CR, s.r.o.	500–999	Výroba elektronických součástek
	Letohrad	OEZ s.r.o.	1 500–1 999	Výroba elektrických rozvodných a kontrolních zařízení
	Libchavy	SOR Libchavy spol. s r.o.	500–999	Výroba motorových vozidel a jejich motorů
	Ústí nad Orlicí	KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí	500–999	Maloobchod v nespecializovaných prodejnách
		Rieter CZ s.r.o.	500–999	Výroba strojů a zařízení j. n.
	Vysoké Mýto	Iveco Czech Republic, a. s.	3 000–3 999	Výroba motorových vozidel a jejich motorů

Trh práce

K 31. 12. 2022 dosáhl podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji hodnoty 2,9 %, což představuje druhý nejnižší podíl v ČR (po Praze). Pardubický kraj v mezikrajském srovnání také vyniká v nejnižším podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob (12 měsíců +) na obyvatelstvu ve věku 15–64 let (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023).

V meziokresním srovnání v rámci Pardubického kraje se podíl nezaměstnaných osob ke konci prosince 2022 pohyboval v rozmezí od 2,45 % v okrese Ústí nad Orlicí po 3,30 % v okrese Svitavy (viz Schéma 8). Vyšší podíl nezaměstnaných osob je patrný v SO ORP Moravská Třebová, Přelouč a v SO ORP Králupy. Zajímavý je především vyšší podíl nezaměstnaných v SO ORP Přelouč, neboť se správní obvod nachází v blízkosti působení Hradecko-pardubické aglomerace a v těsné blízkosti regionálního centra Pardubic s nejvyšším počtem zaměstnavatelů v kraji. Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl v SO ORP Ústí nad Orlicí (Nezaměstnanost v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2022, 2023).

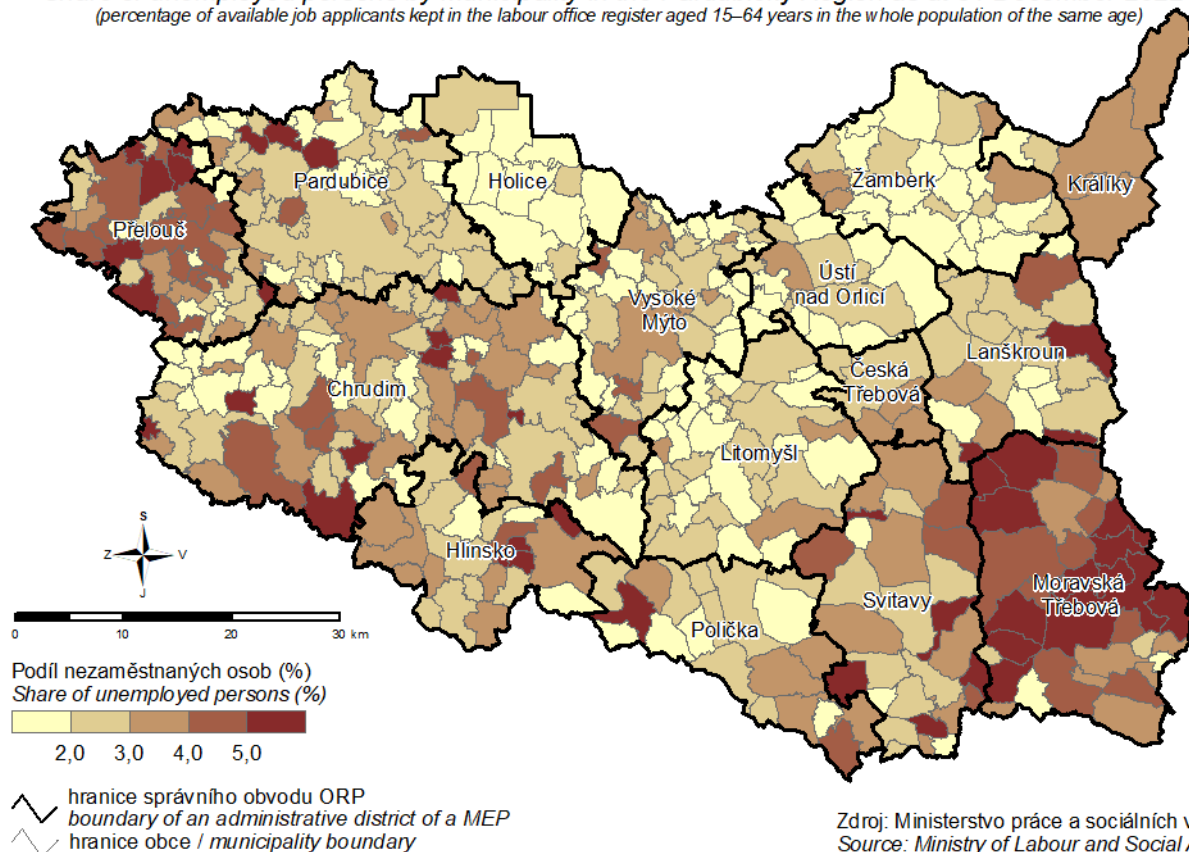
Pozitivní situace na trhu práce panuje v Pardubickém kraji již delší dobu. Kraj jako celek vykazoval nižší zaměstnanost oproti průměru ČR po celé období let 2005 až 2019 s výjimkou let globální ekonomické krize (2008–2010). Velmi nízká nezaměstnanost je dlouhodobě evidována v okrese Pardubice a od roku 2013 též v okrese Ústí nad Orlicí (Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027, 2021)

3. Podíl nezaměstnaných osob podle obcí v Pardubickém kraji k 31. 12. 2022

(podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku)

Share of unemployed persons by municipality in the Pardubický Region as at 31 December 2022

(percentage of available job applicants kept in the labour office register aged 15–64 years in the whole population of the same age)



Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí
Source: Ministry of Labour and Social Affairs

Schéma 8 Podíl nezaměstnaných osob dle obcí v Pardubickém kraji k 31. 12. 2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Vzdělanostní struktura

Kvalitní vzdělávání je jedním z důležitých předpokladů pro úspěšnost na trhu práce, společenskou soudržnost a udržitelný rozvoj. Investice do vzdělávání stále rostou a jejich důležitost nabývá stále více na významu. Data dokonce ukazují, že růst HDP je částečně ovlivněn příjmy vysokoškolsky vzdělaných osob. V Pardubickém kraji trend růstu vzdělanosti pokračuje, a to napříč všemi věkovými skupinami. Výrazně roste zejména vzdělanost ekonomicky aktivního obyvatelstva, což je zapříčiněno odchodem starší populace z trhu práce, která vykazovala obecně nižší vzdělanost. (Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027, 2021)

Rostoucí vzdělanost dokládá i proměňující se vzdělanostní struktura vycházející z výsledků SLDB 2021. Mezi osobami, u kterých byl stupeň dosaženého vzdělání zjištěn, měli největší zastoupení obyvatelé se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (149,5 tis., tj. 36,9 % ze zjištěných hodnot). V této kategorii zaujímal Pardubický kraj třetí nejvyšší příčku mezi kraji, přičemž republikový průměr činil 32,9 %. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili obyvatelé s úplným středním vzděláním s maturitou (včetně nástavbového a pomaturitního), představující 32,8 % podíl, což odpovídá zhruba celostátnímu průměru. Vysokoškolské vzdělání mělo 59,0 tisíc obyvatel kraje (14,6 %), což je pátý nejnižší podíl mezi kraji oproti 18,7 % republikovému průměru. Oproti sčítání v roce 2011 vzrostl počet vysokoškoláků v kraji o 36 %, zatímco v celé ČR o 39 %. Osoby se základním vzděláním (včetně neukončeného) tvořily 13,3 % obyvatelstva kraje ve věku 15 a více let, a osoby bez vzdělání méně než 1 %. (SLDB – Pardubický kraj – analýza výsledků 2021, 2023)



Obrázek 3 Pohled na Univerzitu Pardubice. zdroj: (Univerzita Pardubice, 2023)

Schéma 9 znázorňuje obyvatelstvo se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního vyššího odborného studia v obcích a v SO ORP Pardubického kraje. Nejnižší podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního vyššího odborného studia byl zaznamenán v SO ORP Králíky a Moravská Třebová. Naopak nejvyšší podíl byl v SO ORP Pardubice a Česká Třebová. Obecně lze říci, že vzdělanější obyvatelstvo je spíše v severozápadní části kraje, zatímco v jihovýchodní části je podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního vyššího odborného studia výrazně nižší.

Schéma 10 znázorňuje obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním v SO ORP Pardubického kraje. Nejvíce obyvatel s vysokoškolským vzděláním je v SO ORP Pardubice, nejméně naopak v SO ORP Moravská Třebová. Obecně vyšší podíl obyvatel je v obcích a městech v blízkosti statutárního města Pardubice, kde sídlí Univerzita Pardubice a odkud také řada studentů dojíždí za studiem do jiných měst v ČR.

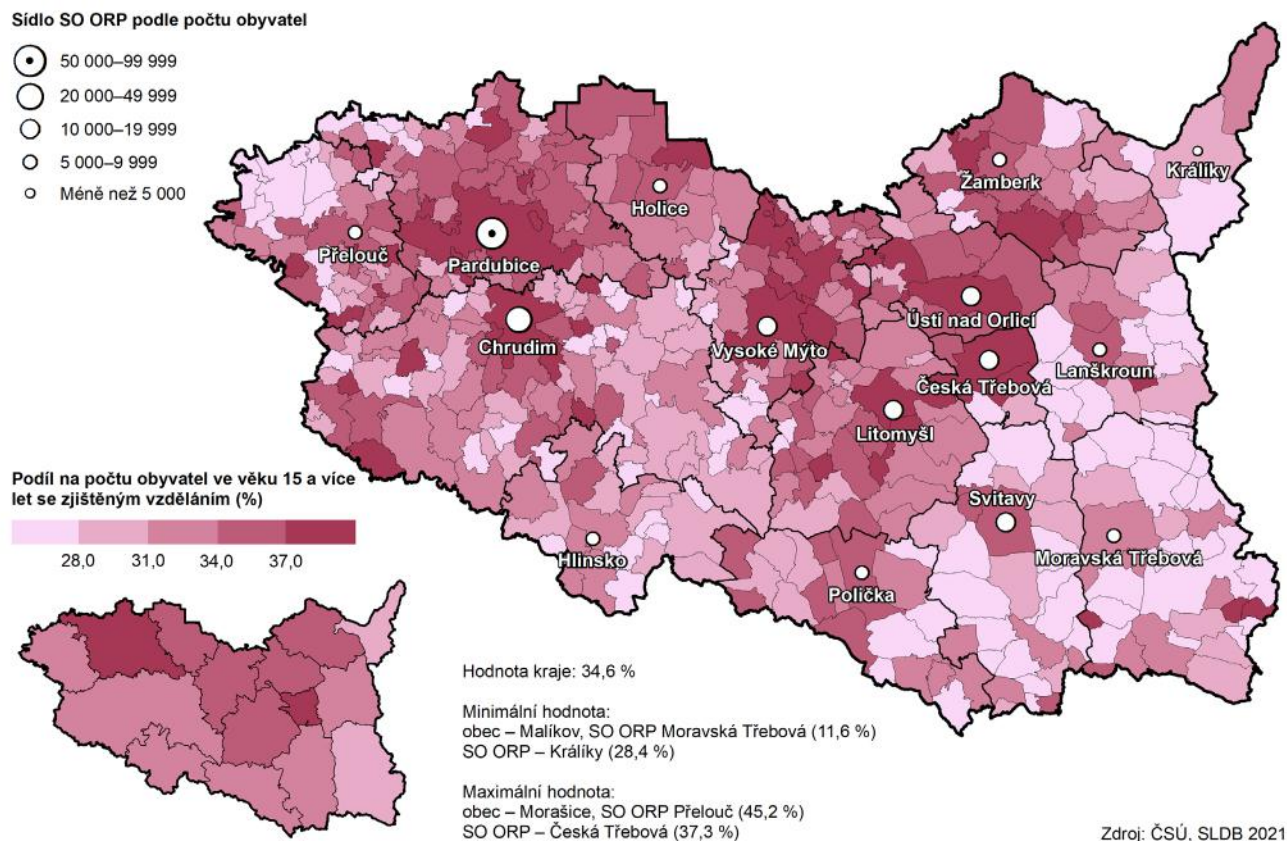
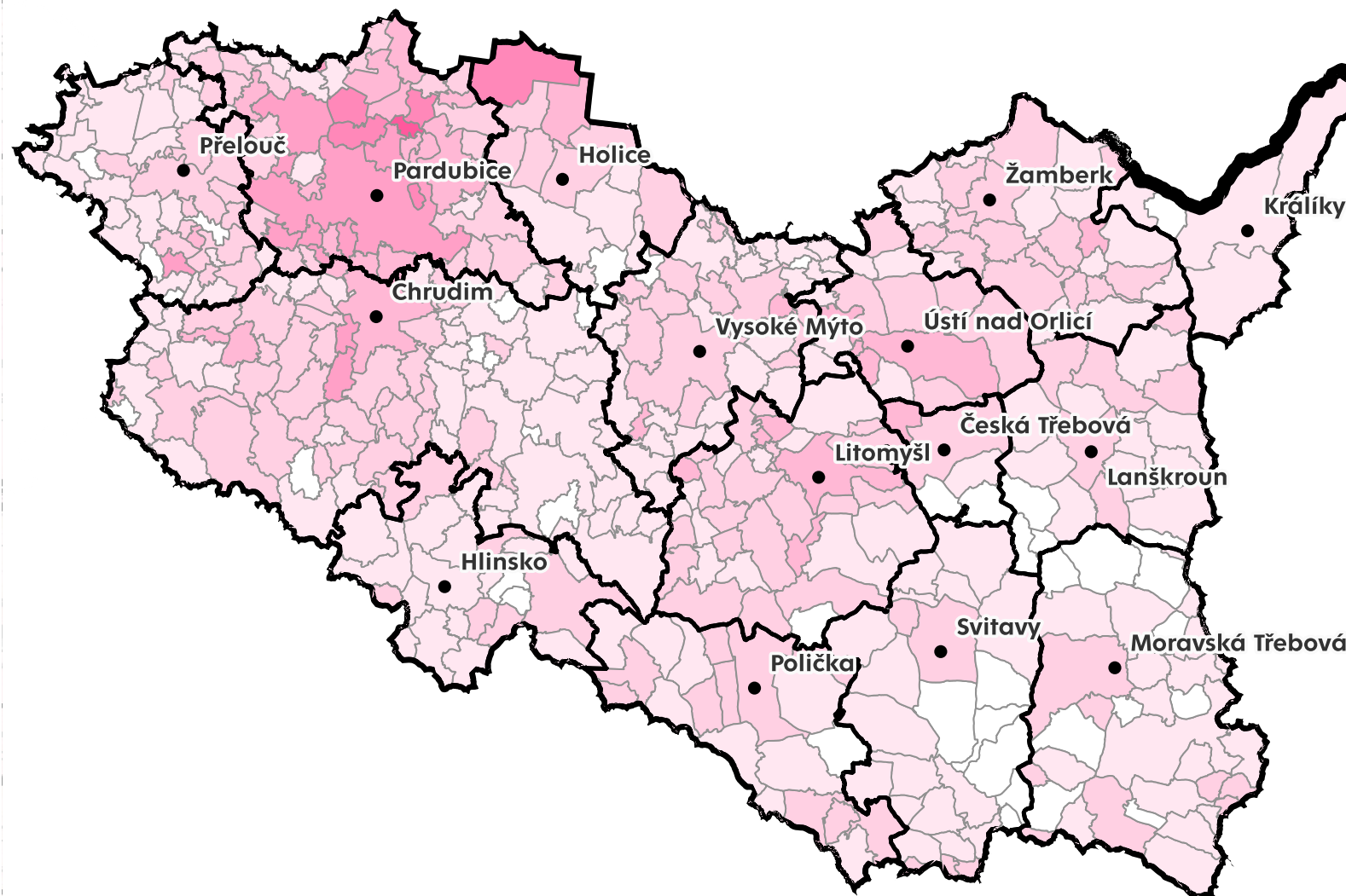
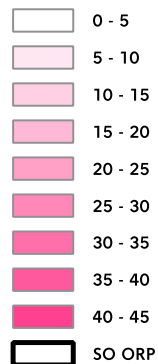


Schéma 9 Kartogram obyvatelstva se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního a vyššího odborného studia v obcích a SO ORP Pardubického kraje. zdroj: (SLDB – Pardubický kraj – analýza výsledků 2021, 2023)

VZDĚLANOST

Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním v obcích Pardubického kraje

podíl osob s vysokoškolským vzděláním na počtu obyvatel ve věku 15 let a více (v %)



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 06/2024

Schéma 10 Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním v SO ORP Pardubického. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

3.4 Sociální oblast

Zadluženost obyvatel

S vyšší nezaměstnaností některých ze správních obvodů souvisí také vyšší zadluženost obyvatel. V rámci mezikrajského srovnání bylo zjištěno, že v Pardubickém kraji je nejvyšší podíl českých domácností vycházejících s příjmem s velkými obtížemi, což může být způsobeno jednak tím, že je v kraji i druhá nejnižší průměrná hrubá měsíční mzda (hned po Karlovarském kraji) a jednak v souvislosti s vyššími náklady domácností na bydlení. (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023).

Jak je patrné ze schématu (Schéma 11), nejvyšší procento lidí v exekuci je v SO ORP Králíky (7,52 %), kde je patrný i vyšší podíl nezaměstnaných osob. Vyšší podíl zadlužených osob je dále v SO ORP Přelouč (6,71 %) a Moravská Třebová (6,44 %), kde je podíl nezaměstnaných osob vůbec nejvyšší. Naopak nejnižší podíl zadlužených osob je v SO ORP Polička (3,51 %) a Hlinsko (3,64 %). Pardubický kraj měl v roce 2022 celkový podíl zadlužených osob v exekuci ve výši 5,66 %, což je stále méně než celorepublikový průměr, který v roce 2022 činil 7,6 %.

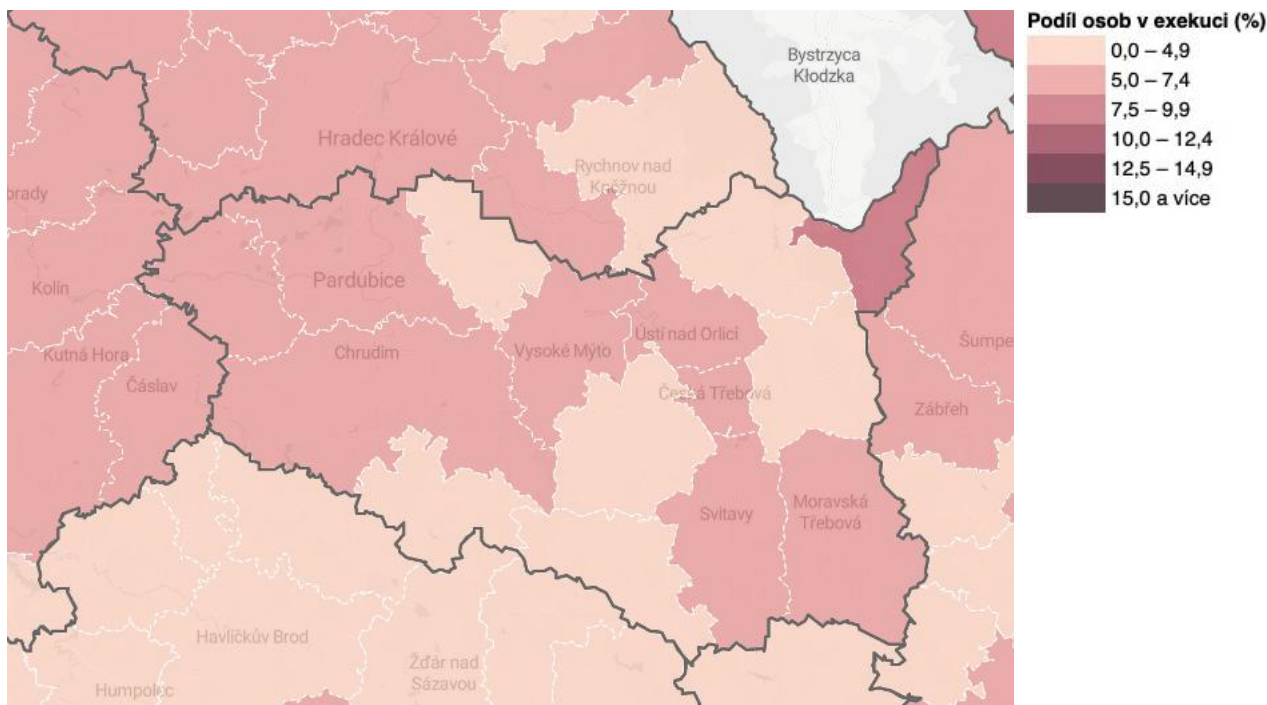


Schéma 11 Podíl osob v exekuci v SO ORP Pardubického kraje v roce 2022. zdroj: (Mapa exekucí, 2023)

Problémové regiony kraje

Pardubický kraj se dlouhodobě zaměřuje na udržitelný a rovnoměrný rozvoj, přičemž klade důraz na zmírňování sociálních a ekonomických nerovností mezi jednotlivými regiony, včetně příhraničních oblastí s Polskem. Za tímto účelem byly v rámci Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027 a Systému podpory specifických regionů v Podmínkách Pardubického kraje vymezeny tzv. specifické regiony, které vyžadují zvýšenou pozornost při realizaci rozvojových činností kraje. Mezi tyto regiony spadají i problémové regiony kraje a sociálně vyloučené lokality. Problémové regiony kraj vymezuje na úrovni jednotlivých obcí, správních obvodů s pověřenými obecními úřady (dále jen SO POÚ) a na úrovni SO ORP. Za problémová byla označena ta území, která měla nedostatečné hodnocení ve 2 hlavních pilířích, a to hospodářském a sociálním.

Problémových obcí bylo identifikováno celkem 149 s cca 59 tis. obyvateli, což činí zhruba 11,3 % obyvatel Pardubického kraje. Mezi problémové SO POÚ z hlediska socioekonomického rozvoje spadá celkem 7 SO POÚ, a to Česká Třebová, Třemošnice, Králíky, Chvaletice, Svitavy, Jevíčko a Moravská Třebová. Jedná se celkem o 87 obcí s více než 97, 5 tis. obyvatel. Jako problémové SO ORP byly vymezeny v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+, území které vykazují nejhorší výsledky ve vybraných socioekonomických indikátorech a v nichž žije 25 % obyvatel Česka. V případě Pardubického kraje se jedná konkrétně o SO ORP Králíky, Moravská Třebová, Česká Třebová a Svitavy.

Výsledná mapa problémových regionů je vyobrazena na schématu (Schéma 12). Do problémových regionů Pardubického kraje je zahrnuto celkem 196 obcí s cca 143 tis. obyvatel, což představuje zhruba 27,3 % obyvatel Pardubického kraje. (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)

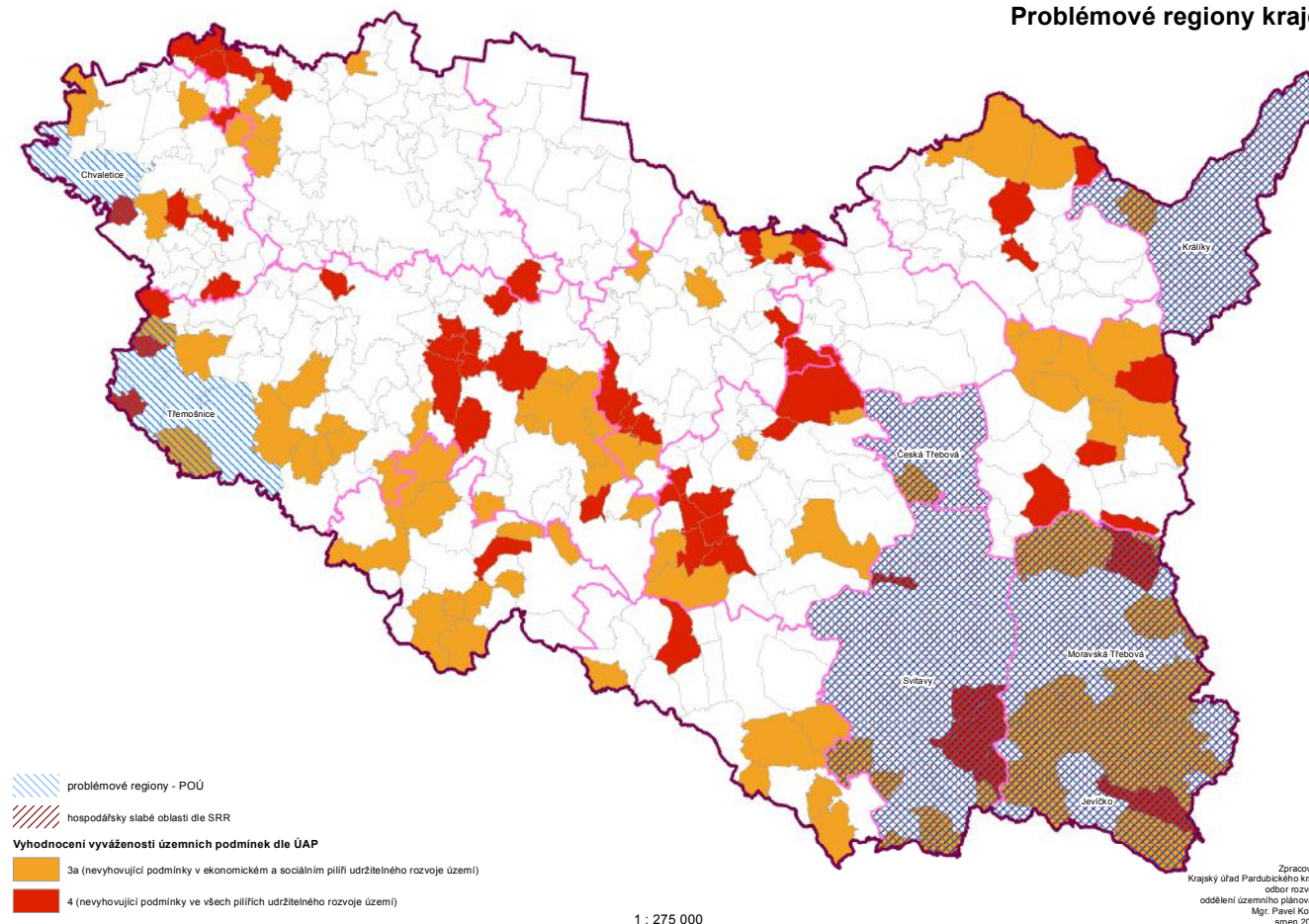


Schéma 12 Specifické regiony Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)

Sociálně vyloučené lokality

Mimo vymezení problémových území je z pohledu socioekonomického kontextu třeba dále vymezit i specifické regiony z hlediska jejich sociálních charakteristik. Vymezení sociálně vyloučených lokalit v Pardubickém kraji vychází z mapy sociálně vyloučených lokalit v ČR v roce 2015. Přehled stávajících sociálně vyloučených lokalit lze vidět na schématu (Schéma 13). Sociálně vyloučené lokality se nacházejí dokonce i ve městech a obcích, které jsou regionálními centry – například Pardubice, Chrudim, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Chocel a Vysoké Mýto.

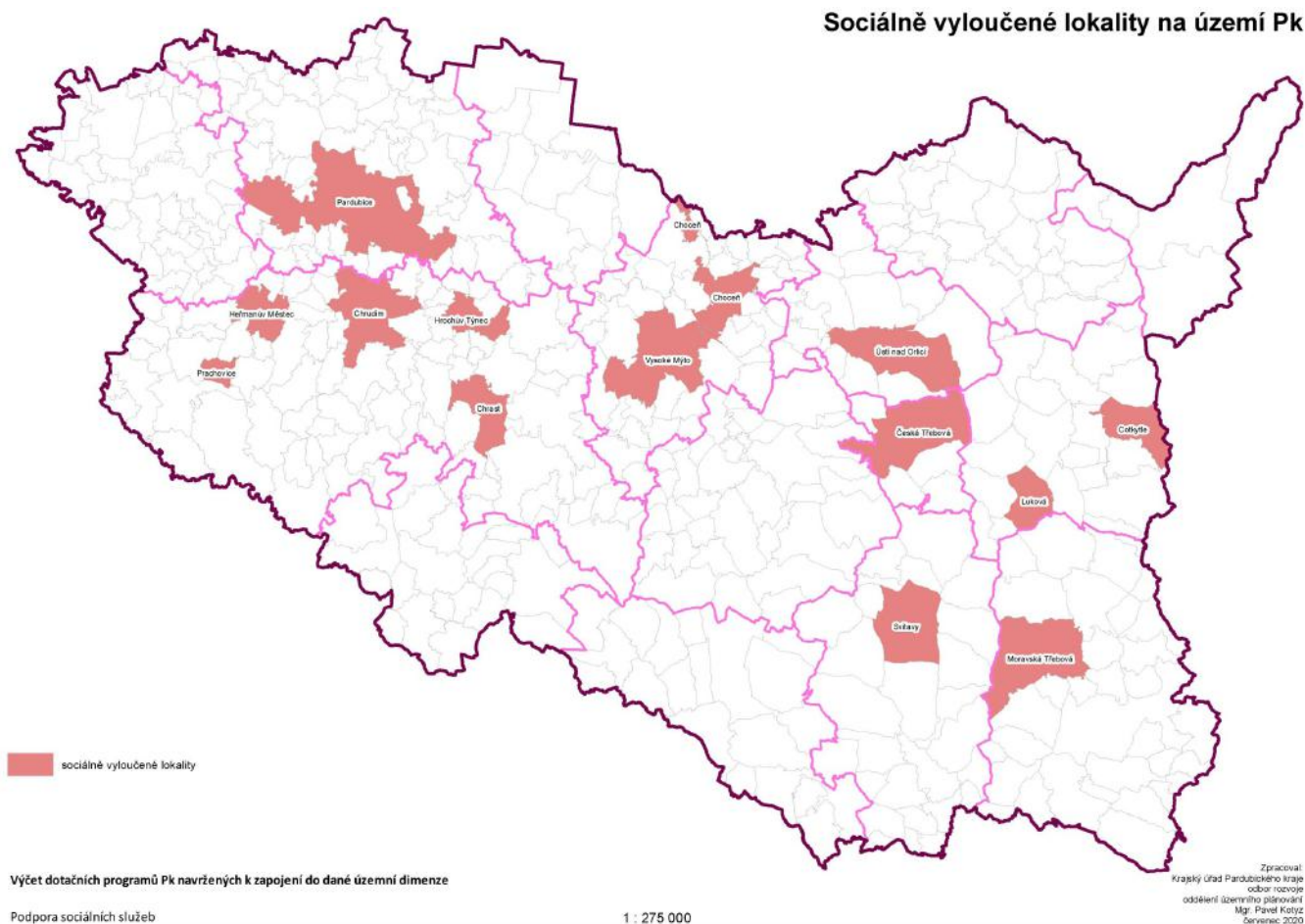


Schéma 13 Sociálně vyloučené lokality na území Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)

Hospodářsky a sociálně ohrožená území

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ vymezila v rámci pardubického kraje celkem 4 hospodářsky a sociálně ohrožená území (dále jen HSOÚ). Jedná se o území, kde jsou horší životní podmínky a méně rozvojových příležitostí či omezené možnosti podílet se na rozvoji a růstu Česka. V rámci Pardubického kraje patří mezi HSOÚ SO ORP Česká Třebová, Králíky, Moravská Třebová a Svitavy. Přehled HSOÚ vymezených v rámci ČR je uveden na schématu (Schéma 14). V porovnání s ostatními kraji je na tom Pardubický kraj výrazně lépe. Největší výskyt HSOÚ je v Ústeckém, Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském kraji.

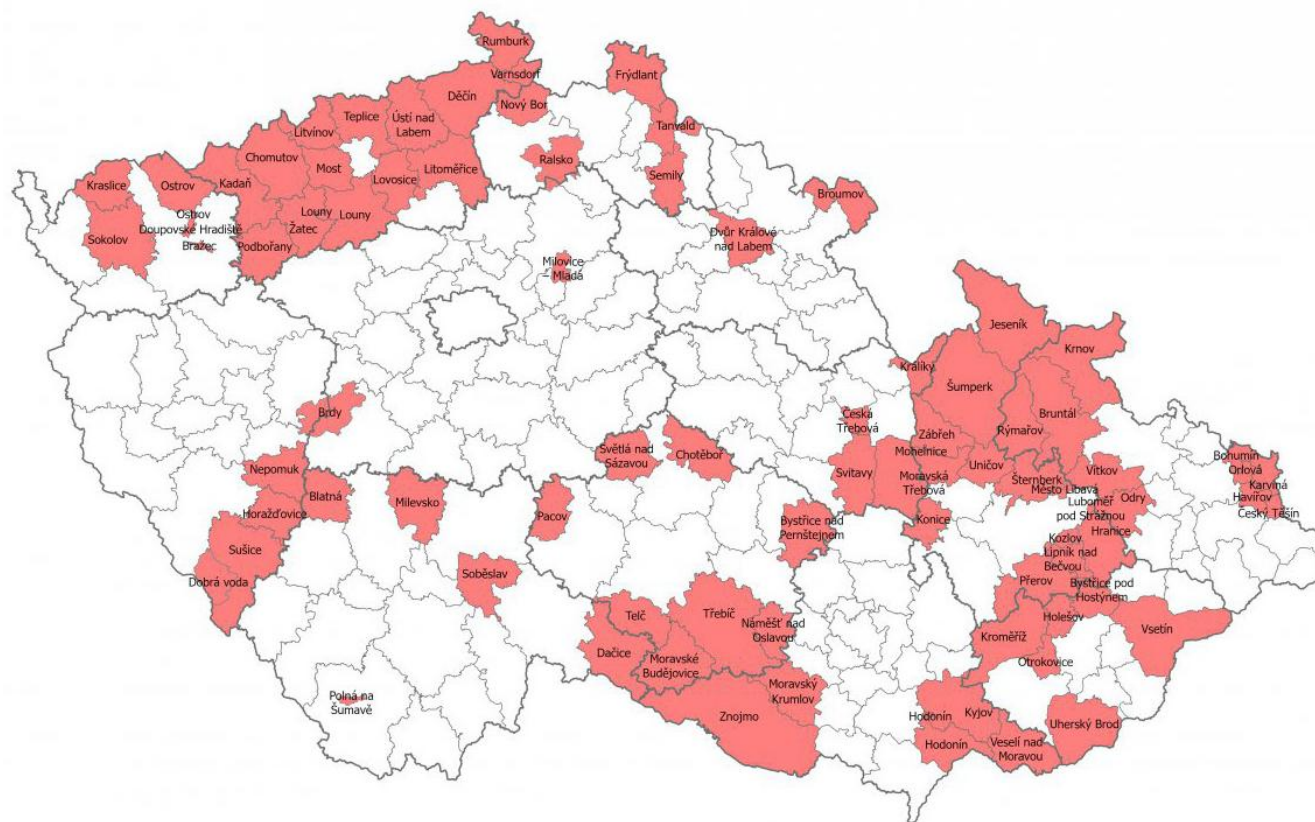


Schéma 14 Přehled HSOÚ v rámci celé ČR. zdroj: (Hospodářsky a sociálně ohrožená území, 2024)

3.5 Cestovní ruch

Cestovní ruch představuje významný sektor hospodářství a velký potenciál pro rozvoj celého regionu a navazující sektory ekonomiky. Pardubický kraj má mnohé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Má bohatou kulturní i sportovní a volnočasovou nabídku a krásnou přírodu, které lákají mnohé turisty. Oblíbené jsou historická města a kulturní památky v okresech Ústí nad Orlicí, Chrudim a Svitavy. K turisticky atraktivním patří zejména severní a východní část okresu Ústí nad Orlicí – podhůří Orlických hor a areály Buková hora a Dolní Morava. Navštěvované jsou také jižní a západní části okresu Chrudim – okolí Sečské přehrady, oblasti u Horního Bradla a Bojanova či Železné hory. Dalším oblíbeným cílem jsou Touloupcovy maštale (soustava pískovcových skal a úzkých údolí). V roce 2022 měl kraj 384 hromadných ubytovacích zařízení¹ s 19 854 lůžky, které navštívilo 504 tisíc hostů s průměrnou délkou pobytu 2,7 noci. Přesto kraj v mezikrajském srovnání patří k méně navštěvovaným. (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)

Centra cestovního ruchu

Do center cestovního ruchu pro Pardubický kraj bylo zahrnuto celkem 43 měst a obcí, na jejichž území se nacházejí kulturně turistické cíle. Mezi nejvýznamnější z nich patří území Národního geoparku Železné hory, přírodní rezervace Touloupcovy Maštale a tři lokality zapsané na seznamu hmotného a nehmotného dědictví UNESCO. Nehmotným dědictvím jsou Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku a částečně také Loutkářství na Slovensku a v Česku (loutkářství v Chrudimi) a hmotným dědictvím je zámek Litomyšl a Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech na Labem. Přehled center cestovního ruchu je zanesen na schématu (Schéma 15).

¹ Hromadné ubytovací zařízení cestovního ruchu je označení pro zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky.

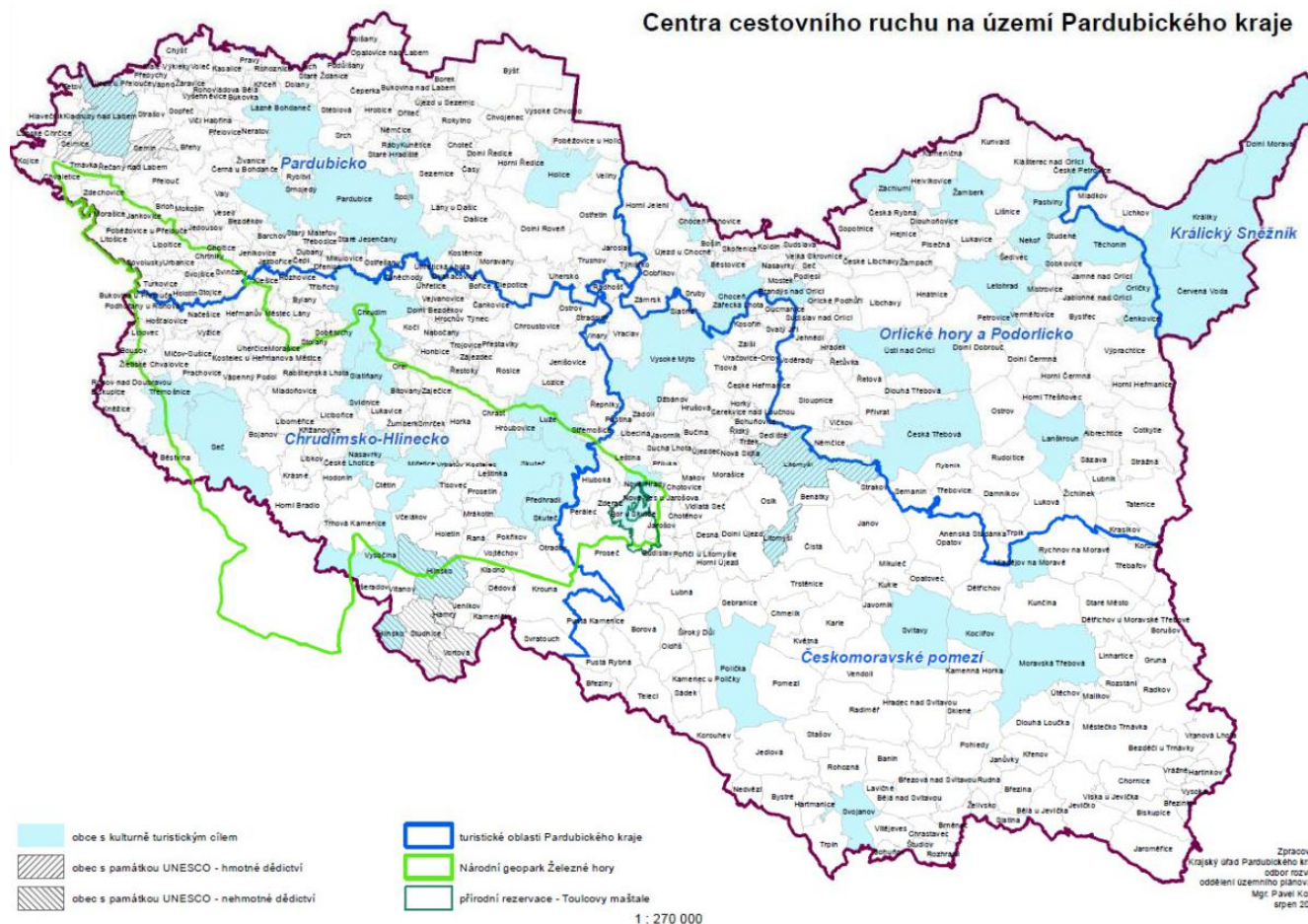


Schéma 15 Centra cestovního ruchu na území Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)

V těchto centrech jsou umístěny významné kulturně-turistické cíle, které mají velký potenciál dalšího rozvoje a do nichž již nyní přijíždí nezanedbatelný počet návštěvníků. Jejich cílená podpora má tak předpoklad pro vysoký ekonomický efekt, a proto by tato centra měla být prioritně rozvíjena. Vymezení lokalit center cestovního ruchu bylo provedeno již v roce 2010 a v roce 2021 bylo aktualizováno Odborem kultury, sportu a cestovního ruchu Krajského úřadu Pardubického kraje, a to ve spolupráci se všemi pěti oblastními organizacemi cestovního ruchu působícími na území kraje. (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)

Přírodní a kulturně historické předpoklady pro rozvoj rekreace jsou zejména v turistických oblastech Chrudimsko–Hlinecko, Orlické hory a Podorlicko, Českomoravské pomezí a Králicko. V těchto oblastech se nachází nejvíce kulturně turistických cílů v podobě kulturních a přírodních památek.



Obrázek 4 Stezka v oblacích na Dolní Moravě. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)

3.6 Hodnoty a problémy

Tabulka 6 Hlavní hodnoty a problémy Socioekonomického kontextu. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
Sídelní struktura - Přítomnost vyššího významného regionálního centra (kde se koncentruje 17,4 % obyvatelstva), 4 středních významných center a 2 středních oblastních center. Demografický vývoj - Rostoucí počet obyvatel, především díky kladnému migračnímu saldu. Největší přírůstky byly zaznamenány v SO ORP Pardubice, Přelouč a Holice. Ekonomika - Silná průmyslová základna ekonomiky v Hradecko-pardubické aglomeraci, převládající zpracovatelský průmysl. - Přítomnost velkých zaměstnavatelů v průmyslu v regionálních centrech. Nárůst ekonomické aktivity. - Stabilní vývoj míry nezaměstnanosti – dlouhodobě nižší míra nezaměstnanosti. Nejpriznivější situace je v okresech Pardubice a v Ústí nad Orlicí. - Rostoucí podíl vzdělaných obyvatel v kraji a rostoucí počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním - Díky diverzifikované průmyslové základně ekonomika není závislá na vybraných sektorech nebo silných zaměstnavatelích. Cestovní ruch - Rozmanitost kraje z hlediska přírodních, ale i kulturně turistických cílů (přítomnost 3 památek UNESCO, 3 CHKO).	Sídelní struktura - Nerovnoměrná hustota zalidnění. Nej hustěji osídlené oblasti kraje jsou SO ORP Pardubice, Česká Třebová a Ústí nad Orlicí, naopak výrazně řidče osídleny jsou oblasti SO ORP Králíky a Moravská Třebová. - Horší vazba východní části osídlení na vyšší (krajské) centrum, vazba je spíše na sousední Královéhradecký a Olomoucký kraj. Demografický vývoj - Stárnutí populace – rostoucí průměrný věk a rostoucí index stáří. Nejvyšší index stáří v SO ORP Česká Třebová, Králíky a Moravská Třebová. - Největší úbytek obyvatel vlivem migrace v SO ORP Česká Třebová, Moravská Třebová, Svitavy a Králíky. Ekonomika - Pardubický kraj má čtvrtý nejnížší podíl na národním HDP v mezikrajském srovnání za rok 2022. - Nerovnoměrný podíl nezaměstnaných osob a výrazně vyšší zadluženost v některých SO ORP (Moravská Třebová, Přelouč). - Nerovnoměrné rozložení ekonomických aktivit v kraji (rozdíly mezi západem a východem). - V porovnání s ostatními kraji má Pardubický kraj pátý nejnížší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. Sociální oblast - Nejvyšší podíl českých domácností vycházejících s příjmem s velkými obtížemi v mezikrajském srovnání v ČR vzhledem k vysokým nákladům na bydlení a výrazně nižším mzdám. - Přítomnost 4 HSOÚ a 14 sociálně vyloučených lokalit. Cestovní ruch - Nižší počet hostů na 100 obyvatel a nízká návštěvnost Pardubického kraje. - Malá nabídka atraktivit cestovního ruchu národního a mezinárodního významu. - Intenzivně osídlená oblast Pardubicka má z celého kraje relativně nejnížší přírodní potenciál a atraktivitu pro rekreaci a cestovní ruch. - Nedostatečné využívání potenciálu cestovního ruchu a špatná kooperace subjektů při propagaci a tvorbě produktů cestovního ruchu.

4 Aktéři kultury a kulturních a kreativních odvětví

4.1 Aktéři kulturních a kreativních odvětví

Kapitola představuje vybrané výstupy z mapování kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji, které realizovala Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

Kapitola vychází jak z kvantitativních dat, a to v případě analýzy subjektů z hlediska odvětví KKO, právní formy, počtu zaměstnanců i představení největších zaměstnavatelů v KKO na úrovni kraje i SO ORP, tak kvalitativního dotazníkového šetření. V tom případě prezentuje především témata spojená s fungováním subjektů a jejich veřejnou podporou, která mohou mít význam pro přípravu strategie. Z tohoto důvodu často v analýze rozlišuje respondenty soukromoprávní a veřejnoprávní, neboť způsob i cíle jejich fungování, a především potřeby pro rozvoj, jsou odlišné.

Pro lepší pochopení v úvodu kapitoly představujeme i pojem kulturní a kreativní odvětví, který užívá Metodika mapování kulturních a kreativních průmyslů na lokální a regionální úrovni ČR (Bednář, Dubová, Kraus, Návrh, & Žáková, 2016) pro zasazení kultury do souvislostí místní i globální ekonomiky. Důvodem je i aktuální celorepublikové mapování kulturních a kreativních odvětví ve všech regionech a realizace krajských strategií financované z Národního plánu obnovy.

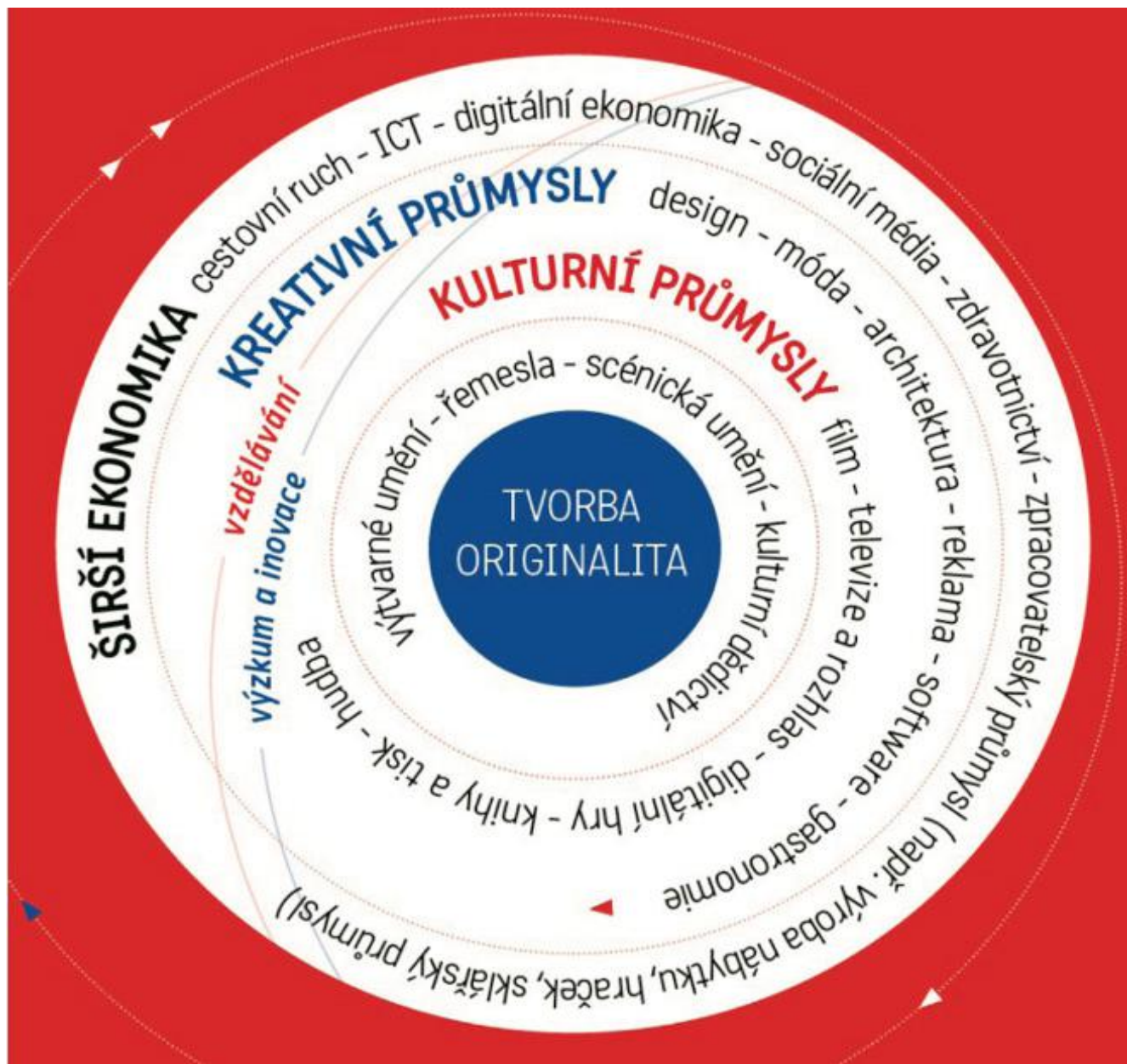
Kulturní sektor zahrnuje oblasti produkující tzv. nereprodukovatelné zboží a služby, které lze konzumovat přímo na místě (koncerty, divadelní představení a umělecké výstavy). Do kulturního sektoru se řadí následující umělecké oblasti:

- výtvarné umění, zahrnující uměleckou tvorbu a fotografii;
- trhy s uměním a starožitnostmi;
- scénická umění zahrnující operu, orchestry, divadlo, tanec, cirkus a provoz kulturních institucí;
- kulturní dědictví zahrnující muzea, pamětihodnosti, archeologické lokality, knihovny a archivy a řemesla.

Kulturní a kreativní odvětví zahrnují tvůrčí činnosti, které vycházejí z lidské kreativity, dovedností a talentu. Svě kořeny mají v kulturních hodnotách, umělecké tvorbě a kreativních projevech. Patří mezi ně architektura, design, reklama, film a audiovizuální produkce, hudba, literatura, knihy a tisk, herní průmysl, softwarový vývoj, nová média a přidružené IT služby, rozhlas a televize. Jednotlivá odvětví a jejich aktéři se vzájemně prolínají a doplňují. Tak jako film potřebuje hudbu, divadlo architekturu, tak reklama potřebuje grafiku, fotografa a tisk atd. Kulturní a kreativní odvětví mají potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa, neboť jsou produktem duševního vlastnictví jedince. Výstupy činností kulturních i kreativních odvětví přispívají svou přidanou hodnotou ostatním ekonomickým odvětvím a jsou zdrojem inovací. Mají mnoho pozitivních dopadů na jedince i na celou společnost.

Kulturní odvětví produkují kulturní produkty, které jsou určeny k masové reprodukci, tedy hromadnému šíření či vývozu. Kulturním produktem může být například kniha, film, zvuková nahrávka apod.

Kreativní odvětví přetváří kulturu na „kreativní investici“, která jako přidaná hodnota zhodnocuje produkci tzv. „nekulturního zboží“. Kreativita je zde chápána jako využití kulturních prostředků ve výrobním procesu, tedy jako určitý zdroj inovace. Do kreativních odvětví patří například design (módní, grafický, interiérový nebo také produktový), architektura, reklama, vývoj softwaru, knihtisk a některá řemesla (např. oděvnictví).



Obrázek 5 Grafické znázornění vymezení kulturních a kreativních průmyslů, zdroj: (Bednář, Dubová, Kraus, Návrat, & Žáková, 2016)

Prostorové umístění

Mezi 11 zkoumanými oblastmi KKO (architektura, design, film a video, hudba, knihy a tisk, kulturní dědictví, reklama, scénické umění, umělecká řemesla, umělecké vzdělávání, výtvarné umění) výrazně dominují umělecká řemesla (38,4 %), méně už výtvarné umění (téměř 12,9 %), architektura (12,3 %) a knihy a tisk (10,6 %). Subjekty jsou koncentrovány především do Pardubic (24,8 % subjektů), Chrudimi (5,5 %) a Litomyšli (4,2 %) a dalších ORP, nicméně 44 % subjektů sídlí mimo ORP. V přepočtu na 10 000 obyvatel je největší počet subjektů s pěti a více zaměstnanci v Litomyšli (10), Hlinsku a Chrudimi (8).

SUBJEKTY KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ

Schéma rozmístění subjektů kulturních a kreativních odvětví v Pardubickém kraji podle odvětví

Odvětví

- Architektura
- Design
- Film a video
- Hudba
- Knihy a tisk
- Kulturní dědictví
- Reklama
- Scénické umění
- Umělecká řemesla
- Umělecké vzdělávání
- Výtvarné umění

Počet subjektů

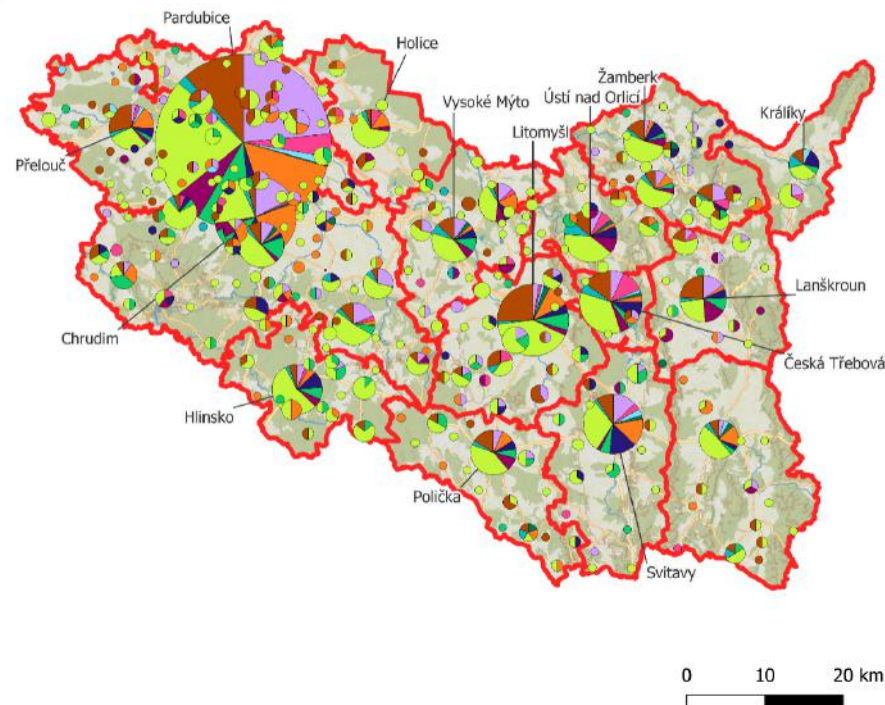
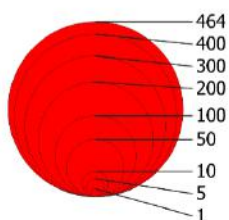


Schéma 16 Schéma rozmístění subjektů KKO dle odvětví v Pardubickém kraji. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025

Ve všech SO ORP dominují již zmiňovaná umělecká řemesla, nicméně při porovnání podílu subjektů (dále v odstavci uvažujeme pouze subjekty se zaměstnanci, neboť data o nich jsou dle metodiky důkladněji očištěná) v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO v kraji, řemesla v některých regionech ztrácí na významu a výrazně převažuje architektura v SO ORP Pardubice (subjekty z Pardubicka tvoří 35 % KKO, přitom je v tomto SO ORP 63 % všech architektů), knihy a tisk (65 %), reklama (71 %) a výtvarné umění (73 %) taktéž na Pardubicku, kulturní dědictví v SO ORP Česká Třebová (3 %/8 %) a Polička (2 %/6 %), scénická umění na Lanškrounsku (4 %/11 %) a Orlickoústecku (3 %/11 %) a umělecké vzdělávání v SO ORP Moravská Třebová a Polička (2 %/6 %). Oslabení uměleckých řemesel je dáno velkým počtem subjektů v tomto odvětví, kteří nemají zaměstnance. Zároveň v případě, že uvažujeme i subjekty bez zaměstnanců, dochází k větší dominanci některých odvětví mimo SO ORP Pardubice (design v SO ORP Česká Třebová, film a video na Pardubicku, Přeloučsku a Svitavsku, hudba na Poličsku, scénická umění na Lanškrounsku a umělecké vzdělávání na Orlickoústecku a v SO ORP Vysoké Mýto.

Tabulka 7 Podíl subjektů KKO se zaměstnanci v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO se zaměstnanci v Pardubickém kraji dle odvětví. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025

	Architektura	Design	Film a video	Hudba	Knihy a tisk	Kulturní dědictví	Reklama	Scénické umění	Umělecká řemesla	Umělecké vzdělávání	Výtvarné umění	celkem
Česká Třebová	0 %	0 %	11 %	0 %	0 %	8 %	5 %	7 %	2 %	3 %	9 %	3 %
Hlinsko	1 %	13 %	0 %	0 %	6 %	6 %	5 %	2 %	9 %	3 %	0 %	6 %
Holice	0 %	13 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %	3 %	3 %	0 %	2 %
Chrudim	16 %	0 %	0 %	33 %	6 %	19 %	0 %	9 %	20 %	24 %	9 %	16 %
Králíky	0 %	0 %	11 %	0 %	0 %	4 %	0 %	0 %	2 %	3 %	0 %	2 %
Lanškroun	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	5 %	11 %	4 %	3 %	0 %	4 %
Litomyšl	3 %	0 %	0 %	0 %	3 %	6 %	5 %	4 %	10 %	6 %	9 %	6 %
Moravská Třebová	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	2 %	0 %	2 %	2 %	6 %	0 %	2 %
Pardubice	63 %	25 %	44 %	33 %	65 %	21 %	71 %	22 %	21 %	15 %	73 %	35 %
Polička	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	6 %	0 %	2 %	2 %	6 %	0 %	2 %
Přelouč	3 %	0 %	22 %	0 %	3 %	2 %	5 %	2 %	3 %	3 %	0 %	3 %
Svitavy	4 %	25 %	11 %	0 %	6 %	8 %	0 %	2 %	6 %	3 %	0 %	5 %
Ústí nad Orlicí	1 %	13 %	0 %	33 %	0 %	4 %	5 %	11 %	2 %	3 %	0 %	3 %
Vysoké Mýto	5 %	13 %	0 %	0 %	3 %	2 %	0 %	11 %	6 %	9 %	0 %	6 %
Žamberk	1 %	0 %	0 %	0 %	3 %	8 %	0 %	11 %	7 %	9 %	0 %	6 %
Celkový součet	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Výskyt subjektů s více než 10 zaměstnanci koresponduje s přítomností veřejné kulturní organizace (divadla, kulturní domy, muzea, galerie, knihovny s právní subjektivitou, ZUŠ, SUŠ, SŠ s uměleckým oborem a DDM). V menších sídlech je však časté, že oním jediným subjektem v místě je právě veřejná instituce, která tak funguje jako jeden z hlavních zdrojů pracovních příležitostí v oblasti KKO v místě.

Tabulka 8 Podíl subjektů KKO v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO v Pardubickém kraji dle odvětví. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025

	Architektura	Design	Film a video	Hudba	Knihy a fisk	Kulturní dědic- tví	Reklama	Scénické umění	Umělecká řemesla	Umělecké vzdělávání	Výtvarné umění	celkem
Česká Třebová	2 %	12 %	6 %	7 %	1 %	6 %	2 %	4 %	3 %	6 %	4 %	3 %
Hlinsko	1 %	2 %	0 %	0 %	4 %	4 %	7 %	2 %	7 %	4 %	2 %	5 %
Holice	0 %	5 %	0 %	0 %	3 %	0 %	0 %	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %
Chrudim	17 %	12 %	0 %	20 %	23 %	29 %	22 %	12 %	18 %	19 %	11 %	18 %
Králíky	1 %	2 %	6 %	0 %	0 %	4 %	1 %	0 %	2 %	4 %	1 %	1 %
Lanškroun	4 %	2 %	0 %	7 %	1 %	2 %	3 %	12 %	3 %	2 %	4 %	3 %
Litomyšl	6 %	7 %	6 %	13 %	4 %	8 %	8 %	4 %	9 %	4 %	13 %	8 %
Moravská Třebová	1 %	2 %	6 %	7 %	4 %	1 %	1 %	1 %	3 %	4 %	3 %	3 %
Pardubice	52 %	38 %	47 %	13 %	39 %	18 %	36 %	32 %	22 %	19 %	30 %	31 %
Polička	1 %	0 %	0 %	7 %	3 %	3 %	4 %	4 %	4 %	4 %	5 %	3 %
Přelouč	1 %	2 %	18 %	0 %	4 %	3 %	2 %	4 %	3 %	2 %	7 %	3 %
Svitavy	4 %	5 %	12 %	7 %	4 %	10 %	7 %	2 %	4 %	2 %	3 %	4 %
Ústí nad Orlicí	1 %	5 %	0 %	7 %	2 %	4 %	2 %	6 %	4 %	9 %	3 %	4 %
Vysoké Mýto	4 %	5 %	0 %	7 %	2 %	4 %	3 %	9 %	7 %	11 %	5 %	5 %
Žamberk	4 %	3 %	0 %	7 %	3 %	7 %	3 %	6 %	7 %	6 %	7 %	6 %
Celkový součet	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

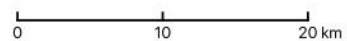
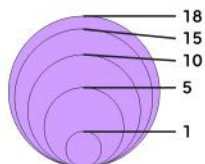
SUBJEKTY KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH ODVĚTVÍ 10+

Schéma rozmístění subjektů kulturních a kreativních odvětví s 10 a více zaměstnanci dle odvětví a v kontextu veřejných kulturních organizací v Pardubickém kraji

odvětví



počet subjektů



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice
 Datum: 10/2024

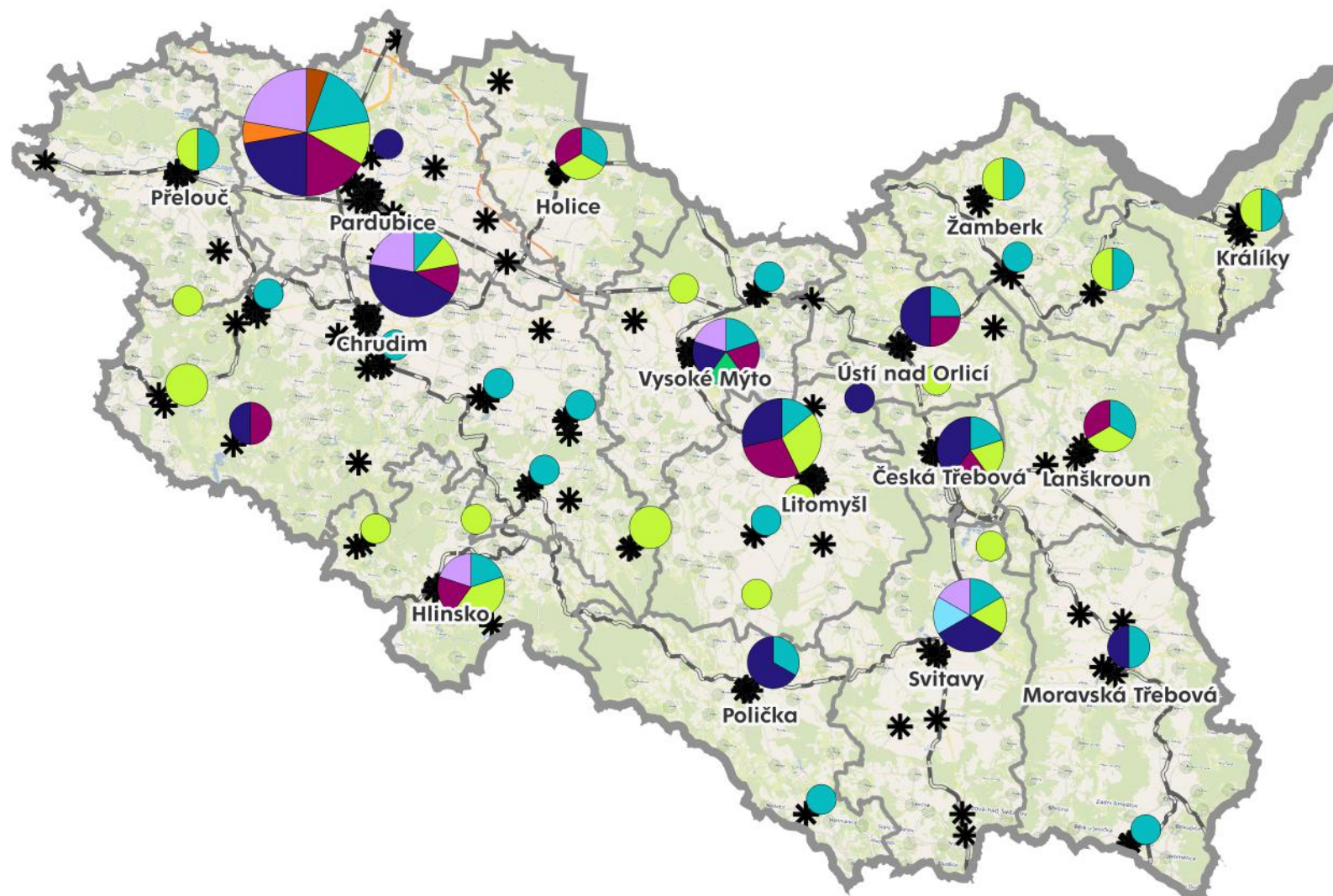
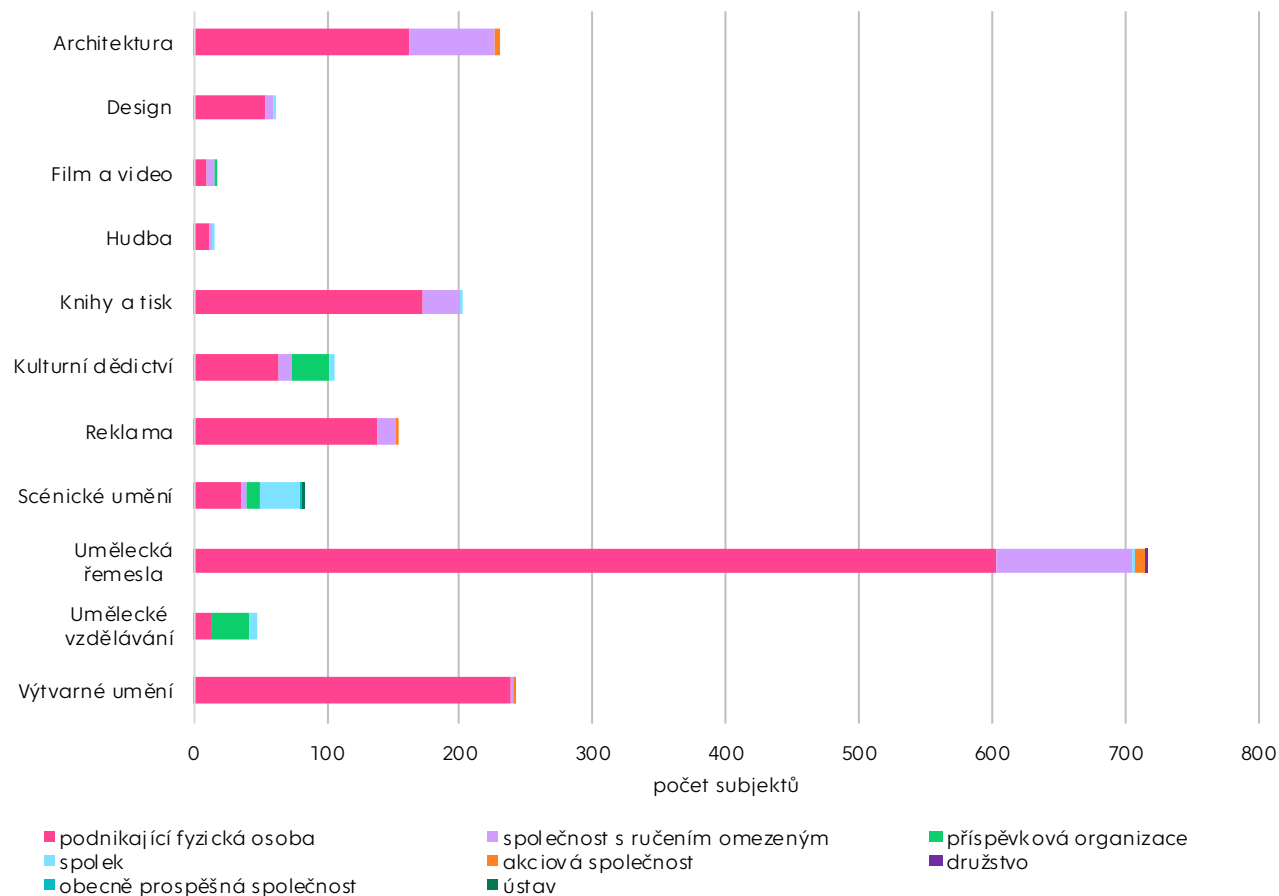


Schéma 17 Schéma rozmístění subjektů KKO s 10 a více zaměstnanci dle odvětví a v kontextu veřejných kulturních organizací v Pardubickém kraji. Zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025

Právní forma a počet zaměstnanců

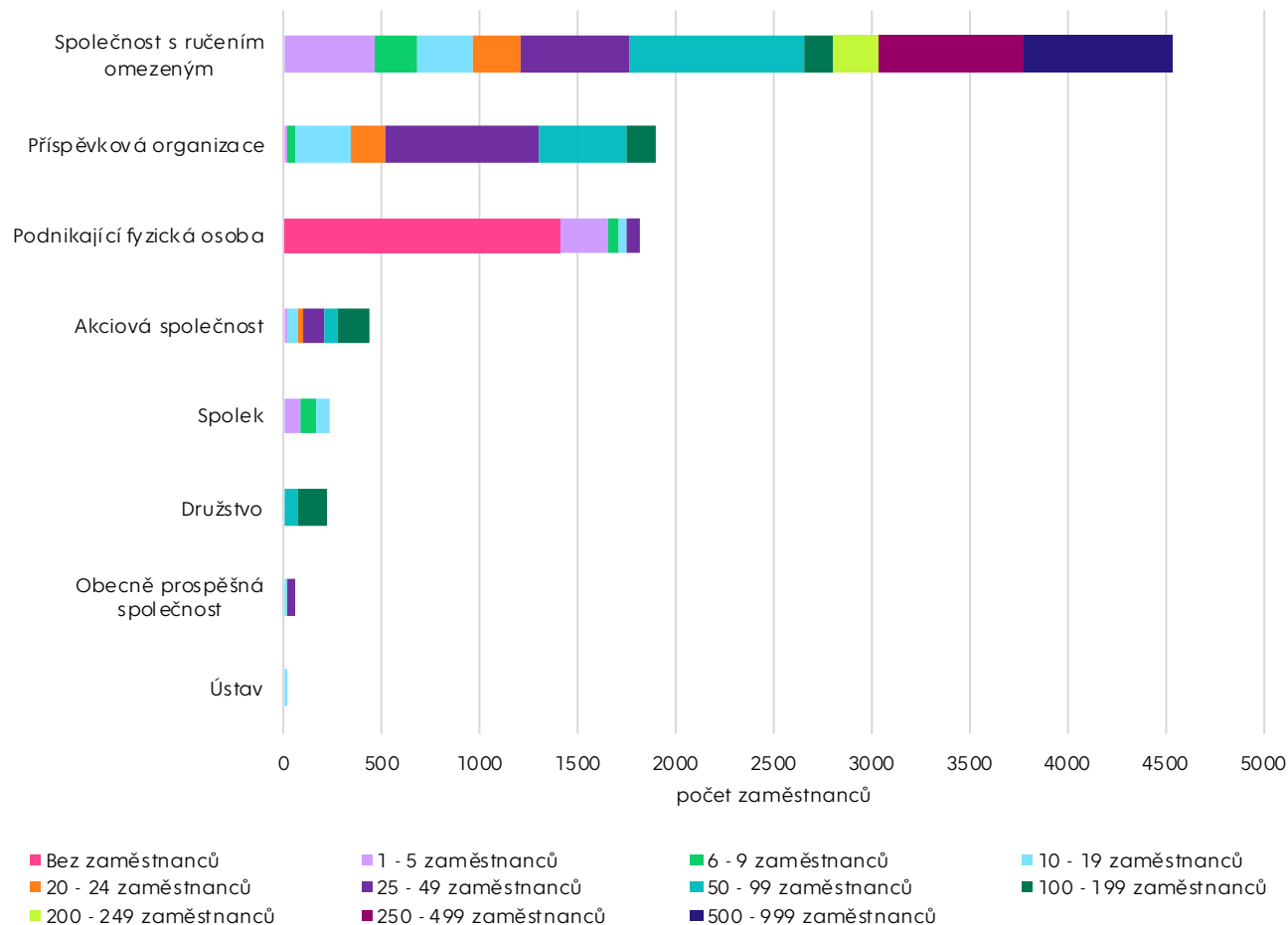
Ve většině odvětví KKO převažují podnikající fyzické osoby, jinak je tomu pouze ve scénickém umění a uměleckém vzdělávání, což je typické. Netypická je však situace v kulturním dědictví, kde zpravidla působí spíše větší organizace, v Pardubickém kraji však převládají také fyzické osoby (60 % subjektů).

Graf 10 Subjekty KKO dle odvětví a právní formy. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025



Rozložení subjektů do odvětví dle právní formy částečně odpovídají i kategorie počtu zaměstnanců, kdy podnikající fyzické osoby zaměstnance často nemají. Zaměstnance tam mají především subjekty z uměleckého vzdělávání, scénických umění, filmu a videa a kulturního dědictví.

Graf 11 Subjekty KKO v Pardubickém kraji dle právní formy, kategorií počtu zaměstnanců a celkového počtu zaměstnanců. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025



V kraji pracuje v KKO okolo 2,5 % ekonomicky aktivních obyvatel, podíl zaměstnaných v KKO na celkovém počtu zaměstnaných v kraji je však málo přes 1 %. To je dáno vysokým počtem subjektů bez zaměstnanců.

ZAMĚSTNANOST V KKO

Podíl zaměstnanců v KKO k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu (15-64 let) v obcích Pardubického kraje

Podíl zaměstnanců v KKO

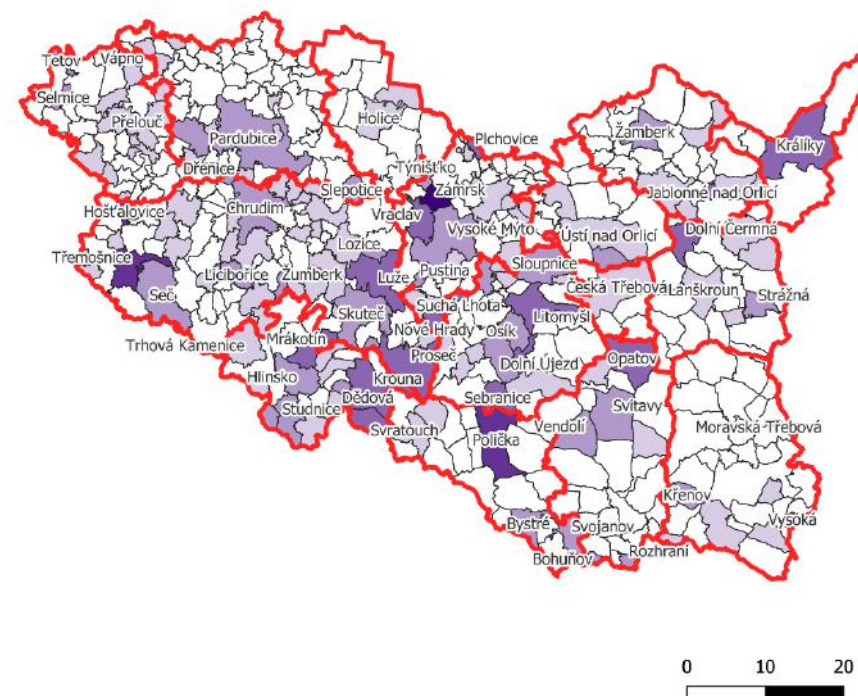
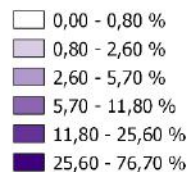


Schéma 18 Podíl zaměstnanců v KKO k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu v obcích Pardubického kraje. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025

Významnými zaměstnavateli jsou především soukromé firmy, které jsou zařazeny do kategorie uměleckých řemesel, (např. Ravensburger Karton, s.r.o., BOHEMIA RINGS, s.r.o. a ELECTROPOLI Czech Republic, s.r.o. a Umdasch Story Design, s.r.o.), které často sídlí mimo Pardubice a některé i mimo ORP. Tito přední zaměstnavatelé však mají na rozdíl od OSVČ vysoký podíl nekrejativních zaměstnanců a s tím je při plánování opatření ve Strategii.

Významné veřejnoprávní subjekty jsou umístěny pouze v Pardubicích (Východočeské divadlo Pardubice, Krajská knihovna v Pardubicích Východočeské muzeum v Pardubicích) a v ORP (např. regionální muzea), což je dáno povahou poskytovaných služeb. Veřejný sektor však doplňuje také síť ZUŠ, která zaměstnává umělce a kreativce i v menších sídlech.

Naopak významné soukromoprávní subjekty sídlí mimo krajské město, většinou i mimo ORP.

ZAMĚSTNANOST V KKO

Podíl zaměstnanců v KKO k celkovému počtu zaměstnanců v obcích Pardubického kraje

Podíl zaměstnanců v KKO

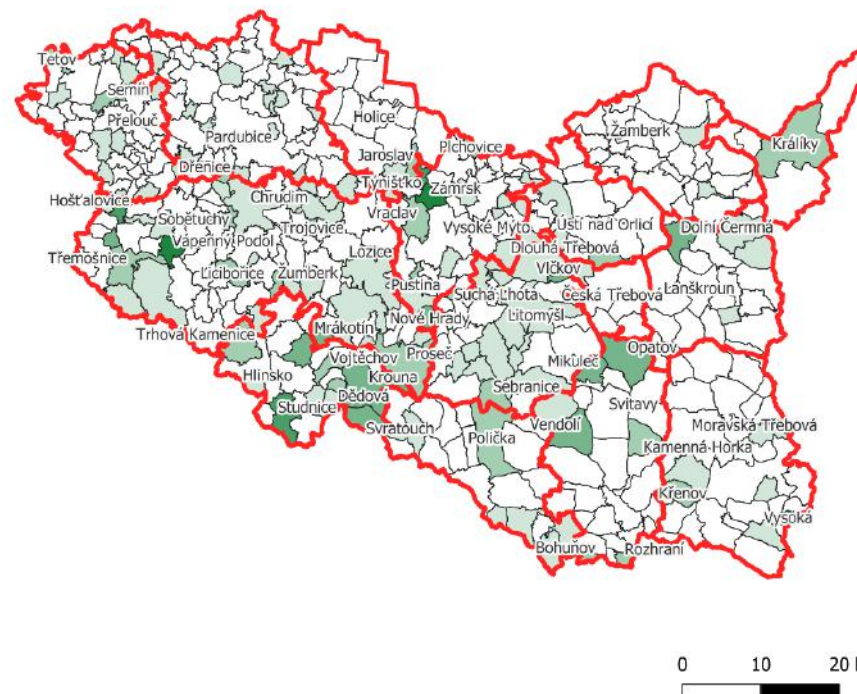
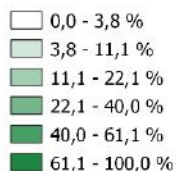


Schéma 19 Podíl zaměstnanců (bez samozaměstnanců) v KKO k celkovému počtu zaměstnanců v obcích Pardubického kraje. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025

Tabulka 9 Největší soukromoprávní zaměstnavatelé mezi subjekty KKO v Pardubickém kraji. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025

Název	odvětví	kategorie počtu zaměstnanců	obec	SO ORP
soukromoprávní subjekty				
Ravensburger Karton, s.r.o.	Umělecká řemesla	500-999 zaměstnanců	Polička	Polička
BOHEMIA RINGS, s.r.o.	Umělecká řemesla	250-499 zaměstnanců	Zámorsk	Vysoké Mýto
ELECTROPOLI Czech Republic, s.r.o.	Umělecká řemesla	250-499 zaměstnanců	Třemošnice	Chrudim
Umdasch Story Design, s.r.o.	Umělecká řemesla	200-249 zaměstnanců	Litomyšl	Litomyšl
Dřevotvar družstvo	Umělecká řemesla	100-199 zaměstnanců	Jablonné nad Orlicí	Žamberk
EVONA, a.s.	Umělecká řemesla	100-199 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim
SEVEN – K, s.r.o.	Umělecká řemesla	100-199 zaměstnanců	Králíky	Králíky
ALFA 3, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Luže	Chrudim
Bruno Paul, a.s.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Dřevojas, výrobní družstvo	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Svitavy	Svitavy
iProcess Technologies, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Třemošnice	Chrudim
J. JINDRA, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Česká Třebová	Česká Třebová
Kozák Svitavy, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Svitavy	Svitavy
MEDUNA vakuová kalírna s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Mias OC s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Krouna	Hlinsko
peform Chrudim, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim
POLAK CZ, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Opatov	Svitavy
SANTÉ – výroba, s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Proseč	Chrudim
Švec dřevitá vlna s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Dolní Čermná	Lanškroun
TECHNOTRON - METAL s.r.o.	Umělecká řemesla	50-99 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim

sídlo subjektu je v ORP

Tabulka 10 Největší veřejnosprávní zaměstnavatelé mezi subjekty KKO v Pardubickém kraji. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025

Název	odvětví	kategorie počtu zaměstnanců	obec	SO ORP
veřejnoprávní subjekty				
Východočeské divadlo Pardubice	Scénické umění	100-199 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Chrudimská beseda, městské kulturní středisko	Scénické umění	50-99 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim
Krajská knihovna v Pardubicích	Kulturní dědictví	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Východočeské muzeum v Pardubicích	Kulturní dědictví	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
ZUŠ Pardubice-Polabiny, Lonkova 510	Umělecké vzdělávání	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
ZUŠ Pardubice, Havlíčkova 925	Umělecké vzdělávání	50-99 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
ZUŠ Vysoké Mýto	Umělecké vzdělávání	50-99 zaměstnanců	Vysoké Mýto	Vysoké Mýto
Gočárova galerie	Kulturní dědictví	25-49 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Komorní filharmonie Pardubice	Scénické umění	25-49 zaměstnanců	Pardubice	Pardubice
Městská knihovna Chrudim	Kulturní dědictví	25-49 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim
Regionální muzeum v Chrudimi	Kulturní dědictví	25-49 zaměstnanců	Chrudim	Chrudim
Středisko kulturních služeb města Svitavy	Film a video	25-49 zaměstnanců	Svitavy	Svitavy
ZUŠ Alfonse Muchy, Letohrad	Umělecké vzdělávání	25-49 zaměstnanců	Letohrad	Žamberk
ZUŠ Bedřicha Smetany, Litomyšl	Umělecké vzdělávání	25-49 zaměstnanců	Litomyšl	Litomyšl
ZUŠ Bohuslava Martinů, Polička	Umělecké vzdělávání	25-49 zaměstnanců	Polička	Polička
ZUŠ Česká Třebová	Umělecké vzdělávání	25-49 zaměstnanců	Česká Třebová	Česká Třebová

sídlo subjektu je v ORP

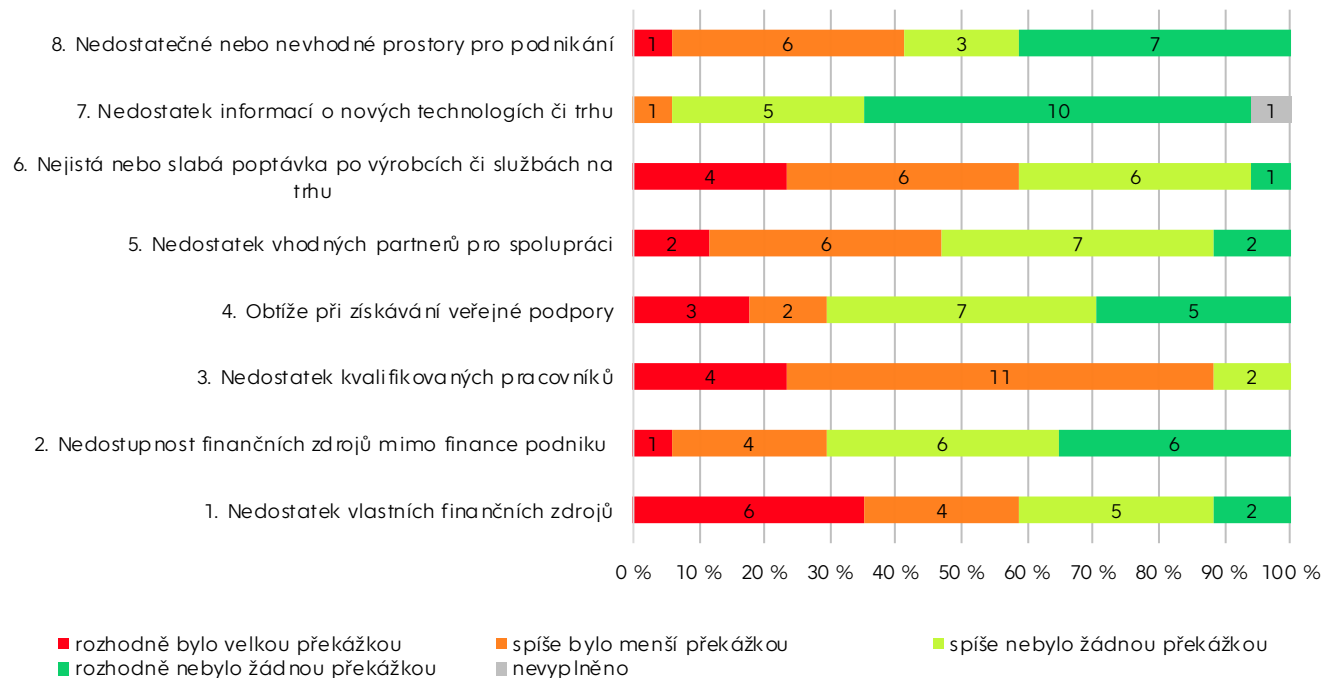
Kvalitativní část

Kvalitativní část vychází z dotazníkového šetření provedeného Fakultou ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Šetření se zúčastnilo 44 respondentů, z nichž 17 bylo soukromoprávních a 27 veřejnoprávních. Jak bylo zmíněno v úvodu, analýza rozlišuje respondenty soukromoprávní a veřejnoprávní, neboť způsob i cíle jejich fungování, a především potřeby pro rozvoj, jsou odlišné.

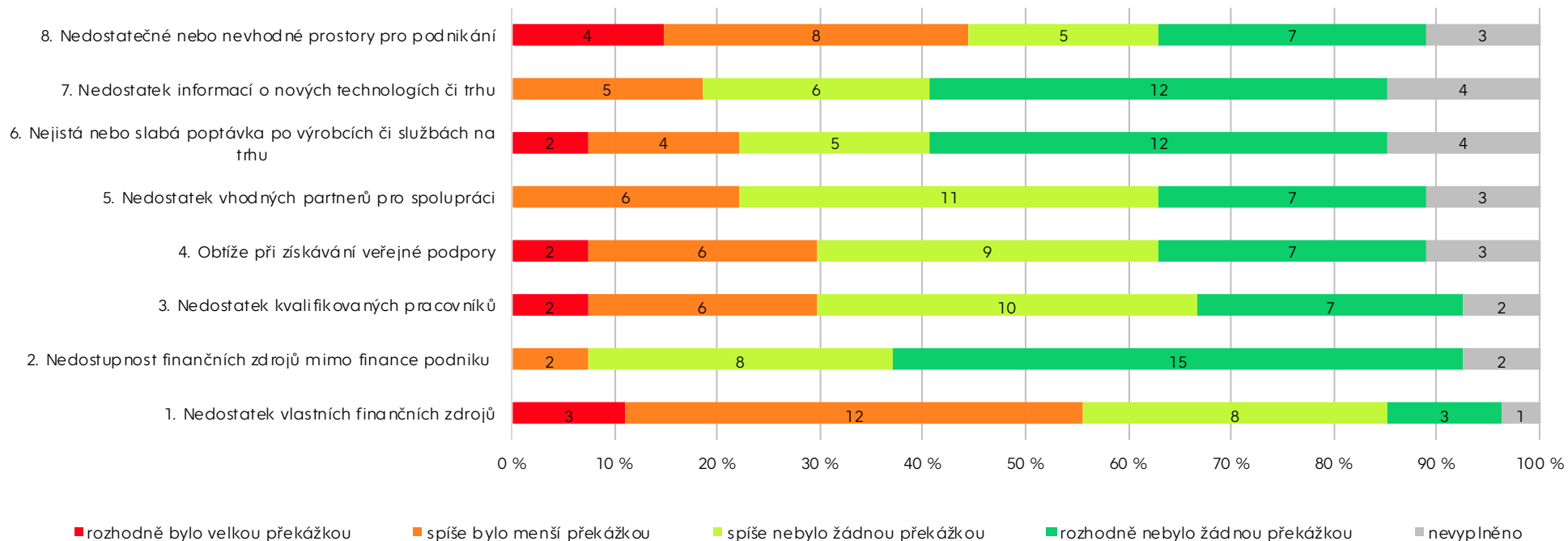
Překážky pro rozvoj

Pro soukromoprávní subjekty představují překážku pro rozvoj hlavně nedostatek kvalifikovaných pracovníků, nedostatečné vlastní finanční zdroje a nestabilní nebo slabá poptávka po výrobcích či službách na trhu, pro veřejnoprávní jsou nejčastější překážkou nevyhovující prostory a vlastní finance. Obecně lze říci, že veřejnoprávní subjekty vnímají překážky méně.

Graf 12 „Jaké byly v posledních pěti letech nejvýznamnější překážky pro rozvoj Vaší organizace?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



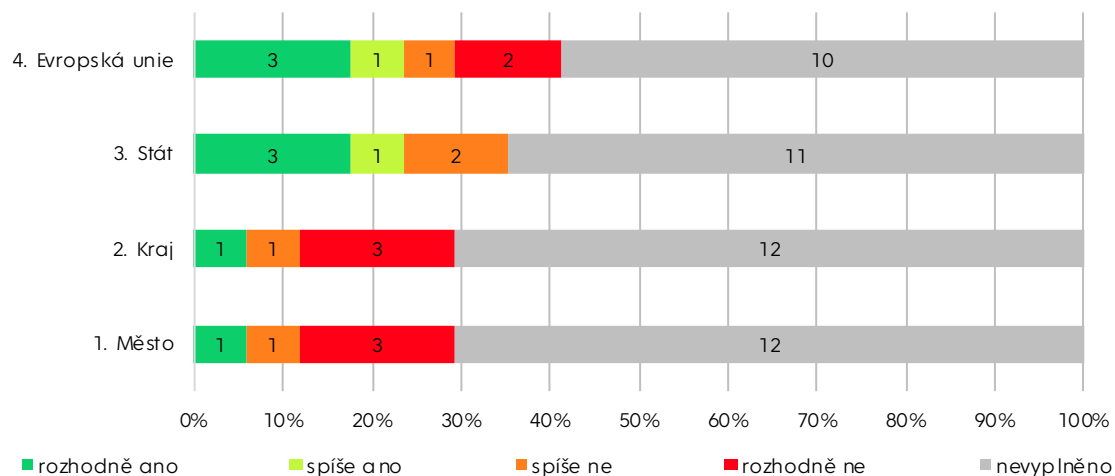
Graf 13 "Jaké byly v posledních pěti letech nejvýznamnější překážky pro rozvoj Vaší organizace?" Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



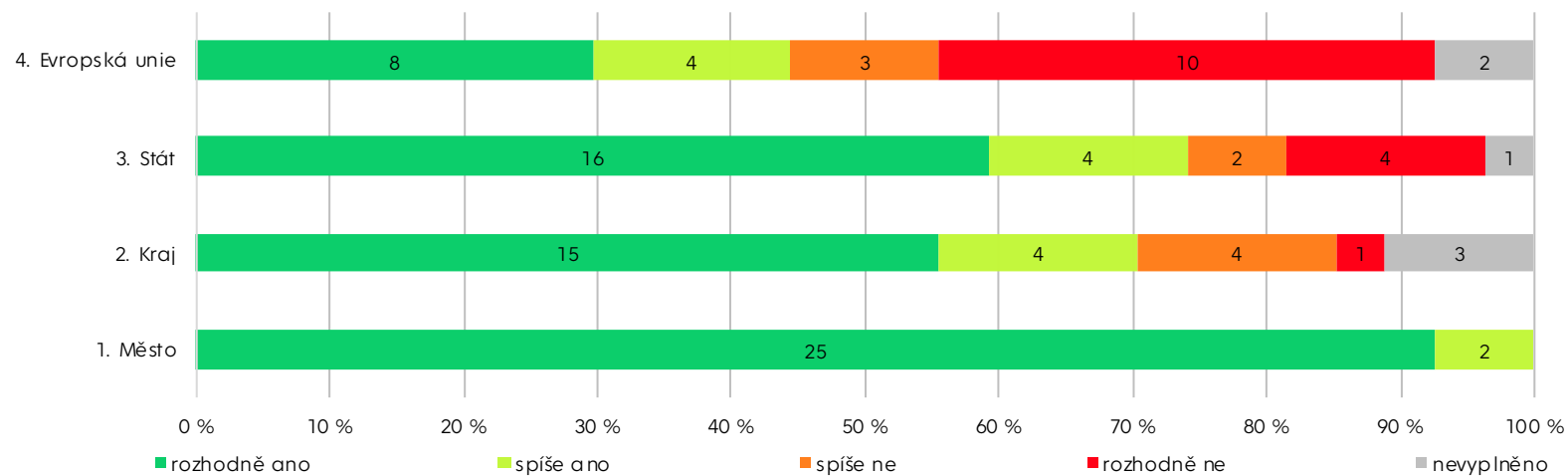
Podpora z veřejných zdrojů

Ve využívání veřejné podpory je obrovský rozdíl mezi veřejnoprávními a soukromoprávními subjekty. Všechny veřejnoprávní subjekty využívají veřejnou podporu, respektive jsou z podstaty zřizovány a přímo financovány veřejnou správou za účelem naplňování veřejné služby u soukromoprávních je to pouze 29 % dotázaných. A zatímco veřejnoprávní subjekty využívají především finance z lokální či regionální úrovně, soukromoprávní od Evropské unie nebo od státu.

Graf 14 "Obdržela Vaše organizace v posledních pěti letech přímou finanční podporu z veřejných zdrojů následujících úrovní?"
Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



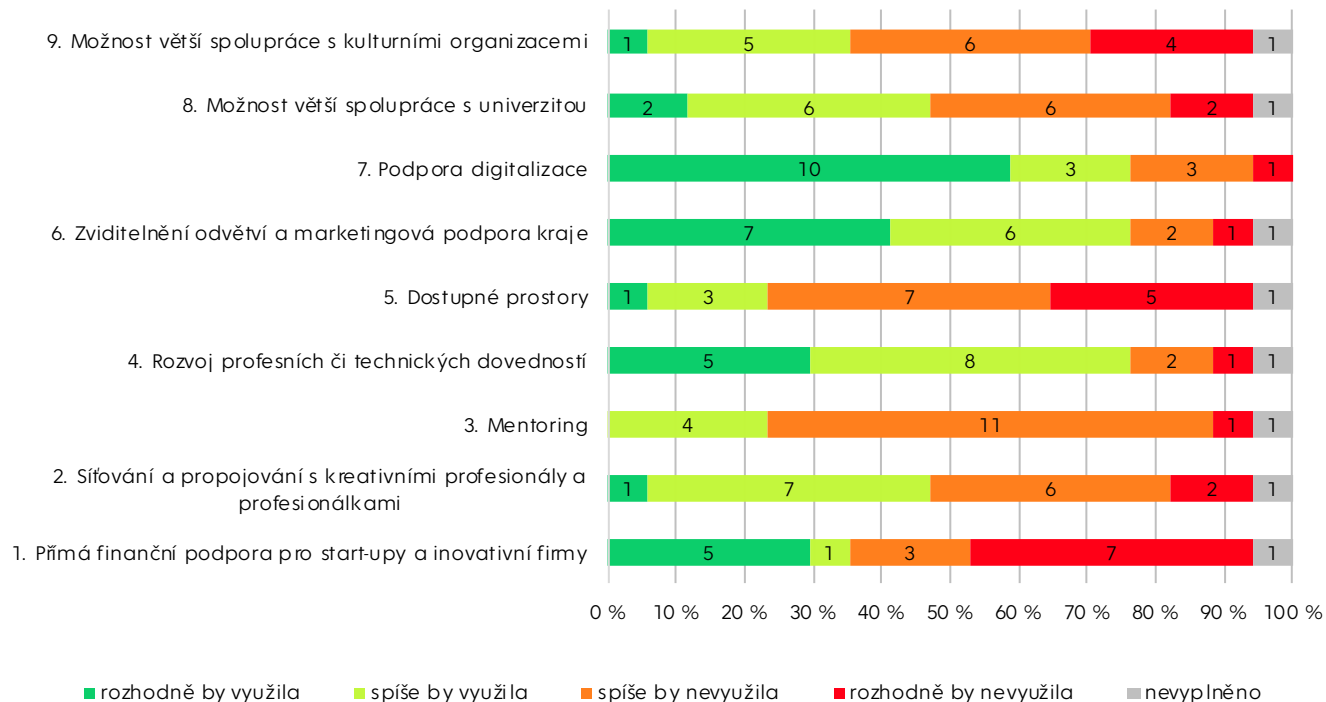
Graf 15 "Obdržela Vaše organizace v posledních pěti letech přímou finanční podporu z veřejných zdrojů následujících úrovní?" Odpovědi veřejnoprávních subjektů, n=27, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



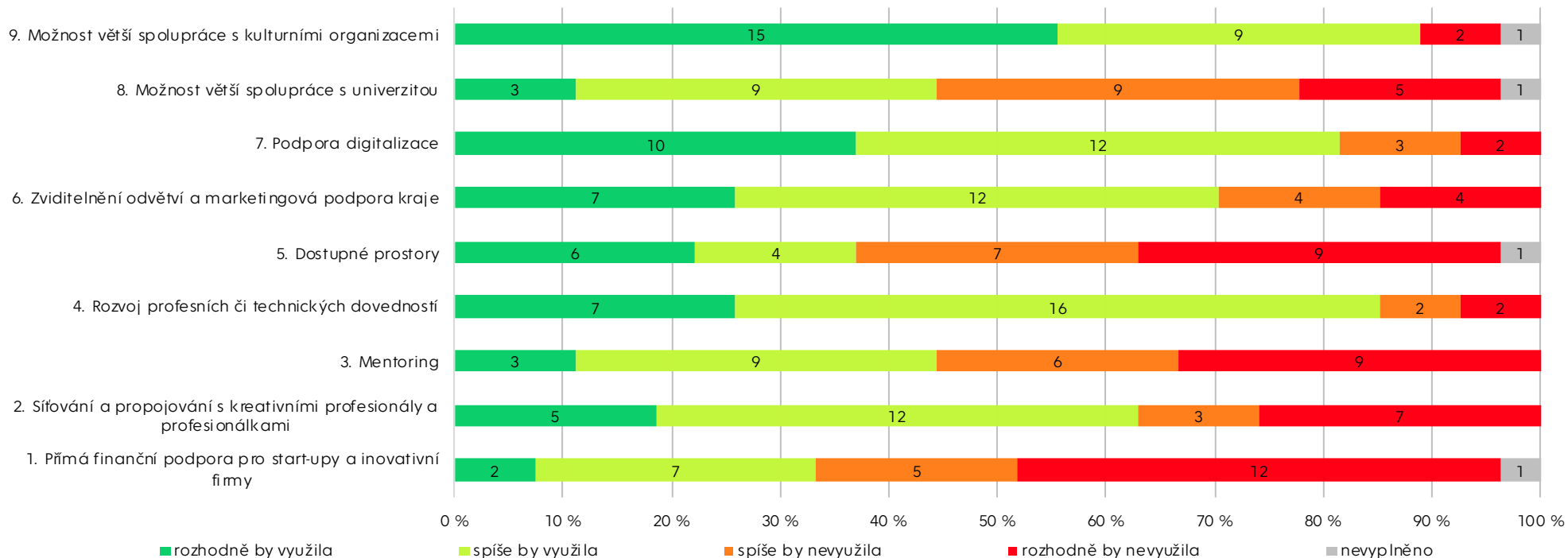
Zájem o podporu od kraje

Oba typy subjektů by využily podporu při digitalizaci a rozvoji dovedností, veřejné subjekty mají velký zájem také o podporu spolupráce s jinými kulturními organizacemi.

Graf 16 "Jakou podporu či služby kraje by Vaše firma v následujících letech využila?" Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



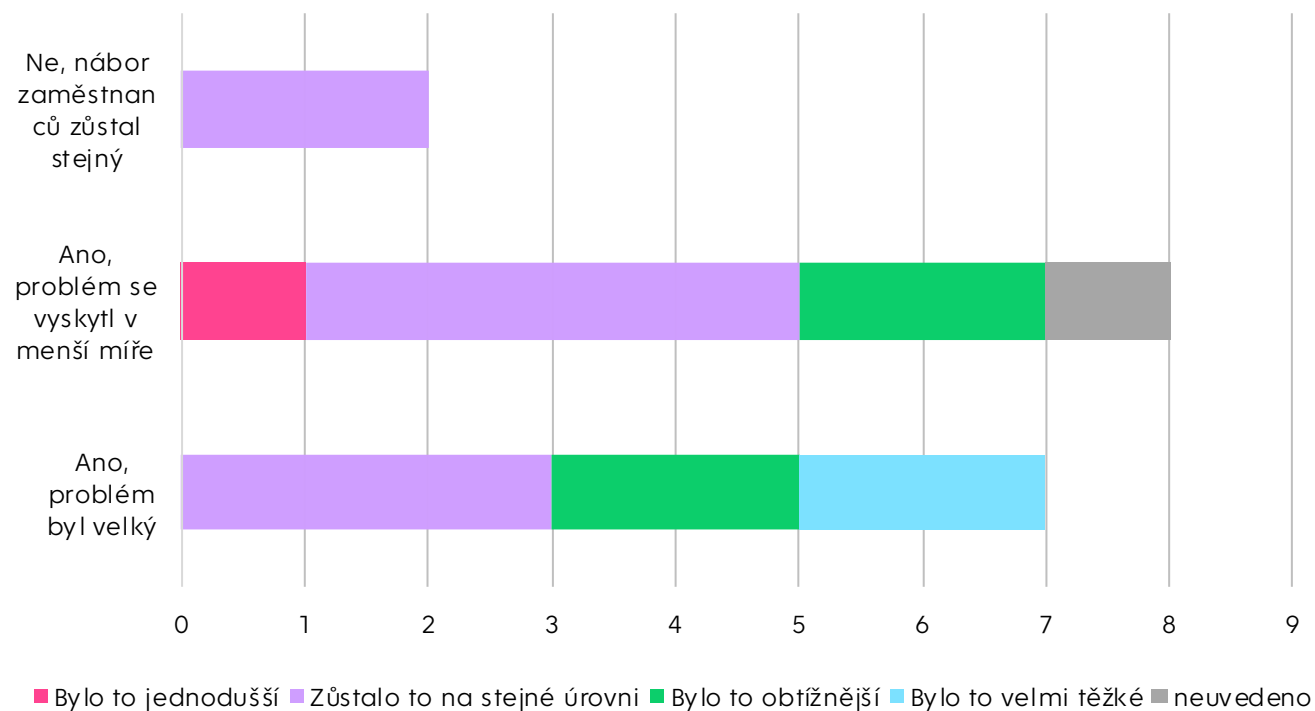
Graf 17 "Jakou podporu či služby kraje by Vaše firma v následujících letech využila?" Odpovědi veřejnoprávních subjektů, n=27, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



Získávání zaměstnanců

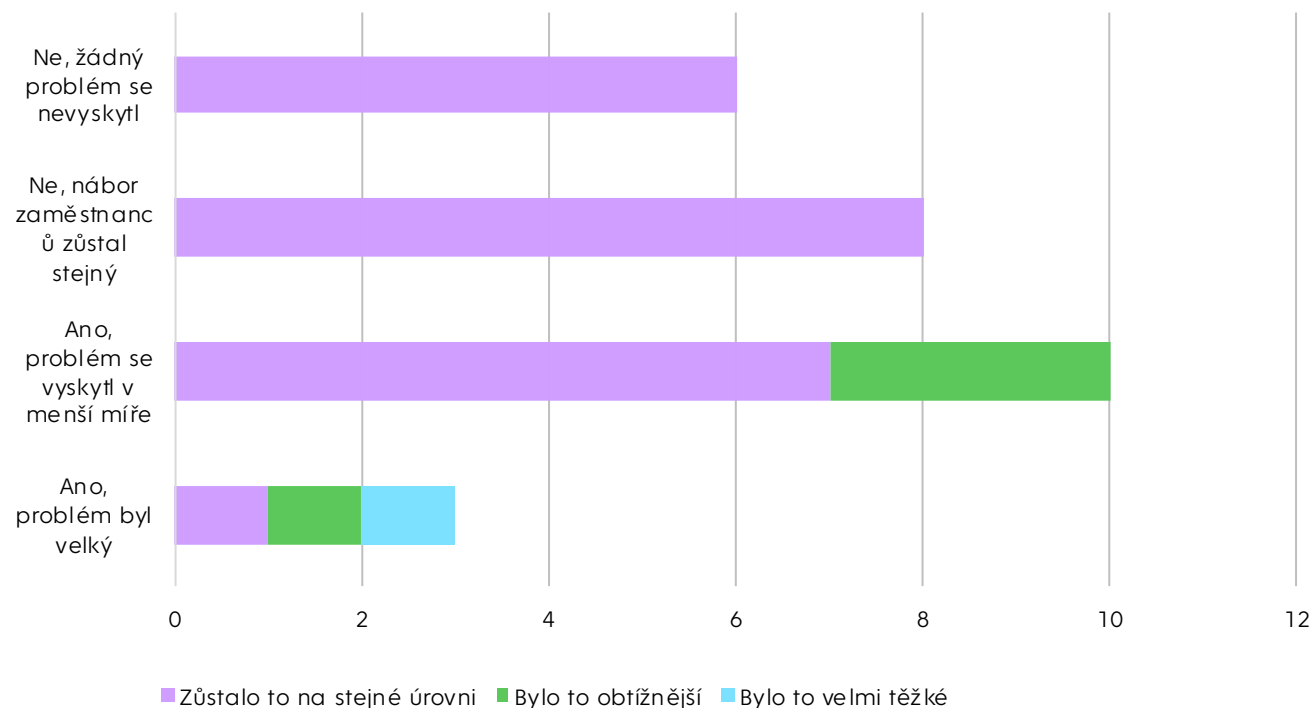
Většina soukromoprávních subjektů měla v posledním roce problém s obsazením některých pozic, v porovnání s předcházejícím rokem však situace zůstala stejná nebo se zlepšila.

Graf 18 "Měla Vaše firma v posledním roce problém s obsazením některých pracovních pozic?" v kontextu otázky "Jaké bylo získání nových zaměstnanců v tomto roce v porovnání s rokem minulým? Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



Veřejnoprávní subjekty se s problémy tak často nesetkaly, zaznamenala je pouze necelá polovina subjektů. U subjektů, které se s problémy nesetkaly byla situace stejná i v předchozím roce, u ostatních zůstala stejná nebo se zlepšila.

Graf 19 "Měla Vaše firma v posledním roce problém s obsazením některých pracovních pozic?" v kontextu otázky "Jaké bylo získání nových zaměstnanců v tomto roce v porovnání s rokem minulým? Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024



Spolupráce s dalšími odvětvími

S ostatními odvětvími KKO spolupracují především respondenti z odvětví film a video, umělecké vzdělávání a výtvarné umění.

Architekti spolupracují v rámci odvětví a s designéry, kulturní dědictví a scénické umění téměř se všemi odvětvími. Umělecké vzdělávání zastupovaly v šetření ZUŠ, které spolupracují s obory, které vyučují (hudba, scénické a výtvarné umění). Obecně lze tvrdit, že subjekty spolupracují s odvětvími, které přímo souvisí s jejich činnostmi.

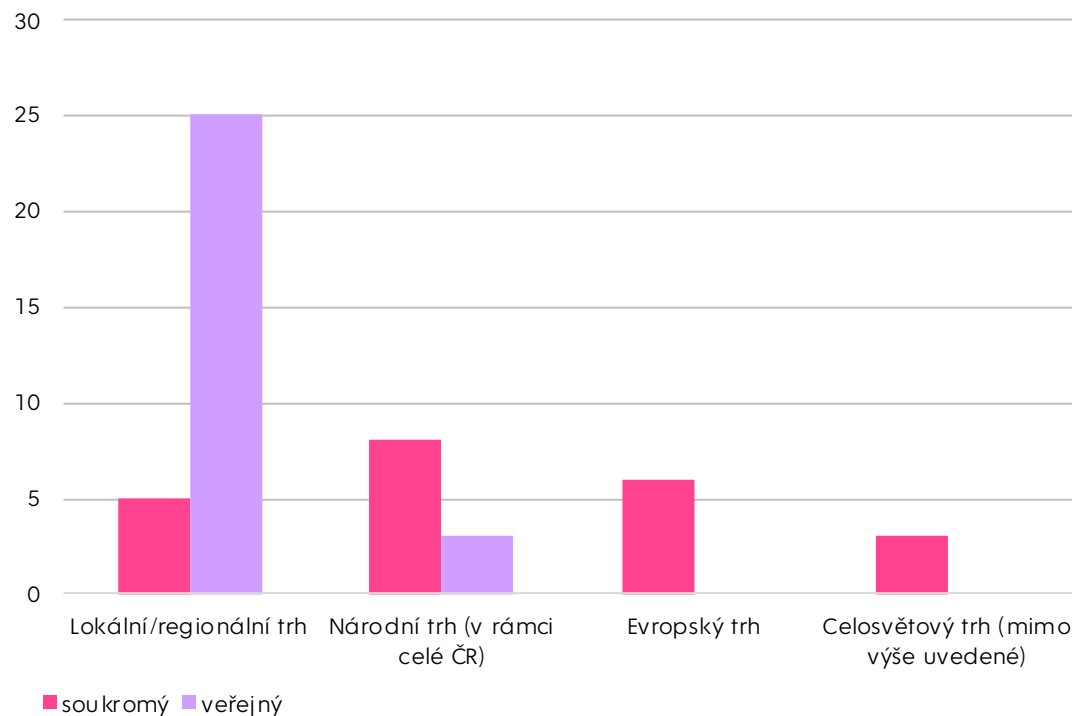
Tabulka 11 "Spolupracovala Vaše firma v posledních pěti letech s dalšími firmami nebo fyzickými osobami z některé oblasti kulturních a kreativních oblastí?" n=44, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice

kdo	s kým												
	Design	Architektura	Reklama	Film a video	Knihy a tisk	Televize	Rozhlas	Hudba	Videohry	Výtvarná umění	Scénická umění	Kulturní dědictví	Řemesla
Architektura	3	4	1									1	
Film a video			1	1	1						1		
Kulturní dědictví	7	6	9	7	8	8	9	6		7	4	8	8
Scénická umění	5	2	4	5	4	3	3	4		5	4	3	3
Umělecká řemesla	3	2	5	2	1	1	1					1	1
Umělecké vzdělávání	6	2	1	7	6	2	4	10		11	9	5	3
Výroba nábytku	3	2	2	1	2	2				2		2	2
Výtvarné umění	1		1	1		1	1		1				

Působení na zahraničních trzích

Zatímco veřejnoprávní subjekty působí především lokálně, soukromoprávní realizují tržby relativně vyrovnaně i na ostatních trzích. To je dáno charakterem produktu, který veřejnoprávní subjekty nabízí – jedná se především o lokálně nebo regionálně poskytované služby.

Graf 20 "Na kterém z výše uvedených trhů Vaše organizace v posledních pěti letech realizovala největší část tržeb?" n=44, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice



Seznam respondentů

Tabulka 12 Seznam respondentů dotazníkového šetření. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024

oblast	organizace	obec
soukromé		
Architektura	APRIS PRO s.r.o.	Pardubice
	Komplex CR s.r.o.	Chrudim
	NEBESYS a.s.	Hlinsko
	PBK Chrudim a.s.	Chrudim
Scénická umění	Rodinné centrum Kulihrášek, z. s.	Pardubice
Umělecká řemesla	PZ – Building s.r.o.	Pardubice
	KOVO RYBKA s.r.o.	Dlouhá Třebová
	Dřevotvar družstvo	Jablonné nad Orlicí
	SEVEN - K, s.r.o.	Králíky
	BOHEMIA RINGS s.r.o.	Zámorsk
	B P K, spol. s r.o.	Proseč
	PÓSAMO – Řetězárna, spol. s r.o.	Holice
Výroba nábytku	Mias OC spol. s r.o.	Krouna
	umdasch Story Design s.r.o.	Litomyšl
	AS Real, a. s.	Mrákotín
	Stuart Bohemia s.r.o.	Dřenice
Výtvarné umění	Profimedia.CZ a.s.	Pardubice

Tabulka 13 Seznam respondentů dotazníkového šetření. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024

oblast	organizace	obec
	veřejné	
Film a video	Středisko kulturních služeb města Svitavy	Svitavy
Kulturní dědictví	Městské muzeum Česká Třebová	Česká Třebová
	Krajská knihovna v Pardubicích	Pardubice
	Regionální muzeum v Litomyšli	Litomyšl
	Městské muzeum v Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí
	Městské muzeum a galerie ve Svitavách	Svitavy
	Regionální muzeum	Vysoké Mýto
	Regionální muzeum v Chrudimi	Chrudim
	Východočeské divadlo Pardubice	Pardubice
	Městské muzeum a galerie Polička	Polička
	Městská knihovna Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí
Scénická umění	Kulturní dům města Holice	Holice
	Zámecké návrší z. ú.	Litomyšl
	Komorní filharmonie Pardubice	Pardubice
	Kulturní centrum Lanškroun	Lanškroun
	Kulturní centrum Česká Třebová	Česká Třebová
Umělecké vzdělávání	Základní umělecká škola Česká Třebová	Česká Třebová
	Základní umělecká škola Jaroslava Kociana	Ústí nad Orlicí
	Základní umělecká škola	Vysoké Mýto
	Základní umělecká škola Pardubice, Havlíčkova 925	Pardubice
	Základní umělecká škola Choceň	Choceň
	Základní umělecká škola Jablonné nad Orlicí	Jablonné nad Orlicí
	Základní umělecká škola Králíky	Králíky
	Základní umělecká škola Alfonse Muchy	Letohrad
	Základní umělecká škola Petra Ebena, Žamberk	Žamberk
	Základní umělecká škola Pardubice-Polabiny, Lonkova 510	Pardubice
	Základní umělecká škola Karla Malicha	Holice

4.2 Vybrané ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje

Úvod

Cílem kapitoly je představit základní výkonové ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje, které se týkají vývoje financování, návštěvnosti, aktivit a bezbariérového přístupu v desetiletém trendu. Snaží se popsat základní ukazatele, které má smysl na strategické úrovni kraje sledovat ve vztahu k prioritám krajského rozpočtu, rozvoji území a dynamice interakce organizací s publikem.

Ambicí dokumentu tedy není připravit podrobný rozbor činnosti příspěvkových organizací, který by příslušel analytickému podkladu komplexní strategie rozvoje zaměřené přímo na příspěvkové organizace. Tuto strategii si každá organizace vytváří sama a na úrovni kraje existuje v případě muzeí Koncepte rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2022-2026 (s výhledem do roku 2030).

Zdrojem statistických údajů je Národní informační a poradenské středisko (NIPOS), respektive výkazy KULT.

Vstupné je rozděleno do čtyř skupin – základní, snížené (typicky pro děti, studenty, seniory a ZTP, nebo snížené vstupné pro rodiny s dětmi), zdarma (volné) a zvýšené vstupné za speciální služby.

Zřizované instituce hospodaří zpravidla s vyrovnaným rozpočtem, proto lze jejich provozní výnosy vnímat také jako náklady na provoz.

Soběstačnost je uvažována jako poměr tržeb, ostatních provozních výnosů a darů k celkovým výnosům. Říká tedy, jaká část příjmů instituce nepochází od zřizovatele (kraje).



Obrázek 6 Návštěvníci kulturního programu v Gočárově galerii. zdroj: (Gočárova galerie, 2024)

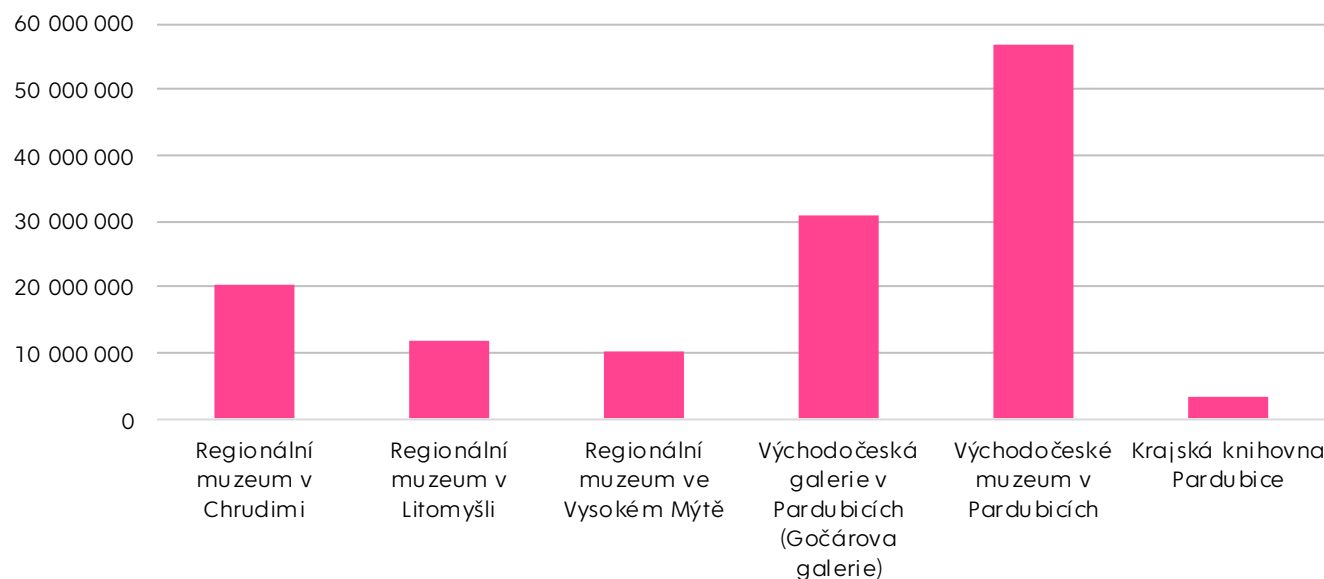
Investice do zázemí příspěvkových organizací kraje

Pardubický kraj investuje do svých příspěvkových organizací a do prostor, které využívají k jejich činnosti, dvěma způsoby. Část investic realizují příspěvkové organizace ze svého rozpočtu, do kterého kraj přispívá na investice formou dotací a grantů. Mnohem větší částky však investuje kraj přímo do konkrétních projektů renovace budov a technologií a v účetnictví organizací tak nejsou zaznamenány. Rozbor výdajů na investiční projekty v kultuře, tedy především v příspěvkových organizacích, obsahuje na základě dat z rozpočtu Pardubického kraje kapitola 12.1 analýzy. Od roku 2017 se jedná o částku ve výši 1,4 mld. Kč

Investice, které organizace realizují ze svého rozpočtu, následně vykazují ministerstvu kultury prostřednictvím výkazu KULT a data jsou pak dostupná skrz NIPOS.

V letech 2014 až 2023 putoval největší objem prostředků na investice přes rozpočet Východočeského muzea v Pardubicích (56,6 mil. korun, dále jen VČM), a to z především z krajských grantů a dotací. Tyto výdaje souvisí s rozsáhlou rekonstrukcí a dostavbou pardubického zámku, kde muzeum sídlí. Naopak investice do muzea v Litomyšli nebo Krajské knihovny Pardubice přes vlastní rozpočet byly minimální (3,3, resp. 3,2 mil. korun).

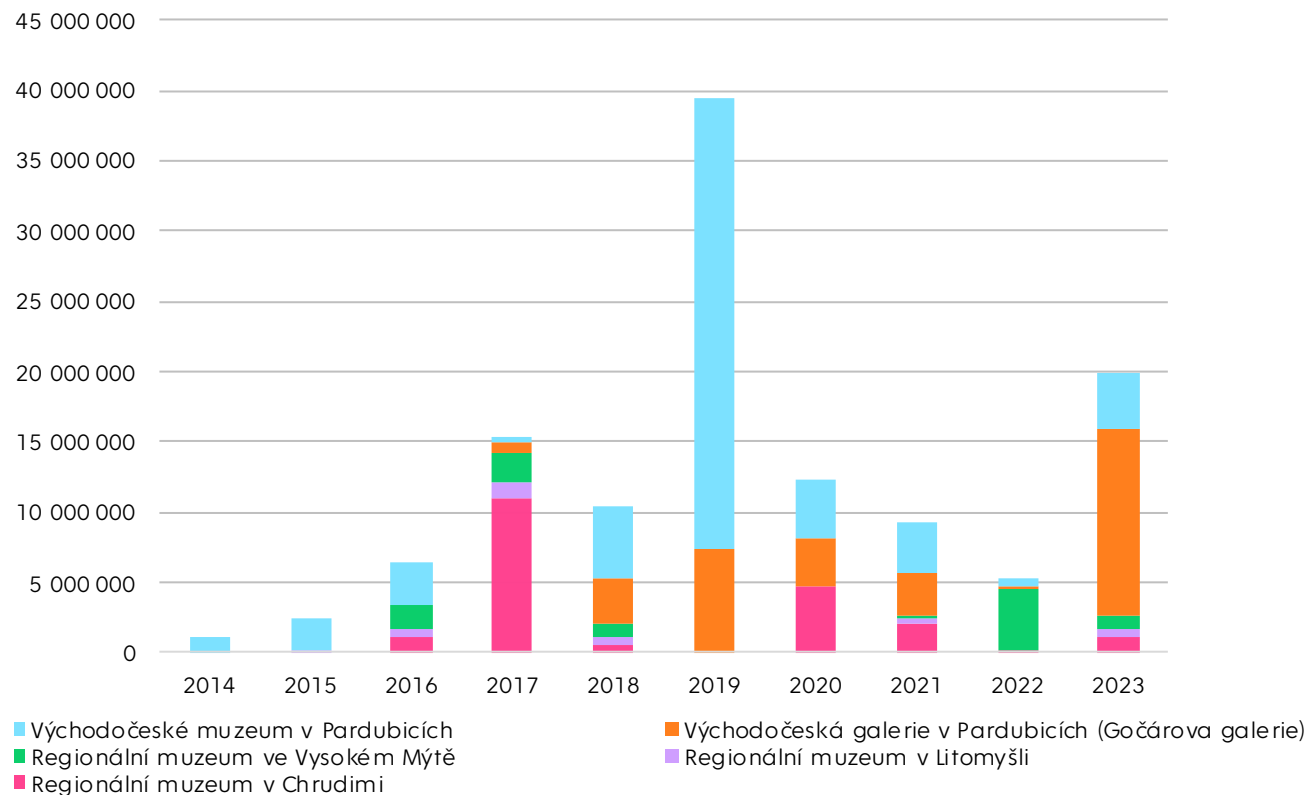
Graf 21 Investiční dotace a granty z rozpočtu státu, kraje nebo obce, od jiných subjektů a ze zahraniční do příspěvkových organizací zřizovaných Pardubickým krajem za období 2014 až 2023 (v Kč). Zdroj dat: NIPOS, 2024, KKPCE, 2025



Hlavním rokem investic VČM přes vlastní rozpočet byl rok 2019, kdy muzeum investovalo 32 mil. korun. Východočeská galerie investovala od roku 2017, kdy začala připravovat rekonstrukci jedné z budov Winternitzových automatických mlýnů, nového sídla galerie. Rekonstrukcí prošlo také Regionální muzeum (RM) v Chrudimi, včetně detašovaného pracoviště na hradě Rychmburk.

Mnohem větší částky však kraj investoval do projektů přímo. Do Zámku Pardubice, kde sídlí VČM, to bylo 590,9 mil. Kč a do Winternitzových automatických mlýnů s Gočárovou galerií 438,7 mil. Kč (viz Tabulka). Jedná se celkově o částku 1,35 mld. Korun.

Graf 22 Investiční dotace a granty z rozpočtu státu, kraje nebo obce, od jiných subjektů a ze zahraniční do příspěvkových organizací zřizovaných Pardubickým krajem v letech 2014–2023 (v Kč). Zdroj dat: NIPOS



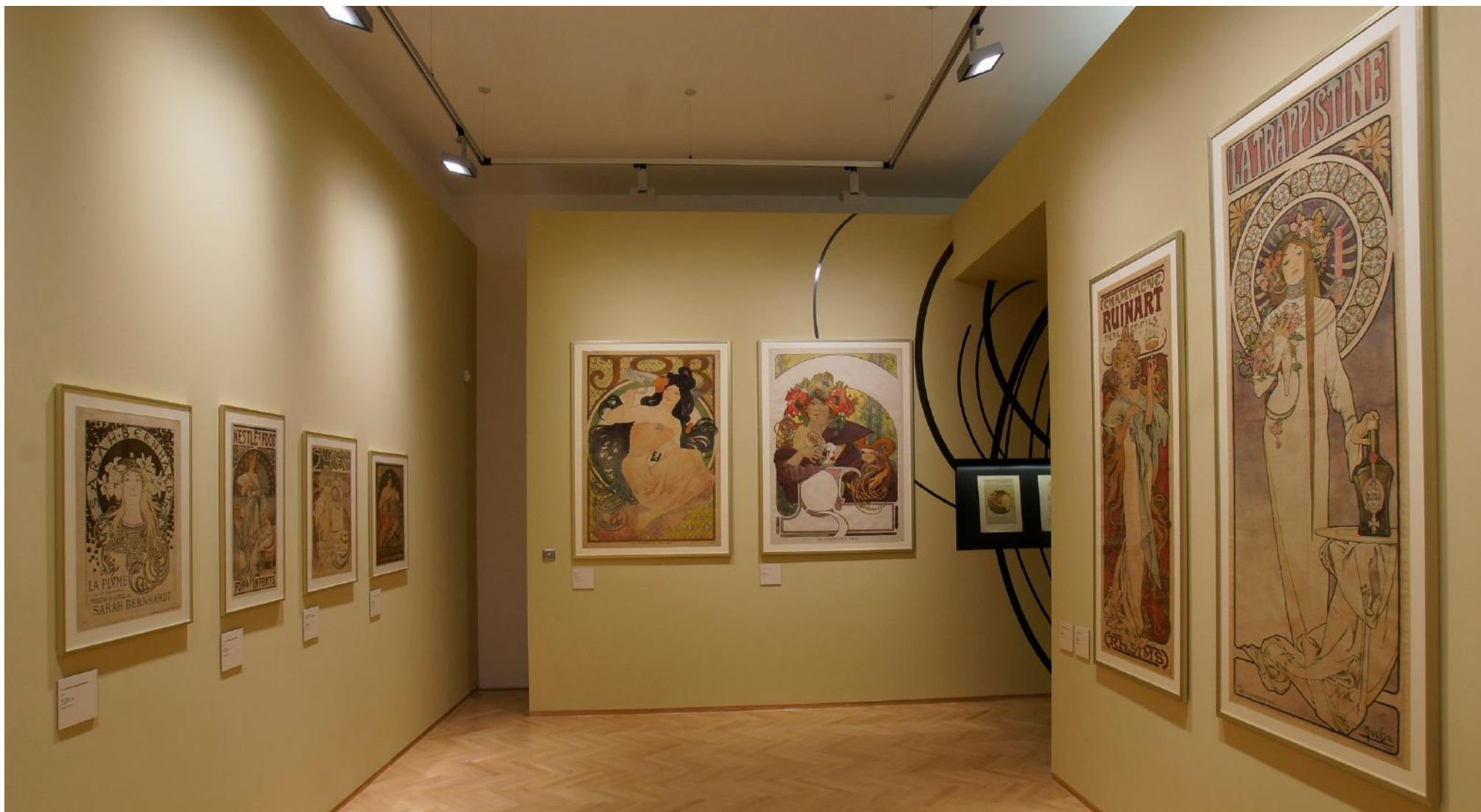
Tabulka 14 Přehled investiční projekty Pardubického kraje v oblasti kultury od roku 2017. zdroj: (Pardubický kraj, 2024)

budoucí uživatel	název projektu/stavby	celkové náklady v tis. Kč	zahájení stavby	ukončení stavby	stav
Gočárova galerie 438 716 000 Kč	Obnova Winternitzových automatických mlýnů (WAM) pro Gočárovu galerii (GG)	405 092	01/2020	09/2022	dokončeno
	GG - U Jonáše - oprava fasád a výplní otvorů v obvodových stěnách (kulturní památka-KP)	1 850	05/2022	08/2022	dokončeno
	Odstranění trafostanice u objektu GG	14 540	04/2023	09/2023	dokončeno
	Kavárna GG - Cafe Gočár (mimo projekt ITI)	1 877	04/2023	08/2023	dokončeno
	Kanceláře ředitelství GG (v novodobé dostavbě; mimo projekt ITI)	12 857	10/2023	12/2024	předáno staveniště
	WAM - novodobá přístavba, architektonická soutěž	2 500	05/2024	09/2024	zahájena stavba
Východočeské muzeum v Pardubicích 590 853 000 Kč	Zámek s opevněním v Pardubicích (NKP) - využití a obnova zámeckých exteriérů a interiérů čp. 1 a čp. 2	157 292	01/2019	04/2021	dokončeno
	Zámek Pardubice - vybudování nové expozice numizmatiky	3 014	09/2019	10/2020	dokončeno
	Zámek Pardubice - vybudování nové expozice skla	3 080	10/2019	07/2020	dokončeno
	Zámek Pardubice - Lapidárium	2 500	04/2023	10/2024	zahájena stavba
	Zámek Pardubice centrum společenského života mezi Prahou a Vídní	14 500	04/2023	10/2026	zpracována PD
	Zámek Pardubice - Expozice Bronzová kráska z Kladiny	6 000	04/2023	12/2026	zpracována PD
	Zámek Pardubice – Vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce (studie E. Jiříčná)	193 452	12/2023	05/2026	zahájena stavba
	Zámek Pardubice – Vybudování návštěvnického centra a stálých expozic (studie P. Všečka)	99 778	01/2024	11/2027	vysoutěžený dodavatel stavby
	Zámek Pardubice - studie proveditelnosti rozvoje a revitalizace zámeckých valů	400	01/2024	07/2024	zahájena stavba
	Zámek Pardubice, čp.1, oprava krovu na Kaňkovým sálem	14 741	-	-	stavba připravena
	Zámek Pardubice, zajištění statiky hradebních zdí, jihozápadní rondel - zásobník	25 509	-	-	stavba připravena
Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě 211 513 000 Kč	Archeodepozitář a pracoviště pro Východočeské muzeum v Pardubicích - pozastaveno	70 587	-	-	zpracována PD
	KKC Poplerova Vysoké Mýto - Technické muzeum Pardubického kraje I. etapa	30 230	05/2023	02/2024	
Regionální muzeum v Chrudimi 39 700 000 Kč	KKC Poplerova Vysoké Mýto - Technické muzeum Pardubického kraje II. etapa	181 283	02/2022	12/2025	zahájena stavba
	RM v Chrudimi, hlavní budova, oprava venkovního pláště	7 200	02/2022	08/2022	dokončeno
	hrad Rychmburk-doplnění okapů a svodů na vnější část střech + zastávka Předhradí	7 000	02/2022	06/2023	dokončeno
	hrad Rychmurk - oprava mostu	16 000	10/2023	12/2024	vysoutěžený dodavatel stavby
Regionální muzeum v Litomyšli 8 590 000 Kč	RM v Chrudimi - rekonstrukce oken, Široká 86	9 500	02/2024	08/2026	obdrženo stavební povolení
	RM v Litomyšli, rekonstrukce objektu Portmoneum a nová expozice	8 590	07/2019	05/2020	dokončeno
Krajská knihovna v Pardubicích 67 655 000 Kč	Oprava fasád a výplní otvorů v obvodových stěnách v KP KK včetně restaurátorských prací - I. a II. etapa	10 660	06/2023	11/2024	zahájena stavba
	Příhrádek Pardubice	56 995	08/2017	11/2019	dokončeno

Regionální muzeum v Chrudimi



Obrázek 7 Regionální muzeum v Chrudimi. zdroj: (Vyletnik.cz, 2025)



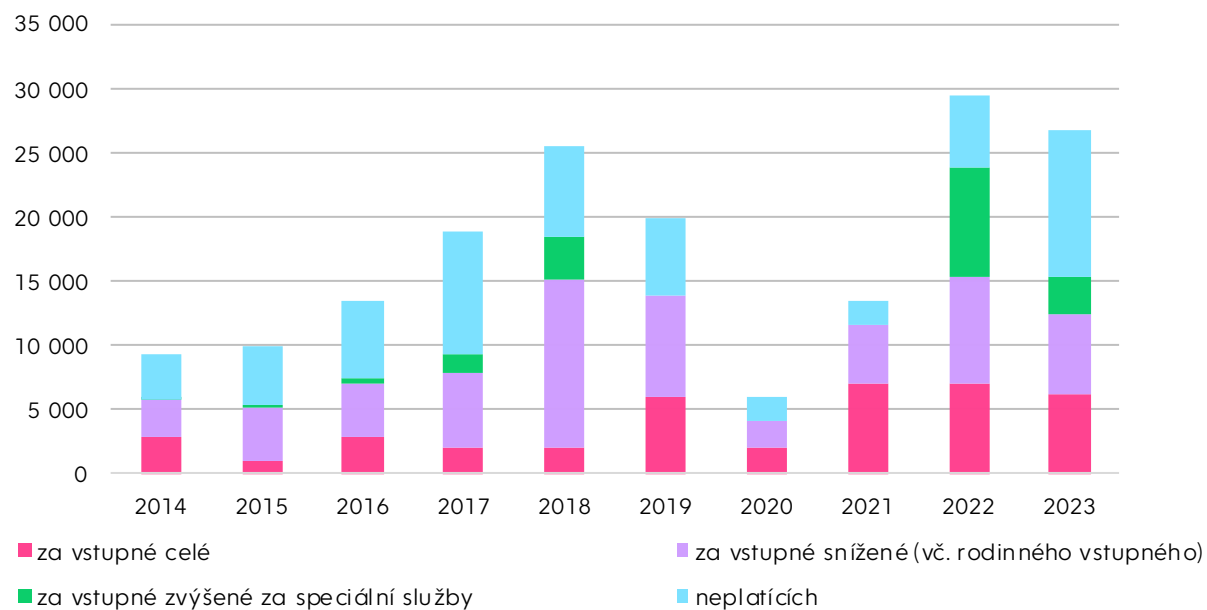
Obrázek 8 Regionální muzeum v Chrudimi – expozice plakáty Alfons Mucha. zdroj: (Regionální muzeum v Chrudimi, 2025)

Celková návštěvnost expozic a výstav

Celková návštěvnost expozic a výstav RM v Chrudimi ve sledovaném období rostla, s výjimkou let 2019 až 2021. V roce 2018 totiž muzeum zaznamenalo značný ohlas výstav pro děti. V roce 2022 dosáhla návštěvnost maxima, téměř 30 tisíc návštěvníků. Cizince mezi návštěvníky muzeum evidovalo pouze v roce 2014 v počtu 52, proto jejich počet není dále analyzován ani zobrazován.

Celkově převládali návštěvníci hradící snížené vstupné nebo neplatící, plné nebo zvýšené vstupné bylo s výjimkou let 2021 a 2022 v menšině. Vysoký počet návštěvníků za zvýšené vstupné v roce 2022 přitom souvisí s edukačními programy pro MAS Chrudimsko-Hlinecko.

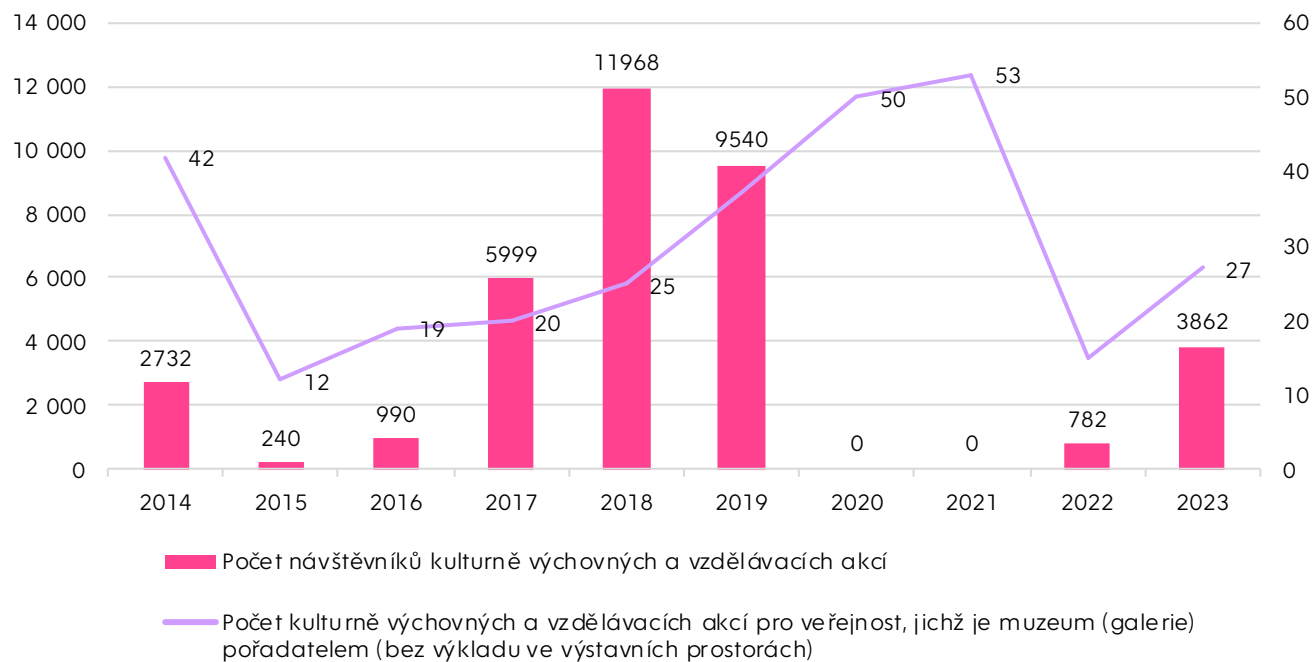
Graf 23 Počet návštěvníků expozic a výstav dle typu vstupného v RM v Chrudimi v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Kulturně výchovné a vzdělávací akce

Muzeum se na pořádání kulturně výchovných a vzdělávacích akcí soustředilo především v roce 2014 a v období 2019 až 2021, návštěvnicky nejúspěšnější byly akce v letech 2017 až 2019. Vysoký počet akcí v letech 2020 až 2021 spolu s nulovou návštěvností lze vysvětlit covidovými opatřeními a přesunem akcí do online prostoru, který často nabízel jedinou možnost komunikace s publikem.

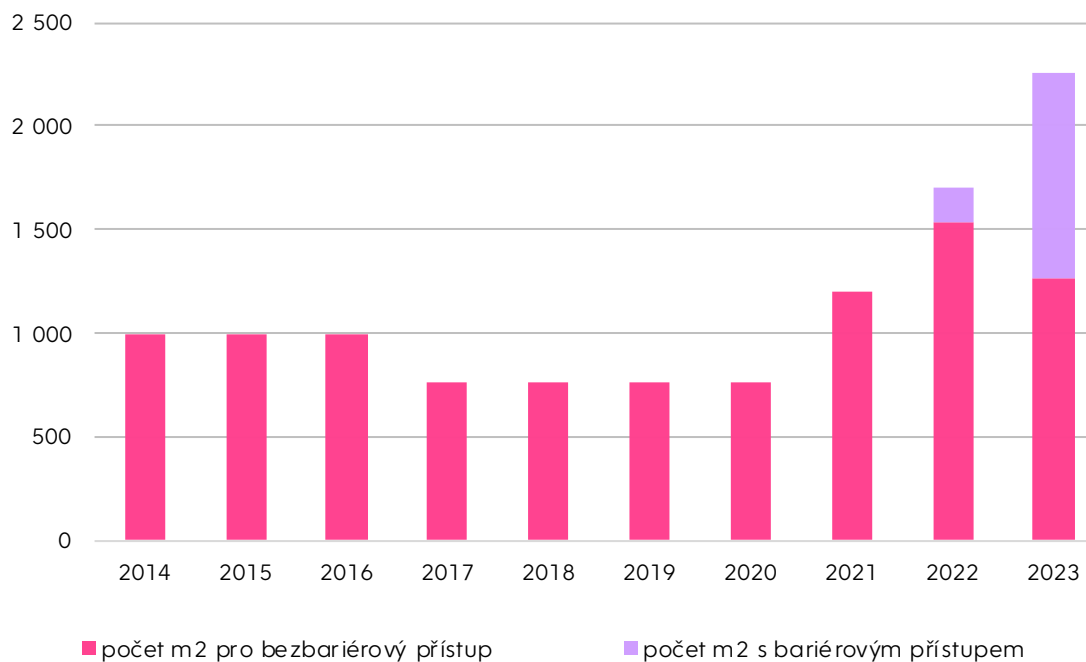
Graf 24 Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM v Chrudimi v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Bezbariérovost

Muzeum bylo až do roku 2021 celé bezbariérově přístupné, v roce 2022 však přibýly bariérové prostory na hradě Rychmburk. V roce 2023 dokonce ubyly ty bezbariérové, když byla na hradě Rychmburk odstraněna nefungující plošina do koncertního sálu. Muzeum je sice schopné imobilním návštěvníkům vstup umožnit, ale pouze na objednávku.

Graf 25 Plocha RM v Chrudimi s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m²). Zdroj dat: NIPOS

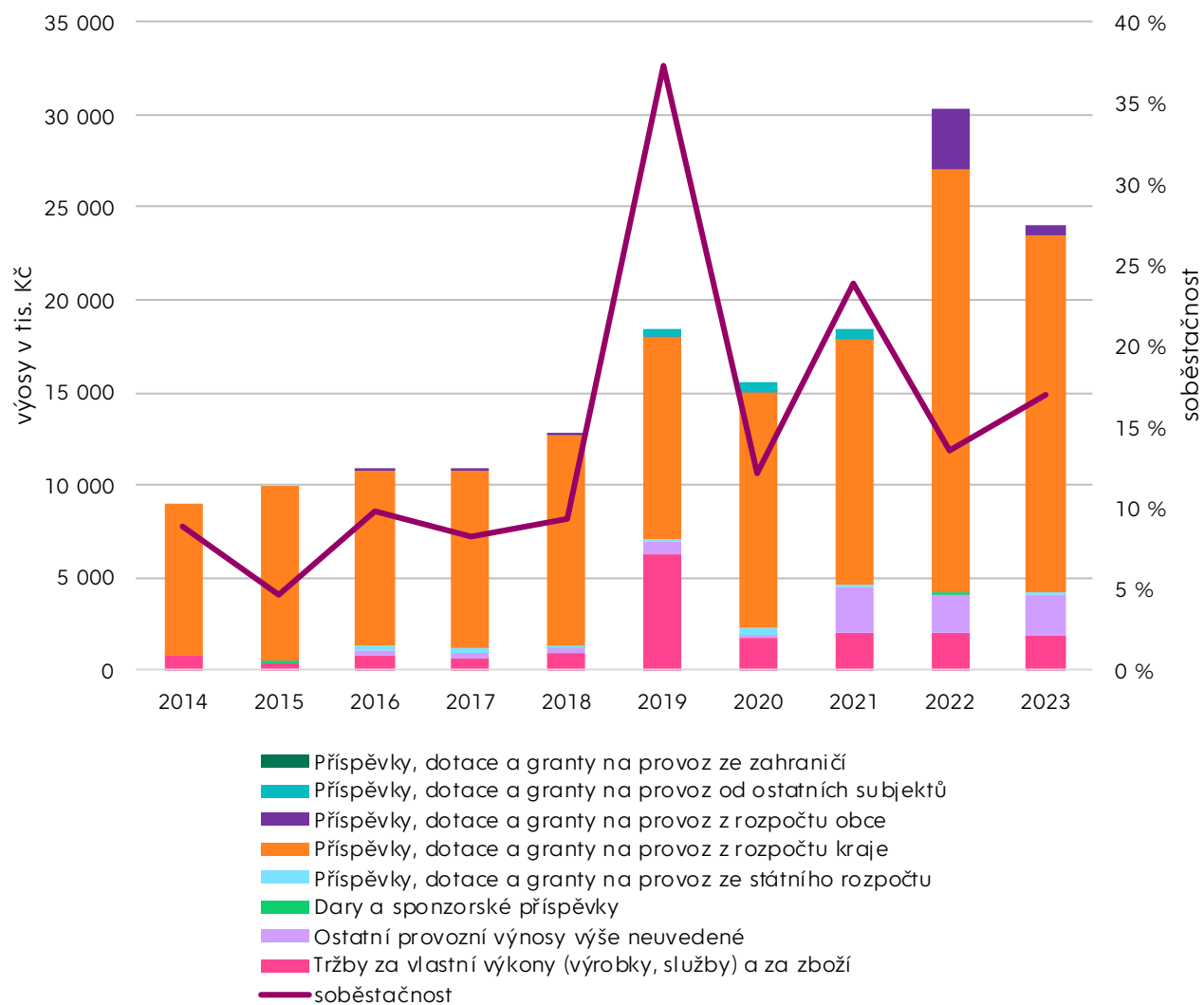


Výnosy organizace

Výnosy muzea se za sledované období zvýšily na 2,6násobek původní hodnoty, maxima dosáhly v roce 2022, kdy muzeum dostalo od kraje o 71 % víc prostředků než v předešlém roce v souvislosti s převzetím hradu Rychmburk do správy muzea. Muzeum si v roce 2019 vydělalo svou činností, mimo jiné archeologickým výzkumem na silničním obchvatu města, rekordních 6,3 milionu korun, což tvořilo 34 % celkových výnosů organizace (celkově soběstačnost dosáhla 37 %).

Mimo úspěšný rok soběstačnost muzea činila v průměru 12 %, od roku 2019 se drží nad deseti procenty.

Graf 26 Výnosy RM v Chrudimi v letech 2014 až 2024 (v tis. Kč). Zdroj dat: NIPOS



Regionální muzeum v Litomyšli



Obrázek 9 Regionální muzeum v Litomyšli. zdroj: (českáinspire.cz, 2025)



Obrázek 10 Regionální muzeum v Litomyšli – Portmoneum (dům patřící původně Josefu Portmanovi). zdroj: (Zámecké návrší.cz, 2025)

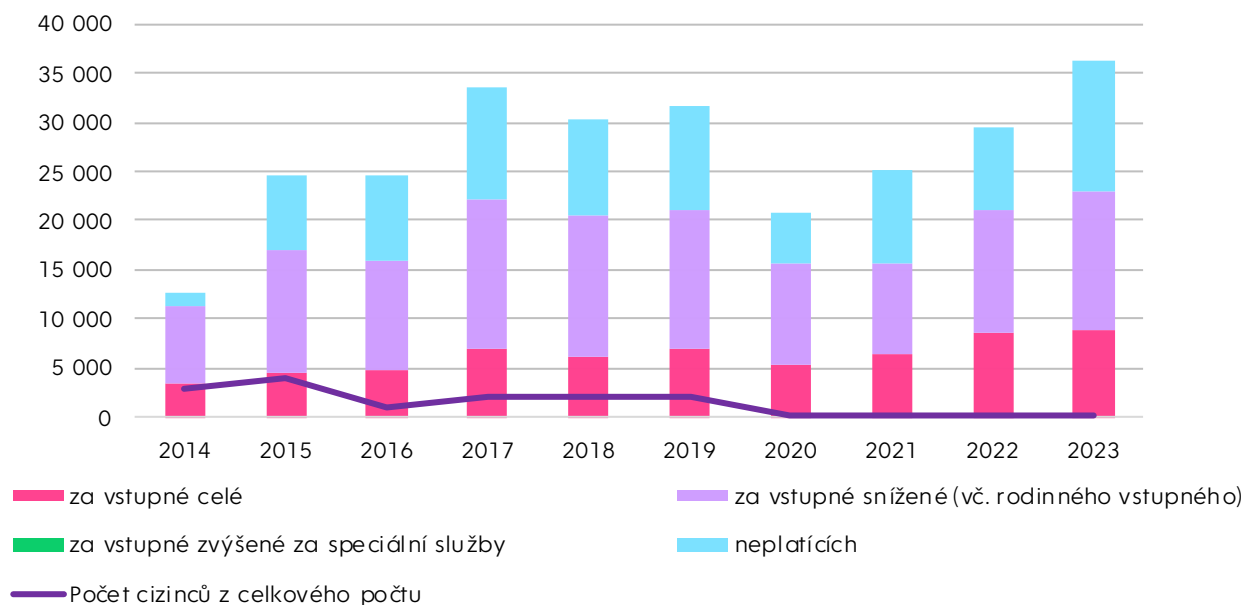
Celková návštěvnost expozic a výstav

Počet návštěvníků muzea se od roku 2014 téměř ztrojnásobil a v roce 2023 přesáhl 36 tisíc. Ani v covidových letech neklesla návštěvnost pod dvacet tisíc.

Převážná část návštěvníků v průběhu desetiletí platila snížené vstupné (v průměru 46 %), značná část vstupné neplatila vůbec (v průměru 31 %). Zvýšené vstupné muzeum vůbec nevyužívalo.

Muzeum navštěvovali také cizinci, a to převážně před covidem, kdy jich byly jednotky tisíc. Od roku 2020 se počet cizinců pohybuje dle kvalifikovaného odhadu zaměstnanců muzea v jednotkách stovek.

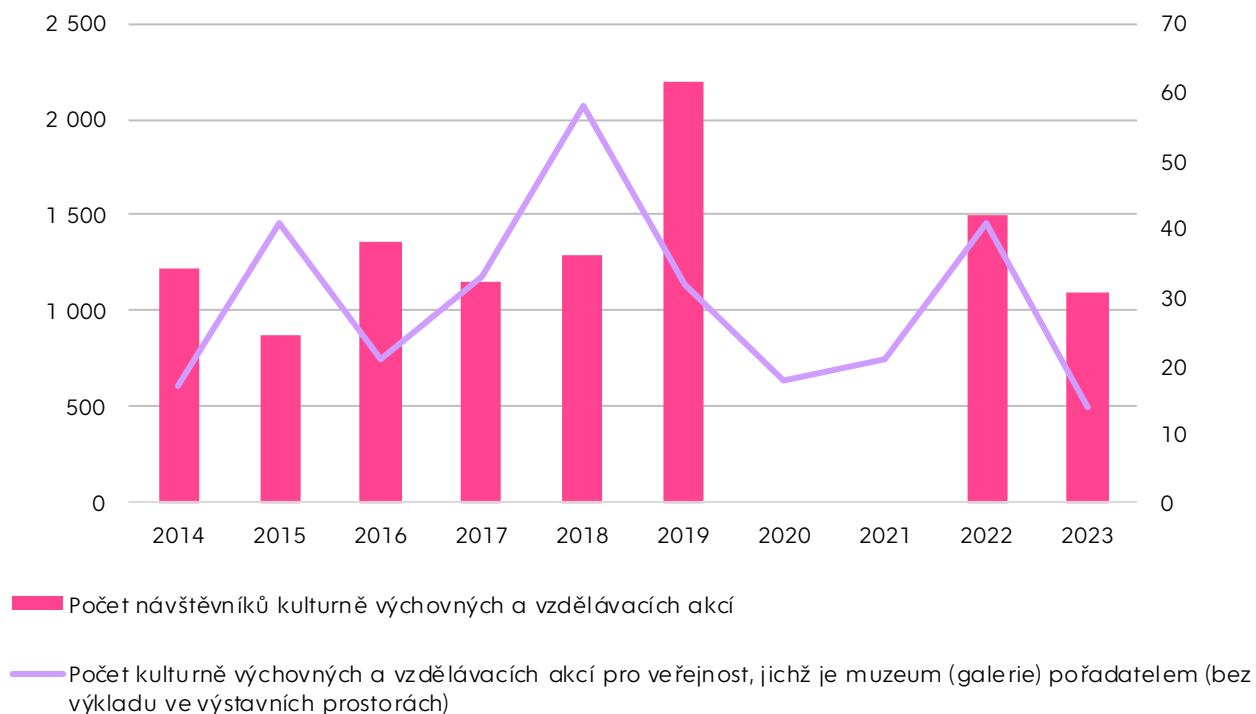
Graf 27 Počet návštěvníků expozic a výstav RM v Litomyšli dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Kulturně výchovné a vzdělávací akce

Muzeum pořádalo v průměru 30 kulturně výchovných a vzdělávacích akcí ročně. V roce 2018 jich bylo dokonce 58, jejich návštěvnost však nebyla vysoká, následující rok byl úspěšnější – 32 akcí navštívilo přes dva tisíce účastníků. Muzeum bylo aktivní i v době covidových uzávěr, akce se však přesunuly do online prostoru. V roce 2023 pak průměrná návštěvnost na akci dosáhla maxima, v průměru přišlo 78 osob (celkový průměr byl 40). Počet akcí totiž poklesl o dvě třetiny, zatímco počet účastníků pouze přibližně o třetinu.

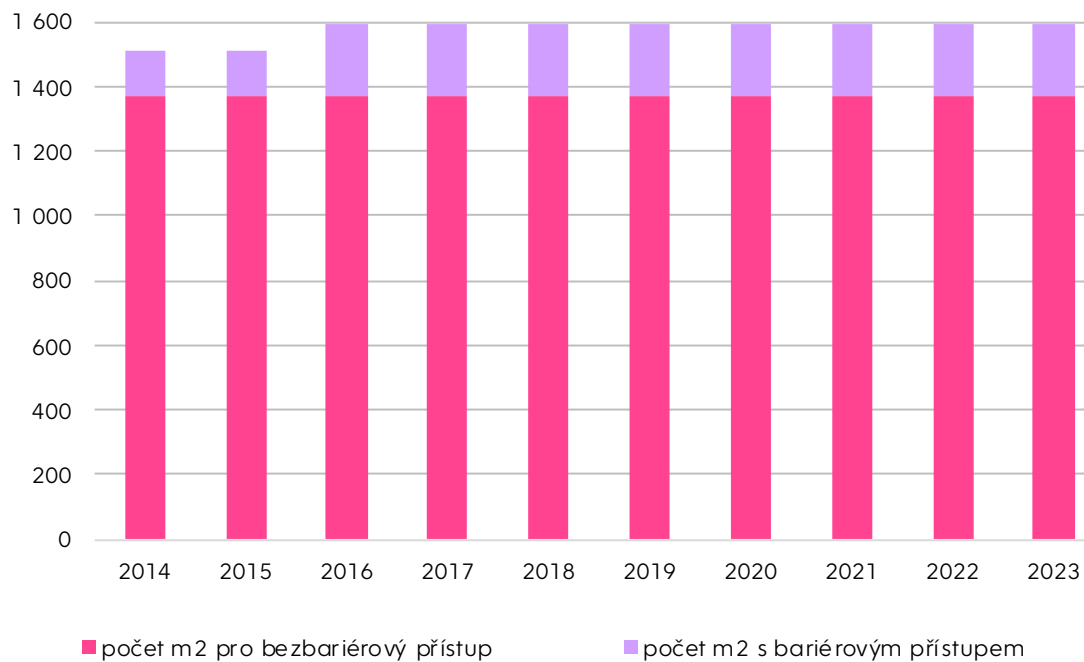
Graf 28 Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM v Litomyšli letech 2014 až 2023.
Zdroj dat: NIPOS



Bezbariérovost

Prostory muzea jsou z hlediska bezbariérovosti od roku 2016 konstantní a 86 % muzea je bezbariérových. Zatímco hlavní budova muzea je kompletně přístupná, Rodný byt Bedřicha Smetany a Portmoneum je bezbariérové pouze částečně.

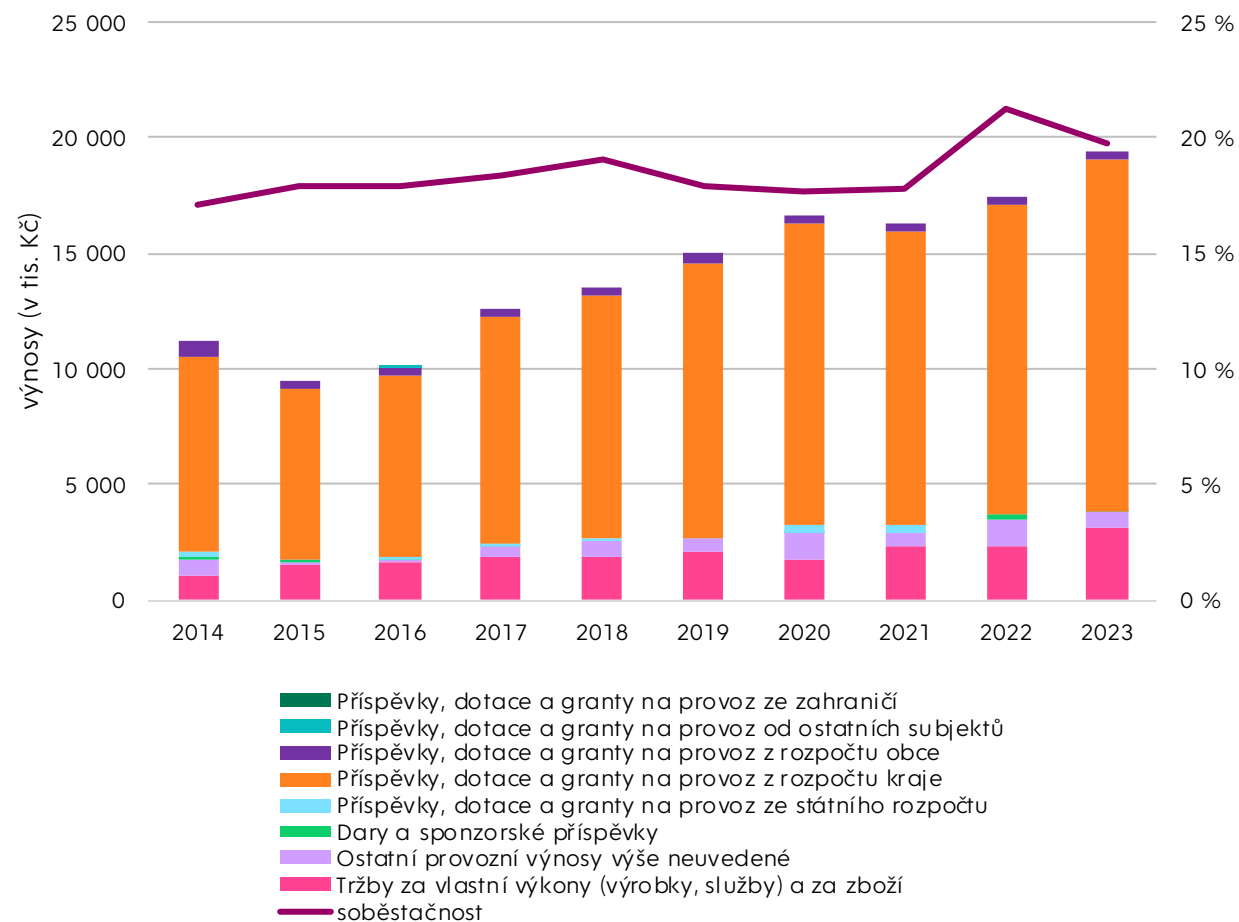
Graf 29 Plocha RM v Litomyšli s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m²). Zdroj dat: NIPOS



Výnosy organizace

Muzeum má vysokou míru soběstačnosti, která se v celém období pohybovala okolo 20 %. Zbytek výnosů tvoří příspěvek kraje a okrajově také města.

Graf 30 Výnosy RM v Litomyšli v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě



Obrázek 11 Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě. zdroj: (Asociace muzeí a galerií v České republice, 2025)



Obrázek 12 Regionální muzeum v Litomyšli – expozice. zdroj: (muzeum-myto.cz, 2025)

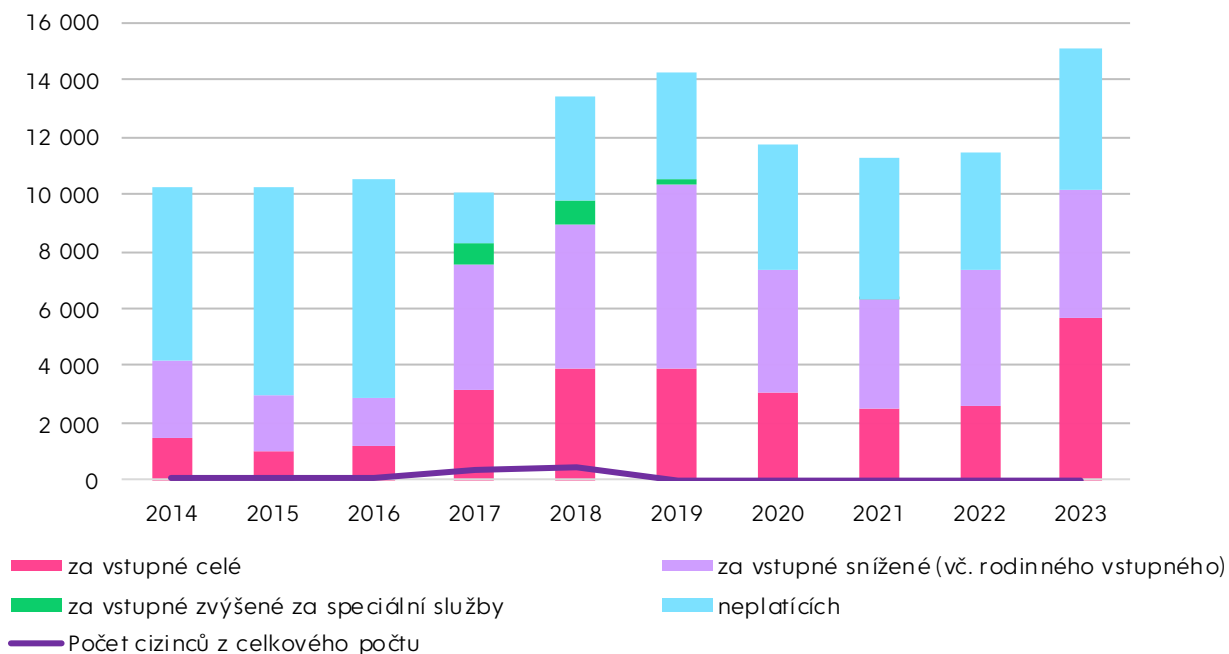
Celková návštěvnost expozic a výstav

Návštěvnost RM ve Vysokém Mýtě roste od roku 2018, v roce 2023 přesáhla 15 tisíc. Ani pokles v souvislosti s covidem nebyl výrazný, přetrval však až do roku 2022. Růst návštěvnosti asi o 30 % v roce 2018 souvisí s rozšířením muzea.

Mezi návštěvníky převažovali neplatící, v roce 2023 byl však nejvíce návštěvníků uhradilo plné vstupné. Zvýšené vstupné v muzeu využívali pouze v letech 2017 až 2019.

Cizince mezi návštěvníky v muzeu evidovali pouze do roku 2019, kdy vstupenky do Muzea českého karosářství prodávalo informační centrum. V letech 2017 a 2018 tvořili cizinci dokonce 3 % návštěvníků, v ostatních letech je jednalo pouze o desítky osob.

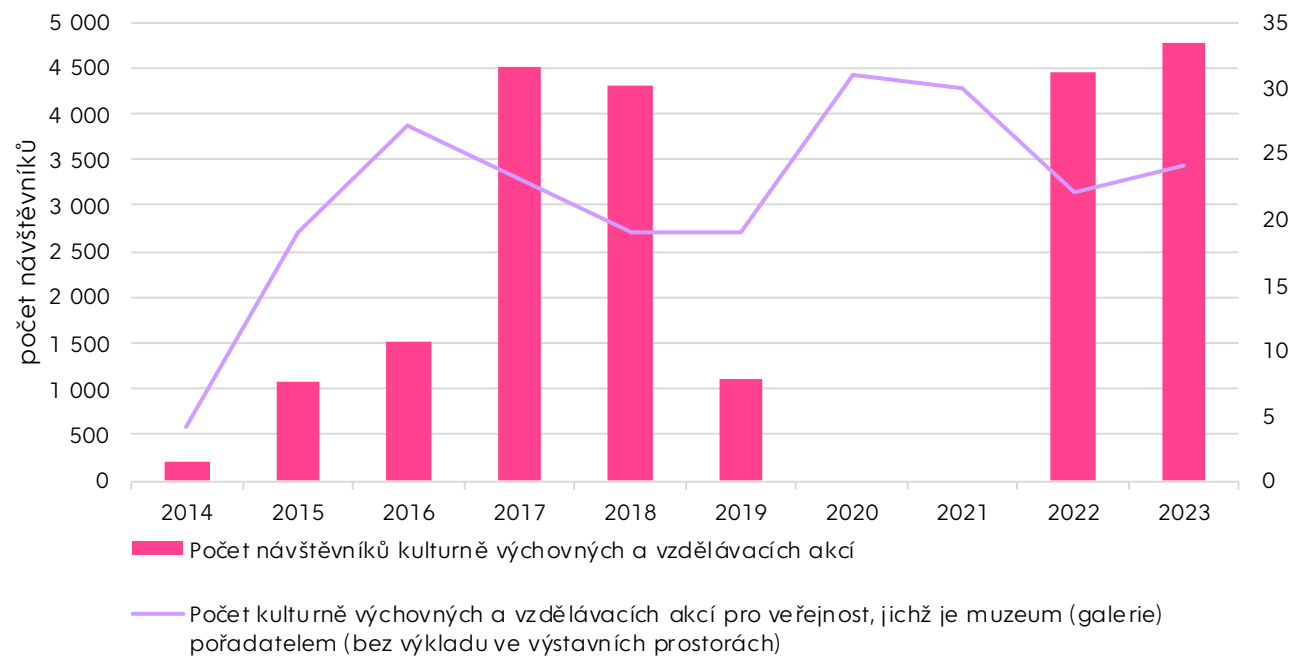
Graf 31 Počet návštěvníků expozic a výstav RM ve Vysokém Mýtě dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Kulturně výchovné a vzdělávací akce

Muzeum pořádalo v průměru 22 akcí ročně, nejvíce jich bylo v covidových letech, kdy byly pravděpodobně on-line. Akce měly velkou návštěvnost v letech 2017, 2018 a v posledních dvou letech na tuto úspěšnost navázaly.

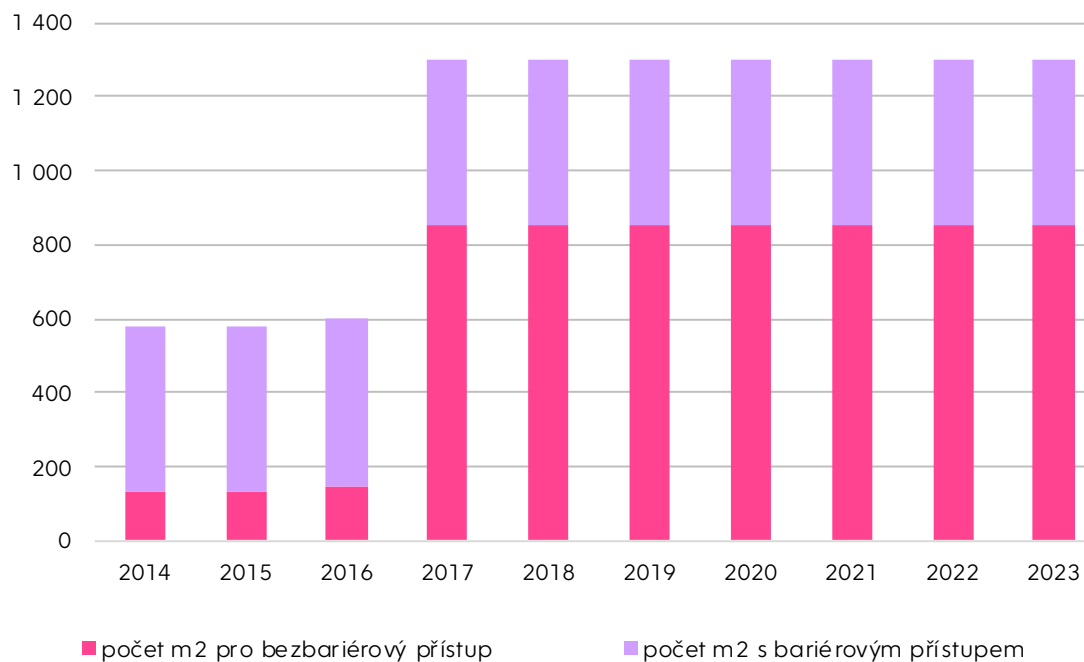
Graf 32 Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM ve Vysokém Mýtě v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Bezbariérovost

Muzeu v roce 2017 rozšířilo své prostory. Nové prostory jsou bezbariérové a muzeum je tak bezbariérové ze dvou třetin.

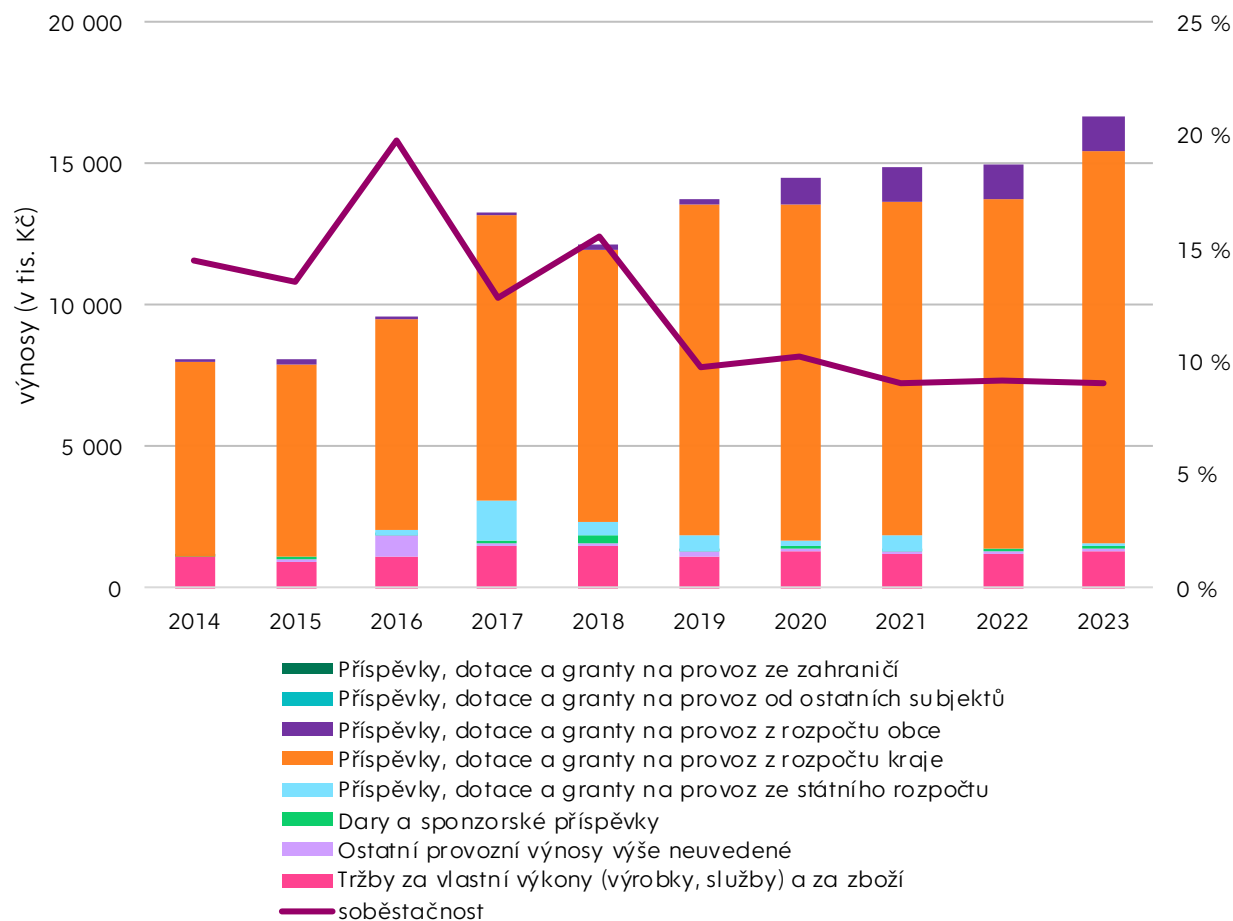
Graf 33 Plocha RM ve Vysokém Mýtě s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m²). Zdroj dat: NIPOS



Výnosy organizace

Soběstačnost muzea je od roku 2019 stabilní a pohybuje se okolo 10 %. Celkové výnosy kontinuálně rostou, až na výkyv v roce 2017. V tomto roce muzeum více než zdvojnásobilo expoziční plochu a provozní výdaj narostly skokově. Do výnosů v dalších letech se však rozšíření muzea nijak výrazně nepromítlo.

Graf 34 Výnosy RM ve Vysokém Mýtě v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Východočeské muzeum v Pardubicích



Obrázek 13 Východočeské muzeum v Pardubicích. zdroj: (Cyklisté vítání, 2025)



Obrázek 14 Východočeské muzeum v Pardubicích – Pernštejnská rezidence, velký gotický sál. zdroj: (Východočeské muzeum v Pardubicích, 2025)

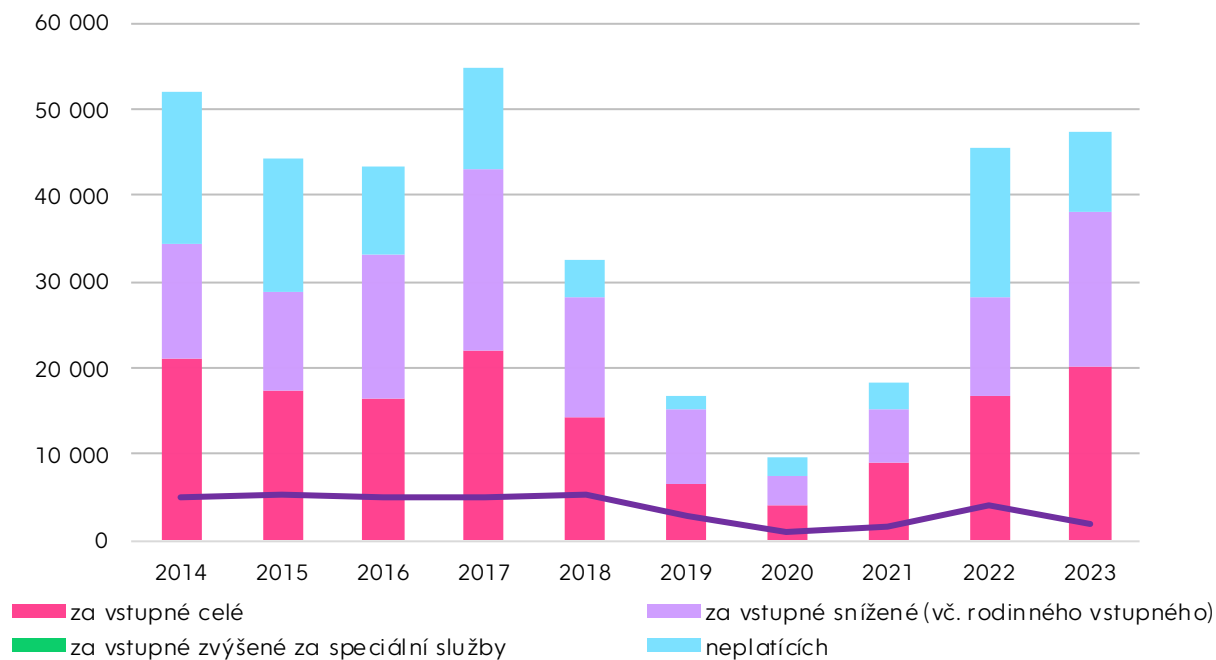
Celková návštěvnost expozic a výstav

Východočeské muzeum v Pardubicích zaznamenalo vysokou návštěvnost v roce 2014, kdy muzeum pořádalo výstavu modelových železnic a zavítalo tam více než 52 tisíc osob. Běžná návštěvnost se pohybovala mezi 40 a 50 tisíci. Pokles v návštěvnosti, který začal už v roce 2018, tedy v roce, kdy návštěvnost v ostatních zmiňovaných muzeích dosahovala vrcholu, byl dán přípravou muzea na rekonstrukci a s tím spojeným postupným uzavíráním expozic. V posledních dvou letech se však návštěvnost vrátila do normálu.

Většina lidí navštěvovala muzeum za plné nebo snížené vstupné, neplatících byla v průměru pouze pětina. Zvýšeného vstupného muzeum nevyužívá.

Poměrně významnou část návštěvníků tvořili cizinci, většinou jich byla přibližně desetina. V letech 2018 a 2019 tvořili dokonce 16 %, resp. 17 % návštěvníků.

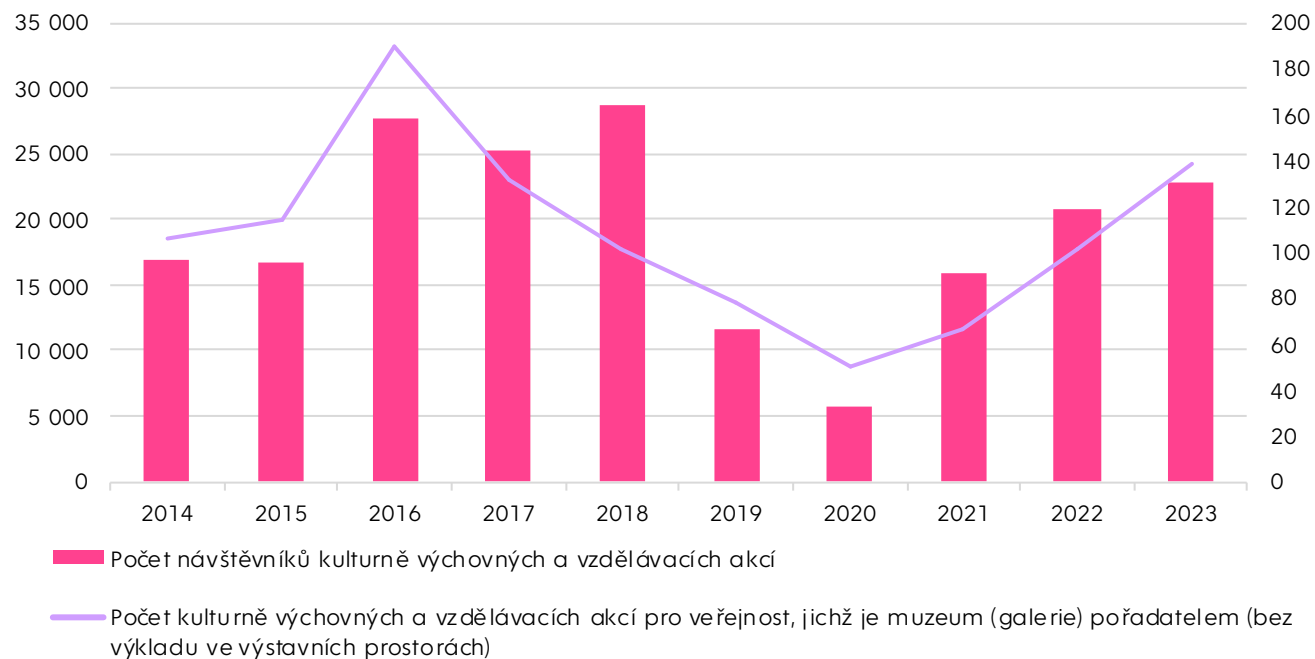
Graf 35 Počet návštěvníků expozic a výstav Východočeského muzea v Pardubicích dle typu vstupného v letech 2014 až 2023.
Zdroj dat: NIPOS



Kulturně výchovné a vzdělávací akce

Počet návštěvníků akcí muzea dosahoval vrcholu v letech 2016 až 2018, poté došlo k poklesu v souvislosti s rekonstrukcí muzea a covidem. V posledních třech letech počet akcí i jejich návštěvnost opět stoupají.

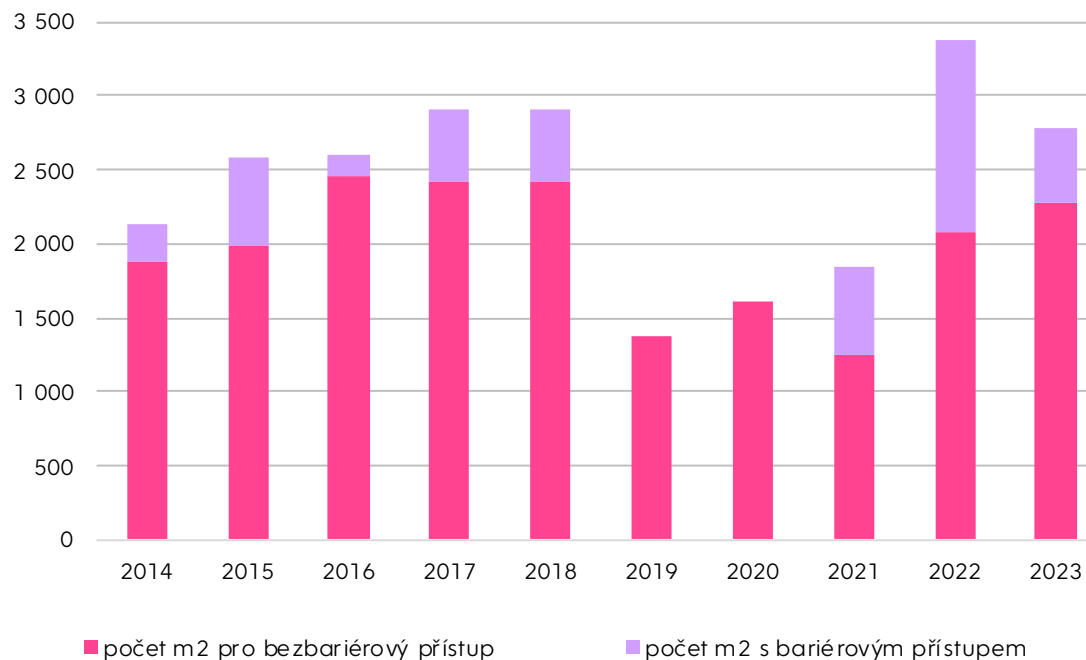
Graf 36 Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost ve Východočeském muzeu v Pardubicích v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Bezbariérovost

Rozloha prostor muzea se ve sledovaném období dle dostupných dat významně proměňovala, stejně jako podíl prostor dostupných bez bariér. To souvisí s rekonstrukcí i otevřením nového prohlídkového okruhu „Pernštějnská rezidence“. V posledním sledovaném roce bylo bezbariérových 92 % muzea, v roce 2022 to však bylo pouze 62 %.

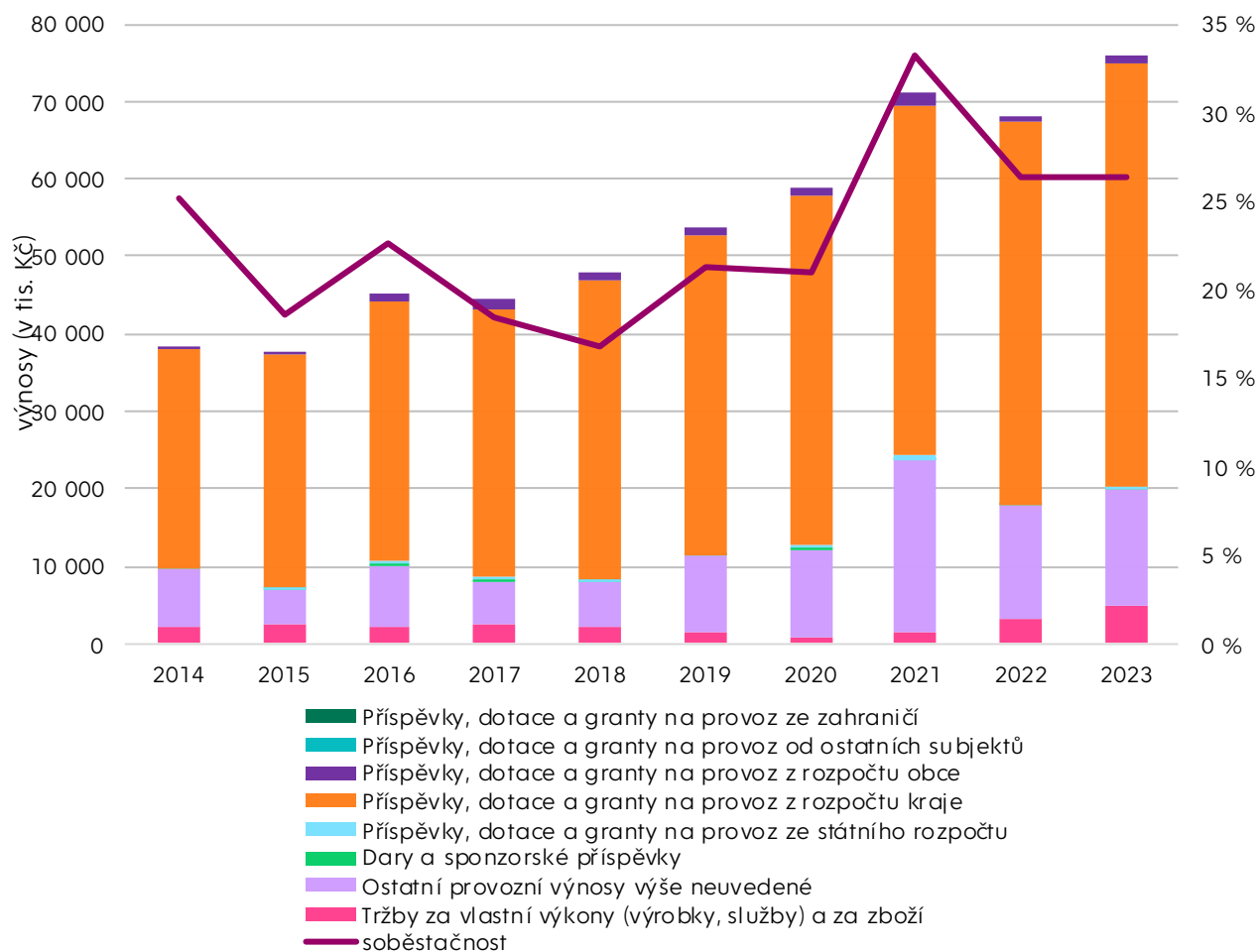
Graf 37 Plocha Východočeského muzea v Pardubicích s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m²). Zdroj dat: NIPOS



Výnosy organizace

Muzeum bylo soběstačné v průměru z 23 %, a to především díky ostatním provozním výnosům. V roce 2023 muzeu výrazně vzrostly tržby, vydělalo si téměř 5 mil. Kč. Procentuálně navázalo na první část sledovaného období (2014 až 2018), kdy tržby tvořily 5-7 % výnosů.

Graf 38 Výnosy Východočeského muzea v Pardubicích v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Gočárova galerie (Východočeská galerie v Pardubicích)

Východočeská galerie v Pardubicích (VČG) se k 31. 12. 2022 transformovala v Gočárovu galerii (GG) a v polovině roku se přestěhovala ze Zámku Pardubice do rekonstruovaných Winternitzových automatických mlýnů.



Obrázek 15 Gočárova galerie. zdroj: (Velké Ucho, 2025)



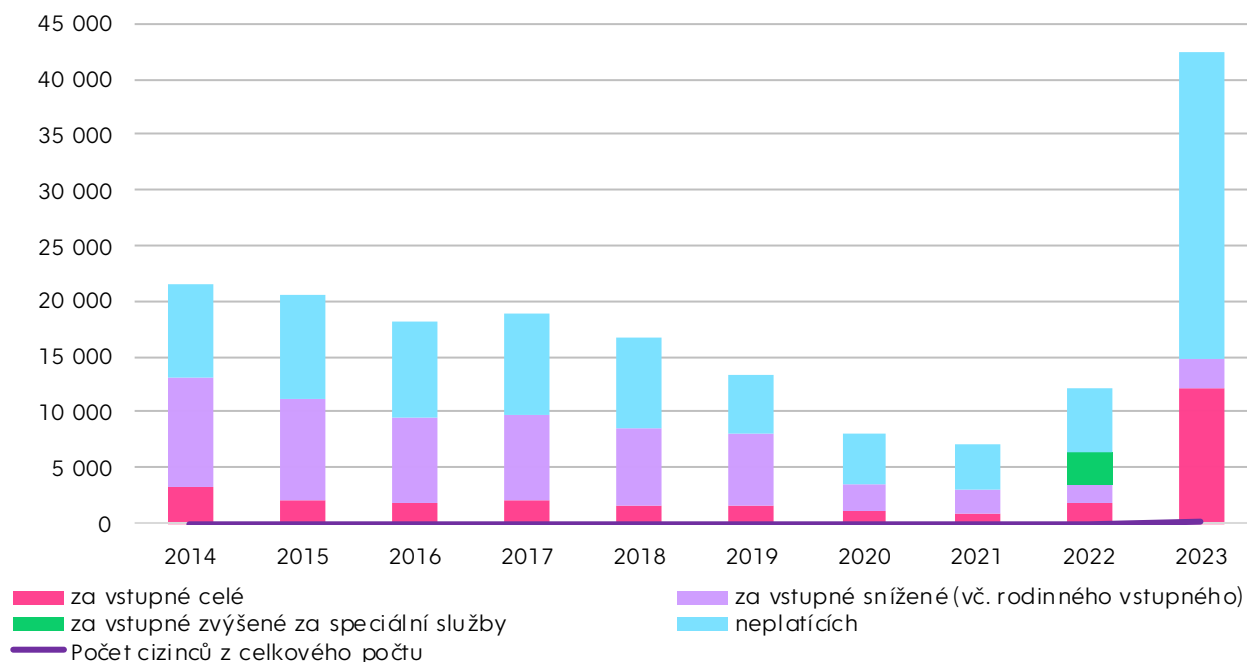
Obrázek 16 Gočárova galerie – expozice. zdroj: (Gočárova galerie, 2025)

Celková návštěvnost expozic a výstav

Návštěvnost Východočeské galerie kontinuálně klesala od roku 2014 až do roku 2021, převažovali návštěvníci za snížené vstupné nebo neplatící, za plné vstupné navštívilo galerii v průměru 12 % návštěvníků. Rok 2022 byl posledním celým rokem působení organizace v areálu zámku. V polovině roku 2023 následovalo stěhování do nových prostor, návštěvnost galerie byla oproti předchozím létům enormní – přišlo přes 42 tisíc lidí, dvě třetiny z nich zdarma. Pro srovnání např. do Galerie Středočeského kraje přišlo v roce 2023 přes 62 tisíc návštěvníků, do Galerie moderního umění v blízkém Hradci Králové přes 19 tisíc.

Cizince mezi návštěvníky galerie neevidovala.

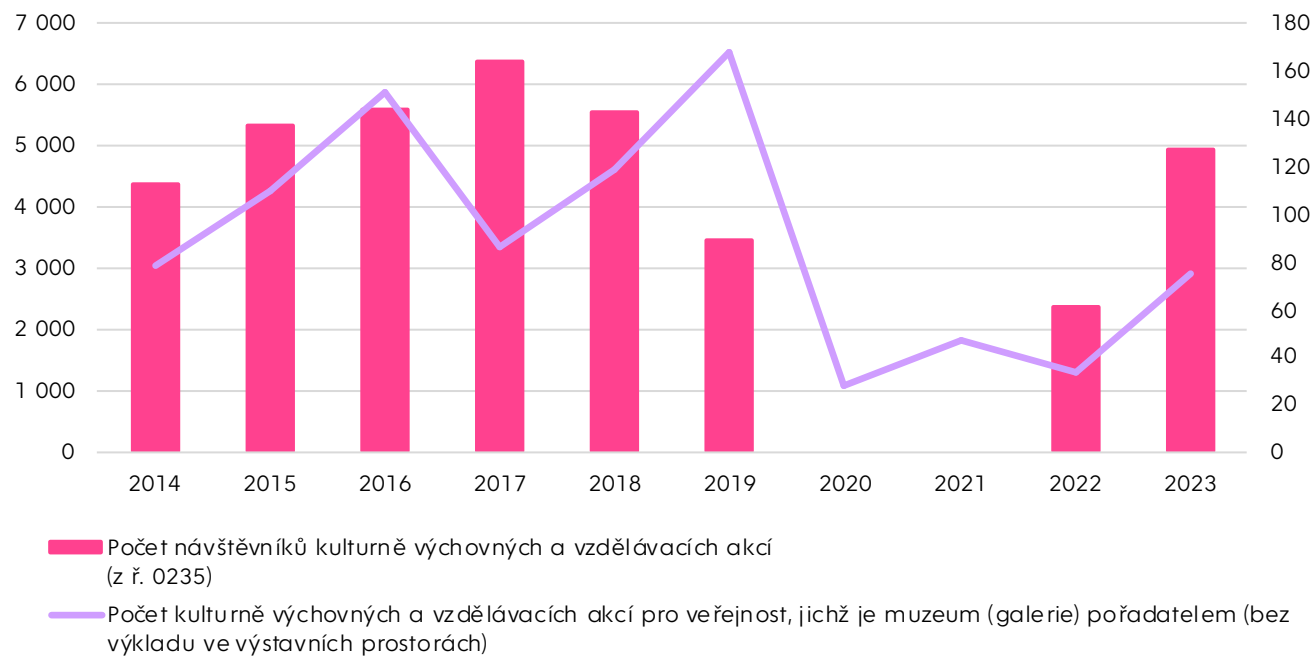
Graf 39 Počet návštěvníků expozic a výstav VČG a GG dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS



Kulturně výchovné a vzdělávací akce

Galerie pořádala před covidem vysoký počet akcí (v průměru 118 ročně), které navštívilo v průměru přes 5 tisíc návštěvníků ročně. Po covidové pauze se počet návštěvníků akcí vrací na původní hodnoty, nicméně počet akcí se výrazně snížil.

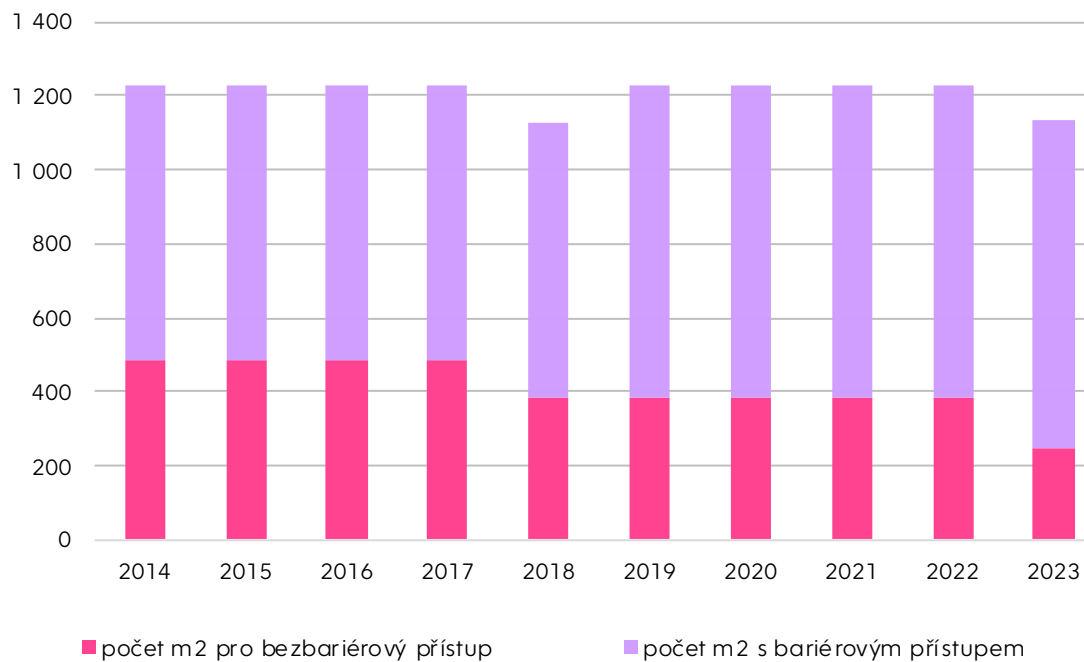
Graf 40 Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost ve VČG a GG letech 2014 až 2023.
Zdroj dat: NIPOS



Bezbariérovost

Galerie je z větší části bariérová, v roce 2018 se dokonce prostor s bezbariérovým přístupem zmenšil. Změna nenastala ani v roce stěhování, z dat však není patrné, zda jsou platná pro prostory na zámku nebo v automatických mlýnech.

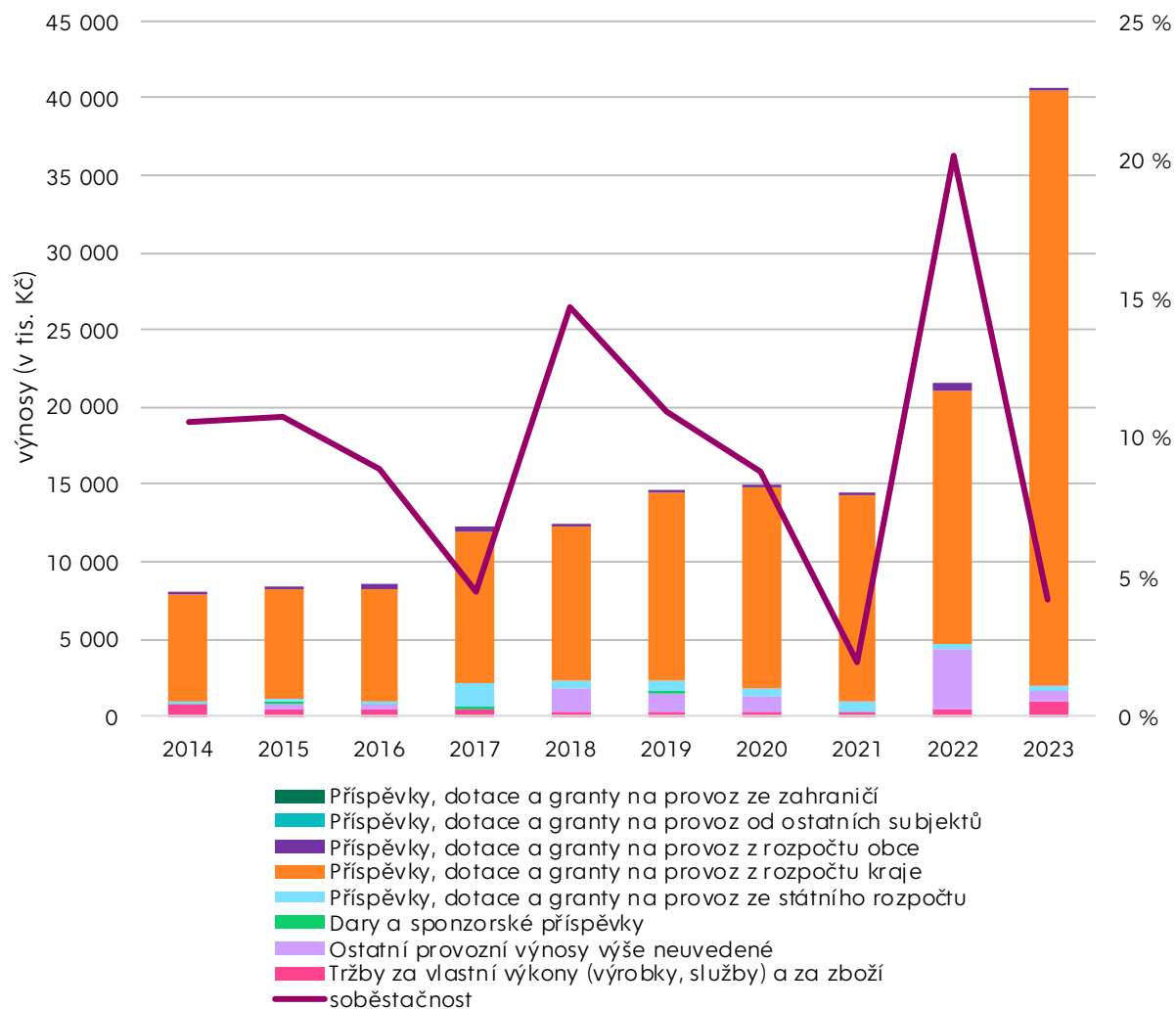
Graf 41 Plocha VČG a GG s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m²). Zdroj dat: NIPOS



Výnosy organizace

Soběstačnost galerie kolísala – od 2 % (2021) do 20 % (2022), v průměru to však bylo za sledované období 10 %. V roce 2023 se více než zdvojnásobil příspěvek kraje v souvislosti s náklady na fungování instituce v nově rekonstruovaných prostorech Winternitzových automatických mlýnů.

Graf 42 Výnosy VČG a GG v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Krajská knihovna v Pardubicích



Obrázek 17 Krajská knihovna v Pardubicích. zdroj: (Wikipedie.cz, 2025)

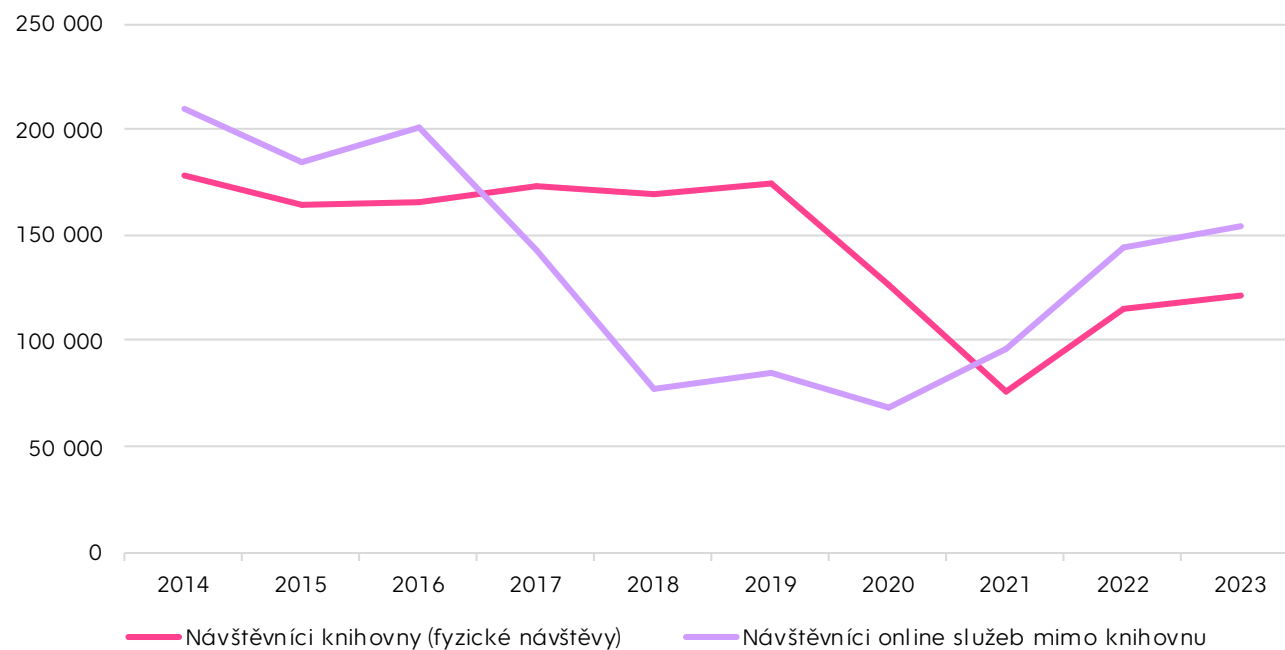


Obrázek 18 Krajská knihovna v Pardubicích – interiér. zdroj: (Krajská knihovna v Pardubicích, 2025)

Celková návštěvnost

Online návštěvnost knihovny zaznamenala mezi lety 2016 a 2018 propad téměř o dvě třetiny (62 %) a začala růst až v druhém roce covidu. Vývoj fyzických návštěv odpovídá celorepublikovému trendu, kdy návštěvnost po poklesu v covidových letech postupně opět roste.

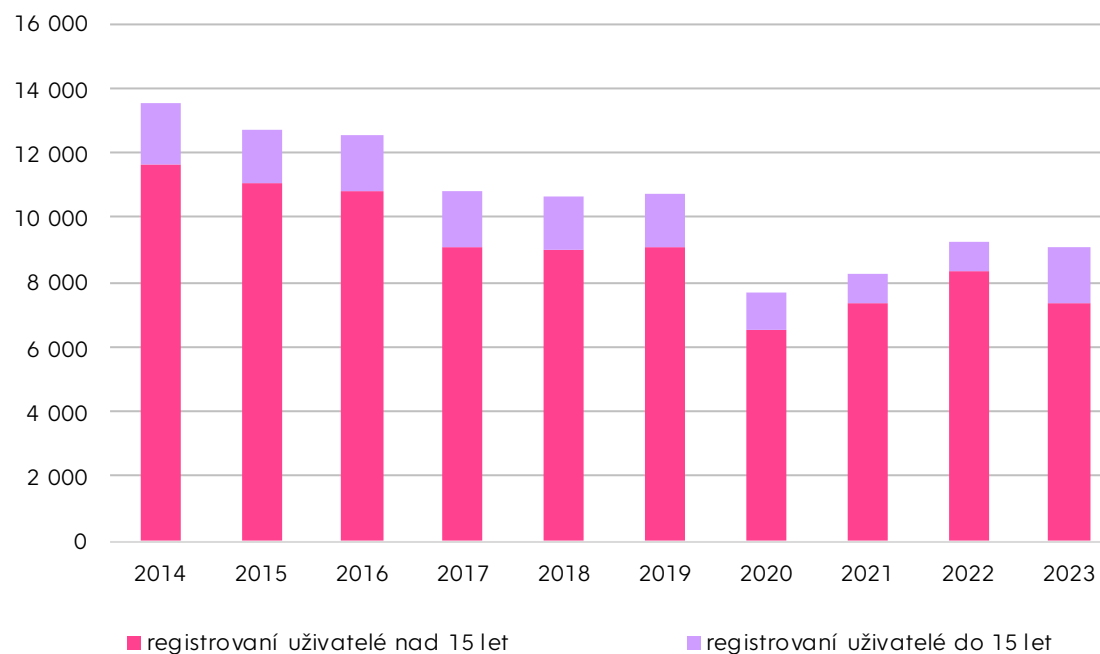
Graf 43 Fyzická návštěvnost Krajské knihovny (KK) v Pardubicích a návštěvnost online služeb (mimo knihovnu) v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Počet registrovaných uživatelů

Registrovaných uživatelů knihovny ubývá, nicméně dětská čtenářstva tvořili v celém období nejméně desetinu všech čtenářů. Mezi lety 2022 a 2023 se jejich počet dokonce zdvojnásobil a děti tvořily v roce 2023 celou pětinu čtenářů. Vývoj odpovídá celorepublikovému trendu.

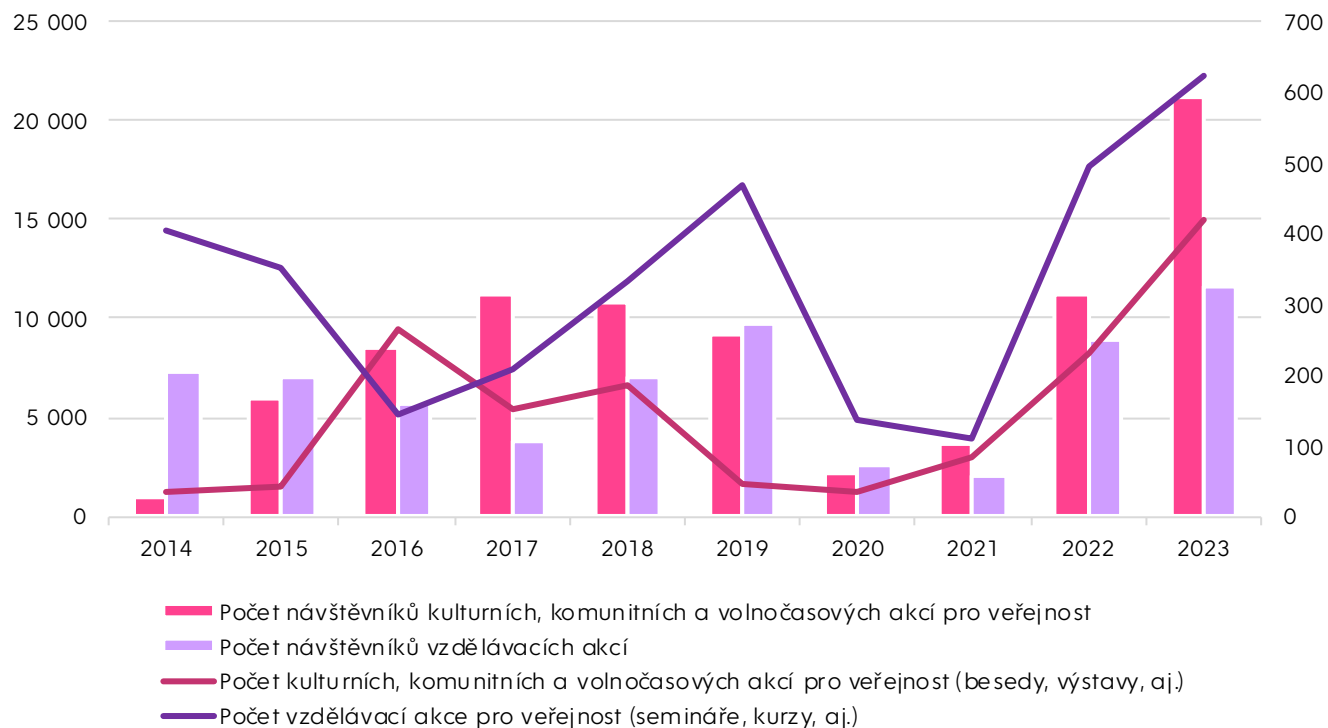
Graf 44 Počet registrovaných uživatelů KK v Pardubicích nad 15 let a počet uživatelů do 15 let v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS, 2024



Kulturní, komunitní a volnočasové akce pro veřejnost a vzdělávací akce pro veřejnost

Knihovna má za sebou velice aktivní rok 2023, kdy uspořádala rekordní počet kulturních i vzdělávacích akcí (419, resp. 624), oba typy akcí přilákaly také nejvíce návštěvníků za celé sledované období. Jak je patrné z grafu (Graf 45), kulturní akce měly mnohonásobně větší počet návštěvníků na jednu akci (v průměru 74 osob za celé období), než vzdělávací (21 osob). Vzdělávací akce však po většinu období převládaly.

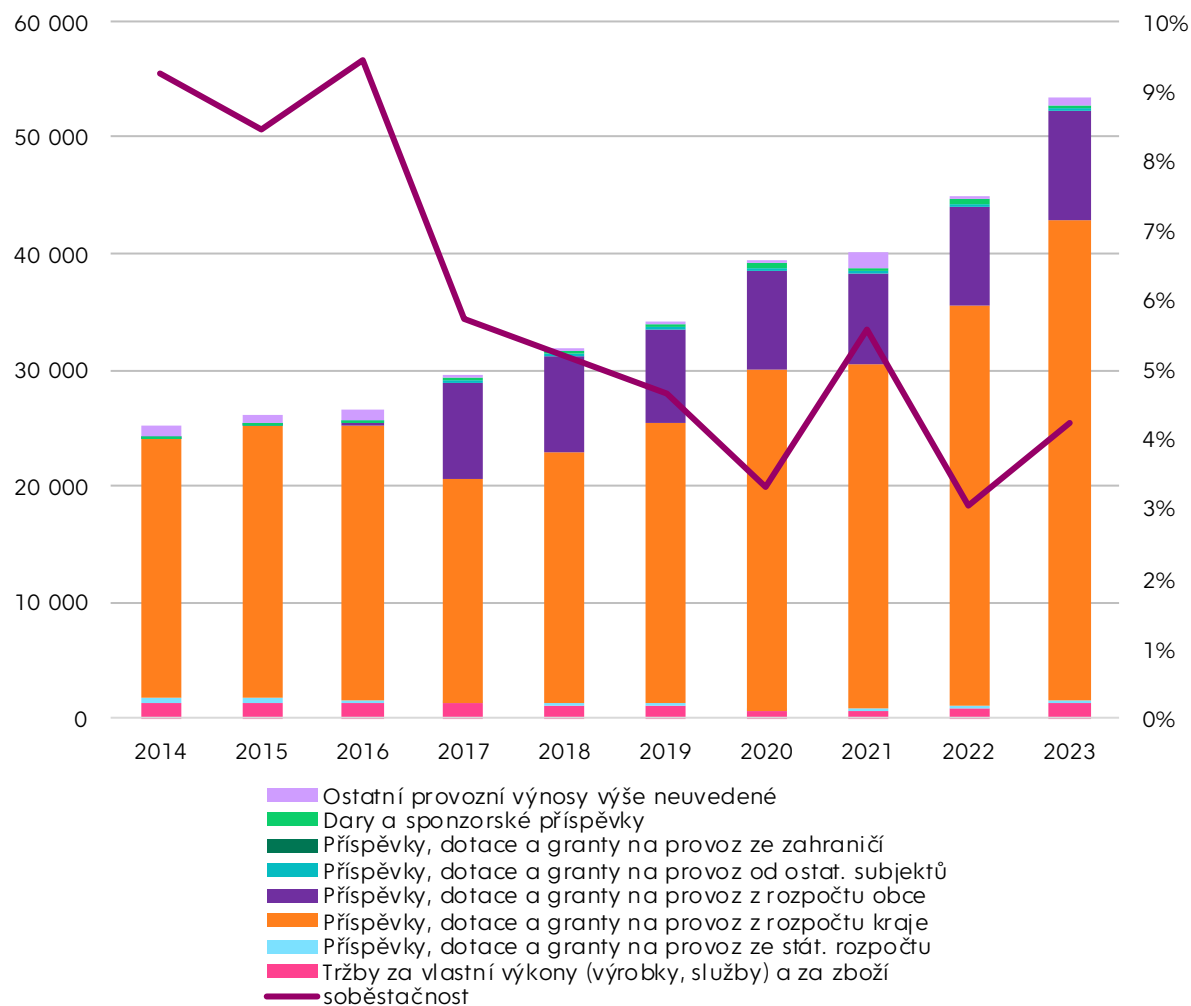
Graf 45 Počet kulturních, komunitních a volnočasových akcí pro veřejnost a počet vzdělávacích akcí pro veřejnost v KK v Pardubicích v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS



Výnosy organizace

Soběstačnost knihovny klesla od roku 2016 z 9 % na pouhých 3 %. Je to dáno i rozšířením provozu knihovny o Knihovní centrum U Vokolků na Příhrádce v roce 2020. Vedle příspěvku kraje hrál od roku 2017 velkou roli také příspěvek města Pardubice. KKPCE totiž plní v Pardubicích funkci základní knihovny a město má tak ze zákona¹ povinnost na provoz knihovny přispívat. Kraj na oplátku přispívá na provoz Východočeského divadla.

Graf 46 Výnosy KK v Pardubicích v letech 2014 až 2023 (v tisících Kč). Zdroj dat: NIPOS



¹ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)

4.3 Vzdělávání v oblasti umění a kulturních a kreativních průmyslů na středoškolské úrovni

V Pardubickém kraji existuje celkem 10 středních škol, které se buď přímo zaměřují na výuku umění a kulturních a kreativních odvětví (KKO) nebo mají obor, který lze počítat do vzdělávání v oblasti KKO. Žáky na středním stupni vzdělávání vyučuje konzervatoř, 2 střední umělecké školy a 7 středních škol s uměleckým oborem (viz Tabulka 15). Konzervatoř a Ústeckou UMPRUM zřizuje kraj, SŠ CR a grafického designu je soukromá. Dalších 7 škol vyučuje žáky v oborech, které jsou zahrnuty do definice KKO.

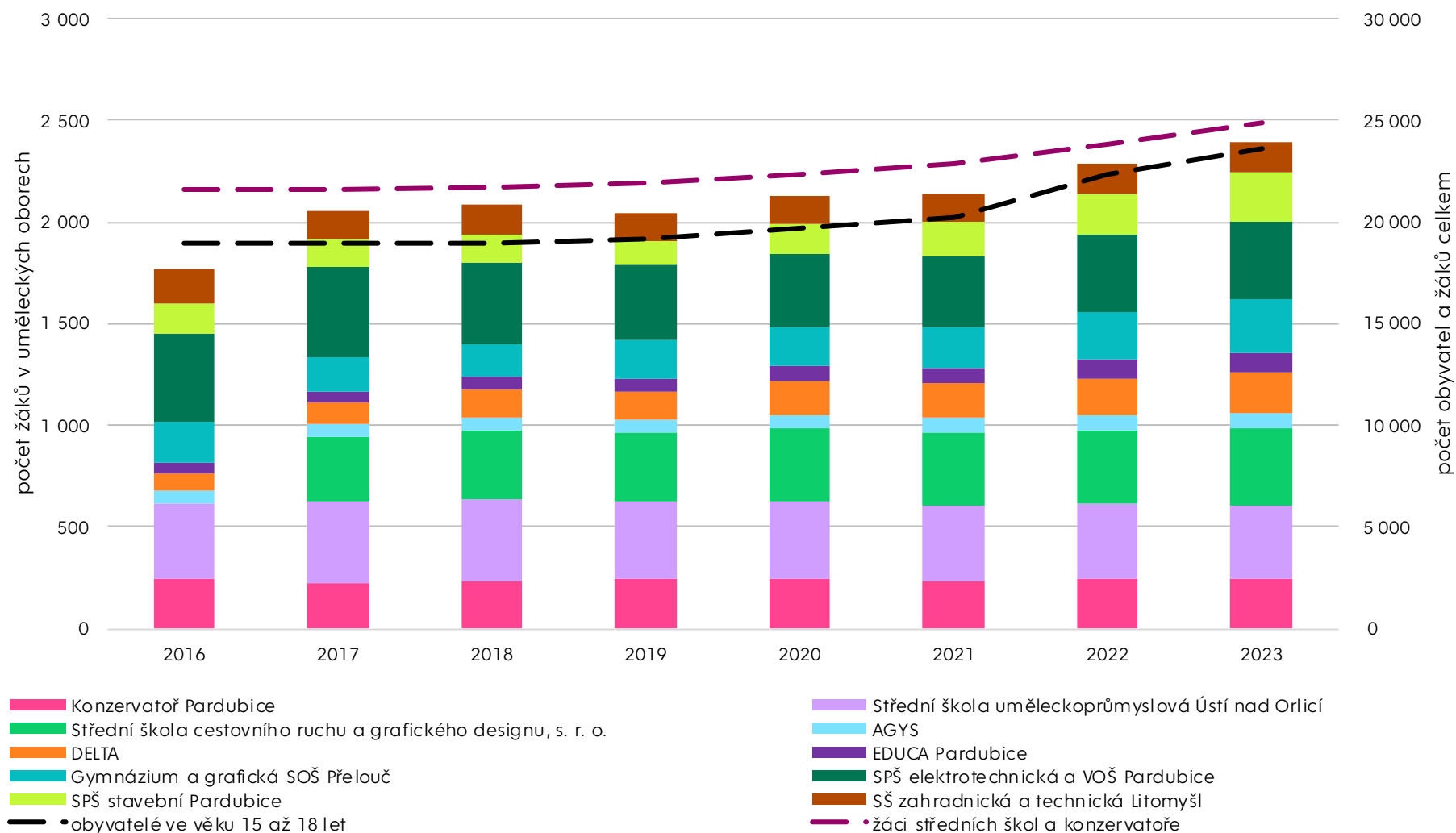
Umělecké a kreativní obory navštěvovalo v roce 2023 přes 2300 žáků, tedy 9,6 % všech žáků středních škol a konzervatoře v Pardubickém kraji.

Počet žáků v těchto oborech má rostoucí trend a kopíruje růst počtu obyvatel v relevantní věkové skupině, což v případě celkového počtu žáků SŠ v kraji neplatí.

Tabulka 15 Seznam středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým oborem v Pardubickém kraji. zdroj: (ONplan, 2025)

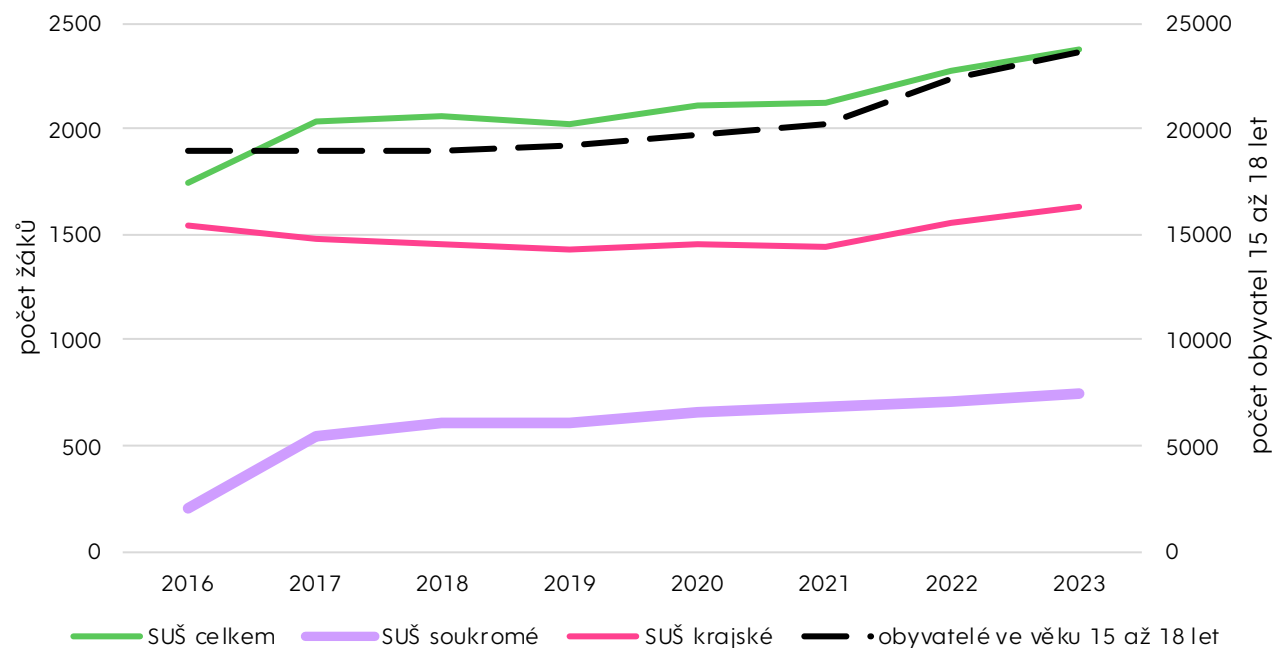
název	školní vzdělávací program	obor	zřizovatel	obec
střední umělecké školy				
Konzervatoř Pardubice	Hudba, Zpěv	Hudba, Zpěv	kraj	Pardubice
Střední škola cestovního ruchu a grafického designu, s.r.o.	Grafický design	Grafický design	soukromý	Pardubice
Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí	Design oděvů, Textilní a interiérový design, Grafický design tiskovin, Design produktů a obalů, Užitá fotografie a média, Reklama a propagace	Umělecké obory, Průmyslové obory	kraj	Ústí nad Orlicí
střední školy s uměleckým oborem				
AGYS – Anglické gymnázium a Střední odborná škola, s.r.o.	PR, média a marketingová komunikace	Obchodní akademie	soukromý	Pardubice
DELTA – Střední škola informatiky a ekonomie, s.r.o.	Informační technologie	Informační technologie	soukromý	Pardubice
EDUCA Pardubice – Střední odborná škola, s.r.o.	Počítačová grafika a design	Informační technologie	soukromý	Rybitví
Gymnázium a grafická střední odborná škola Přelouč	Reprodukční grafik pro média, Fotograf, Reprodukční grafik	Reprodukční grafik pro média, Fotograf, Reprodukční grafik	kraj	Přelouč
Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice	Informační technologie – Počítačová grafika	Informační technologie	kraj	Pardubice
Střední průmyslová škola stavební Pardubice	Stavebnictví – Pozemní stavitelství a architektura, Stavebnictví – Pozemní stavitelství a interiérový design, Umělecký kovář a zámečnick	Stavebnictví, Umělecký kovář a zámečnick, Pasíř	kraj	Rybitví
Střední škola zahradnická a technická Litomyšl	Výstavnictví a zahradní design, Výstavnictví a floristický design, Zahradní architektura	Scénická a výstavní tvorba, Zahradnictví	kraj	Litomyšl

Graf 47 Vývoj počtu žáků uměleckých a kreativních oborů středních škol a konzervatoře v kontextu vývoje počtu obyvatel ve věku 15 až 18 let v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024.



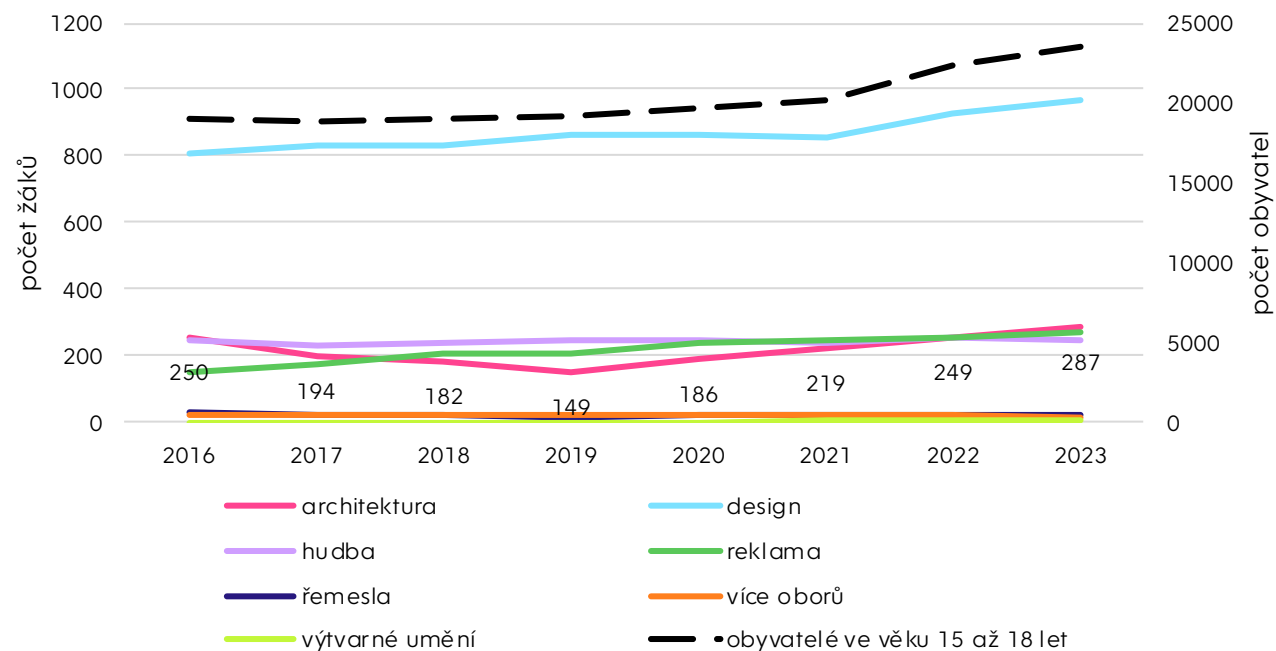
Počet žáků v uměleckých a kreativních oborech rostl na začátku období převážně díky soukromým školám. Na krajských středních školách v tu dobu klesal, což je pravděpodobně dáno rozšířením nabídky soukromých škol. Výrazný nárůst počtu žáků v uměleckých a kreativních oborech je dán růstem na krajských školách, které si ponechaly kapacity i v období, kdy o ně byl menší zájem, a nyní je zaplnily (střední školy zřizované krajem jsou aktuálně naplněné z 78 %). Zvýšit kapacitu oboru je totiž složité jednak kvůli nastavení systému školství, tak i z prostorových důvodů. Nedostatek prostoru pro rozšiřování řeší také soukromé střední školy.

Graf 48 Vývoj počtu žáků uměleckých a kreativních oborů středních škol a konzervatoře v kontextu vývoje počtu obyvatel ve věku 15 až 18 let v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024.



Demografickému vývoji odpovídá také vývoj počtu žáků v oborech zaměřených na design a architekturu. Ostatní obory stagnují.

Graf 49 Vývoj počtu žáků v uměleckých oborech dle oborů KKO v kontextu populačního vývoje v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024

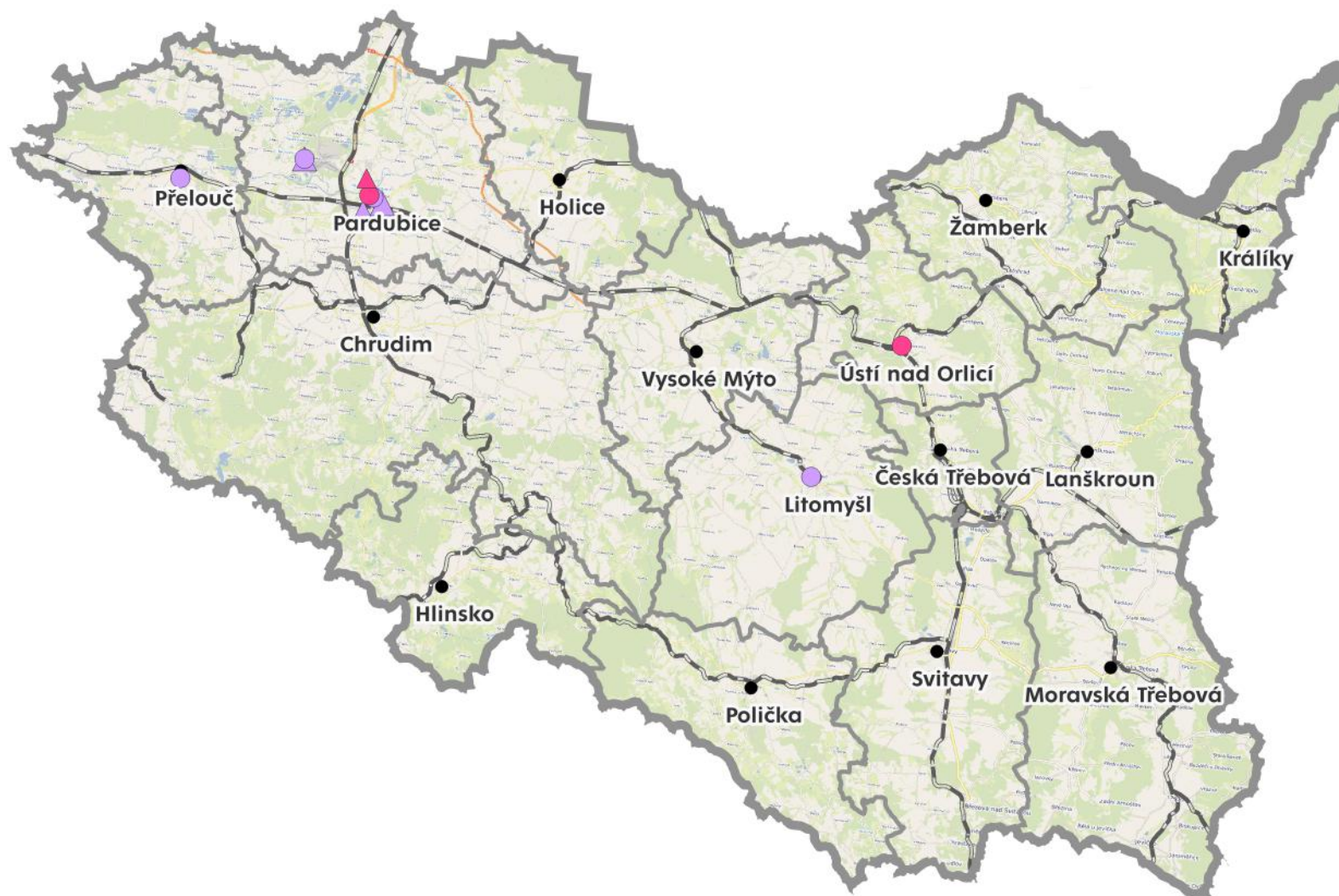


Školy jsou koncentrovány především do Pardubic a okolí, Ústí nad Orlicí a Litomyšle, na jihu a jihovýchodě kraje nabídka vzdělávání v kreativních oborech chybí. Pro žáky v těchto oblastech jsou však dostupné školy v sousedních regionech – v Olomouckém (Šumperk, Olomouc) nebo Jihomoravském kraji (Letovice, Brno)

VZDĚLÁVÁNÍ

Schéma rozmístění středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým nebo kreativním oborem v Pardubickém kraji

- území SO ORP
- střední umělecká škola
 - střední škola s uměleckým oborem
- zřizovatel
- kraj
 - soukromý



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 11/2024

Schéma 20 Schéma rozmístění středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým nebo kreativním oborem v Pardubickém kraji. Zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, 2024

4.4 Hodnoty a problémy

Tabulka 16 Hlavní hodnoty a problémy Aktéři kultury a kulturních a kreativních odvětví. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
Aktéři kulturních a kreativních odvětví • Velcí soukromoprávní zaměstnavatelé v KKO působí v různých místech regionu, často mimo ORP. • V kraji dominují subjekty z odvětví architektura, umělecká řemesla a knihy a tisk. • Vysoký počet subjektů s více než 5 zaměstnanci v přepočtu na obyvatele v Litomyšli, Chrudimi a Hlinsku. • V některých obcích je vysoký podíl zaměstnanců v subjektech KKO na obyvatelstvu ve věku 15-64 let. • Veřejnoprávní subjekty v KKO vidí jen málo překážek pro svůj rozvoj. • Respondenti mají zájem o krajskou podporu při digitalizaci a rozvoji dovedností, veřejné subjekty mají navíc velký zájem také o podporu spolupráce s jinými kulturními organizaci. • Situace na trhu práce zůstává pro subjekty KKO stejná nebo se zlepšuje. • Vysoký podíl podnikajících fyzických osob napříč odvětvími vypovídá o vysoké míře soběstačných podnikavých kreativců, což přináší do odvětví stabilitu. Vybrané ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje • Vysoké investice do Východočeského muzea a Gočárovy galerie v od roku 2019. • Větší část budov krajských muzeí je bezbariérově přístupná. • Rozšíření RM ve Vysokém Mýtě i nové prostory Gočárovy galerie jsou bezbariérové. • Vysoká soběstačnost RM v Litomyšli a VČM. • RM v Litomyšli a Chrudimi vzrostla trojnásobně návštěvnost. • Zdvojnásobení návštěvnosti GG v roce 2023, po přestěhování do nových prostor ve Winternitzových automatických mlýnech. • RM v Litomyšli a VČM navštěvují cizinci, v Litomyšli patrně v souvislosti s atraktivitou města pro mezinárodní turismus v souvislosti s titulem UNESCO v oblasti kulturního dědictví. • Krajská muzea vyjma Východočeského muzea mají vyšší návštěvnost než před Covidem, u RM v Chrudimi je to dáno i převzetím hradu Rychmburk. • RM ve Vysokém Mýtě a VČM pořádá akce s vysokou návštěvností. • V Knihovně výrazně po roce 2023 přibýli dětské čtenáře. • Knihovna pořádá velké množství akcí s vysokou návštěvností. Vzdělávání v oblasti umění a kulturních a kreativních průmyslů na středoškolské úrovni • Roste zájem žáků o obory v oblasti architektura a design. • Umělecké obory pokrývají silné ročníky žáků lépe než střední školy v kraji celkově. • Počet žáků vzrostl v posledních dvou letech (silné ročníky) s naprostou převahou na krajských uměleckých školách a oborech. • Krajské školy byly dobře připravené na silné ročníky, protože si ponechaly volné kapacity.	Aktéři kulturních a kreativních odvětví • Okres Pardubice není atraktivní pro velké soukromoprávní zaměstnavatele z KKO. • Veřejné kulturní organizace jsou na některých místech jediným větším subjektem KKO. • Soukromoprávní subjekty v KKO se potýkají s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Vybrané ukazatele příspěvkových organizací Pardubického kraje • Rodný byt Bedřicha Smetany není bezbariérově přístupný. • Snížení soběstačnosti po rozšíření provozů v případě RMVM, GG a Krajské knihovny v Pardubicích. Vzdělávání v oblasti umění a kulturních a kreativních průmyslů na středoškolské úrovni • Počet žáků uměleckých oborů s výjimkou architektury a designu stagnuje nebo klesá. • Na Jihu a jihovýchodě regionu chybí nabídka studia kreativních oborů, na středních školách.

5 Kulturní infrastruktura

5.1 Kulturní dědictví v Pardubickém kraji

Nemovité kulturní památky

V Pardubické kraji se nachází celkem 19 národních nemovitých kulturních památek (NKP). Dvě z těchto NKP jsou zapsány na seznamu světového dědictví UNESCO. Jedná se o Zámek v Litomyšli a Krajinu pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem. V krajském městě nalezneme pět NKP a na dohled od Pardubic šestou, Kunětickou horu. (viz Schéma 21)

Stát vlastní a prostřednictvím svých příspěvkových organizací spravuje pět NKP, stejný počet patří církví a příslušným městům a tři památky jsou soukromé. Pardubický kraj vlastní a spravuje Zámek v Pardubicích, kde sídlí Východočeské muzeum v Pardubicích, a část Winternitzových automatických mlýnů s Gočárovou galerií (další část areálu je ve vlastnictví Statutárního města Pardubice a soukromé Nadace). (viz Tabulka 17)

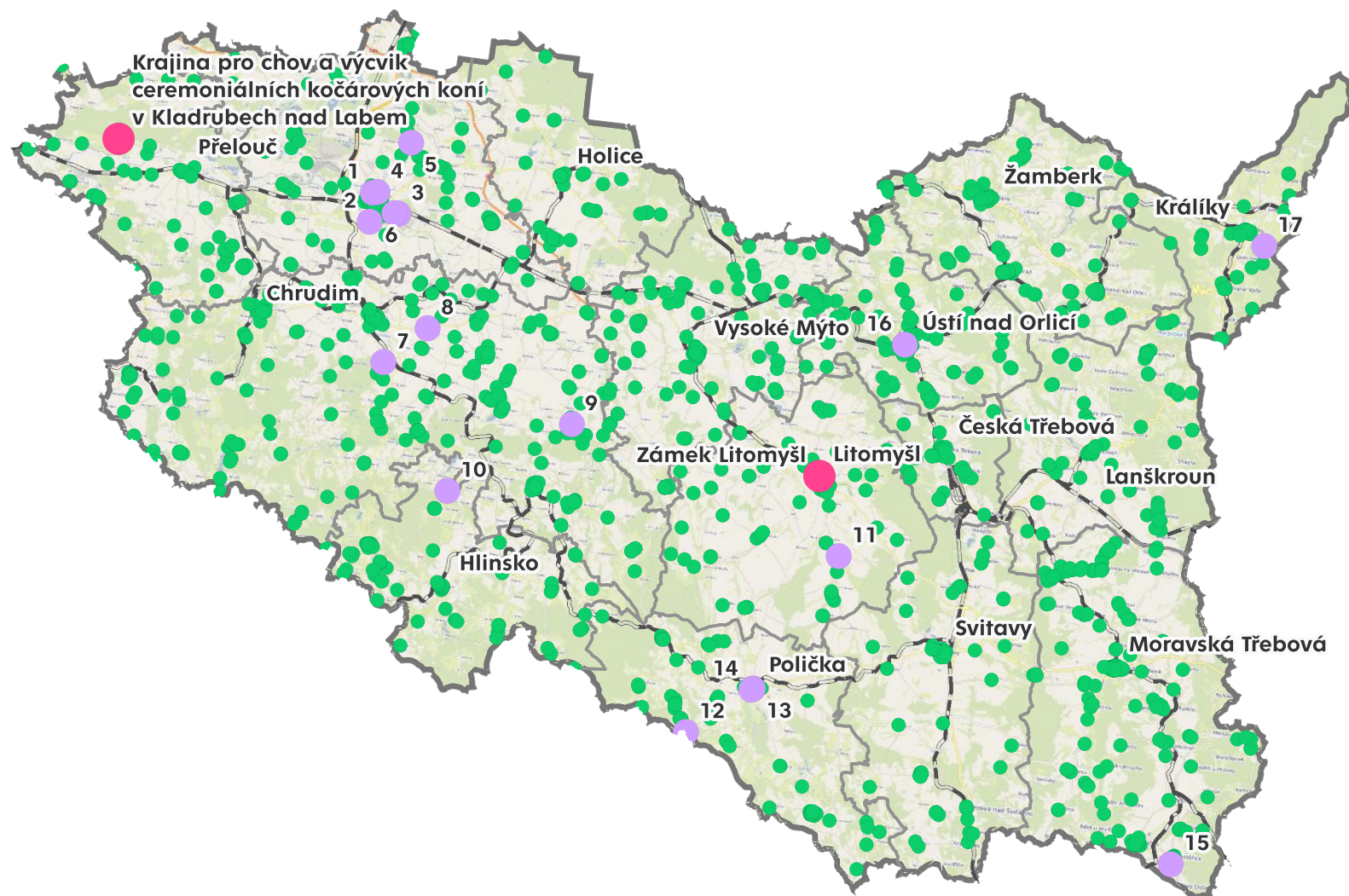
Tabulka 17 Seznam národních nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji (čísla jsou zároveň legendou ke schématu 21). zdroj dat: (KÚPK, 2024, Katastr nemovitostí, 2024)

	název	vlastník	správce
	Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem	ČR	Národní hřebčín Kladruby nad Labem (PO státu)
	Zámek Litomyšl	ČR	NPÚ/Zámecké návrší, z. s.
1	Zámek s opevněním v Pardubicích	kraj	Východočeské muzeum v Pardubicích (PO kraje)
2	Krematorium v Pardubicích	město	Služby města Pardubic, a. s. (ve vlastnictví města)
3	Pietní území Zámeček v Pardubičkách	město	město
4	Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích	kraj/město/nadace	Gočárova galerie (PO kraje) /město/ nadace
5	Zřícenina hradu Kunětická Hora	ČR	NPÚ
6	Zámeček v Pardubičkách – Larischova vila	soukromé	Československá obec legionářská, z.s.
7	Zámek Slatiňany	ČR	NPÚ
8	Kostel sv. Bartoloměje v Kočí u Chrudimi	církev	církev
9	Poutní areál s kostelem Panny Marie Pomocné a jezuitskou rezidencí na Chlumku v Luži	církev	církev
10	Pietní území Ležáky	ČR	Památník Lidice (PO státu)
11	Usedlost čp. 171 v Čisté u Litomyšle	soukromé	soukromý
12	Usedlost čp. 16 v Telecí	soukromé	soukromý
13	Radnice v Poličce	město	město
14	Kostel sv. Jakuba Většího v Poličce s rodnou světničkou Bohuslava Martinů	církev	církev
15	Poutní areál s kostelem Povýšení svatého Kříže na hoře Kalvárie v Jaroměřicích u Jevíčka	církev	církev
16	Městské divadlo Ústí nad Orlicí	město	PO města
17	Poutní areál Hora Matky Boží u Králík (Dolní Hedeč) s kostelem Nanebevzetí Panny Marie	církev	církev

NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

Schéma rozmístění nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji

- nemovitá kulturní památka UNESCO
- národní nemovitá kulturní památka
- nemovitá kulturní památka
- území SO ORP



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 06/2024

Schéma 21 Rozmístění nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji



Obrázek 19 UNESCO Zámek Litomyšl zdroj: (NPU, 2024)



Obrázek 20 Muzeum Ležáky zdroj: (archiweb.cz, 2024)



Obrázek 21 UNESCO Krajina pro chov a výcvik kočárových koní Kladubý nad Labem ORP Přelouč zdroj: (Všudybyl.cz, 2024)



Obrázek 22 Radnice v Poličce. zdroj: (VisitCzechRepublic.cz, foto:Libor Svacek, 2024)



Obrázek 23 Zámek Nové hrady. zdroj: (Vyletnik.cz, 2024)



Obrázek 24 Zámek Slatiňany. zdroj: (NPÚ, 2024)



Obrázek 25 Krematorium Pardubice. zdroj: (Goodbye.cz, 2024)



Obrázek 26 Poutní areál v Jaroměřicích. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)



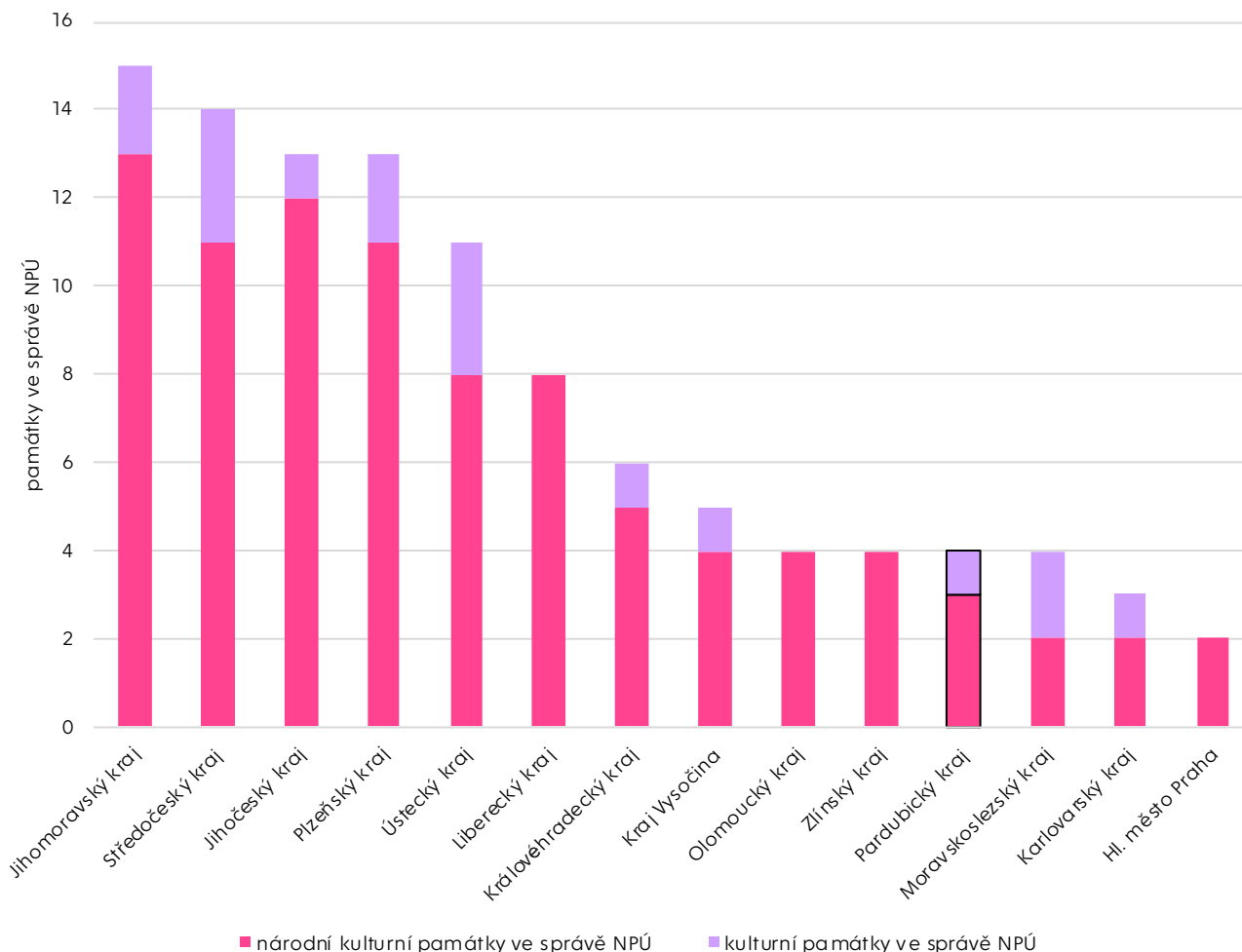
Obrázek 27 Zámek Pardubice. zdroj: (Regiontourist.cz, 2024)

Na území Pardubického kraje se v porovnání s ostatními kraji nachází málo nemovitých kulturních památek, které spravuje Národní památkový ústav (NPÚ). Jedná se o tři NKP a jednu KP. (viz Graf 50) Nicméně stát vlastní v kraji ještě další dvě NKP, které spravuje prostřednictvím jiných příspěvkových organizací. Stát se tak částečně podílí na financování významného kulturního dědictví v regionu.

Správa památek státem je přitom jedním z mála nástrojů státu, skrze který hraje zřizovatelskou roli v oblasti kultury a financuje kulturní infrastrukturu.

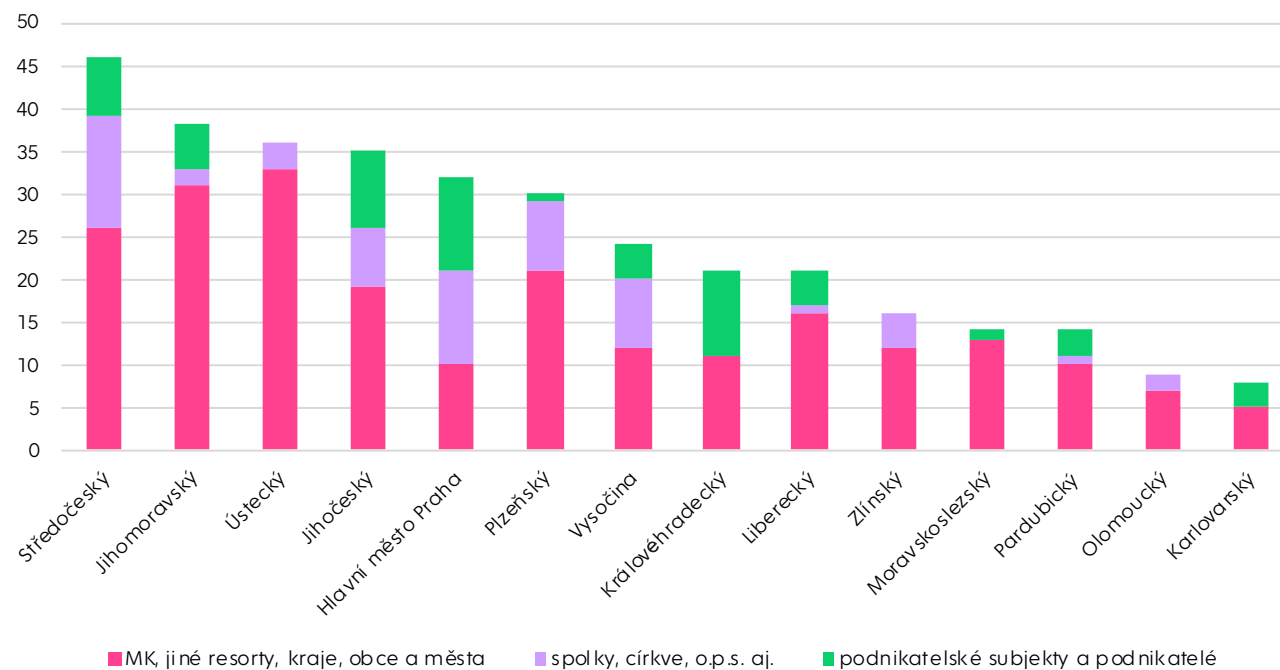
Současný rozsah a umístění souboru památek spravovaných NPÚ (a dalšími státními institucemi) je z velké části důsledkem změn po druhé světové válce, kdy 496 hradů a zámků včetně mobiliáře připadlo na základě Benešových dekretů státu. Tyto památky byly rozděleny do tří kategorií, přičemž pouze ty v první kategorii byly zpřístupněny veřejnosti. Ostatní byly využívány jako sídla orgánů státní správy či zemědělských družstev. Vznikly také takzvané sběrné památkové objekty, kam byl umístěn mobiliář z ostatních hradů a zámků. Po revoluci řada z nich přešla do soukromého vlastnictví či se stala majetkem krajů a obcí. Ve správě NPÚ jich zůstalo 106, přičemž nebylo zohledněno rozložení v regionech. Proto je v současnosti míra participace státu ve správě a provozu památek v jednotlivých krajích odlišná. (viz Graf 50). (Kubů, 2011).

Graf 50 Počet nemovitých kulturních památek a národních nemovitých kulturních památek ve správě NPÚ v krajích ČR. zdroj dat: (NPÚ, 2024)



Graf 51 zobrazuje podrobnější srovnání kulturních památek dle provozovatele v krajích ČR. V Pardubickém kraji bylo evidováno celkem 14 objektů zpřístupněných za vstupné: 10 zřizovalo MK, jiné resorty, kraje, obce a města; 1 spolky, církve, o.p.s. a jiné; 3 podnikatelské subjekty. Pardubický kraj je tak v tomto ohledu na 11. místě společně s Moravskoslezským krajem. Omezením této statistiky je zařazení pouze objektů, které se do sběru přihlásily. Pokud některé z nich NIPOSu neposkytly data, ve výčtu chybí.

Graf 51 Památkové objekty zpřístupněné za vstupné v jednotlivých krajích podle provozovatele za rok 2022. zdroj dat: (NIPOS, 2023)



Památkové rezervace a památkové zóny

Památkové rezervace jsou území, jejichž charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů. Památkové rezervace prohlašuje vláda České republiky nařízením.

V Pardubickém kraji se nachází 3 městské památkové rezervace (Litomyšl, Moravská Třebová a Pardubice), jedna archeologická (České Lhotice) a jedna venkovská (Hlinsko – Betlém).

Památkové zóny jsou území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí, nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Památkové zóny prohlašuje opatřením obecné povahy MK ČR.

V Pardubickém kraji je 19 městských zón a 3 venkovské.

Krajinná památková zóna (KPZ) je specifický typ památkové zóny, který vykazuje jak přírodní, tak kulturně historické hodnoty. V Pardubickém kraji je to Slatiňansko-Slavicko a Kladrubské Polabí. (viz Schéma 22).

Aktuálně Pardubický kraj zpracovává podklady pro možnou třetí KPZ na svém území, Králickou pevnostní oblast.



Obrázek 28 Luže NKP (ORP Chrudim). zdroj: (Nockostelu.cz, 2024)



Obrázek 29 Muzeum v přírodě Vysočina (Veselý kopec) okres Hlinsko. zdroj: (NVMP.cz, 2024)



Obrázek 30 Automatické mlýny Pardubice. zdroj: (Pardubice.eu, 2024)

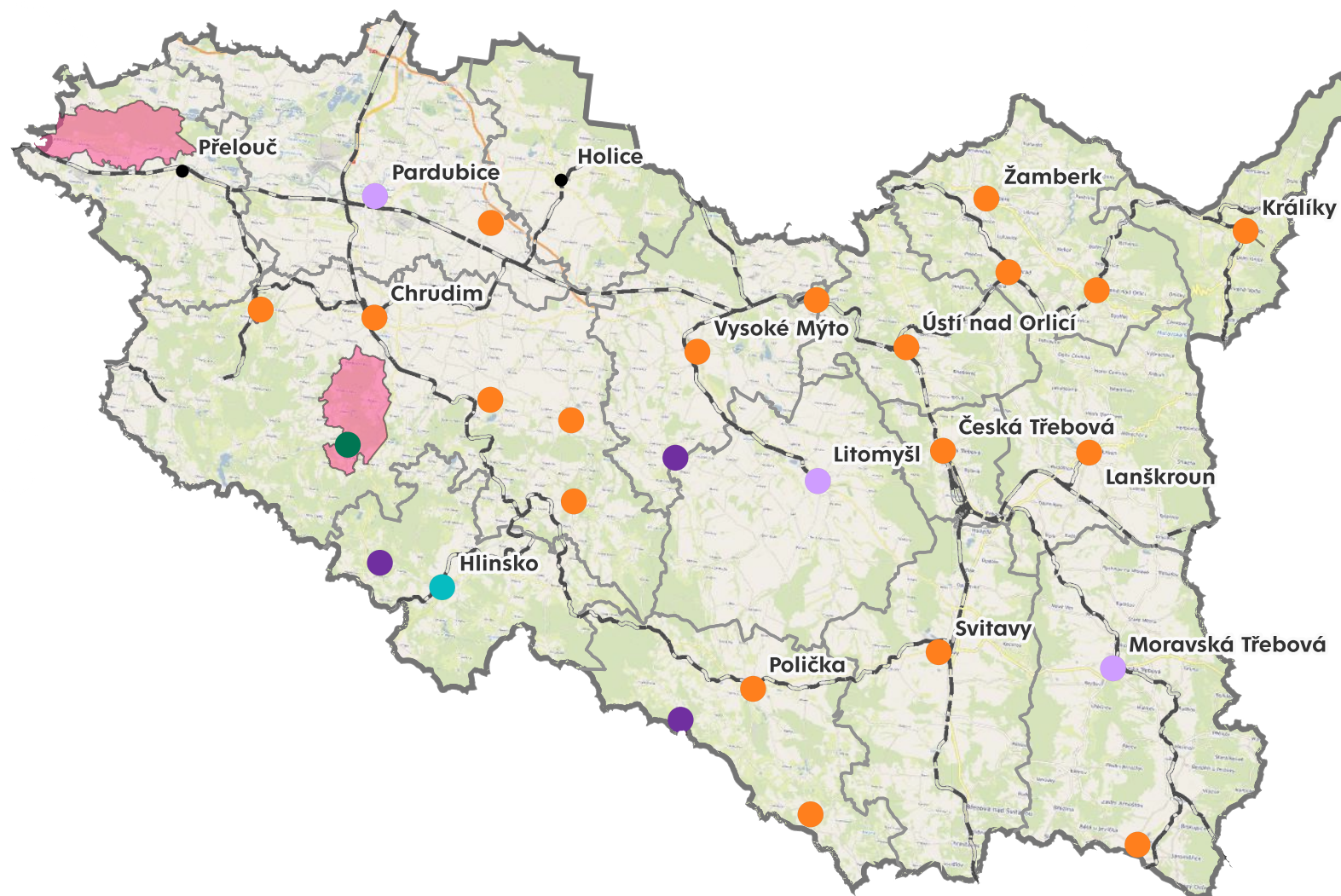


Obrázek 31 Kostel Polička NKP. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)

PAMÁTKOVÉ REZERVACE A PAMÁTKOVÉ ZÓNY

Schéma rozmístění památkových rezervací, památkových zón a památkově chráněných území v Pardubickém kraji

- Vesnická památková zóna
- Městská památková zóna
- Městská památková rezervace
- Vesnická památková rezervace
- Archeologická památková rezervace
- Krajinná památková zóna
- území SO ORP



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 06/2024

Schéma 22 Památkové rezervace, zóny a chráněná území na území Pardubického kraje. zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: (KÚPK, 2024)

5.2 Kulturní infrastruktura

Knihovny

V Pardubickém kraji se nachází 420 knihoven (výroční zpráva KKPCE), 15 z nich je specializovaných a nejsou zobrazeny na schématu. Hlavní koordinační a metodickou funkci zajišťuje Krajská knihovna v Pardubicích (KKPCE). Výkon regionálních funkcí zajišťují městské knihovny v Chrudimi, Ústí nad Orlicí a ve Svitavách pro příslušné okresy a pro okres Pardubice KKPCE. Z regionálních funkcí nejsou dle koncepce na podporu výkonu regionálních funkcí knihoven obsluhovány tři městské knihovny v Pardubicích, bývalé pobočky krajské knihovny.

Knihovní síť je v kraji velmi hustá – ve 451 obcích se nachází 405 nespecializovaných a 15 specializovaných knihoven. S výjimkou Statutárního města Pardubic, rozděleného na samosprávné městské části s vlastní knihovnou, je v každé obci nespecializovaná knihovna nejvýše jedna. (viz Schéma 23)



Obrázek 32 Městská knihovna ve Svitavách. zdroj: (Firmy.cz, 2024)



Obrázek 33 Program pro rodiče s dětmi v městské knihovně ve Svitavách. zdroj: (FB Městské knihovny ve Svitavách, 2024)



Obrázek 34 Městská knihovna Lanškroun. zdroj: (knihovna-lans-kroun.cz, 2024)



Obrázek 36 Městská knihovna Chrudim - pobočka Topolská. zdroj: (mcvrk.mzk.cz, 2025)

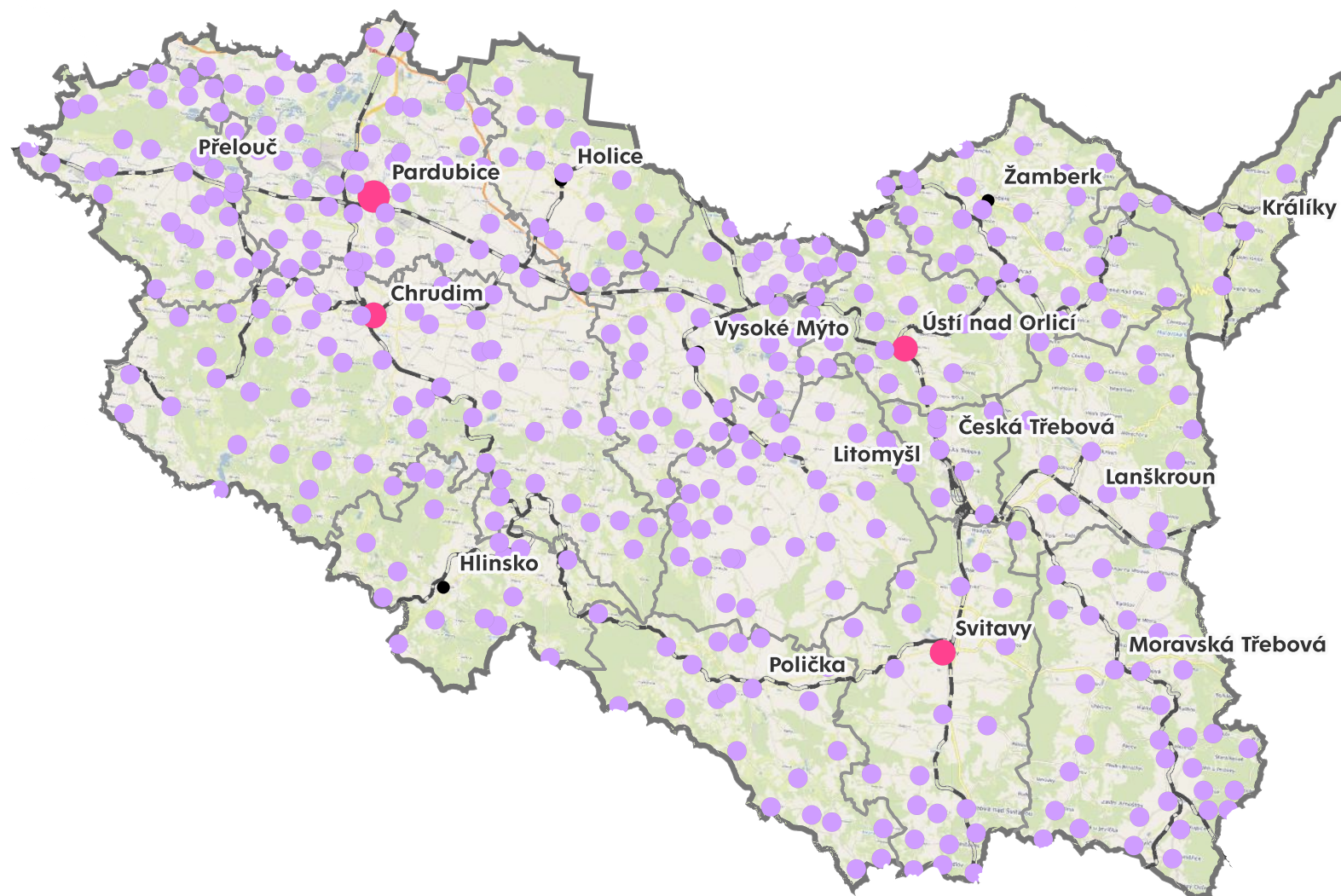


Obrázek 35 Interiér knihovního centra u Vokolků na Příhradě. zdroj: (FB knihovního centra u Vokolků na Příhradě, 2024)

KNIHOVNY

Schéma rozmístění knihoven v
Pardubickém kraji

- krajská
- pověřená
- základní
- území SO ORP



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 06/2024

Schéma 23 Rozmístění knihoven na území Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

Muzea, galerie a výstavní prostory

V kraji se nachází také 51 muzeí, 25 galerií a 3 muzea spojená s galeriemi. Koncentrovány jsou především v Pardubicích (10 galerií a 4 muzea), Litomyšli (6 galerií a 5 muzeí) a Chrudimi (2 galerie a 3 muzea) (viz Schéma 24). V Litomyšli je také silná koncentrace soukromých galerijních provozů. Zatímco v Pardubicích je silný veřejný sektor.

Kraj zřizuje čtyři muzea se čtyřmi odloučenými pracovišti a jednu galerii s odloučeným pracovištěm. Stát provozuje prostřednictvím ministerstva kultury a Národního památkového ústavu tři muzea. Celkem 40 muzeí a galerií pak zřizují příslušné obce. (viz Tabulka 18)

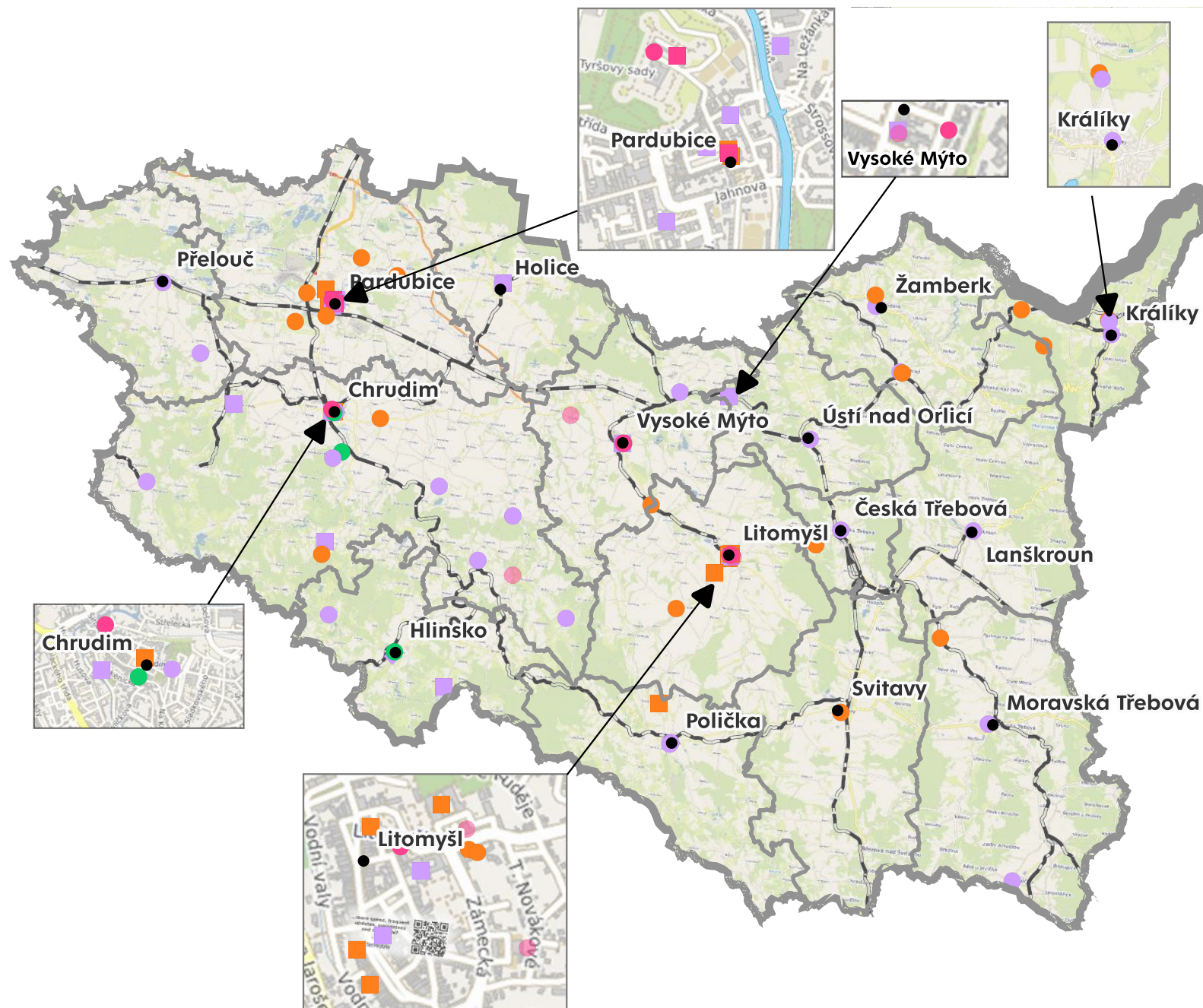
Tabulka 18 Seznam muzeí a galerií se sbírkami v CES v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)

název instituce	zřizovatel / vlastník	město	název instituce	zřizovatel / vlastník	město
galerie			Městské muzeum Žamberk	obec	Žamberk
Gallery Cyrany	obec	Heřmanův Městec	Muzeum čs. opevnění z let 1935-38 Pěchovní srub K-S14"U Cihelny"	soukromé	Králíky
Gočárova galerie odloučené pracoviště – Dům U Jonáše	kraj	Pardubice	Muzeum dýmek Proseč	obec	Proseč u Skutče
pobočka – Dům U Jonáše	kraj	Pardubice	Muzeum Cholticka	obec	Choltice
Městská galerie Litomyšl	obec	Litomyšl	Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi	ministerstvo kultury	Chrudim
Městská galerie Vysoké Mýto	obec	Vysoké Mýto	Muzeum řemesel Nový Dvůr Letohrad	soukromé	Letohrad
muzea a galerie			Muzeum starých strojů	spolek	Žamberk
Městské muzeum a galerie	obec	Hlinsko v Čechách	Národní muzeum v přírodě – Muzeum v přírodě Vysočina	ministerstvo kultury	Hlinsko v Čechách
Městské muzeum a galerie Polička	obec	Polička	Orlické muzeum Choceň	obec	Choceň
Městské muzeum a galerie Svitavy	obec	Svitavy	Regionální muzeum v Chrudimi odloučené pracoviště – hrad Rychmburk	kraj	Chrudim
muzea			Regionální muzeum v Litomyšli odloučené pracoviště – Portmoneum – Museum Josefa Váchala	kraj	Litomyšl
Africké muzeum Dr. Emila Holuba	obec	Holice v Čechách	odloučené pracoviště – Rodný byt Bedřicha Smetany	kraj / město	
Hradní muzeum Košumberk	obec	Luže	Regionální muzeum Skuteč	obec	Skuteč
Městské muzeum	obec	Chrast u Chrudimi	Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě odloučené pracoviště – Muzeum českého karosářství	kraj	Vysoké Mýto Vraclav
Městské muzeum Česká Třebová	obec	Česká Třebová	odloučené pracoviště – Barokní areál Vraclav		
Městské muzeum Jevíčko	obec	Jevíčko	Vojenské muzeum Králíky	obec	Králíky – Prostřední Lipka
Městské muzeum Králíky	obec	Králíky	Východočeské muzeum v Pardubicích	kraj	Pardubice
Městské muzeum Lanškroun	obec	Lanškroun			
Městské muzeum Letohrad	obec	Letohrad			
Městské muzeum Moravská Třebová (do 2026 uzavřeno)	obec	Moravská Třebová			
Městské muzeum v Ústí nad Orlicí	obec	Ústí nad Orlicí			

MUZEÁ A GALERIE

Schéma rozmístění muzeí, galerií a odloučených pracovišť institucí zřizovaných krajem v Pardubickém kraji

- galerie
 - ◻ odloučené pracoviště galerie
 - muzeum
 - ◐ odloučené pracoviště muzea
 - ◆ muzeum a galerie
- vlastník/zřizovatel
- stát
 - Pardubický kraj
 - obec
 - soukromý subjekt/vysoká škola



0 10 20 km

Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 08/2024

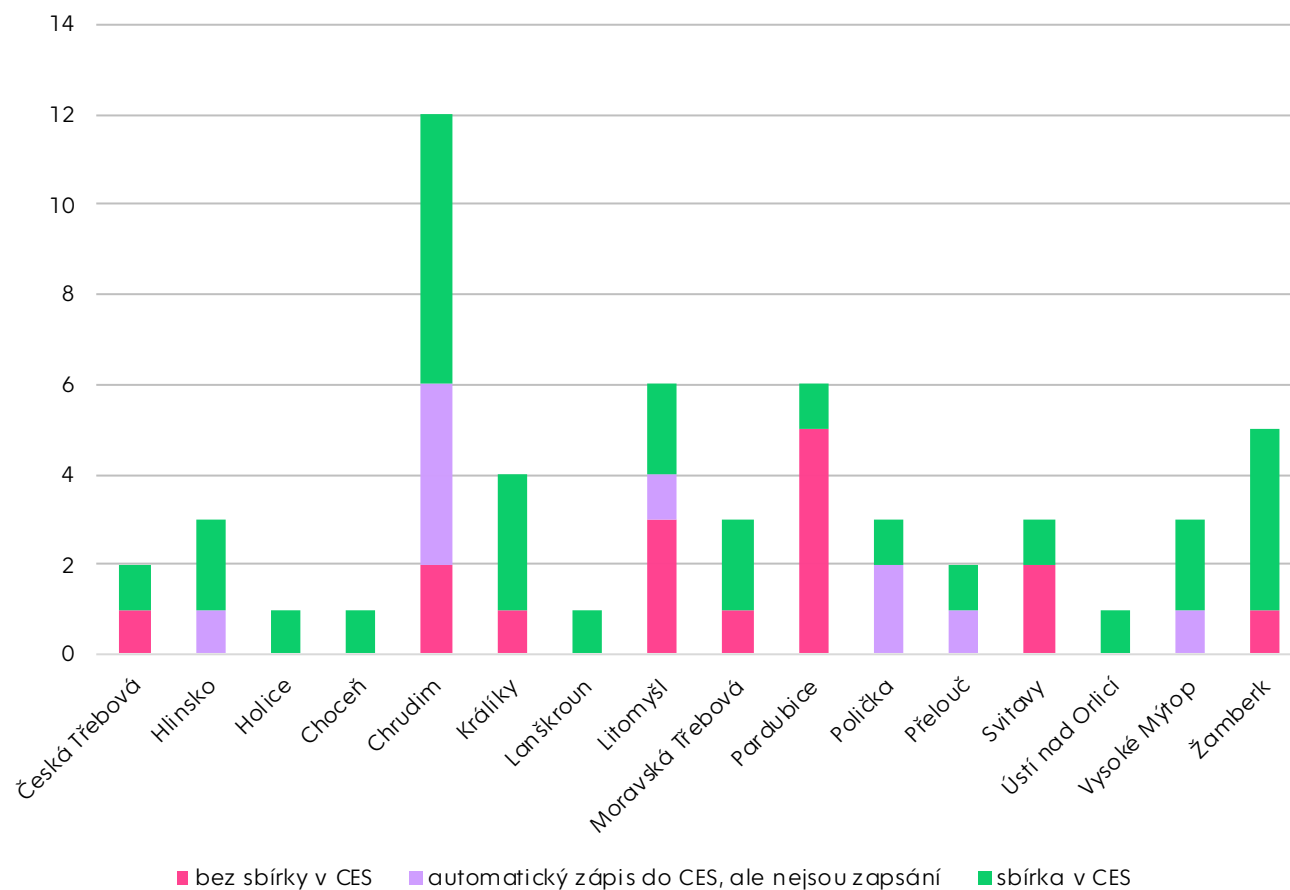
Schéma 24 Muzea, galerie a jejich pobočky v Pardubickém kraji dle typu a vlastnictví. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

Muzea a galerie zapisují své sbírky do Centrální evidence sbírek. Do této evidenci se na žádost automaticky zapíší všechny sbírky na území České republiky, které obsahují alespoň 5 sbírkových předmětů ve vlastnictví státu nebo územně samosprávných celků (tj. krajů a obcí). O zápisu sbírek ostatních vlastníků rozhodne na žádost subjektu Ministerstvo kultury ČR¹.

V Pardubickém kraji má takto zapsané sbírky 24 muzeí, 5 galerií a 3 muzea spojená s galeriemi. Galerie sbírkotvornou činnost často nevyvíjí, fungují pouze jako výstavní prostory bez sbírek v soukromých rukou, a proto má sbírky obvykle zapsána pouze malá část z nich.

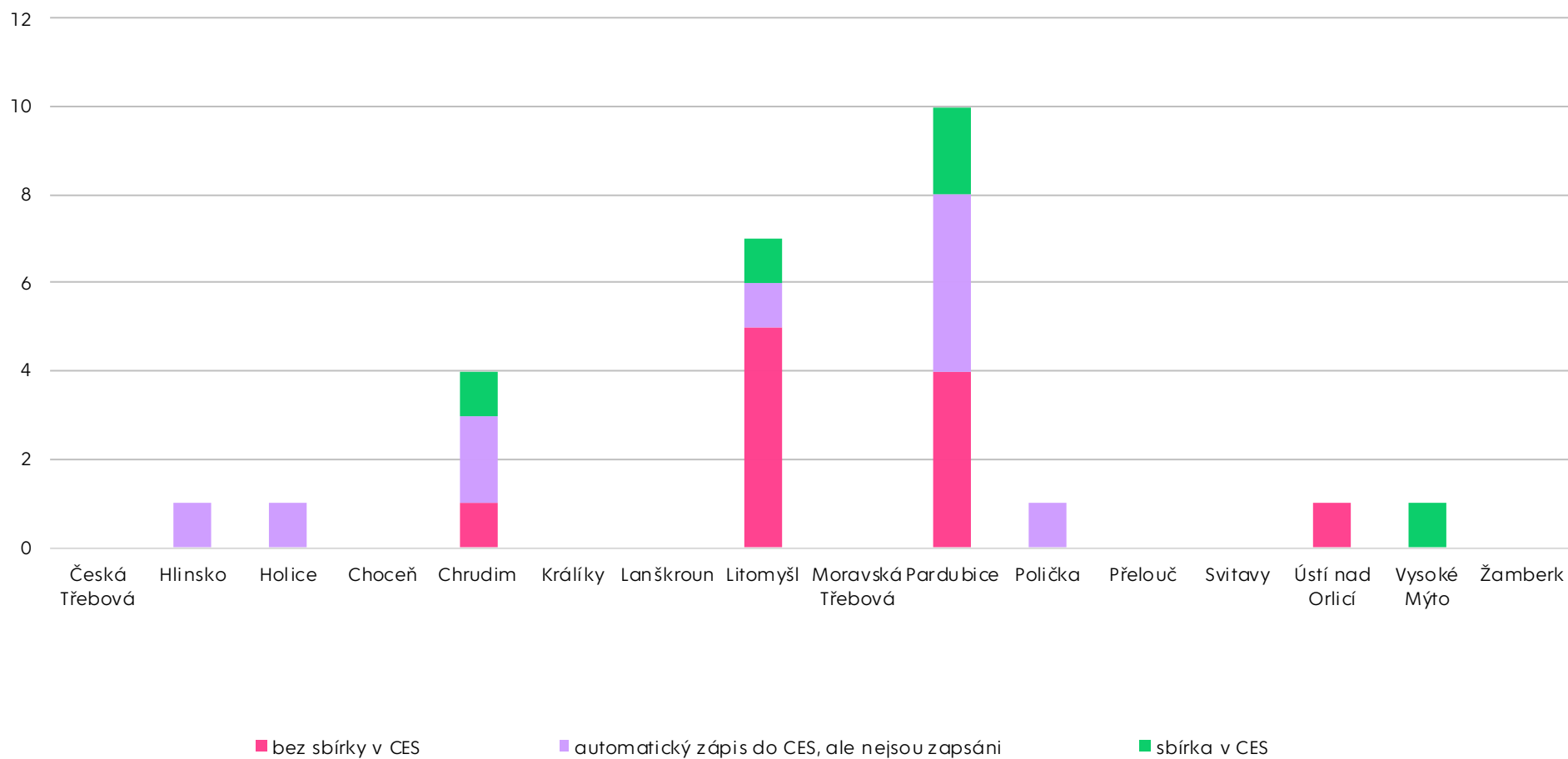
Naopak u muzeí je sbírkotvorná činnost jednou z hlavních činností. I přesto je v kraji 25 muzeí (z toho devět státních /obecních), které sbírky v CES zapsány nemají. (viz graf 52 a 53). Jedná se totiž úzce zaměřená muzea, která exponáty pouze prezentují, ale nevytvářejí sbírky.

Graf 52 Rozložení muzeí a muzea s galeriemi dle sbírek v CES v SO ORP Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)



¹ §3 odst. 2) Zákona č. 122/2000 Sb. Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů

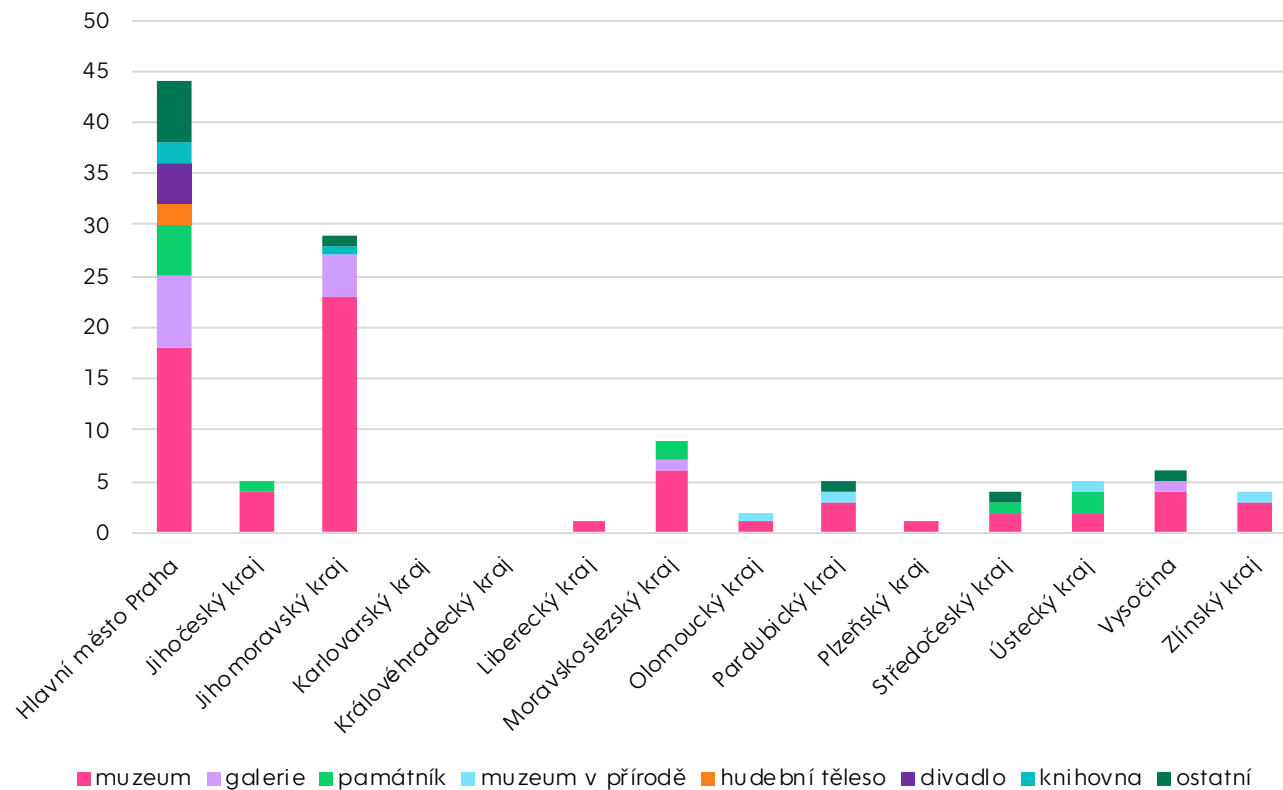
Graf 53 Rozložení galerií dle sbírek v CES v SO ORP Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)



Srovnání státem zřizovaných kulturních institucí (především muzeí a galerií) v jednotlivých krajích

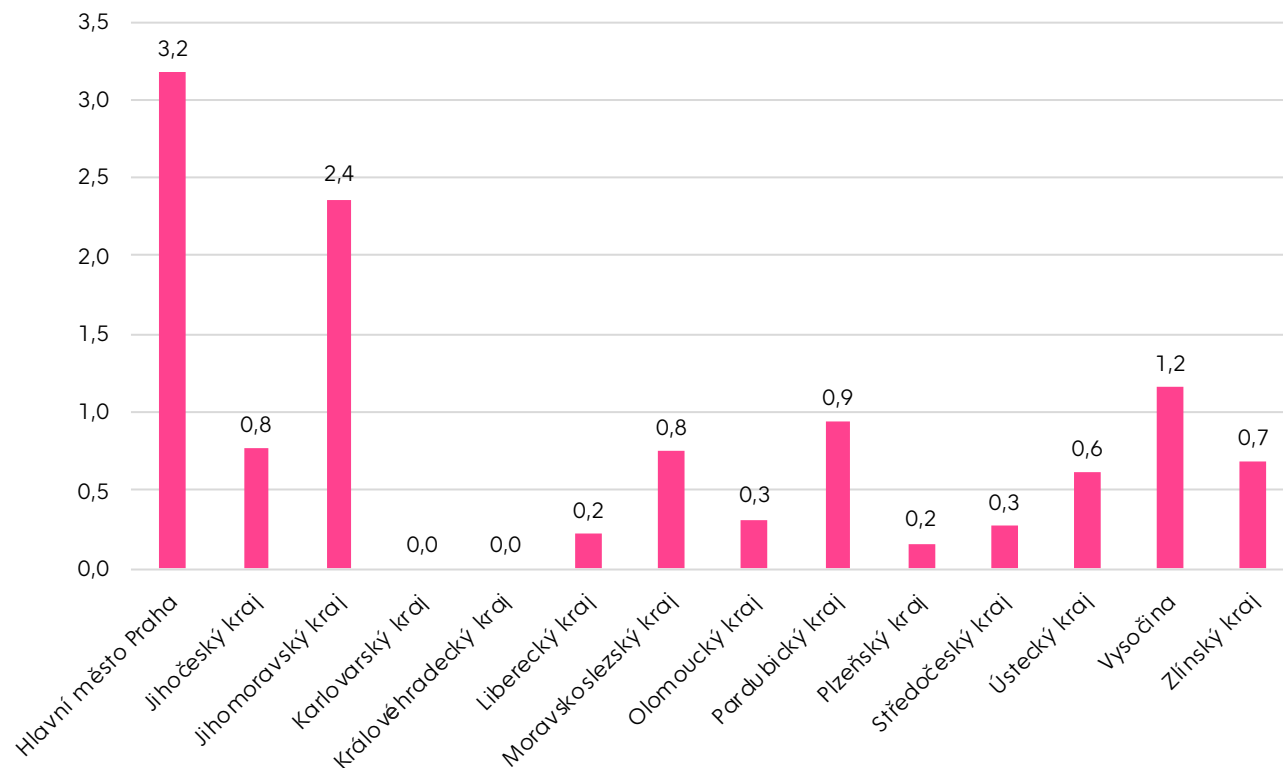
Graf 54 nabízí srovnání počtu státem zřizovaných kulturních institucí v jednotlivých krajích. Pardubický kraj zde má pět zástupců, ke dvěma muzeím, zřizovaných MK zde přibyl ještě Národní hřebčín v Kladruzech a jeho pobočky: Hřebčín Slatiňany a Výcvikové stáje Heřmanův Městec (spravováno MZ). Ve většině krajů je počet institucí v rámci jednotek, logicky nejvyšší koncentrace je v Praze a Jihomoravském kraji, resp. Brně.

Graf 54 Počty státem zřizovaných kulturních institucí v jednotlivých krajích (včetně poboček). zdroj dat: (webové stránky sledovaných institucí, 2024)



Při vztážení počtu institucí na počet obyvatel (Graf 55) je patrné, že nejnižší pokrytí je v Plzeňském a Libereckém kraji (přítomnost jen jedné instituce), nepočítáme-li Karlovarský a Královéhradecký kraj, kde taková instituce není dokonce žádná. V Pardubickém kraji je jedna státem zřizovaná kulturní instituce na 106 112 obyvatel, což je čtvrté nejvyšší číslo. I v tomto relativním srovnání dosahují nejvyšších hodnot Jihomoravský kraj (Brno) a Hlavní město Praha.

Graf 55 Počet státem zřizovaných kulturních institucí na 100 000 obyvatel v jednotlivých krajích. zdroj dat: (webové stránky sledovaných institucí, 2024)



Divadla, kina a kulturní domy

V kraji se nachází 12 divadelních budov. Situovány jsou do ORP, nicméně na západ od Pardubic a na východ od Svitav se žádná nenachází. Vlastní soubor má pouze Východočeské divadlo Pardubice, které má k dispozici dvě z uvedených budov – Městské divadlo s kapacitou 452 diváků a Malou scénu pro 110 diváků. Největší divadelní sál se pak nachází v Litomyšli a pojme 670 diváků. (viz Schéma 25)

Stálých kin je v kraji 28, z toho 24 digitalizovaných. V Pardubicích se nachází hned 3, z toho dvě multikina, po dvou kinech je také v Heřmanově Městci, Chrudimi a Ústí nad Orlicí. Alespoň jedno kino najdeme ve všech ORP.

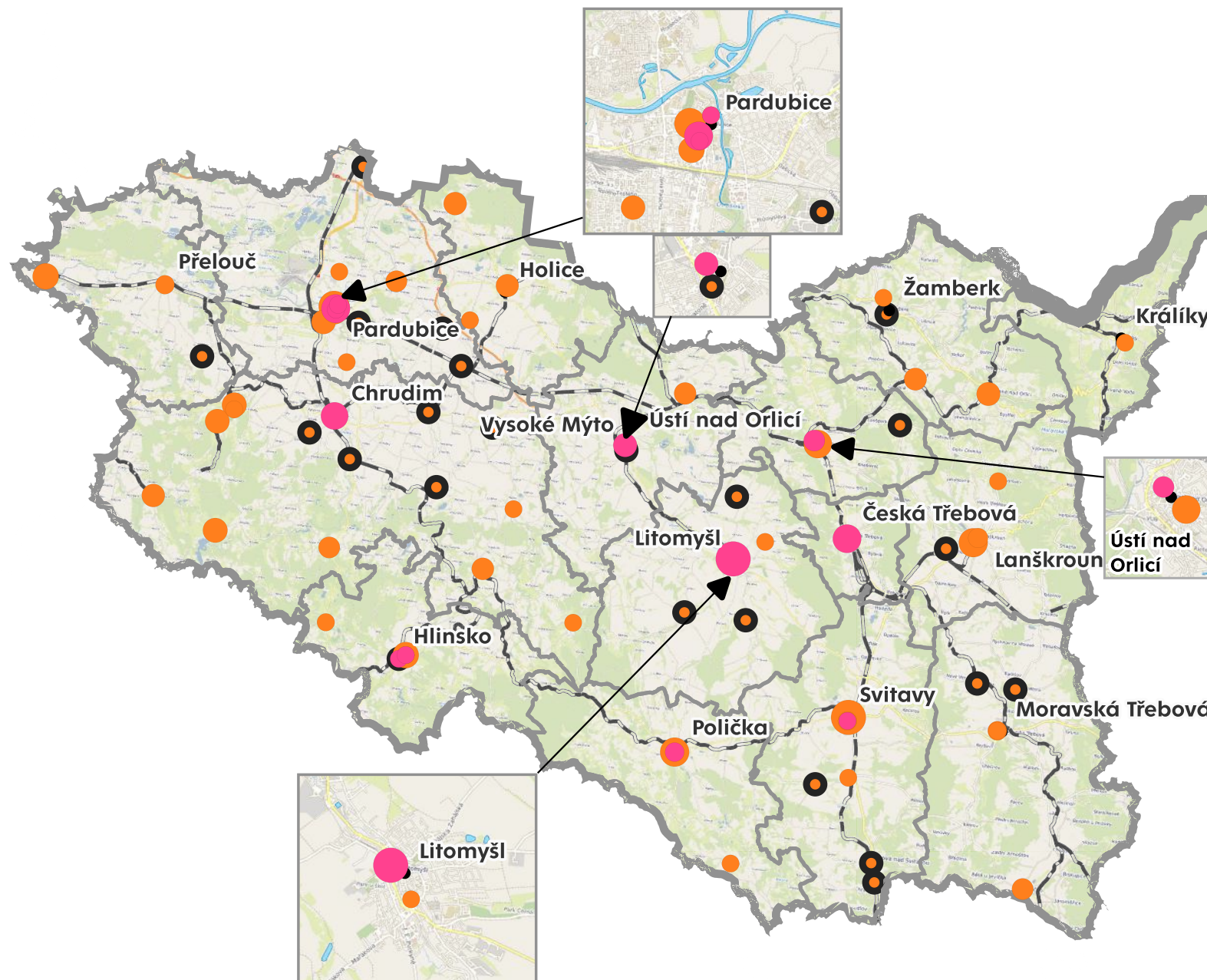
Dalším důležitým prvkem kulturní infrastruktury jsou prostory vhodné pro pořádání kulturních akcí. Jedná se o multifunkční a koncertní sály, kulturně-volnočasová centra, památky využívané pro kulturní akce či hudební kluby. V kraji jich bylo identifikováno 58, výčet však není úplný, jejich existence byla zkoumána pouze v obcích nad 1000 obyvatel.

Tabulka 19 Seznam divadelních sálů a kinosálů v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)

název	obec	typ zařízení	název	obec	typ zařízení
Kino Bystré	Bystré	kino	Kino Moravská Třebová	Moravská Třebová	dig. kino
Kulturní centrum Česká Třebová	Česká Třebová	divadlo	Letní kino	Pardubice	kino
Kino Svět	Česká Třebová	dig. kino	Cinema City Pardubice	Pardubice	dig. kino
Kino Dolní Dobrouč	Dolní Dobrouč	kino	Cinestar Pardubice	Pardubice	dig. kino
Letní kino Heřmanův Městec	Heřmanův Městec	kino	Východočeské divadlo Pardubice	Pardubice 1	divadlo
Kino Mír	Heřmanův Městec	dig. kino	Východočeské divadlo Pardubice – malá scéna	Pardubice 1	divadlo
Multifunkční centrum Hlinsko – divadlo	Hlinsko	divadlo	Divadlo 29	Pardubice 2	divadlo
Společenský dům	Hlinsko	divadlo	Divadelní klub Polička	Polička	divadlo
Multifunkční centrum Hlinsko	Hlinsko	dig. kino	Kino Tylův dům	Polička	dig. kino
Městské kino Holice	Holice	kino	Divadelní spolek Tyl Polička	Polička	kino
Kino Máj	Choceň	dig. kino	Kino Přelouč	Přelouč	dig. kino
Letní kino Chrudim	Chrudim	dig. kino	Divadlo Trám	Svitavy	divadlo
Městské kino Chrudim	Chrudim	dig. kino	Kino Vesmír	Svitavy	dig. kino
Divadlo Karla Pippicha	Chrudim	divadlo	Kino Trhovka	Trhová Kamenice	kino
Kino Jablonné nad Orlicí	Jablonné nad Orlicí	dig. kino	Roškotovo divadlo	Ústí n. Orlicí	divadlo
Kino Astra	Jevíčko	kino	Kino Máj Choceň	Ústí n. Orlicí	dig. kino
Kino Střelnice	Králíky	dig. kino	Malá scéna	Ústí n. Orlicí	kino
Kino Lanškroun	Lanškroun	dig. kino	Šemberovo divadlo	Vysoké Mýto	divadlo
Smetanův dům Litomyšl	Litomyšl	divadlo	Šemberovo divadlo	Vysoké Mýto	kino
Kino Sokol	Litomyšl	dig. kino	Kino Fidiko	Žamberk	dig. kino

DIVADLA, KULTURNÍ DOMY A SÁLY

Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity v Pardubickém kraji



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 06/2024

Schéma 25 Divadla a kulturní domy a sály dle kapacity a kina dle digitalizace v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚPK, 2024)



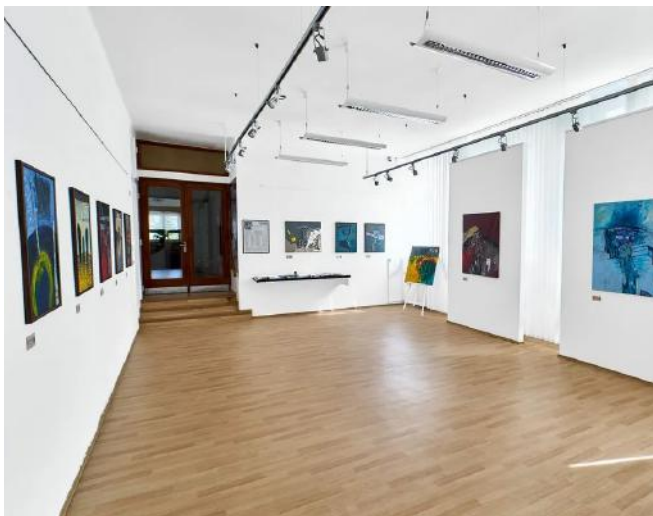
Obrázek 37 Kulturální dům města Holic. zdroj: (Holice.eu, 2024)



Obrázek 39 Městské muzeum Králíky. zdroj: (AktivníDite.cz, 2024)



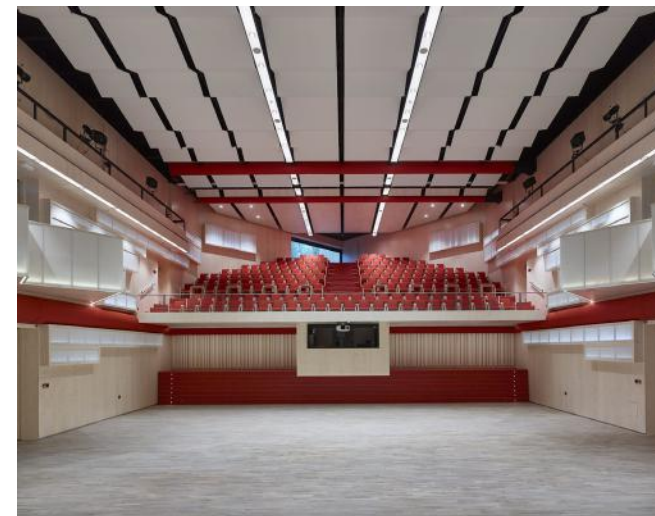
Obrázek 41 Multifunkční centrum LArt – Kulturní centrum Lanškroun. zdroj: (Kulturní centrum Lanškroun, 2019)



Obrázek 38 Kulturální dům města Holic – výstavní sál. zdroj: (kdholice.cz, 2024)



Obrázek 40 Městské muzeum Králíky – expozice. zdroj: (muzeumkraliky.cz, 2024)



Obrázek 42 Multifunkční centrum LArt – sál. zdroj: (Kulturní centrum Lanškroun, 2019)



Obrázek 43 VONWILLERKA - kulturní centrum Žamberk. zdroj: (kongresypardubickýkraj.cz, 2025)



Obrázek 45 Kulturní centrum Česká Třebová. zdroj: (Česká Třebová, 2025)



Obrázek 47 Tyllův dům Polička. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2025)



Obrázek 44 VONWILLERKA - program v kulturním centru Žamberk. zdroj: (VONWILLERKA, 2025)



Obrázek 46 Kulturní centrum Česká Třebová – program. zdroj: (FB Kulturní centrum Česká Třebová, 2025)



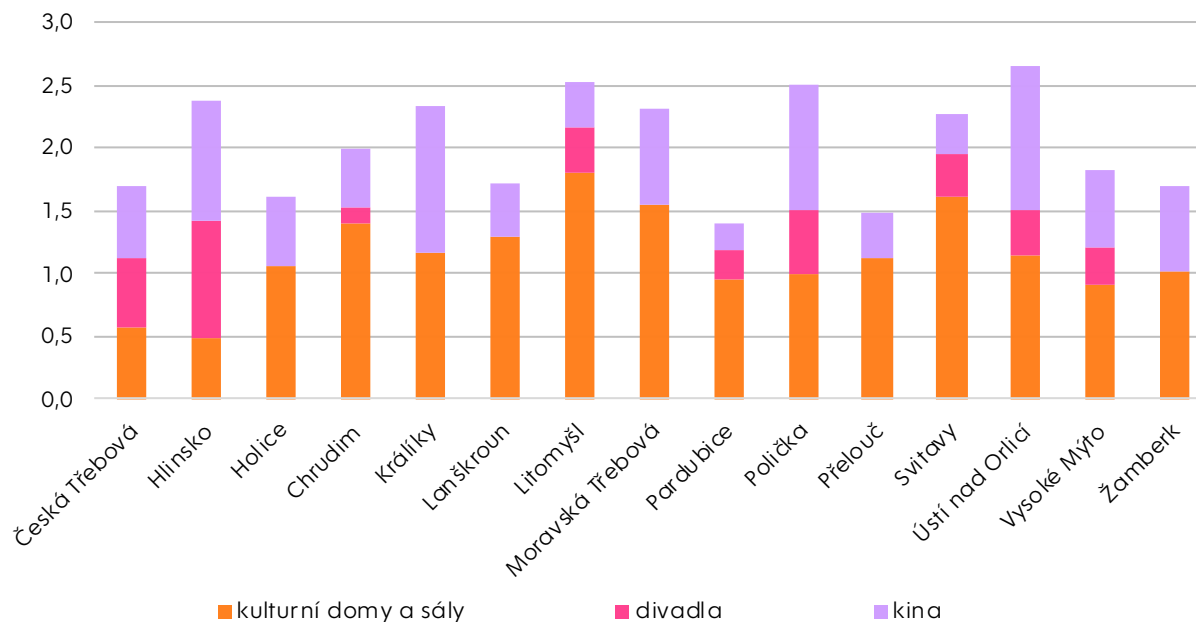
Obrázek 48 Tyllův dům Polička – sál . zdroj: (Kudyznudy.cz, 2025)

V přepočtu na obyvatele je počet kulturních zařízení v SO ORP nevyrovnaný. V SO ORP Ústí nad Orlicí je jich na 10 000 obyvatel 2,7, v SO ORP Litomyšl a Polička 2,5, naopak v SO ORP Pardubice pouze 1,4 a v SO ORP Přelouč 1,5. Průměr přitom činí 2. (viz graf 56)

Pro pořádání kulturních akcí lze využít také sály sokoloven. V Pardubickém kraji se jich nachází 64 a jsou umístěny především do okolí železničních tratí. Jejich rozložení v kraji je však velmi nerovnoměrné – v SO ORP Králíky není žádná, v SO ORP Polička a Svitavy po jedné a v SO ORP Lanškroun a Přelouč po dvou.

Na následujících stranách jsou na schématech zobrazeny jak divadla, kina a kulturní domy a sály, tak sokolovny. Pro větší přehlednost je území zobrazeno po okresech.

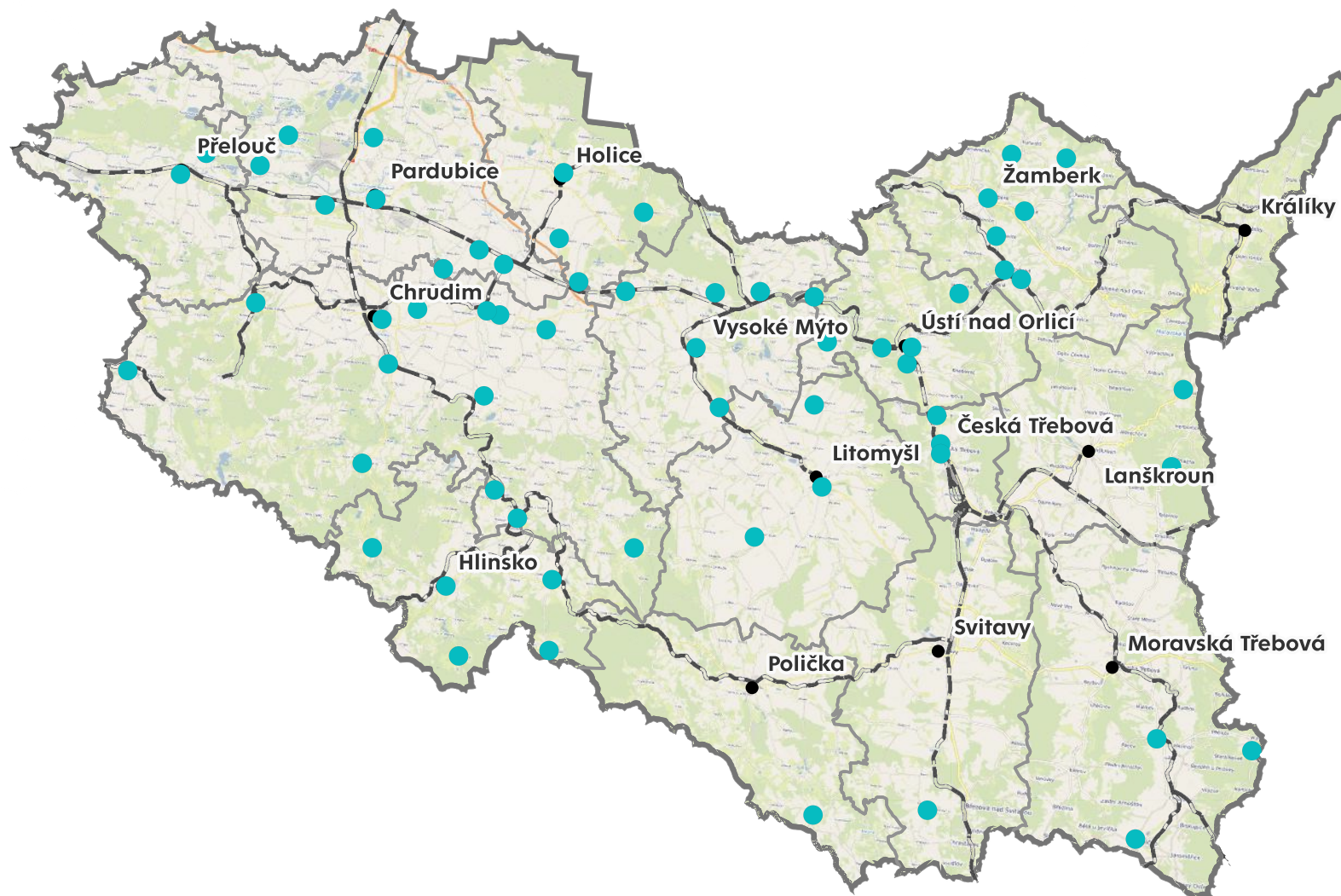
Graf 56 Počet kulturních domů a sálů, divadel a kin v přepočtu na 10 000 obyvatel v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)



SOKOLOVNY

Schéma rozmístění sokoloven v
Pardubickém kraji

- sokolovna
- území SO ORP



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 06/2024

Schéma 26 Rozmístění sokoloven v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

PARDUBICKO - MUZEA, GALERIE, DIVADLA, KINA, KULTURNÍ DOMY A SÁLŮ, SOKOLOVNY

Schéma rozmístění muzeí, galerií a jejich odloučených pracovišť, divadel, kulturních domů a sálů a sokoloven dle zřizovatele a kin dle digitalizace v okrese Pardubice

- muzeum
- odloučené pracoviště muzea
- galerie
- odloučené pracoviště galerie
- muzeum a galerie
- divadlo
- digitalizované kino
- kino bez digitalizace
- kulturní nebo společenský sál
- ▲ sokolovna

zřizovatel

- ★ stát
- Pardubický kraj
- město/obec
- ▲ soukromý subjekt

0 5 10 km

Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 10/2024

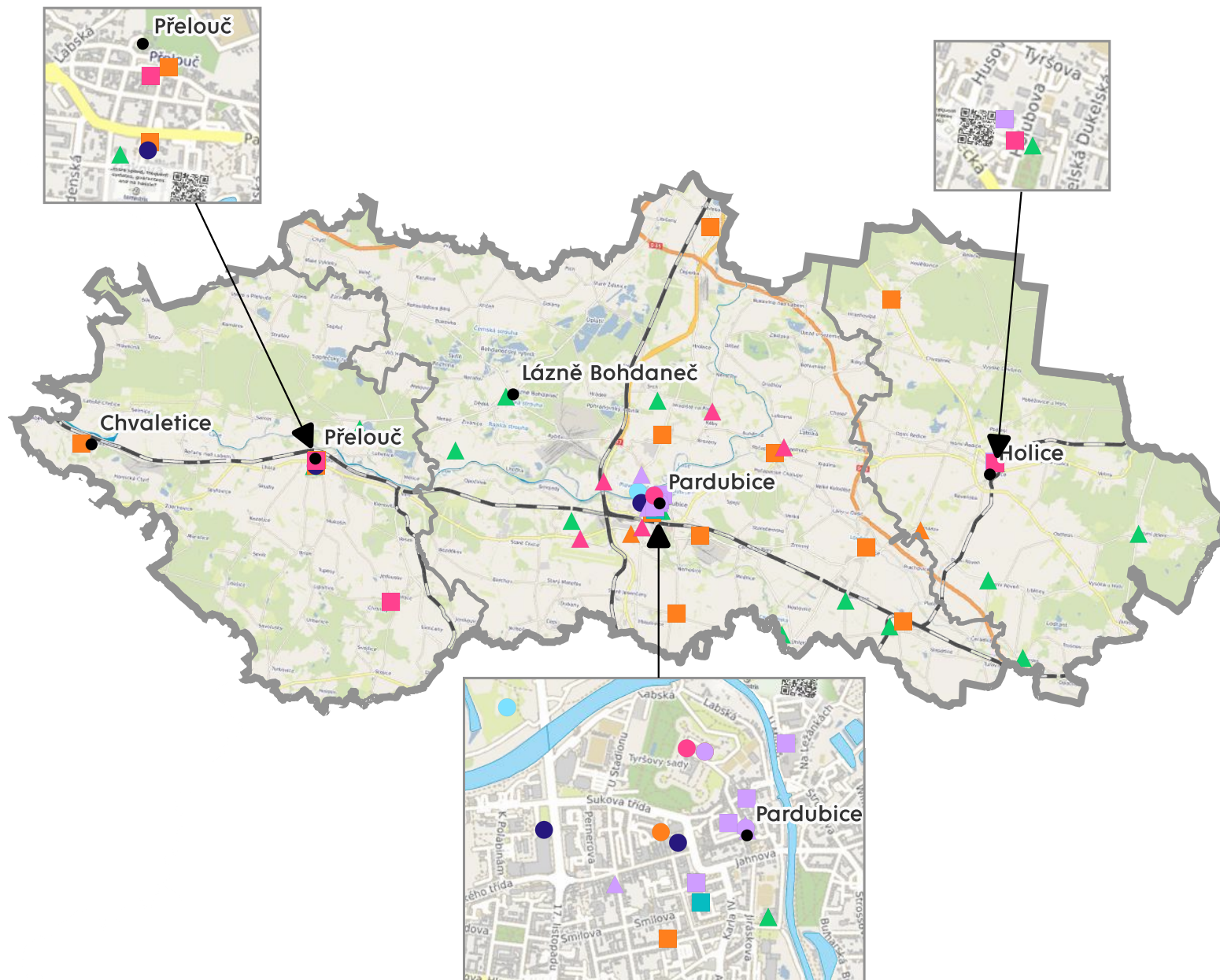


Schéma 27 Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Pardubice. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

ORLICKOÚSTECKO - MUZEA, GALERIE, DIVADLA, KINA, KULTURNÍ DOMY A SÁLY, SOKOLOVNY

Schéma rozmístění muzeí, galerií a jejich odloučených pracovišť, divadel, kulturních domů a sálů a sokoloven dle zřizovatele a kin dle digitalizace v okrese Ústí nad Orlicí

- muzeum
- odloučené pracoviště muzea
- galerie
- odloučené pracoviště galerie
- muzeum a galerie
- divadlo
- digitalizované kino
- kino bez digitalizace
- kulturní nebo společenský sál
- ▲ sokolovna

zřizovatel

- ★ stát
- Pardubický kraj
- město/obec
- ▲ soukromý subjekt

0 5 10 km

Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 10/2024

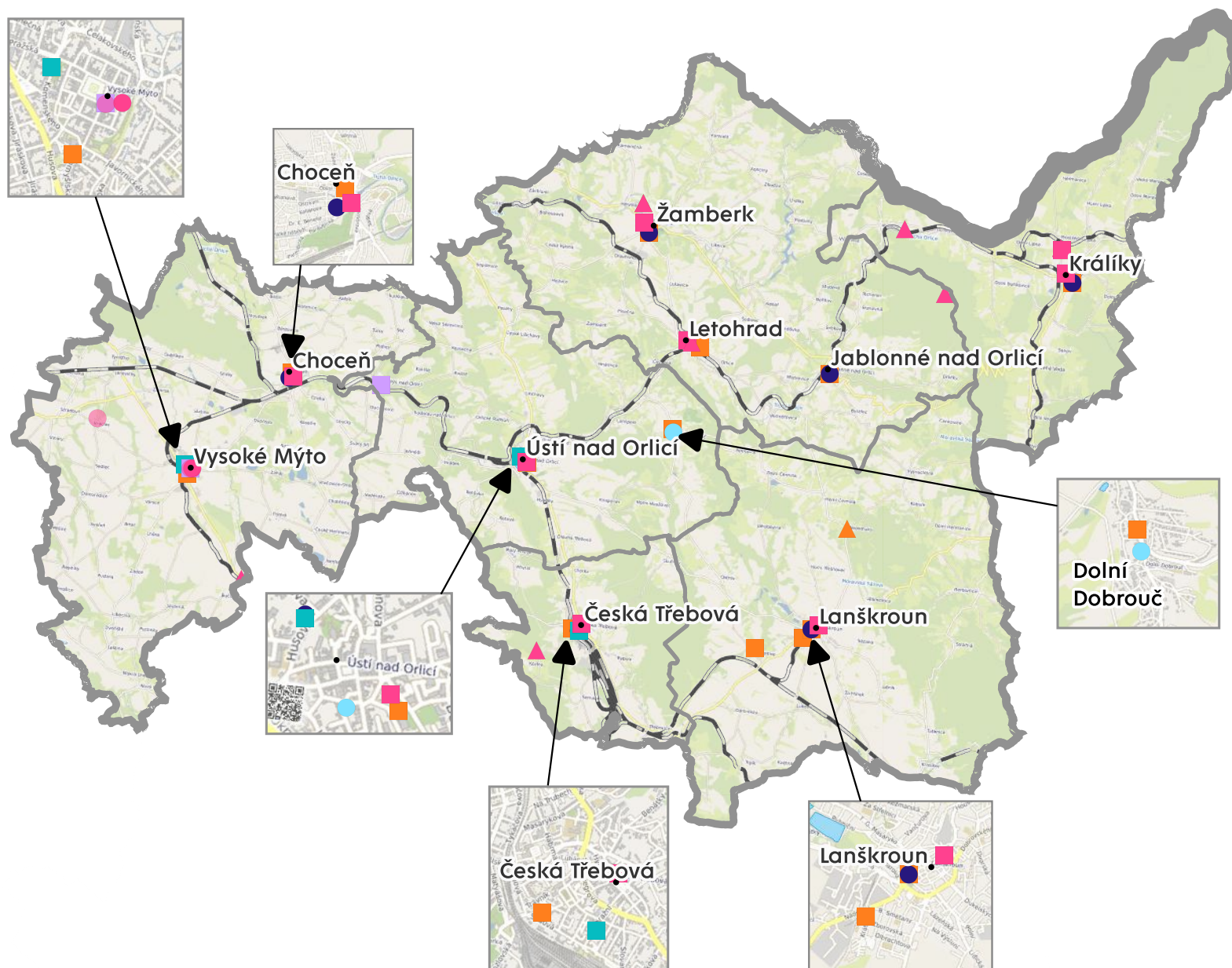


Schéma 28 Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Ústí nad Orlicí. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

CHRUDIMSKO - MUZEJ, GALERIE, DIVADLA, KINA, KULTURNÍ DOMY A SÁL, SOKOLOVNY

Schéma rozmístění muzeí, galerií a jejich odloučených pracovišť, divadel, kulturních domů a sálů a sokoloven dle zřizovatele a kin dle digitalizace v okrese Chrudim

- muzeum
- odloučené pracoviště muzea
- galerie
- odloučené pracoviště galerie
- muzeum a galerie
- divadlo
- digitalizované kino
- kino bez digitalizace
- kulturní nebo společenský sál
- sokolovna

zřizovatel muzeí a galerií

- ★ stát
- Pardubický kraj
- město/obec
- ▲ soukromý subjekt

0 5 10 km

Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 10/2024

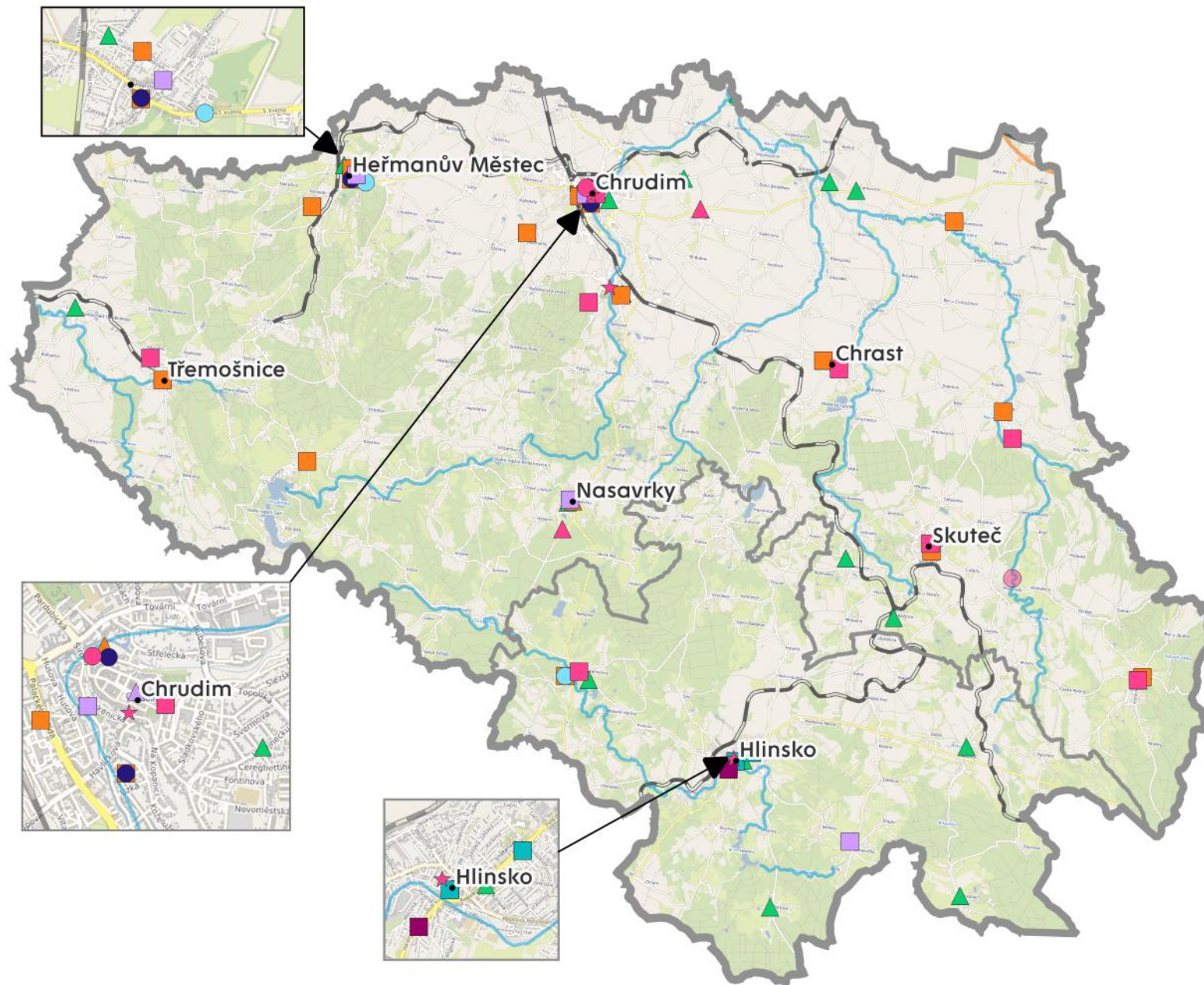


Schéma 29 Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Chrudim. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

SVITAVSKO - MUZEA, GALERIE, DIVADLA, KINA, KULTURNÍ DOMY A SÁLŮ, SOKOLOVNY

Schéma rozmístění muzeí, galerií a jejich odloučených pracovišť, divadel, kulturních domů a sálů a sokoloven dle zřizovatele a kin dle digitalizace v okrese Svitavy

- muzeum
- odloučené pracoviště muzea
- galerie
- odloučené pracoviště galerie
- muzeum a galerie
- divadlo
- digitalizované kino
- kino bez digitalizace
- kulturní nebo společenský sál
- ▲ sokolovna

zřizovatel

- ★ stát
- Pardubický kraj
- město/obec
- ▲ soukromý subjekt

0 5 10 km

Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 10/2024

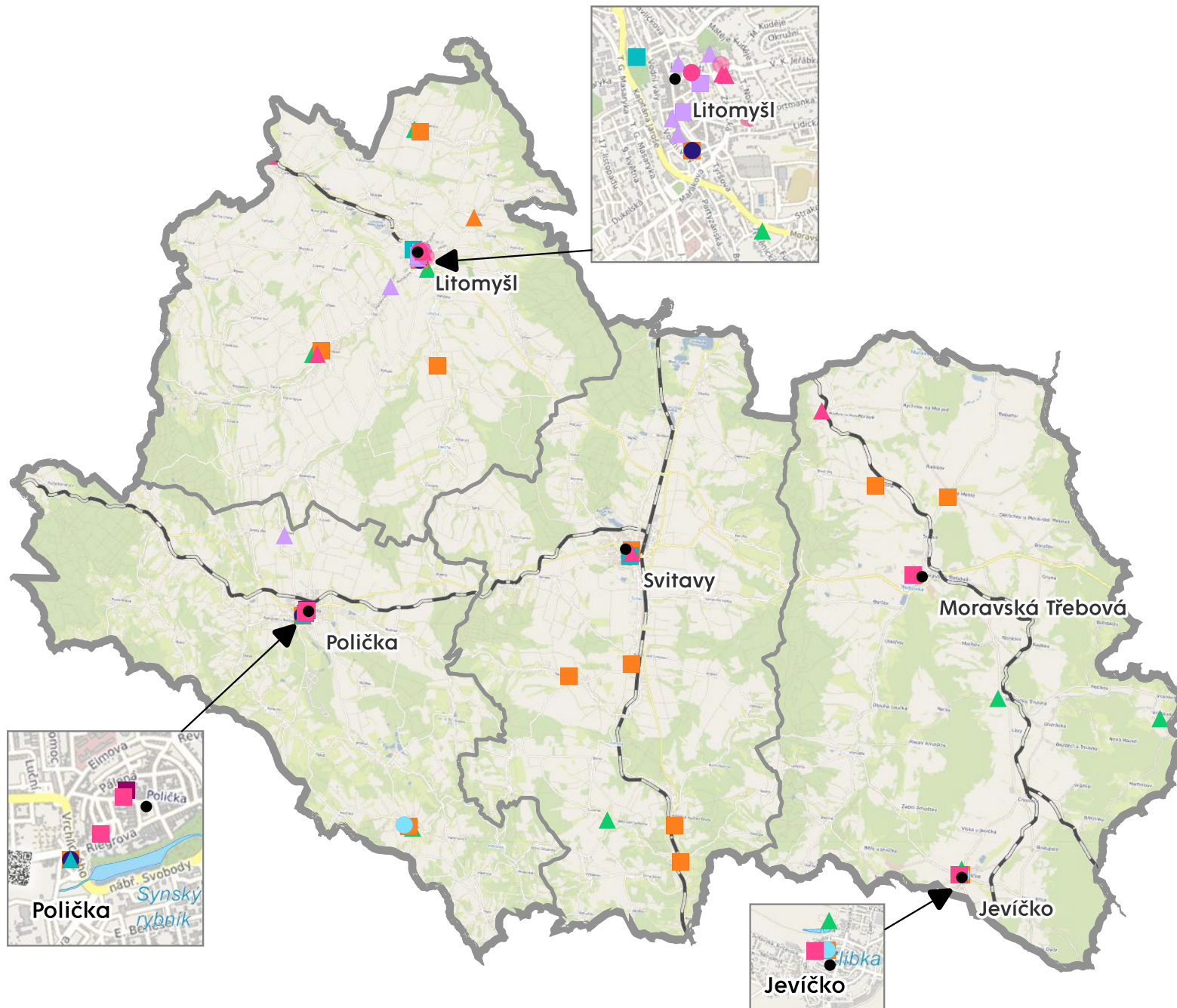


Schéma 30 Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Svitavy. zdroj dat: (KÚPK, 2024) Pozn.: ve městě Moravská Třebová kromě Městského muzea nachází také digitalizované Městské kino, které sídlí na stejné adrese a není proto viditelné na schématu.

5.3 Umělecké vzdělávání

Pardubický kraj má k dispozici jednu instituci, která poskytuje vysokoškolské vzdělání uměleckého směru, Fakultu restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli, pět středních uměleckých škol a dalších šest středních škol, které nabízejí umělecky zaměřený obor (viz Tabulka 20). Zatímco střední umělecké školy zřizuje převážně kraj, střední školy s uměleckým oborem zřizuje stejnou měrou kraj i soukromý sektor. Univerzita je pak veřejnou vysokou školou, je tedy zřízená zákonem.

Pro děti a mládež je pak k dispozici třicet základních uměleckých škol (ZUŠ) a osmnáct domů dětí a mládeže (DDM), které zřizují v drtivé většině obce, pouze tři ZUŠ a jeden DDM mají majitele ze soukromého sektoru.

Zatímco střední a vysoká škola a DDM jsou umístěny především v ORP, ZUŠ jsou rovnoměrně rozprostřeny v celém kraji (viz Schéma 31).

Tabulka 20 Seznam středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým oborem v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚPK, 2024)

název	zřizovatel	obec
střední umělecké školy		
Konzervatoř Pardubice	kraj	Pardubice
Střední škola cestovního ruchu a grafického designu, s.r.o.	soukromník, státní podnik	Pardubice
Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí	kraj	Ústí nad Orlicí
Střední průmyslová škola stavební Pardubice	kraj	Rybitví
Střední škola zahradnická a technická Litomyšl	kraj	Litomyšl
střední školy s uměleckým oborem		
AGYS – Anglické gymnázium a Střední odborná škola, s.r.o.	soukromník, státní podnik	Pardubice
DELTA – Střední škola informatiky a ekonomie, s.r.o.	soukromník, státní podnik	Pardubice
EDUCA Pardubice – Střední odborná škola, s.r.o.	soukromník, státní podnik	Pardubice
Gymnázium a grafická střední odborná škola Přelouč	kraj	Přelouč
Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice	kraj	Pardubice
Střední průmyslová škola stavební Pardubice	kraj	Rybitví
Střední škola zahradnická a technická Litomyšl	kraj	Litomyšl

UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

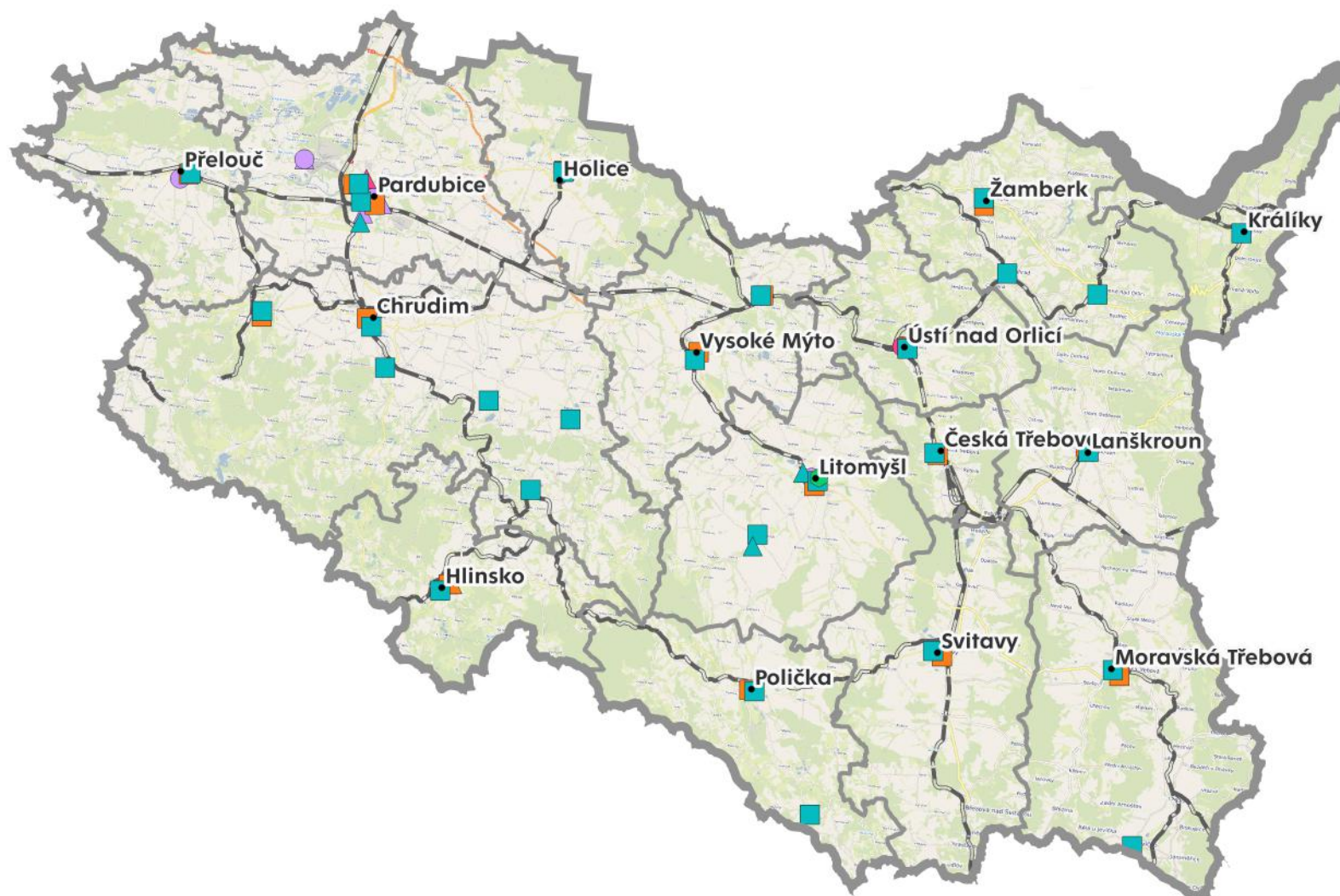
Schéma rozmístění uměleckých škol
a domů dětí a mládeže v
Pardubickém kraji

území SO ORP

- vysoká škola
- střední umělecká škola
- střední škola s uměleckým oborem
- základní umělecká škola
- dům dětí a mládeže

zřizovatel

- ◆ veřejný subjekt
- kraj
- obec
- ▲ soukromník, státní podnik



0 10 20 km

Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

Pardubického kraje

Datum: 08/2024

Schéma 31 Institute uměleckého vzdělávání v Pardubickém kraji (bez poboček). zdroj dat: (KÚPK, 2024)

5.4 Hodnoty a problémy

Tabulka 21 Hlavní hodnoty a problémy Kulturní infrastruktury. zdroj: (ONplanlab, 2024)

Hodnoty	Problémy
- Existence památek zapsaných v seznamu UNESCO v dobrém stavu. - Přítomnost státu v památkové péči v roli zřizovatele památek UNESCO. - Silná ORP, co se týče koncentrace muzeí a galerií i NKP (Pardubice, Litomyšl, Chrudim). - Silný soukromý sektor v oblasti galerií v Litomyšli. - Hustá knihovní síť v celém regionu. - Vysoký podíl digitalizovaných kin. - Sinější zřizovatelská role státu, co se týče kulturních institucí v porovnání s ostatními kraji. - Rovnoměrné rozmístění ZUŠ v regionu umožňuje dobrou prostorovou dostupnost nabídky uměleckého vzdělávání. - Přítomnost vysoké umělecké školy v regionu (Fakulta restaurování UPCE).	- Nízká role státu ve správě kulturních památek skrze NPÚ v porovnání s ostatními kraji - Koncentrace infrastruktury do ORP. - Nevyrovnaný počet zařízení jako kulturní domy, kina, sokolovny v poměru k počtu obyvatel v ORP. - Nízký podíl muzeí se sbírkami v CES asi polovina. - Vzdělání ve středních oborech KKO není dostupné v celém regionu.

6 Opakovaný kulturní kalendář

Kapitola představuje nejvýznamnější akce (celkem 52) „opakovaného kulturního kalendáře“ Pardubického kraje. Tedy akce, které mají v regionu určitou tradici a již delší dobu utváří kulturní identitu i značku míst, kde jsou realizovány. Zároveň je svým významem a počtem návštěvníků přesahují a utváří tak i značku kraje. Do výběru (Tabulka 22 a Tabulka 23) byly Odborem kultury, sportu a cestovního ruchu Pardubického kraje a členy realizačního týmu zařazeny akce nejen čistě kulturní, ale i kulturně komunitní, kde kultura či kulturní dědictví tvoří podstatnou část obsahu. Zařazeny byly pouze akce s regionálním a vyšším významem, s dotační podporou kraje i bez. Akce opakovaného kulturního kalendáře byly analyzovány z hlediska rozložení jejich konání v roce, žánru, doby vzniku, návštěvnosti, prostorového rozložení a typu i výše krajské podpory¹.

¹ Seznam nejvýznamnějších akcí Pardubického kraje nezahrnuje úplný výčet všech událostí, které se na jeho území konají. Mezi další důležité akce, které hlavní výběr neobsahuje, patří ty z méně frekventovaných oblastí, jako jsou Svitavy, Moravská Třebová nebo Brandýs nad Orlicí. Například v Brandýse nad Orlicí se již 23. rokem pořádá Brandýské mámení, multižánrový festival, který propojuje výtvarné umění, hudbu, divadlo, tvořivé dílny, mluvené slovo i filmové projekce v duchu myšlenek J. A. Komenského. Ve Svitavách se koná mezinárodní festival amatérských pěveckých sborů, událost přeshraničního významu, jejíž letošní 15. ročník přivítal sbory z Brna, Prahy i Polska. Další významnou akcí ve Svitavách je krajská postupová přehlídka studentského a experimentálního divadla a divadel poezie Pardubického kraje nazvaná Fandův dýchánek. Moravská Třebová nabízí tři významné regionální letní akce s návštěvností v řádu 3–4 tis. návštěvníků – a to Rozmarné léto, festival cirkusového a pouličního divadla; Zámecké kulturní léto, multižánrový festival hudby, divadla a filmu; a Slamák, slavnosti dožinek a piva, který návštěvníkům přináší folklorní vystoupení, koncerty, divadelní představení a tradiční řemesla regionu.



Obrázek 49 Celostátní přehlídka a dílna amatérského loutkářství festival Loutkařská Chrudim. zdroj: (kdykde.cz,2024)

Nejvíce akcí opakovaného kulturního kalendáře se koná v květnu (10) a v červnu (18), naopak nejméně během zimy – v lednu a v únoru se koná po jedné akci, v listopadu a v prosinci žádná. V květnu a červnu se konají 2 ze 3 akcí s nejvyšším počtem návštěvníků 20-30 tis. Národní festival Smetanova Litomyšl a Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara. Během letní turistické sezóny se konají čtyři festivaly o návštěvnosti 5–25 tis. návštěvníků (festival současné hudby Hradý CZ, multižánrový festival Polička *555, Hudební Festival Zlatá Pecka a hudební festival Přehradý Fest). Dále se konají menší akce regionálního či nadregionálního charakteru jako je například Košumberské léto, multižánrový festival ART-EX, festival keltské kultury Lughnasad, Divadelní pouť na hradě Svojanov, Adámkovy folklórní slavnosti apod. Celkem 8 akcí má více událostí v rozmezí 1-3 měsíce (například Pardubické hudební jaro, Smetanova výtvarná Litomyšl, Léto s Rychtářem, Hudební léto v kostele sv. Bartoloměje, Čermenské slavnosti aj.).

Žánrově nejrozmanitější je kulturní program v červnu, kdy je zastoupeno největší množství žánrů od tance, historie, gastronomie, vážné, současné i dechové hudby až po žánry výtvarného umění a divadla. Žánry akcí jsou v celém kalendářním roce poměrně rovnoměrně rozložené. V letních měsících jsou více zastoupeny hudební žánry (vážné, současné a dechové hudby) než je tomu po zbytek roku, a to zejména proto, že se jedná o festivaly typu open-air s vyšším počtem návštěvníků.

V kalendáři najdeme řadu akcí s dlouholetou tradicí, typické pro určitá města a obce v regionu. Jedná se například o akce jako je Polička Jazz, Pravečkův Lanškroun, Mezinárodní hudební festival Letohrad, Kopečková pouť, Pernštýnská noc, Smetanova Litomyšl, Čermenské slavnosti, Výtvarné Hlinecko, Nasavrcká paleta, Loutkářská Chrudim aj. Místně unikátní je mezinárodní festival keltské kultury Lughnasad pořádaný v keltském skanzenu Země Keltů v Nasavrkách u Chrudimi. V kraji jsou také pořádány tematické akce ve vazbě na dvě památky UNESCO – Smetanova Litomyšl a doprovodný program v zámeckém areálu Litomyšl a sportovní akce s kulturním programem Rudolfův pohár v Kladrubském hřebčíně, a dále Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku (Masopust na Veselém kopci), které jsou zapsaným nehmotným kulturním dědictvím na seznamu UNESCO.



Obrázek 51 Festival keltské hudby a historie Lughnasad. zdroj: (Země Keltů.cz, 2024)



Obrázek 50 Ukázka z koncertu v rámci festivalu Smetanova Litomyšl na nádvoří Státního zámku Litomyšl. zdroj: (Deník.cz, 2021)



Obrázek 52 Adámkovy folklórní slavnosti. zdroj: (Česká inspirace.cz, 2024)

Tabulka 22 Akce opakovaného kulturního kalendáře – leden až červen. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Název akce	Odbor/aktér, který akci organizuje	Rok vzniku akce	Celková návštěvnost za rok 2023 opakovaný návštěvník	leden		únor		březen		duben		květen		červen		červenec		srpen		září		říjen		listopad		prosinec	
				1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2
GRAND festival smíchu	Východočeské divadlo	2001	3-5 tis.																								
Masopust na Veselém Kopci	Národní muzeum v přírodě	2010	méně než 1000																								
Pardubické hudební jaro	Komorní filharmonie Pardubice	1980	5-10 tis.																								
Tomášková a Nováková hudební Skuteč	Město Skuteč	2003	3-5 tis.																								
Rudolfův pohár	Národní hřebčín Kladruby nad Labem	2005	3-5 tis.																								
Polička Jazz	Tylův dům	1996	1-3 tis.																								
Bennewitzův festival	Kulturní centrum Česká Třebová	1998	1-3 tis.																								
Zahájení Litomyšlské lázeňské sezóny	Město Litomyšl	2021	10-20 tis.																								
Martinů Fest	Nadace Bohuslava Martinů	1996	1-3 tis.																								
Kocianova houslová soutěž	KLUBCENTRUM v Ústí nad Orlicí	1959	méně než 1000																								
Slavnosti perníku	Agentura Tradice	2003	méně než 1000																								
Majáles	MAJÁLES PARDUBICE s.r.o.	1998	10-20 tis.																								
Kopečková pouť	Město Letohrad	1714	5-10 tis.																								
Národní přehlídka dětských dechových hudeb Čermákovo Vysoké Mýto	Vysokomýtská kulturní, o.p.s.	1994	5-10 tis.																								
Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové	Smetanův dům	2011	10-20 tis.																								
Pravečkův Lanškroun	Kulturní centrum Lanškroun	1977	méně než 1000																								
Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara	Sdružení Aviatické pouti	1991	20-30 tis.																								
Mezinárodní hudební festival Letohrad	Společnost F. V. Heka, Město Letohrad, Kulturní centrum Letohrad a Univerzita Hradec Králové	1989	1-3 tis.																								
International Festival Jazz Dance Open	Taneční divadlo Heleny Machové	2004	méně než 1000																								
Léto s Rychtářem	Pivovar Rychtář	2002	5-10 tis.																								
Smetanova výtvarná Litomyšl	Smetanova Litomyšl, o.p.s.	2005	10-20 tis.																								
Folklórní festival Pardubice – Hradec Králové	Město Pardubice a Hradec Králové	1990	10-20 tis.																								
Pernštýnská noc	Město Pardubice	1990	10-20 tis.																								
Polanského Přelouč	Kulturní a informační centrum města Přelouče	2005	méně než 1000																								
Sodomkovo Vysoké Mýto: Automobilismus, kultura a životní styl	Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě	2006	10-20 tis.																								
Smetanova Litomyšl	Smetanova Litomyšl, o.p.s.	1946	20-30 tis.																								
Celostátní divadelní přehlídka – Dětská scéna	Středisko kulturních služeb Svitavy	1975	1-3 tis.																								

Tabulka 23 Akce opakovaného kulturního kalendáře – červen až prosinec. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Název akce	Odbor/aktér, který akci organizuje	Rok vzniku akce	Celková návštěvnost za rok 2023 opakovaný návštěvník	leden		únor		březen		duben		květen		červen		červenec		srpen		září		říjen		listopad		prosinec	
				1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2	1/2	2/2
Folkové Chvojení	Přátelé slunovratu, z.s.	2011	1-3 tis.												1												
Hudební léto v kostele sv. Bartoloměje	Římskokatolická farnost sv. Bartoloměje	2004	1-3 tis.												1	1	1										
Čermenské slavnosti	Sdružení členů a přátel folklorního souboru JITŘENKA	1987	méně než 1000												1	1	1										
Výtvarné Hlinecko	Městské muzeum a galerie Hlinsko	1961	méně než 1000												1												
Pietní akce v Ležákách	Památník Ležáky	2008	méně než 1000												1												
Fresh Festival	Pigs production s.r.o.	2011	10-20 tis.												1												
Nasavrcká paleta	Město Nasavrky	1971	méně než 1000												1												
Festival Rosnička	Festival Rosnička, z. s.	2011	méně než 1000												1												
Loutkářská Chrudim	Chrudimská beseda	1951	5-10 tis.												1	1											
Košumberské léto	Město Luže	2006	3-5 tis.												1	1	1										
ART-EX	Klub Na Střelnici	2004	1-3 tis.													1											
Hrady CZ	Nedomysleno, s. r. o.	2005	20-30 tis.													1											
Lughnasad	Boii, z.s.	2006	1-3 tis.													1	1										
Divadelní pouť	Hrad Svojanov	1990	3-5 tis.														1										
Přehrady fest	Festival Přehrady s.r.o.	2017	5-10 tis.													1											
Friends fest	Friends Agency s.r.o.	2015	3-5 tis.														1										
Akce Cihelna	ARMY FORT	1993	5-10 tis.															1									
Festival Polička *555	Tylův dům	1991	5-10 tis.															1									
Hudební Festival Zlatá Pecka	Zlatá Pecka	2016	5-10 tis.																1								
Adámkovy folklorní slavnosti	MKK Hlinečan	1996	méně než 1000																1								
Chrudimské dožínky	Chrudimská beseda	1993	1-3 tis.																	1							
Retroměstečko	RETROMĚSTEČKO, s.r.o.	2013	3-5 tis.																	1							
Mime Fest	Pontopolis, z.s.	2012	3-5 tis.																		1						
Ceny Františka Filipovského za dabing	Město Přelouč	1994	1-3 tis.																			1					
Mezinárodní varhanní festival Zdeňka Pololáníka	Kulturní centrum Česká Třebová	2005	1-3 tis.																				1				

Legenda

dechová hudba / folklor

divadlo

gastronomie

historie

jiné

lidové tracie / řemesla

současná hudba

sport s kulturním programem

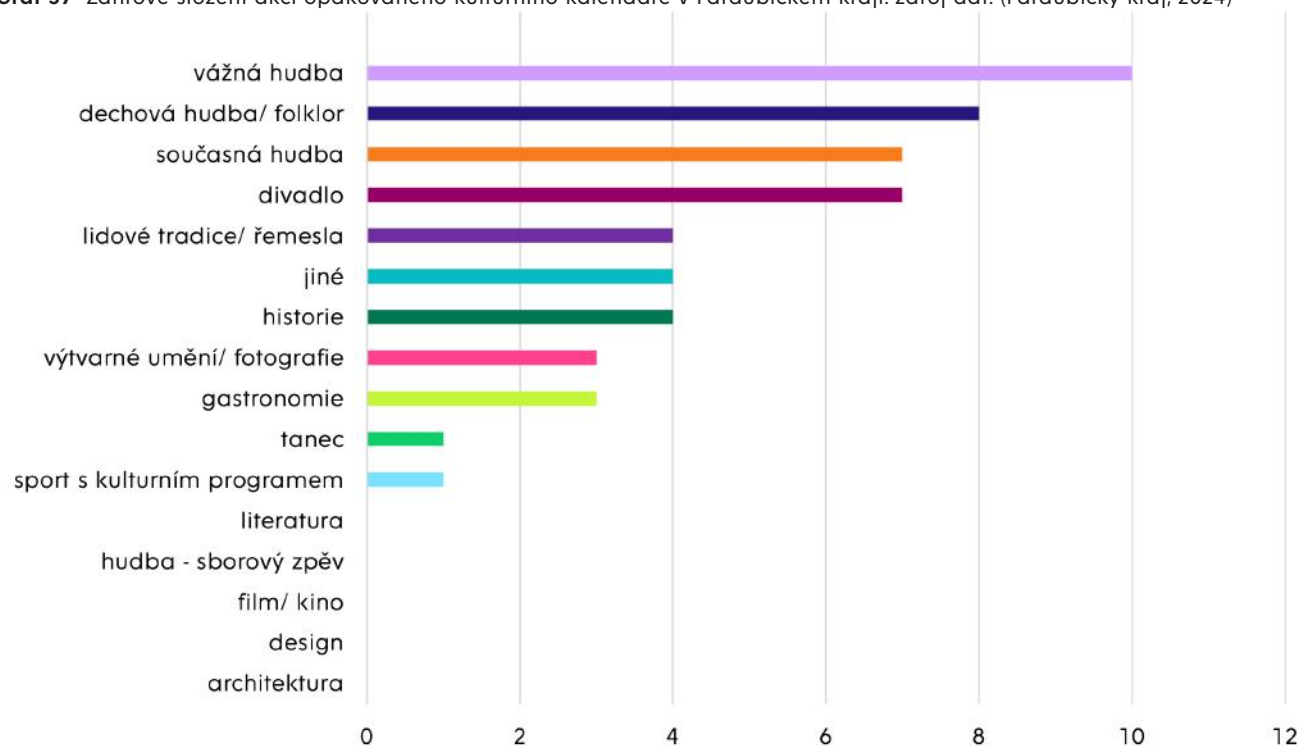
tanec

vážná hudba

výtvarné umění / fotografie

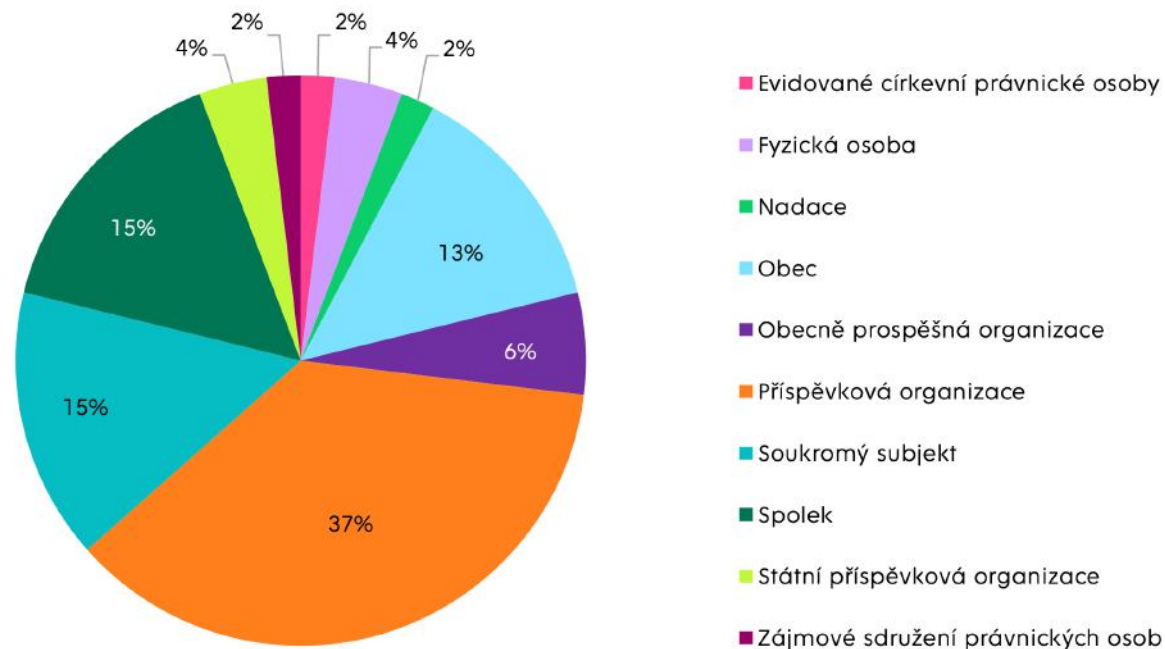
Žánrové složení akcí opakovaného kulturního kalendáře je poměrně pestré (Graf 57). V jednotlivých žánrech dominují zejména hudební akce – vážná hudba (10), dechová hudba/folklor (8) a současná hudba (7). Silně je zastoupen také žánr divadla (7), ostatní žánry jako výtvarné umění, lidové tradice/řemesla, historie, gastronomie a jiné jsou zastoupeny po 3-4 akcích. Nejméně jsou v kulturním kalendáři zastoupeny žánry tanec a sport s kulturním programem. Žánry literatura, sborový zpěv, film/kino, design a architektura v opakovaném kulturním kalendáři chybí.

Graf 57 Žánrové složení akcí opakovaného kulturního kalendáře v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Akce jsou pořádány širokým spektrem subjektů (viz Graf 58). Největší podíl v organizování akcí mají příspěvkové organizace ať už města, či kraje (37 %), dále se jedná o soukromé subjekty (15 %) a spolky (15 %). Významným aktérem jsou také obce (13 %). Příspěvkové organizace kraje, obcí anebo samotné obce tedy organizují 50 % akcí ze všech vybraných akcí opakovaného kulturního kalendáře. Zajímavá je také poměrně silná iniciativa občanské společnosti, tedy spolků, které organizují i významnější akce typu Čermenské slavnosti, Folkové Chvojení, Lughnasad, apod. (Tento poměr je jiný optikou financování viz kap 1.3. 44 % o.p.s., majoritně Smetanova Litomyšl o.p.s., spolky 13 %, obce (7 %), příspěvkové organizace (21 %), soukromé subjekty (5 %) a zájmová sdružení právnických osob (6 %))

Graf 58 Rozložení typu subjektů organizujících významné akce opakovaného kulturního kalendáře v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



6.1 Období vzniku akcí opakovaného kulturního kalendáře

Nejstarší akcí opakovaného kalendáře je Kopečková pouť z roku 1714, kterou každoročně pořádá Město Letohrad. Druhou nejstarší akcí je pak Smetanova Litomyšl z roku 1946. Dalšími akcemi s dlouholetou tradicí regionálního významu jsou Loutkařská Chrudim (1951), Kocianova houslová soutěž (1959) a Výtvarné Hlinecko (1961).

K velkému nárůstu počtu akcí opakovaného kulturního kalendáře došlo po zániku totalitního režimu a vzniku svobodného státu po roce 1989. Aktivní začaly být vedle veřejného sektoru i soukromé subjekty a různé typy neziskových organizací. Mezi lety 1987 až 2015 vznikalo více než 5 akcí regionálního a vyššího významu ve sledovaných čtyřletých periodách. Nejaktivnější byly subjekty v letech 2001–2005, vzniklo 12 akcí, nejvíce z žánru vážné a současné hudby (v obou případech po 3 akcích). Akce vzešly převážně z iniciativy příspěvkových organizací (krajských, městských a v jednom případě i státní PO) a občanské společnosti (soukromé subjekty, spolky, a sdružení). V období 2011–2015 byly významně iniciativní soukromé subjekty a spolky, založily po třech akcích z celkových osmi nových.

Zajímavé je, že léta 2011–2015 byla posledním aktivním obdobím. Od roku 2016 až do současnosti přibýly pouze 2 hudební akce (Přehradý Fest a Hudební Festival Zlatá Pecka), které lze zařadit mezi akce regionálního a většího významu. Možnou příčinou je nasycenost trhu či „vyčerpané“ kapacity aktérů na vytvoření a udržení akce s regionálním přesahem. Svoji roli po roce 2020 jistě sehrává i postpandemická situace, která proměnila chování návštěvníků i pořadatelů.

Stojí také za zamyšlení, jakou roli hrají omezené finanční zdroje na straně kraje. Většina dotací je totiž směřována zejména do akcí s delší tradicí a možnost financování nově vznikajících projektů ze strany kraje je tak omezena. Majoritní část dotací (2 800 000 Kč) směřuje do 4 akcí s datem vzniku do roku 1970. Do tohoto období ovšem spadá i akce Smetanova Litomyšl, která má také největší podporu (2 500 000 Kč). Další významná část (650 000 Kč) je rozdělena mezi 6 akcí s datem vzniku v letech 1991–1995. Pro novější akce po roce 2000 se poměrná část dotací významně snižovala. Například pro 8 akcí s datem vzniku v letech 2001–2005 byla rozdělována celková částka ve výši 565 000 Kč (v průměru na akci tedy 70 000 Kč). Akce s datem vzniku po roce 2005 získaly v průměru ještě méně, zhruba kolem 40 000 Kč na akci. Poslední významná dotace (400 000 Kč) byla směřována do akce s datem vzniku v roce 2016 (Hudební Festival Zlatá Pecka).

Co se týče pestrosti žánrů vzniklých akcí, tedy iniciativy aktérů z různých oborů umění a kultury, byla v průběhu let více méně rovnoměrná. Do roku 1989 dominovaly akce v žánrech vážné hudby, divadla, výtvarného umění a dechové hudby/folkloru. Po roce 1989 došlo k rozšíření o akce z žánru gastronomie, historie a žánru jiné. Žánr současné hudby se začal v opakovaném kulturním kalendáři objevovat od roku 1996 (Polička Jazz a Majáles). Žánrově nejpestřejší byla léta 2001–2005, kdy dominovaly žánry vážné a současné hudby, ale vznikly i akce v žánru tanec (International Festival Jazz Dance Open) a sportovní akce s kulturním programem (Rudolfův Pohár). Nejvíce akcí z žánru historie vzniklo v letech 2006–2010 (3 z celkových 4), a to Pietní akce v Ležácích, Lughnasad a Sodomkovo Vysoké Mýto.

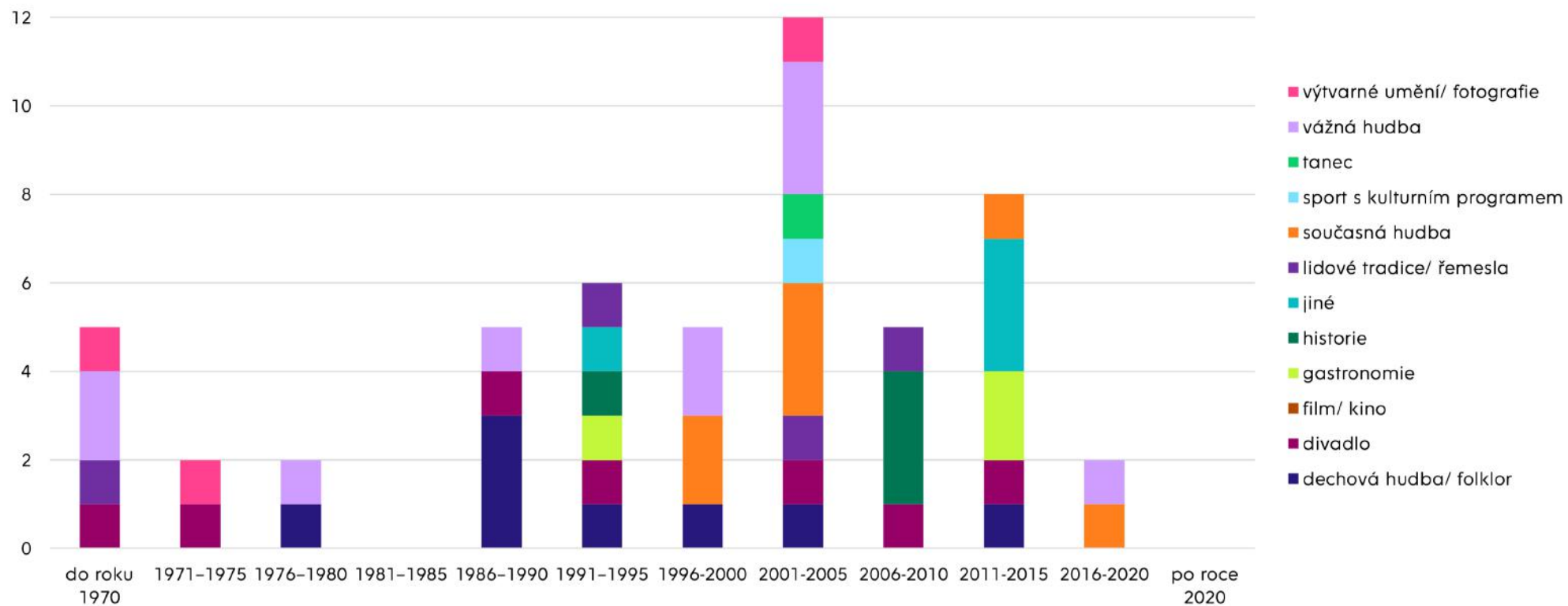


Obrázek 53 Hudební vystoupení v rámci festivalu Přehradý fest. zdroj: (Přehradýfest.cz, 2023)



Obrázek 54 Ukázka z divadelního představení v rámci Grand Festival Smíchu. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)

Graf 59 Žánrové rozložení akcí opakovaného kulturního kalendáře dle kategorií let jejich vzniku. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)





Obrázek 55 Multižánrový festival Polička *555. zdroj: (Polička.org, 2024)



Obrázek 56 Hudební festival Hradů CZ na Kunětické hoře. zdroj: (HradůCZ, 2024)



Obrázek 57 Polička Jazz Festival v Tylově domě. zdroj: (rlax.cz, 2017)



Obrázek 58 5. koncert MVF Zdeňka Pololáníka v České Třebové. zdroj: (kkct.cz, 2021)



Obrázek 59 Košumberské léto. zdroj: (Cestovní informátor.cz, 2024)



Obrázek 60 Ukázka z koncertu v rámci festivalu Folkové Chvojení. zdroj: (Krejza, 2023)



Obrázek 61 Celostátní přehlídka dětského divadla a Celostátní přehlídka a dílna dětských recitátorů. zdroj: (NIPOS.cz, 2024)



Obrázek 62 29. výročí Mezinárodního folklorního festivalu Čermenské slavnosti. zdroj: (Horák, 2017)



Obrázek 63 Ukázka z vernisáže k akci Nasavracká paleta. zdroj: (Nasavrky.cz, 2016)



Obrázek 64 Smetanova výtvarná Litomyšl 2024. zdroj: (unesco-czech.cz, 2024)



Obrázek 65 Divadelní pouť na Svojanově. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)



Obrázek 66 Představení v rámci divadelního festivalu MimeFest. zdroj: (MIMEFEST, 2023)

6.2 Návštěvnost, lokace a význam akcí kulturního kalendáře

U akcí byla sledována také jejich návštěvnost, teritoriální význam a lokalizace v území kraje. Akce mají význam pro lokální identitu i značku kraje. Zejména akce nadregionálního, národního a mezinárodního významu s velkou návštěvností, které trvají několik dní mají

význam pro cestovní ruch a vytváří multiplikační efekty např. v sektoru ubytování a gastronomie. V Pardubickém kraji nalezneme akce nadregionálního významu (14), celonárodního (14) a mezinárodního (2). Přehled akcí opakovaného kulturního kalendáře dle místa konání,

významu a návštěvnosti je uveden v následující tabulce (Tabulka 24). Tabulka také slouží jako podklad k následujícímu schématu (Schéma 32).

Tabulka 24 Akce opakovaného kulturního kalendáře dle místa konání, významu, návštěvnosti a výše krajské podpory, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Bod na schématu (mají pouze akce, které nejsou v legendě)	Název akce	Místo konání	Význam akce pro cestovní ruch	Žánr akce	Výše dotace v tis. Kč	Celková návštěvnost (opakování návštěvníci za rok 2023)
	Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara	Letiště Pardubice	celonárodní	jiné	350	20-30 tis.
	Folklórní festival Pardubice – Hradec Králové	Pernštýnské náměstí a Zámek Pardubice	celonárodní	lidové tradice/ řemesla	30	10-20 tis.
	Fresh Festival	Dostihové závodiště, Pardubice	nadregionální	gastronomie	0	10-20 tis.
	Pernštýnská noc	Pernštýnské náměstí a Zámek Pardubice	regionální	lidové tradice/ řemesla	0	10-20 tis.
	Majáles	Plocha u koupaliště Cihelna, Pardubice	nadregionální	současná hudba	0	10-20 tis.
	Pardubické hudební jaro	Pardubice a další místa v kraji	nadregionální	vážná hudba	210	5-10 tis.
	Friends fest	Dostihové závodiště, Pardubice	celonárodní	jiné	150	3-5 tis.
	GRAND festival smíchu	U Divadla 50, 53002 Pardubice I - Zelené Předměstí	celonárodní	divadlo	150	3-5 tis.
	Retroměstečko	Kasárna T. G. Masaryka, Pardubice	regionální	historie	50	3-5 tis.
	International Festival Jazz Dance Open	Východočeské divadlo, Pardubice	celonárodní	tanec	40	méně než 1000
	Slavnosti perníku	Zámek Pardubice	regionální	jiné	30	méně než 1000
	Smetanova Litomyšl	Litomyšl a okolí	mezinárodní	jiné	2500	20-30 tis.
	Zahájení Litomyšlské lázeňské sezóny	Litomyšl	regionální	jiné	120	10-20 tis.
	Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové	Litomyšl	regionální	gastronomie	140	10-20 tis.
	Smetanova výtvarná Litomyšl	Litomyšl a okolí	nadregionální	výtvarné umění/ fotografie	80	10-20 tis.
	Festival Polička *555	Polička	celonárodní	jiné	60	5-10 tis.
	Mime Fest	Polička	mezinárodní	tanec	40	3-5 tis.
	Polička Jazz	Polička	regionální	současná hudba	40	1-3 tis.
	Martinův Fest	Polička	regionální	vážná hudba	40	1-3 tis.
	Léto s Rychtářem	Amfiteátr Rychtář, Hlinsko	nadregionální	současná hudba	0	5-10 tis.
	Výtvarné Hlinecko	Hlinsko, městské muzeum a galerie	regionální	výtvarné umění/ fotografie	80	méně než 1000
	Masopust na Veselém Kopci	Veselý Kopec, Hlinsko	regionální	lidové tradice/ řemesla	15	méně než 1000
	Adámkovy folklórní slavnosti	Muzeum v přírodě Vysočina – Betlém Hlinsko	nadregionální	dechová hudba/folklor	30	méně než 1000
	Hudební Festival Zlatá Pecka	Chrudim	celonárodní	vážná hudba	400	5-10 tis.

Bod na schématu (mají pouze akce, které nejsou v legendě)	Název akce	Místo konání	Význam akce pro cestovní ruch	Žánr akce	Výše dotace v tis. Kč	Celková návštěvnost (opakování návštěvnici za rok 2023)
	Loutkářská Chrudim	Chrudim	celonárodní	divadlo	150	5-10 tis.
	Chrudimské dožínky	Kláštevní zahrady, Chrudim	nadregionální	gastronomie	40	1-3 tis.
	Sodomkovo Vysoké Mýto: Automobilismus, kultura a životní styl	Vysoké Mýto	nadregionální	jiné	0	10-20 tis.
	Národní přehlídka dětských dechových hudeb Čermákovo Vysoké Mýto	Vysoké Mýto	celonárodní	dechová hudba/folklor	30	5-10 tis.
	Akce Cihelna	Králíky	přeshraniční	historie	100	5-10 tis.
	ART-EX	Klub Na Střelnici, Králíky	regionální	současná hudba	25	1-3 tis.
	Bennewitzův festival	Česká Třebová	regionální	vážná hudba	30	1-3 tis.
	Mezinárodní varhanní festival Zdeňka Pololánika	Česká Třebová	nadregionální	jiné	30	1-3 tis.
	Ceny Františka Filipovského za dabing	Přelouč	nadregionální	divadlo	70	1-3 tis.
	Polanského Přelouč	Přelouč	regionální	dechová hudba/folklor	20	méně než 1000
1	Celostátní divadelní přehlídka – Dětská scéna	Svitavy	celonárodní	divadlo	80	1-3 tis.
2	Čermenské slavnosti	Dolní Čermná a okolí	regionální	dechová hudba/folklor	80	méně než 1000
3	Divadelní pouť	Hrad Svojanov	regionální	divadlo	25	3-5 tis.
4	Festival Rosnička	Rosnička, Svítavy	nadregionální	současná hudba	50	méně než 1000
5	Folkové Chvojení	přírodní amfiteátr arboreta, Vysoké Chvojno	regionální	dechová hudba/folklor	25	1-3 tis.
6	Hrady CZ	Kunětická hora	celonárodní	současná hudba	0	20-30 tis.
7	Hudební léto v kostele sv. Bartoloměje	Kostel sv. Bartoloměje, Heřmanův Městec	nadregionální	vážná hudba	70	1-3 tis.
8	Kocianova houslová soutěž	Ústí nad Orlicí	celonárodní	jiné	70	méně než 1000
9	Kopečková pouť	Letohrad, Václavské náměstí a Bečvářna	regionální	jiné	0	5-10 tis.
10	Košumberské léto	Hrad Košumberk	regionální	divadlo	0	3-5 tis.
11	Lughnasad	Skanzen Země Keltů, Nasavrky	nadregionální	lidové tradice/ řemesla	70	1-3 tis.
12	Mezinárodní hudební festival Letohrad	Letohrad a okolí	nadregionální	vážná hudba	85	1-3 tis.
13	Nasavrcská paleta	Nasavrky	regionální	výtvarné umění/ fotografie	0	méně než 1000
14	Pietní akce v Ležákách	Památník Ležáky	celonárodní	historie	25	méně než 1000
15	Pravečkův Lanškroun	Lanškroun	regionální	dechová hudba/folklor	30	méně než 1000
16	Přehradý fest	Autokemp Seč Pláž	celonárodní	současná hudba	0	5-10 tis.
17	Rudolfův pohár	Kladruby nad Labem	regionální	jiné	60	3-5 tis.
18	Tomášková a Novákova hudební Skuteč	Skuteč a okolí	regionální	vážná hudba	200	3-5 tis.

Ze schématu (Schéma 27) lze pozorovat, že nejvíce akcí opakovaného kulturního kalendáře se koná právě v Pardubicích a blízkém okolí (12). Dalšími významnými centry z hlediska počtu konání kulturních akcí jsou Litomyšl (4), Polička (4) a Hlinsko (4). V těchto městech se konají 3 akce s největší návštěvností v kategorii 20-30 tis. návštěvníků. V Pardubicích to jsou HradycZ a Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara a v Litomyšli se každoročně odehrává Smetanova Litomyšl.

Nejvýznamnější akce opakovaného kulturního kalendáře jsou rozprostřeny do všech SO ORP, avšak menší zastoupení lze sledovat zejména na východní části regionu, konkrétně v SO ORP Králíky (2) a Česká Třebová (2) a vůbec nejméně pak v SO ORP Ústí nad Orlicí a Moravská Třebová (po jedné akci).

Legenda

Pardubice

-  Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara
-  Folklorní festival Pardubice – Hradec Králové
-  Fresh Festival
-  Pernštýnská noc
-  Majáles
-  Pardubické hudební jaro
-  Friends Fest
-  GRAND festival smíchu
-  Retroměstečko
-  International Festival Jazz Dance Open
-  Slavnosti perníku

Litomyšl

-  Smetanova Litomyšl
-  Zahájení Litomyšlské lázeňské sezóny
-  Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové
-  Smetanova výtvarná Litomyšl

Polička

-  Festival Polička *555
-  Mime Fest
-  Polička Jazz
-  Martinů Fest

Hlinsko

-  Léto s Rychtářem
-  Výtvarné Hlinecko
-  Masopust na Veselém Kopci
-  Adámkovy folklorní slavnosti

Chrudim

-  Hudební Festival Zlatá Pecka
-  Loutkářská Chrudim
-  Chrudimské dožínky

Vysoké Mýto

-  Sodomkovo Vysoké Mýto
-  Čermákovo Vysoké Mýto

Králíky

-  Akce Cihelna
-  ART-EX

Česká Třebová

-  Bennewitzův festival
-  Mezinárodní varhanní festival Zdeňka Pololánika

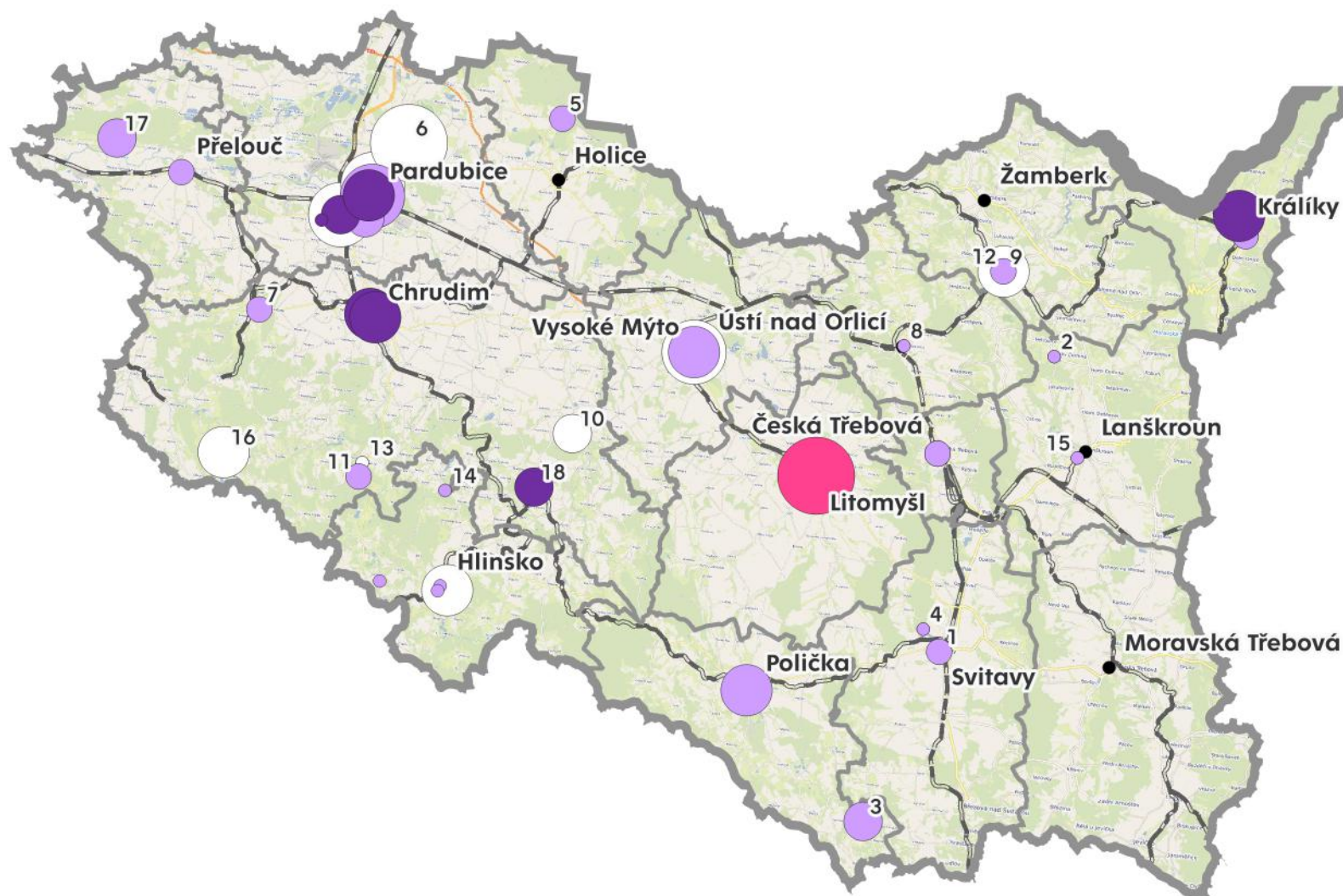
Přelouč

-  Ceny Františka Filipovského za dabing
-  Polanského Přelouč

Schéma rozmístění akcí a aktivit kulturního kalendáře dle návštěvnosti a finanční podpory Pardubického kraje

	méně než 1 000
	1 - 3 tisíce
	3 - 5 tisíc
	5 - 10 tisíc
	10 - 20 tisíc
	20 - 30 tisíc

○ bez podpory
 ● méně než 100 tisíc
 ● 100 - 500 tisíc
 ● více než 500 tisíc
 ■ území SO ORP



A horizontal number line with tick marks at 0, 10, and 20 km. The unit is kilometers (km).

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 07/2024

Schéma 32 Rozmístění akcí a aktivit kulturního kalendáře dle návštěvnosti a finanční podpory Pardubického kraje. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Následující schéma (Schéma 33) poskytuje přehled o rozložení jednotlivých akcí opakovaného kulturního kalendáře Pardubického kraje z hlediska kategorie návštěvnosti¹ (osa x), teritoriálního významu (osa y) a výše krajské dotace (průměr kruhu). Přehled informací, ze kterých graf vychází je uveden v tabulce (Tabulka 14).

V opakovaném kulturním kalendáři Pardubického kraje se koná nejvíce akcí regionálního významu (21), dále nadregionálního a celonárodního významu (v obou případech po 14 akcích). Akcí s mezinárodním významem najdeme v opakovaném kulturním kalendáři dvě (Mime Fest a Smetanova Litomyšl) a s přeshraničním významem pouze jednu (Akce Cihelna).

Početně nejvíce akcí spadá do kategorií návštěvnosti méně než 1 000 návštěvníků (12 akcí) a zároveň do kategorie 1-3 tis. návštěvníků (také 12 akcí). Pouze 3 akce z kulturního kalendáře dosahují návštěvnosti v kategorii 20-30 tis. návštěvníků (Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara, Hrady CZ a Smetanova Litomyšl). Tyto akce dostávají od kraje v porovnání s ostatními akcemi nejvyšší finanční podporu, vyjma komerční akce Hrady CZ, která žádnou finanční podporu nedostává, neboť ji pořádá soukromý subjekt. V případě Smetanovy Litomyšle jde o vůbec nejvyšší programovou dotaci ve výši 2 500 000 Kč a v případě Aviatické poutě Ing. Jana Kašpara jde také o programovou dotaci ve výši 350 000 Kč.

¹ Pozice grafického znaku kola (akcí) na ose návštěvnosti neodpovídá konkrétnímu počtu návštěvníků dané akce, ale vztahuje se pouze na kategorii návštěvnosti, do které tato akce spadá. Přesná data o návštěvnosti všech sledovaných akcí nejsou veřejně dostupná, proto byly vytvořeny širší kategorie, do kterých byly akce na základě rešerší, údajů z dotačního řízení nebo dotazováním zařazeny. Z grafu tedy nelze číst, která akce z dané kategorie má více návštěvníků. Například akce Smetanova Litomyšl, Hrady CZ a Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara spadají do kategorie 20–30 tis. návštěvníků, jejich pozice v grafu tedy odpovídá svým umístěním této kategorie, ale nejedná se o přesný počet návštěvníků, který může ve skutečnosti měnit jejich „pořadí“ na ose.

Obecně lze říci, že akce regionálního a nadregionálního významu mají obvyklou návštěvnost v rozmezí 500-3 500 návštěvníků. Akce celonárodního významu mají většinou návštěvnost kolem 3 500 až 5 000 návštěvníků. Najdeme zde ale i výjimky, například akce regionálního významu, Pernštýnská noc, dosahuje návštěvnosti 10-20 tis. návštěvníků, to stejné platí i pro Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové či Zahájení Litomyšlské lázeňské sezóny. Nadregionálními akcemi s vyšší návštěvností (10-20 tis. návštěvníků) jsou Fresh Festival, Majáles, Smetanova výtvarná Litomyšl a Sodomkovo Vysoké Mýto.

Ze schématu je na první pohled patrné, že majoritní část krajské finanční podpory směřuje zejména do žánrů vážné hudby a divadla. Jistou část financí dostávají z kraje také akce z žánru dechové hudby/folkloru a z žánru jiné. Akce z žánru současné hudby jsou podpořeny v porovnání s žánrem vážné hudby výrazně menšími částkami, z toho 4 akce současné hudby nejsou krajem finančně podpořeny vůbec (Přehrady Fest, Léto s rychtářem, Majáles, Hrady CZ) – v tomto případě se však jedná o akce pořádané soukromými subjekty, které vzhledem ke komerční povaze akce nejsou na finanční podpoře zřejmě závislé.



Obrázek 67 Orchester soutěžících Kocianovy houslové soutěže pod taktovkou Pavla Šporcla. zdroj: (Operaplus.cz, 2021)



Obrázek 68 Pietní akt k 79. výročí vyhlazení osady Ležáky. zdroj: (Památník-Ležáky.cz, 2021)

Legenda

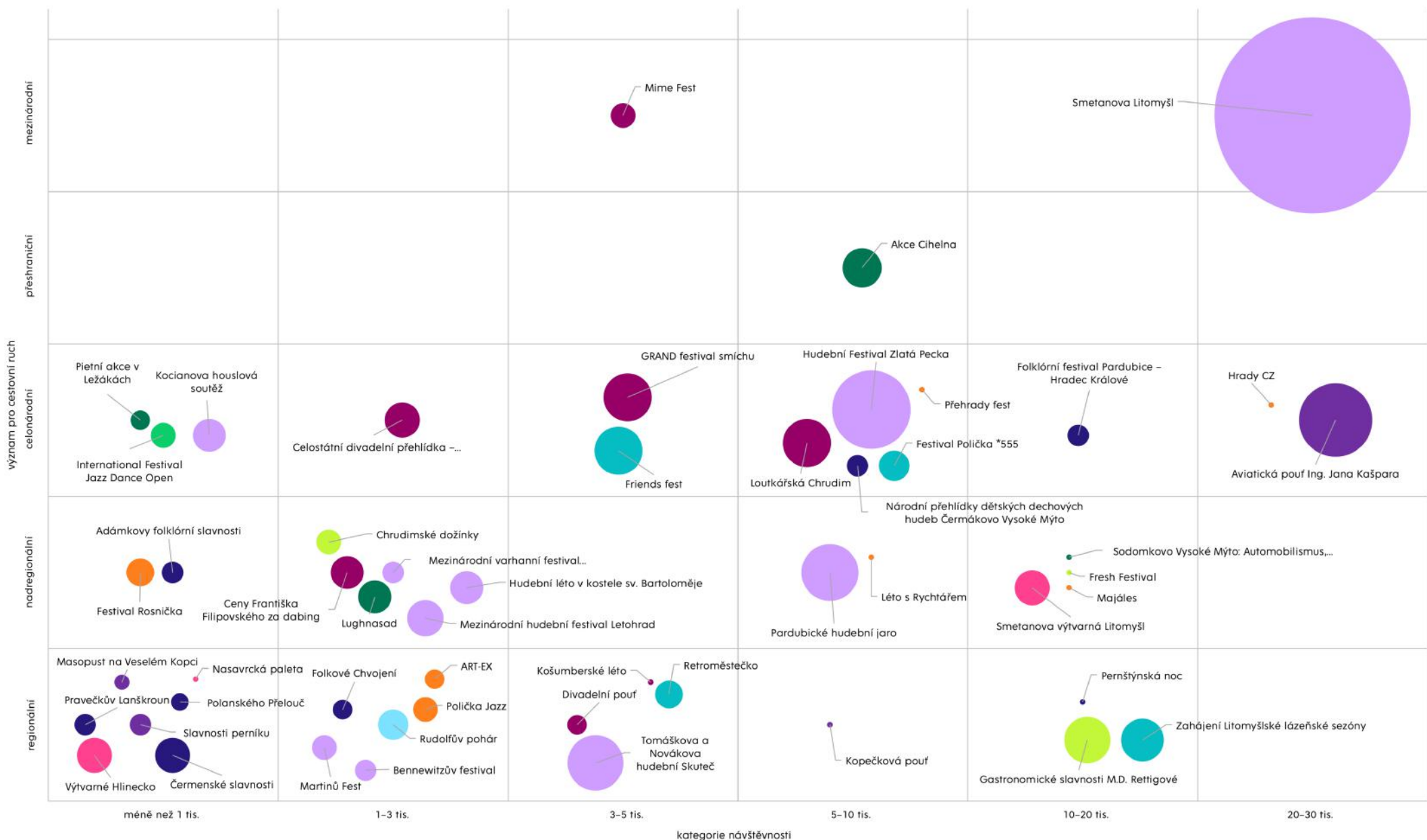


Schéma 33 Význam a žánr akcí opakovaného kalendáře včetně velikosti finanční podpory (čím větší velikost kolečka, tím vyšší krajská dotace, nejvyšší hodnota dotace 2 500, nejmenší hodnota 0 (v tis. Kč)). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

6.3 Typ krajské podpory akcí opakovaného kulturního kalendáře

Pardubický kraj financováním akcí přispívá k rozvoji, jak místní identity, tak značky kraje. K podpoře využívá různé nástroje, jako jsou například programové a individuální dotace či jiné finanční příspěvky. Nejčastějším typem krajské podpory jsou programové dotace (37), dále kraj poskytuje příspěvek na provoz příspěvkové organizace (Sodankovo Vysoké Mýto organizované Regionálním muzeem ve Vysokém Mýtě) a celkem 5 akcím poskytuje záštitu (Zahájení Litomyšlské lázeňské sezóny, Smetanova výtvarná Litomyšl, Gastronomické slavnosti M.D. Rettigové, Friends Fest a Rudolfův pohár). Pouze jedna akce významného kulturního kalendáře dostává individuální dotaci ve výši 50 000 Kč (Retroměstečko). V kalendáři je dále celkem 8 akcí, které nedostávají z kraje žádnou finanční podporu. Obvykle se jedná o větší akce typu festival, pořádané soukromými subjekty a ve třech případech jde také o akce pořádané obcemi (městy) – Pernštýnská noc, Košumberské léto a Kopečková pouť.

V roce 2022 získaly v součtu nejvyšší finanční částku akce pořádané obecně prospěšnými společnostmi (zhruba 44 % z celkových vynaložených příspěvků). Je však třeba zmínit, že majoritní část tohoto součtu představuje dotace na akci Smetanova Litomyšl ve výši 2 500 000 Kč, což představuje zhruba 42 % z celkové částky, kterou kraj v roce 2022 vynaložil na podporu všech akcí v opakovaném kulturním kalendáři. Akce organizované spolky měly v tomto roce podíl ve výši 13 %. V součtu tedy akce organizované občanskou společností v roce 2022 získaly zhruba 57 % z celkových dotací kraje. V obou případech obdržely finanční příspěvky skrze programové dotace, s výjimkou jedné akce, která byla podpořena záštitou. Další významnou část finančních příspěvků, v součtu 27,4 %, obdržely aktéři z veřejného sektoru – obce (7 %) a příspěvkové organizace (21 %). V obou případech šlo opět o formu programových dotací. Menší část pak obdržely soukromé subjekty (5 %) a zájmová sdružení právnických osob (6 %). Podstatnější částku vyšší než 100 tis. získává pouze 11 subjektů.

Za posledních 10 let se však krajské dotace na podporu kulturních aktivit výrazně nezvýšily, a to i přes rostoucí spotřebitelské ceny způsobené inflací, které nepochybně vedou ke zvýšení nákladů na pořádání kulturních akcí.

Následující graf (Graf 60) přináší přehled rozložení jednotlivých žánrů akcí dle typu krajské podpory. Vzhledem k nejčastějšímu typu podpory v podobě programových dotací jdou zde zastoupeny téměř všechny žánry opakovaného kulturního kalendáře, vyjma žánru sport s kulturním programem, která je krajem podpořena formou záštity. Programové dotace jsou také jediným typem podpory pro významné akce kulturního kalendáře v žánru vážné hudby. To samé platí i pro akce v žánru divadlo – až na výjimku jedné akce (Košumberské léto), která není krajem nijak podpořena. Žánr současné hudby je převážně bez podpory (4), programové dotace dostávají pouze dvě akce (ART-EX a Polička Jazz). V porovnání s žánrem vážné hudby jde však o poměrně nízké částky.



Obrázek 70 Program pro děti v rámci festivalu Výtvarné Hlíněčko. zdroj: (Městské muzeum a galerie Hlíněčko, 2024)

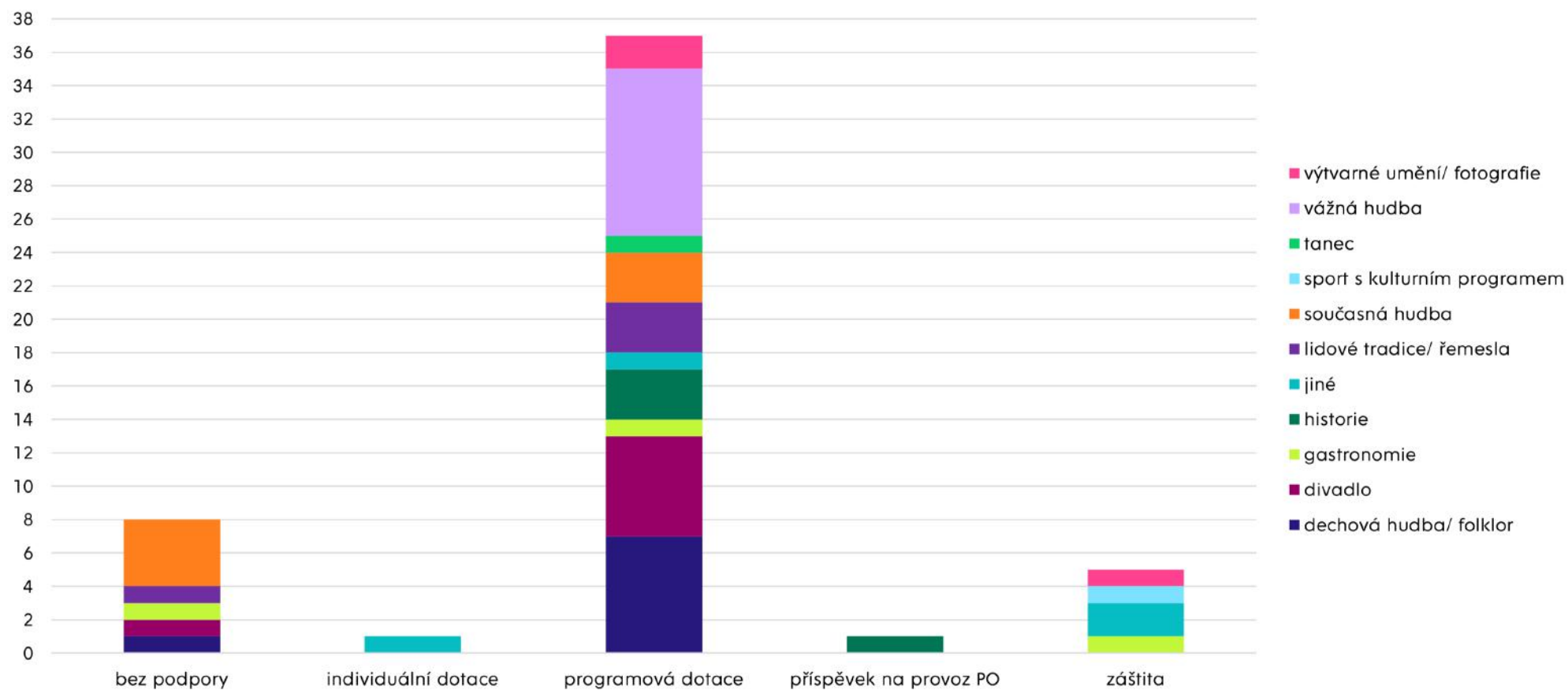


Obrázek 69 Koncert v rámci hudebního festivalu Zlatá pecka. zdroj: (Facebook Zlatá Pecka – hudební festival, 2024)



Obrázek 71 Průvod souborů městem v rámci Festivalu Chrudimské dožínky. zdroj: (chrudimsobe.cz, 2020)

Graf 60 Rozložení jednotlivých žánrů dle typu krajské podpory. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



6.4 Hodnoty a problémy

Tabulka 25 Hlavní hodnoty a problémy Kulturní infrastruktury. zdroj: (ONplanlab, 2024)

Hodnoty	Problémy
• V opakovaném kulturním kalendáři je celkem 52 akcí, které pokrývají širokou škálu žánrů a z hlediska obsahu nabízejí poměrně velkou pestrost a rozmanitost. • Řada větších akcí je orientována na letní turistickou sezónu, což přispívá k rozvoji cestovního ruchu v regionu. • Přítomnost místně unikátních akcí i akcí tematicky orientovaných k památkám zapsaných na seznam UNESCO. • Přítomnost významných akcí s dlouholetou tradicí (Kopečková pouť, 1714; Smetanova Litomyšl, 1946; Loutkařská Chrudim, 1951). • Přítomnost velkého počtu akcí nadregionálního a celonárodního významu. • Silná iniciativa od veřejného sektoru, obce, jejich příspěvkové organizace a organizace zřizované krajem pořádají až 50 % všech sledovaných akcí. • Zapojení soukromého i neziskového sektoru (spolky, sdružení). • Nejčastějším typem krajské podpory jsou programové dotace, které jsou transparentním nástrojem pro rozdělování podpory. • Akce pořádané občanskou společností získaly v roce 2022 zhruba 57 % z celkových částky vynaložené krajem na podporu akcí opakovaného kalendáře. • Ačkoliv je žánr současné hudby převážně bez krajské podpory, řada akcí v tomto žánru se dokáže financovat sama.	• Výrazně menší počet významných akcí probíhá na podzim a v zimě. • Některé žánry jsou v opakovaném kalendáři zastoupeny výrazně méně, či dokonce chybí (design, kino/film, architektura, literatura apod.). • Slábnoucí iniciativa aktérů. Od roku 2018 nedošlo k vzniku nových akcí opakovaného kulturního kalendáře. • Menší zastoupení akcí mezinárodního a přeshraničního významu. • Větší převaha akcí s menší návštěvností, pouze 3 akce kalendáře dosahují návštěvnosti v kategorii 20-30 tis. návštěvníků. • Nerovnoměrné rozložení dotací kraje mezi jednotlivé žánry. Majoritní část dotací získávají žánry vážné hudby a divadla. Nejvyšší dotaci, 42 % z celkové vynaložené částky, pak získala jediná akce v žánru vážné hudby – Smetanova Litomyšl. Není prostor k financování dalších akcí. • Částku nad 100 tis. získalo pouze 11 akcí. • Finanční podpora akcí se za posledních 10 let nezměnila, a to i přes rostoucí spotřebitelské ceny způsobené inflací.

7 Kulturní značka

Účastníci konzultační skupiny identifikovali vytváření značky kraje jako problematické vzhledem k velikosti a různorodosti území. V tomto území se navíc nachází některá města, která mají sama o sobě silnou identitu, jako např. Litomyšl. Tato silná identita Litomyšle může být způsobena relativně velkým množstvím turistických cílů, přítomností památky UNESCO, přítomností fakulty restaurování UPCE apod. Kulturní město Litomyšl buduje značku Lázně ducha ve smyslu místa, kde lze obnovit své síly duševní, a to návštěvou galerie, prohlídkou pamětihodností a současné architektury, sportovním či wellness vyžitím a nebo návštěvou kulturních akcí, které představují hlavní tepnu kulturního života tohoto města.

Akteři, kteří se angažují v oblasti kulturního dědictví věří, že právě v této oblasti je Pardubický kraj silný a je zde potenciál pro vytváření identity a značky regionu. Unikátnost spočívá hlavně v rozmanitosti, zastoupení celé řady různých typů památek. Zároveň bylo poukázáno na to, že nejnavštěvovanější destinací v kraji je přírodní cíl: Dolní Morava.



Obrázek 72 Rekonstrukce zámeckého pivovaru. zdroj: (smetanovalitomysl.cz, 2024)

7.1 Utváření značky kraje

Význam kultury a kulturního dědictví na utváření značky regionu dokládá i fakt, že se jedná o jeden z šesti aspektů Anholtova národního indexu (viz Schéma 34). Dalšími jsou People (lidé): Měří, jak jsou residenty přátelští, ale také jak jsou obyvatelé území vnímáni jako potenciální pracovní síla. Governance (vládnutí) se zaměřuje na chování a kompetence vlády. Část Investment & Immigration (investice a imigrace) si pokládá otázku, jestli by byli respondenti ochotni migrovat do dané země/regionu za prací či studiem. Exports (export) zkoumá, jestli povědomí o původu produktu zvyšuje šanci na jeho koupi. V sekci Tourism (turismus) jsou hlavními sledovanými oblastmi: přírodní bohatství, kulturní památky a atraktivita vyžití v městských sídlech (The Anholt-Ipsos Nation Brand Index, 2023).

V praxi je tento index každý rok vyhodnocován na základě dotazníkového šetření, např. v roce 2023 hodnotilo cca 60 000 respondentů 60 vybraných zemí. Výsledky za rok 2023 jsou dostupné zde: https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2023-10/NBI_2023_Press_Release_Supplemental_Deck_WEB.pdf

Existuje i metodika pro utváření značky města: její aspekty jsou: Presence (přítomnost), Place (místo), Potential (potenciál), Puls (puls), People (lidé), a Prerequisites (předpoklady) (Anholt, 2006). Kraj, vzhledem ke své velikosti, spadá spíše do kategorie Anholtova národního indexu. V tomto oborově zaměřeném dokumentu bude tak věnována pozornost především aspektům Kultura a kulturní dědictví a turismus.

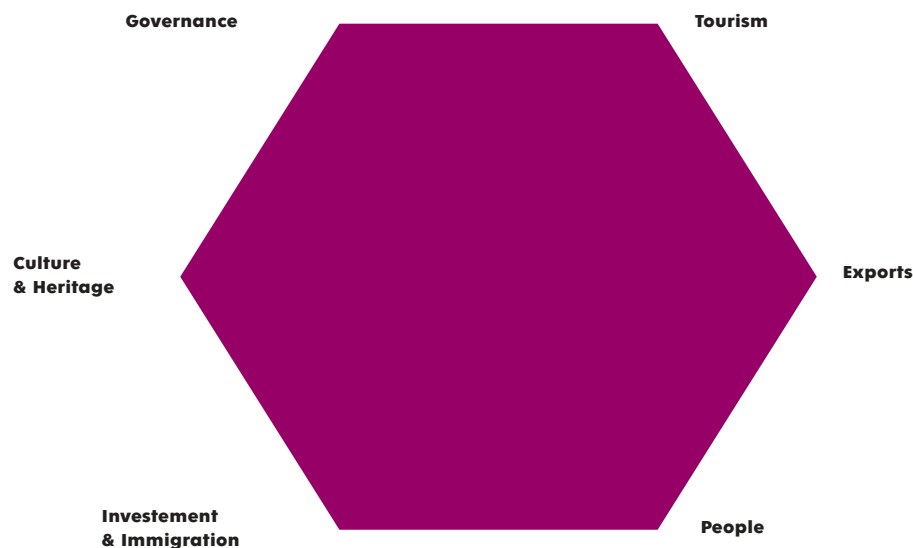


Schéma 34 Hexagon značky státu, zdroj: (The Anholt-Ipsos Nation Brand Index, 2023), vlastní zpracování



Obrázek 73 UNESCO Masopust. zdroj: (IC Hlinsko, 2024)



Obrázek 74 Veřejné prostranství před GAMPA. zdroj: (COK, 2024)

7.2 Značka kraje v kontextu turismu a destinačního managementu

Nejnavštěvovanější destinací v Pardubickém kraji v roce 2023 byl Sky Bridge 721, Dolní Morava s návštěvností 223 tis. návštěvníků (Obrázek 63). V celorepublikovém srovnání je tato destinace na 43. místě. Nejedná se přímo o destinaci z oblasti kultury. (Czech Tourism tuto destinaci řadí do kategorie Zábavní turistické cíle.) To ale ve srovnání s ostatními kraji není neobvyklé, např. nejvyšší návštěvnost vykazují často zoologické zahrady. Oblast Dolní Moravy tvoří 59,7 % všech návštěv, uvedených v top 10 nejnavštěvovanějších cílů kraje. Za významný lze považovat fakt, že na třetím místě je Východočeské muzeum v Pardubicích – Zámek Pardubice, Pardubice, tedy jednoznačně cíl z oblasti kultury a kulturního dědictví.

Pardubický kraj



název cíle		v tis.*	%23/22
1	Sky Bridge 721, Dolní Morava	223,0	-20 %
2	Stezka v oblacích, Dolní Morava	208,0	-20 %
3	Východočeské muzeum v Pardubicích – Zámek Pardubice, Pardubice	158,6	69 %
4	Mamutí horská dráha, Dolní Morava	109,0	-27 %
5	Muzeum v přírodě Vysočina, Hlinsko	58,1	-18 %
6	Dětské zážitkové parky, Dolní Morava	57,0	-15 %
7	Hrad Svojanov, Svojanov	56,8	-6 %
8	Národní hřebčín Kladruby nad Labem, Kladruby nad Labem	47,5	0 %
9	Muzeum loutkařských kultur v Chrudimi, Chrudim	46,3	11 %
10	Státní hrad Kunětická hora, Ráby	42,3	208 %

Obrázek 75 Top 10 nejnavštěvovanějších cílů v Pardubickém kraji v roce 2023, zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)



Obrázek 76 Kunětická Hora. zdroj: (Mapy.cz, 2024)



Obrázek 77 Východočeské muzeum/zámek v Pardubicích
zdroj: (Stezkahraduazamku.cz, 2024)



Obrázek 80 Muzeum v přírodě, Veselý Kopec. zdroj: (NMVP.cz, 2024)



Obrázek 78 Loutky v Muzeu Loutkařských kultur v Chrudimi.
zdroj: (Divadlo.cz, 2024)



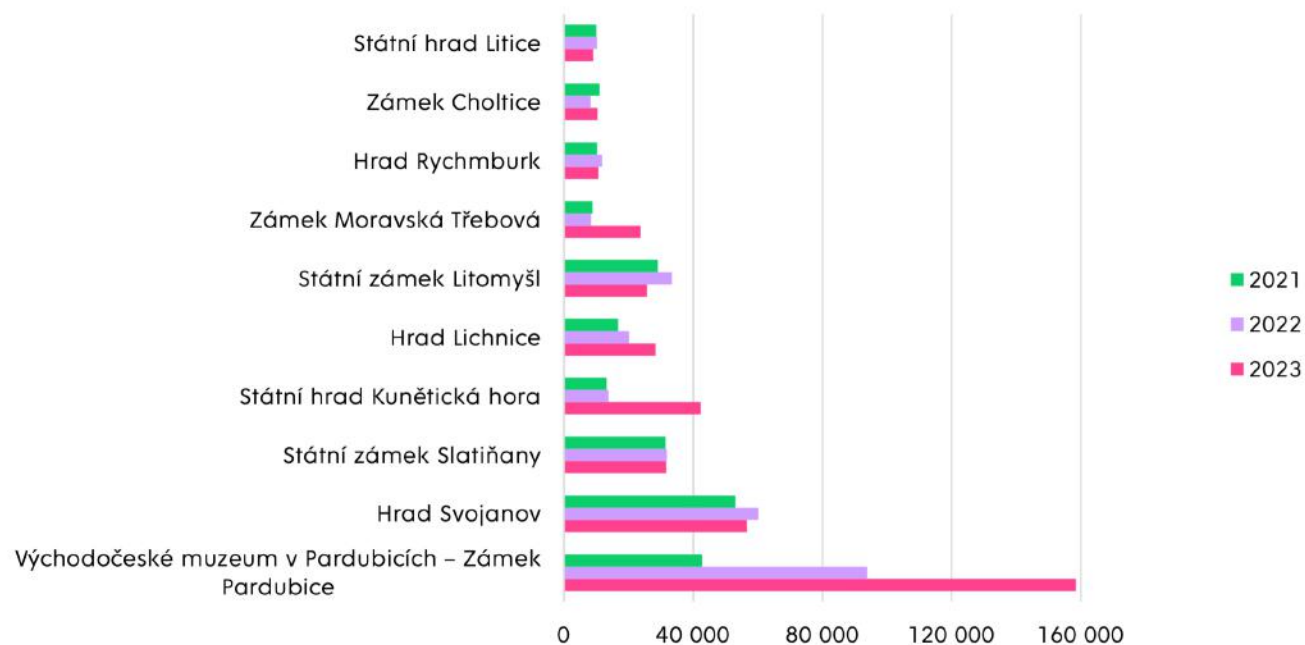
Obrázek 79 Hrad Svojanov. zdroj: (Stezkahraduazamku.cz, 2024)



Obrázek 81 Národní hřebčín v Kladrubec. zdroj: (Český Rozhlas.cz, 2024)

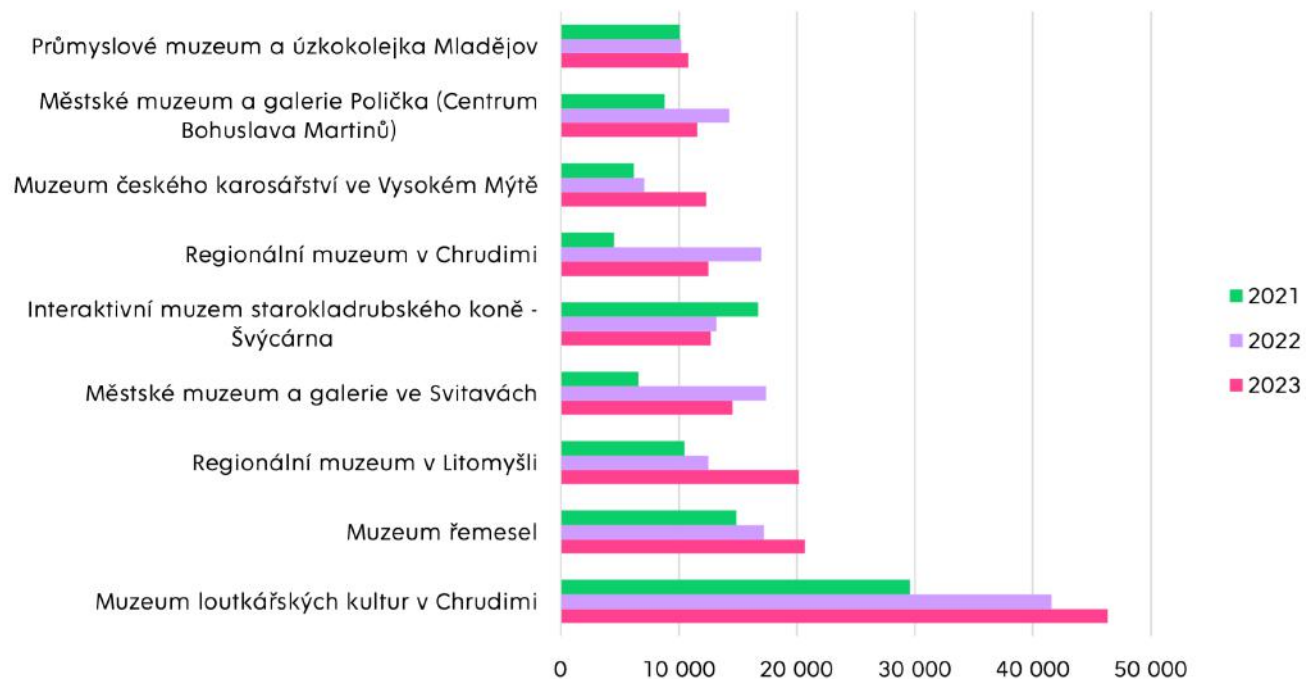
Graf 61 zobrazuje návštěvnost hradů a zámků v kraji v letech 2021, 2022 a 2023. U některých památek se návštěvnost ve sledovaných letech nevyvíjela příliš dynamicky (státní hrad Litice, zámek Choltice nebo třeba hrad Rychmburk). V některých případech byl ale zaznamenán významný nárůst návštěvnosti mezi lety 2022 a 2023, a to v případě Kunětické hory (nárůst o 208 %), zámku Moravská Třebová (nárůst o 180 %) a Východočeského muzea v Pardubicích – Zámek Pardubice (nárůst o 69 %). Pardubický zámek dosahuje vysoké návštěvnosti i v celorepublikovém srovnání, viz dále.

Graf 61 Top 10 nejnavštěvovanějších cílů v Pardubickém kraji v roce 2023, zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)



Graf 62 zobrazuje návštěvnost muzeí a galerií v Pardubickém kraji v letech 2021, 2022 a 2023. Nejnavštěvovanější je Muzeum loutkářství v Chrudimi. Se svou návštěvností 46,32 tis. návštěvníků v roce 2023 se ale neřadí mezi nejnavštěvovanější cíle v celorepublikovém srovnání. Druhé nejnavštěvovanější muzeum v kraji, Muzeum řemesel, vykazuje o zhruba polovinu návštěvníků méně. Návštěvnost obou zmiňovaných institucí ve sledovaném období meziročně rostla.

Graf 62 Návštěvnost muzeí a galerií v Pardubickém kraji v letech 2021-2023, zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)



Tabulka (Tabulka 36) přináší 62 kulturních turistických cílů v Pardubickém kraji s více než 1000 návštěvníky v roce 2023, sledovaných v databázi Destinační společnosti Východní Čechy následně reportovaných do databáze CzechTourism. Do výběru bylo zahrnuto celkem 10 kategorií, které souvisí s kulturou. V kategorii vojenské turistické cíle byly ponechány zejména cíle, které mají edukativní funkci garantovanou veřejnými institucemi. Tabulka 36 slouží jako podklad k následujícímu schématu (Schéma 35).

Nové cíle stále vznikají, v tabulce tak není např. zahrnuta expozice Rok na Hřebečsku (otevřeno v březnu 2024) v nově obnoveném objektu Latinské školy v Moravské Třebové. Jedná se o projekt, který je pro město a ORP zásadní v přístupu k památkám.

Kulturní turistické cíle se nacházejí především v SO ORP Pardubice, Chrudim (po 10), Litomyšl (8) a Žamberk (7), v ostatních jich je pět nebo méně. Ze schématu (Schéma 1) je patrná koncentrace na ose Pardubice-Chrudim-Hlinsko, kde se nachází 18 cílů a jejich návštěvnost tvoří 48 % návštěvnosti všech kulturních turistických cílů v kraji. Patrná je také koncentrace vojenských turistických cílů na Králicku, kde se nachází části prvorepublikového opevnění z let 1935–1938. To přímo souvisí se strategickým významem území na hranicích s tehdejší Třetí říší.



Obrázek 82 Ukázka z programu na zámku Moravská Třebová. zdroj: (Moravská Třebová, 2025)

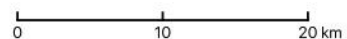
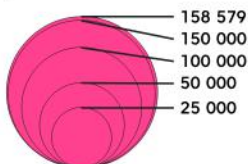
KULTURNÍ TURISTICKÉ CÍLE

Kulturní turistické cíle dle typu a počtu návštěvníků v roce 2023 v Pardubickém kraji

typ cíle

- muzea a galerie
- hrady a zámky
- lidová kultura
- osobnosti
- vojenské turistické cíle
- architektura
- sakrální památky
- sdružený turistický cíl
- pietní místa
- věda a technika

počet návštěvníků v roce 2023



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji
 Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
 Pardubického kraje
 Datum: 08/2024

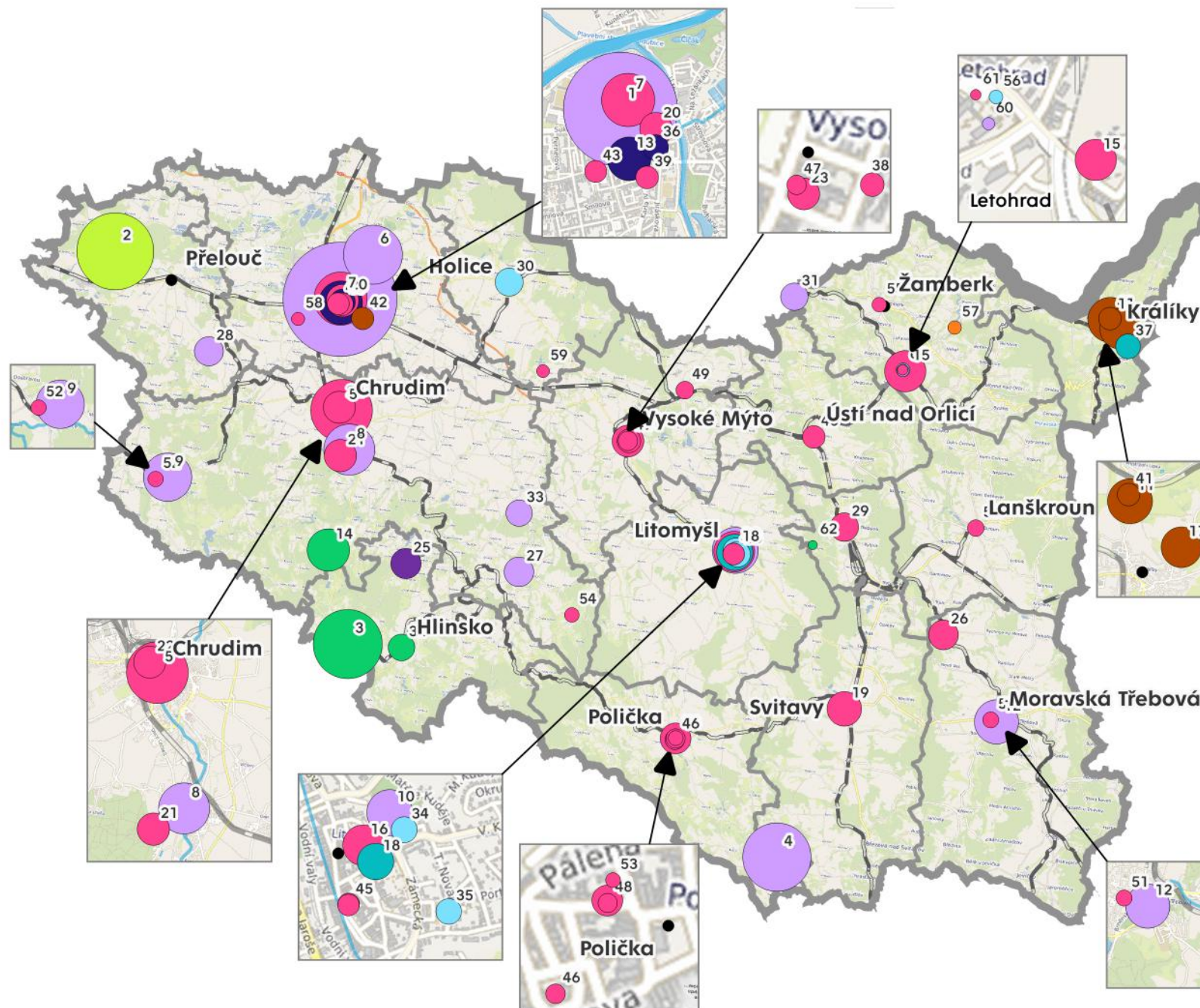


Schéma 35 Kulturní turistické cíle dle typu a počtu návštěvníků v roce 2023 v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024), (Destinační společnost Východní Čechy - Pardubice, 2024)

Tabulka 26 Kulturní turistické cíle v Pardubickém kraji evidované v databázi CzechTourism k roku 2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024), (Destinační společnost Východní Čechy - Pardubice, 2024)

Bod na schématu	Název objektu	Kategorie	Místo	ORP	Návštěvnost v roce 2023
1	Východočeské muzeum v Pardubicích - Zámek Pardubice	hrady a zámky	Pardubice	Pardubice	158579
2	Zámek a hřebčín Kladruby nad Labem (sdružený cíl s hřebčínem v Heřmanově Městci)	sdružený turistický cíl	Kladruby nad Labem	Přelouč	71927
3	Muzeum v přírodě Vysočina, Veselý Kopec	lidová kultura	Hlinsko	Hlinsko	58095
4	Hrad Svojanov	hrady a zámky	Svojanov	Polička	56776
5	Muzeum loutkařských kultur v Chrudimi	muzea a galerie	Chrudim	Chrudim	46317
6	Státní hrad Kunětická hora	hrady a zámky	Ráby	Pardubice	42347
7	Východočeská galerie v Pardubicích – nově Gočárova Galerie	muzea a galerie	Pardubice	Pardubice	34422
8	Státní zámek Slatiňany	hrady a zámky	Slatiňany	Chrudim	31711
9	Hrad Lichnice	hrady a zámky	Třemošnice	Chrudim	28409
10	Státní zámek Litomyšl	hrady a zámky	Litomyšl	Litomyšl	25747
11	Vojenské muzeum Králíky	vojenské turistické cíle	Králíky	Králíky	24574
12	Zámek Moravská Třebová	hrady a zámky	Moravská Třebová	Moravská Třebová	23782
13	Zelená brána	architektura	Pardubice	Pardubice	23119
14	Keltský archeopark Nasavrky – Keltský skanzen	lidová kultura	Nasavrky	Chrudim	21800
15	Muzeum řemesel	muzea a galerie	Letohrad	Žamberk	20664
16	Regionální muzeum v Litomyšli	muzea a galerie	Litomyšl	Litomyšl	20183
17	Muzeum čs. opevnění – dělostřelecká tvrz Hůrka	vojenské turistické cíle	Králíky	Králíky	20101
18	Kostel Nalezení sv. Kříže v Litomyšli	sakrální památky	Litomyšl	Litomyšl	16069
19	Městské muzeum a galerie ve Svitavách	muzea a galerie	Svitavy	Svitavy	14516
20	Galerie města Pardubic	muzea a galerie	Pardubice	Pardubice	12911
21	Interaktivní muzeum starokladrubského koně - Švýčárna	muzea a galerie	Slatiňany	Chrudim	12720
22	Regionální muzeum v Chrudimi	muzea a galerie	Chrudim	Chrudim	12527
23	Muzeum českého karosářství ve Vysokém Mýtě	muzea a galerie	Vysoké Mýto	Vysoké Mýto	12287
24	Městské muzeum a galerie Polička	muzea a galerie	Polička	Polička	11552
25	Památník Ležáky	pietní místa	Miřetice	Hlinsko	11192
26	Průmyslové muzeum a úzkokolejka Mladějov	muzea a galerie	Mladějov	Moravská Třebová	10786
27	Hrad Rychmburk	hrady a zámky	Předhradí	Chrudim	10699
28	Zámek Choltice	hrady a zámky	Choltice	Přelouč	10332
29	Městské muzeum Česká Třebová	muzea a galerie	Česká Třebová	Česká Třebová	9898
30	Africké muzeum Dr. Emila Holuba	osobnosti	Holice	Holice	9550
31	Státní hrad Litice	hrady a zámky	Žamberk	Žamberk	9154

Bod na schématu	Název objektu	Kategorie	Místo	ORP	Návštěvnost v roce 2023
32	Muzeum v přírodě Vysočina, Betlém Hlinsko	lidová kultura	Hlinsko	Hlinsko	8589
33	Hrad Košumberk	hrady a zámky	Luže	Chrudim	8450
34	Rodný byt Bedřicha Smetany	osobnosti	Litomyšl	Litomyšl	8205
35	Portmoneum – Museum Josefa Váchala	osobnosti	Litomyšl	Litomyšl	7980
36	Dům U Jonáše	architektura	Pardubice	Pardubice	7968
37	Poutní areál na Hoře Matky Boží v Králíkách	sakrální památky	Králíky	Králíky	7453
38	Regionální muzeum ve Vysokém Mýtu	muzea a galerie	Vysoké Mýto	Vysoké Mýto	6797
39	Výstavní prostor Mázhaus	muzea a galerie	Pardubice	Pardubice	6311
40	Městské muzeum v Ústí nad Orlicí	muzea a galerie	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	6242
41	Pěchovní srub K-S 14 „U cihelny“	vojenské turistické cíle	Králíky	Králíky	6225
42	Památník zámek (Pardubice)	vojenské turistické cíle	Pardubice	Pardubice	6112
43	Institut Paměti národa (Pardubice)	muzea a galerie	Pardubice	Pardubice	5867
44	Městská galerie Litomyšl (městská galerie+městská obrazárna)	muzea a galerie	Litomyšl	Litomyšl	5722
45	Městská galerie Litomyšl (Dům u Rytířů)	muzea a galerie	Litomyšl	Litomyšl	5722
46	Rodná světnička Bohuslava Martinů (Polička)	muzea a galerie	Polička	Polička	4665
47	Městská galerie Vysoké Mýto	muzea a galerie	Vysoké Mýto	Vysoké Mýto	4589
48	Městská galerie Polička	muzea a galerie	Polička	Polička	4482
49	Orlické muzeum v Chocni	muzea a galerie	Choceň	Vysoké Mýto	3823
50	Městské muzeum Lanškroun	muzea a galerie	Lanškroun	Lanškroun	3315
51	Městské muzeum Moravská Třebová	muzea a galerie	Moravská Třebová	Moravská Třebová	3111
52	Berlova vápenka	muzea a galerie	Třemošnice	Chrudim	2895
53	Gotické opevnění města Polička	muzea a galerie	Polička	Polička	2682
54	Muzeum dýmek Proseč	muzea a galerie	Proseč	Chrudim	2593
55	Městské muzeum Žamberk	muzea a galerie	Žamberk	Žamberk	2565
56	Světnička Jára Cimrmana	osobnosti	Letohrad	Žamberk	2271
57	Malá vodní elektrárna Pastviny	věda a technika	Pastviny	Žamberk	2208
58	Letecké muzeum Ing. J. Kašpara	muzea a galerie	Pardubice	Pardubice	2118
59	Staročeské muzeum v Trusnově	muzea a galerie	Trusnov	Holice	2000
60	Zámek Letohrad	hrady a zámky	Letohrad	Žamberk	1858
61	Městské muzeum Letohrad	muzea a galerie	Letohrad	Žamberk	1341
62	Chaloupka Maxe Švabinského*	lidová kultura	Kozlov	Česká Třebová	1012

7.3 Benchmarking návštěvnosti TOP turistických cílů v oblasti kultury a kulturního dědictví v krajích ČR

Czech Tourism ve své ročence uvádí top 10 nejnavštěvovanějších turistických cílů v celkem 14 kategoriích. Tyto kategorie tvoří řádky Tabulky 27. Pokud se ve vybraných krajích nachází některá z top 10 destinací, je do tabulky zanesena (včetně pořadí v kategorii a počtu návštěvníků v roce 2023). Tabulka 27 obsahuje jak cíle v území kraje, tak cíle přímo v krajském městě, které jsou v tabulce vyznačeny **tučně**. Srovnávané kraje byly vybrány podle srovnatelného počtu obyvatel¹ (Pardubický: 530 560, Královéhradecký: 556 949, Liberecký: 450 728, Olomoucký: 632 864, Vysočina: 517 960, Zlínský kraj: 580 744)

Na území Libereckého kraje a kraje Vysočina se mimo krajské město nenachází žádná významná destinace ve sledovaných kategoriích (Tabulka 27). V Olomouckém kraji je mimo krajské město v top 10 pouze jedna destinace, ve Zlínském kraji jich je 8, v Pardubickém 9 a v Královéhradeckém kraji 15. V Královéhradeckém kraji je destinací sice největší množství, nejčastěji se jedná ale o přírodní turistické cíle, kultura příliš zastoupena není. Královéhradecký kraj má společně s Pardubickým krajem silné zastoupení vojenských památek, často se jedná o objekty opevnění z let 1935–1938. Celková návštěvnost uvedených cílů v Pardubickém kraji v roce 2023 byla 743,2 návštěvníků, z toho ale 431 tis. tvoří společně Sky Bridge 721 a Stezka v Oblacích v Dolní Moravě.

V Pardubicích se do top 10 nejnavštěvovanějších cílů dostalo Východočeské muzeum v Pardubicích (kategorie hrady a zámky), viz Tabulka 27. Jeden významný turistický cíl měla v roce 2023 také Jihlava. Města Liberec a Olomouc do statistiky přispěla dvěma cíli, o jeden turistický cíl více měl Zlín. Naopak přímo v Hradci Králové se nenacházel v roce 2023 žádný turistický cíl, který by v celorepublikovém srovnání vykazoval vysokou návštěvnost a dostal se do tematických TOP 10. Celkem má Pardubický kraj 10 cílů, spadajících do TOP 10 v ČR ve své kategorii.



Obrázek 83 Masopust na Veselém Kopci, který je součástí světového kulturního dědictví UNESCO. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)

¹

Údaje k 1. 1. 2024 (Počet obyvatel v regionech soudružnosti, krajích a okresech České republiky k 1. 1. 2024, 2024)

Tabulka 27 Zastoupení Pardubického kraje v top 10 turistických cílech roku 2023 dle jejich tématu ve srovnání s vybranými kraji (návštěvnosti jsou uvedeny vy tisících návštěvníků), tučně jsou vyznačeny cíle, které se nachází v regionálních metropolích, modře jsou vyznačeny cíle, které jsou na 1.-3. pozici v návštěvnostech. zdroj dat: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)

Téma	Pardubický kraj	Královéhradecký kraj	Liberecký kraj	Olomoucký kraj	Vysočina	Zlínský kraj
	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)	Turistický cíl – Pořadí (návštěvnost v tis.)
Architektura				Arcibiskupský palác – 10 (11,9)		
Pietní místa	Památník Ležáky. Miřetice – 9 (11,2)					NKP Ploština, Drnovice – 4 (39,9) Památník Velké Moravy, Staré město – 5 (36,2) Památník Tomáše Bati, Zlín – 8 (11,6)
Hrady a Zámky	Východočeské muzeum v Pardubicích – Zámek Pardubice, Pardubice – 8 (158,6)					
Osobnosti	Africké muzeum Dr. Emila Holuba, Holice – 7 (9,6) Rodný byt Bedřicha Smetany, Litomyšl – 10 (8,2)					
Muzea a Galerie						Kovozoo, Staré Město – 2 (163,7) Hlavní budova Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Zlín – 3 (113,1)
Lidová kultura	Muzeum v přírodě Vysočina, Hlinsko – 3 (58,1) Keltský archeopark Nasavrky – Keltský skanzen, Nasavrky – 8 (21,8)					Valašské muzeum v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm – 1 (305,1) Archeoskanzen Modrá, Modrá – 2 (63,5) Skanzen Rochus, Uherské Hradiště – 9 (21,6)
Přírodní turistické cíle		Adršpašské skály, Adršpach – 1 (488,0) Prachovské skály, Prachov – 4 (152,1) Teplické skály, Teplice nad Metují – 6 (134,0) Pěší turistická trasa z Jelení boudy směr Sněžka, Špindlerův Mlýn – 7 (119,0) Pěší turistická trasa z Luční boudy směr Sněžka, Špindlerův Mlýn – 9 (103,7)				

Téma	Pardubický kraj	Královéhradecký kraj	Liberecký kraj	Olomoucký kraj	Vysočina	Zlínský kraj
Zábavní turistické cíle	Sky Bridge 721, Dolní Morava – 8 (223,0) Stezka v oblacích, Dolní Morava – 10 (208,0)			Termály Losiny, Velké Losiny – 7 (225,9) Aquapark Olomouc, Olomouc – 9 (212,2)		Aquapark Uherské Hradiště, Uherské Hradiště – 4 (335,7)
Věže a rozhledny		Rozhledna na Velké Deštné, Deštné v Orlických horách – 3 (83,0)				
Vojenské turistické cíle	Vojenské muzeum Králíky, Králíky – 4 (24,6) Dělostřelecká tvrz Hůrka, Králíky – 6 (20,1)	Pevnost Dobrošov, Náchod – 3 (37,2) Pevnost Josefov, Jaroměř – 5 (23,0) Muzeum Pevnost Hanička, Rokytnice v Orlických horách – 7 (17,1) Muzeum války 1866 na Chlumu, Věstary – 9 (11,2)				
Věda a technika			iQPARK a iQLANDIA, Liberec – 3 (484,9)			
Sakrální památky						Bazilika Velehrad, Velehrad – 6 (213,2)
ZOO, zahrady a akvária		Safari Park Dvůr Králové, Dvůr Králové nad Labem – 3 (673)	Zoologická zahrada Liberec, Liberec – 8 (409,6)		Zoologická zahrada Jihlava, Jihlava – 9 (354,7)	Zoo Zlín, Zlín – 2 (770,7)
Ostatní turistické cíle		Průchozí most do barokního areálu Kuks, Kuks – 2 (145,2) Valdštejnská lodžie, Sedličky – 8 (46,2) Labská stezka (cyklostezka č. 2), Kuks – 9 (42,3) Cyklostezka do barokního areálu Kuks, Kuks – 10 (35,5)				

Návštěvnost ovlivňuje celá řada faktorů, např. sezónnost. U návštěvnosti některých cílů mohou hrát významnou roli i pořádané kulturní akce, jako je tomu v případě baziliky ve Velehradě (Národní pouť na Velehradě).

Bez dalších metod výzkumu, jako je např. dotazníkové šetření (např. ve stylu Anholt-Ipsos Nation Brands Indexu), nelze vnímanou identitu a značku Pardubického kraje ověřit. Někteří účastníci konzultační skupiny považovali za nejsilnější aspekty kraje zejména sport, průmysl a dopravu (železniční uzel). Některé uvedené asociace s Pardubickým krajem byly perník a Velká pardubická. Zmíněny byly také Gočárový automatické mlýny. Ty mají do budoucna potenciál zesílit pozici kultury ve značce krajského města, otázkou je, do jaké míry se toto vnímání může přenést z Pardubic na celý Pardubický kraj. Téma perníku kromě asociace, kterou vzbuzuje se nevyskytuje v produktech typu akce, nebo cíl regionálního či nadregionálního významu (viz kap. Kulturní kalendář).



Obrázek 85 Festival keltské hudby a historie Lughnasad. zdroj: (lughnasad.cz, 2024)



Obrázek 84 Tvrz Bouda ORP Králíky. zdroj: (tvrzbouda.cz, 2024)

7.4 Dokumenty tvořící identitu Pardubického kraje

Další aktéři na setkání konzultační skupiny poznamenali, že v oblasti kultury a vzdělávání chybí kapacity a prostředky na propagaci a PR, a tedy i na práci s identitou. Nicméně, minimálně na krajské úrovni existují dokumenty, které se identitou zabývají.

Tvář Pardubického kraje

Dokument (Tvář Pardubického kraje, 2019) je interní tiskovina Pardubického kraje, která stanovuje symboly Pardubického kraje a zásady jejich používání. Součástí jsou i zásady prezentace a propagace jednotné identity v kraji.

Jsou zde identifikovány také vybrané kulturní, sportovní a další akce, které považuje Pardubický kraj za nejvýznamnější a podporuje je, viz Tabulka 18. Tyto akce jsou v tabulce vyznačeny tučně.

Základní sousloví Pardubického kraje je:

„Pardubický kraj je území, kde se snoubí nádherná příroda, velkolepá historie, lidský um, úchvatnost hudby a sport snad ve všech podobách.“

– (Tvář Pardubického kraje, 2019)



Obrázek 86 Ukázka z koncertu v rámci festivalu Smetanova Litomyšl v areálu Státního zámku Litomyšl. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)

Tabulka 28 Vybrané akce Pardubického kraje. zdroj dat: (Tvář Pardubického kraje, 2019)

Nejvýznamnější události Pardubického kraje	
Název akce	Popis akce
Czech Open	mezinárodní festival šachu, bridže a her, Pardubice
Kocianova houslová soutěž	mezinárodní soutěž mladých houslistů do 16 let, Ústí nad Orlicí
Pietní akt v Ležákách	připomenutí tragického osudu vypálení obce Ležáky na Chrudimsku během 2. světové války, Ležáky
Loutkářská Chrudim	celostátní soutěžní přehlídka loutkových souborů, Chrudim
Pardubická juniorka	Mistrovství České republiky jednotlivců v tenise staršího dorostu, Pardubice
Polička *555	hudební multikulturní festival, Polička
Smetanova Litomyšl	druhý nejstarší hudební festival v ČR, patřící k největším přehlídkám klasické hudby, Litomyšl
Velká pardubická steeplechase	nejstarší a nejtěžší kontinentální překážkové dostihy, Pardubice
Zlatá přilba města Pardubic	mezinárodní motocyklový závod na ploché dráze, Pardubice
Další významné události.	
Název akce	Popis akce
Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara	přehlídka domácího i zahraničního letectví, Pardubice
Cena Františka Filipovského	udílení cen za herecké výkony v dabingu, Přelouč
Dny slovenské kultury	festival slovenské kultury, Moravská Třebová
Grand Festival smíchu	celostátní soutěžní přehlídka regionálních divadel v komediálním žánru, Pardubice
IFAS	mezinárodní pěvecká soutěž akademických sborů, Pardubice
Mobilizace Cihelna	vojensko-historická ukázka bojové akce, Králíky
Trienále českého Ex Libris	přehlídka současné tvorby českého ex libris, Chrudim
Výtvarné Hlinecko	výstava děl českých výtvarníků, Hlinsko
Tomášková a Nováková hudební Skuteč	hudební festival profesionálních i amatérských souborů, Skuteč
ISCAREX Pohár	celoroční běžecký seriál v Pardubickém kraji
Mezinárodní turnaj Pardubice Open, kategorie ITF Futures	mezinárodní tenisový turnaj, nástupce Rieter Cup, Pardubice
Pardubický vinařský půlmaraton	soubor běžeckých závodů s mistrovstvím České republiky, Pardubice
Mezinárodní folklorní festival Čermenské slavnosti	mezinárodní přehlídka lidových souborů, Dolní Čermná
Mezinárodní festival Pardubické hudební jaro	mezinárodní přehlídka hudebních umělců, komorních souborů i symfonických orchestrů, vč. operních a baletních představení v PK
Mezinárodní hudební festival - Letohrad	respektovaná hudební přehlídka mnoha žánrů s mezinárodním významem, s udílením ceny Grand Prix
Hudební festival Zlatá Pecka	multižánrový hudební projekt založený světovou operní pěvkyní Dagmar Peckovou, Chrudim a okolí
Hudební léto v kostele sv. Bartoloměje	mezinárodní letní hudební festival spojuje krásu hudby s duchovním prostředím barokního kostela, Heřmanův Městec
Mezinárodní festival keltské kultury Lughnasad	projekt prezentující kulturní dědictví keltského osídlení Železných hor, Pardubicka a Chrudimska a s ním spojené tradice, Nasavrky

V dokumentu jsou mezi nejvýznamnější akce zařazeny čtyři kulturní akce. Význam je přikládán sportovním akcím jako je Velká pardubická, Zlatá přilba města Pardubic nebo třeba Pardubická juniorka (tenisový turnaj). V sekci další významné akce je kulturních akcí uvedeno 12. Ve výčtu chybí některé akce s relativně vysokým počtem návštěvníků jako např. Pernštýnská noc nebo Kopečková pouť.

Dokument uvádí i seznam nejvýznamnějších rodáků Pardubického kraje (Tabulka 29). Z 16 uvedených osobností se v 7 případech jedná o umělce, kulturní zastoupení v této oblasti je tak poměrně silné. Součástí širšího výčtu je dalších 24 osobností, ze kterých 13 jsou přímo umělci nebo osobnosti, které se významným způsobem angažovaly v oblasti kultury.

Dokument zmiňuje pouze 3 významná místa v kraji: Zámek Pardubice, Ležáky a Růžový Palouček (památné místo u Litomyšle, kde se v roce 1547 loučili s vlastní členové Jednoty bratrské před odchodem do exilu.) Tento výčet je poměrně zvláštní vzhledem k velmi nízkému počtu uvedených lokalit.

Dokument Tvář Pardubického kraje byl v září 2024 aktualizován. Všechny události jsou v jedné kategorii „Významné akce a události“, přibyl Mezinárodní tenisový turnaj ATP mužů. Mezi významné rodáky byla přidána další jména (Leo Hermann, Ladislav Machoň, Karel Malich, František Roith, Karel Řepa, Jiří Toman a Olbram Zoubek). Mezi památná místa byla zařazena Dělostřelecká tvrz Bouda a Larischova vila. Dokument takové nově obsahuje výčet krajských památek UNESCO (hmotných i nehmotných).

Tabulka 29 Nejslavnější rodáci Pardubického kraje. zdroj dat: (Tvář Pardubického kraje, 2019)

Nejslavnější rodáci a osobnosti Pardubický kraj	
Jméno	Popis
Umělci	
Antonín Chittussi	malíř, studoval na pražské Akademii, maloval především českou krajinu jihočeských rybníků a Českomoravskou vysočinu
Antonín Slavíček	malíř, v letech 1903–1905 vedl vlastní uměleckou školu, byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes
Bedřich Smetana	hudební skladatel, zakladatel české národní hudby, dirigent, klavírista a pedagog, sbormistr a hudební kritik
Bohuslav Martinů	světoznámý hudební skladatel
Josef Gočár	architekt, urbanista, profesor a rektor Akademie výtvarných umění v Praze, patřil mezi nejvýznamnější architekty meziválečného období
Julius Mařák	malíř a grafik, představitel romantické krajinomalby
Václav Jan Tomášek	významný hudební skladatel a pedagog, autor klavírních skladeb a písní na texty Johanna Wolfganga Goetha
Další významné osobnosti	
Arnošt z Pardubic	politik a církevní hodnostář, v letech 1344–1364 první arcibiskup pražský, přítel a rádce Karla IV., první rektor Univerzity Karlovy v Praze
Bratřenci Veverkové	vynálezci a konstruktéři ruchadla a fukaru
Jan Amos Komenský	pedagog, teolog, filozof, sociální a náboženský myslitel a spisovatel, kněz a biskup Jednoty bratrské
Jan Marek Marci	přírodovědec a filozof, profesor medicíny na univerzitě v Praze, zakladatel spektroskopie
Jan Kašpar	první český pilot, 13. května 1911 podnikl památný let z Pardubic do Prahy v letadle vlastní konstrukce
Jan Perner	technik, stavitel železniční dráhy na trase Praha – Vídeň
Josef Ressel	vynálezce lodního šroubu, lisu na víno a olej, lisu na kovové předměty, optického telegrafu
Viktorin Kornel ze Všehrd	univerzitní mistr, právník, humanista, autor publikací s českou právní terminologií
Vilém z Pernštejna	šlechtic, přivedl Pernštejny do Pardubic a na Kunětickou horu, v letech 1488–1514 nejvyšší hofmistr Českého království

Vizuální styl Pardubického kraje

Dokument (Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje) popisuje logo Pardubického kraje:

„Logo Pardubického kraje představuje stylizovaný globus, který je dominantním prvkem znaku Pardubického kraje a představuje otevřenost kraje světu a jeho propojení se světem. Na globusu jsou vyznačeny cesty, které Pardubický kraj utvářely. Žlutý kříž je tvořen historickými cestami a červený kříž značí křížení železničních cest. Cesty jsou zde symbolem propojení jednotlivých částí regionu i jeho napojení na okolní svět.“ (Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje)

„V logu je promítnuta symbolická mapa Pardubického kraje s jeho charakteristickým křížením důležitých historických i moderních dopravních cest. Čtyři modrá pole symbolizují čtyři okresy, žluté pruhy znázorňují staré stezky, kolem kterých vznikala významná sídla v historii, a nejmladší červená linie mapuje hlavní železniční trasy, které ovlivnily rozvoj průmyslových měst v kraji.“ (Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje)

Logo Pardubického kraje (Obrázek 75) tak příliš nereflektuje sousloví Pardubického kraje, které akcentuje přírodu, historii, hudbu a sport. Naopak logo se zaměřuje spíše na propojení a otevřenost kraje, konkrétně odkazuje na železniční cesty. Dostupné dokumenty vytváří prvky identity kraje a stanovují pravidla jejich používání. Dokumenty se nezabývají marketingovou a komunikační strategií.



Obrázek 87 Logo Pardubického kraje, zdroj: (Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje)

7.5 Hodnoty a problémy

Tabulka 30 Tabulka hodnot a problémů Kulturní značky. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
• V území Pardubického kraje se nachází turistické cíle, vykazující vysokou návštěvnost a reprezentující řadu různých kategorií (v celonárodním srovnání). • Rostoucí návštěvnost některých cílů z oblasti kultury. • Velká koncentrace turistických cílů s vysokou návštěvností na ose Pardubice – Chrudim – Hlinsko. • Existence strategických dokumentů zabývajících se identitou a značkou Pardubického kraje. • Dokument Tvář Pardubického kraje obsahuje mj. i výčet významných rodáků: umělců a kulturních akcí. • Význam kraje ve více oblastech: sport, kultura, doprava. • Motto jako prvek identity zmiňuje řadu těchto významných oblastí (příroda, historie, hudba atd.).	• Obecně problematická tvorba značky pro území typu kraj. • Nerovnoměrné rozložení návštěvníků v území: velká koncentrace turismu do oblasti Dolní Moravy. • Převládající důraz na sport a dopravu v dokumentech zabývajících se identitou kraje (problém z pohledu budování kulturní značky). • V dokumentu Tvář Pardubického kraje chybí některé významné akce, jsou zahrnuty pouze ty, které kraj podporuje. • Logo jako prvek identity kraje reflektuje hlavně dopravu: propojenost a otevřenost (problém z pohledu budování kulturní značky). • Pouze částečný soulad materiálů, zabývajících se prezentací kraje a vytváření identity: motto a logo. • Neexistence dokumentů plnících funkci komunikační/marketingové strategie. • Současné dokumenty nevznikly na základě výzkumu, představují tak hlavně to, jak kraj vnímá sám sebe.

8 Dostupnost kultury pro děti a mládež

8.1 Dostupnost kultury pro školy

Dotazníkové šetření představuje vstupní sondu do účasti škol na kulturním programu v rámci školního vyučování. Smyslem dotazníku je podchytit rámcovou představu o tom, kam školy jezdí, jaké faktory nejvýznamněji ovlivňují výběr kulturního programu, co pro ně představuje největší bariéry při návštěvě kultury a jak zachází se situací, kdy je ve třídě žák, který se programu z různých důvodů zúčastnit nemůže. Návštěva kulturního programu v rámci školního vyučování je totiž pro některé žáky jedinou možností účasti, proto by měla být maximálně podporována.

V rámci dotazníkového šetření byli osloveni ředitelé škol zřizovaných Pardubickým krajem, aby dotazník vyplnili na základě shody mezi relevantními pracovníky školy. Z 65 škol se jich zúčastnilo 58, tedy 90 %.

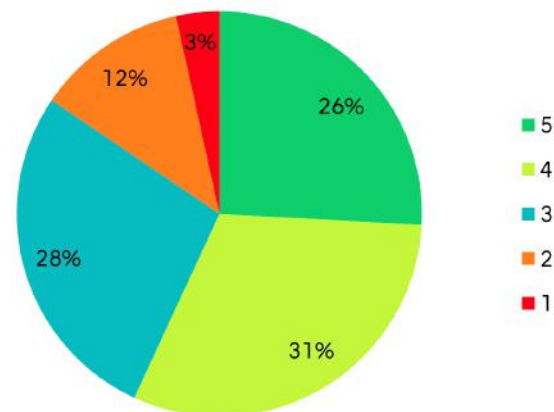


Obrázek 88 Program pro děti v rámci festivalu Výtvarné Hlinecko. zdroj: (Městské muzeum a galerie Hlinsko, 2024)

Spokojenost s nabídkou v místě školy a četnost návštěv

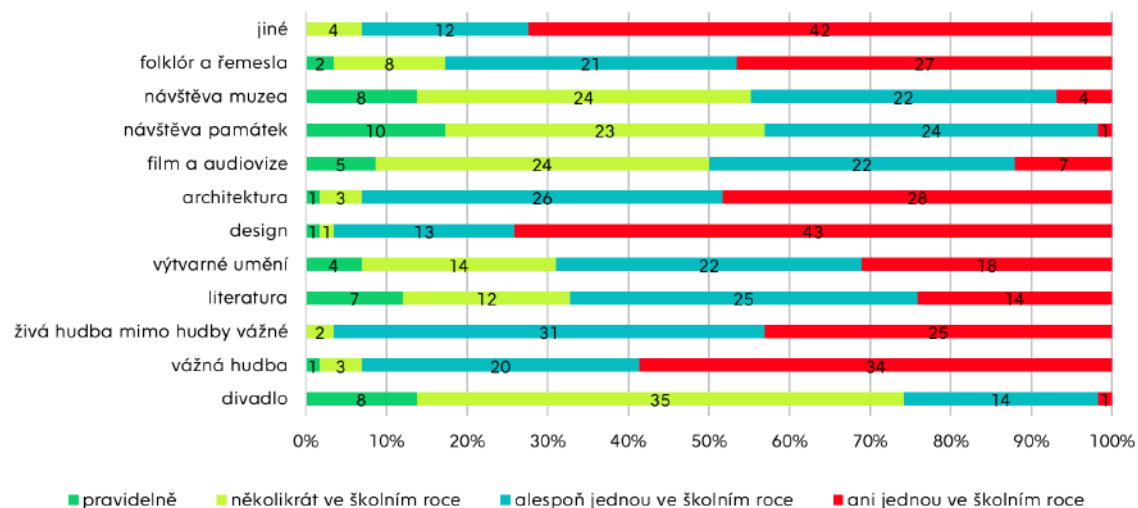
Nabídce kulturního programu ve městě/obci, kde se škola nachází, dávají ředitelé v průměru 3,6 hvězdiček z pěti. Více než čtvrtina škol udělila pět hvězdiček, dalších 31 % pak čtyři hvězdičky. (viz Graf 63) Nejlepšího hodnocení dosahují ORP, kde je také z povahy věci nejvíce kulturních zařízení (Litomyšl v průměru 4,7, Česká Třebová a Svitavy 4,5). Naopak školy z menších sídel mají nabídku velmi omezenou (Chroustovice 1, Jevíčko, Přelouč a Třemošnice 2).

Graf 63 Otázka: „Jak jste spokojeni s nabídkou kulturního programu pro školy ve vašem městě?, n=58

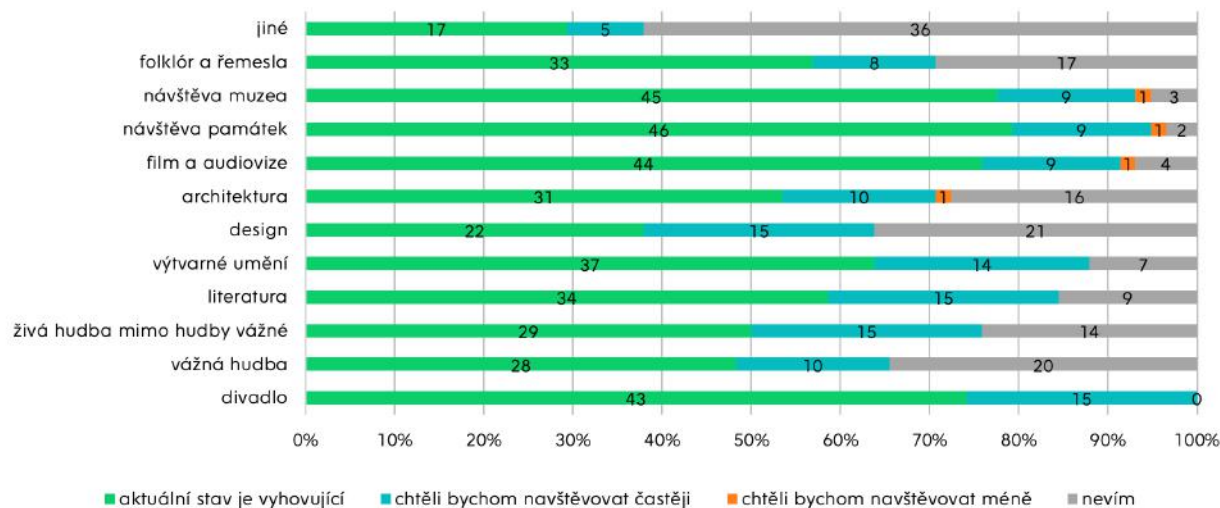


Školy pravidelně navštěvují především památky, muzea a divadla, alespoň jednou za rok tam zavítá naprostá většina škol. Navštěvované jsou také filmové a audiovizuální programy, literatura a výtvarné umění. (viz Graf 64) Školy by rády častěji chodily za designem, literaturou, živou hudbou (mimo vážné hudby), divadlem a výtvarným uměním. Naopak v případě návštěv muzeí a památek, se mezi respondenty vyskytly i 4 školy, které by preferovaly frekvenci návštěv snížit. (viz Graf 65)

Graf 64 „Na jaký typ kulturního programu se žáky nejčastěji chodíte?“, n=58



Graf 65 „Jak jste spokojeni s četností návštěv kulturního programu v jednotlivých kategoriích?“, n=58

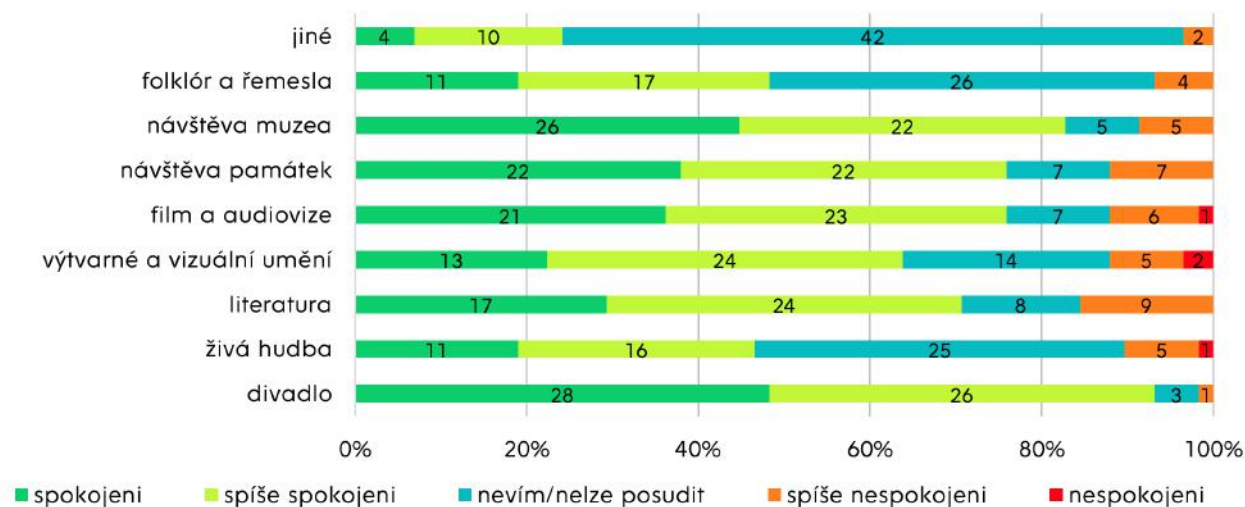


Spokojenost s kvalitou nabídky a zdroje informací, faktory pro výběr programu

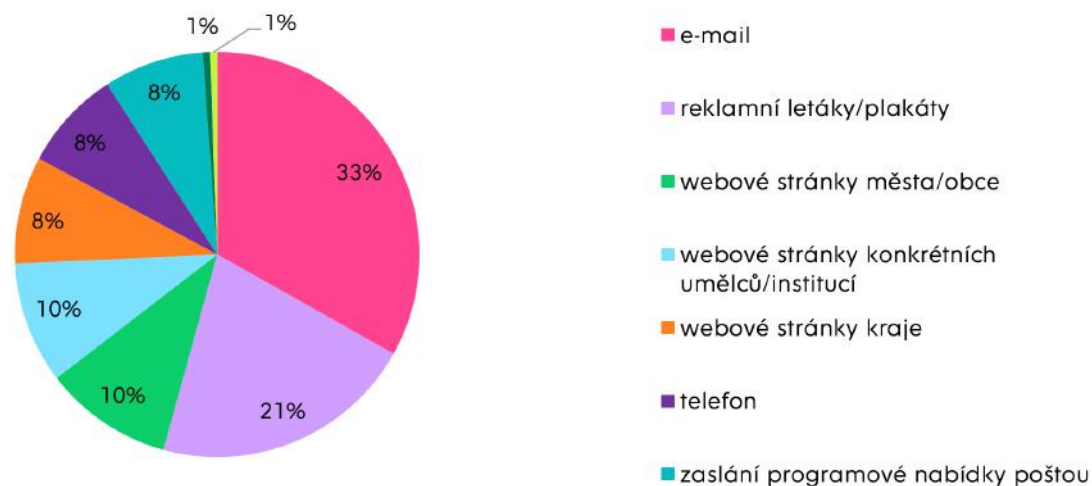
S kvalitou nabídky kulturního programu jsou školy většinou spokojeny či spíše spokojeny, u divadel je to dokonce 93 % respondentů. Vyloženě nespokojeny jsou jednotky škol s nabídkou filmu a audiovize, výtvarného a vizuálního umění a živé hudby.

Hlavním informačním kanálem o nabídce kulturního programu je e-mailová komunikace, kterou využívá třetina škol, 21 % škol získává informace také z letáků a plakátů. V menší míře využívají také webové stránky samosprávy a konkrétních umělců a institucí (10 %), telefon, webové stránky kraje a zasílání programové nabídky poštou. (viz Graf 67)

Graf 66 „Jak jste spokojeni s kvalitou nabídky kulturního programu v jednotlivých kategoriích?, n=58



Graf 67 „Jaké způsoby informování o nabízeném kulturním programu fungují pro vaši školu nejlépe? Můžete vybrat více možností., n=58



Při výběru kulturního programu se školy rozhodují především podle dopravní dostupnosti, termínu konání akce, výše vstupného a předchozí zkušenosti s poskytovatelem programu. Důležité jsou také recenze a souvislost programu s probíranou látkou. Naopak způsob úhrady vstupného příliš velkou roli nehraje. (viz Graf 68)

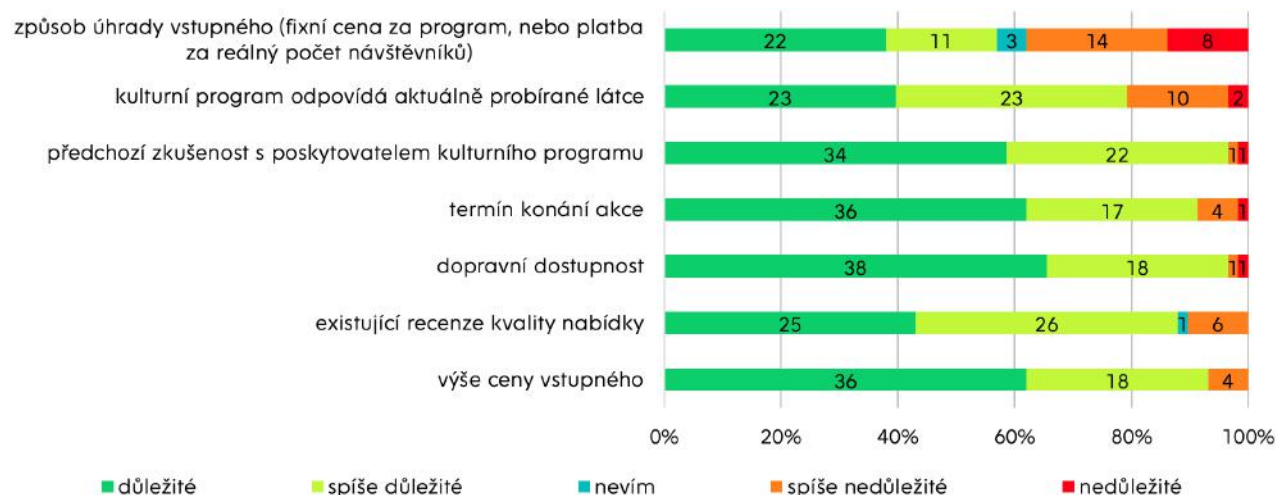
Kulturní program školy navštěvují nejčastěji ve městě, kde se škola nachází nebo přímo ve škole. O něco více než do Pardubic nebo do jiných měst v kraji však školy jezdí do Prahy.

Přímo ve škole absolvuje alespoň jednou za rok program naprostá většina škol, umělecké střední školy (SUŠ), střední školy s uměleckým oborem a učiliště všechny. Pouze v případě středních škol jsou to jen dvě třetiny.

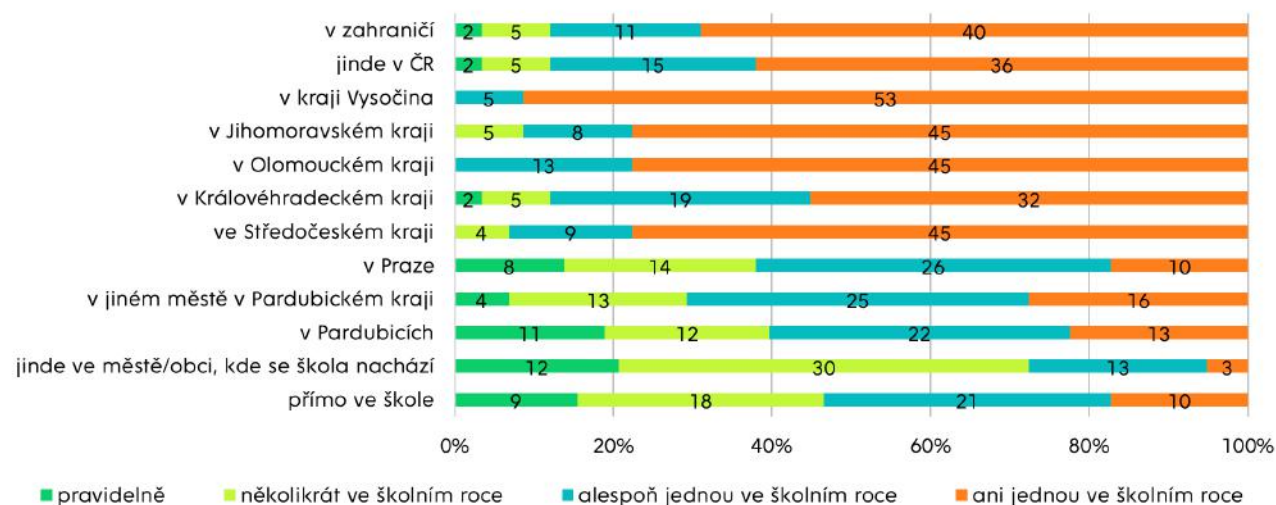
Jinde ve městě, kde se škola nachází navštěvují program všechny školy s výjimkou některých učilišť a SUŠ.

Pardubice jsou cílem všech umělecky zaměřených škol, zatímco základní školy je prakticky nenavštěvují. Méně sem také míří praktické školy a učiliště. Do ostatních měst v kraji často jezdí střední školy s uměleckým oborem, SUŠ je navštěvují jednou do roka.

Graf 68 „Jaké jsou nejdůležitější faktory pro výběr konkrétního kulturního programu?“, n=58



Graf 69 „Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?“, n=58



Do Prahy jezdí alespoň několikrát do roka umělecky zaměřené školy, navštěvuje ji také většina gymnázií, středních škol a učilišť. Základní školy pražské kulturní nabídky příliš nevyužívají, praktické školy pouze jednou ročně.

Kulturní cíle ve Středočeském kraji nejsou školami z Pardubického kraje příliš vyhledávané, navštěvuje je asi 30 % středních škol a 25 % gymnázií. Královéhradecký kraj navštěvují jednou za rok umělecky zaměřené školy, častěji pak střední školy a gymnázia.

Kulturní nabídku v Olomouckém kraji navštíví pouze jednotlivé školy, a to jen jednou do roka, v Jihomoravském kraji ji navštěvují některá gymnázia a jedna škola s uměleckým oborem. Kulturní cíle v kraji Vysočina školy téměř nevyhledávají.

Na jiná místa v Česku, než jsou výše uvedené kraje, tedy do krajů, které s Pardubickým krajem nesousedí, jezdí především umělecky zaměřené školy.

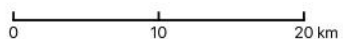
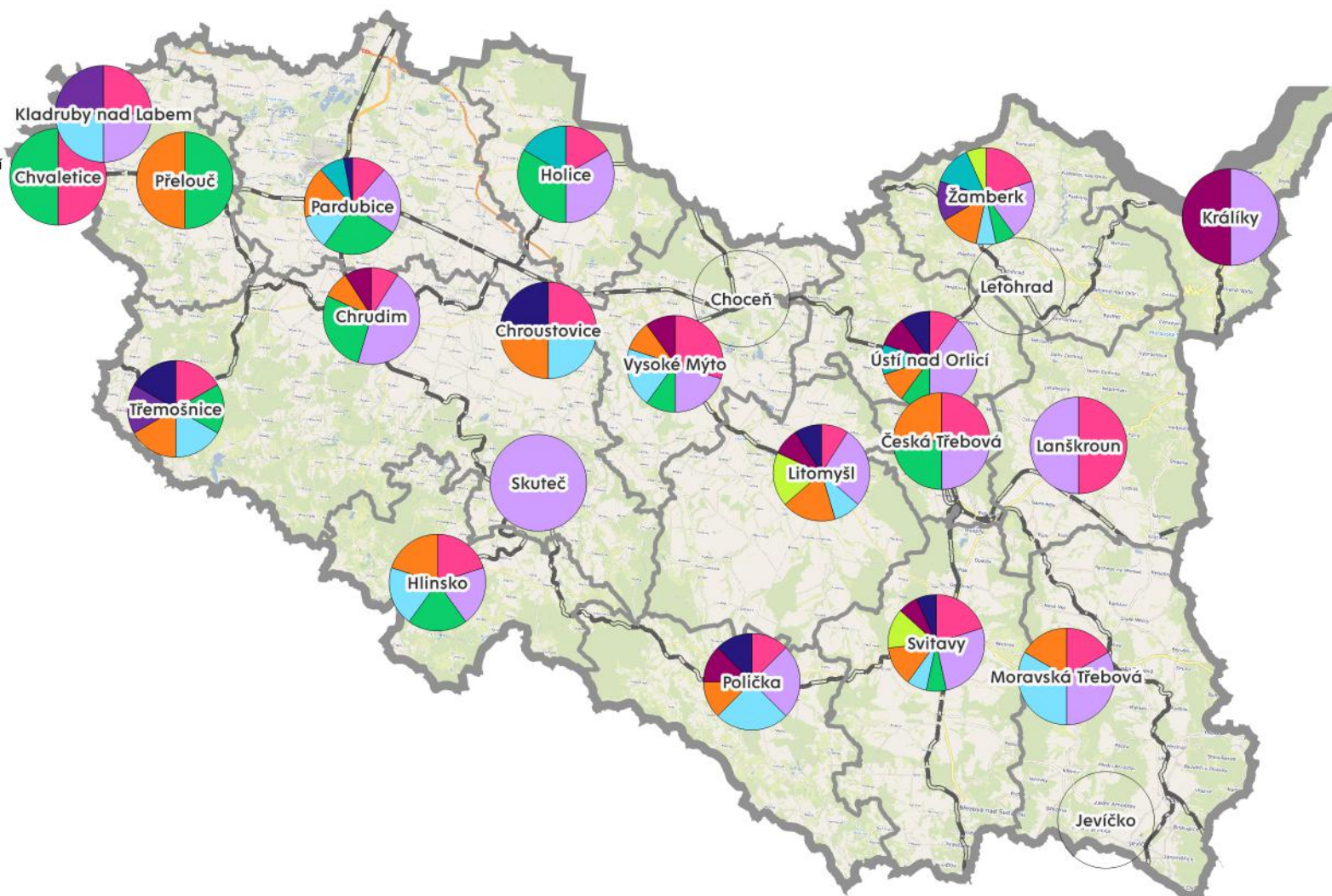
Do zahraničí jezdí pravidelně jedna střední škola s uměleckým oborem a jedna střední škola. V tomto směru jsou také aktivní 2/3 středních uměleckých škol a téměř 40 % gymnázií.

Původní očekávání, že školy z okrajových částí regionu budou navštěvovat kulturní program v sousedních krajích, se naplnilo pouze částečně. Do Královéhradeckého kraje jezdí víckrát než jednou za rok školy z Pardubic, Holic, Ústí nad Orlicí a Žamberku, do Středočeského z Kladruha nad Labem a Třemošnice. Jihomoravský kraj navštěvují častěji školy ze Žamberka, Litomyšle a Svitav. Na Vysočinu a do Olomouckého kraje se však žádná škola víc než jednou v roce nepodívá. Do Pardubic pak jezdí školy pouze z míst, která mají do hlavního města regionu dobré vlakové spojení. Většina škol navštěvuje také Prahu. Školy z Chocně, Jevíčka a Letohradu neabsolvuji kulturní program v žádné kategorii míst víc než jednou ročně.

DOSTUPNOST KULTURNÍHO PROGRAMU

Otázka: "Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?"

místa, kde se školy z daného města/obce účastní kulturního programu více než jednou za rok



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

Pardubického kraje

Datum: 07/2024

Schéma 36 „Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?“

Hlavní bariéry návštěvy a hodnota návštěvy kultury

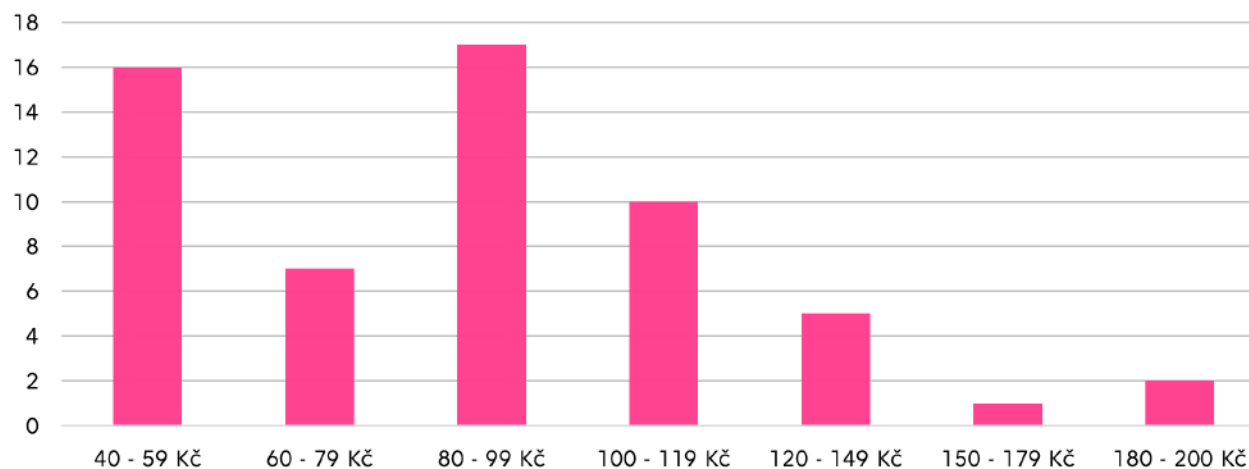
Hlavní bariéry v návštěvnosti kultury jsou vysoké ceny vstupného, jiné priority (vytížení jinými aktivitami) a komplikovaná doprava.

Optimální cena vstupného za žáka se podle respondentů pohybuje mezi 40–59 a 80–99 Kč, což je obdobné, jako bylo zjištěno v obdobném výzkumu ve Středočeském i Libereckém kraji. Nejnižší kategorii výše vstupného přitom očekávají všechny základní a většina praktických škol. Hranici 100 Kč nechtějí překračovat umělecky zaměřené školy, naopak gymnázia a střední školy očekávají vstupné vyšší. Geografická souvislost například se socioekonomicky slabými regiony není patrná.

Graf 70 „Kde s žáky nejčastěji navštívujete kulturní program?“, n=58



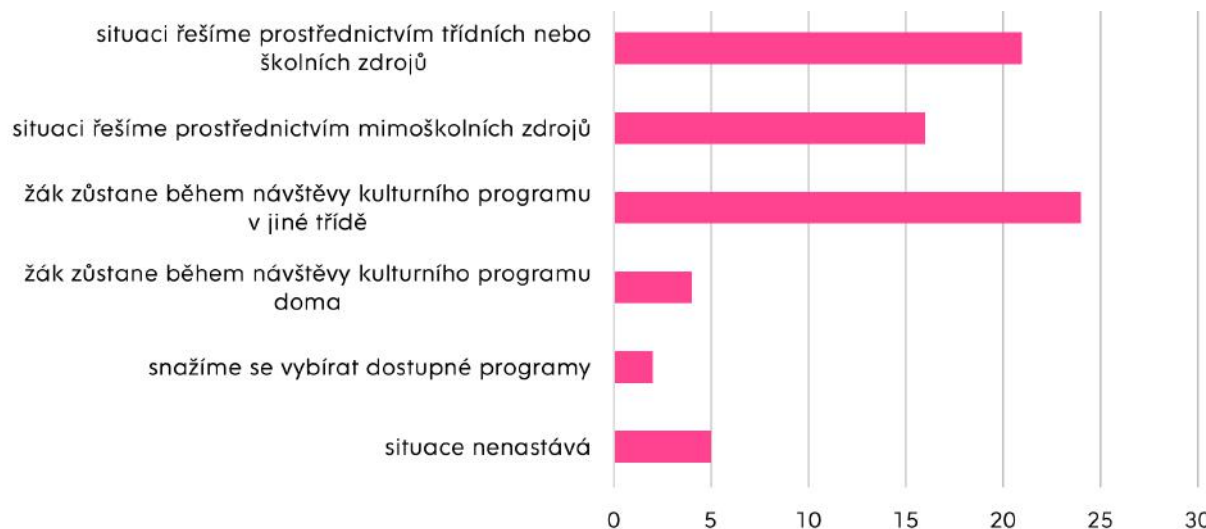
Graf 71 „V jaké maximální výši by měla být optimální cena vstupného na kulturní program za jednoho žáka?“, n=58



Situaci, kdy se žák z finančních důvodů nemůže zúčastnit kulturního programu řeší školy nejčastěji prostřednictvím třídních, školních nebo mimoškolních zdrojů (celkem 37), ve 24 případech zůstává žák v jiné třídě, ve čtyřech doma. V sedmi školách situace nenastává. V některých školách přitom situaci řeší vícero uvedenými způsoby. Způsob řešení situace přitom nesouvisí ani s typem školy, ani s částí regionu, kde se škola nachází, ani s výší vstupného, které škola vnímá jako optimální.

Hlavní benefity návštěvy kulturního programu respondenti vidí ve zvyšování společenského rozhledu (52 z 58), budování vztahu ke kultuře a umění (51) a nácviku pravidel kulturního chování (50).

Graf 72 „Pokud se žák nemůže z finančních důvodů zúčastnit kulturního programu: (můžete vybrat více možností)“, n=58



Graf 73 „Návštěva kulturního programu se školou je pro žáky důležitá zejména z důvodu: (můžete vybrat více možností)“, n=58



Jak by mohl pomoci kraj

Naprostá většina škol by uvítala finanční podporu kraje, především na vstupné, dopravu či na pořádání akcí. Školy v Pardubicích také doporučují intenzivnější spolupráci odborů s gescí kultury (respektive kultury a kulturního dědictví) na městě a na kraji. Další nápady na způsob, jak by mohl pomoci kraj, jsou:

- Rozšířit nabídku programů pro školy
 - > program by mohl být nabízen v pro školy vhodnějším čase (dopoledne kromě pátku, před Vánoci, v období jednotných přijímacích zkoušek a maturit, na druhou stranou dostupnost po celý školní rok),
 - > témata by mohla více odpovídat probírané látce,
 - > realizace přímo ve škole,
 - > lepší nabídka v okrajových regionech,
 - > vytvořit harmonogram nabízených programů na celý rok už v září,
 - > organizace soutěží.
- Zlepšit informovanost škol o programu
 - > kulturní newsletter, bulletin s informacemi o regionech
 - > systém online certifikace či ověření kvality (vhodnosti) programu.

Podněty a nápady

Na závěr dotazníku měli respondenti možnost uvést další podněty pro řešení či nápady, zde je původní znění odpovědí:

- Vstupy pro studenty a žáky zdarma. (Vysoké Mýto)
- Zajištění kulturních akcí pro žáky přímo ve škole (Ústí nad Orlicí)
- Pro ostatní školy můžeme nabídnout zprostředkování divadelního představení o paní Latě Brandisové, která je jedinou vítězkou Velké pardubické, takže to i tematicky zapadá do našeho kraje. Navíc je hra pojata tak, že je vhodná jak pro menší děti, tak i pro dospělé. Ráda v případě zájmu sdělím kontakt. (Kladruhy nad Labem)
- Nabídka vhodných termínů – páteční termín, vzhledem k návratu žáků do vzdálených míst bydliště, je bohužel nevhodný. (Litomyšl)
- Tvorba pracovních listů k památkám v Pardubickém kraji, k historickým tématům (2. sv. válka, odboj, židovská problematika, sametová revoluce). (Pardubice)
- Zajistit dopravu (Moravská Třebová)
- Pozvat někoho na poradu ředitelů, kdo by nás vyslechl a na základě toho by se udělala nabídka programů pro školy. (Chrudim)
- Jako zástupce školy na okraji regionu je pro nás asi nejvíce limitující to, že výjezd do krajského města je na celý den, což jednak ubírá jiným učitelům hodiny, prodražuje se to na dopravě + vstupné a také to stojí čas. V případě kombinovaných nabídek nebo přenesených blíže k nám by samozřejmě objem návštěv kulturních akcí mohl být ještě vyšší. (Svitavy)
- Nápad – Pardubický kraj by mohl po dohodě s kulturní institucí připravit např. týden divadla pro školy. (Česká Třebová)
- Větší spolupráce kulturních institucí a škol, nabídka nejen pro žáky ale i pro učitele (vzdělat učitele, kteří to pak předají dál). (Pardubice)

8.2 Dostupnost uměleckého vzdělávání

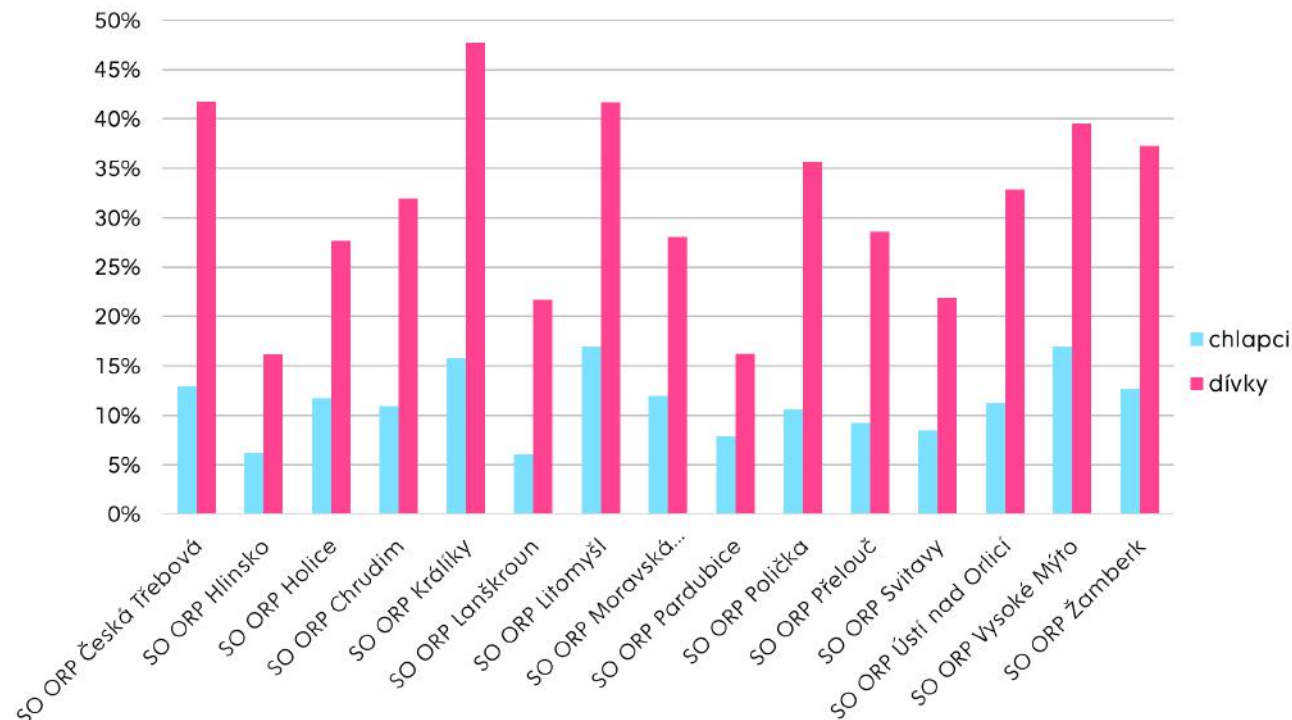
Základní umělecké školy

Mezi žáky základních uměleckých škol výrazně převládají dívky, tvoří v průměru 72 % žactva, situace je ve všech SO ORP podobná.

Vysoký je také poměr žáků ZUŠ na celkovém obyvatelstvu ve věku 5-18 let (obvyklý věk žáků ZUŠ). V SO ORP Králíky je to dokonce 32 %, podobné je to i v SO ORP Litomyšl (29 %), Vysoké Mýto (28 %) a Česká Třebová (27 %). (viz Schéma 37).

V případě dívek je zastoupení žaček ZUŠ v obyvatelstvu velmi výrazné – v SO ORP Králíky navštěvuje ZUŠ téměř každá druhá dívka ve věku 5–18 let (48 %), okolo 40 % se pohybuje také SO ORP Česká Třebová, Litomyšl, Vysoké Mýto a Žamberk. Naopak u chlapců sledovaná hodnota nepřesáhla 17 % (SO ORP Litomyšl). (viz Graf 74)

Graf 74 Podíl dívek a chlapců v ZUŠ na obyvatelstvu ve věku 5–18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)



ZASTOUPENÍ ŽÁKŮ ZUŠ V POPULACI

Podíl žáků ZUŠ na obyvatelstvu ve věku 5-18 let, celkový počet žáků a žáci dle pohlaví v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023

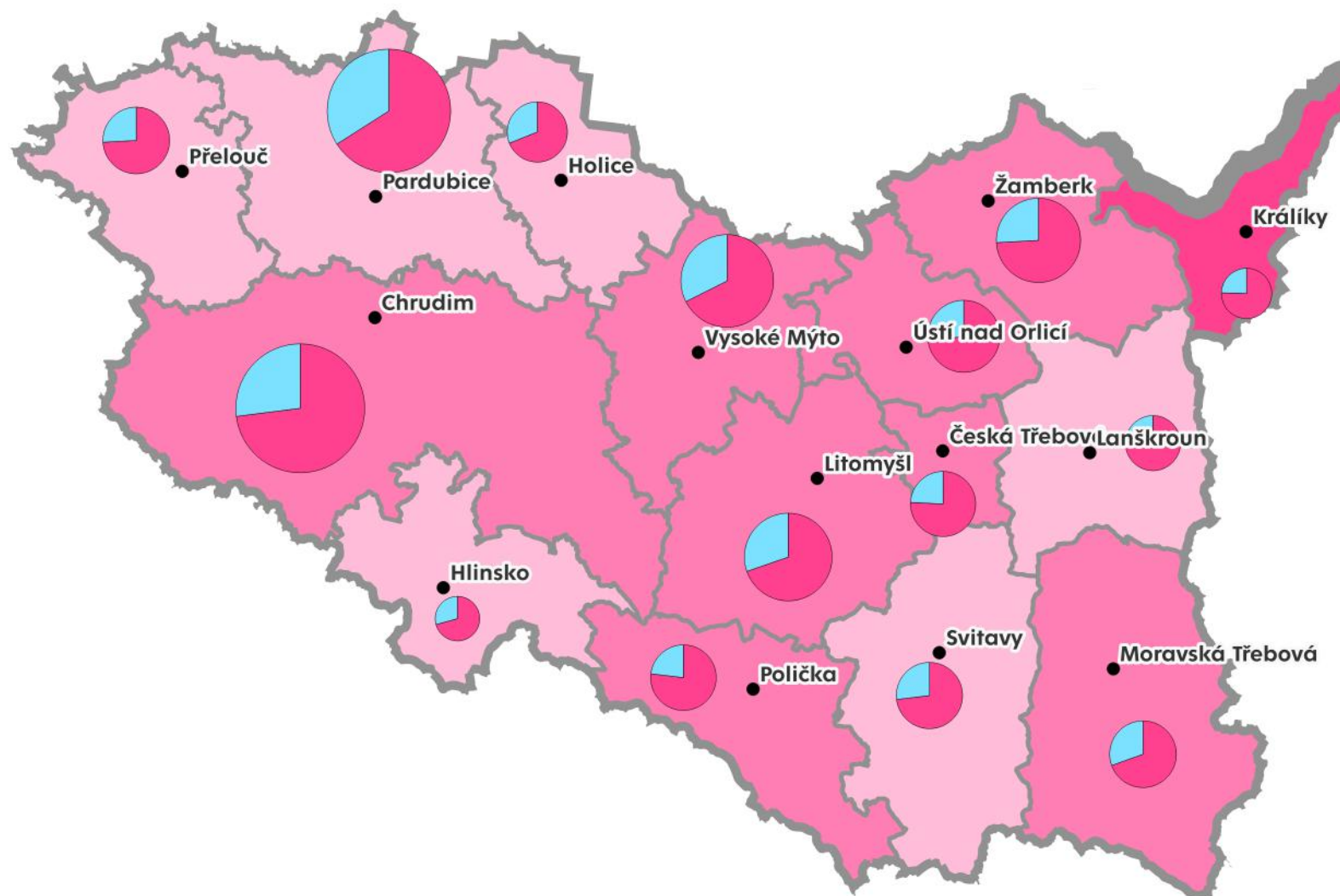
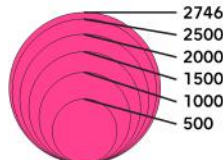
podíl žáků v ZUŠ
na obyvatelstvu ve věku 5-18 let



žáci ZUŠ dle pohlaví



celkový počet žáků ZUŠ



0 10 20 km

Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

Pardubického kraje, ČSÚ

Datum: 08/2024

Schéma 37 Podíl žáku v ZUŠ na celkovém obyvatelstvu ve věku 3-18 let, celkový počet žáků a žáci dle pohlaví v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)

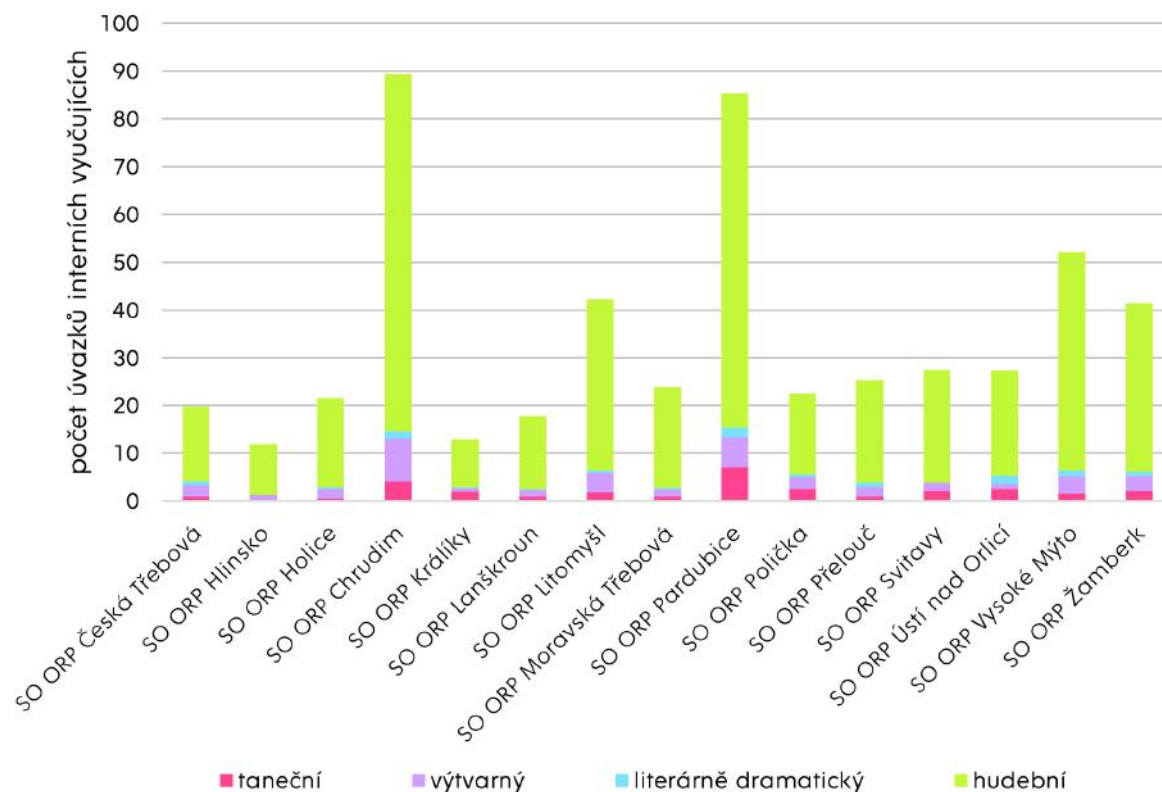
V téměř polovině SO ORP jsou základní umělecké školy zaplněny z více než 96 %, je však možné, že v některých oborech nejsou žádná volná místa. Naopak v SO ORP Moravská Třebová je volná téměř pětina míst, SO ORP Česká Třebová, Svitavy a Ústí nad Orlicí mají k dispozici ještě desetinu. Vysoká obsazenost ZUŠ v SO ORP Chrudim a Polička v kombinaci s nižším podílem žáků na populaci přitom může ukazovat na nedostatečné kapacity ZUŠ v těchto oblastech.

Ve většině SO ORP převažuje hudební individuálně skupinový obor, výjimku tvoří SO ORP Králíky, kde tento obor vyrovnává obor taneční. (viz Schéma 38)

Jedním z ukazatelů, pomocí kterého lze porovnat, jak se základní umělecké školy zapojují do komunitního života, může být studium dospělých, které je nad rámec hlavního zaměření školy. V Pardubickém kraji dospělí na ZUŠ prakticky nestudují (jedná se pouze o jednotky osob), pouze v SO ORP Pardubice jich bylo 33.

Počet vyučujících v jednotlivých oborech víceméně odpovídá rozložení počtu žáků v oborech. Nicméně v SO ORP Králíky, kde taneční obor, který navštěvuje 169 žáků (40 %), jsou v přepočtu na úvazky necelí dva vyučující (1,9), na hudební obor se 182 žáky je vyučujících 10. (viz Graf 75).

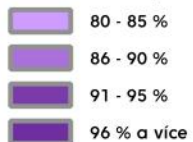
Graf 75 Interní učitelé přepočtení na plně zaměstnané v ZUŠ dle oborů v SO ORP Pardubického kraje. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje



OBSAZENOST ZUŠ

Míra obsazenosti základních uměleckých škol, žáci ZUŠ dle oboru a celkový počet žáků v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023

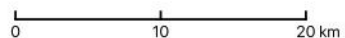
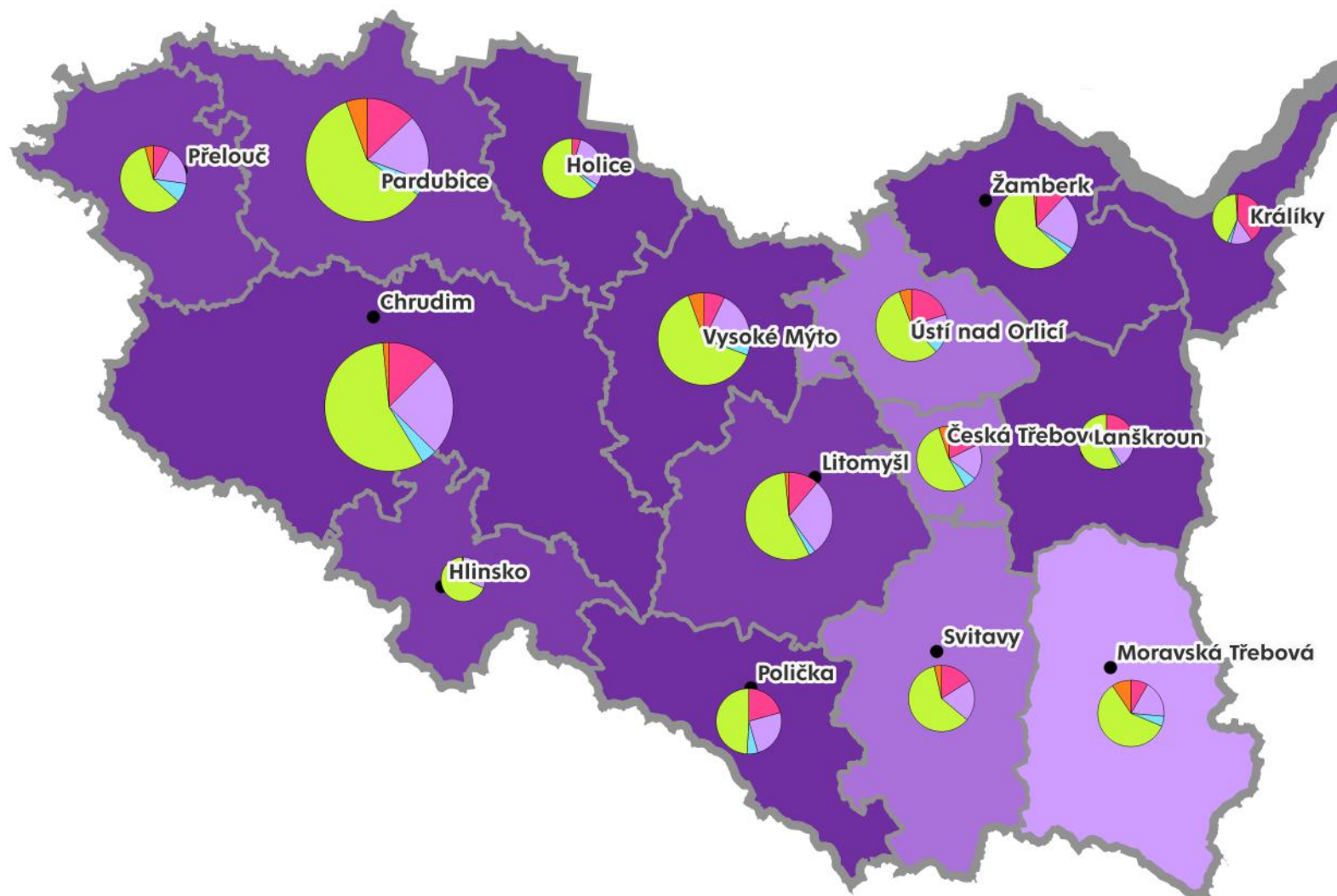
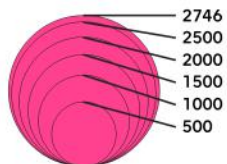
obsazenost kapacit ZUŠ



žáci dle oboru



počet žáků v ZUŠ



Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

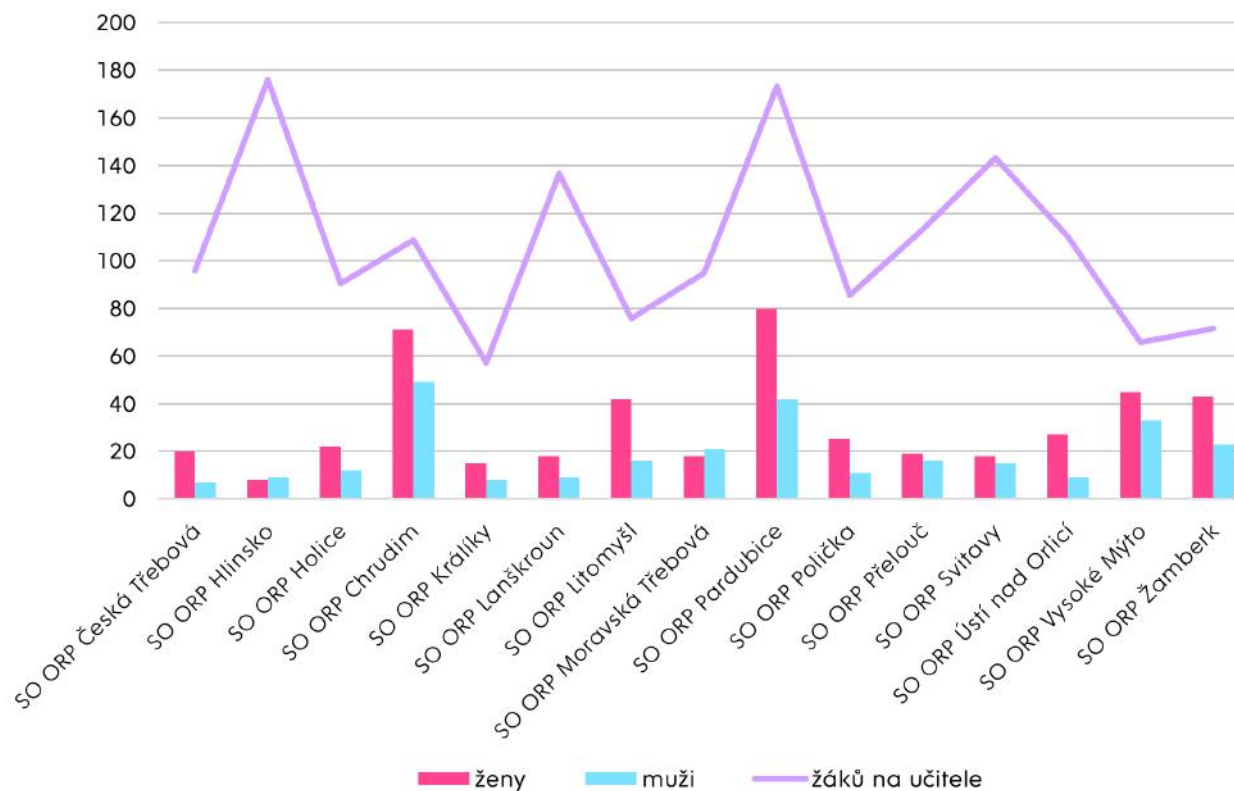
Pardubického kraje, MŠMT

Datum: 06/2024

Schéma 38 Míra obsazenosti základních uměleckých škol, celkový počet žáků a žáci dle oborů v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. (Zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje 2024, MŠMT 2024))

Celkem mají ZUŠ v kraji 751 interních zaměstnanců, z toho 471 žen. Ženy převažují ve všech SO ORP. Průměrný úvazek činí 0,7. Počet zaměstnanců na jednoho žáka se v jednotlivých ORP značně liší – od 57 žáků na učitele v Králíkách po 173 v Pardubicích. (viz Graf 76) Externích učitelů je v celém kraji 24 a v přepočtu na celý úvazek pouze 5,2.

Graf 76 Počet interních zaměstnanců ZUŠ dle pohlaví a počet žáků na zaměstnance v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)



Střediska volného času (domy dětí a mládeže)

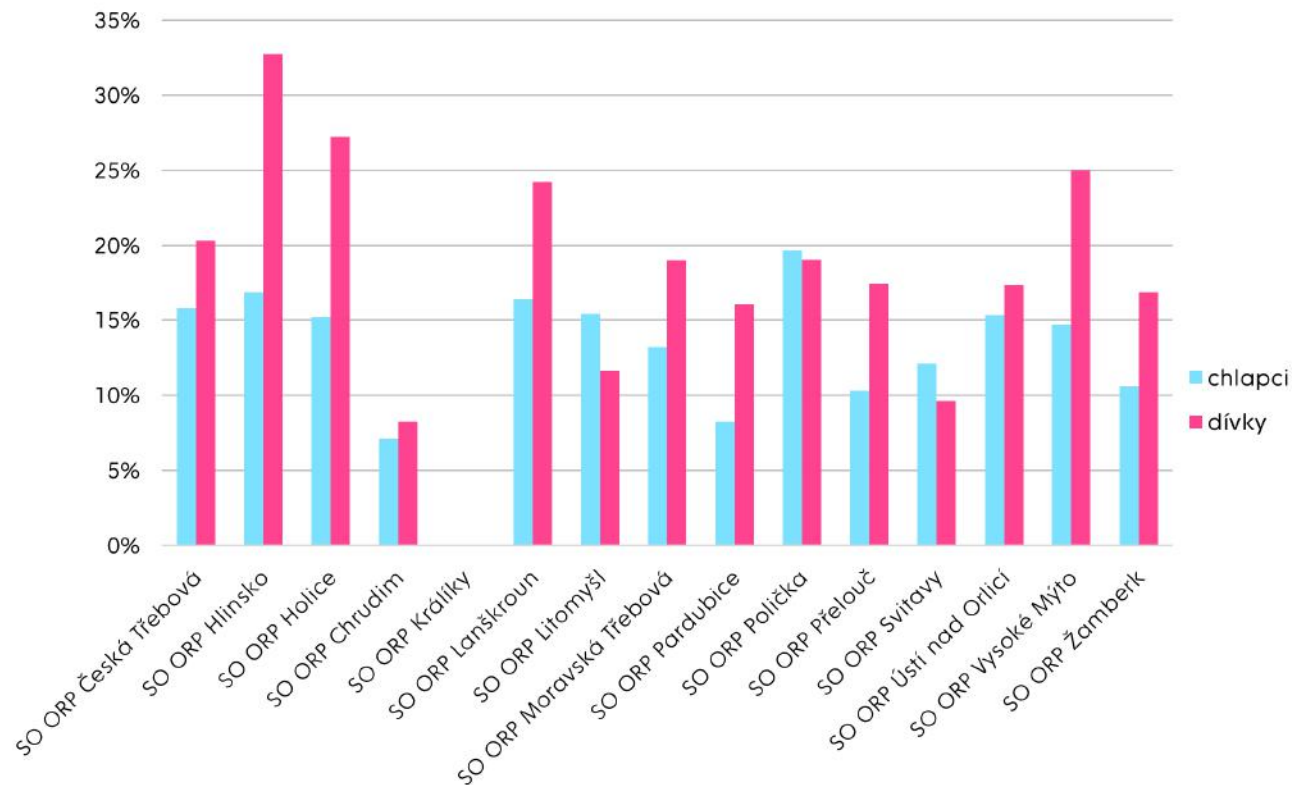
Pravidelná účast na aktivitách středisek volného času je v populaci podstatně nižší než v případě základních uměleckých škol. Avšak vzhledem k tomu, že nemáme k dispozici údaj o kapacitě jednotlivých středisek, nelze určit, zda je příčina na straně nabídky nebo poptávky. Poměr dětí a žáků v DDM k věkové skupině obyvatelstva 3-18 let (střediska volného času nabízí programy převážně od 3 let věku) dosahuje maximálně 28 % (SO ORP Hlinsko), v průměru je to 18 %. V SO ORP Chrudim je to pouze 9 %. V SO ORP Králíky středisko chybí.

V případě středisek volného času je poměr dívek a chlapců vyrovnanější než u ZUŠ, nicméně i tak dívky převažují. Větší účast chlapců může být dána širším záběrem nabídky středisek volného času, data za umělecké obory totiž nelze odlišit.

I v poměru k obyvatelstvu odpovídajícího věku dívky převažují. Například v SO ORP Hlinsko navštěvují středisko dvě dívky z pěti žijících v SO ORP (38 %) a pouze každý pátý chlapec (19 %). (viz Schéma 39, Graf 77)

Střediska volného času realizují také táborovou a další činnost spojenou s pobytem, kam patří také městské a příměstské tábory. Využívají je především děti a mladiství z SO ORP Hlinsko, Vysoké Mýto a Žamberk. (viz Graf 37). V tomto případě je však do výkazu započítávána účast na každém pobytu zvlášť a jeden účastník tak může být započítán vícekrát.

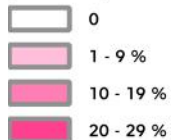
Graf 77 Podíl dívek a chlapců v DDM na obyvatelstvu ve věku 3–18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)



ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKŮ DDM V POPULACI

Podíl účastníků (dětí a žáků) v DDM na obyvatelstvu ve věku 3-18 let, jejich celkový počet a poměr zastoupení pohlaví v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023

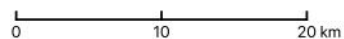
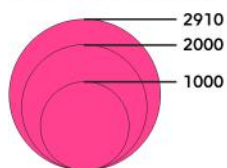
podíl dětí a žáků v DDM na celkovém počtu obyvatel ve věku 3-18 let



děti a žáci dle pohlaví



celkový počet dětí a žáků



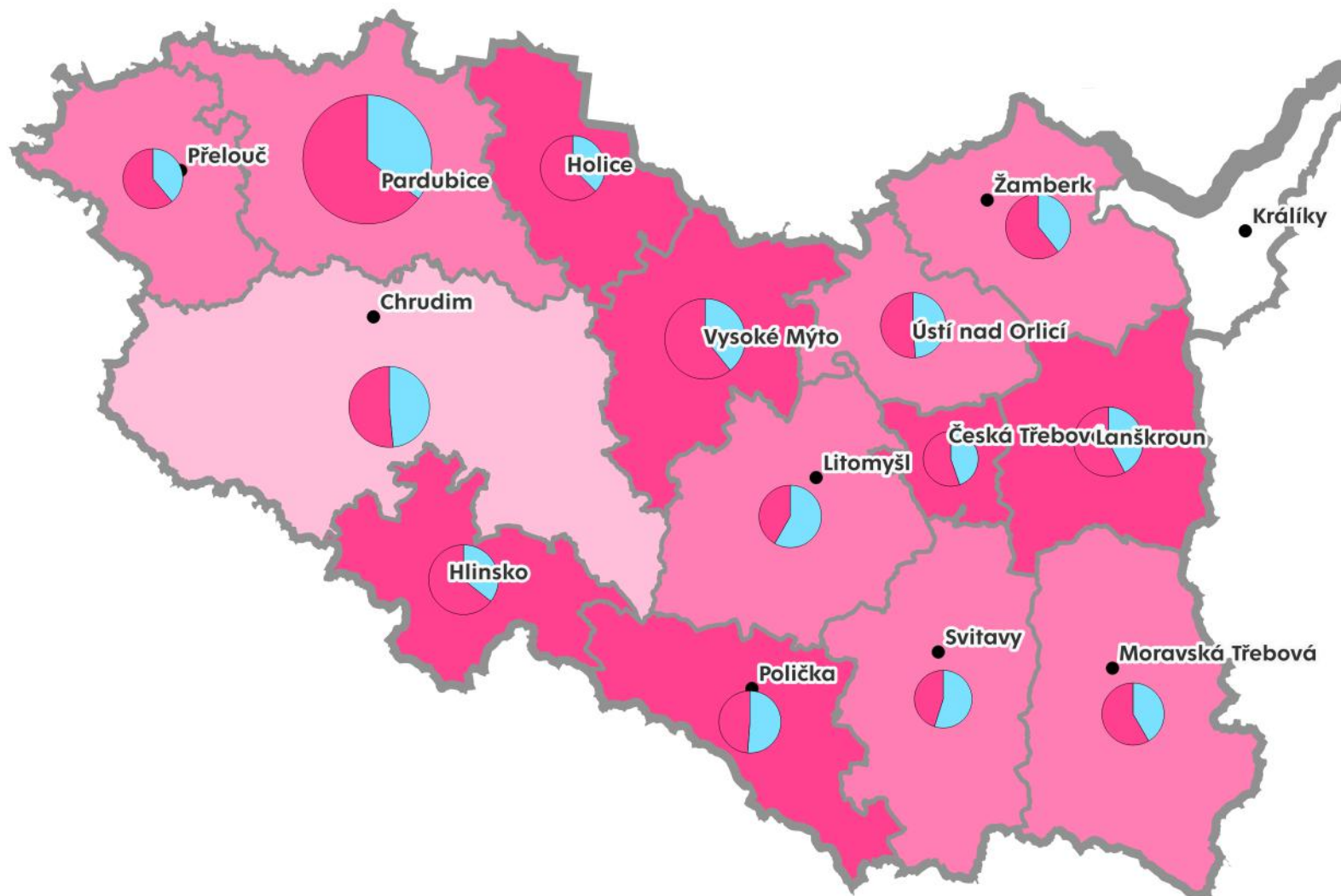
Mapování a tvorba strategie kulturně kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

Pardubického kraje, ČSÚ

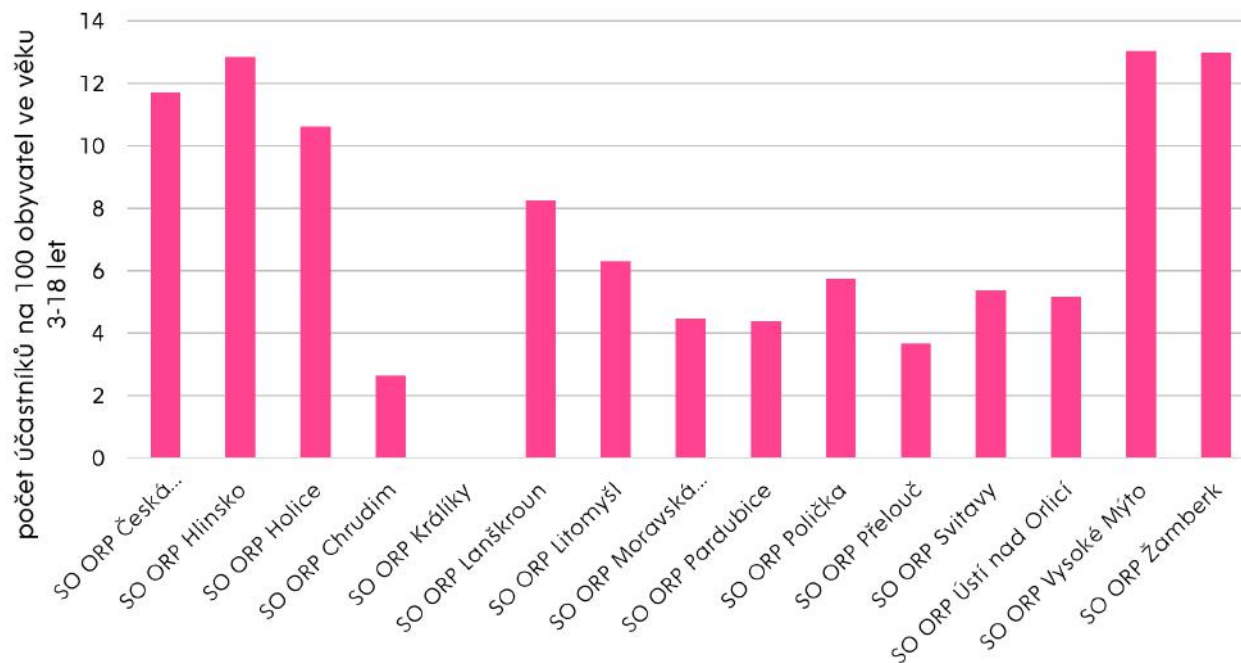
Datum: 08/2024

Schéma 39 Podíl účastníků (dětí a žáků) v DDM na obyvatelstvu ve věku 3-18 let, jejich celkový počet a poměr zastoupení pohlaví v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)



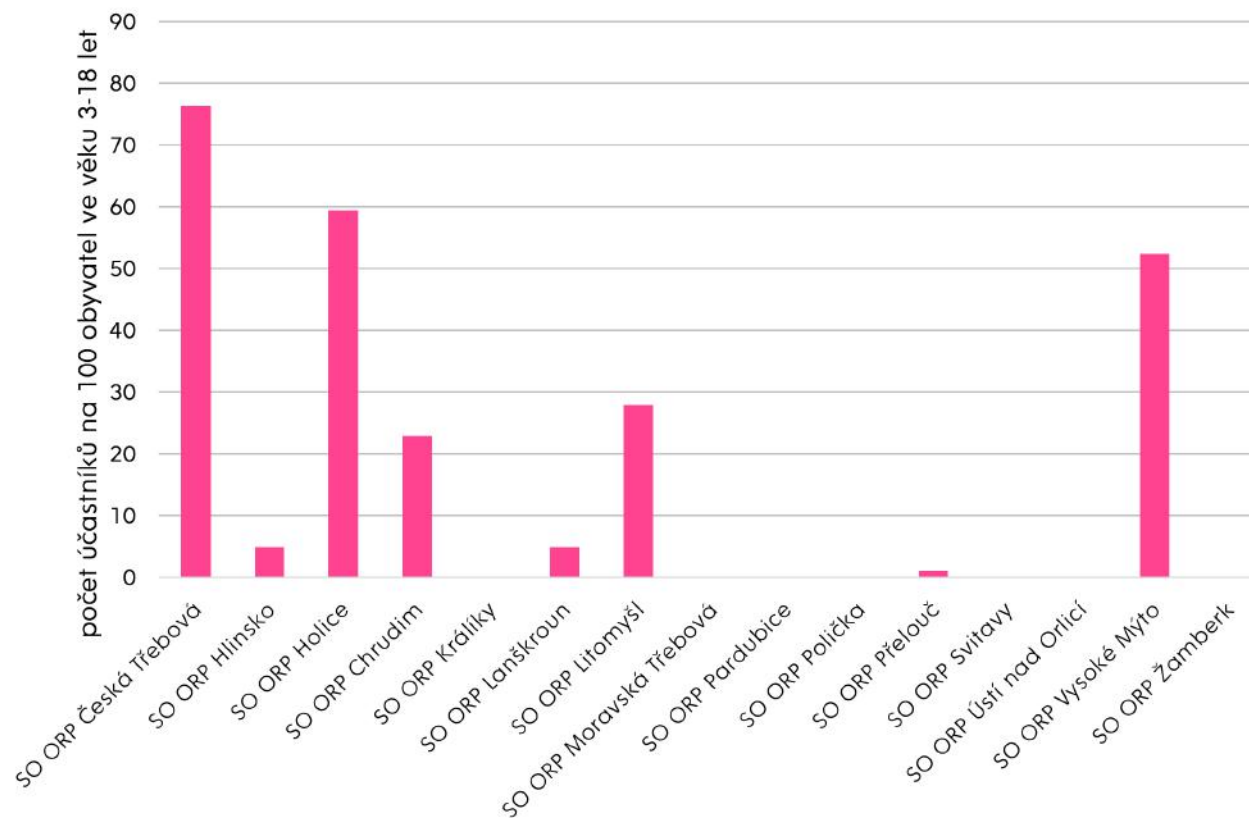
Duplicitní mohou být i údaje pro spontánní činnost (jeden účastník se může účastnit více akcí). Tu však intenzivně vyvíjí pouze SO ORP Česká Třebová, Holice a Vysoké Mýto (viz Graf 48), tedy SO ORP s vysokým podílem dětí a mládeže ve střediscích. Obecně tak lze říci, že v SO ORP s vyšším podílem dětí a žáků v DDM se střediska více zapojují do komunitního života.

Graf 78 Počet účastníků táborové a další činnosti středisek volného času spojené s pobytem v přepočtu na 100 obyvatel ve věku 3-18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)



Střediska volného času zaměstnávají z 91 % externisty, v celém kraji jich bylo 964, jejich úvazek činil v průměru 0,05. Interní zaměstnanci, kterých je v kraji 96, vykonávají v průměru 0,9 úvazku.

Graf 79 Počet účastníků spontánní zájmové činnosti v přepočtu na 100 obyvatel ve věku 3-18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)



8.3 Hodnoty a problémy

Tabulka 31 Hodnoty a problémy Dostupnosti kultury. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
Dostupnost kultury pro školy - Školy z ORP hodnotí velmi pozitivně nabídku kulturního programu v místě. - Naprostá většina škol navštíví alespoň jednou ročně památky, muzea a divadla. - Vysoká spokojenost s kvalitou nabídky kulturního programu. - Naprostá většina škol jezdí vícekrát v roce za kulturou mimo kraj. - Školy navštěvují program v Praze i v regionální metropoli podobně často na což má pravděpodobně vliv dobré železniční spojení. - Pro školy z okrajový částí regionu je atraktivnější nabídka v Praze nebo v Pardubickém kraji než v okolních krajích. - Situace, kdy se žák z finančních důvodů nemůže zúčastnit kulturního programu řeší školy nejčastěji prostřednictvím třídních, školních nebo mimoškolních zdrojů. - Školy využívají program v obci, kde působí. Dostupnost uměleckého a zájmového vzdělávání - V ZUŠ výrazně převládají dívky. - Vysoký podíl dětí a mladistvých navštěvujících ZUŠ v populaci 5-18 let. - Táborová a spontánní činnost má vysokou účast v SO ORP s vyšším podílem dětí a žáků v DDM.	Dostupnost kultury pro školy - Nabídka kulturního programu pro školy ve městech mimo ORP není hodnocena pozitivně. - Školy by rády častěji chodily za designem, literaturou, živou hudbou (mimo vážné hudby), divadlem a výtvarným uměním. - Školy kulturní program nejčastěji absolvují přímo ve škole, kde pravděpodobně chybí nácvik kulturního chování, jedna z hlavních hodnot návštěv kulturního programu. - Pardubice nejsou pro školy na východě regionu natolik atraktivní jako Praha. - Hlavní bariéry v návštěvnosti kultury jsou vysoké ceny vstupného, nedostatek času a komplikovaná doprava. - Pokud se žák nemůže z finančních důvodů zúčastnit programu, ve 24 případech zůstává v jiné třídě, ve čtyřech doma. Dostupnost uměleckého a zájmového vzdělávání - Polovina ZUŠ má úplně nebo téměř vyčerpané kapacity - Kapacity v ZUŠ V SO ORP Chrudim a Polička pravděpodobně nevyhovují poptávce. - Počet dospělých studujících ZUŠ je minimální.

9 **Financování kultury**

Kapitola sleduje vývoj financování kultury v Pardubickém kraji za posledních 12 let. Sledována je stabilita provozních (neinvestičních) výdajů, kapitálové (investiční) výdaje v kontextu konkrétních projektů a krajské dotační programy. Dotační programy jsou vnímány a vizualizovány na příslušných schématech, v kontextu území, do kterého směřují. Součástí je i benchmarking vybraných ukazatelů s dalšími kraji ČR.



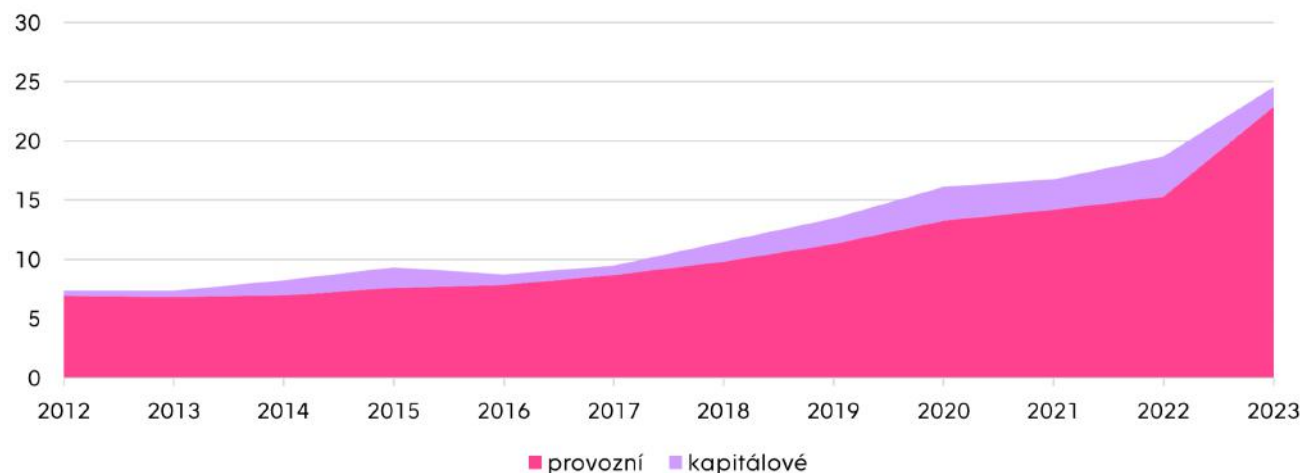
Obrázek 89 Resselovo náměstí v Chrudimi. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2023)

9.1 Výdaje na kulturu Pardubického kraje

Celkové výdaje Pardubického kraje

V letech 2012 až 2023 tvořily provozní výdaje kraje v průměru 87,1 % celkových výdajů (Graf 80). Provozní výdaje kraje se z částky 6,9 mld. Kč v roce 2012 zvýšily na částku 22,9 mld. Kč v roce 2023, což je nárůst o 230,1 %. Kapitálové výdaje byly nejvyšší v roce 2022, kdy dosáhly výše 3,4 mld. Kč.

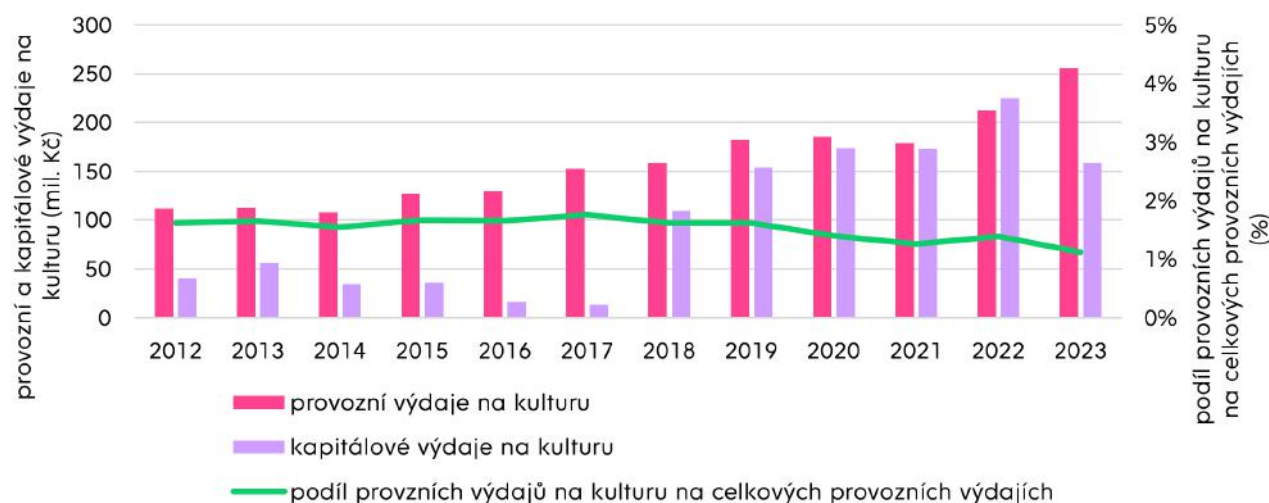
Graf 80 Celkové provozní a kapitálové výdaje Pardubického kraje v letech 2012–2023 (mld. Kč), zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Výdaje na kulturu Pardubického kraje

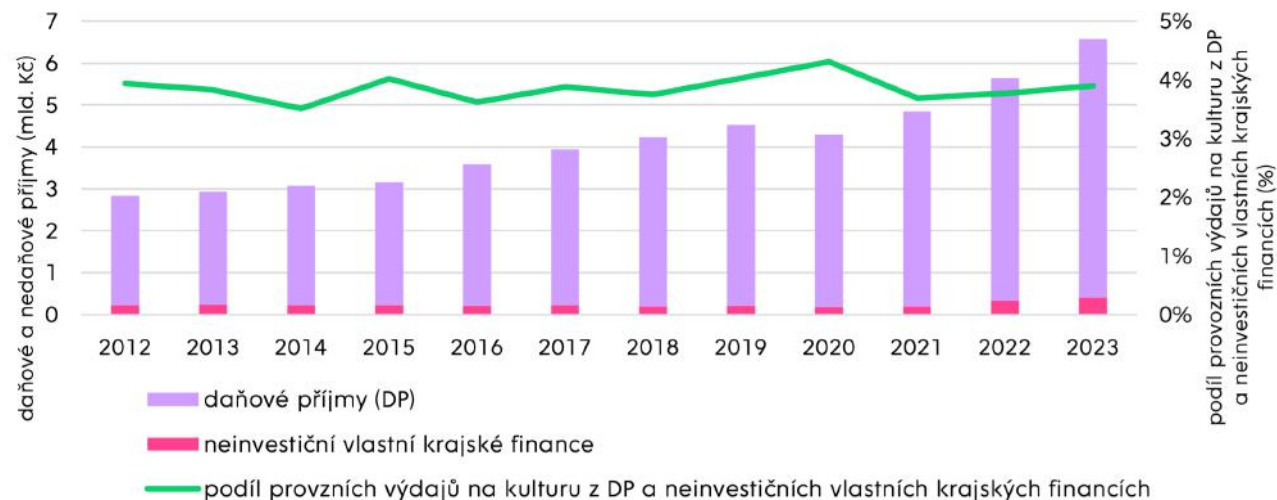
Graf 81 zobrazuje provozní a kapitálové výdaje na kulturu a podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích Pardubického kraje. Provozní výdaje na kulturu za roky 2012–2023 dosáhly maximální hodnoty v roce 2023, konkrétně to bylo 256,3 mil. Kč. Podíl provozních výdajů na kulturu na celkových výdajích dosahoval ve sledovaných letech průměru 1,52 %. V letech 2012 až 2019 se tento podíl držel kolem hodnoty 2 %. V posledních letech však, klesl až na hodnotu 1,12 % v roce 2023. Od roku 2018 pak došlo ke zintenzivnění investic a v posledních pěti sledovaných letech dosáhly kapitálové výdaje na kulturu v součtu 883,3 mil. Kč a v některých letech se svou výší téměř vyrovnaly provozním výdajům, v roce 2022 je dokonce překonaly. V roce 2023 ale zase provozní výdaje (256,3 mil. Kč) převyšovaly kapitálové výdaje (158,3 mil. Kč), to je způsobeno pravděpodobně novými výdaji na zajištění provozu kulturních institucí.

Graf 81 Provozní a kapitálové výdaje na kulturu (mil. Kč) a podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích (%) Pardubický kraj v letech 2012–2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech (DP) a neinvestičních vlastních krajských financích (Graf 82) je vyšší než podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích kraje. Podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích má omezenou vypovídající hodnotu. Provozní výdaje zahrnují např. účelové dotace od státu v oblasti školství a další výdaje, které kraj nemůže ovlivnit. Podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích lépe ukazuje skutečnost, jak kraj rozhoduje o prioritách, které ovlivnit může. Tento podíl byl v letech 2012–2023 v průměru 4 % a jeho výše byla poměrně konsistentní, zatímco daňové příjmy kraje konstantně rostly, až na propad v roce 2020. Na prostředcích, o jejichž využití rozhoduje sám kraj, tak měla v posledních dvanácti letech kultura konstantní podíl.

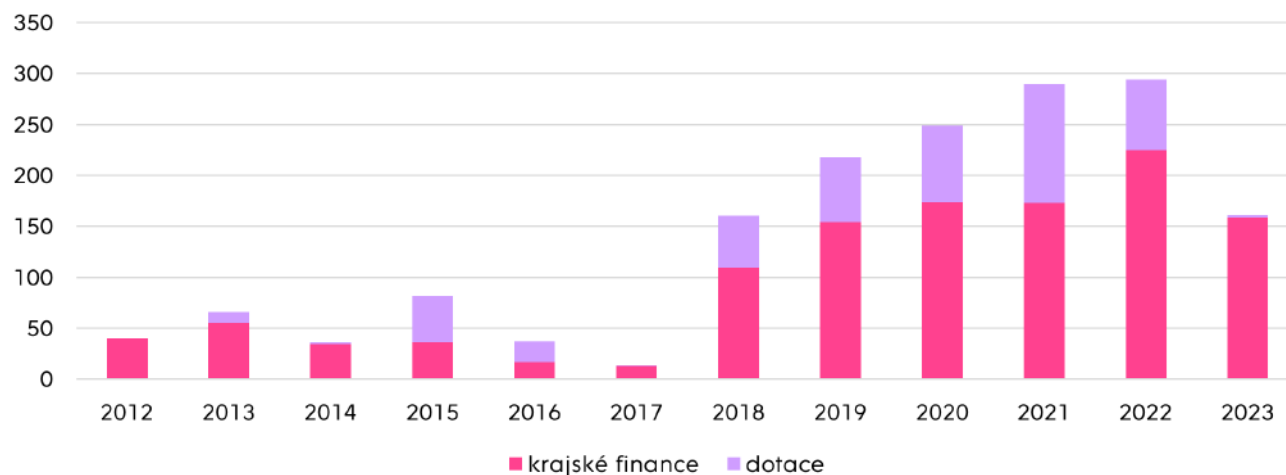
Graf 82 Daňové příjmy (DP) kraje a neinvestiční vlastní krajské finance (mld. Kč) a podíl provozních výdajů z DP a neinvestičních vlastních krajských financí (%). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Využívání vlastních financí a dotací

Pardubický kraj využívá k financování kultury především vlastní prostředky. U neinvestičních výdajů v letech 2012 až 2023 byl podíl kraje v průměru 94 %. U kapitálových výdajů je ale podíl dotací výraznější, viz Graf 83. Celkový objem investic do kulturní infrastruktury se v druhé polovině sledovaného období (2018–2023) oproti první polovině (2012–2017) výrazně navýšil a za celé období 2012–2023 byl průměrný podíl dotací na celkových investicích 24 %. Hlavní investice v posledních letech směřovaly např. do Pardubického zámku nebo do obnovy Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii, viz Tabulka 32.

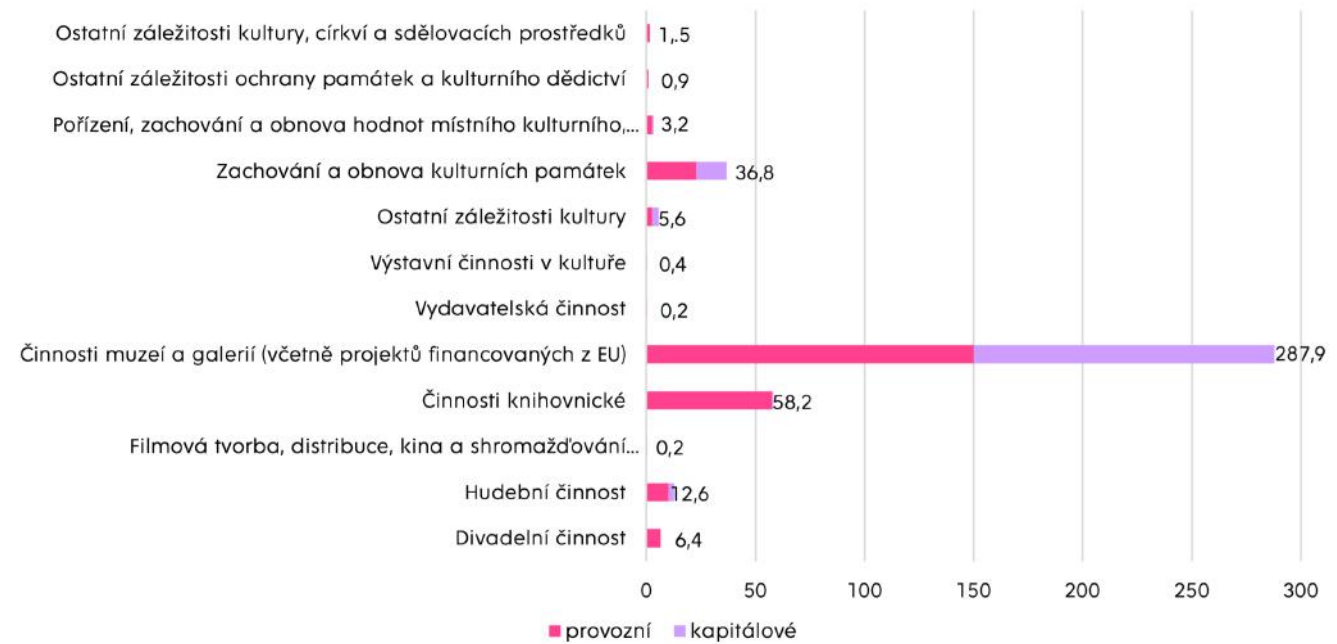
Graf 83 Rozdělení investic do kultury v Pardubickém kraji dle původu financí v letech 2012–2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Struktura financování kultury dle odvětvových paragrafů

Graf 84 zobrazuje rozdělení financí v kultuře v roce 2023 podle odvětvových paragrafů (s rozdělením na výdaje kapitálové a provozní). Převážná část financí (287,9 mil. Kč, 69,5 %) směřovala do činnosti muzeí a galerií, v tomto paragrafu jsou obsaženy i projekty financované z EU. Dále finance směřovaly nejvíce na knihovnické činnosti (58,2 mil. Kč) a zachování a obnovu kulturních památek (36,8 mil. Kč). Struktura financování dle odvětví odpovídá běžné zřizovatelské roli krajů v oblasti muzeí, galerií a knihoven.

Graf 84 Struktura financování kultury v Pardubickém kraji dle odvětvových paragrafů v roce 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)



Tabulka 32 Hlavní kapitálové výdaje Pardubický kraj 2012–2023. zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)

období	projekt	částka (mil. Kč)
2012-2014	Revitalizace historické budovy Regionálního muzea v Litomyšli	70,8
2014-2016	Zvýšení atraktivity zámku Pardubice	30
2015	Evidenční systém a publikační portál muzejních sbírek Pardubického kraje	12,7
2017-2018	Realizace úspor energie – Regionální muzeum v Chrudimi	13,5
2017-2020	Příhrádek Pardubice	57
2017-2019	Depozitář pro Východočeské muzeum v Pardubicích	82,3
2018-2019	Zvýšení atraktivity muzea čs. opevnění – Dělostřelecká tvrz Bouda, provozní budova	26,2
2019-2021	Zámek Pardubice – využití a obnova zámeckých exteriérů a interiérů	157,3
2019-2020	Dům hudby v Pardubicích – modernizace společenské části	74,3
2019-2020	RM v Litomyšli, rekonstrukce objektu Portmoneum a nová expozice	9,6
2019-2023	Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii	408

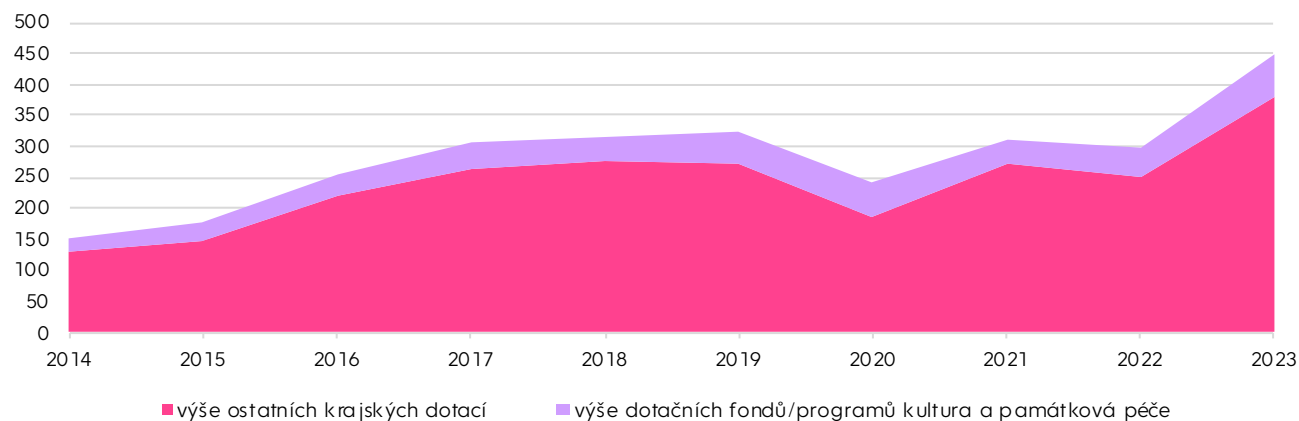
9.2 Dotační oblasti Pardubického kraje

V letech 2014–2023 dosahovaly průměrné dotace na kulturu Pardubického kraje 43,5 mil. Kč za rok (Graf 85). Dotační programy na kulturu tvořily v průměru 15,6 % všech krajských dotací. V tomto podílu je obtížné sledovat trend, největšího podílu dosáhly dotace na kulturu v roce 2020 (23,4 %). Následující rok tento podíl zase dosáhl minima celého sledovaného období (12,7 %). Celkové krajské dotace ve sledovaném období rostly, až na covidový rok 2020, kdy došlo k poměrně prudkému propadu ostatních krajských dotací, konkrétně z částky 270,9 mil. Kč v roce 2019 na částku 184,9 mil. Kč v roce 2020. Dotace v oblasti kultury v tomto roce naopak vzrostly (52,6 mil. Kč v roce 2019 a 56,4 mil. Kč v roce 2020).

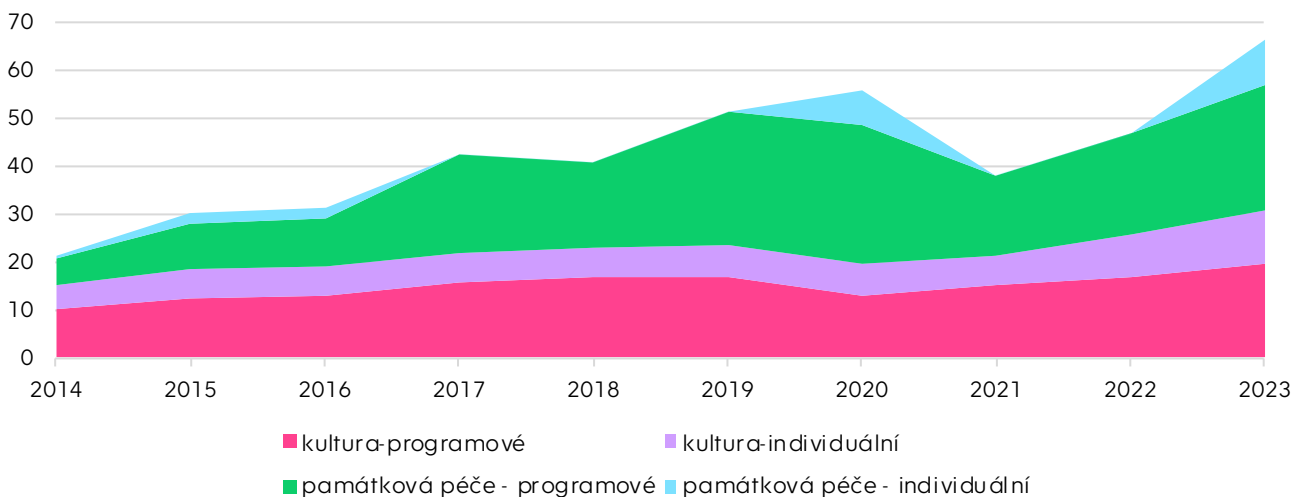
Graf 86 zobrazuje dotace na kulturu a dotace na kulturní dědictví s rozlišením na programové a individuální dotace. Dotace na kulturu v období let 2014–2023 pomalu rostly, až na pocovidový rok 2021, ve kterém byly sníženy finanční prostředky na jednotlivé programy. Programové dotace na kulturní dědictví rostly dynamičtěji, a tak na konci sledovaného období (rok 2023) tvořily 53 % dotací v oblasti kultury a kulturního dědictví, zatímco na začátku sledovaného období (rok 2014) byl jejich podíl pouze 29 %. Zatímco individuální dotace v oblasti kultury mají stabilní, pravidelně navýšovanou, alokaci (4,6 mil. Kč v roce 2014 až 11,6 mil. Kč v roce 2023), v oblasti kulturního dědictví jsou individuální dotace značně proměnlivé, např. v letech 2017, 2018, 2021 a 2022 v této oblasti nebyla přidělena žádná dotace.

Přírůstek spotřebitelských cen (inflace) k průměru roku 2015 byl v prosinci roku 2023 47, %. Všechny dotace z oblasti kultury byly v roce 2023 oproti roku 2015 vyšší o 68 % (programové o 56 % a individuální o 96 %) a v oblasti kulturního dědictví o 204 % (programové o 181 % a individuální o 290 %). V oblasti kultury je tak navýšení prostředků téměř pouze o inflaci, zatímco v oblasti kulturního dědictví je navýšení mnohem znatelnější (Průměrná roční míra inflace 2000–2023).

Graf 85 Výše dotačních programů Pardubického kraje v letech 2014–2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



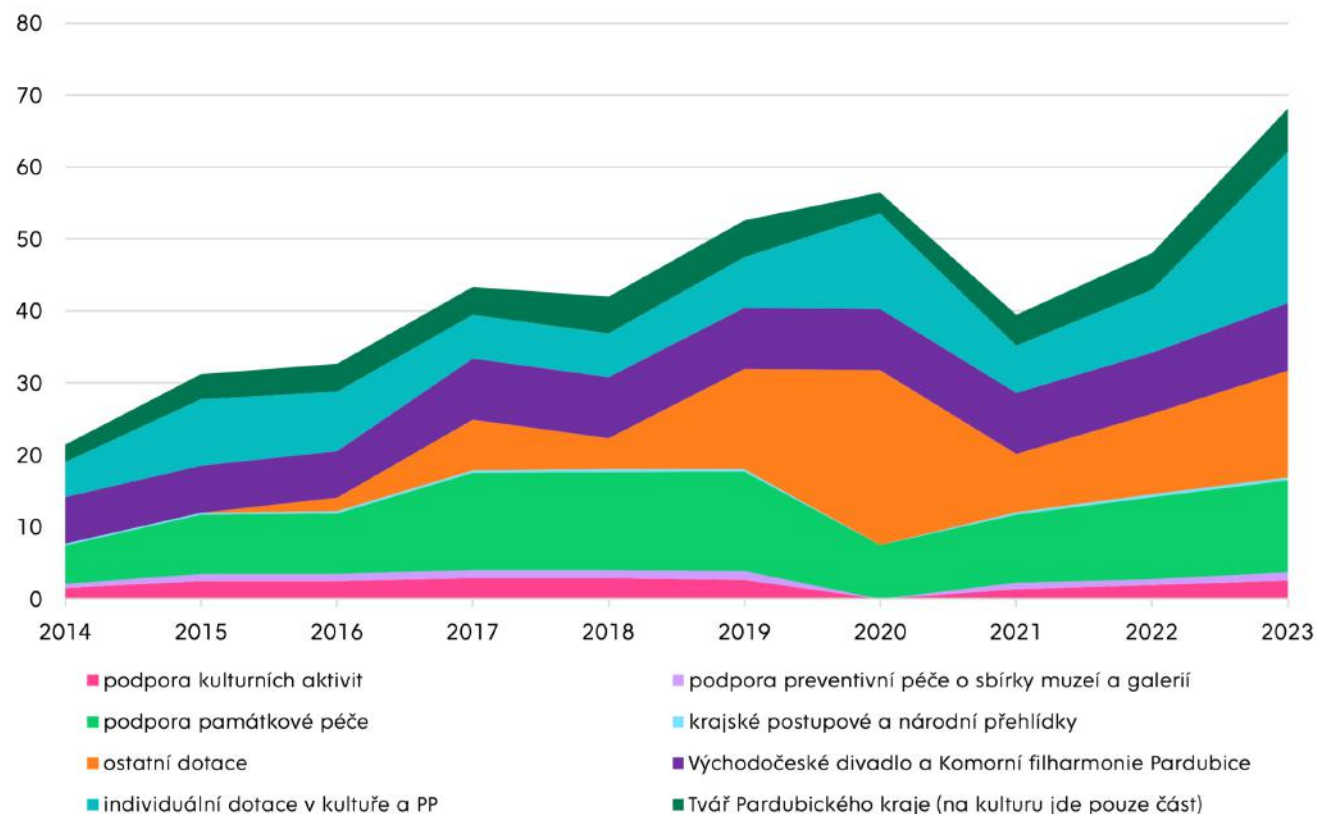
Graf 86 Dotace do kultury a kulturního dědictví a poměr programových a individuálních dotací v letech 2014–2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Graf 87 rozkládá dotace v oblasti kultury Pardubického kraje na konkrétní dotační programy. Nejvíce financí v průměru za sledované roky směřovalo na individuální dotace v kultuře a památkové péči (9,1 mil. Kč), nejméně na krajské postupové a národní přehlídky (0,3 mil. Kč). Od roku 2019 nabyla značného významu kategorie ostatní dotace.

V roce 2022, kdy byla průměrná roční míra inflace 15,1 %, vzrostly dotace na kulturu (programové i individuální) o 19,4 %. a dotace na kulturní dědictví o 26 %. V posledním roce (2023) kdyby byla průměrná roční míra inflace 10,7 % došlo k navýšení dotací na kulturu o 19,4 % a dotací na kulturní dědictví o 68¹ %. Procentuální růst prostředků v programech kultury a kulturního dědictví byl tak v posledních dvou sledovaných letech vždy vyšší než průměrná roční míra inflace.

Graf 87 Výše dotačních programů Pardubického kraje v oblasti kultury v letech 2014-2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



¹ Vysoká hodnota je způsobena individuálními dotacemi na kulturní dědictví: V roce 2022 žádné nebyly, zatímco v roce 2023 měly výši 9,45 mil. Kč

9.3 Výdaje Pardubického kraje a obcí s rozšířenou působností v regionu v oblasti kultury a památkové péče

Provozní výdaje Pardubického kraje na příspěvkové organizace v regionu

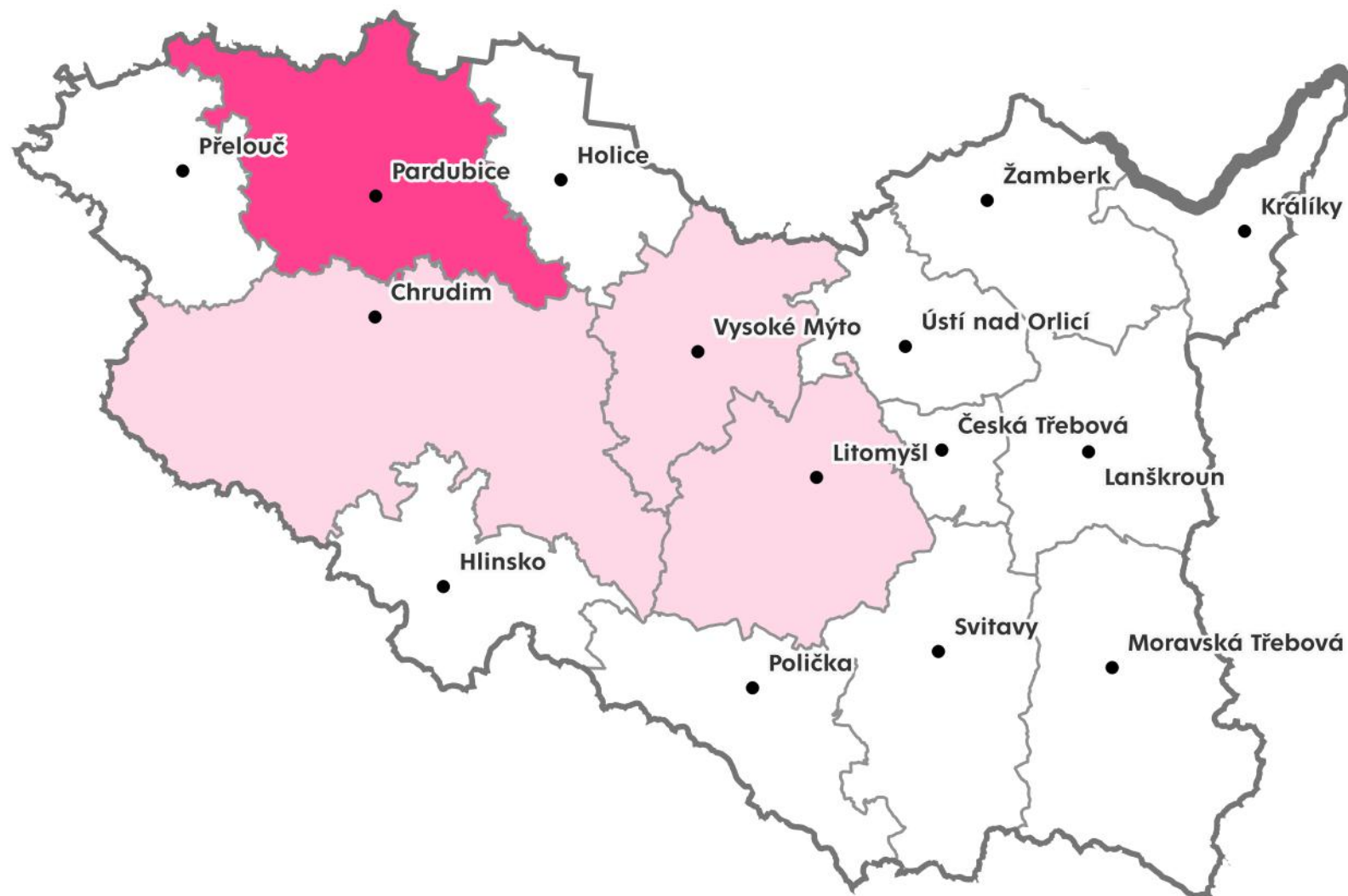
Schéma 40 představuje výši provozních příspěvků na provoz příspěvkových organizací (PO) Pardubického kraje podle správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP), ve kterých se tyto PO nacházejí v roce 2023. Příspěvky byly nejvyšší přímo v Pardubicích, kde směřovaly do třech institucí a jejich celková výše byla 142,3 mil. Kč (47 % běžných výdajů na kulturu kraje). Regionální muzeum v Chrudimi obdrželo 18,1 mil. Kč, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě 13, 9 mil. Kč a Regionální muzeum v Litomyšli 15,5 mil. Kč.

SO ORP bez krajské PO (a tudíž i bez příspěvku) se nachází hlavně ve východní části Pardubického kraje. Jsou mezi nimi i střední významná centra jako Ústí nad Orlicí, Český Těbov a Svitavy (viz Socioekonomický kontext). Svitavy a Ústí nad Orlicí jsou zároveň okresní města.

PROVOZNÍ PŘÍSPĚVKY

Provozní příspěvky kraje do
příspěvkových organizací
Pardubického kraje dle SO ORP v
roce 2023

výše provozních příspěvků v SO ORP



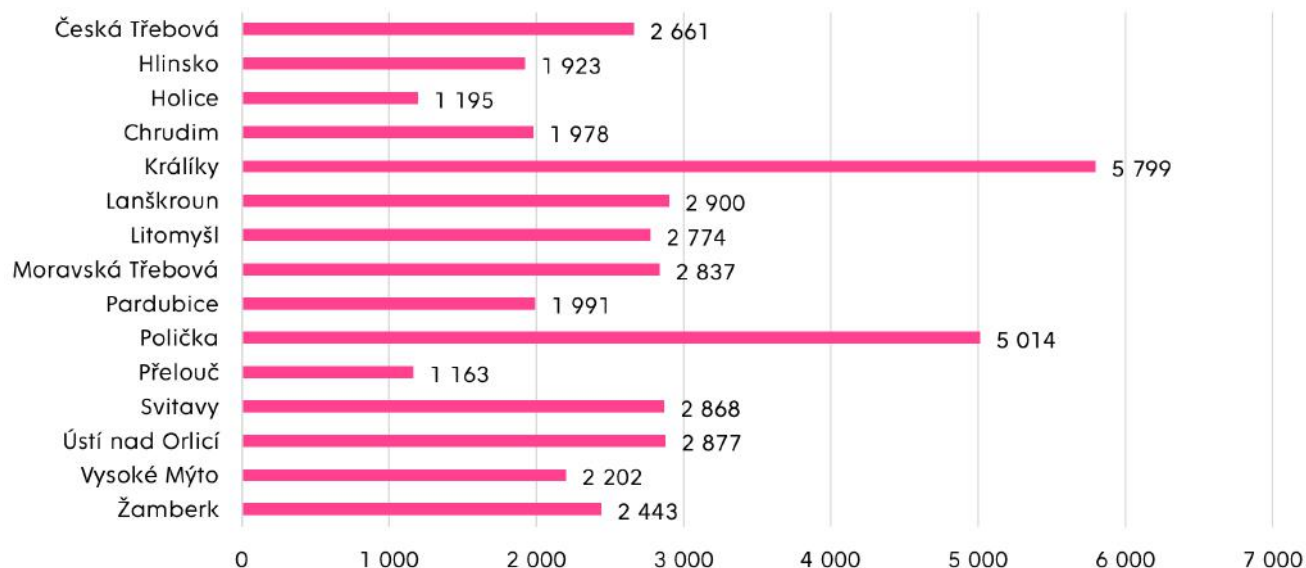
Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 06/2024

Schéma 40 Provozní výdaje do PO Pardubického kraje dle SO ORP v roce 2023). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)

Výdaje obcí s rozšířenou působností v regionu v oblasti kultury a památkové péče

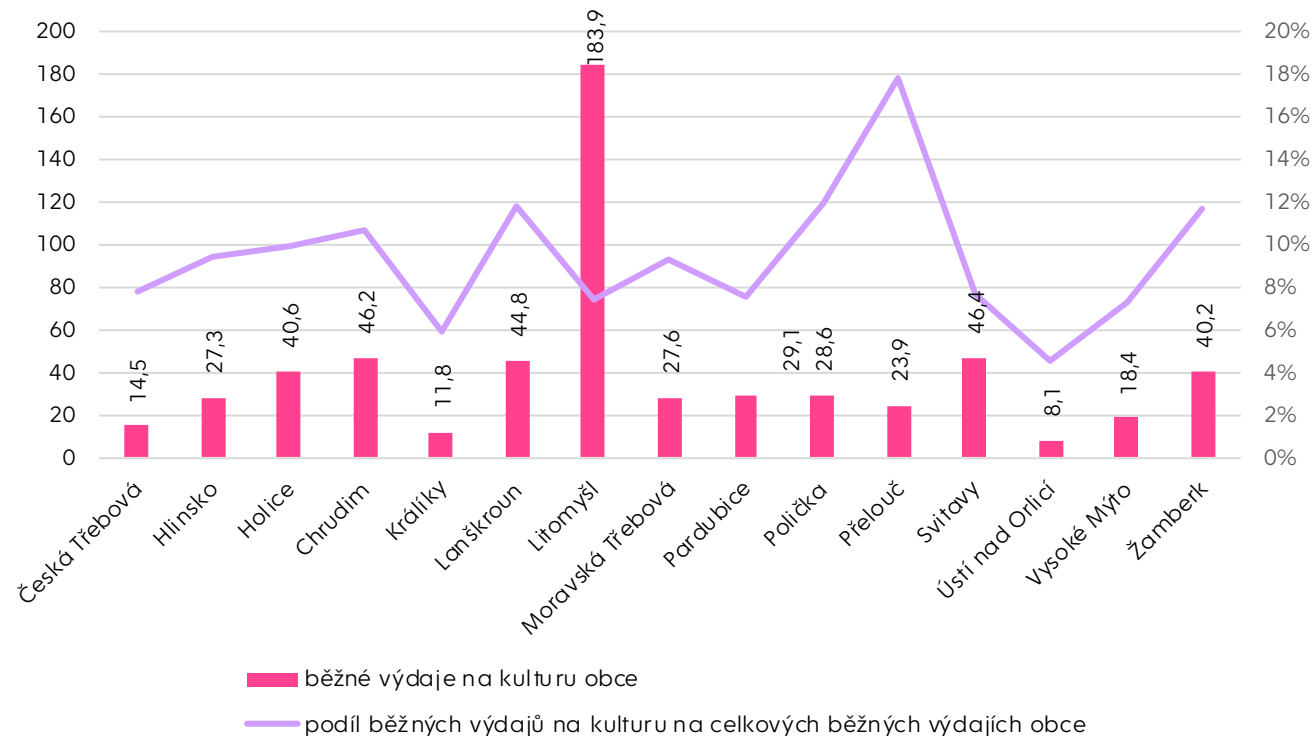
Graf 88 zobrazuje běžné (provozní) výdaje ORP Pardubického kraje na kulturu, přepočtené na počet obyvatel (řazeno abecedně). V tomto ohledu měla v roce 2023 nejvyšší výdaje ORP Králíky (5 799 Kč na obyvatele). To je způsobeno částečně tím, že se jedná o ORP s nejnižším počtem obyvatel (viz Tabulka 23). Průměr všech ORP v tomto ukazateli byl 2 708 Kč/obyvatele v roce 2023, medián 2 661 Kč/obyvatele (Česká Třebová). Pod průměrem je tak celkem 8 ORP, mezi nimi i Pardubice.

Graf 88 Běžné výdaje ORP Pardubického kraje na kulturu (paragraf 33 rozpočtu) v roce 2023 v přepočtu na obyvatele (Kč). zdroj dat: (monitor státní poklady, ČSÚ, 2024)



V Grafu 89 jsou uvedeny běžné výdaje na kulturu v absolutním vyjádření a jejich procentuální podíl na celkových běžných výdajích u sledovaných ORP v roce 2023. Zatímco v absolutním vyjádření vydávají největší množství prostředků na kulturu Pardubice (183,9 mil. Kč), v relativním vyjádření nejvyšších výsledků dosahují opět Králíky (18 %). Průměr tohoto relativního vyjádření pro všechny krajské ORP byl ve sledovaném roce 9 %. Obce, které vykazují vyšší celkové běžné výdaje (Česká Třebová: 40,2 mil. Kč, Ústí nad Orlicí: 40,6 mil. Kč, Svitavy 46,2 mil. Kč) nemají na svém území krajem zřizovanou PO jako například Litomyšl (29,1 mil. Kč) a Vysoké Mýto (27,3 mil. Kč). Tyto obce mají i vyšší podíl běžných výdajů na kulturu na daňových příjmech, viz Tabulka 23. Relativně nízké běžné výdaje na kulturu, vzhledem k počtu obyvatel, má obec Přelouč.

Graf 89 Běžné výdaje ORP Pardubického kraje na kulturu (paragraf 33 rozpočtu) v mil. Kč a jejich podíl na celkových běžných výdajích v roce 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)



Tabulka 33 zpřehledňuje všechny hlavní ukazatele, které byly vizualizovány na předchozích grafech. **Tučně** jsou vyznačeny ORP, ve kterých je se nachází kulturní PO Pardubického kraje. Vyšší podíl běžných výdajů na kulturu na daňových příjmech je viditelný u okresních měst Ústí nad Orlicí a Svitavy. Je zde možná korelace výše tohoto podílu a absence zřizovatelské role kraje v těchto městech. Některé krajské instituce v Pardubickém kraji se nachází ve městech, která byla okresními městy historicky, před rokem 1960. To je případ Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě nebo Regionálního muzea v Litomyšli (Historie RMVM) (Historie RML).

V některých krajích působí krajské kulturní instituce ve všech okresech (např. Olomoucký kraj a Zlínský kraj). Není to ale pravidlem: V Královéhradeckém (chybí okres Trutnov) nebo Libereckém kraji (chybí okres Jablonec nad Nisou) nepůsobí kraj jako zřizovatel kulturní infrastruktury ve všech okresech.

Schéma 41 Zobrazuje podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech v obcích Pardubického kraje. Tento podíl je ve všech ORP vyšší než 5 %, kromě Přelouče a Holic. Vyšší podíly jsou v ORP Králíky, Česká Třebová a Svitavy a Moravská Třebová. Tyto ORP byly zároveň identifikovány jako hospodářsky slabé, viz socioekonomický kontext.

Pokud dochází v takové obci současně i k odlivu obyvatel, snižují se daňové příjmy (na základě rozpočtového určení daní) a pro obec je stále náročnější kulturu financovat. To může vést k potenciálnímu omezování kulturní nabídky, které v důsledku snižuje atraktivitu obce a motivaci obyvatel se do ní přistěhovat.

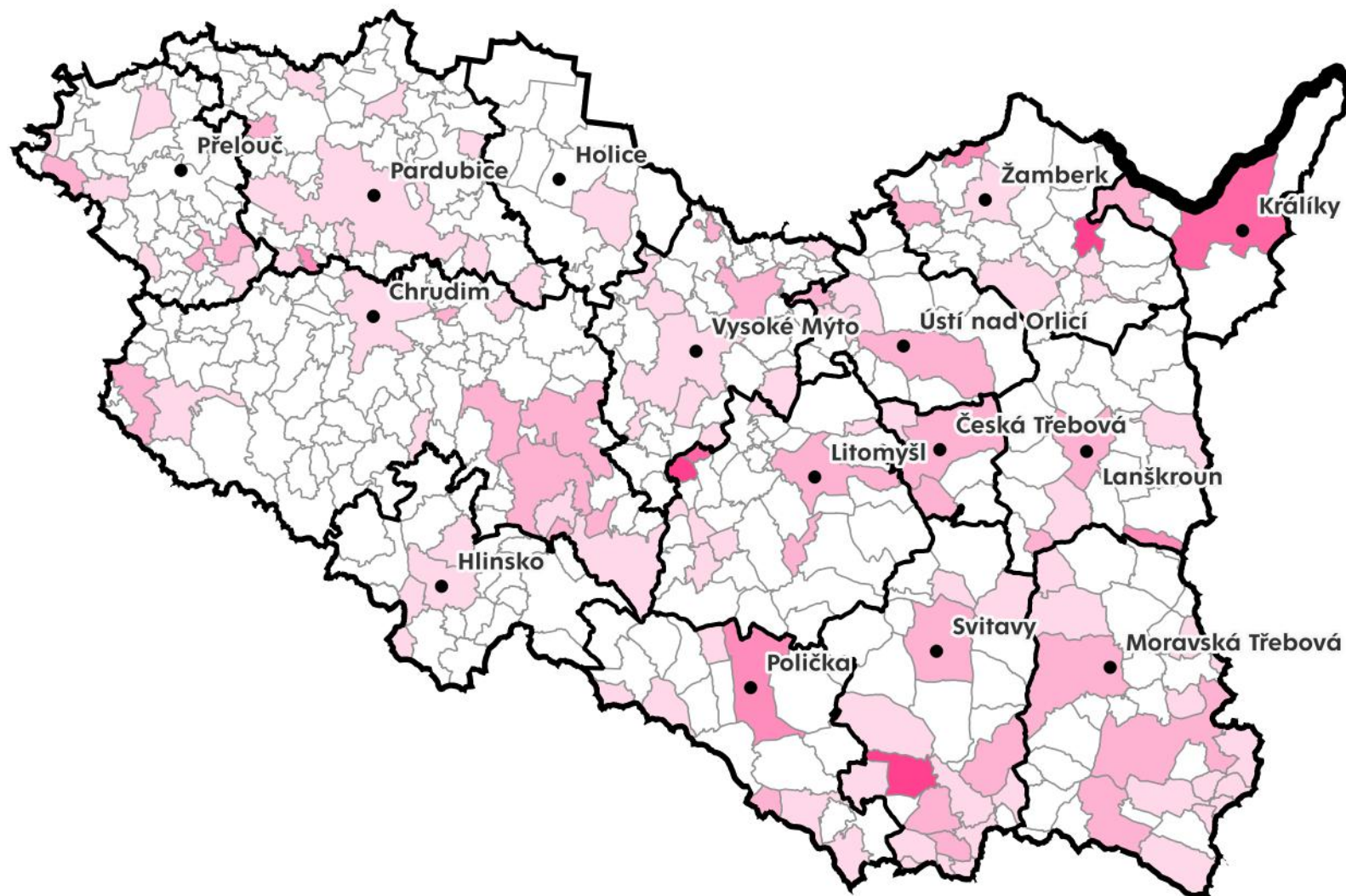
Tabulka 33 Běžné výdaje ORP Pardubického kraje do kultury a památkové péče v porovnání s celkovými běžnými výdaji a daňovými příjmy v roce 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, ČSÚ, 2024)

Obec	Počet obyvatel	Běžné výdaje na kulturu (mil. Kč)	Běžné výdaje – celkem (mil. Kč)	Podíl běžných výdajů na kulturu na celkových běžných výdajích	Daňové příjmy (mil. Kč)	Podíl běžných výdajů na kulturu na daňových příjmech
Česká Třebová	15 119	40,2	344,9	12 %	330,2	12 %
Hlinsko	9 577	18,4	255,2	7 %	230,8	8 %
Holice	6 767	8,1	179,9	4 %	160,6	5 %
Chrudim	23 441	46,4	607,2	8 %	554,6	8 %
Králíky	4 126	23,9	134,8	18 %	102,5	23 %
Lanškroun	9 849	28,6	240,8	12 %	233,3	12 %
Litomyšl	10 493	29,1	389,4	7 %	286,7	10 %
Moravská Třebová	9 715	27,6	298,5	9 %	242,7	11 %
Pardubice	92 362	183,9	2 494,3	7 %	2 482,1	7 %
Polička	8 939	44,8	382,5	12 %	254,7	18 %
Přelouč	10 137	11,8	200,4	6 %	243,0	5 %
Svitavy	16 108	46,2	433,8	11 %	413,6	11 %
Ústí nad Orlicí	14 098	40,6	410,9	10 %	323,3	13 %
Vysoké Mýto	12 412	27,3	289,8	9 %	293,4	9 %
Žamberk	5 917	14,5	185,5	8 %	153,9	9 %

VÝDAJE OBCÍ NA KULTURU

Podíl provozních výdajů na kulturu
na daňových příjmech v obcích
Pardubického kraje v roce 2023

výdaje obcí na kulturu podíl



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat:
monitor.statnipokladna.cz

Datum: 07/2024

Schéma 41 Podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech v obcích Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)

9.4 Čerpání dotací Pardubického kraje ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností

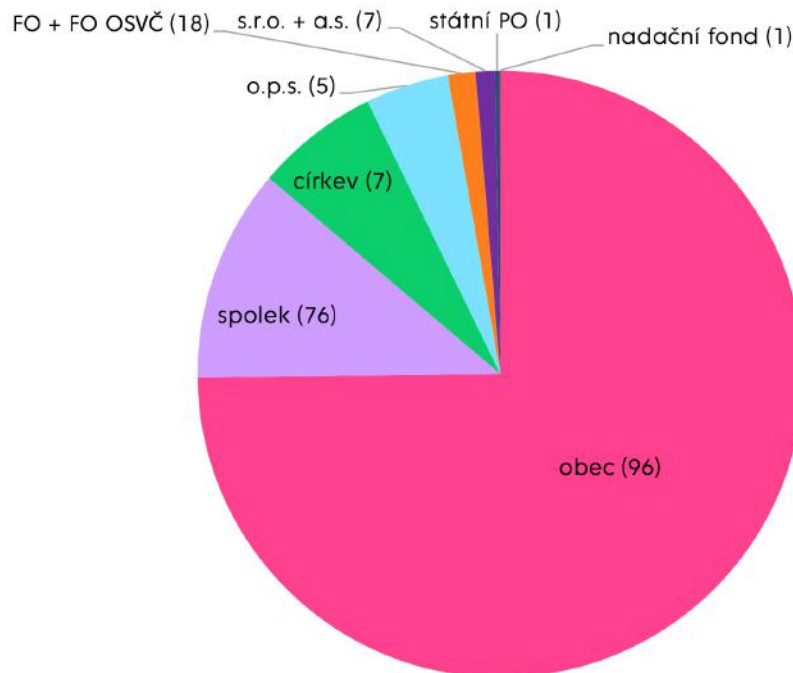
Dotace jsou rozděleny do dvou kategorií: kultura a památková péče.

Kategorie kultura zahrnuje programy: podpora Východočeského divadla a Komorní filharmonie Pardubice, individuální dotace, podpora kulturních aktivit, podpora preventivní péče o sbírky muzeí a galerií, podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče – Krajské postupové a národní přehlídky a část programu podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče, které se netýká přímo obnovy KD.

Kategorie památková péče zahrnuje program podpora památkové péče a část programu podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče, přímo související s obnovou KD.

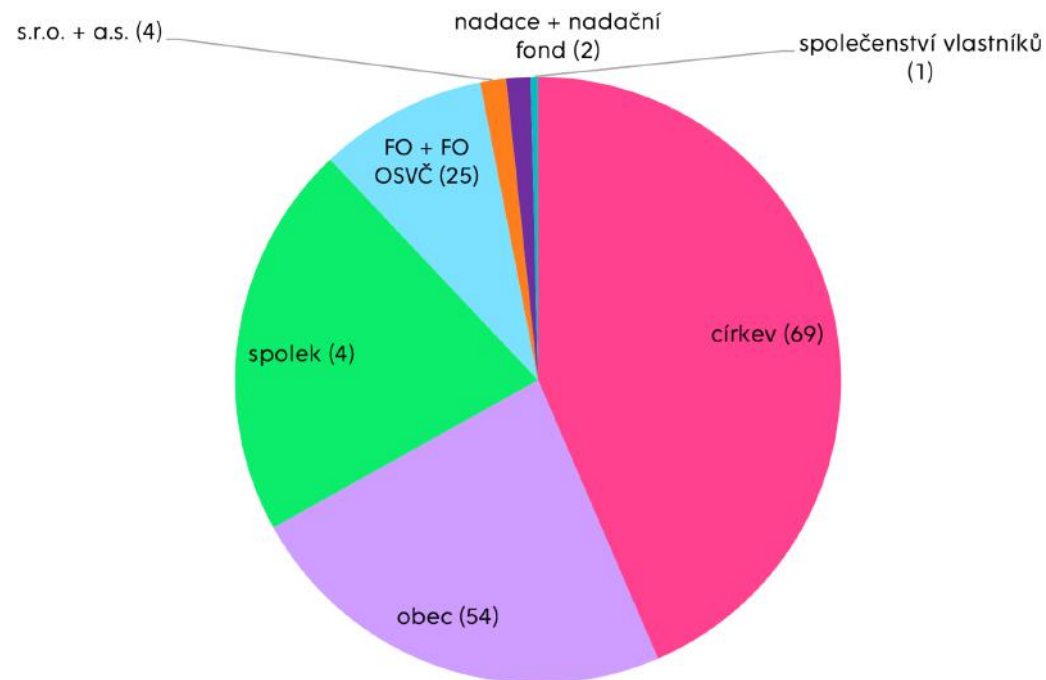
Graf 90 přibližuje složení příjemců dotací v oblasti kultury v Pardubickém kraji za rok 2023 (celkem 24,41 mil. Kč). Graf vizualizuje objem financí pro daný typ žadatele, v závorce je uvedeno, kolik bylo schváleno žádostí. Nejčastějším příjemcem jsou obce, které tvoří téměř tři čtvrtiny celkového objemu přidělených dotací (74,8 %), následují spolky (11,3 %). Nejméně častou formou je nadační fond (pouze 10 tis. Kč a jedna žádost) a státní PO (60 tis. Kč) V případě státních PO se jednalo o Výkon činnosti pověřeného regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu Pardubického kraje pro Národní muzeum v přírodě.

Graf 90 Příjemci dotací Pardubického kraje v oblasti kultury za rok 2023 podle objemu schválených dotací (mil. Kč), počet schválených žádostí je uveden v závorce. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Rozložení celkového objemu dotací na památkovou péči (25,422 mil. Kč) podle příjemců za rok 2023 zobrazuje Graf 91, v závorce je uveden počet schválených žádostí. Složení příjemců dotací v oblasti památkové péče za rok 2023 zobrazuje Graf 90 (celkem 25,422 mil. Kč). Oproti ostatní kultuře je v tomto případě hlavním příjemcem dotací církev (11,063 mil. Kč), následují obce a spolky. V případě spolků většinu schválených prostředků (5 mil. Kč) tvoří jeden projekt. Jedná se o revitalizaci Larischovy vily, příjemce je Československá obec legionářská. V oblasti památkové péče je rozložení rovnoměrnější oproti ostatní kultuře, kde jsou jasně hlavním příjemcem obce.

Graf 91 Příjemci dotací Pardubického kraje v oblasti památkové péče za rok 2023 podle objemu schválených dotací. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



Graf 92 zobrazuje převis mezi požadovanými a schválenými prostředky v kategorii kultura a kategorii památková péče. Zatímco v oblasti kultury bylo schváleno cca 75 % požadovaných prostředků, v oblasti památkové péče je převis znatelnější. Schválené prostředky na obnovu památek tvořily jen cca polovinu požadovaných prostředků (52 %).

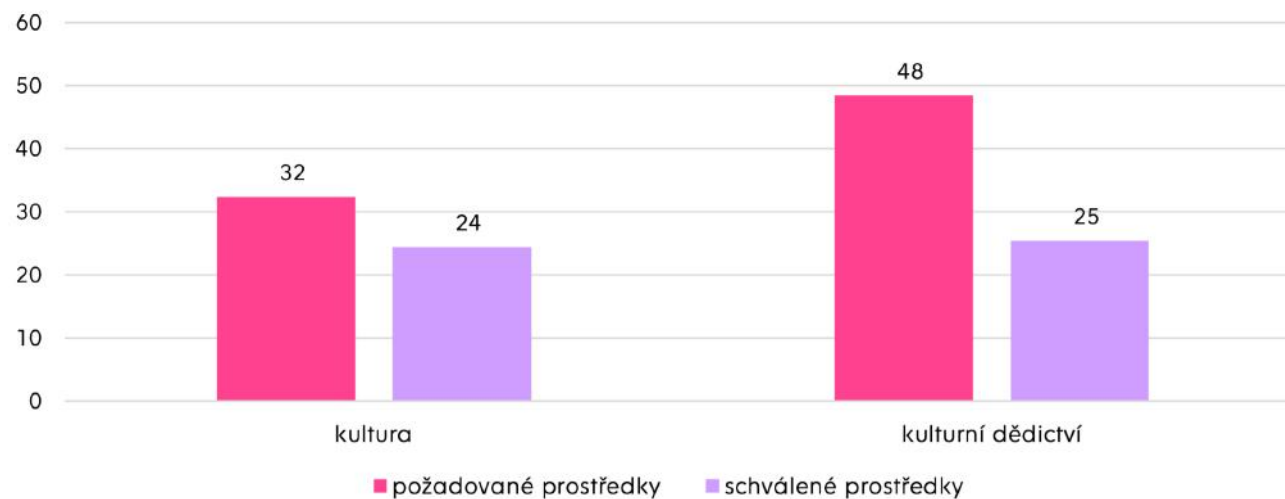
Schéma 42 ukazuje rozdělení dotací v oblasti kultury podle toho, jestli směřovaly přímo do ORP nebo do ostatních obcí SO ORP, a zároveň schválenou výši dotací v přepočtu na počet obyvatel v SO ORP. Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele měly SO ORP Pardubice, Ústí nad Orlicí a Svitavy. Majoritní podíl dotací přímo do ORP byl zaznamenán např. v Pardubicích (12,01 mil. Kč do ORP a 0,68 mil. Kč do ostatních obcí v SO ORP). A dále také v ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Svitavy a Králíky. Vyšší podíl financí do ORP v případě Ústí nad Orlicí a Svitav, ale i Chrudimi je dán také příspěvkem knihovně pověřené výkonem regionálních funkcí, viz Graf 53.

Průměrná dotace mimo ORP Pardubice a ORP s knihovnou s regionální funkcí byla 324,55 tis. Kč. Moravská Třebová (200 tis. Kč) a Česká Třebová (245 tis. Kč) tak byly pod průměrem a zároveň se jedná o ORP označené jako HSOÚ, viz socioekonomický kontext. V ORP Chrudim směřuje zase do SO relativně nízká částka (375 tis. Kč bez regionální funkce knihoven). Částka je relativně nízká vzhledem k tomu, že Chrudim je rozlohou největší a po Pardubicích nejlidnatější ORP v kraji.

Do ORP Přelouč směřuje třetí nejmenší objem dotací na kulturu (180 tis. Kč), zároveň je zde jedna z nejvyšších nezaměstnaností v kraji.

V oblasti kultury lze předpokládat, že příjemci jsou stabilní a žádají o dotační příspěvky opakovaně. Z analýzy jednoho roku lze tedy zobecnit, jak jsou aktéři v území aktivní a úspěšní v čerpání dotací i dlouhodobě.

Graf 92 Požadované a schválené prostředky dotací Pardubického kraje za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)



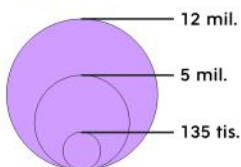
DOTACE NA KULTURU

Výše schválených dotací na kulturu
do správních obvodů obcí s
rozšířenou působností v
Pardubickém kraji za rok 2023 (v Kč)

celková výše dotace

■ dotace do ORP

■ dotace do dalších obcí v SO ORP



schválená výše dotace
v přepočtu na 1000 obyv.

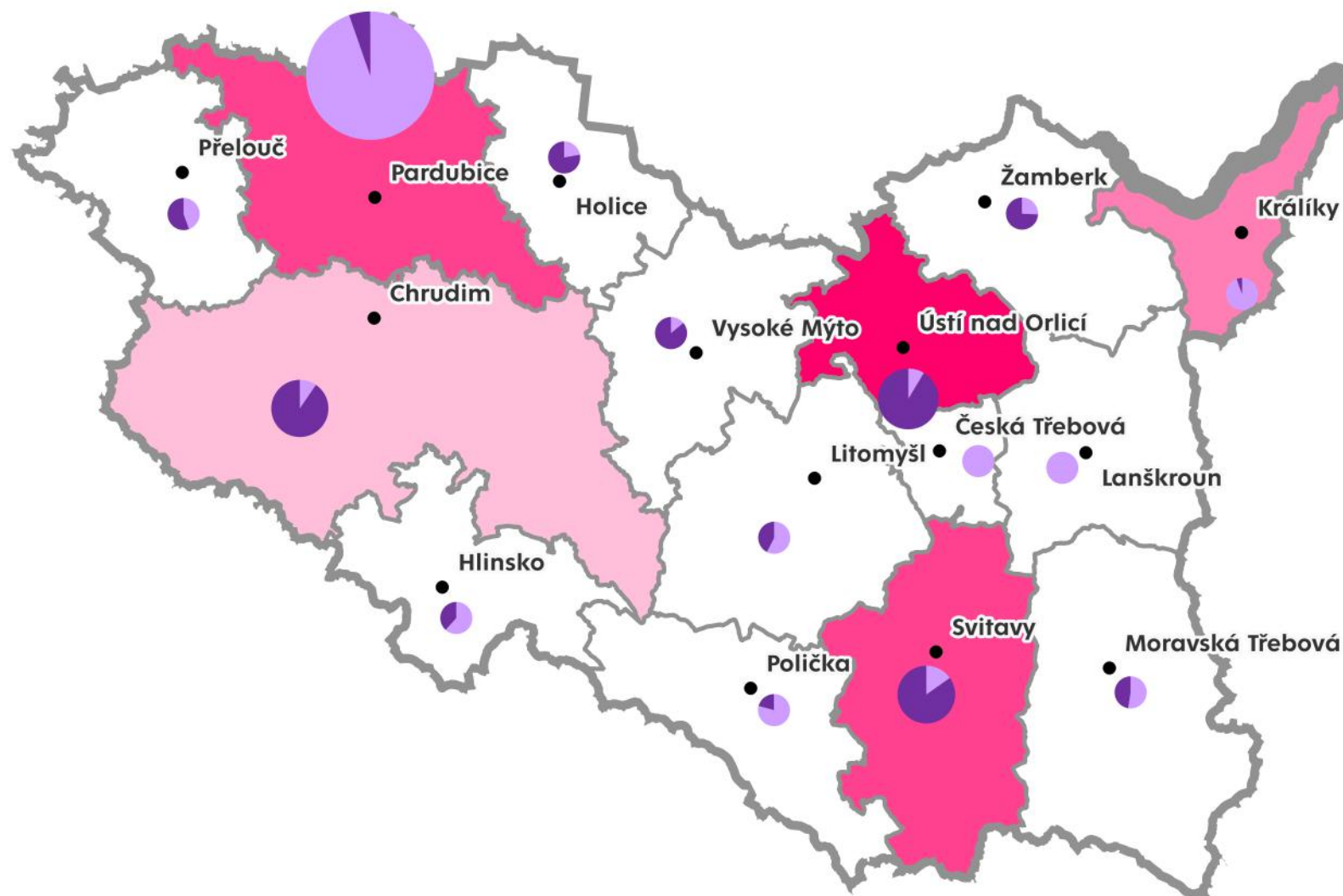
□ méně než 25 tis.

□ 25 - 50 tis.

□ 51 - 75 tis.

□ 76 - 100 tis.

□ 101 - 125 tis.



0 10 20 km

Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

Pardubického kraje

Datum: 08/2024

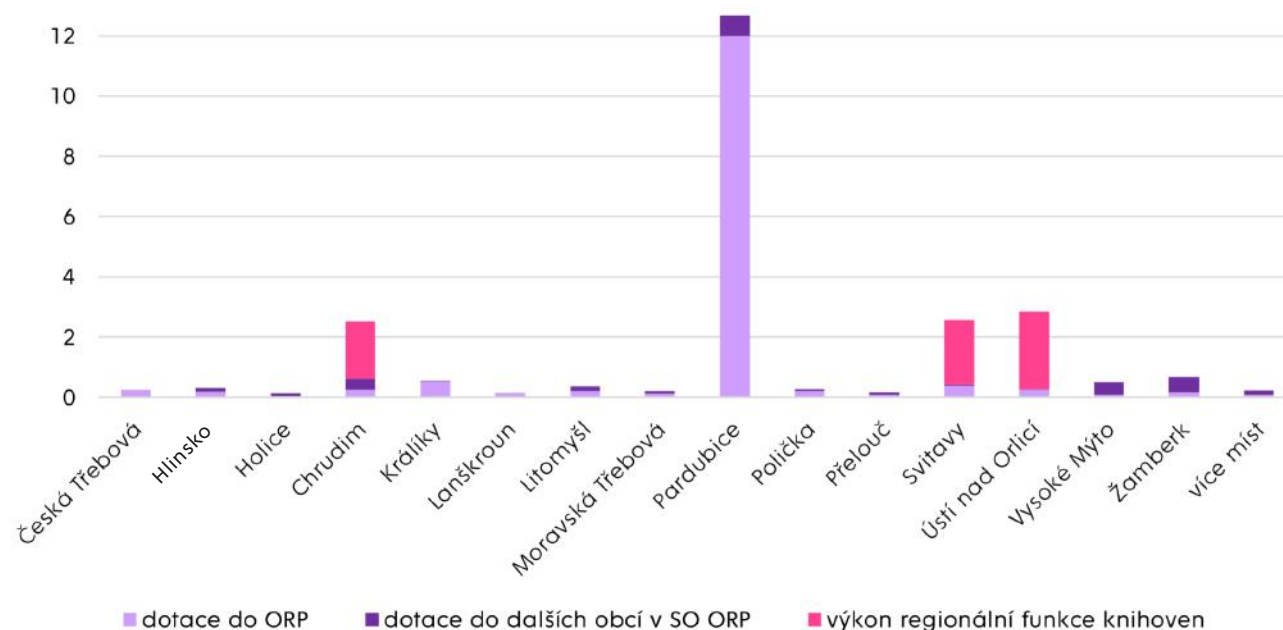
Schéma 42 Výše schválených dotací na kulturu* do správních obvodů obcí s rozšířenou působností za rok 2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Graf 93 zobrazuje dotace do kultury (mimo památkovou péči) v jednotlivých ORP Pardubického kraje. Kromě rozlišení směřování financí přímo do ORP nebo SO ORP byly také rozlišeny příspěvky na výkon regionální funkce knihoven, které jsou umístěny v Chrudimi (1,9 mil. Kč), Svitavách (2,1 mil. Kč) a Ústí nad Orlicí (2,6 mil. Kč). Do Pardubic směřoval v dotacích v roce 2023 několikanásobně vyšší objem financí než do ostatních ORP. Přímo v ORP Pardubice dosáhly dotace celkové výše 12,7 mil. Kč, z toho nejvýznamnější položky tvoří činnost Východočeského divadla (5,115 mil. Kč) a činnost Komorní filharmonie (4,235 mil. Kč). Jedná se o příspěvek kraje na provoz institucí, které jsou PO města a mají regionální a nadregionální význam.

Schéma 43 zobrazuje rozdělení dotací v oblasti památkové péče do jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. Nejvyšší podpora v přepočtu na jednu nemovitou KP směřovala do Pardubic, kde většina financí směřovala přímo do ORP. Stejně jako v kategorii ostatní kultura i v případě památkové péče směřuje největší objem financí do krajského města (7,65 mil. Kč). Dotace jsou zde ale rozloženy rovnoměrněji. Druhý nejvyšší objem financí směřuje do SO ORP Chrudim: 3,63 mil. Kč (ORP s největší rozlohou).

V oblasti památkové péče, se jedná o investiční projekty, které mají začátek a konec, Z alokace financí v dotačním řízení tedy nelze usuzovat na dlouhodobou iniciativnost v území.

Graf 93 Výše dotací Pardubického kraje v roce 2023 na kulturu dle místa realizace (v mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

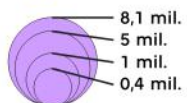


DOTACE NA PAMÁTKOVOU PÉČI

Výše schválených dotací na památkovou péči do správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji za rok 2023

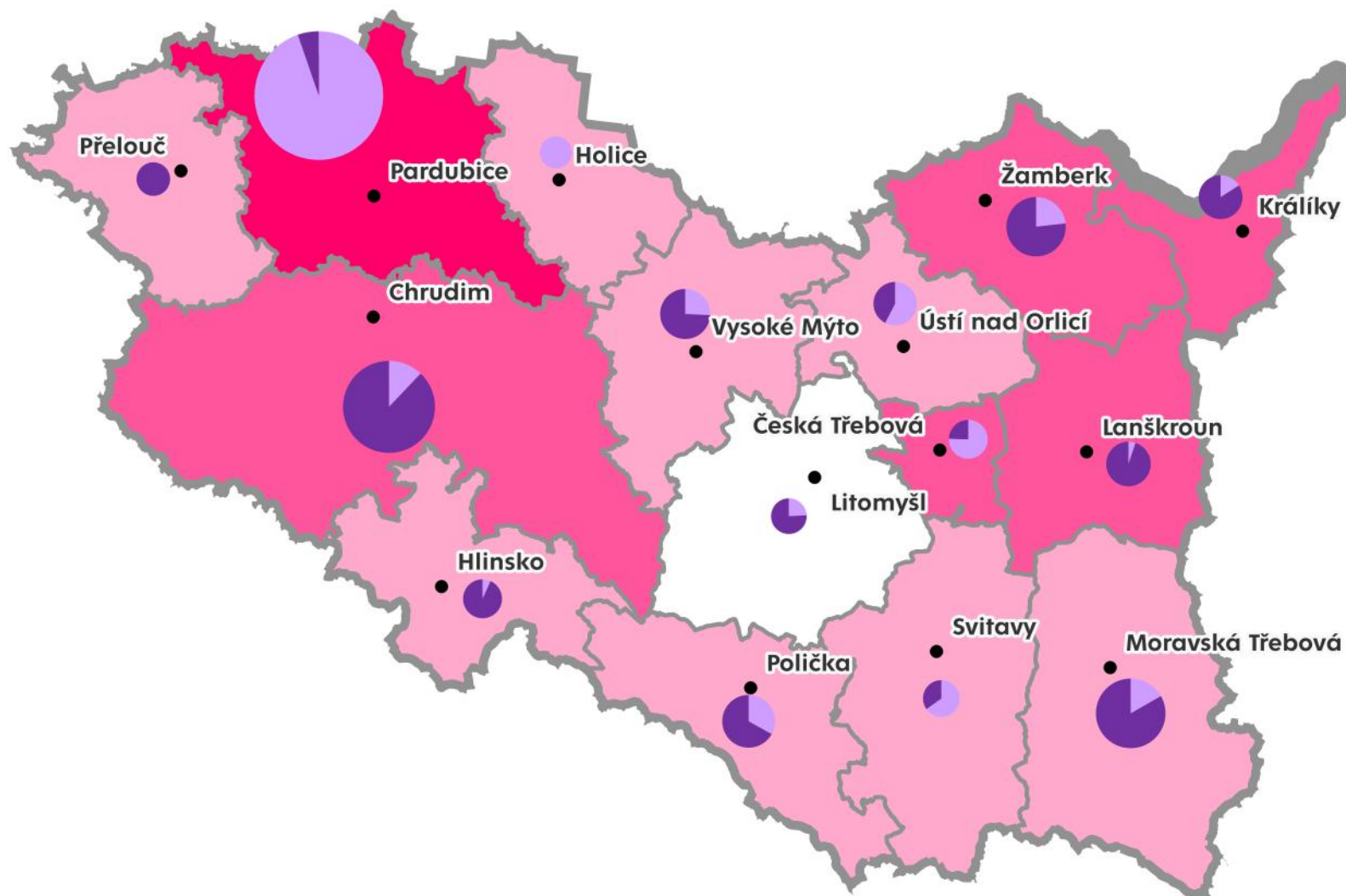
celková výše dotací (v Kč)

- dotace do ORP
- dotace mimo ORP



výše schválených dotací do SO ORP
v přepočtu na jednu nemovitou
kulturní památku v území (v Kč)

- méně než 5 tis.
- 5 - 10 tis.
- 11 - 20 tis.
- 21 - 30 tis.



0 10 20 km

Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji

Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ

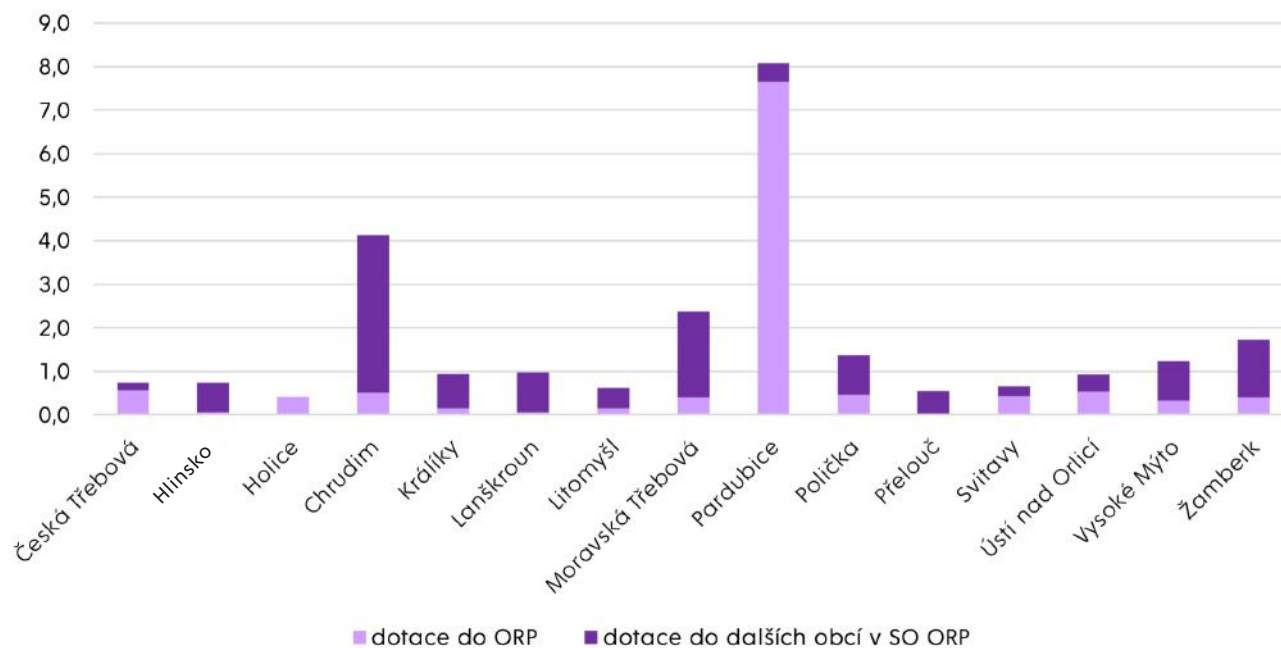
Pardubického kraje

Datum: 07/2024

Schéma 43 Výše schválených dotací z Programu podpory památkové péče do správních obvodů obcí s rozšířenou působností za rok 2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

Graf 94 zobrazuje výši schválených dotací v oblasti památkové péče podle krajských SO ORP v roce 2023. V tomto roce byly dotace nejvyšší v Pardubicích (7,65 mil. Kč v ORP a 430 tis. Kč v SO ORP), následovala Chrudim (500 tis. Kč v ORP a 3,63 mil. Kč v SO ORP). Údaje za jeden rok ale mají jen omezenou vypovídající hodnotu. Co se týče struktury, v nejvíce dotovaném SO ORP Chrudim se jednalo o větší množství dotací v menším objemu (50 tis. Kč až 150 tis. Kč). V porovnání s grafem 93 je stále znatelná převaha prostředků, směřujících do krajského města.

Graf 94 Výše dotací v programu podpora památkové péče dle místa realizace v roce 2023 (v mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

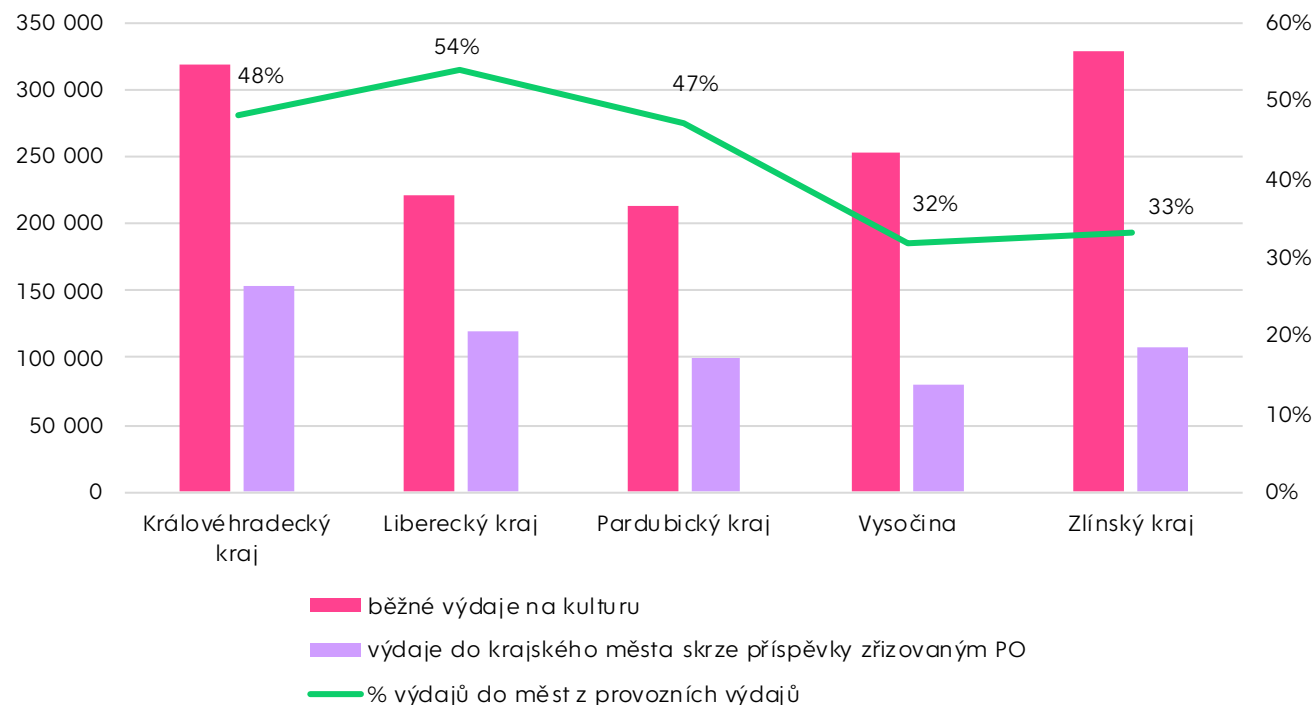


9.5 Srovnání výdajů na kulturu a památkovou péči Pardubického kraje a dalších regionů

Srovnání podílu krajů na kulturních výdajích krajských měst skrze zřizované organizace

Na základě provozních příspěvků PO, působících v krajském městě a celkových běžných výdajů na kulturu kraje byl spočten podíl finančních prostředků, směřující do krajského města (Graf 95). Srovnávány jsou kraje s obdobným počtem obyvatel. Průměrný podíl byl 43 %, nejvyšší podíl byl v Libereckém kraji (54 %) a nejnižší v kraji Vysočina (32 %). V Pardubickém kraji tvořil tento podíl 47 %.

Graf 95 Porovnání běžných kulturních výdajů a podíl těchto výdajů do krajských měst skrze příspěvky zřizovaným PO v roce 2022 (tis. Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, pro PO Pk: Pardubický kraj, pro ostatní PO: výroční zprávy jednotlivých institucí)



Tabulka 34 zobrazuje všechny uvažované PO v předchozím grafu. Jedná se zároveň o všechny PO sledovaných krajů, které působí v krajském městě. Typickými PO, které kraje zřizují jsou knihovny, galerie a muzea. V kraji Vysočina působí kraj ještě jako zřizovatel divadla a ve Zlínském kraji se kraj společně s městem Zlín podílí na provozu Filharmonie Bohuslava Martinů. (V tabulce je zanesen pouze příspěvek kraje.) Použita jsou data z roku 2022, protože pro rok 2023 v době vzniku této strategie ještě nebyly vytvořeny všechny výroční zprávy.

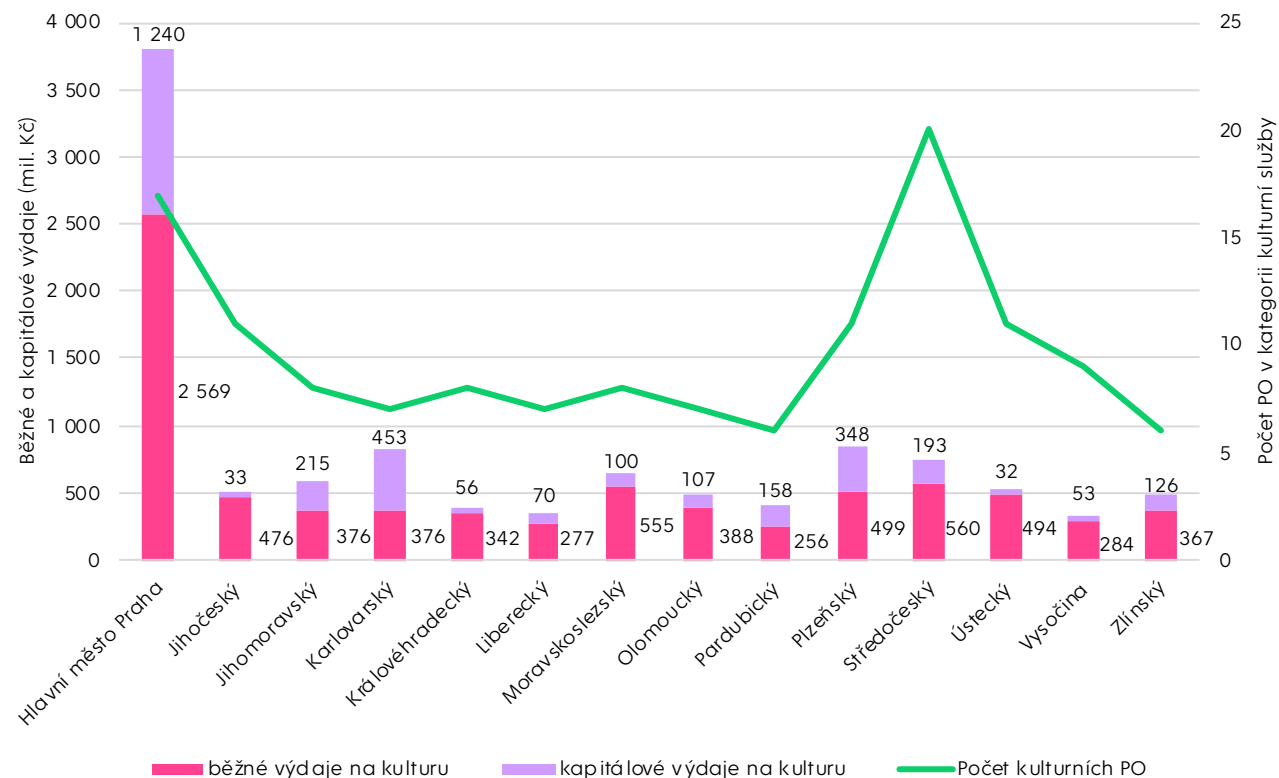
Tabulka 34 Výdaje kraje na kulturu krajských měst skrze krajské příspěvkové organizace v roce 2022. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, pro PO Pk: Pardubický kraj, pro ostatní PO: výroční zprávy jednotlivých institucí)

Královehradecký		Liberecký		Pardubický		Vysočina		Zlínský	
Název PO	Příspěvek (tis. Kč)	Název PO	Příspěvek (tis. Kč)	Název PO	Příspěvek (tis. Kč)	Název PO	Příspěvek (tis. Kč)	Název PO	Příspěvek (tis. Kč)
Galerie moderního umění Hradec Králové	18 992,2	Oblastní galerie Liberec	31 256,4	Krajská knihovna v Pardubicích	30 408,9	Horácké divadlo Jihlava	44 712	Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně	13 226,8
Impuls Hradec Králové – centrum podpory uměleckých aktivit	6 292,5	Severočeské muzeum	31 744,9	Gočárová galerie (Východočeská galerie)	20 356,2	Muzeum Vysočiny Jihlava	24 208	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně	28 020
Muzeum Východních Čech v Hradci Králové	59 277,8	Krajská vědecká knihovna	56 371,1	Východočeské muzeum	48 900,0	Oblastní galerie Vysočiny Jihlava	11 149,6	Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně	36 660
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	68 611,8							Filharmonie Bohuslava Martinů	30 212
Celkem:	153 174,3	Celkem:	119 372,4	Celkem:	99 665,1	Celkem:	80 069,6	Celkem:	108 118,8

Výdaje krajů ČR na kulturu a památkovou péči

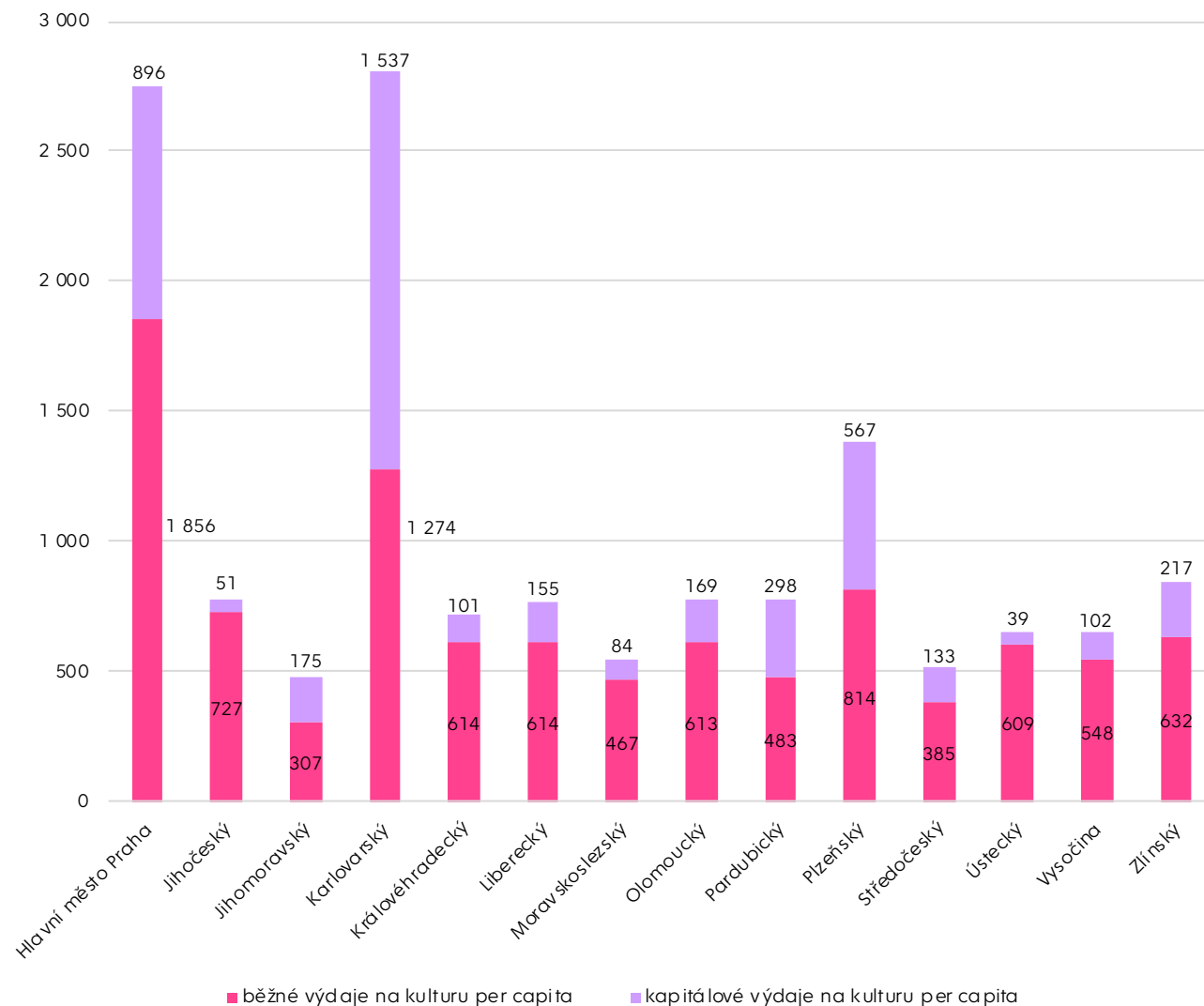
Pardubický kraj měl v roce 2023 nejnižší provozní výdaje na kulturu ze všech krajů (Graf 96). Zároveň měl čtvrté nejnižší celkové výdaje na kulturu (součet běžných a kapitálových). V porovnání s ostatními kraji má nesrovnatelně vyšší výdaje na kulturu Praha, celkem 3 809 mil. Kč, výdaje ostatních krajů se pohybují v řádech stovek milionů korun. Součástí grafu je i počet PO v kategorii „kulturní služby“. Výše běžných výdajů do jisté míry koreluje s počtem těchto PO, Pardubický kraj jich má společně se Zlínským krajem nejméně (6). Výjimkou je Středočeský kraj, který má více PO než Praha, ale běžné výdaje pětinové ve srovnání s hlavním městem. Ve Středočeském kraji tak do jednotlivých PO směřují pravděpodobně relativně nízké příspěvky.

Graf 96 Srovnání výše běžných a kapitálových výdajů na kulturu v jednotlivých krajích za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)



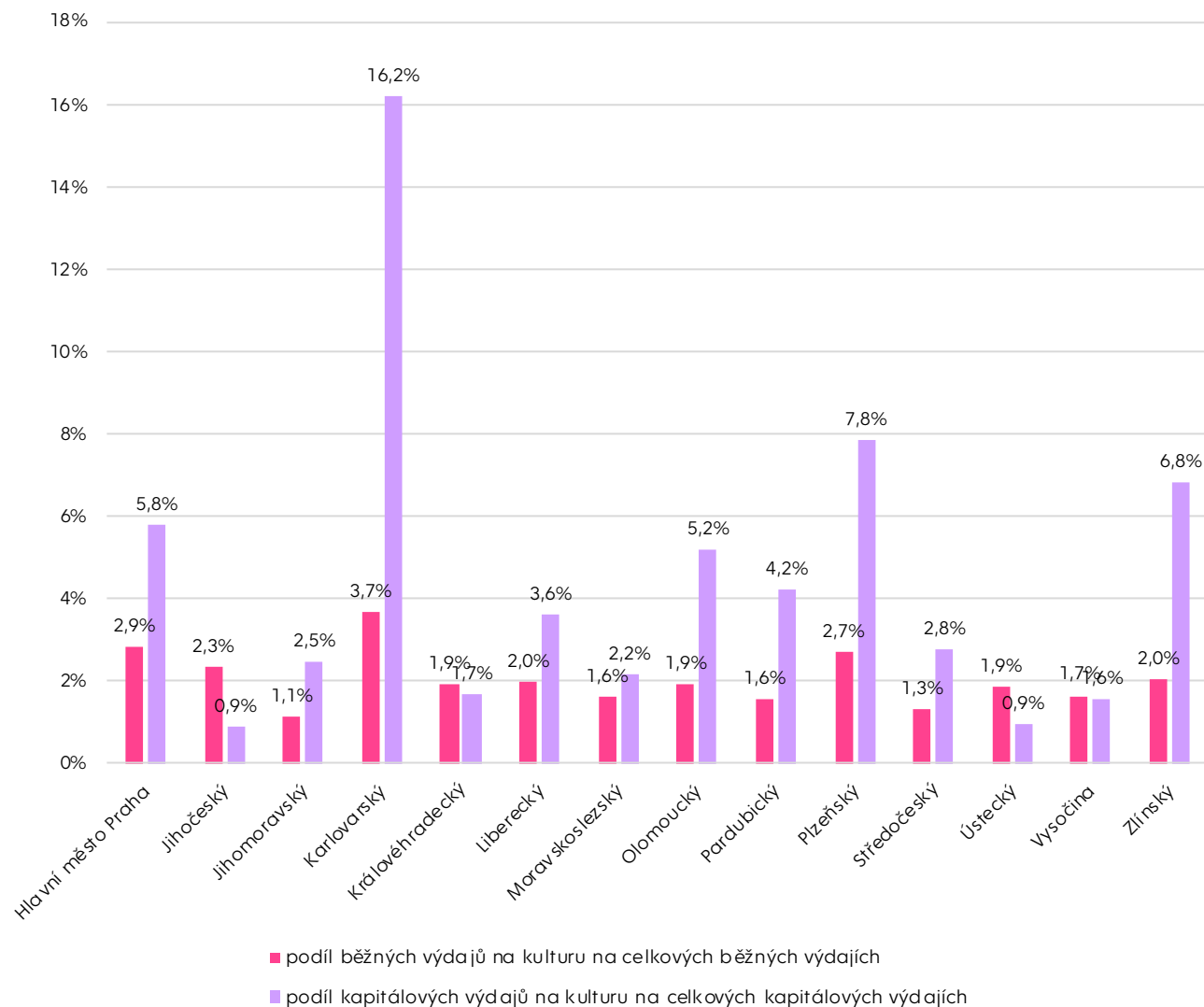
Při přepočtu běžných a kapitálových výdajů na kulturu na jednoho obyvatele (Graf 97) je Praha předstižena Karlovarským krajem, který dal do kultury v roce 2023 celkem 2 811 Kč na obyvatele. Více jak polovinu z této částky ale tvoří kapitálové výdaje, které se v čase výrazně proměňují. Pardubický kraj měl v tomto roce šesté nejvyšší celkové výdaje na kulturu. Běžné výdaje v přepočtu na obyvatele měl ale v roce 2023 Pardubický kraj čtvrté nejnižší celorepublikově a nejnižší v porovnání s kraji s obdobným počtem obyvatel (Liberecký, Vysočina, Královehradecký, Zlínský).

Graf 97 Srovnání výše běžných a kapitálových výdajů na kulturu v krajích za rok 2023 v přepočtu na jednoho obyvatele kraje (Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, ČSÚ, 2024)



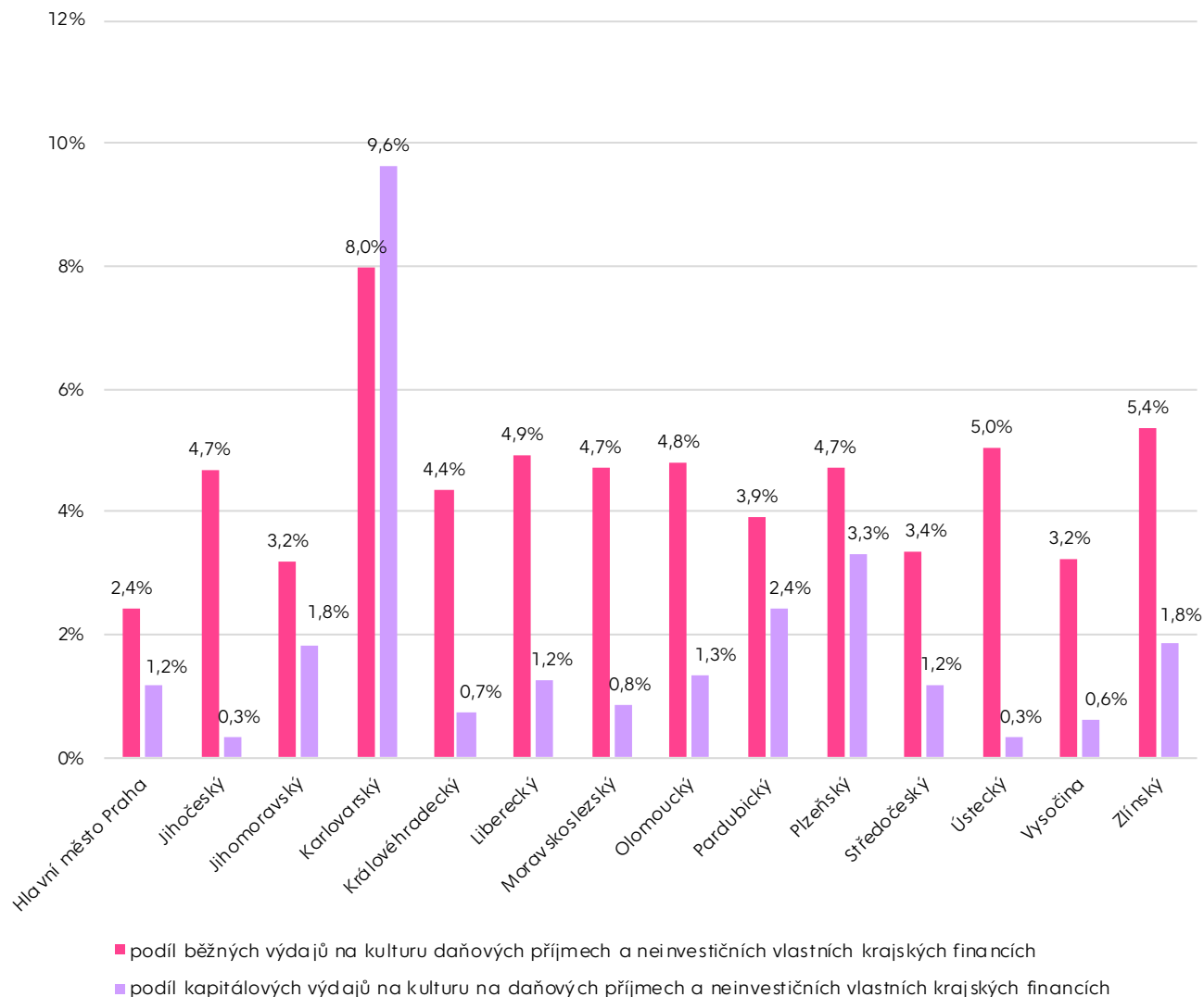
Podíl běžných výdajů na kulturu na celkových běžných výdajích se u všech krajů pohybuje v intervalu 1,1 % až 3,7 % (Pardubický kraj 1,6 %), viz Graf 98. Vzhledem k objemu celkových prostředků v rozpočtu krajů se jedná o rozdíly až ve stovkách milionů. Podíl kapitálových výdajů na kulturu na celkových kapitálových výdajích se odlišuje ještě znatelněji, což je způsobeno mj. zmiňovanou časovou proměnlivostí aktuálně realizovaných investic.

Graf 98 Srovnání podílu kulturních výdajů na celkových výdajích kraje (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)



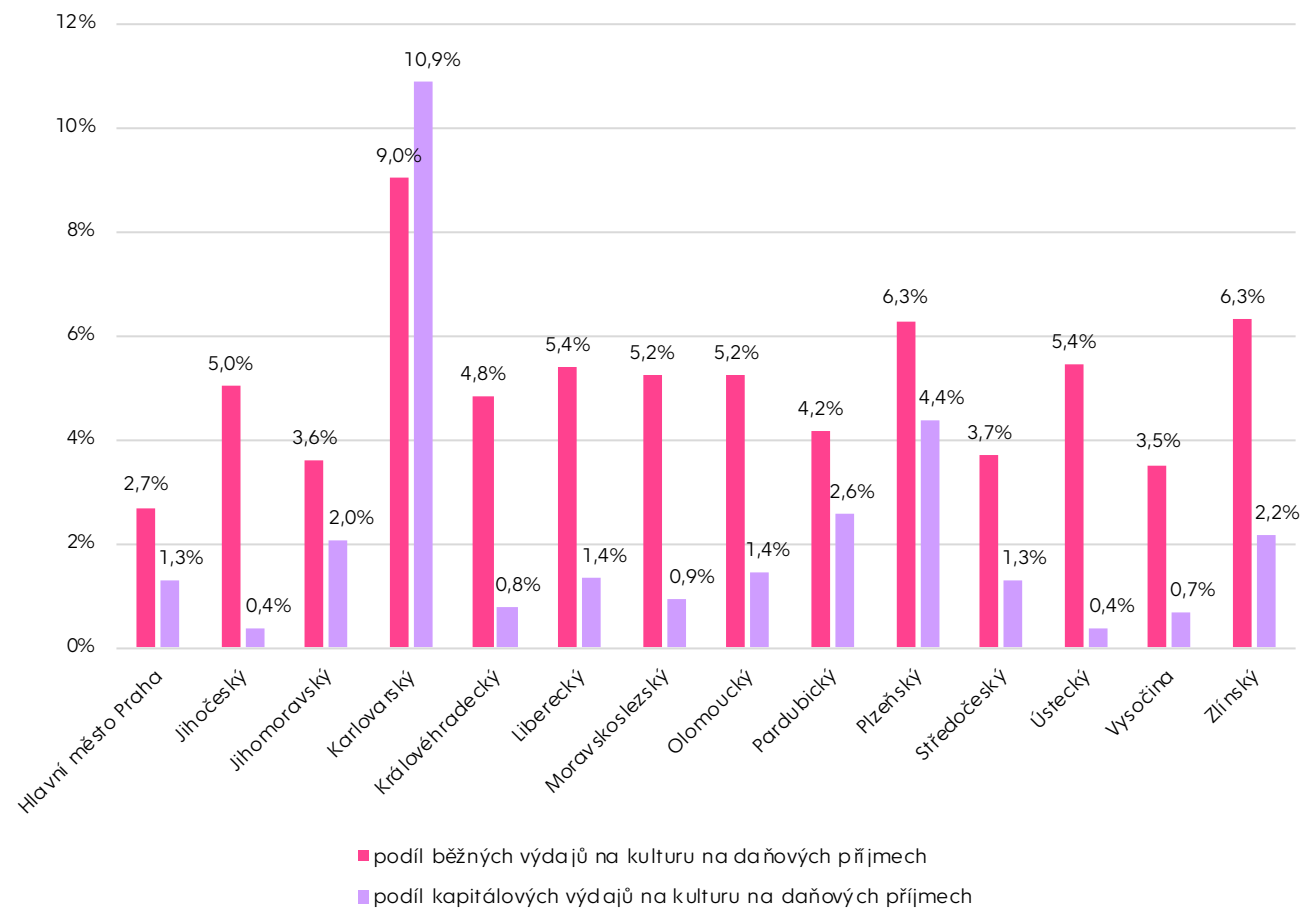
V podílu jak běžných, tak kapitálových výdajů na kulturu na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích vykazuje nejvyšší hodnoty Karlovarský kraj (Graf 99). Daňové příjmy a neinvestiční vlastní krajské finance představují prostředky, jejichž přerozdělení je zcela v gesci krajů. V Pardubickém kraji byly tyto podíly v roce 2023 3,9 % pro běžné a 2,4 % pro kapitálové výdaje. Jak bylo patrné z grafu 42, podíl běžných výdajů na kulturu na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích byl v posledních letech téměř konstantní, v celorepublikovém srovnání je ale pátý nejnižší. Ze srovnatelně velkých krajů (co do počtu obyvatel) byl tento ukazatel nižší pouze v kraji Vysočina.

Graf 99 Srovnání podílu kulturních výdajů na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)



Jak je patrné z grafu 100, podíl běžných výdajů na daňových příjmech se v krajích ČR v roce 2023 pohyboval v intervalu 2,7 % až 9 %. Podobně jako u celkových běžných výdajů na kulturu a běžných výdajů na kulturu v přepočtu na obyvatele, ani v této statistice nedosahuje Pardubický kraj příliš dobrých výsledků. S hodnotou 4,2 % byl kraj v celorepublikovém srovnání na pátém místě od konce.

Graf 100 Srovnání podílu kulturních výdajů na daňových příjmech kraje (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)



Srovnání dotačních programů na kulturu a kulturní dědictví ve vybraných regionech

Tabulka 35 srovnává vypisované dotační programy a vynaložené prostředky vybraných krajů v letech 2022 a 2023. Zdrojem jsou informace z webových stránek krajů, které jsou ověřeny pracovníky příslušných oborů. Cílem je získání obecného přehledu o dotačních programech a alokacích ve vybraných krajích. Dotační systémy krajů jsou odlišné.

Kraje s vyšším počtem obyvatel nebyly do této tabulky zařazeny kvůli obtížnější srovnatelnosti, zmiňujeme alespoň zajímavé dotační programy, které kraje vypisují. Jedná se např. o program podpora natáčení audiovizuálních děl v Moravskoslezském kraji nebo program pro poskytování dotací na podporu regionálních funkcí statutárních divadel ve Středočeském kraji. Velmi podobné programy mají srovnávané kraje v oblasti kulturního dědictví. Kromě standardních programů volí ale některé kraje inovativní přístupy. Např. Královéhradecký kraj využívá kreativní vouchery pro kulturní dědictví, disponuje také specifickým programem pro organizace, které hostí umělecké rezidence nebo mobility v oblasti kultury. Těmito programy Královéhradecký kraj dává najevo zájem o podporu nezávislého profesionálního umění v mezinárodním kontextu a blíží se cílům podpory Ministerstva kultury. Nezávislé profesionální umění akcentuje také Olomoucký kraj víceletou podporou stálých profesionálních souborů a víceletou podporou významných kulturních projektů. Zajímavá je také podpora pořízení drobného majetku. Zřizované i nezřizované profesionální subjekty Pardubický kraj podporuje např. v rámci programu podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče nebo podpora kulturních aktivit. Inovativními programy podpory zaměřenými na nezávislé profesionální umění či spolupráce institucí a aktérů kulturních a kreativních odvětví nedisponuje.

Nabídka dotačních programů Pardubického kraje je tak v porovnání s ostatními kraji poměrně standardní. Pro dělení dotací na kulturu a památkovou péči pro potřeby této strategie je problematické zařazení dotací na obnovu památek i dotací na různé kulturní akce jednoho programu podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče. V nabídce dotací chybí alternativnější formy podpory jako jsou např. kreativní vouchery v Královéhradeckém kraji (Tabulka 25).

Mezi podpořené kulturní akce patří tradiční události jako masopusty nebo majálesy. Mezi podpořenými projekty jsou ale i některé spadající mezi nemainstreamové hudební žánry nebo třeba Slam poetry. Nebyly, ale identifikovány žádné inovativní nástroje podpory profesionální nezřizované scény. Některé organizace v oblasti živého umění tak, jak vyplynulo z diskuse konzultační skupiny, místo na krajské a další dotace (nedostatečné částky a vysoké nároky na administrativu) spoléhají na jiné formy financování jako např. firemní fundraising.

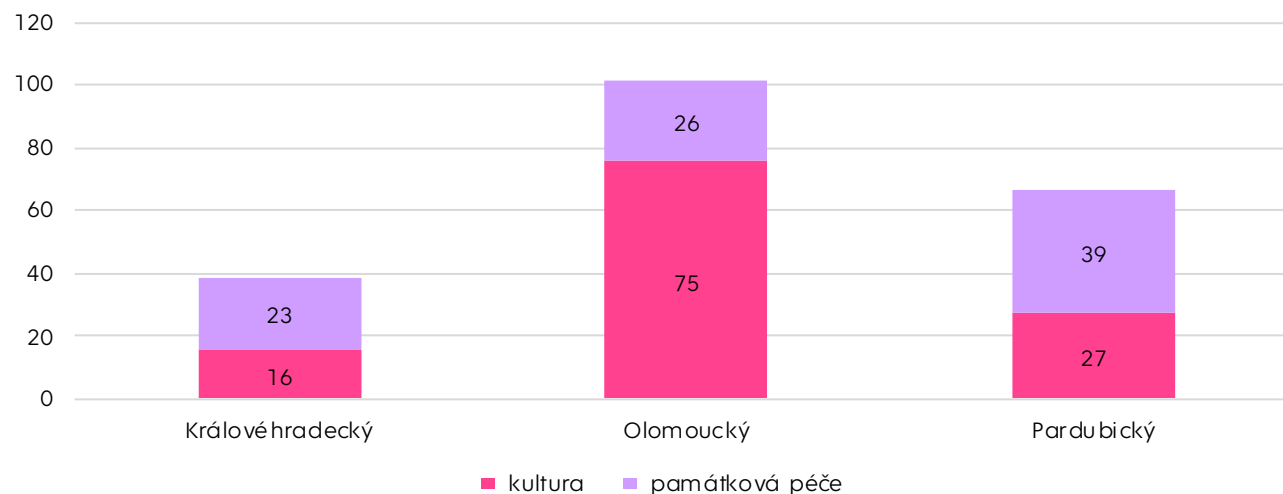
Tabulka 35 Přehled dotačních programů srovnávaných krajů na roky 2022 a 2023, počtu schválených žádostí a vynaložených prostředků v těchto programech. zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, Pardubický kraj, 2024)

Kraj	Oblast	Programy	Podpořené žádosti 2022	Podpořené žádosti 2023	Vynaložené prostředky v roce 2022 v Kč	Vynaložené prostředky v roce 2023 v Kč
Královéhradecký	Kultura	Kreativní vouchery pro kulturní dědictví	3	5	289 375	370 670
		Podpora činnosti muzeí a galerií	22	22	2 030 000	2 098 000
		Podpora kulturních aktivit	75	63	4 630 000	4 120 000
		Podpora mobility v kultuře	8	7	560 000	433 000
		Podpora zachování nemateriálního kulturního dědictví	14	19	800 000	800 000
		Rezidence v oblasti kultury	8	7	400 000	400 000
		Podpora aktivit spojených s kandidaturou Broumova na Evropské hlavní město kultury 2028		13		3 000 000
		Za kulturou v Královéhradeckém kraji		14		980 000
	Památková péče	Obnova historických varhan	8	7	750 000	830 000
		Obnova památkového fondu	67	72	11 830 000	15 193 000
Olomoucký	Kultura	Program na podporu investičních projektů v oblasti kultury	14		4 000 000	
		Program na podporu stálých profesionálních souborů	5	5	14 500 000	15 000 000
		Program podpory kultury	245	315	29 175 000	24 275 000
		Program na podporu pořízení drobného majetku v oblasti kultury		36		1 224 000
		Víceletá podpora významných kulturních projektů		16		10 610 000/1 rok
	Památková péče	Obnova kulturních památek	59	63	12 000 000	13 500 000
		Obnova staveb drobné architektury místního významu	28	31	1 500 000	1 000 000
		Obnova nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, nacházejících se na území památkových rezervací a památkových zón a jejich ochranných pásem	14	9	3 000 000	2 000 000
Pardubický	Kultura	Individuální dotace v oblasti kultury	1	5	200 000	8 175 000
		Podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče (část programu)	23	28	2 400 000	2 745 000
		Podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče – Krajské postupové a národní přehlídky	11	10	400 000	450 000
		Podpora kulturních aktivit	122	138	1 980 000	2 620 000
		Podpora preventivní péče o sbírky muzeí a galerií	26	28	880 000	1 120 000
		Podpora Východočeského divadla a Komorní filharmonie Pardubice	2	2	8 500 000	9 350 000
	Památková péče	Podpora památkové péče	91	126	11 882 000	13 320 000
		Podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče (část programu)	35	33	8 813 000	12 102 000

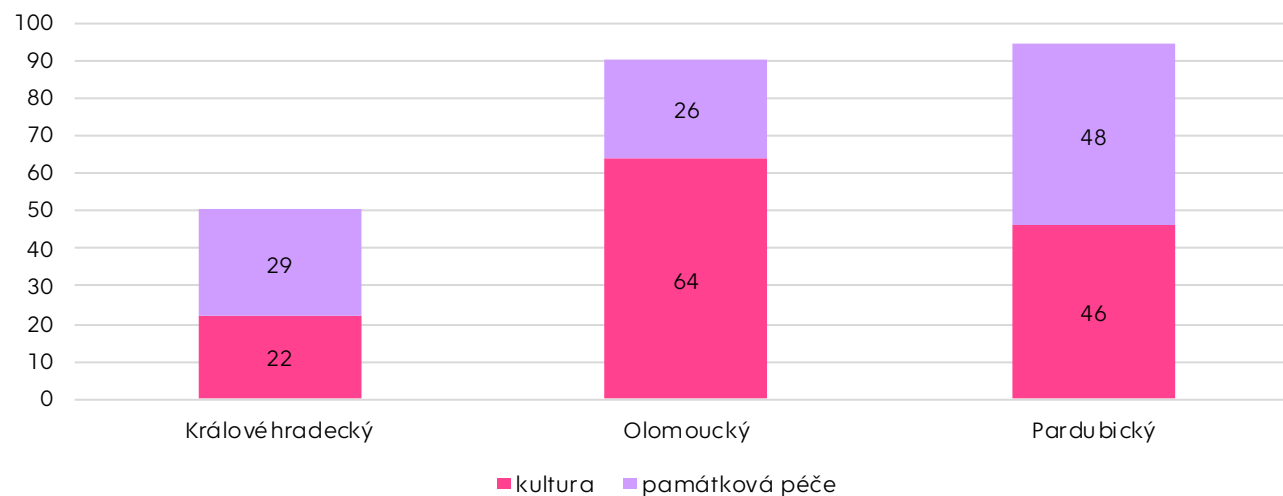
Při přepočtu výše dotací, uvedených v tabulce 25, na obyvatele za rok 2022 (Graf 101) dosahuje nejvyšších hodnot Olomoucký kraj. Pardubický kraj vydává na obyvatele celkem 66 Kč. Přesné rozdělení na kulturu a památkovou péči je obtížné, protože program podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče zahrnuje tituly směřující jak na různé kulturní události, tak na obnovu pam. objektů.

Při přepočtu dotačních titulů na obyvatele za rok 2023 (Graf 102) Pardubický kraj překonal Olomoucký kraj s téměř rovnoměrným rozložením dotací na kulturu a dotací na památkovou péči.

Graf 101 Celkové vynaložené prostředky do všech dotačních programů v oblasti kultury a památkové péče na rok 2022 v přepočtu na obyvatele v Kč. zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)



Graf 102 Celkové vynaložené prostředky do všech dotačních programů v oblasti kultury a památkové péče na rok 2023 v přepočtu na obyvatele v Kč. zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)



Graf 103 zobrazuje vynaložené prostředky v dotačních programech na roky 2022 a 2023 přepočtené na jednu žádost. V Pardubickém kraji se tato částka meziročně navýšila o 35 tis. Kč. Pardubický kraj dosahuje podobných hodnot jako Královéhradecký kraj.

Čerpání dotačních programů Ministerstva kultury na kulturu a památkovou péči v Pardubickém kraji

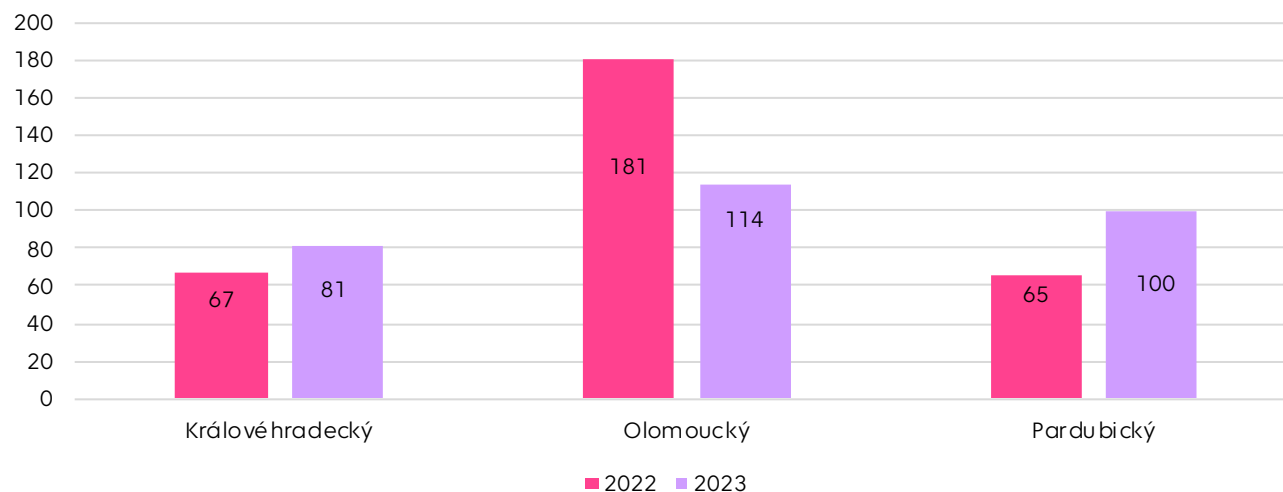
Živá kultura

Aktuální meziregionální srovnání čerpání dotací Ministerstva kultury České republiky (MKČR) aktéry v jednotlivých krajích lze na základě dostupných dat realizovat pouze v oblasti památkové péče.

V současnosti nejsou dostupná data, na základě kterých by bylo možné, bez časově velmi náročné rešerše, ukázat čerpání dotačních prostředků z MKČR v oblasti kultury aktéry v regionech. Jejich analýza byla provedena v rámci zpracování Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje za období 2018 a 2019. Základní srovnávací informace tedy citujeme z této analýzy níže.

Největší objem finančních prostředků získalo v roce 2018 Hl. město Praha (269,4 mil. Kč). Byl to výrazný rozdíl oproti ostatním krajům a celkově se jednalo o 44,5 % všech prostředků vynaložených v oblasti živé kultury. V Pardubickém kraji se jednalo o částku 25,7 mil. Kč, která byl pátá nejvyšší v celorepublikovém srovnání. V přepočtu na obyvatele byl Pardubický kraj dokonce na čtvrtém místě s částkou 50 Kč/obyvatele (Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030, 2022).

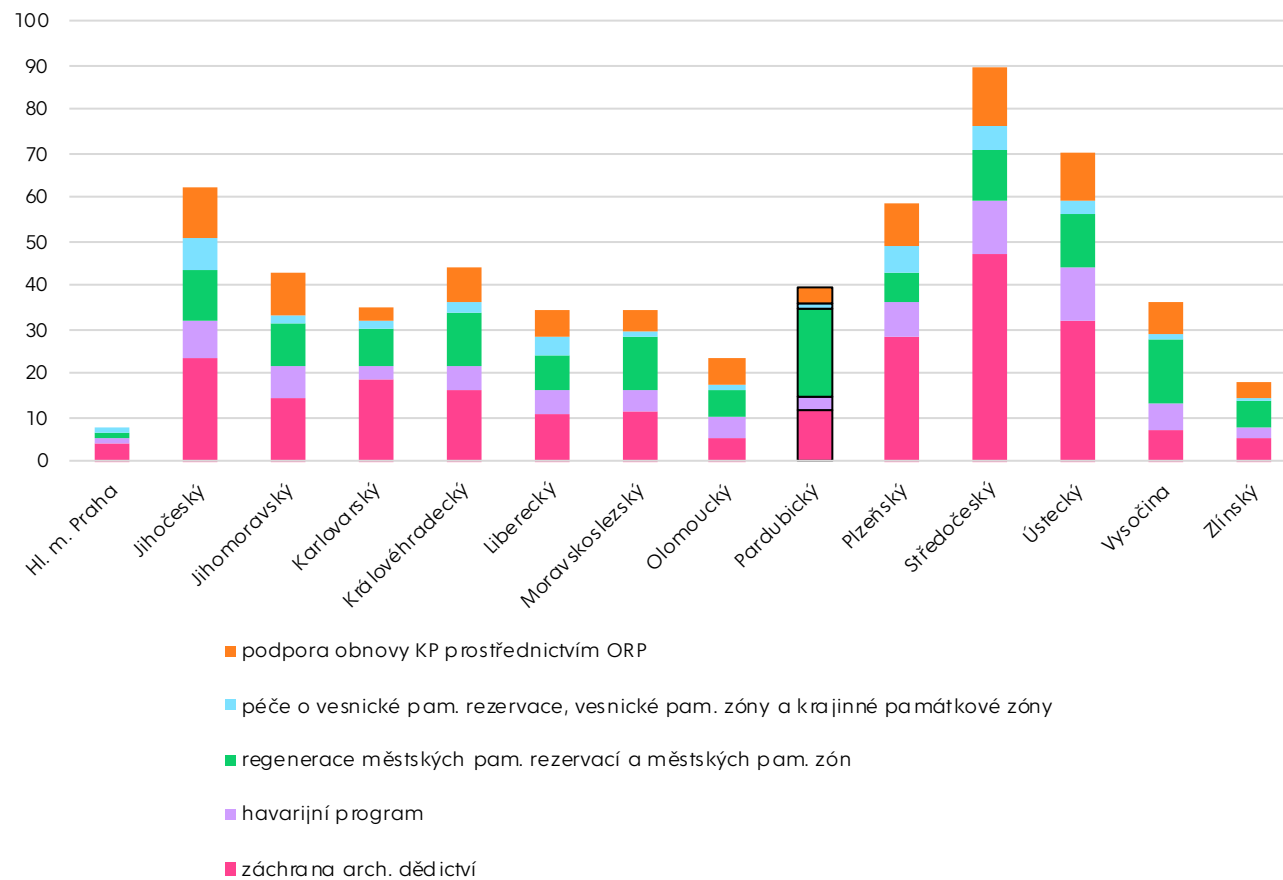
Graf 103 Výše vynaložených prostředků v dotačním programu na kulturní aktivity v přepočtu na jednu schválenou žádost v letech 2022 a 2023 (v tis. Kč). zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)



Památková péče

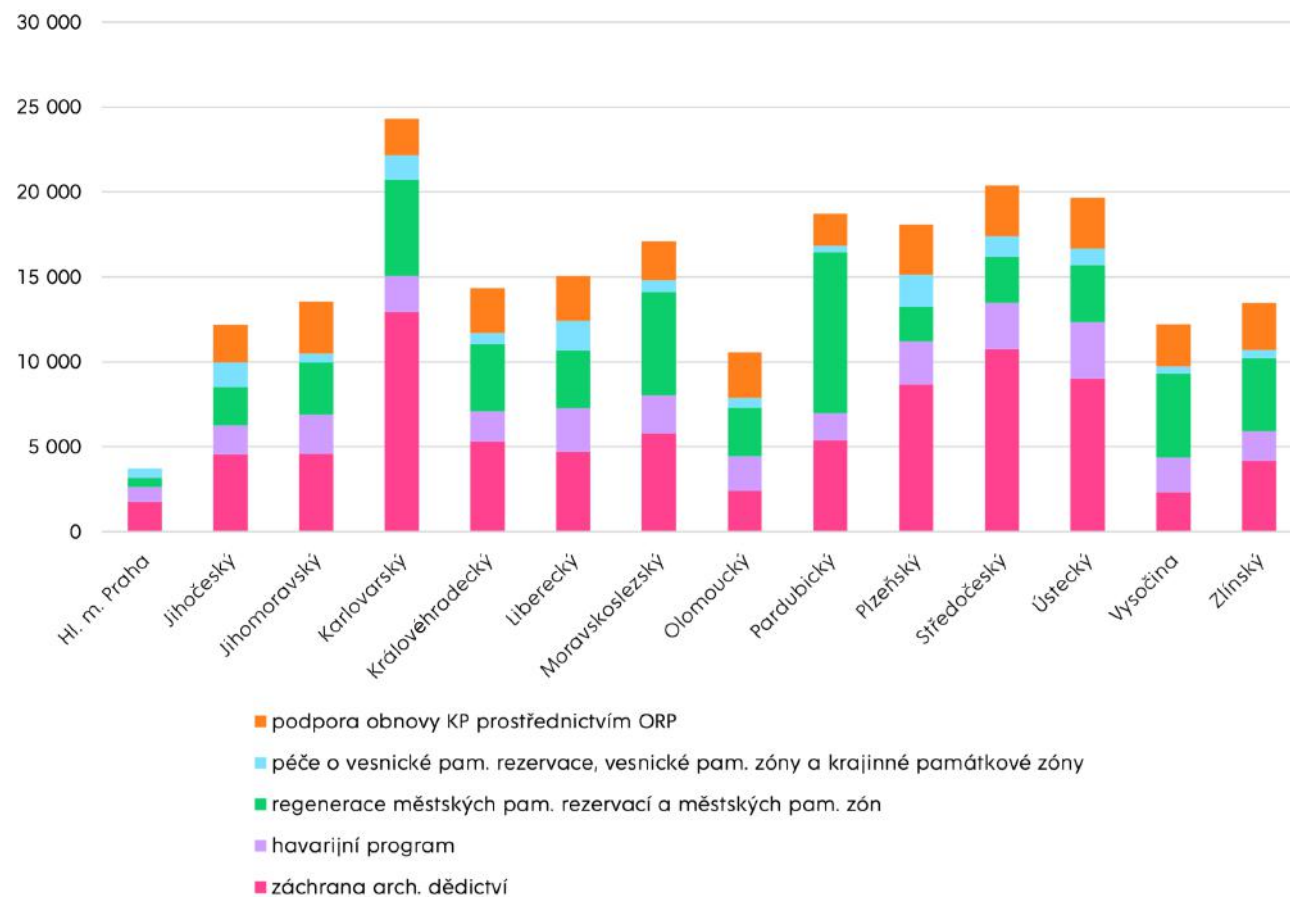
Graf 104 zobrazuje prostředky čerpané jednotlivými kraji na kulturní dědictví (z pěti uvedených programů) za rok 2023. V Pardubickém kraji byla celková alokace 39,7 mil. Kč (průměr všech krajů 42,6 mil. Kč), nejvyšší alokaci zde měl program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, konkrétně 20,2 mil. Kč.

Graf 104 Alokace dotačních programů MK v oblasti kulturního dědictví podle krajů za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024)



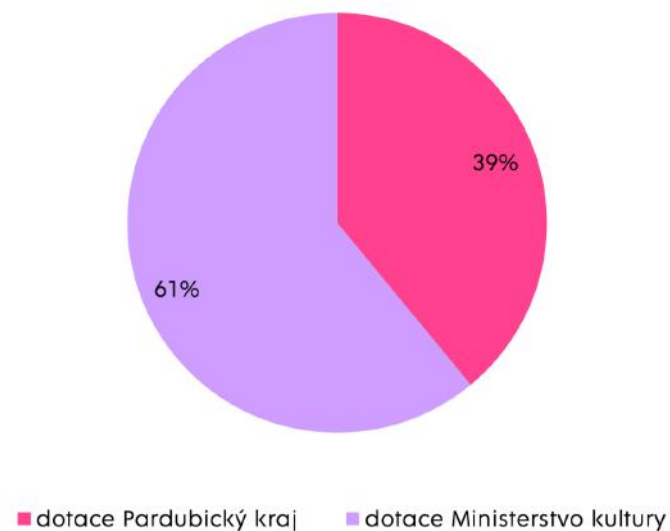
Po vztažení alokace dotačních programů MK v oblasti kulturního dědictví na jednu kulturní památku v kraji (Graf 105) dosahuje nejvyšší hodnoty Karlovarský kraj. Pardubický kraj v roce 2023 obdržel v součtu všech uvedených programů celkem 18 738 Kč na jednu KP a je tak v celorepublikovém srovnání na 4. místě, vykazoval zároveň nejvyšší hodnotu z krajů s podobným počtem obyvatel (Liberecký, Vysočina, Královéhradecký a Zlínský).

Graf 105 Alokace dotačních programů MK v oblasti kulturního dědictví podle krajů za rok 2023 v přepočtu na jednu nemovitou kulturní památku (Kč). zdroj dat: (Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024), památkový katalog



Zatímco přímo od Pardubického kraje směřovalo v roce 2023 na kulturní dědictví v dotacích v programu podpora památkové péče a části programu podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče celkem 25,422 mil. Kč v pěti hlavních dotačních programech MK získaly památky v kraji dalších 39,7 mil. Kč, celkem tak bylo do kulturního dědictví investováno 65,147 mil. Kč. Pardubický kraj se tak na celkových dotacích podílel skoro 40 %, viz Graf 106.

Graf 106 Podíl Pardubického kraje a MK na dotacích v oblasti památkové péče v roce 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024)



9.6 Hodnoty a problémy

Tabulka 36 Hodnoty a problémy v oblasti financování Pardubického kraje. zdroj:(ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
Výdaje Pardubického kraje na kulturu a kulturní dědictví - Rostoucí kapitálové výdaje kraje do kultury v posledních 6 letech na realizaci významných projektů a revitalizaci zázemí zřizovaných institucí zejména v Pardubicích. - Stabilní podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích. Dotační oblasti Pardubického kraje - Rostoucí dotace na kulturu v absolutních číslech. - Stabilní podíl dotací v oblasti kultury na celkových dotacích (cca 15 %). Výdaje Pk a obcí s rozšířenou působností v oblasti kultury a památkové péče - Pardubický kraj se skrze své příspěvkové organizace podílí na financování kultury ve čtyřech ORP na území kraje. Srovnání výdajů na kulturu a památkovou péči Pardubického kraje a dalších regionů - Nadprůměrné kapitálové výdaje na kulturu v přepočtu na počet obyvatel ve srovnání s ostatními kraji ČR. - Nadprůměrná výše (absolutní i relativní) získaných prostředků na živou kulturu skrze dotační programy MK aktéry z regionu v roce 2018. - K nejúspěšnějším žadatelům, co se týče objemu financí na obyvatele patřili také aktéři v socioekonomicky slabých regionech (Svitavy, Moravská Třebová, Králupy) i aktéři, kde kraj absentuje jako zřizovatel (Ústí nad Orlicí).	Výdaje Pardubického kraje na kulturu a kulturní dědictví - Snižující se podíl provozních výdajů kraje na kulturu na celkových provozních výdajích. Dotační oblasti Pardubického kraje - Výrazný výkyv dotací v oblasti kultury v pocovidovém roce 2021. Výdaje Pk a obcí s rozšířenou působností v oblasti kultury a památkové péče - Nerovnoměrná role kraje jako zřizovatele v okresech na západě a východě regionu a spolupráce na financování kultury na východě regionu. - ORP kde kraj absentuje jako zřizovatel zároveň spadají do socioekonomicky slabé části regionu, tyto obce mají také vyšší % z rozpočtu na kulturu než obce, kde jsou krajské instituce. - Absence zřizovatelské role kraje v okresních městech Ústí nad Orlicí a Svitavy. - Nízká alokace dotačních prostředků do druhého nejlidnatějšího SO ORP Chrudim. - Koncentrace dotací v oblasti kultury do krajského města (52 % z oblasti kultury a 32 % z oblasti památkové péče v roce 2023). Srovnání výdajů na kulturu a památkovou péči Pardubického kraje a dalších regionů - Nejnižší provozní výdaje na kulturu v absolutní hodnotě v roce 2023 v porovnání s ostatními kraji ČR. - Nízký podíl výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích ve srovnání s ostatními kraji ČR. - Ve srovnání s okolními kraji Pardubický kraj nedisponuje inovativními nástroji profesionální nezřizované scény. - Nedostupná data pro srovnání čerpání dotací v oblasti kultury MKČR aktéry v regionech.

10 Řízení a nástroje podpory

Kapitola ve stručnosti popisuje hlavní činnosti, které kraj vykonává při řízení kultury v regionu. Přímý vliv má kraj na výkon vlastních zřizovaných organizací, které jsou hlavním nástrojem podpory kultury v regionu a které taky hrají metodickou roli v rámci oboru v regionu při podpoře dalších aktérů (krajská muzea a krajská knihovna). Kraj dále ovlivní výkon administrativy krajského úřadu, která má na starosti jak přenesenou působnost státní správy v oblasti památkové péče, tak hraje roli samosprávy. Co se týče působení na činnost dalších aktérů v území z veřejného, akademického, soukromého nebo nevládního sektoru, kraj ovlivňuje prostředím, ve kterém se pohybují a může vytvářet nástroje finanční i nefinanční podpory, které v nejobecnějším slova smyslu posilují kapacity aktérů na vlastní rozvoj a tím přímo i nepřímo na rozvoj území.

Příspěvkové organizace podrobněji popisuje kapitola 4 aktéři KKO. V kapitole řízení a nástroje podpory se soustředíme na stručné hodnocení kapacit úřadu na výkon činností a nástrojů podpory, kterými úřad posiluje kapacity aktérů v území. Zdrojem dat pro kapitolu byla autoevaluace oddělení Odboru kultury, sportu a památkové péče, strukturované rozhovory a diskuse s pracovníky dalších odborů krajského úřadu, zejména Odboru rozvoje, Odboru majetkového, stavebního řádu a investic. Do hodnocení nástrojů podpory byly zapracovány výstupy diskuse z kulatých stolů konzultační skupiny.

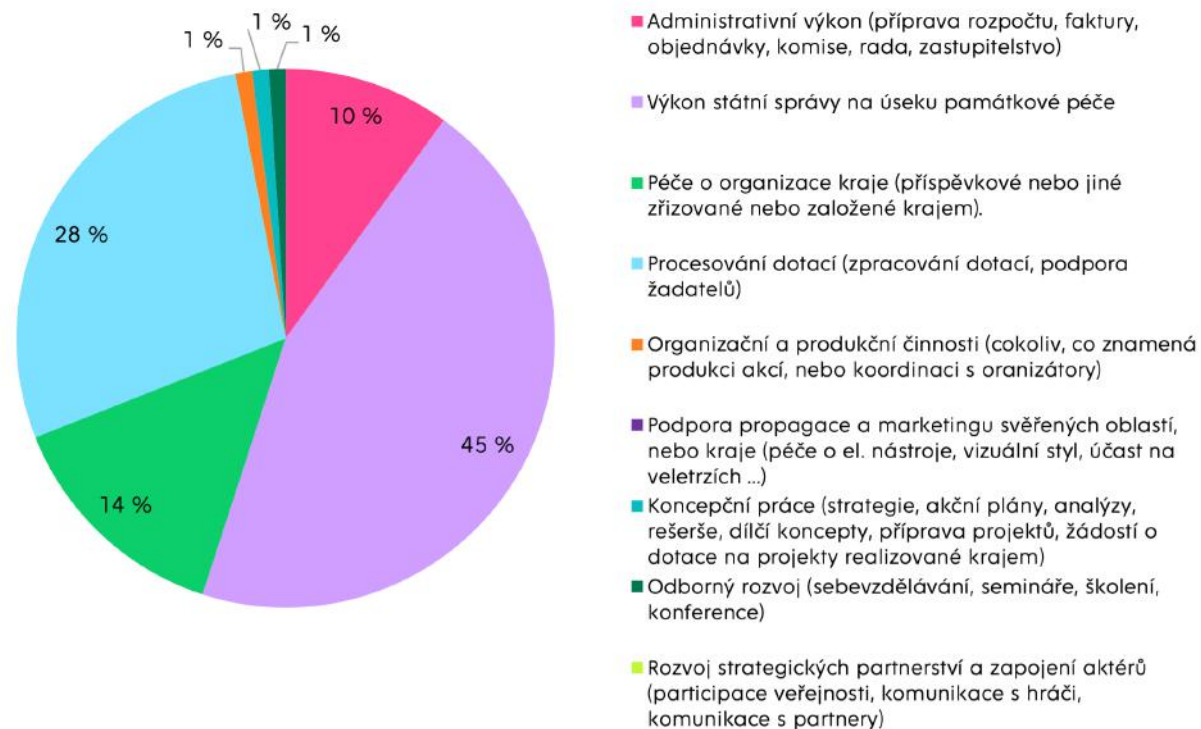
Relativně větší prostor je věnován rozvoji kvality vystavěného prostředí v regionu z důvodu zařazení Politiky architektury a stavební kultury ČR¹ do stavebního zákona platného od 1.7. jako doporučeného dokumentu, kterým se má veřejná správa řídit. K tomuto tématu také proběhl kulatý stůl v rámci konzultační skupiny. Oblast architektury také patří mezi mapovaná kreativní odvětví. Profesionálové z oblasti architektury také patří k těm, kteří žijí a pracují v celém území na rozdíl od jiných odvětví kulturních a kreativních průmyslů, kde profesionálové často působí zejména ve větších městech. Architekti se tak zapojují do místní kreativní ekonomiky a často, z podstaty své profese, i do společenského dění.

¹ Politika architektury a stavební kultury ČR. <https://www.cka.cz/komora/tema-CKA/politika-architektury-a-new-european-bauhaus/politika-architektury-a-stavebni-kultury-ceske-republiky>

10.1 Agendy oddělení Odboru kultury, sportu a cestovního ruchu

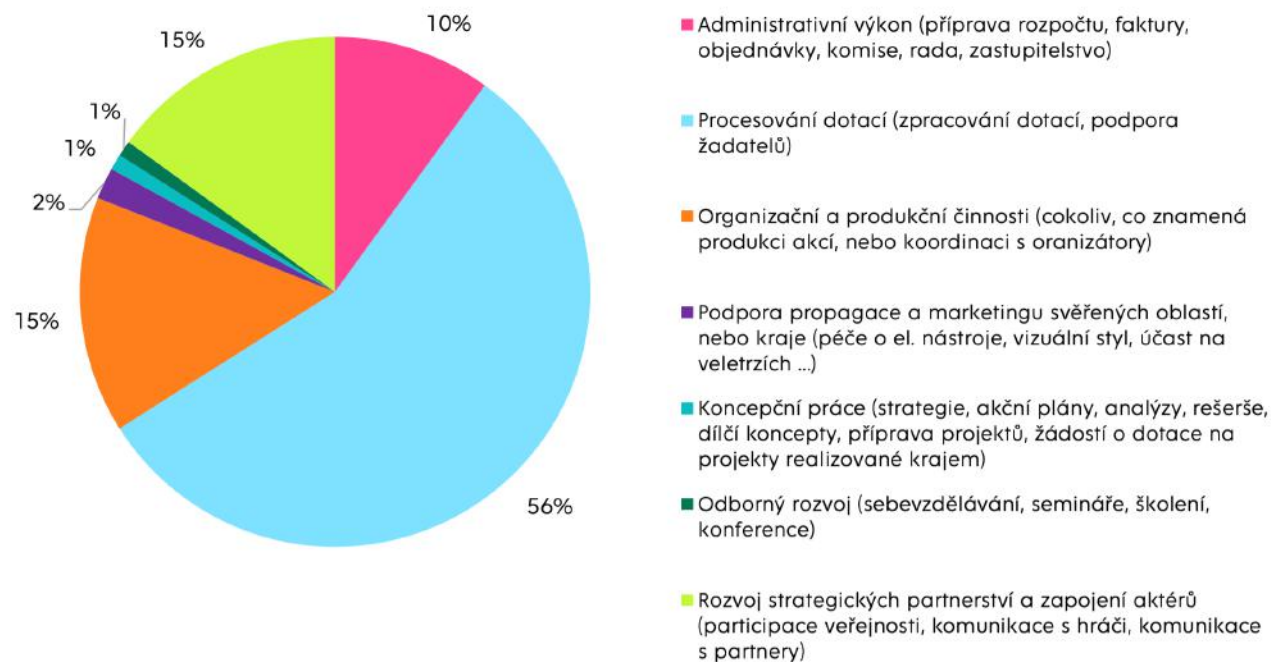
Oddělení kultury a památkové péče (OKPP) se věnuje především výkonu státní správy v oblasti památkové péče (45 %), procesování dotací (28 %), péči o organizace kraje (14 %) a administrativě (10 %). Ostatní činnosti buď velmi okrajově (1 %) nebo vůbec. (viz Graf 107)

Graf 107 Rozložení kapacit Oddělení kultury a památkové péče. zdroj: (Krajský úřad Pardubického kraje, 2024)



Oddělení sportu a cestovního ruchu (OSCR) věnuje většinu svých kapacit dotacím (56 %), v menší míře také organizační a produkční činnosti, rozvoji strategických partnerství (po 15 %) a administrativě (10 %). Ostatním činnostem se věnuje okrajově (2 %, resp. 1 %) nebo vůbec. (viz Graf 108)

Graf 108 Rozložení kapacit Oddělení sportu a cestovního ruchu. zdroj: (Krajský úřad Pardubického kraje, 2024)



Obě oddělení hodnotí dostatečnost svých kapacit průměrnou známkou 3. OKPP Hodnotí kapacity na činnosti, kterým se převážně věnují, známkami 1 až 3. Kapacity na koncepční práci a rozvoj partnerství, u nichž činí alokace kapacit pouze 1 %, hodnotí známkou 5. Lze tak říci, že si oddělení potřebu těchto činností uvědomuje, ale nezbývá mu na ně čas.

V případě OSCR je situace obdobná. Alokace na řešené činnosti je hodnocena známkami 1 až 3 a koncepční práce je pro ně potřebná, ale není na ni čas. Rozvoji partnerství se věnují a kapacity hodnotí jako dobré. (viz Tabulka 37)

Tabulka 37 Hodnocení dostatku kapacit na jednotlivé aktivity (známkování jako ve škole, zvýrazněny jsou hodnoty, kterým oddělení věnují více než 5 % kapacit)

Typ agendy a činnosti	Oddělení kultury a památkové péče	Oddělení sportu a cestovního ruchu
celkem %	2,8	2,7
Administrativní výkon (příprava rozpočtu, faktury, objednávky, komise, rada, zastupitelstvo)	2	2
Výkon státní správy na úseku památkové péče	3	
Péče o organizace kraje (příspěvkové nebo jiné zřizované nebo založené krajem).	1	
Procesování dotací (zpracování dotací, podpora žadatelů)	2	2
Organizační a produkční činnosti (cokoliv, co znamená produkci akcí, nebo koordinaci s organizátory)	1	1
Podpora propagace a marketingu svěřených oblastí, nebo kraje (péče o el. nástroje, vizuální styl, účast na veletrzích ...)	3	3
Koncepční práce (strategie, akční plány, analýzy, rešerše, dílčí koncepty, příprava projektů, žádosti o dotace na projekty realizované krajem)	5	5
Odborný rozvoj (sebevzdělávání, semináře, školení, konference)	3	3
Rozvoj strategických partnerství a zapojení aktérů (participace veřejnosti, komunikace s hráči, komunikace s partnery)	5	3

10.2 Nástroje podpory kultury a kulturních a kreativních odvětví

Tabulka 38 představuje typické nástroje již využívané na úrovni regionů nebo aktuálně rozvíjené v návaznosti na současné trendy.

DOTAČNÍ SYSTÉMY. Žadatelé jsou hojně využívány jednoleté programové dotace. Jsou financovány z dlouhá léta fungujícího Programu podpory kultury a památkové péče, který podporuje jak kulturní akce, tak i aktivity spojené s kulturním dědictvím. Individuální dotace uděluje kraj v oblasti kultury pouze výjimečně. Skrz dotační program Spolupráce se zahraničními regiony podporuje kraj výjezdy jednotlivců i souborů do regionů, se kterými spolupracuje. Institut 1 % na umění ve veřejném prostoru sice nastaven není, avšak kraj se v některých případech pro koupi uměleckých děl při stavbách nebo rekonstrukcích rozhodne. Aktéři by uvítali, kdyby kraj financoval dopravu na kulturně vzdělávací akce. Chybí jim také podpora nejen uměleckých rezidencí, jak pro umělce, tak i odborníky (vyučující). Kraj v současnosti nedisponuje filmovým fondem ani specifickými dotačními nástroji, které by propojovaly školy a kulturní organizace.

KOMUNIKACE A PARTICIPACE. Kraj využívá k propagaci základní nástroje. Hlavním komunikačním kanálem pro návštěvníky je turistický portál vychodni-cechy.info, na kterém nabídka cílů v oblasti kulturního dědictví a kultury hraje klíčovou roli, propagována je také moderní architektura nebo filmová místa. Ne všechny weby oblastních destinačních agentur disponují webovými prezentacemi v grafickém designu vysoké kvality. Kulturní organizace zřizované krajem využívají web i sociální sítě na dobré úrovni, krajská knihovna má zastaralý web a chystá nový. PO publikují také články v příslušných městských zpravodajích a přijímají slevové karty. Ty zatím nefungují všude, ale v roce 2024 by mělo dojít ke sjednocení. V Pardubicích se také každé dva roky koná konference knihovníků Regionální

funkce knihoven. PO však své kapacity a know-how na propagaci nehodnotí pozitivně, chybí jim marketingové strategie, systém, zaměstnanci i finance. Kraj se také podle aktérů dostatečně systematicky nevěnuje propagaci architektonických a urbanistických realizací a hodnotných staveb. Diskutující na konzultační skupině také deklarovali, že ne vždy dobře fungují regionální kulturní webové kalendáře.

VEŘEJNÝ MAJETEK, INVESTICE, PROSTOROVÉ PLÁNOVÁNÍ

Využití krajského majetku ve prospěch kultury. Majetek kraje tvoří většinou pozemky, ne stavby. V případě vlastnictví objektů je nejprve hledáno využití pro některou z krajských PO, následně je nabízen obcím. Jednou z možností je i dočasné využití aktéry KKO, podmínky řeší přímo PO, které mají objekty svěřené ve správu. Pokud objekty kulturního dědictví ztratí využití, je pro ně hledána alternativní náplň např. hrad Rychmburk nebo Zámek Bystré. Příspěvkové organizace kraje poskytují své prostory zdarma pro charitativní akce, pro neziskové aktivity požadují snížené nájemné.

Kulturou tažený rozvoj transformačních území. V případě revitalizace areálu bývalých Winternitzových automatických mlýnů kraj využil nástroje tzv. „kulturou taženého rozvoje“ využívaného pro revitalizaci území, která ztratila svoji původní funkci. Ve spolupráci s městem Pardubice a soukromým vlastníkem připravil komplexní projekt rozvoje tzv. kulturní čtvrti, jeden z mála tohoto rozsahu v České republice. Komplexní kulturou tažený rozvoj kraj také podporuje v případě revitalizace areálu Miltra v centru obce Moravská Třebová v socioekonomicky slabé části kraje.

Architektonická kvalita krajských investic v regionu.

Většina budov v majetku kraje je svěřena do správy příspěvkovým organizacím nejčastěji v oblasti kultury,

školství, zdravotnictví nebo oblasti sociální. Přístup k revitalizaci budov je v každé oblasti je trochu jiný vzhledem k typickým potřebám. Např. v oblasti kultury je velká část objektů pam. chráněná, ve školství se většinou jedná o opravy a snižování energetických nákladů a ve zdravotnictví je specifikem vybavení, které tvoří velkou část stavebních nákladů.

V případě potřeby revitalizace svěřené budovy organizace definují své potřeby ve „stavebním programu“ se zohledněním a dotačních příležitostí. Na návrhu řešení spolupracují s architektem nebo pouze s projektantem. Studii objednáva p. o. nebo gesční odbor. Standardem je naplnění minimálních požadavků zákona o veřejných zakázkách, soutěžení jsou pak projektanti v jejichž týmu může být architekt, mezi kritéria patří cena a reference, zkušenosti s obdobnými stavbami např. u památkově chráněných objektů.

Architektonickou kvalitu staveb kraj řeší zejména v případě významných investic v oblasti kultury, a to spoluprací s renomovanými architekty. Rozvoj prostorového zázemí krajských kulturních institucí, které svojí originalitou podporuje i značku místa, je dlouhodobou politickou prioritou vedení kraje.

Pardubický kraj se snaží spolupracovat s městskými architekty a zohledňovat estetickou kvalitu staveb realizovaných krajem, hlavně v případech, kdy se jedná o exponovanou část obce.

Architektonické soutěže jako nástroj podpory kvality arch. staveb a kraj využívá ve vybraných případech. Jedná se např. o rozvoj významných investic (mezinárodní soutěž na dostavbu GG, v soutěži se také hledá vize transformačního území bývalého areálu továrny Perla v Ústí nad Orlicí). Nově také kraj využívá soutěže při přípravě vize rozvoje veřejných prostranství v majetku kraje (pro tento účel získal dotace), nebo aktuálně v

případě novostaveb, kde soutěž žádá obec, od které kraj získává pozemky (např. v oblasti školství).

Kraj v současnosti nezřizuje pozici nebo tým, která by se zabýval architektonickou kvalitou realizovaných staveb a potažmo koordinací (krajský architekt). Koordinace je realizována na úrovni příspěvkových organizací, gesčních odborů, věcně příslušného náměstka ve spolupráci Odborem majetkovým a Odborem rozvoje.

Umění ve veřejném prostoru jako součást krajských investic nebo dočasná intervence

Rozvoj umění ve veřejném prostoru není systematizovanou součástí investiční agendy Pardubického kraje, zástupci

kraje jsou si vědomi, že tato agenda od 60. do 80. let existovala často v kontextu výstavby sídlišť¹. Umění ve veřejném prostoru ale bylo a je součástí vybraných významných krajských projektů zejména v oblasti investic do kulturní infrastruktury. V těchto případech kraj často spolupracuje přímo s architektem (např. schodiště Evy Jiřičné v zámku), který také ideu uměleckého díla iniciuje. V případě, že se jedná o intervence v objektu s památkovou ochranou, je třeba otevřený přístup ze strany orgánů památkové péče.

¹ Agenda rozvoje umění ve veřejném prostoru ve spojení s veřejnými investicemi je ukotvena v legislativě většiny evropských států i v USA.

Na rozvoji dočasného i trvalého umístění umění ve veřejném prostoru spolupracuje také Gočárova Galerie s galerií města Pardubice, která se uměleckými intervencemi ve veřejném prostoru Pardubic intenzivně zabývá. Krajské muzeum v Litomyšli s městem a dalšími subjekty spolupracuje na budování image města jako „Lázní ducha“, kde se člověk může občerstvit uměním, včetně umění ve veřejném prostoru.

Tabulka 38 Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji – 1. část

Dotační systémy	Komunikace a participace	Veřejný majetek a investice a jejich kvalita, prostorové plánování
✓ jednoleté programové dotace ✓ individuální dotace ✓ podpora výjezdů jednotlivců a souborů do zahraničí ♥ víceleté programové dotace pro velké hráče, kteří potřebují plánovat s větším předstihem ♥ umělecké rezidence a stipendia ♥ kulturní a komunitní fondy zajišťované ve spolupráci s podnikatelským sektorem ♥ dotace na malé investiční akce a pořízení vybavení ♥ krajský filmový fond ♥ specifické dotační nástroje na spolupráci škol a kulturních organizací	✓ online nástroje propagace kraje mohou využít ke své propagaci všichni aktéři bez rozdílů ✓ Destinační společnost Východní Čechy propaguje aktivity v oblasti kultury a kulturních a kreativních odvětvích ✓ Síť turistických informačních center propaguje v místech působení všechny aktivity pro místní i návštěvníky ✓ občanské i turistické karty sloužící také jako slevy do kulturních institucí ✓ konference a sympozia spojené se specifickými tématy lokality nebo aktuálními krajskými tématy	✓ rozvoj kulturních a kreativních čtvrtí jako specifických zón koncentrace kulturní nabídky podporující značku kraje ✓ v krajských kulturně-komunitních prostorech jsou dostupné nájmy pro neziskové a komunitní aktivity ♥ dočasné využití nevyužitého majetku kraje ♥ prostory pro umělecké rezidence ♥ krajský architekt, který spolupracuje na rozvoji kvality krajských investic ♥ systematizovaná agenda realizace architektonických soutěží v rámci investiční činnosti kraje ♥ % na umění ve veřejném prostoru z relevantních krajských investic (umísťování děl ve veřejných budovách i ve veřejném prostoru)
Legenda: ✓ používá se ♥ potenciální relevantní		

SPOLEČENSKÉ UZNÁNÍ. Záštity jsou udělovány na základě žádosti a většinou se jedná o akce, které kraj podporuje programovou dotací. Udělit ji může také každý radní, který rozhodne, zda bude s finanční dotací či nikoli. Ceny Pardubického kraje jsou nejvyšším oceněním, kterým kraj vyjadřuje uznání a respekt významným osobnostem, kolektivům nebo právníkům osobám, které se zasloužily o rozvoj kraje. Udílí je od roku 2014 jednou ročně. Aktéři však nehodnotí pozitivně soutěž Stavba roku, kterou kraj také každý rok vyhlašuje. Ceny pardubického kraje nemají oborové kategorie, na rozdíl od jiných krajů zde tedy chybí diverzifikovanější ocenění v oblasti kultury a památkové péče. Východočeské muzeum uděluje titul Mistra tradiční rukodělné výroby.

KOORDINACE A BUDOVÁNÍ KAPACIT. Setkávání a síťování aktérů kraj neorganizuje, protože na to nemá kapacity, nepodporuje ani síťování kulturních aktérů s podnikateli. Kapacity také nemá na vlastní inovativní projekty, které by zapojily více aktérů.

PODPORA ROZVOJE KKO VČETNĚ PODNIKÁNÍ. Prostřednictvím rozvojové agentury provozuje také podnikatelský inkubátor P-Pink, který podporuje i KKO. Poskytuje podporu, poradenství i prostory. Aktéři by uvítali oborové konference, klidně pouze na úrovni kraje. Navrhují také dotace pro zapojení absolventů ve firmách.

Metodická podpora v regionu v rozvoji architektonické kvality vystavěného prostředí

Experti kraje metodicky vedou pracovníky v oblasti památkové péče na ORP. Pardubický kraj má vymezena HSOÚ, kde např. podpořil spolupráci obcí s městským architektem. Jsou využívány standardní nástroje plánování jako ÚP a ZÚR, které ale architektonickou kvalitu staveb / vystavěného prostředí neřeší. Odbor rozvoje a Odboru majetkový, stavebního řádu a investic si jsou vědomy, že součástí nového stavebního zákona je Politika architektury a stavební kultury ČR, která krajům doporučuje hrát v rozvoji kvality vystavěného prostředí v regionu aktivní metodickou roli. Jedním z doporučení je např. vytvoření Centra architektury, jako místa pro inspiraci, sdílení, prezentaci a vzdělávání v regionu pro veřejné i soukromé vlastníky stejně jako i odbornou a laickou veřejnost.

Tabulka 39 Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji – 2. část

Společenské uznání	Koordinace a budování kapacit aktérů	Podpora rozvoje KKO včetně podnikání
✓ záštity bez finančního daru ✓ záštity s finančním darem ✓ nákupy uměleckých děl významných umělců spojených s místem ✓ ceny kraje v oblasti kultury, komunity ✓ prezentace úspěšných uměleckých počinů a osobností v médiích	✓ zřizované organizace spolupracují s místními spolky, podporují je organizačně ♥ posilování kapacit organizací v oblasti fundraisingu, marketingu apod. ♥ organizace nebo podpora organizace setkávání a síťování mezi aktéry ♥ podpora síťování kulturních aktérů s podnikateli ♥ získávání dotací na vlastní inovativní projekty kraje, do kterých jsou zapojeni aktéři ♥ propojování kulturních a aktérů a škol	✓ kapacity na mapování potřeb aktérů kulturních a kreativních odvětví ✓ kreativní vouchery pro spolupráci kreativců a firem nebo institucí ✓ agentury a platformy na podporu podnikání v KKO ✓ krajská filmová kancelář ♥ Dny otevřených ateliérů v Pardubickém kraji ♥ krajské centrum architektury jako nástroj podpory rozvoje kvalitního vystavěného prostředí v regionu ♥ kreativní inkubátory pro rozvoj podnikatelských dovedností pro aktéry v kulturních a kreativních odvětvích ♥ kreativní HUBy, coworkingová centra a kreativní centra
Legenda: ✓ používá se ♥ potenciálně relevantní		

Hlavní závěry konzultační skupiny k tématu Architektura a obraz měst

Mezi hlavní diskutovaná témata patřily kvalita vystavěného prostředí, role městských architektů, pořádání arch. soutěží, budování povědomí o kvalitě u veřejnosti, expertů úřadů i politické reprezentace a také o spolupráci kraje, obcí i státních institucí, které do procesu vstupují.

Za lídra v rozvoji kvalitního vystavěného prostředí nejen v regionu ale i ČR aktéři z řad městských architektů, kteří se účastnili kulatého stolu, považují Litomyšl. Shodli se také, že dobře uchopená role externího městského architekta může obci přinést řadu benefitů. Architekt nemusí být nutně součástí úřadu, jeho externí pozice mu dává odstup, často větší důvěru politické reprezentace i možnost snáze komunikovat projektově napříč strukturou úřadu. Na druhou stranu, pokud není role externího městského architekta jasně definovaná, úřad může mít špatná očekávání nebo předsudky. Typicky se objevují se obavy, že architekt s požadavky na architektonickou kvalitu projekt zkomplikuje a protáhne. Role městského architekta musí být také vysvětlena obyvatelům i developerům a musí být shoda na tom, jakou má slovo městského architekta váhu. Nemělo by se stávat, že architekt dostane slovo až poté, co něco slíbí politická reprezentace. Diskutující se také shodli na tom, že stále chybí povědomí u zaměstnanců úřadů, veřejnosti i politické reprezentace, co je kvalitní architektura / vestavné prostředí a jak se plánuje. Tento typ osvěty není v kapacitách externího městského architekta v rámci jeho běžné agendy.

Městští architekti se shodli, že v regionu existuje řada kvalitních realizací, které vznikly na základě architektonických soutěží i bez nich a je co sdílet, jako příklady dobré praxe. Bylo by dobré, kdyby kraj více využíval potenciálu arch. soutěží při realizaci vlastních investic a šel tak příkladem menším obcím. Soutěž totiž obce považují v první fázi za nákladnou záležitost a menší obce nemají ani personální kapacity ani know-how na to, aby ji zvládly realizovat samy. Existuje také malé povědomí o tom, co soutěž s dobrým zadáním může ušetřit v dalších fázích projektu. Účastníci diskuse také akcentovali, že na přípravu kvalitních zadání nestačí kapacity externích městských architektů. Znalost, jak připravit kvalitní zadání se zapojením hlavních aktérů a veřejnosti by měli mít všichni experti úřadu, kteří se jakkoliv podílejí na přípravě veřejných investic.

Diskutující konstatovali, že pro sdílení celorepublikové praxe lze využít platformy nabízené Českou komorou architektů (ČKA) nebo iniciativy jako Platforma městských architektů, či Pojďme dělat město. Metodická role kraje funguje v oblasti územního plánování a stavebního řádu či památkové péče ve svěřených oblastech. Na krajské úrovni však chybí platforma pro zcela konkrétní sdílení dobré praxe i problémů v regionu, na které by se setkávali politici, úředníci, městští architekti a další subjekty zapojené do tvorby města a sloužila by také pro vzdělávání nově přicházející politické reprezentace.

Kritická zpětná vazba zazněla také ke koordinaci krajských projektů s obcemi. Městští architekti obcí nejsou zapojeni do přípravy projektů, málo se tak využívají příležitosti na krajský projekt navázat rozvoj širšího území (např. na dopravní stavbu navázat zkvalitněním veřejného prostoru). Pokud by chtěla obec z role městského architekta ovlivnit projekt, není často zřejmé, na koho se obrátit. Zmíněny také byly obtíže, které působí dvojkolejnost památkové péče, či závislost kvality profesionálního výkonu v památkové péči na konkrétních lidech.

Kladně byla hodnocena snaha některých měst vytvářet architektonické průvodce, které seznamují místní veřejnost i návštěvníky s městem a učí poznávat kvalitní historické i současné realizace i génia loci měst. Na druhou stranu bylo zmíněno, že regionální kolo soutěže Stavba roku nemá dostatečnou prestiž v odborných kruzích a bylo by vhodné proměnit její image.

10.3 Nástroje podpory kulturního dědictví

Tabulka 40 představuje typické nástroje již využívané na úrovni regionů nebo aktuálně rozvíjené v návaznosti na současné trendy.

DOTAČNÍ SYSTÉMY, SOUTĚŽE. Dlouhá léta fungující program podpory kultury a památkové péče je hojně využívaný i žadateli z oblasti kulturního dědictví. Aktérům se nedaří získávat dotace na menší projekty a méně významné památky a soukromí investoři financují obnovu z vlastních zdrojů. Víceleté programové dotace jsou pak poskytovány velmi zřídka.

KOMUNIKACE A PARTICIPACE. Kulturní dědictví představuje hlavní atraktivitu v oblasti turistických cílů prezentovaných na krajském turistickém webu. Kraj je dle diskuse s aktéry unikátní v rozmanitosti památek, což má potenciál pro značku kraje. Ta však stále není vyprofilovaná, a to i kvůli zmiňované rozmanitosti. Podle

aktérů už dochází k uvědomění si role kulturních institucí pro její tvorbu. V roce 2024 ve Vysokém Mýtě konala konference Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a v Pardubicích národní zahájení Muzejní noci.

VYUŽITÍ VEŘEJNÉHO MAJETKU. Pro kulturní aktivity je využíván Zámek Pardubice, Automatické mlýny, hrad Rychmburk a Portmoneum.

SPOLEČENSKÉ UZNÁNÍ. Záštity jsou udělovány stejně jako v oblasti kultury. Kraj oceňuje města za nejlepší realizaci Programu regenerace MPR a MPZ, uděluje ocenění Nositel tradice. Aktérům však chybí ocenění za zásluhy v oblasti kulturního dědictví. Prezentace úspěšných revitalizací či přímo vlastníků není prováděna systematicky, v minulosti se přitom prezentovaly památky před a po rekonstrukci za finanční podpory kraje.

KOORDINACE A BUDOVÁNÍ KAPACIT. Kraj pravidelně organizuje minimálně dvě metodická setkání se zaměstnanci ORP v oblasti památkové péče, existuje také snaha o tvorbu metodik právě na úrovni ORP. Kraj neorganizuje setkávání a síťování mezi aktéry, to funguje jen na osobní známosti. Podle aktérů existuje alespoň platforma, kde muzea a instituce dávají nabídky školám. S vlastníky KP komunikují zástupci ORP a NPÚ a dávají jim mimo jiné informace o možnosti čerpání dotací z rozpočtu kraje. Pokud vlastník kontaktuje krajský úřad, je mu metodická pomoc také poskytována. V diskusi u kulatých stolů bylo identifikováno jako celorepublikový problém vylidňování center měst a chybějící platforma, na které by bylo možné sdílet nápady na řešení.

PODPORA ROZVOJE KKO VČETNĚ PODNIKÁNÍ. Zřizované PO digitalizují své sbírkové předměty a publikují je na portále klickesbirkam.cz

Tabulka 40 Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji

Dotační systémy		Komunikace a participace	Veřejný majetek a investice a jejich kvalita, prostorové plánování
✓ jednoleté programové dotace ✓ individuální dotace ♥ víceleté dotace		✓ online nástroje mohou využít ke své propagaci všichni vlastníci ✓ Destinační společnost Východní Čechy propaguje všechny kulturní památky/vlastníky, kteří mají zájem ✓ konference a sympozia spojené s kulturním dědictvím	✓ kulturní dědictví v majetku kraje je využíváno pro kulturní aktivity v lokalitách
Společenské uznání		Koordinace a budování kapacit aktérů	Podpora rozvoje KKO včetně podnikání
✓ záštity bez finančního daru ✓ záštity, ceny s finančním darem ✓ ceny kraje v oblasti kulturního dědictví – projekty ✓ prezentace úspěšných počinů a v kulturním dědictví v médiích		✓ metodická podpora pro obce ✓ metodická podpora pro vlastníky (včetně čerpání dotací) ♥ posilování kapacit v oblasti fundraisingu a marketingu vlastníků památek ♥ organizace setkávání a síťování mezi aktéry v oblasti kulturního dědictví ♥ kapacity na mapování potřeb aktérů kulturního dědictví	✓ digitalizované kulturní dědictví je dostupné pro využití aktéry KKO ♥ podpora rozvoje produktů a spolupráce aktérů KKO a kulturního dědictví
Legenda: ✓ používá se ♥ potenciální relevantní			

10.4 Hodnoty a problémy

Tabulka 41 Hlavní hodnoty a problémy Nástrojů a agend podpory. zdroj: (ONplanlab, 2024)

Hodnoty	Problémy
Kultura a kulturní a kreativních odvětví - Funkční jednoleté programové dotace. - V propagaci kraje v oblasti cestovního ruchu hrají turistické cíle důležitou roli. - Krajské instituce v oblasti kultury využívají moderními nástroje propagace v současném designu. - Objekty zřizovaných organizací jsou otevřeny pro využití neziskovými aktivitami za dostupné ceny. - Regionální rozvojová agentura vede v patrnosti tematiku KKO. - Kraj v uplynulém období realizoval projekt kreativní vouchery na projekty v socioekonomicky ohrožených územích. Rozvoj kvality vystavěného prostředí - Kraj využívá princip kulturou taženého rozvoje při revitalizaci transformačních území v obcích územích, která ztratila svoji funkci. - Dlouhodobý zájem politické reprezentace do rozvoje prostorového zázemí zřizovaných kulturních organizací ve spolupráci s renomovanými architekty, která vede k posilování image obcí. - Kraj se při realizaci krajských staveb snaží zohledňovat estetickou kvalitu staveb zejména pokud se se jedná o exponované části center obcí a komunikovat s obcemi. - Zástupci kraje jsou si vědomi, že v 60. – 80. letech minulého století existovala agenda tzv. % na umění ve veřejném prostoru spojená s veřejnými investicemi zejména do obytných celků, v současnosti je realizace uměleckého díla součástí vybraných projektů. - Kraj hraje metodickou roli pro obce v oblasti územního plánování a stavebního řádu i v oblasti památkové péče, metodická role NPÚ. - V regionu je obec Litomyšl, která je příkladem na národní úrovni v rozvoji kvalitního vystavěného prostředí. - Řada kvalitních arch. realizací v kraji, realizovaných pomocí architektonické soutěže i bez, které lze sdílet jako dobrou praxi. - Dobře uchopená role externího městského architekta napomáhá kvalitě realizací i komunikaci napříč úřadem. - Na národní úrovni existují platformy setkávání městských architektů, politické reprezentaci a dalších expertů. - V regionu jsou obce, které připravují arch. průvodce, seznamující obyvatele i návštěvníky s kvalitními realizacemi současné architektury. Kulturní dědictví - Objekty kulturního dědictví v majetku kraje jsou často využity pro sídla kulturních institucí a je tak zajištěna jeho udržitelnost. - Pro památkové objekty, které ztratí využití kraj aktivně hledá nové. - Funkční jednoleté programové dotace. - Kraj uděluje ocenění obcím za MPR. - Informování vlastníků o možnostech čerpání krajských dotací.	Nástroje podpory kultury a kulturních a kreativních odvětví - OKPP si uvědomuje potřebu rozvoje spolupráce a koncepční činnosti, ale nemá na ně dostatek kapacit. - OSCR by se rádo věnoval koncepční činnosti, ale nemá na ní dostatek kapacit. - Ne všechny regionální destinační agentury disponují propagačními weby v atraktivním současném designu. - Kultura ani kulturní dědictví nejsou specificky akcentovány v rámci krajských ocenění. - Slabé příležitosti k síťování aktérů v oblasti kultury a KKO na celokrajské úrovni z veřejného, akademického, soukromého i nevládního sektoru. Rozvoj kvality vystavěného prostředí - Kraj dostatečně nevyužívá potenciálu architektonických soutěží k rozvoji kvality vystavěného prostředí. - Na kraji neexistuje systematizovaná agenda rozvoje umění ve veřejném prostoru jako součást veřejných investic. - Dle názoru konzultační skupiny nedostatečná koordinace kraje a obcí v případě krajských staveb, což mimo jiné snižuje potenciál rozvoje navazujících území ke krajským stavbám (např. silnice a veřejná prostranství). - Dle názoru konzultační skupiny městští architekti nejsou dostatečně zapojováni do přípravy krajských projektů, není také zcela zřejmé, na koho se obrátit, když se obec skrze městského architekta chce zapojit. - V regionu chybí platforma pro sdílení, vzdělávání a budování povědomí o kvalitě vystavěného prostředí a jeho rozvoji, na které by se setkávali politici, architekti, úředníci a další profesionálové zapojení do tvorby města. - Často nejasná role a kompetence městského architekta v obcích vedoucí k předsudkům, že snaha o kvalitu zdržuje. - Nízké povědomí o kvalitní arch. u politiků, úředníků i veřejnosti. - Obce nemají kapacity na realizaci soutěží, problémem je jak tvorba kvalitního zadání, tak realizace procesu i dostatečná znalost přínosů soutěží. - Nízká prestiž regionálního kola stavby roku u odborné veřejnosti, slabá systematická propagace kvalitních realizací. - Dle diskuse konzultační skupiny představuje problém pro rozvoj kvality vystavěného prostředí dvojkolejnost památkové péče i zkušenost, že kvalita služby často závisí na konkrétních lidech. Kulturní dědictví - Historická centra obcí se vyliďňují a není sdílená praxe, co s tím lze dělat. - Chybějící víceleté dotace na víceleté projekty. - Chybí specifické ceny pro příkladné regenerace a jejich prezentace.

11 Strategický kontext kultury

Kapitola poskytuje širší strategický kontext uvažování o kultuře na dvou základních úrovních: státní a krajské. Rešerše dokumentů na státní úrovni přináší oporu a inspiraci pro aktivity místní samosprávy v oblasti kultury a kulturních a kreativních odvětví. V krajských koncepčních dokumentech je pozornost zaměřena na obraz uvažování o kultuře v kontextu jiných oblastí správy kraje.

V následující tabulce (Tabulka 42) je uveden přehled analyzovaných dokumentů na národní a krajské úrovni. Podrobný popis jednotlivých cílů a opatření lze nalézt v příloze 1. V kapitole je uvedeno pouze stručné shrnutí hlavních zjištění.

Tabulka 42 Přehled analyzovaných dokumentů. zdroj: (ONplan, 2024)

Úroveň	Název dokumentu
Státní	• Strategický rámec Česká republika 2030 • Státní kulturní politika 2021–2025+ • Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ • Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů (2020–2030) a Národní plán obnovy • Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2021–2030 • Strategie rozvoje vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ • Národní RIS3 strategie 2021-2027 • Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 • Strategie reformy psychiatrické péče • Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 • Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav 2019–2023 • Koncepce působení Národního památkového ústavu 2022–2026 • Politika architektury a stavební kultury České republiky – Aktualizace 2022 • Národní plán obnovy
Krajská	• Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021-2027 • Regionální inovační strategie Pardubického kraje (RIS 3) • Programové prohlášení rady Pardubického kraje 2024-2028 • Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje • Aktualizace Koncepce cyklo a in-line turistiky v Pardubickém kraji • Marketingová strategie pro podporu inovací, vědy a výzkumu v Pardubickém kraji • Koncepce návazné péče Pardubického kraje • Koncepce prevence kriminality Pardubického kraje 2023 až 2028 • Krajský plán sítě služeb pro osoby s duševním onemocněním (2022-2030) • Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2022-2026 • Strategie preventivních aktivit a snižování škod spojených se závislostním chováním v Pardubickém kraji 2020-2028 • Strategie romské integrace Pardubického kraje 2021-2026 • Strategie transformace příspěvkových organizací Pardubického kraje v oblasti sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením a duševním onemocněním • Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020-2024) • Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Pardubického kraje • Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje • Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Pardubického kraje 2020-2028 • Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2022–2026 (s výhledem do roku 2030) • Koncepce na podporu výkonu regionálních funkcí knihoven v Pardubickém kraji na léta 2020–2024 • Strategie akviziční činnosti Východočeské galerie v Pardubicích • Koncepce rozvoje Krajské knihovny v Pardubicích na léta 2020–2024

11.1 Strategický kontext kultury na národní a krajské úrovni

Národní úroveň

Na celostátní úrovni nabývá na významu širší pojetí kultury a kreativity jakožto oblasti, která se prolíná napříč různými sektory. Stále více se také zdůrazňuje úloha kulturních a kreativních odvětví (KKO) a kultury jako takové pro strategický rozvoj jednotlivých aglomerací. Národní dokumenty reflektují snahu o zajištění rovného přístupu ke kultuře a kreativitě napříč celou ČR, což zahrnuje i rozvoj kulturních a kreativních center v regionech. Přetrvávajícím problémem však zůstává nejasné vymezení oblasti KKO a nedostatek systémové podpory pro jejich rozvoj. Rovněž chybí analýzy a sběr dat v této oblasti. Dále je patrná roztržičnost mezi aktéry působícími v KKO a nedostatečné nástroje na podporu spolupráce mezi aktéry KKO a ostatními sektory ekonomiky.

Specifickým dokumentem je Národní plán obnovy, který se ke kultuře vztahuje v komponentě 4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru, jejíž cílem je celková reforma přístupu ke kulturnímu a kreativnímu sektoru v ČR. Komponenta se zaměřuje na obnovu kulturního a kreativního sektoru, jeho digitalizaci a začlenění do inovativního ekosystému. Cílem je také posílit odolnost KKO zavedením legislativního statusu umělce/umělkyně a podporou digitálních dovedností kulturních pracovníků. Součástí jsou dále opatření vedoucí k oživení kultury a cestovního ruchu, což přispívá k regionální soudržnosti.

Komponenta 4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru definuje celkem 3 reformy a 5 investic:

1. **Reforma: Status umělce a umělkyně** – Cílem je obnovit kulturní a kreativní ekosystém v ČR, zejména přijetím legislativy zavádějící status umělce a umělkyně a rozvojem kreativního učení.
2. **Reforma: Transformace Státního fondu kinematografie na Fond Audiovize** – Cílem je rozšířit působnost fondu, aby zahrnul nové oblasti audiovize a byl tak možné financovat nové audiovizuální projekty.
3. **Reforma: Kooperativní financování kulturních institucí** – Cílem reformy je zvýšit finanční stabilitu kulturních institucí zavedením vícezdrojového financování, zjednoduší spolupráci mezi městy, regiony a státem, a podpořit udržitelný rozvoj kulturní infrastruktury v ČR.
4. **Investice: Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru** – Cílem je podpořit rovnoměrný rozvoj kulturního a kreativního sektoru v ČR investicemi do minimálně 15 kulturních a kreativních center, se zaměřením na znevýhodněné regiony, a tím zajistit širší kulturní participaci a udržitelnost kulturní infrastruktury.
5. **Investice: Digitalizace kulturního a kreativního sektoru** – Cílem je podpořit digitalizaci kulturního obsahu pro jeho efektivní využití a spolupráci mezi kulturními institucemi a organizacemi destinačního managementu a zvyšovat tak jejich multiplikační efekt. Důraz je také kladen na vytvoření metodiky pro digitalizaci komplementární k programům EU.
6. **Investice: Modernizace kulturních institucí** – Cílem je zvýšit kapacitu alespoň 80 kulturních subjektů, podpořit sdílení pokročilých technologií pro efektivnější služby a udržitelný rozvoj, a zároveň zlepšit dostupnost kultury v regionech.
7. **Investice: Kreativní vouchery** – Cílem je pomoci malým a středním podnikům adaptovat se na změny způsobené krizí a nutností tzv. dvojí tranzice, začlenit KKO do inovačního ekosystému ČR, a prostřednictvím 3300 voucherů a design kreditů podpořit jejich multiplikační efekt na ekonomiku.
8. **Investice: Podpora výzkumu a vývoje v oblasti sociálních a humanitních věd** – Cílem je využít aplikovaný výzkum v oblasti společenských, humanitních a uměleckých věd k posílení odolnosti společnosti a reagovat na administrativní překážky, které brání podpoře této oblasti během krize.



Obrázek 90 Hrad Kunětická hora. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, foto: Petr Horálek, 2024)

Krajská úroveň

Také na krajské úrovni je kladen důraz na zajištění rovného přístupu a dostupnosti kvalitní kultury pro všechny a s tím související zajištění podmínek pro rozvoj lidského potenciálu. Velký přínos je dále spatřen v roli kultury a kreativity při rozvoji cestovního ruchu, vzniku inovací a růstu ekonomiky kraje. Kultura tak v krajských dokumentech představuje jeden z nástrojů akcelerace socioekonomického rozvoje ve specifických regionech. V dokumentech je dále kladen důraz na rozvoj aktivit neziskového sektoru a dobrovolnictví, podporu spolupráce vzdělávacích institucí a rozvoj činnosti školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Téma kultury a kreativity je zastoupeno téměř ve všech relevantních dokumentech kraje.

Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027 pracuje s tématem kultury a kreativity jako klíčovým prvkem v rozvoji celého regionu napříč všemi oblastmi rozvoje. Kraj se v dokumentech zavazuje k dostupné a kvalitní kultuře pro všechny, podporuje rozvoj aktivit neziskového sektoru a dobrovolnictví a usiluje o zvyšování atraktivity kraje z pohledu cestovního ruchu. Důraz je kladen na ochranu a zachování kulturních památek, rozvoj kultury a kreativity a uchování místních tradic a na zvyšování kvality výuky a rozvoj podnikavosti a kreativity.

Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje navrhuje územně cílené nástroje v podobě dotačních titulů, mimo jiné na podpory kultury a KKO, v rámci snižování sociálních a ekonomických rozdílů mezi jednotlivými mikroregiony kraje. Mezi nimi jsou například Startovací a Kreativní vouchery, Podpora památkové péče, Podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče apod.

Programové prohlášení Rady Pardubického kraje 2024–2028 věnuje jednu ze svých částí kultuře a památkové péči, v dalších oblastech řeší také důraz na kvalitu a architektonického řešení krajských staveb, rozvoj pevnostní turistiky na Králicku, spolupráci škol se

zaměstnavateli a profesními organizacemi, podpora talentů, nové formy vyučování ve školách a podporu ZUŠ.

Aktualizace Koncepce cyklo a in-line turistiky v Pardubickém kraji se věnuje zejména rozvoji produktů cestovního ruchu v rámci sportovní turistiky. Plánovanými činnostmi ale navazuje na výstavbu nových stezek a budování infrastruktury v souvislosti s kulturním dědictvím UNESCO – Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem.

Marketingová strategie pro podporu inovací, vědy a výzkumu v Pardubickém kraji stanovuje opatření v souvislosti s rozvojem kreativity a lidského potenciálu pro podporu vzniku inovací, vědy a výzkumu. Zaměřuje se také na posilování regionální identity studentů v Pardubickém kraji a vzdělávání.

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2022–2026 se zaměřuje na zapojení osob se zdravotním postižením do kulturního života. Navrhuje opatření ke zlepšení přístupu k informacím v materiálech příspěvkových organizací kraje, dotační podporu kulturních a sportovních aktivit pro osoby se zdravotním postižením a zvyšování počtu návštěvnosti osob se zdravotním postižením v kulturních institucích.

Strategie romské integrace do Pardubického kraje 2021–2026 začleňuje téma kultury v podobě opatření na podporu trávení volného času dětí žijících v SVL, na ubytovnách a zajištění dostupnosti volnočasových aktivit, což například obnáší aktivní vyhledávání a podávání žádostí na zajištění zdrojů pro fungování stávajících kulturních aktivit, které jsou cílovou skupinou vyhledávány. Dalším z opatření je podpora multikulturality v Pardubickém kraji a realizace Multikulturního týdne a jiných kulturních akcí, kde má cílová skupina možnost zapojení se do programu.

Dokument Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024) se zaměřuje na rozvoj a zvýšení kvality vzdělání na všech školských úrovních. V návrhových opatření je pozornost věnována podpoře odborného vzdělávání, rozvoje potenciálu nadaných dětí, žáků a studentů a dále zkvalitnění podmínek pro činnost ZUŠ a jiných školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Pardubického kraje stanovuje návrhová opatření k podpoře odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli, dále se věnuje podpoře polytechnického vzdělávání, podpoře kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě a podpoře čtenářské a matematické gramotnosti.

V dalších 6 strategických dokumentech, pro které může být propojení s kulturou potenciálně přínos, nelze žádný cíl ani opatření spojit s kulturou, či je lze spojit jen velmi okrajově. Těmito dokumenty jsou; **Koncepce prevence kriminality Pardubického kraje 2023 až 2028**, **Krajský plán sítě služeb pro osoby s duševním onemocněním (2022–2030)**, **Strategie preventivních aktivit a snižování škod spojených se závislostním chováním v Pardubickém kraji 2020–2028**, **Strategie transformace příspěvkových organizací Pardubického kraje v oblasti sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením a duševním onemocněním**, **Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje** a **Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Pardubického kraje 2020–2028**.

V oblasti kultury jsou v současnosti dva hlavní strategické dokumenty – **Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2022–2026 (s výhledem do roku 2030)** a **Koncepce na podporu výkonu regionálních funkcí knihoven v Pardubickém kraji na léta 2020–2024**. Kraj měl dále zpracovanou koncepci podpory památkové péče na území Pardubického kraje na léta 2017–2020, která již není platná a nebyla dále ani aktualizována.

Hlavními oblastmi rozvoje koncepce muzejnictví v Pardubickém kraji jsou:

- zpracování koncepcí rozvoje jednotlivých muzejních institucí a galerií,
- elektronická evidence, digitalizace a prezentace sbírek online,
- ochrana a uložení sbírek,
- propagace muzeí na území Pardubického kraje,
- spolupráce se školami a celoživotní vzdělávání,
- zajištění a financování pomoci muzejním subjektům zřizovaných obcemi a jinými zřizovateli,
- archeologie, záchranné archeologické výzkumy a uložení nálezů
- a tradiční lidová kultura.

Koncepce na podporu výkonu regionálních funkcí knihoven v Pardubickém kraji na léta 2020–2024 stanovuje cíle v oblastech:

- Zajištění dostupnosti a rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky v souladu s celostátní koncepcí rozvoje knihoven.
- Vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí s přihlédnutím k jejich specifikům.
- Zajištění kvality a kontinuity veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na informační potřeby uživatelů a v souladu se Standardem VKIS (Veřejné knihovnické a informační služby).
- Odstranění nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony.
- Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v Pardubickém kraji.
- Efektivní využití veřejných finančních prostředků.

- Garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi.
- Udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu.
- Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven (celoživotní vzdělávání).

Vlastní strategii mají pouze dvě kulturní instituce – Gočárova galerie v Pardubicích (Strategie akviziční činnosti) a Krajská knihovna v Pardubicích (Koncepce rozvoje na léta 2020–2024). Koncepce rozvoje Krajské knihovny v Pardubicích přímo navazuje na Koncepci na podporu výkonu regionálních funkcí knihoven v Pardubickém kraji na roky 2020–2024. V návrhových opatřeních stanovuje mimo jiné rozšíření a zkvalitnění nabídky a služeb, podporu budování knihovního fondu, rozvoj kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit, podporu digitalizace, zkvalitnění marketingu a image organizace atd.

Ačkoliv je téma kultury a kreativity zastoupeno téměř ve všech relevantních dokumentech kraje, chybí ucelená strategie pro celou oblast kultury, která by poskytla metodickou oporu jednotlivým aktérům KKO a stanovila koncepci rozvoje kultury na úrovni kraje. Aktuálně chybí také strategické dokumenty pro související oblast cestovního ruchu a marketingové komunikace. Potenciál cestovního ruchu tak bez platné strategie rozvoje zůstává nevyužitý. Je zde ale prostor pro nastavení úrovně spolupráce, komunikace a koordinace aktivit mezi jednotlivými aktéry KKO a aktéry cestovního ruchu. Strategické dokumenty na úrovni kraje také reflektují výrazné socioekonomické rozdíly mezi východní a západní částí území Pardubického regionu. Při vzniku nových strategií, včetně té v oblasti kultury, památkové péče a kulturních a kreativních odvětvích je tak třeba pracovat s územním cílením nástrojů podpory do specifických regionů a dbát na snižování těchto rozdílů.



Obrázek 91 Zámek Litomyšl. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2024)

11.2 Hodnoty a problémy

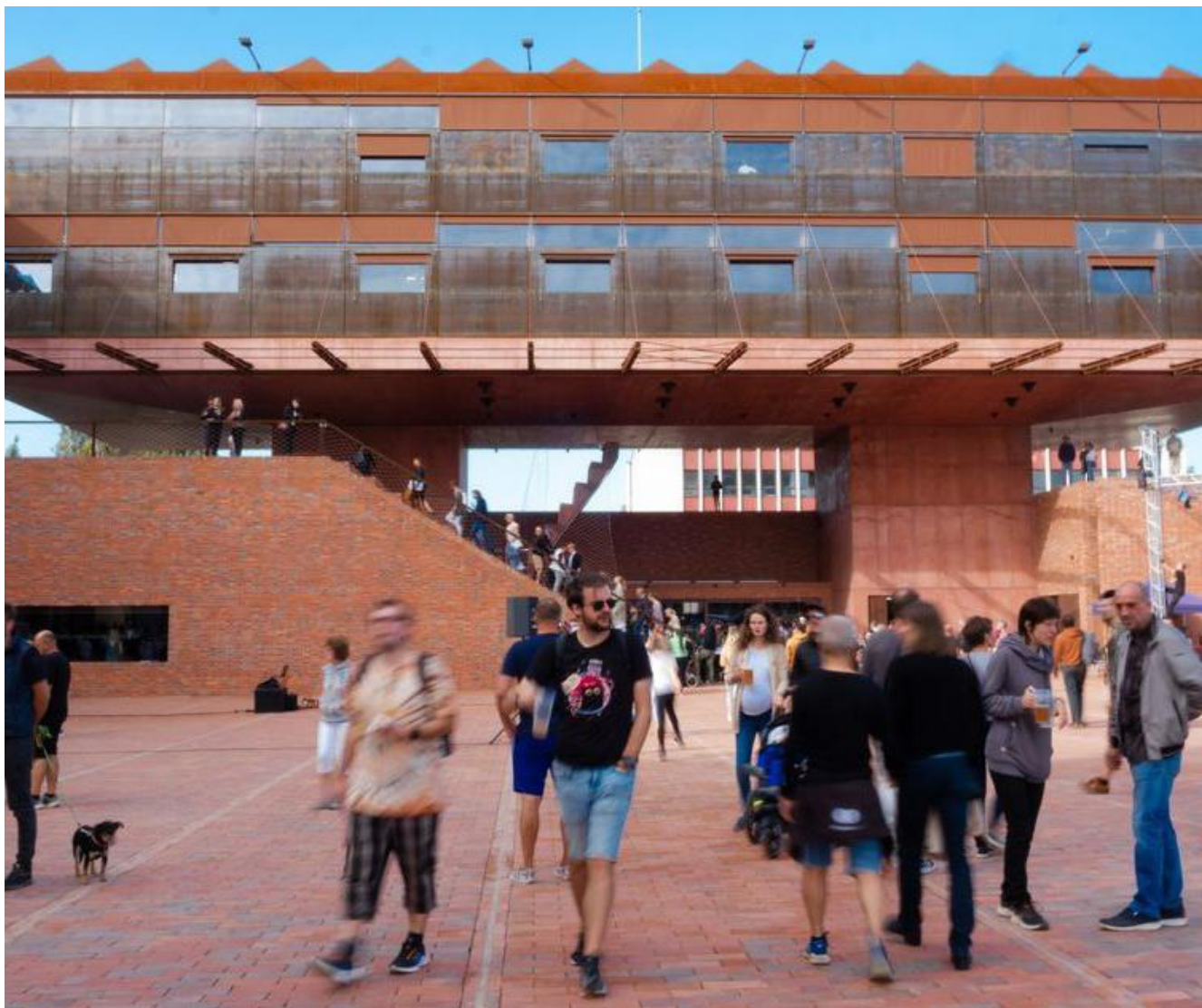
Tabulka 43 Tabulka hodnot a problémů Strategického kontextu kultury. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
Národní úroveň • Snaha o reformu přístupu ke KKO v ČR. • Širší pojetí kultury a kreativity jakožto mezisektorové oblasti nabývá ve strategických dokumentech na významu. • Význam KKO a kultury pro rozvoj aglomerací je stále více akcentován napříč všemi strategickými dokumenty státu. • Snaha o podporu rovného přístupu ke kultuře a rozvoji kreativity napříč Českou republikou a s tím souvisejících rozvoj kulturních a kreativních center v regionech. Krajská úroveň • Strategie pracují se socioekonomickými rozdíly na západě a na východě regionu • Existuje specifická strategie rozvoje se socioekonomicky slabých území, která tematizuje i kulturu v podobě dotačních programů. • V klíčových strategických dokumentech je kladen důraz na zajištění rovného přístupu a dostupnosti kvalitní kultury pro všechny. • Je spatřován přínos kultury při rozvoji cestovního ruchu, vzniku inovací a růstu ekonomiky kraje. Kultura je vnímána jako nástroj socioekonomického rozvoje aglomerací. • Důraz je kladen na rozvoj neziskového sektoru a dobrovolnictví. • Téma kultury je zastoupeno téměř ve všech relevantních dokumentech kraje, jsou vnímány mezioborové přesahy. • V oblasti kultury již fungují dva střešní strategické dokumenty, jeden pro oblast knihoven a druhý pro muzejnictví. • Potenciál pro nastavení fungující úrovně spolupráce, komunikace a koordinace aktivit mezi jednotlivými aktéry KKO a aktéry cestovního ruchu.	Národní úroveň • Přetrvávající nejasné vymezení oblasti KKO a absence systémové podpory. • Fragmentace aktérů působících v podnikání v KKO. • Nedostatečný sběr a analýza dat v oblasti KKO. Krajská úroveň • Vlastní strategické dokumenty mají pouze dvě kulturní instituce (Gočárova galerie v Pardubicích a Krajská knihovna v Pardubicích). • Chybí ucelený metodický dokument strategie pro celou oblast kultury, který by uchopil koncepci rozvoje kultury a kreativity na úrovni kraje. • Aktuálně také chybí dokumenty pro souvisejících oblasti jako je cestovní ruch a marketingová komunikace. • Potenciál cestovního ruchu bez platné strategie rozvoje zůstává méně využitý. • V kraji jsou výrazné socioekonomické rozdíly mezi východní a západní částí, které je třeba reflektovat i ve strategii v oblasti kultury, kulturního dědictví a KKO.

12 Rozvojové záměry Pardubického kraje v území v oblasti kultury a kulturního dědictví

Kapitola přibližuje rozvojové záměry kraje v oblasti kultury a kulturního dědictví či oblastech úzce souvisejících v území. Nejčastěji se jedná o různé stavební záměry.

V úvodu této kapitoly je třeba konstatovat, že Pardubický kraj v uplynulých 5 letech realizoval významné investice do kulturní infrastruktury v podobě revitalizace Winternitzových automatických mlýnů jako sídla Gočárový Galerie, ve kterých bude pokračovat i v následujících letech, (viz proj. 1-3 v tabulce). Významně se tak podílí na proměně bývalého průmyslového areálu v centru Pardubic na kulturní a kreativní čtvrť pomocí tzv. kulturou taženého rozvoje, který je využíván jako jeden z nástrojů obnovy tzv. transformačních území ve městech. Ve spolupráci s městem Pardubice a partnery ze soukromého sektoru naplňuje vizi rekonstrukce areálu založenou na kombinaci citlivého přístupu k revitalizaci průmyslového kulturního dědictví a tzv. ikonické architektury, kterou představuje nová budova Galerie města Pardubice a centra neformálního a zájmového vzdělávání Sféra. Projekt významně mění značku regionální metropole, zařazuje ji mezi významné body na kulturní mapě ČR i střední Evropy. Jedná se o potenciál, který by měl být rozvíjen v rámci značky kraje.



Obrázek 92 Winternitzovy automatické mlýny. zdroj: (Aktuálně.cz, 2024, foto: Magdalena Medková)



Obrázek 93 Winternitzovy automatické mlýny pohled od řeky Chrudimky. zdroj: (Aktuálně.cz, 2024, foto: Magdalena Medková)



Obrázek 94 Interiér expozice Gočárová Galerie. zdroj: (FB Gočárova Galerie, 2024)



Obrázek 95 Interiér expozice Gočárová Galerie. zdroj: (FB Gočárova Galerie, 2024)

12.1 Investiční akce Pardubického kraje v oblasti kultury a další specifické projekty

Tabulka 44 zpřehledňuje všechny probíhající a plánované akce v oblasti kultury Pardubického kraje. Aktuálně je evidováno 18 projektů, v sedmi případech se na financování spolupodílí EU. Mezi nejnákladnější projekty patří 2. etapa obnovy Winternitzových automatických mlýnů (dále jen WAM) ve výši 300 mil. korun pro krajskou galerii (fáze záměru). V následujících 5 letech se také kraj chystá financovat revitalizaci Zámku Pardubice, sídla Východočeského muzea investicí ve výši více než 300 mil. korun. Významnou chystanou investicí také představuje projekt Areálu železničního depa v Dolní Lipce (vznik železničního muzea).



Obrázek 96 Expozice v Gočárově galerii v Pardubicích. zdroj: (Earch.cz, 2023)

Tabulka 44 Investiční projekty Pardubického kraje v oblasti kultury. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)

ID	Název projektu	Budoucí uživatel	Náklady (tis. Kč)	Zahájení	Dokončení	Stav	Spolu-účast EU
1	Kanceláře ředitelství GG (v novodobé dostavbě; mimo projekt ITI)	GG	12 857	10/23	12/24	Zahájena stavba	ne
2	WAM – novodobá přístavba, architektonická soutěž	GG	2 500	05/24	09/24	Zahájena stavba	ne
3	Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii umění, 2.etapa	GG	300 000	xxx	xxx	Záměr	ano
4	Zámek Pardubice – Lapidárium	VČM	2 500	04/23	09/24	Zahájena stavba	ne
5	Zámek Pardubice centrum společenského života mezi Prahou a Vídní	VČM	14 500	04/23	10/27	Zpracovaná projektová dokumentace	ne
6	Zámek Pardubice – Expozice Bronzová kráska z Kladiny	VČM	6 000	04/23	12/28	Zpracovaná projektová dokumentace	ne
7	Zámek Pardubice – Vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámekského paláce (studie E.Jičná)	VČM	193 452	12/23	12/26	Zahájena stavba	ano
8	Zámek Pardubice – Vybudování návštěvnického centra a stálých expozic (studie P.Všetečka)	VČM	99 778	01/24	11/27	Vysoutěžený dodavatel stavby	ano
9	Zámek Pardubice – studie proveditelnosti rozvoje a revitalizace zámekských valů	VČM	400	01/24	11/24	Zahájena stavba	ne
10	Zámek Pardubice, čp. 1, oprava krovu na Kaňkovém sálem	VČM	14 741	01/26	12/27	Obdrženo stavební povolení	ne
11	Zámek Pardubice, zajištění statiky hradebních zdí, jihozápadní rondel – zásobník	VČM	25 509	01/27	12/29	Zpracovaná projektová dokumentace	ne
12	Archeodepozitář a pracoviště pro Východočeské muzeum v Pardubicích – pozastaveno	VČM	70 587	xxx	xxx	Zpracovaná projektová dokumentace	ano
13	KKC Poplerova Vysoké Mýto – Technické muzeum Pardubického kraje II. etapa	RMVM	193 579	02/22	12/25	Zahájena stavba	ano
14	Hrad Rychmurk – oprava mostu, I. a II. etapa	RMCR	16 000	10/23	12/26	Vysoutěžený dodavatel stavby	ne
15	Regionální muzeum v Chrudimi – rekonstrukce oken, Široká 86	RMCR	9 500	02/24	08/26	Obdrženo stavební povolení	ne
16	Oprava fasád a výplní otvorů v obvodových stěnách v KP KK včetně restaurátorských prací - I. a II. etapa	KK	10 660	06/23	11/24	Zahájena stavba	ne
17	DT Bouda – Poznáváme pohraniční opevnění (čs.-pl.)	Pk	21 500	01/24	02/26	Zahájena stavba	ano
18	Areal železničního depa v Dolní Lipce (čs.-pl.) 3 etapy	Pk	264 691	05/24	09/26	Obdrženo stavební povolení	ano

Schéma 44 zobrazuje investice Pardubického kraje v území. Většina z nich je realizována v krajském městě nebo ORP Pardubice (13 z 18). Další projekty probíhají v ORP Chrudim, Vysoké Mýto a Králíky. Část území tak zůstává v současnosti bez investic do kulturní infrastruktury ze strany Pardubického kraje, např. ORP Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a další.

Většina projektů tak směřuje do ORP, kde kraj již figuruje jako zřizovatel kulturní infrastruktury (ORP Pardubice, ORP Chrudim a ORP Vysoké Mýto). Projekt železničního depa v Dolní Lipce má tak potenciál rozšířit působení kraje jako zřizovatele do dalších částí regionu. Navíc se jedná o socioekonomicky slabší část regionu (viz socioekonomický kontext).

Pardubický kraj se ve východní části kraje snaží podporovat i přípravu a realizaci projektů. Příkladem může být areál bývalé mlékárny Miltra v Moravské Třebové, kde město připravuje jeho realizaci na kulturní centrum s nadregionálním dopadem. Pardubický kraj zde podpořil zpracování části dokumentace k projektu a snaží se městu pomoci i s hledáním možných zdrojů pro realizaci celé akce.

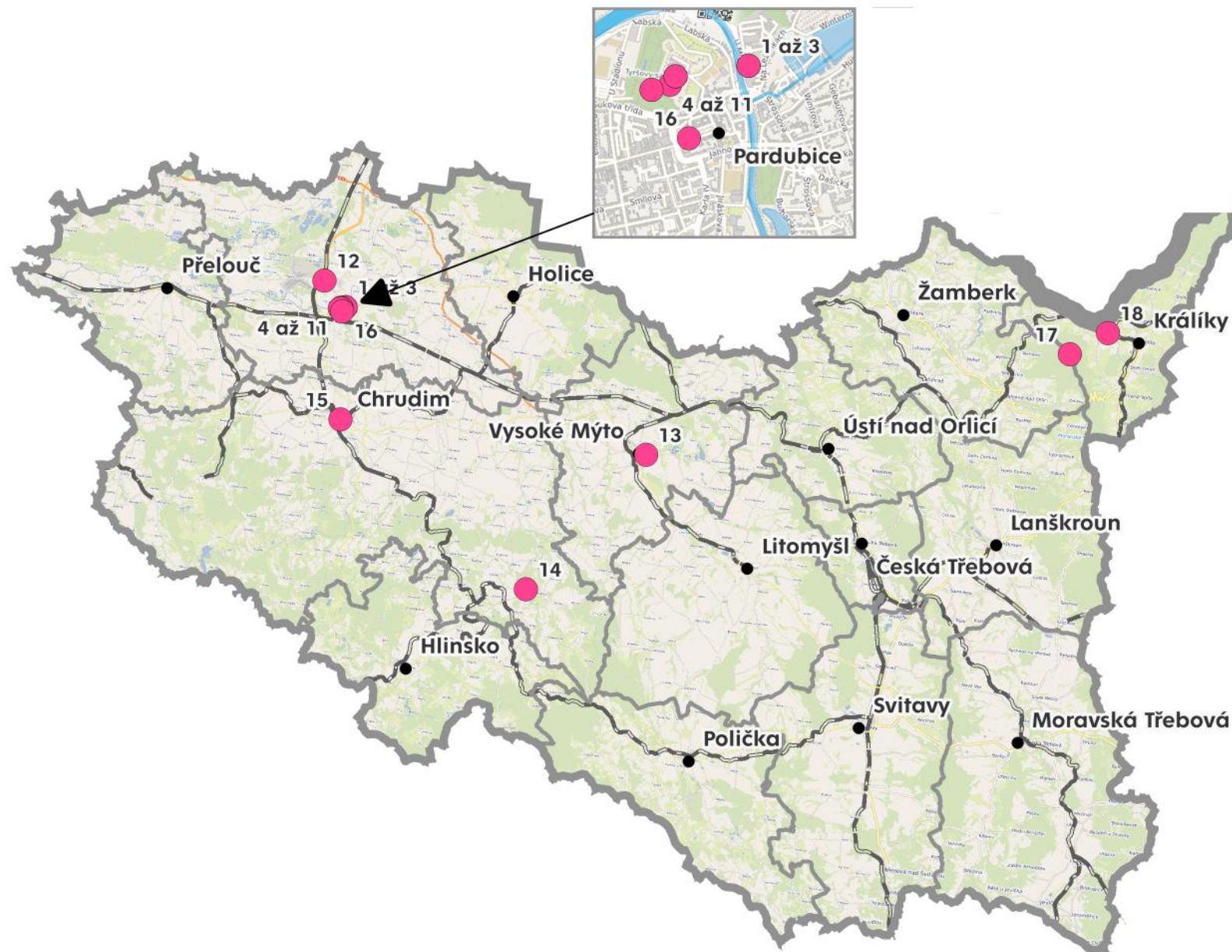


Obrázek 97 Vizualizace nového kulturního centra MIZA v Moravské Třebové. zdroj: (moravskatrebova.cz, 2025)

ROZVOJOVÉ ZÁMĚRY

Schéma připravovaných investičních projektů kraje

- připravovaný investiční projekt
- území SO ORP



Mapování a tvorba strategie kulturně
kreativních odvětví v Pardubickém kraji
Autor: ONplan, zdroj dat: KÚ
Pardubického kraje
Datum: 07/2024

Schéma 44 Rozvojové záměry v území Pardubického kraje, zdroj: (ONplan, 2024)

12.2 Příklady konkrétních projektů

Zámek Pardubice

Vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt záměckého paláce.

Jednou z investic do Pardubického zámku (vedle např. vybudování návštěvnického centra) je i projekt na sál a foyer, který bude realizován na základě architektonické studie ateliéru Evy Jiřičné. Kromě zmiňovaného foyer a sálu, s kapacitou nad 200 diváků, je součástí i hygienické zázemí, šatny a zázemí pro catering (Ptáček, 2023).



Obrázek 98 Vizualizace foyer Pardubický zámek, zdroj: (Ptáček, 2023)

Technické muzeum Pardubického kraje

Tento projekt počítá s rekonstrukcí historické budovy zemědělské školy ve Vysokém Mýtě a přístavbou nové výstavní místnosti k prezentaci sbírek (Dvořák, 2024). Projekt s celkovými náklady 193 579 tis. Kč je financován z Národního plánu obnovy z výzvy Velká kulturně kreativní centra.



Obrázek 99 Vizualizace rekonstrukce Vysoké Mýty, zdroj: (Dvořák, 2024)

Areál železničního depa v Dolní Lipce

Rekonstrukce železničního depa v Dolní Lipce je projekt s plánovanými náklady 264 691 tis. Kč, na který se se podařilo získat dotaci z programu přeshraniční spolupráce Interreg Česko-Polsko 2021–2027. Součástí projektu je rekonstrukce historických budov, obnova původní točny a vybudování nové točny. Partnerem projektu je Muzeum starých strojů a technologií (Sůra, 2024).



Obrázek 100 Vizualizace areálu železničního depa v Dolní Lipce, zdroj: (Sůra, 2024)

12.3 Architektonická kvalita staveb realizovaných Pardubickým krajem a podpora obcí

Na kvalitu krajských staveb dohlíží náměstek pro investice a kulturu, neexistuje přímo pozice krajského architekta. Příspěvkové organizace vytváří ve spolupráci s gesčním odborem zadání, vycházející z potřeb příspěvkové organizace nebo dotačních příležitostí apod. Studie, ze které následně vychází projekt, prochází schvalovacím procesem a nemusí být zpracována architektem. Pardubický kraj se snaží spolupracovat s městskými architekty a zohledňovat estetickou kvalitu staveb realizovaných krajem, hlavně v případech, kdy se jedná o exponovanou část obce nebo pokud se jedná o významné stavby a investiční akce nad 100 mil, Kč. Hlavním faktorem pro výběr projektu je cena.

Při soutěžích jsou naplňovány standardy veřejných zakázek, jsou vyžadovány zkušenosti s podobnými projekty např. pokud se jedná o památkově chráněné objekty. Architektonické soutěže kraj (ani jeho příspěvkové organizace) standardně nerealizuje, svůj majetek dělí do třech hlavních oblastí: kultury, školství a zdravotnictví, každá z nich má svá specifika. Např. v oblasti kultury je velká část objektů památkově chráněná, ve školství se většinou jedná o opravy a snižování energetických nákladů a ve zdravotnictví je specifikem vybavení, které tvoří velkou část stavebních nákladů.

Koordinace a garance kvality staveb realizovaných Pardubickým krajem je v současnosti prováděna již zmiňovaným náměstkem pro investice a kulturu a konkrétními osobami z odboru územního a regionálního rozvoje, které mají v této oblasti expertízu a zároveň o ní mají zájem.

Umění ve veřejném prostoru jako součást veřejných investic

Rozvoj umění ve veřejném prostoru není součástí agendy Pardubického kraje. Umění ve veřejném prostoru ale bylo a je součástí některých projektů. V těchto případech kraj spolupracuje přímo s architektem (např. schodiště Evy Jiřičné na zámku). Tyto zásahy jsou umožněny i jistou otevřeností ze strany orgánů NPÚ. Dalšími spolupracemi jsou např. Gočárova galerie se Sférou a Gampou a spolupráce Muzea Litomyšl s městem a dalšími subjekty na „Lázních ducha“.

Metodická podpora obcí

Expert kraje metodicky vedou pracovníky v oblasti památkové péče na ORP. Pardubický kraj má vymezena HSOÚ, kde např. podpořil spolupráci obcí s městským architektem. Tato podpora není řešena systémově, jsou využívány standardní nástroje plánování jako ÚP a ZÚR, které ale architektonickou kvalitu nezohledňují.

Nevyužitý majetek kraje v regionu

Majetek tvoří většinou pozemky, ne stavby. V případě vlastnictví objektů je nejprve hledáno využití pro některou z krajských PO, následně je nabízen obcím. Jednou z možností je i dočasné využití aktéry KKO, podmínky řeší přímo PO, které mají objekty svěřené ve správě. Pokud objekty kulturního dědictví ztratí využití, je pro ně hledána alternativní náplň např. hrad Rychmburk nebo Zámek Bystré.

12.4 Hodnoty a problémy

Tabulka 45 Tabulka hodnot a problémů Rozvojové záměry. zdroj: (ONplan, 2024)

Hodnoty	Problémy
• Velké množství investic realizovaných zejména v krajském městě má vysokou architektonickou kvalitu a posiluje obraz a mezinárodní význam krajské metropole i její značku. • Projekt Železničního depa v Dolní Lipce má potenciál posílit zřizovatelskou roli Pardubického kraje v části území, kde do teď absentoval. • Pardubický kraj v jihovýchodní části kraje, kde nezřizuje příspěvkové organizace, podporuje investiční akce obcí s nadregionálním dopadem (např. rozvoj areálu bývalé fabriky Miltra v Moravské Třebové na kulturní a společenské centrum MIZA, metodická podpora a kofinancování projektové dokumentace).	• V jihovýchodní části regionu, ve které kraj nezřizuje příspěvkové organizace, a která je zároveň socioekonomicky slabší, nejsou plánovány žádné krajské investice v oblasti kultury a kulturního dědictví.

13 Hlavní rozvojové hodnoty a potenciály

Následující shrnutí reflektuje jak analytické poznatky, tak klíčové postřehy z pracovních workshopů s konzultační skupinou.

Socioekonomický a strategický kontext kulturního prostředí

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• Pozitivní sociodemografický i ekonomický trend, především na Pardubicku – kraj má diverzifikovanou průmyslovou základnu, na Pardubicku roste počet obyvatel, průmyslová základna v Hradecko-pardubické aglomeraci, nižší nezaměstnanost. • V kraji roste počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, což má pozitivní vliv jak na ekonomický rozvoj, tak i na zájem o kulturu a kulturní aktivity. • Kraj podporuje snižování regionálních socioekonomických disparit – kraj pracuje se strategií rozvoje ohrožených území a v podpůrných programech je zohledňuje, včetně programů dotačních. • Kultura je součástí strategických dokumentů kraje – kultura je zastoupena téměř ve všech relevantních koncepčních dokumentech, existuje strategie pro knihovny a muzejnictví.	• Nerovnoměrný sociodemografický vývoj (východ vs. západ) - na východě je nižší hustota osídlení, populace stárne a migrační saldo je negativní (více lidí obce opouští, než se do nich stěhuje). • Nerovnoměrný socioekonomický vývoj (východ vs. západ) - na východě je vyšší zadluženost obyvatel, obyvatelé jsou také méně ekonomicky aktivní (menší počet ekonomických subjektů v regionu). • Některé koncepční dokumenty pro kulturu a KKO nejsou zatím využívány jako nástroj řízení – chybí samostatný dokument pro kulturu, cestovní ruch i marketingovou komunikaci.

Kulturní dědictví

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• Atraktivní turistické cíle v oblasti kulturního dědictví, v regionu jsou památky UNESCO. Rozmanité turistické cíle v oblasti kulturního dědictví figurují v 5 mezi top 10 tematických kategoriích Czech Tourism z hlediska návštěvnosti a jejich návštěvnost roste. Místně unikátní jsou mimo jiné cíle spojené s opevněním. Kulturní dědictví hraje klíčovou roli v prezentaci na turistických portálech v regionu. • V regionu jsou v soukromí investoři aktivní v obnově památek, které se často stávají centrem kulturního dění v obcích i značkou pro cestovní ruch. Umí získat finance i na větší projekty, zapojí soukromé finance, umí vtáhnout i dobrovolníky a lokální komunity, samotná obnova je často, pro ty, kdo se jí účastní i pro návštěvníky velmi atraktivní. • Obce jsou aktivní v podpoře revitalizace architektonického kulturního dědictví, je zde dlouhodobá snaha v péči o historická centra města, obce si uvědomují, že se jedná atraktivní součást image obcí.	• Regionální disparity ve zřizovatelské roli kraje v oblasti paměťových institucí, převládající role na západě regionu. Kraj zřizuje kulturní příspěvkové organizace ve čtyřech ORP, v okresních městech Ústí nad Orlicí a Svitavy kraj jako zřizovatel není přítomen (dáno historicky). Z toho důvodu tam sem v oblasti paměťových institucí také nemíří krajské investice. • Provozní výdaje kraje na kulturu jsou v porovnání s ostatními kraji nízké. Je to pravděpodobně dáno nižším počtem zřizovaných organizací v porovnání s ostatními kraji. • Dotačního systém kraje neumožňuje víceleté financování, což je komplikace při revitalizacích, které přesahují více let.

Kulturní dědictví

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• V regionu je obec Litomyšl, která je příkladem na národní úrovni v rozvoji kvalitního vystavěného prostředí a citlivého přístupu ke rozvoji kulturního dědictví ruku v ruce s intervencemi moderní architektury. • Systematický a dlouhodobý rozvoj prostorového zázemí krajem zřizovaných paměťových kulturních institucí muzeí, galerie i knihovny, které často sídlí v objektech s památkovou ochranou ve spolupráci s renomovanými architekty, která vede k posilování image obcí. Přispívá k němu kontinuální zájem a iniciativa politické reprezentace kraje. a Kapitálové výdaje jsou v porovnání s ostatními kraji (v přepočtu na obyvatele) čtvrté nejvyšší. • Dlouhodobě stabilní procentu provozních výdajů kraje na kulturu a kulturní dědictví v poměru k daňovým příjmům kraje, což znamená stabilní financování zřizovaných paměťových institucí, které tvoří hlavní složku výdajů. • Muzea jsou katalyzátorem rozvoje cestovního ruchu v obcích, vedle muzeí zřizovaných veřejnou správou jsou zde i významné soukromé iniciativy (např. Muzeum starých strojů). Organizace získávají opakovaného návštěvníka atraktivními expozicemi i edukativními zážitkovými programy, které sledují trendy, včetně udržitelnosti. • Stabilní financování kultury – podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech Pardubického kraje je stabilní, i dotací na kulturu, dotace dlouhodobě rostou. • Kraj hraje metodickou roli pro obce v oblasti památkové péče, důležitá metodická role NPÚ a snaha o tvorbu metodik na úrovni ORP. • V kraji jsou dostupné finanční prostředky pro obnovu KD. NPÚ získává prostředky na své památky z ESF a národních dotací, své dotační program má také PK i města. Na financování se podílí také soukromí investoři. • V regionu působí Fakulta restaurátorství UPCE, která je přímo zaměřená na obory KKO a zároveň přispívá svojí expertizou k obnově kulturního dědictví v regionu, podílí se na vychovávání odborníků v oblasti památkové péče v regionu. Je partnerem také pro kraj. Připravuje také kurzy celoživotního vzdělávání i pro laickou veřejnost. (od restaurování papíru až po restaurování kamene.)	• Značka kraje je v dokumentech i vizuálním stylu založena spíše na sportu a železnici (dopravě) i přes silnou identifikaci s kulturním dědictvím UNESCO, značka kraje není vydefinovaná, práce na značce na úrovni regionu je obtížná, jedná se o heterogenní celek, více fungují konkrétní místa a cíle, silnou značkou je např. město Litomyšl jako takové. • Kraj málo propaguje příklady dobré praxe revitalizací, krajská ocenění neakcentují individuální vlastníky, existují ceny pro obce za regenerace MPR. • Historická centra obcí se vylidňují a není sdílená praxe, co s tím lze dělat. • Nedostatek personálních kapacit – problém obsazovat volná místa a přilákat mladší zaměstnance, což patrně souvisí s malou konkurenceschopností platů, odliv studentů KKO oborů – po studiu v jiném městě se nevrací zpět. • Problematická výstavba nebo rekonstrukce prostor pro paměťová instituce, pokud k ní nejsou přizváni budoucí provozovatelé nebo pokud potřeby organizací nejsou při přípravě projektů respektovány. Některé realizace proto nejsou natolik funkční, jak by provoz paměťových organizací vyžadoval. • Veřejnost často nechápe, proč mají instituce tak vysoké vstupné – u veřejných institucí často čekají nižší vstupné, protože fungují z veřejných peněz, u Muzea Keltů (soukromé) zase srovnávají s Veselým kopcem, který je veřejný. • Nedostatečné kapacity na osvětu a vzdělávání vlastníků i veřejnosti co se týče revitalizace kulturního dědictví na straně metodických orgánů památkové péče, je škoda, že pak památková péče má zejména image regulujícího orgánu. Na straně NPÚ je vysoká fluktuace pracovníků na některých pracovištích. • Neukázněnost vlastníků, záměrné poškozování památkových hodnot, neznalost zákonných povinností a procesů obnovy. • Při revitalizaci objektů někdy chybí dostatečně nosná vize využití a ekonomické udržitelnosti provozu.

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• Nabídka významných, místně unikátních, akcí živého umění regionálního až mezinárodního významu, které jsou dlouhodobě součástí kulturní nabídky regionu. Akce jsou často zaměřeny na letní turistickou sezónu. Jedná se zejména o festivaly, často open air – Smetanova Litomyšl s vazbou na UNESCO, Loutkařská Chrudim, Košumberské léto, Přehrady fest, Festival Polčika *555, Hudební festival Zlatá Pecka. • V pořádání kulturních akcí je podobně aktivní veřejný sektor i občanská společnost, funguje spolupráce se spolky, obcemi, dalšími odvětvími i mezi aktéry navzájem. Nabídka je často velmi rozmanitá, fungují i akce ZUŠ. (Zapojují se i mladí lidé, ale požadují finanční odměnu, nižší motivace k dobrovolnému zapojení) • Síť kulturní infrastruktury po celém území – hustá knihovni síť, digitalizovaná kina, rovnoměrné rozmístění ZUŠ. (zejména ZUŠ jsou klíčové také pro oblast aktivní tvorby v oblasti živého umění i programu v obci, která je utvářena zdola). Knihovny i ZUŠ v regionu jsou dobře propojeny přes funkční profesní síť. • V regionu existuje řada příkladů obcí, které rekonstruují kulturní domy, nebo se pouští do novostaveb, čímž starají o zázemí pro živé umění (hudbu, divadlo, tanec) i společenské setkávání. Existují také příklady dobré praxe zapojení managementu kulturní organizace do přípravy architektonického řešení a naslouchání potřebám provozu. • V regionu existují příklady nástrojů podpory výjezdů klíčových aktérů v oblasti živého umění, jejichž provoz je nákladný, do regionu (Filharmonie dostává od kraje i města finance na dopravu za publikem). • Funkční dotační systém kraje zejména v oblasti jednoletých dotací programových i individuálních.	• Značka kraje je v dokumentech i vizuálním stylu založena spíše na sportu a železnici (dopravě), návštěvníci slineš vnímají jako značku např. festival vážné hudby Smetanova Litomyšl na zámku, který je součástí kulturního dědictví UNESCO i město Litomyšl jako takové. • Aktéři vnímají deficit kapacity i znalostí v oblasti marketingu a komunikace. Na propagaci v organizacích často chybí lidé i finance, v organizacích nezávislých i zřizovaných veřejnou správou. Otázkou je také koordinace propagačních nástrojů mezi kulturou a cestovním ruchem na místní úrovni i spolupráce na úrovni celokrajské, typickým zmiňovaným aspektem je termínové překrývání akcí i na místní úrovni. Na úrovni kraje zatím není využívána strategie cestovního jako nástroj řízení. • Významné akce kulturního kalendáře s přesahem, které také dosáhnou na finanční podporu regionu se koncentrují spíše na západě regionu, výjimku tvoří Smetanova Litomyšl. Alokace na akce v dotačním řízení roste jenom pomalu. • V regionu jsou obce i na úrovni ORP, včetně krajské metropole, kde je kulturní infrastruktura nevyhovující nebo vůbec neexistuje. Je zastaralá, velikostně nevyhovující, nová ale zrealizovaná bez úzké spolupráce s managementem kulturní instituce, a trpící řadou provozních neduhů. V řadě obcí nad 1000 obyvatel nebylo dohledáno kulturní centrum a pravděpodobně tak chybí. • Kulturní centra mají také vysoké náklady na pořízení i průběžnou obnovu technologií, které jsou v současné době nutnou podmínkou kvalitního diváckého zážitku v oblasti živého umění. Instituce často musí nakupovat za nejnižší cenu, za kterou nezíská potřebnou kvalitu a musí adekvátní techniku pronajímat, což je ve výsledku dražší. • Prostředky na mzdy v kulturních organizacích jsou celkové nízké. V oblasti živého umění jsou vysoké nároky na pracovní sílu, včetně technických profesí, která často nemá zástup, lidé často vyhoří. Mladí lidé, také často cestují po světě a dočasně mizí z pracovního trhu. • Zřizovatelé kulturních center (obce) mají různý přístup k nárokům na soběstačnost institucí a od toho se odvíjí i program instituce, zřizovatelé také organizace často posuzují jenom kvantitativními kritérii, instituce je často závislá na prostorech, které je schopna pronajmout. • Slabé profesní sítě v oblasti živého umění v regionu, nedostatečné sdílení zkušeností mezi aktéry. • Slabší zapojení mladých lidí do kulturního života v obcích, jedním z důvodů je majoritní přijímání kulturního obsahu skrze nové technologie. • Silný „vývoz kultury“ z Prahy a velkých měst, nedostatečné příležitosti pro vznik kvalitního obsahu v menších městech.

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• Síť kulturní infrastruktury po celém území – hustá knihovní síť, digitalizovaná kina, rovnoměrné rozmístění ZUŠ. • Vysoká poptávka po uměleckém vzdělávání dětí a mládeže – v kraji je vysoký podíl dětí, které navštěvují ZUŠ (výrazně převládají dívky) a DDM. • Školy navštěvují kulturní akce a jsou ochotny za nimi dojíždět – využívají pravděpodobně dobré železniční spojení a navštěvují především domácí region a Prahu, do ostatních krajů za kulturou spíše necestují. • Dobrá kulturní nabídka kulturních a kulturně vzdělávacích programů pro školy – školy jsou spokojené s nabídkou kulturního a vzdělávacího programu ve většině oblastí. • Funguje spolupráce a komunikace aktérů kultury a vzdělávání i nabídka kulturně vzdělávacích programů pro školy, školy také více vnímají kulturní instituce jako partnery vzdělávání. Zapojují se všechny typy institucí, muzea, galerie, filharmonie, konzervatoř, divadlo. Funguje i spolupráce na vzdělávacích programech v rámci odvětví. • Město Pardubice podporuje tzv. kreativní učení, na které získalo prostředky z Národního plánu obnovy. Jedná se o spolupráci učitelů a umělců ve vybraných předmětech přímo ve školách. • V regionu existují příklady dobré praxe, kdy nové budovy kulturních institucí vznikají v těsné spolupráci zástupců kulturní instituce, kteří dobře znají provoz a potřeby knihovnické činnosti a architektů. (Nová knihovna v Moravské Třebové v rámci rozvoje celkového areálu rozvojového území Miltra) • Financování knihoven je funkčně nastaveno, knihovny dostávají příspěvky od zřizovatele a granty od kraje, Ministerstva kultury a Místních akčních skupin. Pověřené knihovny také dostávají příspěvky od kraje na výkon regionálních funkcí. • V regionu existují příklady nástrojů podpory výjezdů klíčových aktérů v oblasti živého umění, jejichž provoz je nákladný, do regionu (Filharmonie dostává od kraje i města finance na dopravu za publikem).	• Nabídka uměleckého vzdělávání pravděpodobně zaostává za poptávkou – Polovina ZUŠ má plnou kapacitu, v SO ORP Chrudim a Polička to pravděpodobně ovlivňuje zapojení dětí do uměleckého školství. • Ve školách existují sociální bariéry návštěvy kulturních akcí a není jednoznačná dohoda na tom, jak tyto bariéry řešit. Děti, kterým rodiče návštěvu nezaplatí, během akce často zůstávají ve škole, což má na děti i kolektivy řadu negativních dopadů. • Nedostatky v institucionálním nastavení na úrovni státu a komunikace státu a krajů v oblasti propojování vzdělávání a kultury – chybí dohoda Ministerstva kultury a Ministerstva školství o roli kulturních organizací ve vzdělávání. Politická reprezentace a veřejnost často nevnímají důležitost vzdělávací funkce kultury a umění, pedagogové, pokud nejsou aktivně zapojeni do vzdělávacího programu musí návštěvu kulturních akcí nahradit. Zároveň chybí systém pro dlouhodobou implementaci metody „kreativního učení“ a hrozí, že velmi úspěšné projekty skončí po ukončení financování z Národního plánu obnovy, jehož výzvy reagovaly na velkou poptávku ze strany aktérů na financování propojování kultury a vzdělávání. Není dohoda státu a krajů na tom, zda mají zájem tento úkol převzít. • Výstavba nebo rekonstrukce prostor pro kulturní instituce včetně jejich kulturně vzdělávacího zázemí bez přizvání a naslouchání budoucím provozovatelům. Některé realizace proto nejsou natolik funkční, jak by instituce potřebovaly. • Stále nedostatečné povědomí u veřejnosti i politické reprezentace o měnící se roli knihoven na komunitní instituce, které vytváří znalostní bázi, otevřené prostředí pro všechny a podhoubí pro odolnost občanské společnosti. Politická reprezentace, si stále často myslí, že jde o „půjčovny knih“. S tím se pojí o obtíže při vysvětlování metodické role krajské knihovny při získávání financí na tzv. regionální funkce. Řada knihoven např. nemá dostatečné know how a kapacity na získávání financí z nadačních zdrojů a potřebují metodickou pomoc. O granty pro knihovny musí žádat jejich zřizovatelé, tedy obce, které ale v knihovnách často nevidí prioritu. • Děti dostatečně nevyužívají instituce jako místo pro trávení volného času jen tak. Pro tuto roli mají dobré podmínky právě knihovny s komunitním zázemím, objevuje se ale problém, že rodiče děti nepustí samotné a zároveň nemají čas s nimi jít (bylo by dobré komunikovat, že veřejné kulturní instituce jsou bezpečným zázemím). • Granty pro soukromé subjekty, které působí v oblasti kultury a vzdělávání (nezřizovaná scéna) jsou nízké, např. Muzeum keltů by uvítalo větší finanční podporu od kraje, aby mohlo rozvíjet své služby pro obyvatele regionu. • Veřejnost považuje vstupné do kulturně vzdělávacích institucí za vysoké– u veřejných institucí často čekají nižší vstupné, protože fungují z veřejných peněz, u Muzea Keltů (soukromé) zase srovnávají s Veselým kopcem, který je veřejný. Na druhou stranu, vstup „zdarma“ ne vždy zvyšuje význam, či hodnotu, „publikum si takové nabídky může méně vážit“. • Aktéři kulturního vzdělávání se potýkají se špatnou propagací z důvodu nedostatku financí jednotného postupu a image institucí, kapacity jim chybí i na jiné administrativní pozice. Chybí jim finance na vytvoření potřebného pracovního místa, a tak nemají zaměstnance na PR. Chybí jim také potřebný systém a marketingová strategie. Lidské zdroje jsou málo ohodnocené a HR administrativa vůči státu je pro aktéry často složitá. Instituce také při propagaci dostatečně nezohledňují mezigenerační rozdíly v oslovování publika. • Stát tlačí na konání talentových přijímacích zkoušek na konzervatoř v termínu pro jednotné přijímací zkoušky, ale uchazeči se potřebují připravovat na talentovou část delší dobu a nezvládají se učit zároveň na vědomostní část.

Architektura, veřejný prostor a obraz měst (kvalita vystavěného prostředí)

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• Při revitalizaci částí obcí, které ztratily svoji funkci, kraj využívá princip kulturovou taženého rozvoje (příkladem jsou Automatické mlýny v Pardubicích). • Metodická i finanční podpora obcí, v kterých kraj nezřizuje paměťové instituce, a které se nachází v socioekonomicky slabých územích, v přípravě kvalitních projektů revitalizace kulturovou tažené transformace brownfieldů (např. areál Miltřa v Moravské Třebové). • Systematický a dlouhodobý rozvoj prostorového zázemí krajem zřizovaných paměťových kulturních institucí (muzeí, galerií i knihoven), které často sídlí v objektech s památkovou ochranou, ve spolupráci s renomovanými architekty a s podporou vedení kraje (například zámek Pardubice). Tento přístup vede k posilování image kraje i obcí. • Kraj se při realizaci krajských staveb snaží zohledňovat estetickou kvalitu staveb (zejména pokud se jedná o exponované části center obcí) a komunikovat s obcemi. • Zástupci kraje jsou si vědomi, že v 60. – 80. letech minulého století existovala agenda tzv. % na umění, která byla spojena s veřejnými investicemi zejména do obytných celků. I v současnosti je realizace uměleckého díla součástí vybraných projektů. • Kraj účinně metodicky podporuje obce v oblasti územního plánování a stavebního řádu a ve spolupráci s NPÚ i v oblasti památkové péče. • Obce jsou aktivní v podpoře revitalizace architektonického kulturního dědictví. Na řadě míst kraje jsou jasně patrné výsledky dlouhodobé péče o historická centra měst a obcí. Ty si uvědomují, že se jedná o atraktivní součást image obcí. • Litomyšl je na národní úrovni příkladem v rozvoji kvalitního vystavěného prostředí a citlivého přístupu k rozvoji kulturního dědictví s využitím prvků moderní architektury. • V kraji je řada kvalitních architektonických realizací (z nichž některé jsou výsledkem architektonické soutěže), které lze sdílet jako příklady dobré praxe na krajské i národní úrovni. • Řada obcí využívá institut externího městského architekta. To v případech, že je tato role dobře uchopena, vede k vyšší kvalitě realizací. • Na národní úrovni existují platformy setkávání městských architektů, politické reprezentace a dalších expertů, na kterých lze sdílet příklady kvalitních realizací, i práce městských architektů. • Součástí propagace v cestovním ruchu na úrovni regionu (vychodniccechy.info) i jednotlivých obcí je i architektura 20 a 21. století. V regionu jsou obce, které připravují architektonické průvodce a seznamující obyvatele i návštěvníky s kvalitními realizacemi současné architektury.	• Nízké povědomí o tom, co je kvalitní architektura a urbanismus u politiků, úředníků i veřejnosti. • V regionu chybí platforma pro vzdělávání a sdílení zkušeností v oblasti urbanismu, architektury, plánování měst, na které by se setkávali politici, architekti, úředníci a další profesionálové zapojení do tvorby města. • Často nejasná role a kompetence městského architekta v obcích. Stále přetrvávají předsudky, že snaha o kvalitu zdržuje přípravu projektu a realizaci. • Obce nemají finanční ani personální kapacity na realizaci architektonických soutěží, či jiných způsobů, jak nalézt pro daný prostor, úkol ideální řešení. Problémem je i tvorba kvalitního zadání projektů, soutěží. • V regionu jsou obce (a to i na úrovni ORP, včetně krajské metropole), kde je kulturní infrastruktura pro živé umění (a nejen pro něj) nevyhovující, zastaralá, či velikostně nevyhovující. Některé nové projekty jsou zadávány bez úzké spolupráce s managementem kulturní instituce, a to vede k realizaci objektu s řadou provozních nedostatků a tím i prodražení následného provozu. • Dle názoru konzultační skupiny kraj přípravu svých staveb nedostatečně koordinuje s obcemi, resp. městskými architekty. To mimo jiné snižuje potenciál rozvoje navazujícího území (např. v případě realizace silnice navazující veřejná prostranství). • Kraj u svých významných projektů nedostatečně využívá architektonických soutěží. • Na kraji neexistuje systematizovaná agenda rozvoje umění ve veřejném prostoru jako součást veřejných investic. • Nízká prestiž regionálního kola soutěže Stavba roku u odborné veřejnosti a nízké povědomí o této soutěži u široké veřejnosti. Obecně slabá systematická propagace kvalitních nových realizací na území kraje. • Dle diskuse konzultační skupiny představuje problém pro realizaci rekonstrukcí i nových projektů v památkově chráněných územích dvojí kolelnost památkové péče. Kvalita spolupráce i výstupů často závisí na konkrétních lidech na daném úřadě. • Problémem řady obcí v kraji je vylidňování historických center těchto obcí. Tato problematika není systematicky řešena, menší obce nemají finanční ani lidské zdroje se touto otázkou hlouběji zabývat. • Samosprávy často nevnímají aktéry KKO jako potenciální partnery pro dočasné využití nevyužitých areálů a budov v jejich vlastnictví. Tato problematika není zmapována - není jasné, zda je skutečně poptávka ze strany aktérů KKO, či zda je na straně samospráv ochota, zájem a představivost spolupracovat s aktéry KKO.

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
• V regionu existují prostory pro podporu podnikání a KKO. Za kreativní centrum lze označit areál Gočárových automatických mlýnů v Pardubicích, místo setkávání, vzdělávání a inspirace. V regionu také existují coworkingová centra, včetně v socioekonomicky slabší části kraje, která jsou využívána také kreativci (Pardubice, Chrudim, Moravská a Česká Třebová, Litomyšl a Svitavy). Funkční je také dotační nástroj, která podporuje obce v hospodářsky slabých regionech v rozvoji fyzického zázemí pro podnikatele včetně KKO. • Pro kreativce jsou dostupné nástroje podpory podnikání podnikatelského inkubátoru P-PINK, které se zaměřují i na malé podnikatele, kteří představují převládající segment KKO, je zde také snaha je přilákat. Startovací vouchery pro podnikatele, mentoring), kraj a firmy v regionu mají také pozitivní zkušenost s využíváním kreativních voucherů, které propojují firmy s kreativci za účelem zlepšení jejich marketing. Vouchery směřovaly do socioekonomicky slabších částí region. Jednalo se celkem o 5 projektů. Momentálně pozastaveno, protože fungují národní kreativní vouchery. Na téma by se měla také zaměřovat agentura pro podnikání a investice (Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje). • V P-PINKu existuje poradenství, jak se pohybovat v prostředí Czech Investu a dotačních programů, rozvoj kulturních a kreativních odvětví je součástí strategie Czech Investu na národní úrovni. • V regionu lze najít platformy, které začínají být spojovány s KKO v kontextu „značky regionu“, region také začíná využívat témata KKO. Gočárovy Automatické mlýny začínají působit jako značka pro aktéry KKO i jako značka KKO spojená s architekturou a designem, firmy KKO se objevují v regionálních podnikatelských soutěžích, ale nehrají stěžejní roli. (Hospodářská komora, EY podnikatel roku Pardubického kraje, Regionální potravina PK, Regionální značka) PK, SMART). • V rámci destinační agentury Východní Čechy existuje filmová kancelář, která se věnuje především nabízení lokací a pracuje s filmovými místy v rámci cestovního ruchu. • Mapování KKO v regionu ve spolupráci kraje a Univerzity Pardubice – budování regionálního know how – Kraj se zapojil do mapování KKO ve spolupráci s Ekonomicko správní fakultou, zároveň zde jsou historická data za Město Pardubice, které bylo na začátku uplynulé dekády inovativní a zapojilo se do počátků mapování KKO v ČR v roce 2014, ve spolupráci s Institutem umění – Divadelním ústavem. Regionální metropole tak patří k prvním pěti krajským městům, která mapovala KKO, zajímavá jsou i srovnávací data pro Pardubice z té doby. • Zájem kraje o zapracování tématu rozvoje kulturních a kreativních odvětví v rámci Regionální inovační strategie. Již nyní je téma součástí celkové strategie kraje v rámci kapitoly Ekonomika v podobě kreativních voucherů v – je zde zájem o zapracování celé kapitoly při aktualizaci inovační strategie (RIS III).	• Aktéři KKO pro města spíše nejsou potenciální partneři při dočasném využití nevyužitého veřejného majetku. Přesně nevíme, jak to funguje, zda je skutečně poptávka ze strany aktérů i ochota, zájem a představitost na straně samospráv společně s aktéry KKO promýšlet, jak využít potenciální iniciativy pro zvelebení budov, které ztratily původní funkci. • Firmy v regionu často nerozumí přínosům spolupráce s kreativci, spolupráce kreativců a firem je někdy obtížná, firmy a kreativci mluví jiným jazykem, v rámci rozvoje spolupráce KKO a dalších sektorů se jedná o identifikovaný jev, součástí nástrojů rozvoje podnikání bývá také mentoring, jak na to. (např. v případě kreativních voucherů). • Kraj nemá institucionální nástroje podpory zaměřené cíleně na KKO v rámci rozvojové agentury nebo krajského Inkubátoru. V současnosti se čeká na výstupy mapování KKO. • V regionu zatím neexistuje síť partnerů pro podporu KKO, která by systematicky spolupracovala na rozvoji potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro místní ekonomiku, téma je nové. • Téma rozvoje KKO zatím není podstatné v komunikaci kraje s obcemi (ačkoliv je součástí tématu investice), dle výstupů mapování je možné uvažovat o zvýšení informovanosti, sdílení příkladů dobré praxe apod. • Kraj až na výjimky (žinylka) nemá podchycené regionální firmy KKO, o kterých by věděl a uměl je prezentovat v rámci „značky kraje“. Podněty jsou v tomto směru očekávány od mapování KKO. Věci, možná existují v rámci informačních portálů, ale nejsou samostatně dostatečně tematizovány.

Kulturní a kreativní průmysly – pokračování

ROZVOJOVÉ POTENCIÁLY	ROZVOJOVÉ PROBLÉMY
Školy: • Střední školy, které jsou zaměřené na obory KKO registrují zvyšování zájmu. Každým rokem se hlásí více studentů, roste zájem o manuální obory. P-Pink podporuje spolupráci středních škol s podnikateli, praxe je pro studenty důležitou součástí výuky. • V regionu je Fakulta restaurátorství UPCE, která je přímo zaměřená na obory KKO a zároveň přispívá svojí expertízou k obnově kulturního dědictví v regionu. Ekonomicko-správní Fakulta se KKO věnuje jako tématu v kontextu místní i globální ekonomiky.	Školy: • Podnikatelé ani samospráva často nevědí jak spolupracovat s umělecko-průmyslovými školami (školy mohou pomoci s propagací, intervencemi do veřejného prostoru apod.). V regionu také není dostupná podpora pro zapojení absolventů ve firmách. • Z důvodu malých kapacit internátů nelze pokrýt poptávku po nabídce oborů KKO na středních školách ze strany studentů z jiných regionů, kterou školy registrují. Chybí také ubytování pro odborníky. • Školy v pardubickém kraji mají nedostatek odborníků v oblasti uměleckých řemesel. • Pokud se studenti oborů KKO dostanou do větších měst, tak tam zůstanou a už se nevrátí zpět.

14 Seznam grafů

Graf 1	Rozložení obyvatel mezi SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2023. zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pardubického kraje, 2024)	30
Graf 2	Porovnání relativního vývoje počtu obyvatel v SO ORP Pardubického kraje v letech 2013-2022. zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pardubického kraje, 2024)	31
Graf 3	Vývoj počtu zemědělných a živě narozených a celkový přirozený přírůstek/úbytek v letech 2010-2023 (stav k 31.12.). zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)	32
Graf 4	Vývoj počtu přistěhovačů a vystěhovačů a celkový přírůstek/úbytek přistěhování/vystěhování v letech 2010-2023 (stav k 31.12.). zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)	33
Graf 5	Počet cizinců v Pardubickém kraji v letech 2005-2022 (stav k 31.12.) a podíl jednotlivých státních příslušenství. zdroj dat: (Cizinci – Pardubický kraj, 2023)	33
Graf 6	Průměrný věk obyvatel (stav k 31.12.) v letech 2000–2023. zdroj dat: (Obyvatelstvo – Pardubický kraj, 2024)	35
Graf 7	Index stáří podle správních obvodů ORP v Pardubickém kraji za roky 2012,2017 a 2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	36
Graf 8	Hrubá přidaná hodnota podle odvětví CZ–NACE, srovnání v letech 2012 a 2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	38
Graf 9	Ekonomické subjekty v SO ORP Pardubického kraje k 31. 12. 2023. zdroj: (Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023, 2024)	40
Graf 10	Subjekty KKO dle odvětví a právní formy. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025	62
Graf 11	Subjekty KKO v Pardubickém kraji dle právní formy, kategorií počtu zaměstnanců a celkového počtu zaměstnanců. Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	63
Graf 12	Jaké byly v posledních pěti letech nejvýznamnější překážky pro rozvoj Vaší organizace?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	68
Graf 13	Jaké byly v posledních pěti letech nejvýznamnější překážky pro rozvoj Vaší organizace?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	69
Graf 14	„Obdržela Vaše organizace v posledních pěti letech přímou finanční podporu z veřejných zdrojů následujících úrovní?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	70
Graf 15	„Obdržela Vaše organizace v posledních pěti letech přímou finanční podporu z veřejných zdrojů následujících úrovní?“ Odpovědi veřejnoprávních subjektů, n=27, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	71
Graf 16	„Jakou podporu či služby kraje by Vaše firma v následujících letech využila?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	72
Graf 17	„Jakou podporu či služby kraje by Vaše firma v následujících letech využila?“ Odpovědi veřejnoprávních subjektů, n=27, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	73
Graf 18	„Měla Vaše firma v posledním roce problém s obsazením některých pracovních pozic?“ v kontextu otázky „Jaké bylo získání nových zaměstnanců v tomto roce v porovnání s rokem minulým?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	74
Graf 19	„Měla Vaše firma v posledním roce problém s obsazením některých pracovních pozic?“ v kontextu otázky „Jaké bylo získání nových zaměstnanců v tomto roce v porovnání s rokem minulým?“ Odpovědi soukromoprávních subjektů, n=17, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	75
Graf 20	„Na kterém z výše uvedených trhů Vaše organizace v posledních pěti letech realizovala největší část tržeb?“ n=44, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice	77
Graf 21	Investiční dotace a granty z rozpočtu státu, kraje nebo obce, od jiných subjektů a ze zahraničí do příspěvkových organizací zřizovaných Pardubickým krajem za období 2014 až 2023 (v Kč). Zdroj dat: NIPOS, 2024, KKPCE, 2025	81
Graf 22	Investiční dotace a granty z rozpočtu státu, kraje nebo obce, od jiných subjektů a ze zahraničí do příspěvkových organizací zřizovaných Pardubickým krajem v letech 2014–2023 (v Kč). Zdroj dat: NIPOS	82
Graf 23	Počet návštěvníků expozic a výstav dle typu vstupného v RM v Chrudimi v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	86
Graf 24	Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM v Chrudimi v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	87
Graf 25	Plocha RM v Chrudimi s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m2). Zdroj dat: NIPOS	88
Graf 26	Výnosy RM v Chrudimi v letech 2014 až 2024 (v tis. Kč). Zdroj dat: NIPOS	89
Graf 27	Počet návštěvníků expozic a výstav RM v Litomyšli dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	92
Graf 28	Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM v Litomyšli letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	93
Graf 29	Plocha RM v Litomyšli s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m2). Zdroj dat: NIPOS	94
Graf 30	Výnosy RM v Litomyšli v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	95
Graf 31	Počet návštěvníků expozic a výstav RM ve Vysokém Mýtě dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	98
Graf 32	Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost v RM ve Vysokém Mýtě v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	99
Graf 33	Plocha RM ve Vysokém Mýtě s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m2). Zdroj dat: NIPOS	100
Graf 34	Výnosy RM ve Vysokém Mýtě v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	101
Graf 35	Počet návštěvníků expozic a výstav Východočeského muzea v Pardubicích dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	104
Graf 36	Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost ve Východočeském muzeu v Pardubicích v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	105
Graf 37	Plocha Východočeského muzea v Pardubicích s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m2). Zdroj dat: NIPOS	106
Graf 38	Výnosy Východočeského muzea v Pardubicích v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	107
Graf 39	Počet návštěvníků expozic a výstav VČG a GG dle typu vstupného v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	110
Graf 40	Počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pro veřejnost a jejich návštěvnost ve VČG a GG letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS	111
Graf 41	Plocha VČG a GG s bariérami a bez bariér v letech 2014 až 2022 (v m2). Zdroj dat: NIPOS	112
Graf 42	Výnosy VČG a GG v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	113
Graf 43	Fyzická návštěvnost Krajské knihovny (KK) v Pardubicích a návštěvnost online služeb (mimo knihovnu) v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	116
Graf 44	Počet registrovaných uživatelů KK v Pardubicích nad 15 let a počet uživatelů do 15 let v letech 2014 až 2023. Zdroj dat: NIPOS, 2024	117
Graf 45	Počet kulturních, komunitních a volnočasových akcí pro veřejnost a počet vzdělávacích akcí pro veřejnost v KK v Pardubicích v letech 2014 až 2024. Zdroj dat: NIPOS	118
Graf 46	Výnosy KK v Pardubicích v letech 2014 až 2023 (v tisících Kč). Zdroj dat: NIPOS	119
Graf 47	Vývoj počtu žáků uměleckých a kreativních oborů středních škol a konzervatoře v kontextu vývoje počtu obyvatel ve věku 15 až 18 let v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024.	121
Graf 48	Vývoj počtu žáků uměleckých a kreativních oborů středních škol a konzervatoře v kontextu vývoje počtu obyvatel ve věku 15 až 18 let v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024.	122
Graf 49	Vývoj počtu žáků v uměleckých oborech dle oborů KKO v kontextu populačního vývoje v Pardubickém kraji v letech 2016 až 2023. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024	123
Graf 50	Počet nemovitých kulturních památek a národních nemovitých kulturních památek ve správě NPÚ v krajích ČR. zdroj dat: (NPÚ, 2024)	134
Graf 51	Památkové objekty zpřístupněné za vstupné v jednotlivých krajích podle provozovatele za rok 2022. zdroj dat: (NIPOS, 2023)	135
Graf 52	Rozložení muzeí a muzea s galeriemi dle sbírek v CES v SO ORP Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	142
Graf 53	Rozložení galerií dle sbírek v CES v SO ORP Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	143
Graf 54	Počty státem zřizovaných kulturních institucí v jednotlivých krajích (včetně poboček). zdroj dat: (webové stránky sledovaných institucí, 2024)	144
Graf 55	Počet státem zřizovaných kulturních institucí na 100 000 obyvatel v jednotlivých krajích. zdroj dat: (webové stránky sledovaných institucí, 2024)	145
Graf 56	Počet kulturních domů a sálů, divadel a kin v přepočtu na 10 000 obyvatel v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	150
Graf 57	Žánrové složení akcí opakovaného kulturního kalendáře v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	166
Graf 58	Rozložení typu subjektů organizující významné akce opakovaného kulturního kalendáře v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	167
Graf 59	Žánrové rozložení akcí opakovaného kulturního kalendáře dle kategorií let jejich vzniku. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	169
Graf 60	Rozložení jednotlivých žánrů dle typu krajské podpory. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	179
Graf 61	Top 10 nejnavštěvovanějších cílů v Pardubickém kraji v roce 2023. zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)	188
Graf 62	Návštěvnost muzeí a galerií v Pardubickém kraji v letech 2021–2023. zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)	189

Graf 63	Otázka: „Jak jste spokojeni s nabídkou kulturního programu pro školy ve vašem městě?, n=58	207
Graf 64	„Na jaký typ kulturního programu se žáci nejčastěji chodíte?, n=58	208
Graf 65	„Jak jste spokojeni s četností návštěv kulturního programu v jednotlivých kategoriích?, n=58	208
Graf 66	„Jak jste spokojeni s kvalitou nabídky kulturního programu v jednotlivých kategoriích?, n=58	209
Graf 67	„Jaké způsoby informování o nabízeném kulturním programu fungují pro vaši školu nejlépe? Můžete vybrat více možností., n=58	209
Graf 68	„Jaké jsou nejdůležitější faktory pro výběr konkrétního kulturního programu?, n=58	210
Graf 69	„Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?, n=58	210
Graf 70	„Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?, n=58	213
Graf 71	„V jaké maximální výši by měla být optimální cena vstupného na kulturní program za jednoho žáka?, n=58	213
Graf 72	„Pokud se žák nemůže z finančních důvodů zúčastnit kulturního programu: (můžete vybrat více možností), n=58	214
Graf 73	„Návštěva kulturního programu se školou je pro žáky důležitá zejména z důvodu: (můžete vybrat více možností), n=58	214
Graf 74	Podíl dívek a chlapců v ZUŠ na obyvatelstvu ve věku 5–18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	216
Graf 75	Interní učitelé přepočtení na plně zaměstnané v ZUŠ dle oborů v SO ORP Pardubického kraje. Zdroj dat: KÚ Pardubického kraje	218
Graf 76	Počet interních zaměstnanců ZUŠ dle pohlaví a počet žáků na zaměstnance v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	220
Graf 77	Podíl dívek a chlapců v DDM na obyvatelstvu ve věku 3–18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	221
Graf 78	Počet účastníků táborové a další činnosti středisek volného času spojené s pobytem v přepočtu na 100 obyvatel ve věku 3-18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	223
Graf 79	Počet účastníků spontánní zájmové činnosti v přepočtu na 100 obyvatel ve věku 3-18 let v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	224
Graf 80	Celkové provozní a kapitálové výdaje Pardubického kraje v letech 2012-2023 (mld. Kč), zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	229
Graf 81	Provozní a kapitálové výdaje na kulturu (mil. Kč) a podíl provozních výdajů na kulturu na celkových provozních výdajích (%) Pardubický kraj v letech 2012–2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	229
Graf 82	Daňové příjmy (DP) kraje a neinvestiční vlastní krajské finance (mld. Kč) a podíl provozních výdajů z DP a neinvestičních vlastních krajských financí (%). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	230
Graf 83	Rozdělení investic do kultury v Pardubickém kraji dle původu financí v letech 2012–2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	230
Graf 84	Struktura financování kultury v Pardubickém kraji dle odpovědných paragrafů v roce 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	231
Graf 85	Výše dotačních programů Pardubického kraje v letech 2014-2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	232
Graf 86	Dotace do kultury a kulturního dědictví a poměr programových a individuálních dotací v letech 2014-2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	232
Graf 87	Výše dotačních programů Pardubického kraje v oblasti kultury v letech 2014-2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	233
Graf 88	Běžné výdaje ORP Pardubického kraje na kulturu (paragraf 33 rozpočtu) v roce 2023 v přepočtu na obyvatele (Kč). zdroj dat: (monitor státní poklady, ČSÚ, 2024)	236
Graf 89	Běžné výdaje ORP Pardubického kraje na kulturu (paragraf 33 rozpočtu) v mil. Kč a jejich podíl na celkových běžných výdajích v roce 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	237
Graf 90	Příjemci dotací Pardubického kraje v oblasti kultury za rok 2023 podle objemu schválených dotací (mil. Kč), počet schválených žádostí je uveden v závorce. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	240
Graf 91	Příjemci dotací Pardubického kraje v oblasti památkové péče za rok 2023 podle objemu schválených dotací. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	241
Graf 92	Požadované a schválené prostředky dotací Pardubického kraje za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	242
Graf 93	Výše dotací Pardubického kraje v roce 2023 na kulturu dle místa realizace (v mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	244
Graf 94	Výše dotací v programu podpora památkové péče dle místa realizace v roce 2023 (v mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	246
Graf 95	Porovnání běžných kulturních výdajů a podíl těchto výdajů do krajských měst skrze příspěvky zřizovaným PO v roce 2022 (tis. Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, pro PO Pk: Pardubický kraj, pro ostatní PO: výroční zprávy jednotlivých institucí)	247
Graf 96	Srovnání výše běžných a kapitálových výdajů na kulturu v jednotlivých krajích za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	249
Graf 97	Srovnání výše běžných a kapitálových výdajů na kulturu v krajích za rok 2023 v přepočtu na jednoho obyvatele kraje (Kč). zdroj dat: (Monitor státní pokladny, ČSÚ, 2024)	250
Graf 98	Srovnání podílu kulturních výdajů na celkových výdajích kraje (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	251
Graf 99	Srovnání podílu kulturních výdajů na daňových příjmech a neinvestičních vlastních krajských financích (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	252
Graf 100	Srovnání podílu kulturních výdajů na daňových příjmech kraje (%) v krajích ČR za rok 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	253
Graf 101	Celkové vynaložené prostředky do všech dotačních programů v oblasti kultury a památkové péče na rok 2022 v přepočtu na obyvatele v Kč. zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)	256
Graf 102	Celkové vynaložené prostředky do všech dotačních programů v oblasti kultury a památkové péče na rok 2023 v přepočtu na obyvatele v Kč. zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)	256
Graf 103	Výše vynaložených prostředků v dotačním programu na kulturní aktivity v přepočtu na jednu schválenou žádost v letech 2022 a 2023 (v tis. Kč). zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, informace doplněny krajskými úřady, 2022 a 2023)	257
Graf 104	Alokace dotačních programů MK v oblasti kulturního dědictví podle krajů za rok 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024)	258
Graf 105	Alokace dotačních programů MK v oblasti kulturního dědictví podle krajů za rok 2023 v přepočtu na jednu nemovitou kulturní památku (Kč). zdroj dat: (Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024), památkový katalog	259
Graf 106	Podíl Pardubického kraje a MK na dotacích v oblasti památkové péče v roce 2023 (mil. Kč). zdroj dat: (Pardubický kraj, Dotační programy MK a jejich vyhodnocení, 2024)	260
Graf 107	Rozložení kapacit Oddělení kultury a památkové péče. zdroj: (Krajský úřad Pardubického kraje, 2024)	265
Graf 108	Rozložení kapacit Oddělení sportu a cestovního ruchu. zdroj: (Krajský úřad Pardubického kraje, 2024)	266

15 Seznam tabulek

Tabulka 1	Vybrané ukazatele za správní obvody ORP Pardubického kraje, zdroj dat: (Vybrané ukazatele za SO ORP Pradubického kraje, 2024)	29
Tabulka 2	Cizinci v Pardubickém kraji v roce 2022 dle okresů (stav k 31.12.), zdroj dat: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	33
Tabulka 3	Srovnání podílů jednotlivých krajů na celkovém HDP ČR v roce 2022 (šedě jsou vyznačeny kraje NUTS2), zdroj dat: (Srovnání krajů v České republice - 2023, 2024)	37
Tabulka 4	Přehled registrovaných ekonomických subjektů v Pardubickém kraji v letech 2018–2023, zdroj dat: (Časové řady za Pardubický kraj, 2024)	39
Tabulka 5	Největší zaměstnavatelé se sídlem v Pardubickém kraji podle okresů k 31. 12. 2023, zdroj: (Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023, 2024)	41
Tabulka 6	Hlavní hodnoty a problémy Socioekonomického kontextu, zdroj: (ONplan, 2024)	52
Tabulka 7	Podíl subjektů KKO se zaměstnanci v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO se zaměstnanci v Pardubickém kraji dle odvětví, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	59
Tabulka 8	Podíl subjektů KKO v SO ORP na celkovém počtu subjektů KKO v Pardubickém kraji dle odvětví, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	60
Tabulka 9	Největší soukromoprávní zaměstnavatelé mezi subjekty KKO v Pardubickém kraji, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	66
Tabulka 10	Největší veřejnosprávní zaměstnavatelé mezi subjekty KKO v Pardubickém kraji, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	67
Tabulka 11	"Spolupracovala Vaše firma v posledních pěti letech s dalšími firmami nebo fyzickými osobami z některé oblasti kulturních a kreativních oblastí?" n=44, zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice	76
Tabulka 12	Seznam respondentů dotazníkového šetření, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	78
Tabulka 13	Seznam respondentů dotazníkového šetření, Zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2024	79
Tabulka 14	Přehled investiční projekty Pardubického kraje v oblasti kultury od roku 2017, zdroj: (Pardubický kraj, 2024)	83
Tabulka 15	Seznam středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým oborem v Pardubickém kraji, zdroj: (ONplan, 2025)	120
Tabulka 16	Hlavní hodnoty a problémy Aktérů kultury a kulturních a kreativních odvětví, zdroj: (ONplan, 2024)	126
Tabulka 17	Seznam národních nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji (čísla jsou zároveň legendou ke schématu 21), zdroj dat: (KÚPK, 2024, Katastr nemovitostí, 2024)	130
Tabulka 18	Seznam muzeí a galerií se sbírkami v CES v Pardubickém kraji, zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	140
Tabulka 19	Seznam divadelních sálů a kinosálů v Pardubickém kraji, zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, 2024)	146
Tabulka 20	Seznam středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým oborem v Pardubickém kraji, zdroj dat: (KÚPK, 2024)	156
Tabulka 21	Hlavní hodnoty a problémy Kulturní infrastruktury, zdroj: (ONplanlab, 2024)	158
Tabulka 22	Akce opakovaného kulturního kalendáře – leden až červen, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	164
Tabulka 23	Akce opakovaného kulturního kalendáře – červen až prosinec, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	165
Tabulka 24	Akce opakovaného kulturního kalendáře dle místa konání, významu, návštěvnosti a výše krajské podpory, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	172
Tabulka 25	Hlavní hodnoty a problémy Kulturní infrastruktury, zdroj: (ONplanlab, 2024)	180
Tabulka 26	Kulturní turistické cíle v Pardubickém kraji evidované v databázi CzechTourism k roku 2023, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024), (Destinační společnost Východní Čechy - Pardubice, 2024)	192
Tabulka 27	Zastoupení Pardubického kraje v top 10 turistických cílech roku 2023 dle jejich tématu ve srovnání s vybranými kraji (návštěvnosti jsou uvedeny vy tisících návštěvníků), tučně jsou vyznačeny cíle, které se nachází v regionálních metropolích, modře jsou vyznačeny cíle, které jsou na 1.-3. pozici v návštěvnostech, zdroj dat: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)	195
Tabulka 28	Vybrané akce Pardubického kraje, zdroj dat: (Tvář Pardubického kraje, 2019)	199
Tabulka 29	Nejvládnější rodáci Pardubického kraje, zdroj dat: (Tvář Pardubického kraje, 2019)	200
Tabulka 30	Tabulka hodnot a problémů Kulturní značky, zdroj: (ONplan, 2024)	202
Tabulka 31	Hodnoty a problémy Dostupnosti kultury, zdroj: (ONplan, 2024)	225
Tabulka 32	Hlavní kapitálové výdaje Pardubický kraj 2012–2023, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	231
Tabulka 33	Běžné výdaje ORP Pardubického kraje do kultury a památkové péče v porovnání s celkovými běžnými výdaji a daňovými příjmy v roce 2023, zdroj dat: (Monitor státní pokladny, ČSÚ, 2024)	238
Tabulka 34	Výdaje kraje na kulturu krajských měst skrze krajské příspěvkové organizace v roce 2022, zdroj dat: (Monitor státní pokladny, pro PO Pk: Pardubický kraj, pro ostatní PO: výroční zprávy jednotlivých institucí)	248
Tabulka 35	Přehled dotačních programů srovnávaných krajů na roky 2022 a 2023, počtu schválených žádostí a vynaložených prostředků v těchto programech, zdroj dat: (webové stránky uvedených krajů, Pardubický kraj, 2024)	255
Tabulka 36	Hodnoty a problémy v oblasti financování Pardubického kraje, zdroj: (ONplan, 2024)	261
Tabulka 37	Hodnocení dostatku kapacit na jednotlivé aktivity (známkování jako ve škole, zřetelně jsou hodnoty, kterým oddělení věnují více než 5 % kapacit))	267
Tabulka 38	Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji – 1. část	269
Tabulka 39	Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji – 2. část	270
Tabulka 40	Nástroje podpory kultury v Pardubickém kraji	272
Tabulka 41	Hlavní hodnoty a problémy Nástrojů a agend podpory, zdroj: (ONplanlab, 2024)	273
Tabulka 42	Přehled analyzovaných dokumentů, zdroj: (ONplan, 2024)	276
Tabulka 43	Tabulka hodnot a problémů Strategického kontextu kultury, zdroj: (ONplan, 2024)	280
Tabulka 44	Investiční projekty Pardubického kraje v oblasti kultury, zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	287
Tabulka 45	Tabulka hodnot a problémů Rozvojové záměry, zdroj: (ONplan, 2024)	292

16 Seznam schémat

Schéma 1	Geografická mapa Pardubického kraje, zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	25
Schéma 2	Členění Pardubického kraje, zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	26
Schéma 3	Kartogram znázorňující rozmístění obyvatel a hustotu zalidnění v jednotlivých SO ORP v roce 2021. zdroj: (SLDB 2021, 2023)	27
Schéma 4	Centra sídelní struktury Pardubického kraje 2021. zdroj: (Územně analytické podklady, 2021)	28
Schéma 5	Přirozený přírůstek (úbytek) počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018-2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	32
Schéma 6	Migrační přírůstek (úbytek) počtu obyvatel podle obcí v Pardubickém kraji v letech 2018-2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	34
Schéma 7	Intenzita podnikatelské aktivity v okresech a krajích v roce 2022 (ekonomické subjekty se sídlem na daném území). zdroj: (Ekonomické subjekty ve Středočeském kraji v roce 2022, 2023)	39
Schéma 8	Podíl nezaměstnaných osob dle obcí v Pardubickém kraji k 31. 12. 2022. zdroj: (Statistická ročenka Pardubického kraje 2023, 2023)	42
Schéma 9	Kartogram obyvatelstva se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního a vyššího odborného studia v obcích a SO ORP Pardubického kraje. zdroj: (SLDB – Pardubický kraj – analýza výsledků 2021, 2023)	44
Schéma 10	Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním v SO ORP Pardubického. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	45
Schéma 11	Podíl osob v exekuci v SO ORP Pardubického kraje v roce 2022. zdroj: (Mapa exekucí, 2023)	46
Schéma 12	Specifické regiony Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)	47
Schéma 13	Sociálně vyloučené lokality na území Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)	48
Schéma 14	Přehled HSOÚ v rámci celé ČR. zdroj: (Hospodářský a sociálně ohrožená území, 2024)	49
Schéma 15	Centra cestovního ruchu na území Pardubického kraje. zdroj: (Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje, 2020)	50
Schéma 16	Schéma rozmístění subjektů KKO dle odvětví v Pardubickém kraji. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025	58
Schéma 17	Schéma rozmístění subjektů KKO s 10 a více zaměstnanci dle odvětví a v kontextu veřejných kulturních organizací v Pardubickém kraji. Zpracoval ONplan, zdroj dat: Univerzita Pardubice, 2025	61
Schéma 18	Podíl zaměstnanců v KKO k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu v obcích Pardubického kraje. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025	64
Schéma 19	Podíl zaměstnanců (bez samozaměstnanců) v KKO k celkovému počtu zaměstnanců v obcích Pardubického kraje. Zdroj: Univerzita Pardubice, 2025	65
Schéma 20	Schéma rozmístění středních uměleckých škol a středních škol s uměleckým nebo kreativním oborem v Pardubickém kraji. Zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: KÚ Pardubického kraje, 2024	125
Schéma 21	Rozmístění nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji	131
Schéma 22	Památkové rezervace, zóny a chráněná území na území Pardubického kraje. zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: (KÚPK, 2024)	137
Schéma 23	Rozmístění knihoven na území Pardubického kraje. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	139
Schéma 24	Muzea, galerie a jejich pobočky v Pardubickém kraji dle typu a vlastnictví. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	141
Schéma 25	Divadla a kulturní domy a sály dle kapacity a kina dle digitalizace v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	147
Schéma 26	Rozmístění sokoloven v Pardubickém kraji. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	151
Schéma 27	Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Pardubice. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	152
Schéma 28	Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Ústí nad Orlicí. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	153
Schéma 29	Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Chrudim. zdroj dat: (KÚPK, 2024)	154
Schéma 30	Schéma rozmístění divadel a kulturních domů a sálů dle kapacity, kin dle digitalizace a sokoloven v okrese Svitavy. zdroj dat: (KÚPK, 2024) Pozn.: ve městě Moravská Třebová kromě Městského muzea nachází také digitalizované Městské kino, které sídlí na stejné adrese a není proto viditelné na schématu.	155
Schéma 31	Instituce uměleckého vzdělávání v Pardubickém kraji (bez poboček). zdroj dat: (KÚPK, 2024)	157
Schéma 32	Rozmístění akcí a aktivit kulturního kalendáře dle návštěvnosti a finanční podpory Pardubického kraje. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	175
Schéma 33	Význam a žánr akcí opakovaného kalendáře včetně velikosti finanční podpory (čím větší velikost kolečka, tím vyšší krajská dotace, nejvyšší hodnota 2 500), nejmenší hodnota 0 (v tis. Kč)). zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	177
Schéma 34	Hexagon značky státu, zdroj: (The Anholt-Ipsos Nation Brand Index, 2023), vlastní zpracování	185
Schéma 35	Kulturní turistické cíle dle typu a počtu návštěvníků v roce 2023 v Pardubickém kraji. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024), (Destinační společnost Východní Čechy - Pardubice, 2024)	191
Schéma 36	„Kde s žáky nejčastěji navštěvujete kulturní program?“	212
Schéma 37	Podíl žáků v ZUŠ na celkovém obyvatelstvu ve věku 3-18 let, celkový počet žáků a žáci dle pohlaví v SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	217
Schéma 38	Míra obsazenosti základních uměleckých škol, celkový počet žáků a žáci dle oborů v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. (Zpracoval ONplan, 2024, zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje 2024, MŠMT 2024)	219
Schéma 39	Podíl účastníků (dětí a žáků) v DDM na obyvatelstvu ve věku 3-18 let, jejich celkový počet a poměr zastoupení pohlaví v jednotlivých SO ORP Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (KÚ Pardubického kraje, ČSÚ, 2024)	222
Schéma 40	Provozní výdaje do PO Pardubického kraje dle SO ORP v roce 2023). zdroj dat: (Pardubický kraj,2024)	235
Schéma 41	Podíl provozních výdajů na kulturu na daňových příjmech v obcích Pardubického kraje v roce 2023. zdroj dat: (Monitor státní pokladny, 2024)	239
Schéma 42	Výše schválených dotací na kulturu* do správních obvodů obcí s rozšířenou působností za rok 2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	243
Schéma 43	Výše schválených dotací z Programu podpory památkové péče do správních obvodů obcí s rozšířenou působností za rok 2023. zdroj dat: (Pardubický kraj, 2024)	245
Schéma 44	Rozvojové záměry v území Pardubického kraje, zdroj: (ONplan, 2024)	289

17 Seznam obrázků

Obrázek 1	Pernštýnské náměstí v Pardubicích. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2021)	21
Obrázek 2	Pohled na krajinu polabské nížiny se zakrouceným korytem řeky Labe a Hrad Kunětická hora. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2021)	24
Obrázek 3	Pohled na Univerzitu Pardubice. zdroj: (Univerzita Pardubice, 2023)	43
Obrázek 4	Stežka v oblacích na Dolní Moravě. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	51
Obrázek 5	Grafické znázornění vymezení kulturních a kreativních průmyslů. zdroj: (Bednář, Dubová, Kraus, Návrat, & Žáková, 2016)	57
Obrázek 6	Návštěvníci kulturního programu v Gočárově galerii. zdroj: (Gočárova galerie, 2024)	80
Obrázek 7	Regionální muzeum v Chrudimi. zdroj: (Vyletník.cz, 2025)	84
Obrázek 8	Regionální muzeum v Chrudimi – expozice plakáty Alfons Mucha. zdroj: (Regionální muzeum v Chrudimi, 2025)	85
Obrázek 9	Regionální muzeum v Litomyšli. zdroj: (českáinspirece.cz, 2025)	90
Obrázek 10	Regionální muzeum v Litomyšli – Portmoneum (dům patřící původně Josefu Portmanovi). zdroj: (Zámecké návrší.cz, 2025)	91
Obrázek 11	Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě. zdroj: (Asociace muzeí a galerií v České republice, 2025)	96
Obrázek 12	Regionální muzeum v Litomyšli – expozice. zdroj: (muzeum-myto.cz, 2025)	97
Obrázek 13	Východočeské muzeum v Pardubicích. zdroj: (Cyklisté vítání, 2025)	102
Obrázek 14	Východočeské muzeum v Pardubicích – Pernštejnská rezidence, velký gotický sál. zdroj: (Východočeské muzeum v Pardubicích, 2025)	103
Obrázek 15	Gočárova galerie. zdroj: (Velké Ucho, 2025)	108
Obrázek 16	Gočárova galerie – expozice. zdroj: (Gočárova galerie, 2025)	109
Obrázek 17	Krajská knihovna v Pardubicích. zdroj: (Wikipedie.cz, 2025)	114
Obrázek 18	Krajská knihovna v Pardubicích – interiér. zdroj: (Krajská knihovna v Pardubicích, 2025)	115
Obrázek 19	UNESCO Zámek Litomyšl zdroj: (NPU, 2024)	132
Obrázek 22	Radnice v Poličce. zdroj: (VisitCzechRepublic.cz, foto:Libor Svacek, 2024)	132
Obrázek 20	Muzeum Ležáky zdroj: (archiweb.cz, 2024)	132
Obrázek 23	Zámek Nové hradky. zdroj: (Vyletník.cz, 2024)	132
Obrázek 21	UNESCO Krajina pro chov a výcvik kočárových koní Kladruby nad Labem ORP Přelouč zdroj: (Všudybyl.cz, 2024)	132
Obrázek 24	Zámek Slatiňany. zdroj: (NPÚ, 2024)	132
Obrázek 25	Krematorium Pardubice. zdroj: (Goodbye.cz, 2024)	133
Obrázek 26	Poutní areál v Jaroměřicích. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	133
Obrázek 27	Zámek Pardubice. zdroj: (Regiontourist.cz, 2024)	133
Obrázek 28	Luže NKP (ORP Chrudim). zdroj: (Nockostelu.cz, 2024)	136
Obrázek 30	Automatické mlýny Pardubice. zdroj: (Pardubice.eu, 2024)	136
Obrázek 29	Muzeum v přírodě Vysočina (Veselý kopec) okres Hlinsko. zdroj: (NVMP.cz, 2024)	136
Obrázek 31	Kostel Polička NKP. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	136
Obrázek 34	Městská knihovna Lanškroun. zdroj: (knihovna-lanskroun.cz, 2024)	138
Obrázek 32	Městská knihovna ve Svitavách. zdroj: (Firmy.cz, 2024)	138
Obrázek 36	Městská knihovna Chrudim - pobočka Topolská. zdroj: (mcvrk.mzk.cz, 2025)	138
Obrázek 33	Program pro rodiče s dětmi v městské knihovně ve Svitavách. zdroj: (FB Městské knihovny ve Svitavách, 2024)	138
Obrázek 35	Interiér knihovního centra u Vokolků na Přihrádku. zdroj: (FB knihovního centra u Vokolků na Přihrádku, 2024)	138
Obrázek 37	Kulturní dům města Holic. zdroj: (Holic.eu, 2024)	148
Obrázek 38	Kulturní dům města Holic – výstavní sál. zdroj: (kdholice.cz, 2024)	148
Obrázek 39	Městské muzeum Králíky. zdroj: (AktivníDíte.cz, 2024)	148
Obrázek 40	Městské muzeum Králíky – expozice. zdroj: (muzeumkraliky.cz, 2024)	148
Obrázek 41	Multifunkční centrum LArt – Kulturní centrum Lanškroun. zdroj: (Kulturní centrum Lanškroun, 2019)	148
Obrázek 42	Multifunkční centrum LArt – sál. zdroj: (Kulturní centrum Lanškroun, 2019)	148
Obrázek 43	VONWILLERKA - kulturní centrum Žamberk. zdroj: (kongresypardubickykraj.cz, 2025)	149
Obrázek 44	VONWILLERKA - program v kulturním centru Žamberk. zdroj: (VONWILLERKA, 2025)	149
Obrázek 45	Kulturní centrum Česká Třebová. zdroj: (Česká Třebová, 2025)	149
Obrázek 46	Kulturní centrum Česká Třebová – program. zdroj: (FB Kulturní centrum Česká Třebová, 2025)	149
Obrázek 47	Tylův dům Polička. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2025)	149
Obrázek 48	Tylův dům Polička – sál . zdroj: (Kudyznudy.cz, 2025)	149
Obrázek 49	Celostátní přehlídka a dílna amatérského loutkářství festival Loutkařská Chrudim. zdroj: (kdykde.cz,2024)	162
Obrázek 51	Festival keltské hudby a historie Lughnasad. zdroj: (Země Keltů.cz, 2024)	163
Obrázek 50	Ukázka z koncertu v rámci festivalu Smetanova Litomyšl na nádvoří Státního zámku Litomyšl. zdroj: (Deník.cz, 2021)	163
Obrázek 52	Adámkovy folklórní slavnosti. zdroj: (Česká inspirace.cz, 2024)	163
Obrázek 53	Hudební vystoupení v rámci festivalu Přehrady fest. zdroj: (Přehradyfest.cz, 2023)	168
Obrázek 54	Ukázka z divadelního představení v rámci Grand Festival Smíchu. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	168
Obrázek 55	Multižánrový festival Polička *555. zdroj: (Polička.org, 2024)	170
Obrázek 58	5. koncert MVF Zdeňka Pololánika v České Třebové. zdroj: (kkct.cz, 2021)	170
Obrázek 56	Hudební festival Hradů CZ na Kunětické hoře. zdroj: (HradůCZ, 2024)	170
Obrázek 59	Košumberské léto. zdroj: (Cestovní informátor.cz, 2024)	170
Obrázek 57	Polička Jazz Festival v Tylově domě. zdroj: (rlax.cz, 2017)	170
Obrázek 60	Ukázka z koncertu v rámci festivalu Folkové Chvojení. zdroj: (Krejza, 2023)	170
Obrázek 61	Celostátní přehlídka dětského divadla a Celostátní přehlídka a dílna dětských recitátorů. zdroj: (NIPOS.cz, 2024)	171
Obrázek 64	Smetanova výtvarná Litomyšl 2024. zdroj: (unesco-czech.cz, 2024)	171
Obrázek 62	29. výročí Mezinárodního folklorního festivalu Čermenské slavnosti. zdroj: (Horák, 2017)	171
Obrázek 65	Divadelní pouť na Svojanově. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	171

Obrázek 63	Ukázka z vernisáže k akci Nasavrcká paleta. zdroj: (Nasavrky.cz, 2016)	171
Obrázek 66	Představení v rámci divadelního festivalu MimeFest. zdroj: (MIMEFEST, 2023)	171
Obrázek 67	Orchestr soutěžících Kocianovy houslové soutěže pod taktovkou Pavla Šporcla. zdroj: (Operaplus.cz, 2021)	176
Obrázek 68	Pietní akt k 79. výročí vyhlazení osady Ležáky. zdroj: (Památník-Ležáky.cz, 2021)	176
Obrázek 70	Program pro děti v rámci festivalu Výtvarné Hlinecko. zdroj: (Městské muzeum a galerie Hlinsko, 2024)	178
Obrázek 69	Koncert v rámci hudebního festivalu Zlatá pecka. zdroj: (Facebook Zlatá Pecka – hudební festival, 2024)	178
Obrázek 71	Průvod souborů městem v rámci Festivalu Chrudimské dožínky. zdroj: (chrudimsobe.cz, 2020)	178
Obrázek 72	Rekonstrukce zámekského pivovaru. zdroj: (smetanova.litomyšl.cz, 2024)	184
Obrázek 73	UNESCO Masopust. zdroj: (IC Hlinsko, 2024)	185
Obrázek 74	Veřejné prostranství před GAMPY. zdroj: (COK, 2024)	185
Obrázek 75	Top 10 nejnavštěvovanějších cílů v Pardubickém kraji v roce 2023, zdroj: (Návštěvnost turistických cílů, 2024)	186
Obrázek 76	Kunětická Hora. zdroj: (Mapy.cz, 2024)	187
Obrázek 78	Loutky v Muzeu loutkařských kultur v Chrudimi. zdroj: (Divadlo.cz, 2024)	187
Obrázek 77	Východočeské muzeum/zámek v Pardubicích zdroj: (Stezkahraduazamku.cz, 2024)	187
Obrázek 79	Hrad Svojanov. zdroj: (Stezkahraduazamku.cz, 2024)	187
Obrázek 80	Muzeum v přírodě, Veselý Kopec. zdroj: (NMVP.cz, 2024)	187
Obrázek 81	Národní hřebčín v Kladrubech. zdroj: (Český Rozhlas.cz, 2024)	187
Obrázek 82	Ukázka z programu na zámku Moravská Třebová. zdroj: (Moravská třebová, 2025)	190
Obrázek 83	Masopust na Veselém Kopci, který je součástí světového kulturního dědictví UNESCO. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	194
Obrázek 85	Festival keltské hudby a historie Lughnasad. zdroj: (Lughnasad.cz, 2024)	197
Obrázek 84	Tvrz Bouda ORP Králíky. zdroj: (tvrzbouda.cz, 2024)	197
Obrázek 86	Ukázka z koncertu v rámci festivalu Smetanova Litomyšl v areálu Státního zámku Litomyšl. zdroj: (Kudyznudy.cz, 2024)	198
Obrázek 87	Logo Pardubického kraje, zdroj: (Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje)	201
Obrázek 88	Program pro děti v rámci festivalu Výtvarné Hlinecko. zdroj: (Městské muzeum a galerie Hlinsko, 2024)	206
Obrázek 89	Resselovo náměstí v Chrudimi. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2023)	228
Obrázek 90	Hrad Kunětická hora. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, foto: Petr Horálek, 2024)	277
Obrázek 91	Zámek Litomyšl. zdroj: (FB Východní Čechy INFO, 2024)	279
Obrázek 92	Winternitzovy automatické mlýny. zdroj: (Aktuálně.cz, 2024, foto: Magdalena Medková)	284
Obrázek 93	Winternitzovy automatické mlýny pohled od řeky Chrudimky. zdroj: (Aktuálně.cz, 2024, foto: Magdalena Medková)	285
Obrázek 94	Interiér expozice Gočárový Galerie. zdroj: (FB Gočárova Galerie, 2024)	285
Obrázek 95	Interiér expozice Gočárový Galerie. zdroj: (FB Gočárova Galerie, 2024)	285
Obrázek 96	Expozice v Gočárově galerii v Pardubicích. zdroj: (Earch.cz, 2023)	286
Obrázek 97	Vizualizace nového kulturního centra MIZA v Moravské Třebové. zdroj: (moravskatrebova.cz, 2025)	288
Obrázek 98	Vizualizace foyer Pardubický zámek, zdroj: (Ptáček, 2023)	290
Obrázek 99	Vizualizace rekonstrukce Vysoké Mýto, zdroj: (Dvořák, 2024)	290
Obrázek 100	Vizualizace areálu železničního depa v Dolní Lipce, zdroj: (Sůra, 2024)	290

18 Přílohy

Příloha 1 Tabulka přehledu hlavních problémů, cílů a opatření strategických dokumentů ve vztahu ke kultuře Pardubického kraje, zdroj: ONplan 2024

Hlavní problémy	Dílčí cíle	Opatření / aktivity
Národní úroveň		
Nejasné vymezení oblasti KKO a absence její podpory na státní úrovni. Fragmentace aktérů působících v těchto odvětvích, či absence institucionálního zázemí podpory. Nedostatečný sběr a analýza dat či podpora podnikání v oblasti KKO.	• Celková reforma přístupu ke kulturnímu a kreativnímu sektoru (KKS) v České republice. • Přejít k digitalizaci v kulturním a kreativním sektoru a jeho integraci do inovativnějšího ekosystému v Česku. • Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru. • Vnímat kulturu jako mezisektorovou oblast. • Vyšší veřejné investice podporují klíčové funkce kultury a rovný přístup ke kultuře a kreativitě. • Rozvíjet potenciál pozitivní role kultury v rozvoji aglomerací. • KKO jako příležitost pro rozvoj ekonomiky a akcelerace socioekonomického rozvoje ČR. • Cestovní ruch jako nástroj podpory regionálního rozvoje. • Knihovny jako klíčový hráč v rozvoji kulturně komunitní infrastruktury měst. • V oblasti architektury: kvalita zadávání zakázek, dotace vázané na kvalitu; vzdělávání, osvětu a média, vedení, koordinace a spolupráce. • Prohlubování poznání a dokumentace nemovitého a movitého památkového fondu a památkového potenciálu České republiky, a to v kontextu evropské kultury.	• Kooperativní financování kulturních institucí. • Modernizace kulturních institucí. • Stát metodicky vede další aktéry státní správy a samosprávy. • Podpora vzniku kvalitních kulturních politik velkých měst. • Rozvoj strategického plánování na bázi funkčních regionů. • Restart cestovního ruchu po pandemii COVID-19 a udržení a rozvoj inovativní a kvalitní nabídky ČR respektující potřeby místních. • Podpora vzniku kreativních klastrů a uměleckých center. • Zvýšení objemu veřejných financí – dlouhodobé finanční plánování kulturních organizací. • Kooperativní financování kultury (systémové propojení státu, krajů a měst v rámci financování kultury). • Udržitelný rozvoj kulturní infrastruktury v regionech. • Podpora implementace politiky architektury v krajích a obcích. • Propagace dobrých příkladů zejména kvalitních veřejných staveb jako vzorů pro soukromé stavebníky. • Posílení architektury jako turistického cíle. • Podpora místních a krajských politik architektury. • Rozvoj role městských a krajských architektů a center architektury. • Podpora srozumitelnosti principů Politiky architektury a stavební kultury ČR pro širokou veřejnost.

Hlavní problémy	Dílčí cíle	Opatření / aktivity
Krajská úroveň		
Absence strategického dokumentu pro oblast rozvoje kultury a kulturních aktivit na úrovni kraje. Chybějící strategické dokumenty v souvisejících oblastech cestovního ruchu a marketingové komunikace. Nevyužitý potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Výrazné socioekonomické rozdíly mezi východem a západem.	• V kraji je dostupná a kvalitní kultura pro všechny. • V kraji jsou rozvinuté aktivity neziskového sektoru a dobrovolnictví. • Zajištění podmínek pro kultivaci lidského potenciálu. • Zvyšování atraktivity kraje z pohledu cestovního ruchu. • Popularizace vědy a výzkumu v PK. • Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě. • V rámci Krajského úřadu PK podporovat a zlepšovat přístup osob se zdravotním postižením k informacím. • Na území PK nadále podporovat kulturní a sportovní aktivity pro osoby se zdravotním postižením. • Podporovat návštěvnost osob se zdravotním postižením v kulturních institucích zřizovaných PK. • Podpora trávení volného času dětí žijících v SVL, na ubytovnách a zajištění dostupnosti stávajících volnočasových aktivit. • Podpora multikulturality v Pardubickém kraji. • Zkvalitnění podmínek pro činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání • Podpora spolupráce škol v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti.	• Zlepšení znalostí a dovedností obyvatel kraje, zkvalitnění kvality výuky na všech stupních škol. • Zajištění dostupné občanské vybavenosti v sídlech Pardubického kraje. • Ochrana a zachování kulturních památek. • Rozvoj kultury a kreativity a uchování místních tradic. • Rozvoj neziskového sektoru. • Zvýšení podnikatelské aktivity v Pardubickém kraji. • Cílené napomáhání vzniku inovací v regionu. • Zvýšení schopnosti ekonomiky Pardubického kraje přizpůsobit se a využít nové trendy. • Zvýšení využití potenciálu cestovního ruchu. • Zkvalitnění infrastruktury a nabídky cestovního ruchu. • Marketing a tvorba produktů cestovního ruchu. Řízení cestovního ruchu. • Výstavba, rekonstrukce, modernizace a vybavení kulturních zařízení a památek • Eventy o tom, jak tvořit inovace – podpora kreativním a podnikavým lidem • V materiálech PK, na akcích, webových stránkách PK a u jeho příspěvkových organizací uvádět informaci o přístupnosti akcí v oblasti sportu, kultury a cestovního ruchu, aj. pro osoby se zdravotním postižením. • Nadále podporovat projekty zaměřené na kulturní, sportovní a jiné společenské aktivity osob se zdravotním postižením v rámci vyhlášených dotačních programů. • V organizacích zřizovaných PK oblasti kultury zajistit osobám se zdravotním postižením a organizacím poskytujícím služby pro osoby se zdravotním postižením slevy na vstupném ve výši minimálně 50 %. • Podporovat budování specializovaného knihovního fondu pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením se zajištěním přístupu ke specializovaným informačním zdrojům – např. výpůjčkou informačních zdrojů, apod., pořizování pomůcek včetně softwarových nástrojů a technického vybavení umožňujícího přístup ke specializovaným informačním zdrojům – např. zvukové knihy, apod. • Podílet se na uspořádání výstav uměleckých děl a výrobků osob se zdravotním postižením. • Podpořit vyhledávání a podávání žádostí na zajištění zdrojů pro fungování stávajících sportovních a kulturních aktivit, které jsou cílovou skupinou vyhledávány. • Realizace Multikulturního týdne a dalších kulturních akcí, kde mají Romové možnost zapojit se do programu. • Podporovat školní i mimoškolní aktivity spojené s vytvářením podmínek pro individuální rozvoj dětí a žáků, rozvíjet jejich tvořivost, digitální kompetence, osvojování zásad trvale udržitelného rozvoje a zdravého životního stylu. • Podporovat profesní růst pedagogických pracovníků působících v oblasti zájmového vzdělávání a práce s nadanými dětmi, žáky a studenty. • Spolupráce škol s místní, krajskou či univerzitní knihovnou, podpora spolupráce s externími zástupci.

19 Zdroje

(nedatováno). Načteno z Manuál jednotného vizuálního stylu Pardubického kraje.

Cizinci – Pardubický kraj. (2023). Načteno z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/xe/cizinci-xe>

Časové řady – Pardubický kraj. (2024). Načteno z ČSÚ: https://www.czso.cz/csu/xe/casove_rady

Anholt, S. (1. leden 2006). The Anholt-GMI City Brands Index: How the world sees the world's cities. Načteno z Place Branding and Public Diplomacy: <https://link.springer.com/article/10.1057/palgrave.pb.5990042>

Destinační společnost Východní Čechy - Pardubice. (Srpen 2024).

Dotační programy MK a jejich vyhodnocení. (2024). Načteno z Ministerstvo kultury: <https://mk.gov.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-cs-267>

Dvořák, M. (12. Únor 2024). Stavba krajského technického muzea ve Vysokém Mýtě začne už v létě. Načteno z Orlický deník: https://orlicky.denik.cz/zpravy_region/vystavba-krajskeho-technickeho-muzea-ve-vysokem-myte-zacne-uz-v-lete-20240212.html

Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2023. (2024). Načteno z ČSÚ: <https://www.czso.cz/documents/11272/239015143/RES2023.pdf/42ebb1e2-0c97-431d-888f-52396d3d0403?version=1.0>

Ekonomické subjekty ve Středočeském kraji v roce 2022. (2023). Načteno z ČSÚ: https://www.czso.cz/documents/11240/207081627/ekonomicke_subjekty_2022.pdf/5ace32d8-d854-4dbb-8f88-e32b5dcf1af9?redirect=https%3A%2F%2Fwww.czso.cz%2Fcsu%2Fcsu%2Fstatistiky%3Fp_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_3_ad

Historie RML. (nedatováno). Načteno z Regionální muzeum v Litomyšli: <https://www.rml.cz/cs/muzeum/historie.html>

Historie RMVM. (nedatováno). Načteno z Historie Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě: <https://www.muzeum-myto.cz/cs/historie-muzea>

Hospodářsky a sociálně ohrožená území. (2024). Načteno z Pardubický kraj: <https://paradnikraj.cz/regionalni-rozvoj/orp-ceska-trebova/konzultacni-hodiny-ct/>

Mapa exekucí. (2023). Načteno z Mapa exekucí: <http://mapaexekuci.cz/mapa/#>

MAPK. (2024). Pražané a kultura. Načteno z <https://mapk.cz/viewer/dashboard/cultural-behaviour>

Nezaměstnanost v Pardubickém kraji k 31. prosinci 2022. (2023). Načteno z ČSÚ: <https://csu.gov.cz/pak/nezamestnanost-v-pardubickem-kraji-k-31-prosinci-2022>

Návštěvnost turistických cílů. (19. Červen 2024). Načteno z Czech Tourism: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickych-cilu-2023/>

Obyvatelstvo – Pardubický kraj. (2024). Načteno z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/xe/obyvatelstvo-xe>

Počet obyvatel v regionech soudružnosti, krajích a okresech České republiky k 1. 1. 2024. (17. Květen 2024). Načteno z Český statistický úřad: <https://csu.gov.cz/produkty/pocet-obyvatel-v-obcich-9vln2prayv>

Průměrná roční míra inflace 2000–2023. (nedatováno). Načteno z ČSÚ: https://csu.gov.cz/mira_inflace

Práček, J. (30. Červenec 2023). Foyer i skleněné schodiště. Na pardubickém zámku vznikne reprezentativní sál pro 200 lidí podle Jiříčné. Načteno z irozhlas.cz: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/pardubicky-zamek-sal-eva-jiricna_2307300842_afo

Rozvoj Pardubického kraje. (2024). Načteno z Data Pardubický kraj: <https://data.pardubickykraj.cz/pages/kraj-rozvoj>

Územně analytické podklady. (2021). Načteno z Pardubický kraj: <https://www.pardubickykraj.cz/uzemne-analyticke-podklady>

SLDB 2021. (2023). Načteno z ČSÚ: <https://csu.gov.cz/produkty/zakladni-vysledky-scitani-lidu-domu-a-bytu-pardubicky-kraj-2021>

SLDB – Pardubický kraj – analýza výsledků 2021. (2023). Načteno z ČSÚ: <https://csu.gov.cz/docs/107508/c53b258a-8956-7369-2c36-36799f154cc3/1703472203.pdf>

Srovnání krajů v České republice - 2023. (2024). Načteno z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-zakladni-charakteristika-okresy-prkv5mmhx>

Statistická ročenka Pardubického kraje 2023. (2023). Načteno z ČSÚ: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2023>

Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030. (3. Červen 2022). Načteno z Královéhradecký kraj: <https://www.khk.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/schvalene-koncepce/strategie-rozvoje-kultury-kulturniho-dedictvi-kreativnich-odvetvi-khk-2022-2030--329682/>

Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027. (2021). Načteno z Parádní kraj: <https://paradnikraj.cz/regionalni-rozvoj/4823-2/>

Sůra, J. (28. Duben 2024). Proměna depa v Dolní Lipce na muzeum je blíž, kraj vypisuje první soutěž. Načteno z zdopravy.cz: <https://zdopravy.cz/promena-depa-v-dolni-lipce-na-muzeum-je-bliz-kraj-vypisuje-prvni-soutez-203177/>

Systém podpory specifických regionů v podmínkách Pardubického kraje. (2020). Načteno z Parádní kraj: https://paradnikraj.cz/wp-content/uploads/2023/04/System_podpory_specifickych_regionu_v_podminkach_Pk.pdf

The Anholt-Ipsos Nation Brand Index. (Lisotpad 2023). Načteno z https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2023-10/NBI_2023_Press_Release_Supplemental_Deck_WEB.pdf

Tvář Pardubického kraje. (10. Prosinec 2019).

Vybrané ukazatele za SO ORP Pradubického kraje. (2024). Načteno z ČSÚ: https://www.czso.cz/csu/xe/vybrane_ukazatele_za_spravni_obvody_orp_pardubickeho_kraje

VZ Centrum uměleckých aktivit Hradec Králové 2022. (2023). Načteno z Centrum uměleckých aktivit Hradec Králové: <https://www.cuahk.cz/vyrocn-zpravy/>

VZ Filharmonie Bohuslava Martinů 2022. (2023). Načteno z Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně: <https://www.filharmonie-zlin.cz/vyrocn-zpravy>

VZ GMU 2022. (2023). Načteno z Galerie moderního umění v Hradci Králové: <https://www.galeriehk.cz/dokumenty/>

VZ HDJ 2022. (2023). Načteno z Horácké divadlo Jihlava: <https://www.hdj.cz/divadlo/povinne-zverejnovane-informace>

VZ Knihovna Františka Bartoše ve Zlíně 2022. (2023). Načteno z Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně: <https://www.kfbz.cz/vyrocn-zpravy>

VZ Knihovna Liberec 2022. (2023). Načteno z Krajská vědecká knihovna v Liberci: <https://www.kvkli.cz/o-nas/o-knihovne/vyrocn-zpravy>

VZ Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně 2022. (2023). Načteno z Krasjká galerie výtvarného umění ve Zlíně: <https://www.galeriezlin.cz/cs/o-nas/ke-stazeni/>

VZ Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně 2022. (2023). Načteno z Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně : <https://www.muzeum-zlin.cz/stranka-vyrocn-zpravy>

VZ Muzeum Východních Čech v Hradci Králové 2022. (2023). Načteno z Muzeum Východních Čech v Hradci Králové: <https://www.muzeumhk.cz/muzeum/vyrocn-zpravy.html>

VZ MVJ 2022. (2023). Načteno z Muzeum Vysočiny Jihlava: <https://mvji.cz/stranky/vyrocn-zpravy-a-dokumenty>

VZ Oblastní galerie Liberec 2022. (2023). Načteno z Oblastní galerie Liberec: <https://www.ogl.cz/dokumenty-1>

VZ OGV 2023. (2022). Načteno z Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě: <https://ogv.cz/vyrocn-zpravy>

VZ SM 2022. (2023). Načteno z Severočeské muzeum v Liberci: <https://www.muzeumlb.cz/dokumenty-ke-stazeni>

VZ Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové 2022. (2023). Načteno z Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové: <https://www.svkhhk.cz/O-knihovne/Vyrocn-zpravy.aspx>

Výsledky účtu kultury ČR za rok 2022. (2024). Načteno z statistikakultury.cz: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2024/05/Vysledky_SUK_2022.pdf





AUTOMATICKÉ MLÝNY